

RAPORT 2021

Raport o stanie Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2021 r.

Podsumowanie działalności Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w roku 2021 wykonane na podstawie art. 34a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 547)

Opracowanie:
Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Spis treści

1	Wprowadzenie	5
1.1	Podstawa prawna i metodyka prac nad <i>Raportem o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 r.</i>	5
1.2	Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych działalności Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2021 r.	7
2	Opis realizacji strategii, programów i polityk w 2021 r.	14
2.1	Informacja o realizacji <i>Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+</i>	14
2.2	Informacja o realizacji <i>Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020</i>	18
2.3	Informacja o realizacji <i>Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020</i>	26
2.4	Informacja o realizacji pozostałych regionalnych dokumentów programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego.....	31
2.5	Informacja o realizacji <i>Kontraktu Terytorialnego dla województwa kujawsko-pomorskiego</i>	32
3	Informacja o pracy Zarządu Województwa	32
3.1	Działania Zarządu Województwa w 2021 r. w zakresie wykonywania uchwał Sejmiku Województwa	33
3.2	Informacja o uchwałach Sejmiku Województwa podjętych w roku 2021 r. powierzonych do realizacji Zarządowi Województwa oraz Marszałkowi Województwa	34
4	Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu	36
4.1	Działania na rzecz realizacji celu głównego: Skuteczna edukacja	36
4.2	Działania na rzecz realizacji celu głównego: Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo	51
4.3	Działania na rzecz realizacji celu głównego: Konkurencyjna gospodarka	96
4.4	Działania na rzecz realizacji celu głównego: Dostępna przestrzeń i czyste środowisko	165
4.5	Działania na rzecz realizacji celu głównego: Spójne i bezpieczne województwo	216
5	Podsumowanie	276
	Załącznik nr 1 – Szczegółowe informacje nt. realizacji projektów kluczowych <i>Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+</i> w ramach poszczególnych celów głównych.....	278
	Załącznik nr 2 – Szczegółowe informacje nt. stanu realizacji i przygotowania dokumentów programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego	314
	Załącznik nr 3 – Szczegółowe informacje w zakresie opiniowania projektów strategii rozwoju gmin oraz strategii rozwoju ponadlokalnego	340
	Załącznik nr 4 – Wyjaśnienie relacji pomiędzy „Raportem o stanie Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2021 r.”, a „Sprawozdaniem z wykonania budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za 2021 rok”	349

Kluczowe informacje na temat zawartości Raportu

Spis treści

1	Wprowadzenie.....	5
1.1	Podstawa prawna i metodyka prac nad Raportem o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 r.....	5
1	1.2 Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych działalności Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2021 r.....	7
2	Opis realizacji strategii, programów i polityk w 2021 r.....	14
2.1	Informacja o realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku - Strategia Przyspieszenia 2030+.....	14
2	2.2 Informacja o realizacji Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020.....	18
2.3	Informacja o realizacji Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020.....	26
2.4	Informacja o realizacji pozostałych regionalnych dokumentów programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego.....	31
2.5	Informacja o realizacji Kontraktu Terytorialnego dla województwa kujawsko-pomorskiego.....	32
3	Informacja o pracy Zarządu Województwa.....	32
3.1	Działania Zarządu Województwa w 2021 r. w zakresie wykonywania uchwał Sejmiku Województwa.....	33
3.2	Informacja o uchwałach Sejmiku Województwa podjętych w roku 2021 r. powierzonych do realizacji Zarządowi Województwa oraz Marszałkowi Województwa.....	34
4	Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.....	36
4.1	Działania na rzecz realizacji celu głównego: Skuteczna edukacja.....	36
4.2	Działania na rzecz realizacji celu głównego: Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo.....	51
4.3	Działania na rzecz realizacji celu głównego: Konkurencyjna gospodarka.....	96
4.4	Działania na rzecz realizacji celu głównego: Dostępna przestrzeń i czyste środowisko.....	165
4.5	Działania na rzecz realizacji celu głównego: Spójne i bezpieczne województwo.....	216
5	Podsumowanie.....	276
5	Załącznik nr 1 - Szczegółowe informacje nt. realizacji projektów kluczowych Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku - Strategia Przyspieszenia 2030+ w ramach poszczególnych celów głównych.....	278
	Załącznik nr 2 - Szczegółowe informacje nt. stanu realizacji i przygotowania dokumentów programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego.....	314
	Załącznik nr 3 - Szczegółowe informacje w zakresie opiniowania projektów strategii rozwoju gmin oraz strategii rozwoju ponadlokalnego.....	340
	Załącznik nr 4 - Wyjaśnienie relacji pomiędzy „Raportem o stanie Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2021 r.”, a „Sprawozdaniem z wykonania budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za 2021 rok”.....	349

- 1 Informacje na temat sytuacji społeczno-gospodarczej, stanowiącej szeroki kontekst prowadzenia przez Zarząd Województwa polityki rozwoju województwa w roku 2021
- 2 Informacje na temat stanu realizacji najważniejszych dokumentów, w których zdefiniowano założenia polityki rozwoju województwa
- 3 Ogólna informacja na temat liczby i charakteru uchwał podejmowanych przez Zarząd Województwa w roku 2021
- 4 Szczegółowa informacja na temat działań prowadzonych w roku 2021 przez Zarząd Województwa na rzecz rozwoju województwa – przedstawiona w ujęciu celów głównych *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Jest to najważniejsza część *Raportu* dla odbiorców zainteresowanych procesami rozwoju województwa, które zachodziły w roku 2021 z inicjatywy Zarządu Województwa i były prowadzone bezpośrednio przez Zarząd Województwa lub przez podległą Zarządowi administrację
- 5 Szczegółowa informacja na temat stanu realizacji projektów kluczowych *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Jest to najważniejsza część *Raportu* dla odbiorców zainteresowanych monitorowaniem realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Przedstawiono zarówno ogólną ocenę stanu zaawansowania projektów, jak też szczegółowe informacje na temat działań zrealizowanych w roku 2021.

1 Wprowadzenie

1.1 Podstawa prawna i metodyka prac nad Raportem o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 r.

Raport o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 r. (dalej: *Raport o stanie województwa* lub *Raport*) jest czwartą edycją opracowania, którego konieczność przygotowania wynika z art. 34a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Zgodnie z jej zapisami, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego (dalej: Zarząd Województwa), co roku do dnia 31 maja ma obowiązek przedstawienia Sejmikowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego (dalej: Sejmik Województwa) raport o stanie województwa. Opracowanie to stanowi podsumowanie działalności Zarządu Województwa w roku ubiegłym¹, a w szczególności obejmuje realizację polityk, programów, strategii, uchwał Sejmiku Województwa oraz budżetu obywatelskiego². Szczegółowy zakres *Raportu o stanie województwa* określa uchwała nr III/74/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 lutego 2019 r.

Przez realizację polityk, programów, strategii i uchwał Sejmiku Województwa rozumie się:

- **polityki**³ – poza założeniami polityki terytorialnej⁴, województwo kujawsko-pomorskie w 2021 roku nie realizowało określonych w sposób formalny innych polityk, rozumianych jako ogół prowadzonych przez Zarząd Województwa działań. Rozwój województwa prowadzony był w oparciu o założenia wynikające z głównego dokumentu strategicznego regionu, tj. *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* (dalej: *Strategia Przyspieszenia 2030+*). Opracowanie to określa kierunki działania w takich obszarach jak: gospodarka i rynek pracy, infrastruktura techniczna i społeczna, kapitał społeczny, ochrona i kształtowanie środowiska, nauka i innowacje, dziedzictwo kulturowe, promocja województwa, czy integracja społeczna, zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy o samorządzie województwa, określającym elementy składowe polityki rozwoju województwa. *Strategia Przyspieszenia 2030+* zakłada prowadzenie polityk w ściśle określonych obszarach, jak chociażby polityka: edukacyjna, senioralna, zdrowotna, kulturalna, migracyjna, klastrowa, kształtowania ładu przestrzennego, cyfryzacji. Dla realizacji tych polityk konieczne jest jednak opracowanie stosownych dokumentów programowych (do ich sporządzenia obliguje *Strategia Przyspieszenia 2030+*);
- **strategie i programy** – podstawowym dokumentem była *Strategia Przyspieszenia 2030+*, realizowana głównie przez programy, w tym także *Regionalny program operacyjny województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* (dalej: *Program* lub *RPO WKP 2014-2020*)⁵, aczkolwiek należy podkreślić, że *RPO WKP 2014-2020* był dokumentem tworzonym w nawiązaniu do poprzednio obowiązującej strategii rozwoju województwa (*Plan Modernizacji 2020+*) i tylko działania programowane w ostatnim okresie jego realizacji można wiązać z ustaleniami *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Należy tu zaznaczyć, że w roku 2021 trwały prace nad sporządzeniem *Programu Regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*, który zastąpi dotychczas realizowany *Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020* (więcej informacji w tym zakresie zamieszczono w rozdziale 2.2) i będzie miał podstawowe znaczenie dla realizacji ustaleń *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Dodatkowo w *Strategii Przyspieszenia 2030+*

¹ W tym miejscu warto wyjaśnić, że nazwa opracowania „raport o stanie województwa”, określona w ust. 1 art. 34a ustawy o samorządzie województwa, nie jest adekwatna do zakresu opracowania, określonego w ust. 2 tego samego artykułu, który wskazuje, że raport o stanie województwa „obejmuje podsumowanie działalności zarządu województwa w roku poprzednim”. Pomimo więc, że nazwa opracowania „raport o stanie województwa” zastosowana w ustawie sugeruje, że dokument powinien odnosić się do stanu rozwoju społeczno-gospodarczego województwa w roku poprzednim, to określenie zakresu opracowania jako „podsumowanie działalności zarządu województwa” jednoznacznie wskazuje na jego zakres merytoryczny, czyli przedstawienie realizacji zadań zarządu województwa w roku poprzednim.

² W województwie kujawsko-pomorskim, z poziomu samorządu województwa, nie jest realizowany instrument budżetu obywatelskiego.

³ W ustawodawstwie brak definicji polityk realizowanych przez samorząd województwa. W ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju zdefiniowano jedynie ogólnie rozumianą „politykę rozwoju”, „politykę miejską” i „politykę publiczną”. Warto wskazać, że przez politykę rozwoju rozumie się zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Natomiast polityka miejska i polityka publiczna (w rozumieniu ustawowym) są opracowywane i realizowane na poziomie krajowym.

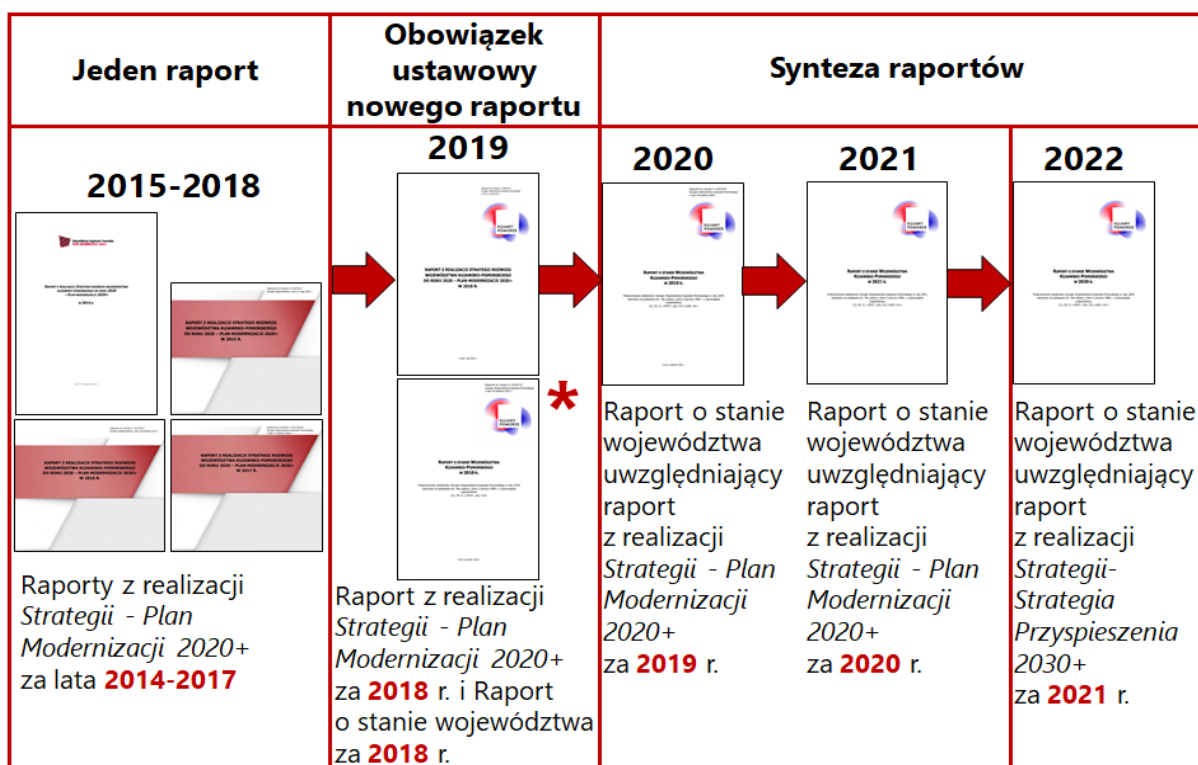
⁴ Jedyną formalnie zdefiniowaną polityką w regionie są *Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*, które zostały przyjęte uchwałą nr 43/1605/13 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 października 2013 r. i podlegały kilku zmianom. Obecnie trwają prace nad przygotowaniem *Polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego* (więcej informacji w tym zakresie zamieszczono w rozdziale 2.3).

określonych jest 26 regionalnych dokumentów programowych (tj. strategii/programów/planów/polityk) kluczowych dla realizacji jej ustaleń, a będących narzędziami realizacji ww. polityki rozwoju województwa (więcej informacji w tym zakresie zamieszczono w rozdziale 2.4);

- **uchwały sejmiku województwa** – uchwały podjęte przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Raport o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 r., jest pierwszym raportem prezentującym informacje w zakresie realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*⁶. Obowiązek ustawowy sporządzania raportu o stanie województwa pojawił się za sprawą zmian w ustawie o samorządzie województwa, które zaczęły obowiązywać od 2019 r. A zatem za lata 2014-2018 co roku przygotowano raport z realizacji strategii rozwoju województwa, wynikający z przyjętego systemu monitorowania *Planu Modernizacji 2020+*, natomiast za rok 2018 dodatkowo opracowano także raport o stanie rozwoju województwa. Ze względu jednak na tożsamy, w znacznej mierze, zakres obydwu raportów, od roku 2020 zdecydowano o ich połączeniu.

Warto zatem podkreślić, iż niniejszy *Raport* jest trzecim syntetycznym opracowaniem – jednocześnie spełniającym wymogi art. 34a ustawy o samorządzie województwa oraz zawierającym informacje o realizacji *Strategii* w związku z zapisami systemu monitorowania *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Jednocześnie *Raport o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 r.* jest pierwszym opracowaniem dotyczącym aktualnie obowiązującej *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* przyjętej w grudniu 2020 r.

Rysunek 1. Monitorowanie realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki

Raport o stanie województwa opracowano w oparciu o:

- dane z departamentów i jednostek organizacyjnych⁷ Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu (dalej: UMWKP) oraz pełnomocników Marszałka i Zarządu Województwa;

⁶ Przyjętej uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r.

⁷ Nazwy departamentów i jednostek organizacyjnych wraz z zakresem ich zadań określa *Regulamin Organizacyjny Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu*, stanowiący załącznik do uchwały Nr 6/226/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia *Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu*, zmienionym uchwałą Nr 8/298/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 lutego 2019 r., uchwałą Nr 21/921/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31 maja 2019 r., uchwałą Nr 45/2053/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 listopada 2019 r., uchwałą Nr 3/81/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 stycznia 2020 r., uchwałą Nr 10/397/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 marca 2020 r., uchwałą Nr 31/1370/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia

- uchwały Sejmiku i Zarządu Województwa;
- sprawozdanie z wykonania budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za 2021 rok;
- dane od partnerów zewnętrznych: jednostek samorządu terytorialnego (dalej: jst), instytucji, organizacji i innych podmiotów uczestniczących w rozwoju województwa;
- informacje ze strony www.mojregion.eu;
- informacje ze strony www.kujawsko-pomorskie.pl;
- dane z Banku Danych Lokalnych GUS;
- przegląd prasy lokalnej, regionalnej, ogólnokrajowej i stron internetowych.

Dla uzyskania kompletnej informacji o procesach rozwojowych, które miały miejsce w województwie w roku 2021 i były powodowane bezpośrednio lub pośrednio działalnością Zarządu Województwa zasadne jest także zapoznanie się z dokumentem pt. **Sprawozdanie z wykonania budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za 2021 rok** (dalej: *Sprawozdanie*). *Sprawozdanie* oraz *Raport o stanie województwa* są analizami dopełniającymi się, ponieważ odnoszą się do różnych aspektów tych samych zagadnień, a dodatkowo ze względu na specyfikę każdego z tych dokumentów, kładą akcenty na inne zagadnienia i poruszają także kwestie dodatkowe, niepodejmowane w drugim. *Sprawozdanie* jest sporządzane corocznie, na podstawie ustawy o finansach publicznych i corocznie jest przedstawiane na sesji Sejmiku Województwa. Jest dokumentem niezwykle szczegółowym, odnoszącym się do wszystkich pozycji klasyfikacji budżetowej, a więc wyjaśniającym wszystkie dochody i wydatki budżetu Województwa w każdej z konkretnych dziedzin. *Sprawozdanie* skupia się na wielkości dochodów/wydatków, strukturze ich pochodzenia (źródła finansowania), stopniu realizacji zakładanych planów, jednocześnie wyjaśniając podstawy prawne uzyskania i wydatkowania środków, jak też przedstawiając efekty wydatkowania środków. Należy też podkreślić, że *Sprawozdanie* jest opracowaniem całościowym i kompletnym – odnoszącym się do wszystkich sfer funkcjonowania Samorządu Województwa w aspektach finansowania tego funkcjonowania. *Raport o stanie województwa* jest natomiast opracowaniem ukierunkowanym na pokazanie efektów działalności Zarządu Województwa w postaci wystąpienia konkretnych korzyści rozwojowych (efekty przedstawione w formie wymiernej – np. jako zrealizowane działania, powstałe zagospodarowanie, osiągnięte wskaźniki, wydarzenia, które miały miejsce, itp.) lub uruchomienie, czy też kontynuację procesów mających na celu ich wystąpienie (analiza uchwał podejmowanych przez Zarząd Województwa inicjujących działania, analiza stanu realizacji dokumentów programowych i strategicznych). Nie skupia się na kwestiach finansowych (są one przytaczane tylko tam, gdzie są niezbędne dla ukazania skali prowadzonych działań), ale na skutkach prowadzonej działalności. *Raport* wskazuje także podstawy działań realizowanych przez Zarząd Województwa (wynikających z uchwał Sejmiku Województwa). Co bardzo ważne – wiele działań przedstawionych w *Raporcie* nie znajduje odzwierciedlenia w *Sprawozdaniu*, ponieważ nie powodowało konkretnych skutków dla budżetu. Zasadniczą część *Raporcie* (rozdział 4) przedstawia te procesy rozwojowe i ich efekty w sposób możliwie popularny, łatwy do zrozumienia dla odbiorcy nieposiadającego specjalistycznego przygotowania, w odniesieniu do pięciu celów *Strategii Przyspieszenia 2030+*. W pewnym uogólnieniu można bowiem stwierdzić, że całość podejmowanych decyzji, służących rozwojowi województwa oraz zapewnieniu sprawności jego funkcjonowania, jest podporządkowana realizacji ustaleń *Strategii Przyspieszenia 2030+*, a więc przedstawienie prac Zarządu Województwa w ujęciu celów głównych, pozwala na przejrzyste przedstawienie działań podejmowanych na rzecz realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Z tego też powodu *Raport* nie powiela informacji zawartych w *Sprawozdaniu*. Zatem odbiorca zainteresowany informacją o pracach Zarządu Województwa na rzecz rozwoju województwa, przedstawioną w bardziej ogólny i przystępny sposób, powinien traktować *Raport* jako podstawowe źródło informacji. Natomiast dla odbiorców wymagających informacji kompletnej i bardzo szczegółowej, niezbędne jest dopełnienie *Raporcie* lekturą *Sprawozdania*. Zastosowane w obydwu analizach metody przedstawiania wyników (klasyfikacja budżetowa w *Sprawozdaniu* i cele *Strategii Przyspieszenia 2030+* w *Raporcie*) stanowią całkowicie odmienne płaszczyzny odniesienia i nie można zapewnić całkowitej spójności pomiędzy obydwoma opracowaniami (czego wyrazem byłby np. ich tożsamy spis treści). Dlatego też w załączniku nr 2 do niniejszego *Raporcie* przedstawiono tabelę wyjaśniającą, w jaki sposób działły klasyfikacji budżetowej wiążą się z celami *Strategii Przyspieszenia 2030+*, co ułatwi poszukiwanie w *Sprawozdaniu* informacji poszerzającej informacje zawarte w *Raporcie*.

1.2 Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych działalności Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2021 r.

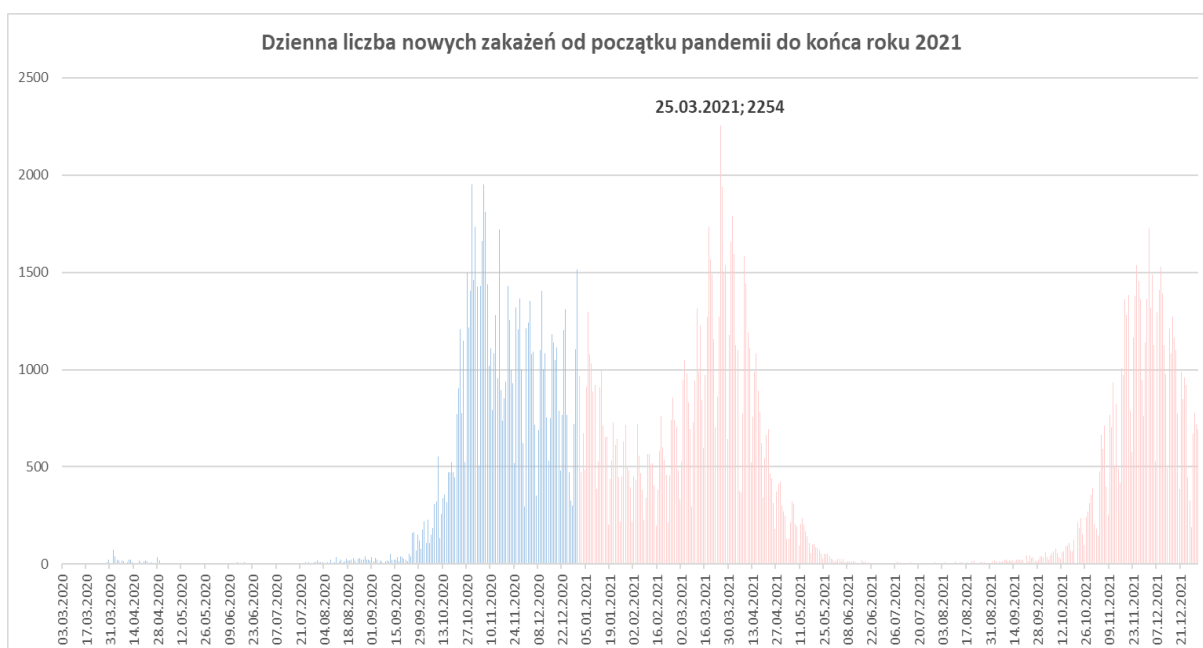
Rozwój województwa kujawsko-pomorskiego, podobnie jak wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, kształtowany i realizowany jest w określonym kontekście społeczno-gospodarczym, wyznaczanym przez procesy o charakterze krajowym, europejskim i globalnym. Są one uwarunkowaniami zewnętrznymi procesu programowania

---

12 sierpnia 2020 r., uchwałą Nr 16/588/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2021 r. oraz uchwałą Nr 50/2032/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 grudnia 2021 r.

polityki rozwoju i jej realizacji (bieżącego zarządzania). Mają też zróżnicowany charakter co do wektora oddziaływania (sprzyjają lub nie sprzyjają rozwojowi danej jednostki), zasięgu oddziaływania (mają charakter powszechny lub tylko w sposób specyficzny dotyczą wybranych jednostek) oraz trwałości oddziaływania (mogą wpływać na zmianę charakteru rozwoju tylko przez krótki okres – a więc na działania bieżące, mogą być na tyle trwałe, że wymuszają zmiany w programowaniu średniookresowym lub też mogą oddziaływać trwale – zmieniając pewne fundamentalne założenia rozwoju). Są to czynniki o charakterze lokalnym lub regionalnym, na które nie mamy wpływu i można je jedynie uwzględniać w bieżących lub długofalowych działaniach samorządów. Poniżej przedstawiono wybrane – najważniejsze zagadnienia kształtujące możliwości rozwoju w roku 2021, a więc charakteryzujące potencjał rozwojowy, którym u prognozy 2021 roku dysponował Zarząd Województwa. Podkreślić należy, że dane statystyczne z końca 2020 roku, de facto opisują stan na początku roku 2021, którego dotyczy niniejszy *Raport*.

W 2021 r. nadal dominujący wpływ na organizację ogółu procesów rozwoju miała pandemia Covid-19, która w roku 2020 na poziomie międzynarodowym, krajowym, a także wewnątrzregionalnym przedefiniowała cele i założenia rozwoju. Pierwszy przypadek w województwie kujawsko-pomorskim pojawił się 17 marca 2020 roku, a kujawsko-pomorskie było przedostatnim województwem, w którym potwierdzono zachorowania. 20 marca 2020 roku wprowadzono w Polsce stan epidemii. Do końca 2020 roku w województwie kujawsko-pomorskim stwierdzono 84 626 zachorowań, a zmarło 1 507 osób. W ciągu roku 2021⁸ w województwie kujawsko-pomorskim stwierdzono 156 671 zachorowań oraz 4 537 zgonów. Łączna liczba zachorowań do końca 2021 wyniosła więc ponad 240 tysięcy (należy jednak pamiętać, że nie jest to liczba osób, które zachorowały, tylko liczba stwierdzonych zachorowań; niektóre osoby chorowały kilkakrotnie), łączna liczba zgonów w ciągu dwóch lat to nieco ponad 6 tysięcy (w trzech ostatnich latach przed pandemią, przeciętna roczna liczba zgonów w województwie wynosiła 22 tysiące, Covid-19 spowodował więc zauważalny wzrost).

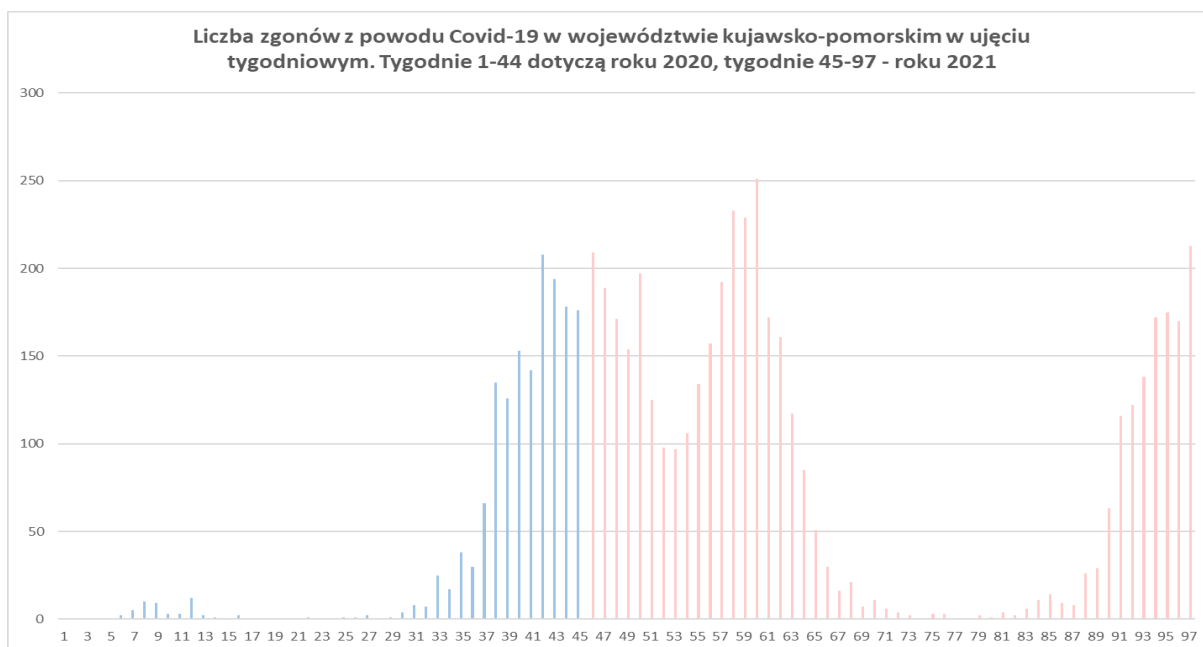
Rysunek 2. Przebieg pandemii Covid-19 w województwie kujawsko-pomorskim. Dzienna liczba nowych zakażeń.

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych KPBPiR

Wprawdzie, w ciągu roku 2021 sukcesywnie wprowadzano różnego rodzaju rozwiązania łagodzące wpływ pandemii na procesy rozwojowe (np. zdalne techniki prowadzenia spotkań ograniczyły skutki braku możliwości spotkań bezpośrednich), ale należy pamiętać, że pierwsze szczepienia w kraju rozpoczęto dopiero na przełomie roku 2020 i 2021 oraz że przez szereg miesięcy roku 2021 dostępność szczepień była limitowana – uzależniona od wieku lub przynależności do określonych grup zawodów; dostępność była także bardzo zróżnicowana terytorialnie. Dlatego też, co najmniej do połowy roku 2021 negatywny wpływ pandemii, także na realizację zadań Zarządu Województwa był bardzo znaczący. O powszechnej dostępności szczepień w praktyce można było mówić dopiero od połowy roku. Początek roku 2021 charakteryzował się wciąż bardzo wysoką skalą zachorowań (kontynuacja fali zachorowań z jesieni 2020 roku). Liczba ta nieco zmalała w połowie lutego, by przez kolejne półtora miesiąca sukcesywnie rosnąć, aż do osiągnięcia jak dotąd absolutnego maksimum liczby zachorowań w Kujawsko-Pomorskiem – 25 marca

⁸ Dane nie uwzględniają liczby zachorowań i zgonów w dniach 20.07.2021 r. oraz 20.10.2021 r.

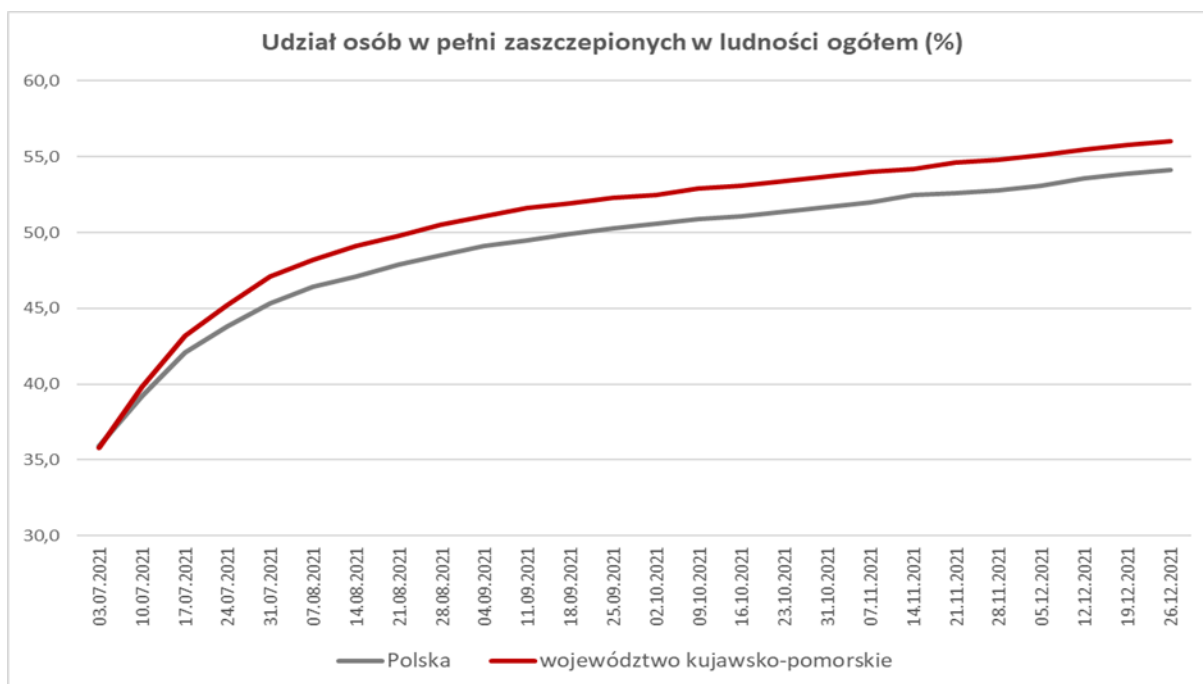
zapotowano 2254 nowe przypadki (maksymalna dzienna wartość w roku 2020 z 30 października, wynosiła 1954 przypadki). W okresie letnim i wczesną jesienią (od końca maja do połowy października) liczba zachorowań była bardzo mała, by znów znacząco wzrosnąć i na początku grudnia przekroczyć 1,5 tys. przypadków dziennie (jesienna fala zachorowań dała ponad 1/3 wszystkich przypadków z roku 2021). Maksymalną dzienną liczbę zgonów w 2021 roku (77) wykazano 5 lutego (dla porównania – w 2020 roku było to 57, w dniu 23 grudnia). W ujęciu tygodniowym największa liczba zachorowań w 2021 roku miała miejsce w 56. tygodniu pandemii (a więc na przełomie marca i kwietnia) i wyniosła nieco ponad 10 tys.

Rysunek 3. Przebieg pandemii Covid-19 w województwie kujawsko-pomorskim. Tygodniowa liczba zgonów.

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych KPBPPiR

Na uwagę zasługuje fakt, że wskaźnik udziału osób w pełni zaszczepionych na koniec roku 2021 wyniósł w województwie tylko 56% i choć trzeba zauważyć, że jest nieco korzystniejszy od średniej krajowej, to dynamika jego przyrostu w ostatnim kwartale roku, pomimo bardzo intensywnej kampanii promocyjnej (realizowanej także przez Zarząd Województwa), była już bardzo niska.

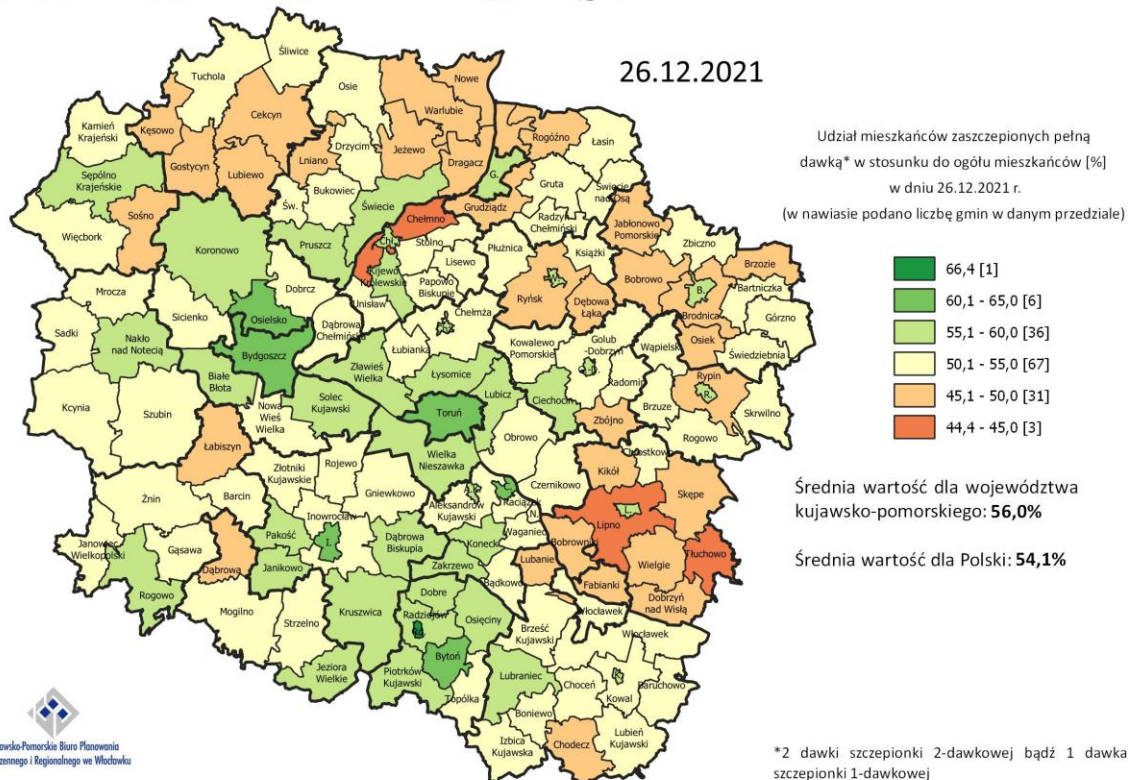
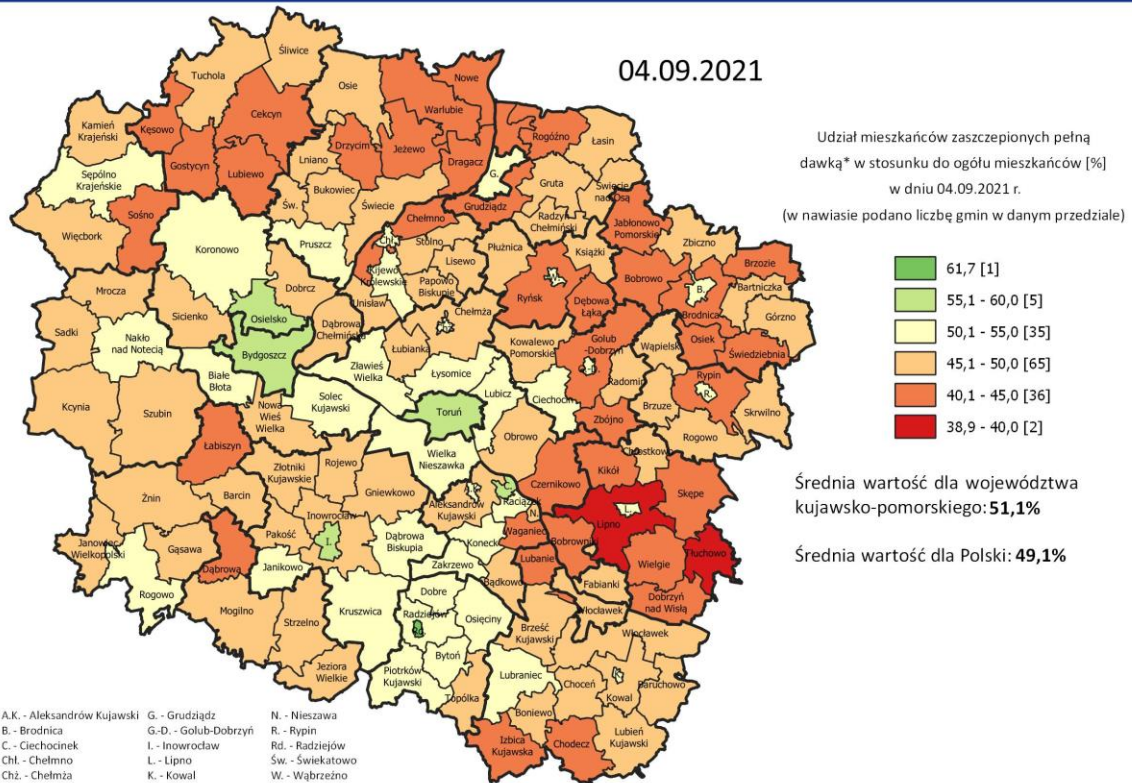

Rysunek 4. Udział osób w pełni zaszczepionych – porównanie województwa kujawsko-pomorskiego oraz Polski

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych KPBPPiR

Poziom w pełni zaszczepionych mieszkańców gmin w dniach 04.09.2021 i 26.12.2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze strony <https://www.gov.pl/web/szczepienia-gmin#/ranking> [data dostępu: 06.09.2021 r. i 28.12.2021 r.]

Rysunek 5. Poziom zaszczepienia pełną dawką mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego w ujęciu gmin
Źródło: opracowanie KBPPiR

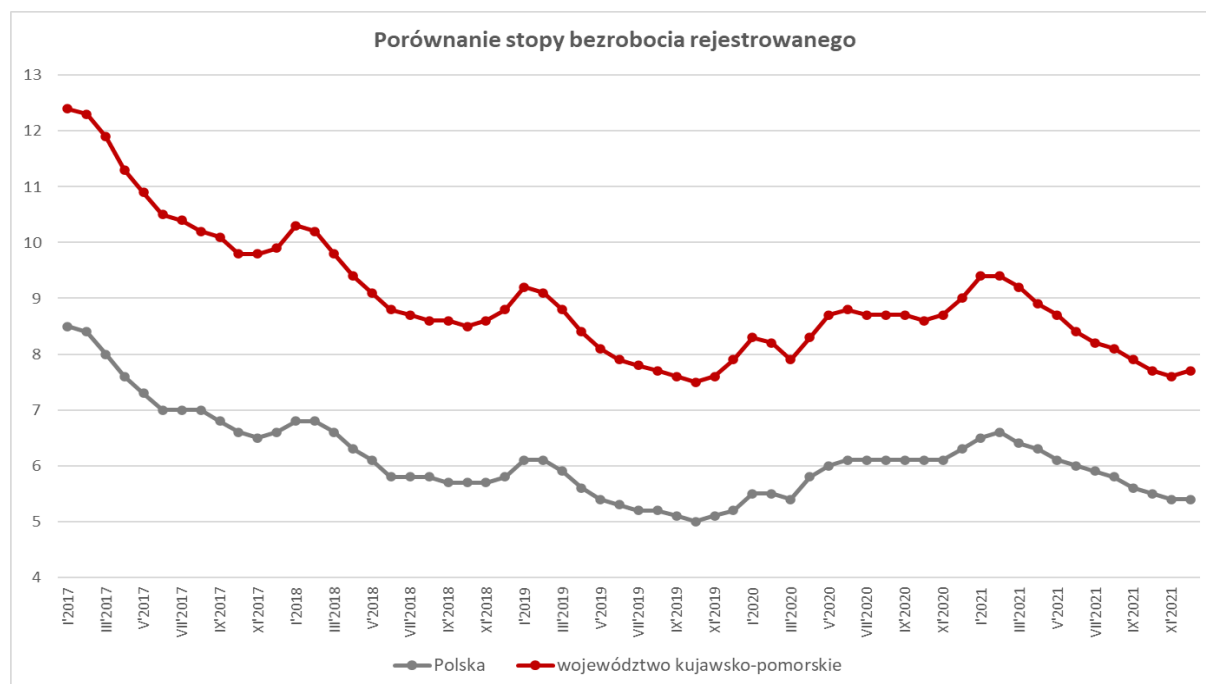
Dane za rok 2020 potwierdzają, że pandemia wywarła negatywny wpływ na niektóre aspekty funkcjonowania gospodarki i nastąpiło zachwianie wieloletniego korzystnego trendu. W przeciwieństwie do poprzednich lat, gdy obserwowano corocznie jednoznaczny poprawę stanu rozwoju we wszystkich istotnych zagadnieniach, na początku

roku 2021 gospodarka województwa w niektórych aspektach znajdowała się w sytuacji gorszej, niż rok wcześniej. Społeczne i gospodarcze skutki pandemii ocenić będzie można dopiero w okresie 2-3 lat od jej wystąpienia (na razie szerzej dostępne są dane tylko za pierwszy rok jej trwania) – nie można więc wciąż jeszcze stwierdzić, które z cech zanotowały tylko krótkotrwałe, a które bardziej trwałe pogorszenie sytuacji. Niewiele danych jest dostępnych wg stanu na koniec 2021, ale te dostępne pozwalają na stwierdzenie, że był to rok nadrabiania strat covidowych. Ogólna kondycja gospodarki województwa na koniec 2021 roku jest więc prawdopodobnie lepsza, niż na początku 2020 roku, tuż przed wybuchem pandemii.

Dochody budżetu Województwa w roku 2020 wyniosły 1,123 mld zł i były aż o 225 mln wyższe, niż w 2019. Pod względem wielkości dochodów, Kujawsko-Pomorskie lokowało się na 7. pozycji w kraju, a wzrost rok do roku był piątym najwyższym. Dochody własne budżetu Województwa w 2020 wyniosły 466,2 mln (9. pozycja) i były o ponad 73 mln (aż o 18,6%) wyższe, niż rok wcześniej (pod względem skali wzrostu – szósta pozycja w kraju).

Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w roku 2020 wzrosła o 6,2 tys. i na koniec tego roku wynosiła 209,8 tys.; w tym liczba podmiotów osób fizycznych wzrosła o 4,4 tys. (na koniec 2020 – 154,6 tys.). Produkcja sprzedana przemysłu i budownictwa w roku 2020 była o 2,7% wyższa niż rok wcześniej. Warto zauważyć, że był to piąty najkorzystniejszy wskaźnik dynamiki w kraju, a w aż 10 regionach odnotowano dynamikę ujemną. Kujawsko-pomorskie pozostaje więc 8. najsilniej uprzemysłowionym województwem w kraju i w 2020 zapewniało ponad 4,3% ogólnej krajowej wartości produkcji sprzedanej.

Przebieg stopy bezrobocia rejestrowanego w ujęciu miesięcznym pokazuje, że wraz z rozpoczęciem lock-downu uległ zmianie tradycyjny cykl rocznej zmienności bezrobocia, w którym po zimowych wzrostach następuje spadek w miesiącach letnich. Począwszy od kwietnia 2020 obserwowano wzrost, który (po letniej stagnacji) trwał aż do stycznia-lutego 2021 roku. Wówczas odnotowano maksymalną wartość – 9,4%, po czym nastąpił silny spadek (o dynamice większej, niż w poprzednich latach), by w listopadzie 2021 przyjąć wartość 7,6%. Jest to wartość porównywalna z tą z końca 2019 roku, a więc jesienią i zimą roku 2021 sytuacja na rynku pracy powróciła do tej z analogicznego okresu przed pandemią.

Rysunek 6. Przebieg bezrobocia rejestrowanego – porównanie województwa kujawsko-pomorskiego oraz Polski
Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych GUS

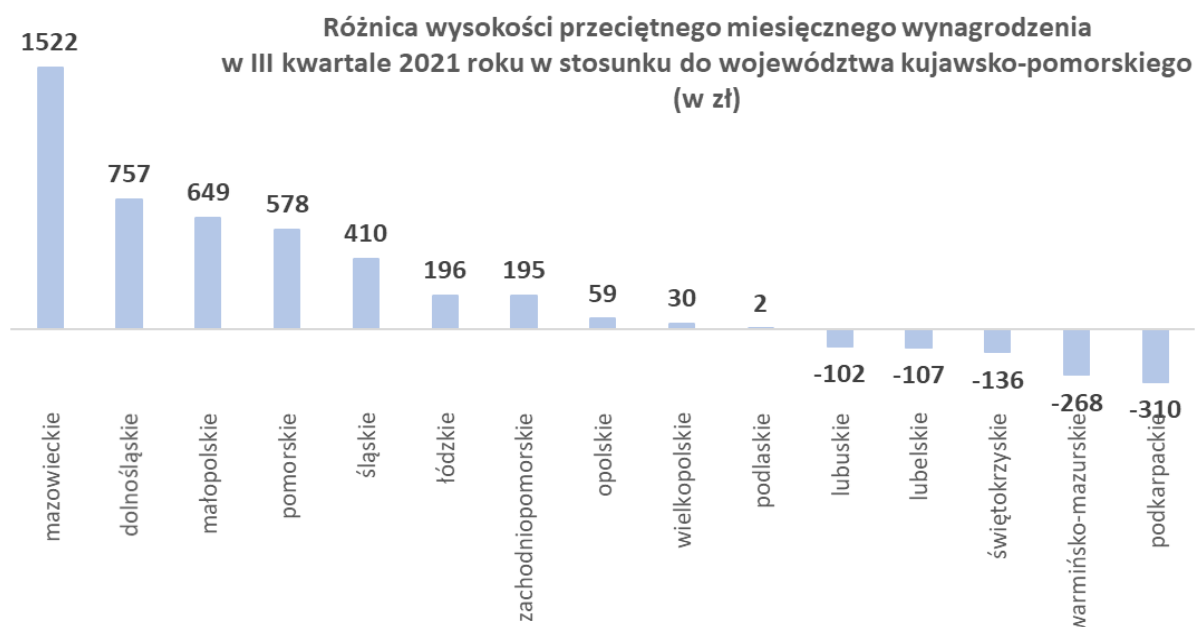
Podkreślić należy, że rynek pracy poszczególnych województw wykazywał bardzo zróżnicowaną wrażliwość na covidowy lock-down, a w największym stopniu ucierpiały regiony o dużym znaczeniu usług w profilu gospodarki. W małopolskim, pomorskim, śląskim przez kilka miesięcy stopa bezrobocia była nawet o ponad 30% wyższa niż tuż przed pandemią (w kujawsko-pomorskim maksymalny wzrost w stosunku do marca 2020 to 19%). W tych województwach w grudniu 2021 roku stopa bezrobocia była wciąż o kilka procent wyższa, niż w marcu 2020 roku. W kujawsko-pomorskim w grudniu 2021 stopa bezrobocia była minimalnie niższa niż w marcu 2020. Pod względem tej relacji, kujawsko-pomorskie wykazywało piąty najkorzystniejszy wynik w kraju.

Wg danych BAEL, stopa bezrobocia w IV kwartale 2021 roku (liczona dla grupy wiekowej 15-89 lat) wynosiła w kujawsko-pomorskim 3,9% przy średniej krajowej 2,9%. BAEL nie podaje danych dla województw lubuskiego i opolskiego, ale na tle pozostałych czternastu jest to jeden z wyższych wyników.

Pośrednio o wpływie pandemii na rynek pracy mówi także liczba utworzonych i zlikwidowanych miejsc pracy. W 2020 roku w kujawsko-pomorskim utworzono 20,3 tys. nowych miejsc pracy. Było to o 15% mniej niż w 2019, ale średnio dla kraju spadek ten przekroczył 30%, a w kilku województwach przekroczył 40% (tylko 4 województwa cechowały się większą odpornością niż kujawsko-pomorskie). Liczba zlikwidowanych miejsc pracy (11,2 tys.) była w 2020 mniejsza, niż w 2019 (była piątą najniższą w kraju).

Sytuacja epidemiczna nie przełożyła się negatywnie na sytuację materialną gospodarstw domowych mierzoną zasięgiem pomocy społecznej. Udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w kujawsko-pomorskim (podobnie jak we wszystkich województwach) w roku 2020 się zmniejszył w stosunku do roku poprzedniego (w kujawsko-pomorskim to kolejny rok utrzymywania tego trendu). Na koniec 2020 wskaźnik ten wyniósł 6,0%, ale jeśli uwzględni się tylko osoby poniżej kryterium dochodowego (powyżej kryterium mieszczą się osoby objęte pomocą nie z powodów materialnych a np. zdrowotnych, niepełnosprawności, itp.), jest to 3,5%. Teoretycznie wskaźnik ten lokuje kujawsko-pomorskie wśród słabszych regionów, ale jego wartość jest już obiektywnie bardzo niska i corocznie spada (w 2017 – 5,3%).

Ostatnie lata to okres bardzo znaczącej poprawy poziomu wynagrodzeń w województwie. Na koniec trzeciego kwartału 2021 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w podmiotach o liczbie pracujących 10 i więcej oraz w sferze budżetowej) wynosiło 5 436 zł i lokowało województwo na 11. pozycji. Podkreślić należy, że zarówno jeśli porówna się Q1 2018 z Q3 2021, jak też jeśli porówna się Q4 2019 i Q3 2021, jak też jeśli porówna się Q1 2021 z Q3 2021 – kujawsko-pomorskie wykazuje największą dynamikę wzrostu wynagrodzeń w kraju. Są to wzrosty odpowiednio o 27,1%, 13,4% oraz 6,8%. W pierwszym kwartale 2018 roku przeciętne wynagrodzenie w kujawsko-pomorskim wynosiło niespełna 72% najwyższego i 102% najniższego. W trzecim kwartale 2021 było to 78% najwyższego i 106% najniższego. Bezwzględna wartość wzrostu wynagrodzenia pomiędzy Q1 2018 a Q3 2021, wynosząca prawie 1159 zł jest trzecią najwyższą wartością bezwzględną wśród województw. Warto także zauważyć, że w Q3 2021 wartość przeciętnego wynagrodzenia wynosząca 5436 zł, była tylko o 59 zł niższa, niż województwa, które lokowało się na 8 pozycji.

Rysunek 7. Różnica wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwach w stosunku do województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych GUS

Lock-down powodował, że z racji charakteru prowadzonej działalności, do dziedzin najbardziej wrażliwych należały gastronomia i usługi turystyczne, a w przypadku województwa kujawsko-pomorskiego, posiadającego niezwykle silną pozycję w krajowym ruchu uzdrowiskowym – także uzdrowiska. Dane za rok 2020 pokazują znaczący spadek liczby kuracjuszy leczonych stacjonarnie – o ile we wcześniejszych latach było to ok. 150 tys. osób rocznie, to w

2020 – niespełna 78 tys. Przełożyło się to na wskaźnik liczby dni pobytu kuracjuszy – w poprzednich latach wynosił on ok. 2,4 mln osobodni, w 2020 było to tylko 1,2 mln. Skala spadków była podobna do innych regionów uzdrowiskowych, ale w kujawsko-pomorskim dotyczyła bardzo dużej liczby bezwzględnej, a więc skutki dla lokalnej przedsiębiorczości bazującej na kooperacji z uzdrowiskami, z pewnością były większe. Liczba turystów korzystających z noclegów na terenie województwa w 2020 wynosiła tylko 53% stanu z roku 2019 – w wartościach bezwzględnych to spadek o ponad 640 tys. osób (w tym, w hotelach spadek wyniósł ok. 370 tys.), liczba udzielonych noclegów zmniejszyła się o prawie połowę (duży wpływ na to miało zmniejszenie liczby kuracjuszy w uzdrowiskach). Odnotowani w 2020 turyści zagraniczni stanowili 55% stanu z roku 2019. Porównując zmiany w poszczególnych województwach, trzeba podkreślić, że zdecydowanie większe, niż kujawsko-pomorskie, straty odnotowały regiony o największej skali ruchu krajoznawczego, związanego z organizacją imprez oraz centra biznesowe – np. w mazowieckim liczba turystów korzystających z noclegów zmniejszyła się o 3,4 mln (ponad 60%), a w małopolskim o 3,2 mln (prawie 60%). Wyraźnie mniejsze straty zanotowały natomiast regiony o silniejszym profilu „wypoczynkowym” – zachodniopomorskie, warmińsko-mazurskie i pomorskie, gdzie ruch o takim charakterze nie uległ tak silnym zmianom. Liczba restauracji w województwie kujawsko-pomorskim w roku 2020 zmniejszyła się o 16 (o 6,2%), liczba barów o 30 (o 16,3%), liczba punktów gastronomicznych o 23 (o 15,6%). Placówki gastronomiczne w województwie zanotowały spadek sprzedaży z poziomu ok. 780 mln zł w latach 2017-2019 do 498 mln w roku 2020.

Zmniejszyła się także sprzedaż detaliczna w handlu i gastronomii, co mogło być skutkiem ograniczeń mobilności, ograniczeń dostępności do placówek handlowych i gastronomicznych, a także dosyć powszechnie praktykowanej pracy i nauki zdalnej, która „zatrzymywała” mieszkańców w domach. W 2020 wartość sprzedaży detalicznej w handlu i gastronomii wyniosła 26,8 mld zł (w tym tylko 0,5 mld z gastronomii) i była niższa o prawie 650 mln zł (z tego ok. 300 mln w gastronomii), czyli o prawie 2,4%. Należy jednak pamiętać, że w 2020 r. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych wyniósł 3,4%, co de facto oznacza spadek sprzedaży wyższy – o kilka procent.

Rok 2020 był natomiast zdecydowanie korzystny dla budownictwa mieszkaniowego – liczba mieszkań zwiększyła się o ponad 8,5 tys. i zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich były to wzrosty największe na tle kilku ostatnich lat (w województwie jest ponad 768 tys. mieszkań, w tym prawie 514 tys. w miastach).

Polityka regionalna prowadzona przez samorządy województw może być skutecznie wspierana przez działania podejmowane na poziomie rządowym. W latach 2020-2021 Rada Ministrów realizowała dwa programy rządowe mające na celu sfinansowanie projektów zgłoszonych przez samorządy. Do dwóch edycji *Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych* (wyniki drugiej edycji zostały ogłoszone w roku 2021), Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zgłosił łącznie 15 projektów. Żaden z nich nie zyskał akceptacji. W roku 2021 uruchomiono *Rządowy Fundusz Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych*. W ramach zrealizowanej w 2021 roku pierwszej edycji, projekty Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego uzyskały dofinansowanie w wysokości 33,3 mln zł (trzecia najniższa alokacja wśród województw). Za pomocą wskazanych powyżej dwóch programów, Rada Ministrów w latach 2020-2021 dofinansowała projekty zarządów województw – podkarpackiego w wysokości 243 mln zł, śląskiego – 195 mln zł, małopolskiego – 175 mln zł, łódzkiego – 152 mln zł, podlaskiego – 140 mln zł. Są to kwoty, których zainwestowanie realnie wpływa na budowę przewag konkurencyjnych na poziomie regionalnym. Dla zobrazowania skali tego wsparcia należy przypomnieć, że dochody budżetu kujawsko-pomorskiego w roku 2020 wyniosły 1,123 mld zł. Rozdysponowanie powyższych środków miało charakter uznaniowy – nie określono żadnych kryteriów oceny projektów. Brak reguł sprzyja faworyzowaniu wybranych samorządów, nadając im – całkowicie niezgodnie z zasadami konkurowania na jakość zgłaszanych projektów – istotne impulsy rozwojowe. Rok 2021 był też decydujący dla podziału alokacji na programy operacyjne województw w nowej perspektywie realizacji Polityki Spójności UE. W dalszej części *Raportu* szczegółowo wyjaśniono wyjątkowo nieprzejrzysty podział tzw. „rezerwy programowej”, która także posłużyła do niezgodnego z obiektywnymi kryteriami wynikającymi z poziomu rozwoju województw – wsparcia wybranych samorządów. Polityka Rady Ministrów wobec wsparcia rozwoju regionalnego, realizowana w latach 2020-2021 jest wyjątkowo nieprzejrzysta i nie kieruje się obiektywnymi kryteriami. Kujawsko-pomorskie należy do regionów w największym stopniu wykluczonych z tego wsparcia. Rozwój innych regionów, także prezentujących obiektywnie porównywalny lub wyższy poziom rozwoju, jest w zdecydowanie silniejszym stopniu stymulowany z poziomu rządowego.

Podobnie jak w roku 2020, także w 2021 sytuacja pandemiczna spowodowała, że wskutek administracyjnych ograniczeń lub zakazów prowadzenia niektórych rodzajów działalności, w niektórych dziedzinach nie udało się zrealizować zaplanowanych wskaźników lub zakładanych efektów. Jednak skala tych niepowodzeń była już zdecydowanie mniejsza, niż w roku 2020, gdyż planując zadania na rok 2021 starano się je dostosować do nowych uwarunkowań i wiele wydarzeń organizowano w formie zdalnej lub hybrydowej. Często więc obowiązujące ograniczenia prowadziły do zmiany formy wydarzenia, ale już nie jego odwoływania, jak miało to miejsce w roku

2020. Zagadnienia te zostały szczegółowo przedstawione w dalszej części *Raportu*, gdzie odniesiono się do wpływu pandemii na każdy obszar funkcjonowania administracji samorządowej.

Należy podkreślić, że Zarząd Województwa bezpośrednio po wybuchu pandemii podjął działania na rzecz przeciwdziałania jej rozprzestrzenianiu się oraz łagodzenia jej skutków. Dokonano przesunięć środków w ramach RPO WKP 2014-2020, aby wygospodarować środki na pomoc. Ostatecznie budżet „**Marszałkowskiego pakietu antykrzysowego, czyli samorządowego wojewódzkiego programu przeciwdziałania epidemii covid-19 i łagodzenia jej skutków w sferze społecznej i gospodarce**” wyniósł 910 mln zł i był przeznaczony na pomoc dla przedsiębiorców, służby zdrowia i wsparcie społeczne. Środki te były wydatkowane na powyższe cele także w roku 2021.

Podkreślić należy, że administracja Samorządu Województwa bardzo szybko w roku 2020 wprowadziła, a potem doskonała, rozwiązania organizacyjne dostosowane do wymogów pandemii. W 2021 roku była więc bardzo dobrze przygotowana zarówno od strony sprzętowej, funkcjonowania procedur, jak i umiejętności pracowników. Dlatego też praca Urzędu Marszałkowskiego i jednostek Samorządu Województwa była w 2021 roku z powodu Covid-19 zakłócana w bardzo niewielkim stopniu. Utrudniały ją przede wszystkim nakładane na pracowników kwarantanny oraz przewencyjna „przymusowa” praca zdalna w sytuacji odnotowania kontaktu z osobą zakażoną.

2 Opis realizacji strategii, programów i polityk w 2021 r.

Dokumenty służące planowaniu rozwoju na obszarze województwa tworzą pewien system powiązań, który częściowo regulują przepisy prawa. W ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wskazano, że politykę rozwoju prowadzi samorząd województwa na podstawie m.in. strategii rozwoju województwa i programów. Jednocześnie zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy o samorządzie województwa, strategia rozwoju województwa wdrażana jest m.in. poprzez programy rozwoju i regionalny program operacyjny. Dla zobrazowania szerokiego spektrum planowania rozwoju, w rozdziale tym ujęto także wszystkie pozostałe dokumenty programowe, których opracowanie wynikało z obowiązujących przepisów szczegółowych lub było konieczne ze względu na realizację potrzeb regionu.

W 2021 r. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego realizował ustalenia 45 bardzo zróżnicowanych dokumentów, będących podstawą prowadzenia polityki rozwoju. Są to *Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* oraz 44 regionalne dokumenty programowe, przez które należy rozumieć strategię, programy, plany, priorytety, polityki⁹. Wśród nich do najważniejszych, ze względu na rolę i znaczenie zarówno w planowaniu, jak i finansowaniu rozwoju, należały:

- *Regionalny program operacyjny województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*;
- *Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*.

2.1 Informacja o realizacji *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*

Raport o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 r., jest pierwszym raportem prezentującym informacje w zakresie realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, przyjętej uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa z dnia 21 grudnia 2020 r.

Strategia Przyspieszenia 2030+ obejmuje wszystkie zagadnienia istotne dla rozwoju województwa, dlatego wdrażana jest niezależnie przez różne podmioty – interesariuszy rozwoju województwa. Jednakże podmiotem w największym stopniu odpowiedzialnym za realizację jej ustaleń jest Samorząd Województwa.

Celem nadrzędnym *Strategii Przyspieszenia 2030+* jest „Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich”. Natomiast idea przewodnia *Strategii Przyspieszenia 2030+* polega na zapewnieniu możliwie jak najwyższej jakości życia mieszkańców województwa w oparciu o filary rozwoju społecznego, zrównoważonego rozwoju gospodarczego, kształtowania przestrzeni oraz sprawnego funkcjonowania systemów. W *Strategii Przyspieszenia 2030+* sformułowanych zostało 5 celów głównych, w oparciu o które została przygotowana zasadnicza część niniejszego *Raportu*, tj. rozdział 4 „Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu”. W rozdziale tym zaprezentowane zostały prace Zarządu Województwa w 2021 r., a tym samym informacje na temat działań prowadzonych w obrębie poszczególnych celów, a więc na rzecz realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+*.

⁹ Więcej informacji w tym zakresie zamieszczono w rozdziale 2.4.

Ponadto sprawozdanie z wdrażania *Strategii Przyspieszenia 2030+* obejmuje informacje o zastosowanych instrumentach polityki regionalnej, tj. o realizacji regionalnych dokumentów programowych, kontraktu terytorialnego, polityki terytorialnej województwa (zawartych w kolejnych podrozdziałach rozdziału 2), planie zagospodarowania przestrzennego województwa oraz o postępie we wdrażaniu projektów kluczowych, przyporządkowanych do poszczególnych celów głównych, które przedstawione zostały w dalszej części tego podrozdziału, a szczegółowo w załączniku nr 1 do niniejszego *Raportu*.

Należy podkreślić, że rok 2021 jest pierwszym pełnym rokiem obowiązywania *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Zakłada się tak jak dotychczas, że *Strategia* będzie podlegała szczegółowemu i regularnemu monitorowaniu. Będzie się ono odbywało na podstawie systemu określonego w *Planie realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategii Przyspieszenia 2030+* (zwanym dalej *Planem wdrożeniowym*)¹⁰. Głównym celem tego dokumentu jest określenie zadań, które powinny być wykonane na rzecz realizacji ustaleń *Strategii Przyspieszenia 2030+*, podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie, harmonogramu prac (uwzględniającego ideę „przyspieszenia”) oraz organizację procesu monitorowania efektów podjętych działań.

System monitorowania realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+* odbywa się na dwóch poziomach:

- pierwszy poziom monitorowania – **monitoring w zakresie wskaźników sytuacji społeczno-gospodarczej** ma na celu ocenę tempa realizacji działań, nie zaś efektów prowadzonych działań. Będzie miał formę corocznego raportu (tzw. **Raport wskaźnikowy**) – z uwagi na dostępność danych statystycznych, raport za pierwszy pełny rok realizacji ustaleń *Strategii Przyspieszenia 2030+* (tj. 2021 r.) zostanie przygotowany do końca I kwartału 2023 r.;
- drugi poziom monitorowania – **monitoring w zakresie oceny stanu realizacji projektów kluczowych oraz pozostałych ustaleń Strategii Przyspieszenia 2030+** ma na celu prezentację postępów w jej wdrażaniu, odnosi się do stanu zaawansowania realizacji projektów kluczowych. Będzie miał formę corocznego raportu, tzw. **Raport z bezpośredniej realizacji ustaleń Strategii**.

W związku z obowiązkiem ustawowym sporządzenia niniejszego *Raportu o stanie województwa*, postanowiono, dla uniknięcia powtórzeń tych samych treści w dwóch formalnie odrębnych raportach, że w *Raporcie o stanie województwa* przedstawiona będzie informacja o stanie realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+*, a tym samym, wzorem lat ubiegłych, zrezygnowano z opracowywania odrębnego *Raportu z bezpośredniej realizacji ustaleń Strategii*.

Rysunek 8. Cel nadrzędny, cele główne oraz cele operacyjne *Strategii Przyspieszenia 2030+*

Źródło: *Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*

¹⁰ Przyjętym uchwałą Nr 42/1763/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 października 2021 r.

Cele i kierunki *Strategii Przyspieszenia 2030+* zostały sformułowane hierarchicznie, obejmując całość zaplanowanych interwencji. Najniższy poziom w strukturze ustaleń stanowią projekty kluczowe, które zostały pogrupowane według celów głównych i co do zasady nie mają charakteru zamkniętego, tzn. nie wyczerpują całości potrzeb rozwojowych regionu.

Cele i kierunki rozwoju województwa ujęte w *Strategii Przyspieszenia 2030+*:

- 1 cel nadrzędny;
- 5 celów głównych;
- 28 celów operacyjnych;
- 221 kierunków rozwoju;
- 134 projekty kluczowe.

Jako projekty kluczowe należy rozumieć przedsięwzięcia, które zostały uznane za niezbędne dla przyspieszenia rozwoju. Łącznie w *Strategii Przyspieszenia 2030+* zidentyfikowano 134 projekty kluczowe, w tym:

- 94 realizowane samodzielnie przez Samorząd Województwa;
- 33 realizowane samodzielnie przez administrację rządową;
- 6 realizowanych wspólnie przez Samorząd Województwa i administrację rządową;
- 1 projekt, którego realizator będzie zależny od przyszłych ustaleń.

Z danych zebranych na koniec 2021 r. wynika, że *Strategia Przyspieszenia 2030+* była systematycznie realizowana. Z uwagi na fakt, iż rok 2021 był pierwszym pełnym rokiem obowiązywania *Strategii Przyspieszenia 2030+*, w zakresie 69 przedsięwzięć nie podjęto jeszcze działań, co stanowi ponad połowę wszystkich projektów kluczowych. Wśród przyczyn takiego stanu wskazywano m.in. brak przesądzeń odnośnie zapisów przygotowywanego *Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*. 18 projektów kluczowych było w fazie realizacyjnej, co stanowi 13,4% wszystkich projektów. Należy również podkreślić, że 6 projektów kluczowych, to tzw. projekty wielokomponentowe, co oznacza, że w ramach jednego projektu kluczowego realizowanych było wiele odrębnych działań, które często były na różnych etapach zaawansowania. Warte podkreślenia jest, że już w pierwszym roku realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+* 4 projekty kluczowe zostały zakończone.

Tabela 1. Ocena realizacji projektów kluczowych Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ według stanu na 31 grudnia 2021 r.

Etap zaawansowania prac nad projektami kluczowymi		Liczba projektów kluczowych na danym etapie realizacji	Procentowy udział projektów kluczowych na danym etapie realizacji
etap zero	prace nie zostały rozpoczęte	69	51,5%
etap I	prace w fazie przygotowawczej	37	27,6%
etap II	prace realizacyjne w fazie początkowej	9	6,7%
etap III	prace realizacyjne w fazie zaawansowanej	9	6,7%
etap IV	prace zostały zakończone	4	3,0%
wielokomponentowe		6	4,5%
łącznie		134	100,0%

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie informacji od podmiotów monitorujących stan realizacji projektów kluczowych *Strategii Przyspieszenia 2030+*

W niniejszym *Raporcie* po raz pierwszy badano prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka, zarówno na etapie przygotowania projektu kluczowego do realizacji (etap zero lub I), jak i na etapie realizacji projektu (etap II lub III). Potencjalne ryzyka sklasyfikowano według poniższej oceny:

- brak ryzyk;
- raczej nie wystąpi – ryzyko niewielkie lub średnie;
- raczej wystąpi – ryzyko duże;
- wystąpienie pewne lub niemal pewne – ryzyko bardzo duże.

W ramach monitorowania realizacji ustaleń *Strategii Przyspieszenia 2030+* zidentyfikowano, według stanu na koniec roku 2021, występujące ryzyka (lub ich brak) dla realizacji wszystkich 134 projektów kluczowych. Na wstępie należy podkreślić, że dla 41 projektów (co stanowi 30,6% wszystkich projektów kluczowych) wskazano więcej niż jedno ryzyko, często są to ryzyka różnej rangi (od niewielkich po duże) – w związku z tym projekty te zostały wyodrębnione w

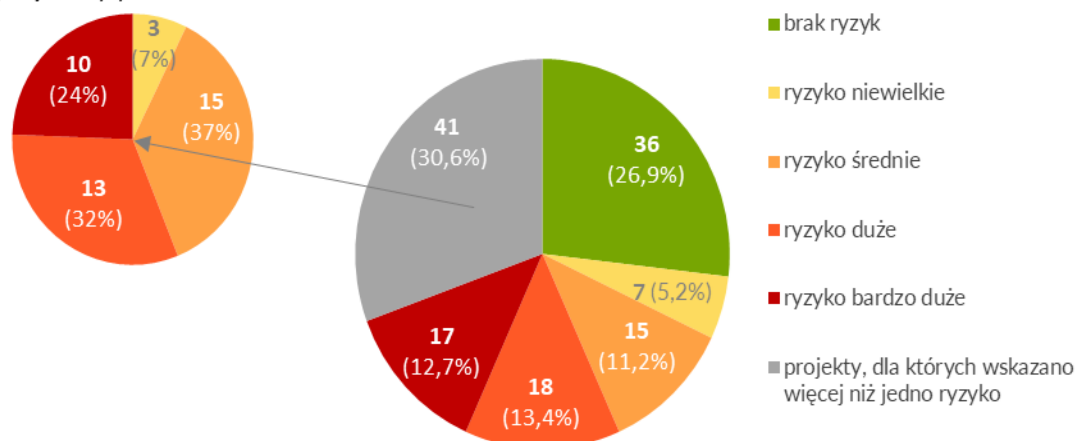
oddzielnej kategorii na poniższym wykresie. Dla ogólnego zobrazowania skali ryzyk przyjęto, że głównym ryzykiem dla projektów kluczowych, dla których wskazano więcej niż jedno ryzyko, będzie ryzyko największe.

Wśród pozostałych projektów kluczowych, dla 36 nie zidentyfikowano/nie wskazano ryzyk na aktualnym etapie zaawansowania prowadzonych prac. Dla 22 projektów wskazano potencjalnie niewielkie lub średnie ryzyko, które raczej nie wystąpi. Wysoko prawdopodobne było wystąpienie różnego typu ryzyk dla 18 projektów. Niemal pewne lub pewne wystąpienie ryzyk zagrażających zrealizowaniu zaplanowanych zadań wskazano dla 17 projektów.

Jako najczęściej występujące ryzyka wskazywano: brak lub niewystarczające środki finansowe na realizację projektu, zagrożenie realizacji zadania/projektu w związku ze stanem pandemii Covid-19 (możliwe obostrzenia, wydłużenie realizacji prac, wzrost cen surowców), długotrwałe procedury formalno-prawne (na etapie opracowywania i/lub wdrażania dokumentów).

Należy także podkreślić, iż poszczególne ryzyka i obszary problematyczne kategoryzowano według indywidualnej oceny każdego przedsięwzięcia, np. brak źródeł finansowania w zależności od projektu zidentyfikowano jako ryzyko niewielkie, średnie lub duże.

Największe ryzyka w poszczególnych projektach kluczowych, dla których wskazano więcej niż jedno ryzyko

Rysunek 9. Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektów kluczowych Strategii Przyspieszenia 2030+ według informacji od podmiotów monitorujących ich realizację – stan na 31 grudnia 2021 r.

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie informacji od podmiotów monitorujących stan realizacji projektów kluczowych Strategii Przyspieszenia 2030+

Samorząd Województwa ponosi szczególną odpowiedzialność za rozwój regionu poprzez:

- kreowanie idei oraz koordynowanie działań rozwojowych;
- pozyskiwanie i dystrybuowanie środków na realizowanie zadań, projektów oraz inwestycji w tym obszarze;
- inicjowanie działań na rzecz rozwoju zarówno przez partnerów, jak i podmioty podległe;
- współpracę z administracją rządową.

W związku z tym należy zwrócić uwagę, że dokonując oceny realizacji przez Zarząd Województwa w 2021 r. zawartych w Strategii Przyspieszenia 2030+ celów głównych, niezbędne jest uwzględnienie następujących jej uwarunkowań:

1. **kompleksowy charakter** – obejmuje ogół działalności, które są niezbędne dla prawidłowego rozwoju województwa, w tym zadania, za których realizację odpowiadają inne podmioty, niż Samorząd Województwa. Rola Samorządu Województwa w tego typu działaniach mogła polegać głównie na inicjowaniu lub ich lobbowaniu. W praktyce część z wyznaczonych zadań wiązała się ściśle z podziałem kompetencyjnym organów administracji publicznej (rządowej i samorządowej), co uniemożliwiało podjęcie przez Samorząd Województwa pośrednich działań;
2. **wieloletni charakter** – ma charakter wieloletni i może być realizowana przez dekadę. Oznacza to, że różne rodzaje (kategorie) interwencji mogą być podejmowane w różnych okresach, a więc fakt, że takich aktywności nie wykazywano w danym roku, za który sporządzany był Raport nie musi oznaczać, że w tym zakresie nie zaplanowano żadnych działań mających na celu realizację tej interwencji.

2.2 Informacja o realizacji Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020

Kluczowe wartości realizacji Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020 w 2021 r.:

- 20 zatwierdzonych pakietów kryteriów wyboru projektów do dofinansowania;
- 32 ogłoszone nabory wniosków o dofinansowanie;
- 203 złożone wnioski o dofinansowanie projektów na kwotę 736,7 mln zł;
- 384 wnioski zatwierdzone do dofinansowania o wartości 619,1 mln zł;
- 450 podpisanych umów o wartości dofinansowania 820 mln zł;
- 480 rozliczonych końcowych wniosków o płatność o wartości wkładu RPO WKP 2014-2020 516,9 mln zł;
- 1,83 mld zł zacertyfikowanego wkładu RPO WKP 2014-2020;
- 18 nowych projektów ogólnowojevodzkich na kwotę dofinansowania UE 226,9 mln zł;
- 144,8% realizacji celu n+3.

Od początku wdrażania do końca 2021 r.:

- 539 zatwierdzonych pakietów kryteriów wyboru projektów do dofinansowania;
- 526 ogłoszonych naborów wniosków o dofinansowanie;
- 6 215 złożonych wniosków o dofinansowanie projektów;
- 3 469 wniosków zatwierdzonych do dofinansowania o wartości ponad 8,21 mld zł;
- 3 224 podpisane umowy o wartości dofinansowania prawie 8,25 mld zł;
- 1 386 rozliczonych końcowych wniosków o płatność o wartości wkładu RPO WKP 2014-2020 4,84 mld zł;
- 5,8 mld zł zacertyfikowanego wkładu RPO WKP 2014-2020;
- 160 projektów zakwalifikowanych jako ogólnowojevodzkie na kwotę dofinansowania UE 3,06 mld zł;
- 4 030 zł wkładu RPO WKP 2014-2020 per capita na terenie całego województwa;
- 95,59% kontraktacji RPO WKP 2014-2020.

Regionalny program operacyjny województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020 był podstawowym instrumentem zapewniającym realizację celów Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+, obowiązującej dla perspektywy 2014-2020¹¹. Celem głównym RPO WKP 2014-2020 jest uczynienie województwa kujawsko-pomorskiego konkurencyjnym, innowacyjnym regionem Europy oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców. Jest to cel nadal aktualny pomimo wielu pozytywnych zmian jakie zaszły w przestrzeni województwa m.in. dzięki środkom z funduszy europejskich. Program podzielony jest na 13 osi priorytetowych¹², współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), tj. osie 1-7 oraz oś 13 oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), tj. osie 8-12.

Budżet RPO WKP 2014-2020 wynosi ponad 1,9 mld euro wkładu dofinansowania UE, co przekłada się na ponad 8,8 mld zł wg kursu euro z dnia 30 grudnia 2021 r. wynoszącego 4,5960 zł, w tym:

- prawie 6,4 mld zł pochodzi z EFRR, co stanowi 72,2% wartości środków;

¹¹ 21 grudnia 2020 r. Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął uchwałę nr XXVIII/399/20 Strategię rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+, której cele są z jednej strony kontynuacją dotychczas przyjętych działań, a z drugiej stanowią nowe, aktualne wyzwania, będące odpowiedzią na zmieniającą się rzeczywistość w województwie. RPO WKP 2014-2020 realizowany jest po roku 2020 w związku z zasadą n+3. Jest to zasada odnosząca się do okresu programowania Unii Europejskiej, która określa dodatkowy okres na realizację i rozliczenie projektów i programów współfinansowanych z Funduszy Europejskich. W praktyce oznacza to, że z funduszy przyznanych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 faktycznie korzystać można do roku 2023. Jeżeli do tego czasu krajowi członkowskiemu nie uda się wykorzystać wszystkich środków przyznanych na bieżącą perspektywę finansową, będzie musiał zwrócić niewykorzystaną nadwyżkę do budżetu UE. Stwarza to możliwość, że decyzje dotyczące wydatkowania środków w ostatniej fazie realizacji Programu, mogą już uwzględniać założenia rozwoju wynikające ze Strategii Przyspieszenia 2030+, a tym samym przyczynić się do ich realizacji.

¹² Wprowadzenie nowej osi priorytetowej (Oś 13 dodana w ramach EFRR) do wersji 9.0 RPO WKP 2014-2020 z 25 listopada 2021 r., ma na celu możliwość realizacji działań naprawczych w kontekście pandemii Covid-19.

- ponad 2,4 mld zł pochodzi z EFS, co stanowi 27,8% wartości środków funduszy europejskich w RPO WKP 2014-2020.

W łącznej kwocie środków UE 16 regionalnych programów operacyjnych w kraju, wynoszącej ponad 145,4 mld zł, środki do realizacji projektów w województwie kujawsko-pomorskim stanowią 6,1%.

Tabela 2. Struktura i budżet RPO WKP 2014-2020

Osie priorytetowe	wartość wkładu UE w euro	udział (%) w alokacji programu
Oś 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki	372 144 366	19,3%
Oś 2 Cyfrowy region	54 318 006	2,8%
Oś 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie	263 769 590	13,7%
Oś 4 Region przyjazny środowisku	106 193 198	5,5%
Oś 5 Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu	214 470 229	11,1%
Oś 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry	325 807 429	16,9%
Oś 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	31 380 774	1,6%
Oś 13 Wspieranie kryzysowych działań naprawczych w kontekście pandemii Covid-19 i jej skutków społecznych oraz przygotowanie do ekologicznej i cyfrowej odbudowy gospodarki zwiększającej jej odporność (REACT UE)	22 183 891	1,2%
Łącznie Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)	1 390 267 483	72,2%
Oś 8 Aktywni na rynku pracy	170 219 269	8,8%
Oś 9 Solidarne społeczeństwo	149 321 596	7,8%
Oś 10 Innowacyjna edukacja	114 645 747	6,0%
Oś 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	28 646 173	1,5%
Oś 12 Pomoc techniczna	72 623 910	3,8%
Łącznie Europejski Fundusz Rozwoju Społeczny (EFS)	535 456 695	27,8%
Łącznie EFRR+EFS	1 925 724 178	100,0%

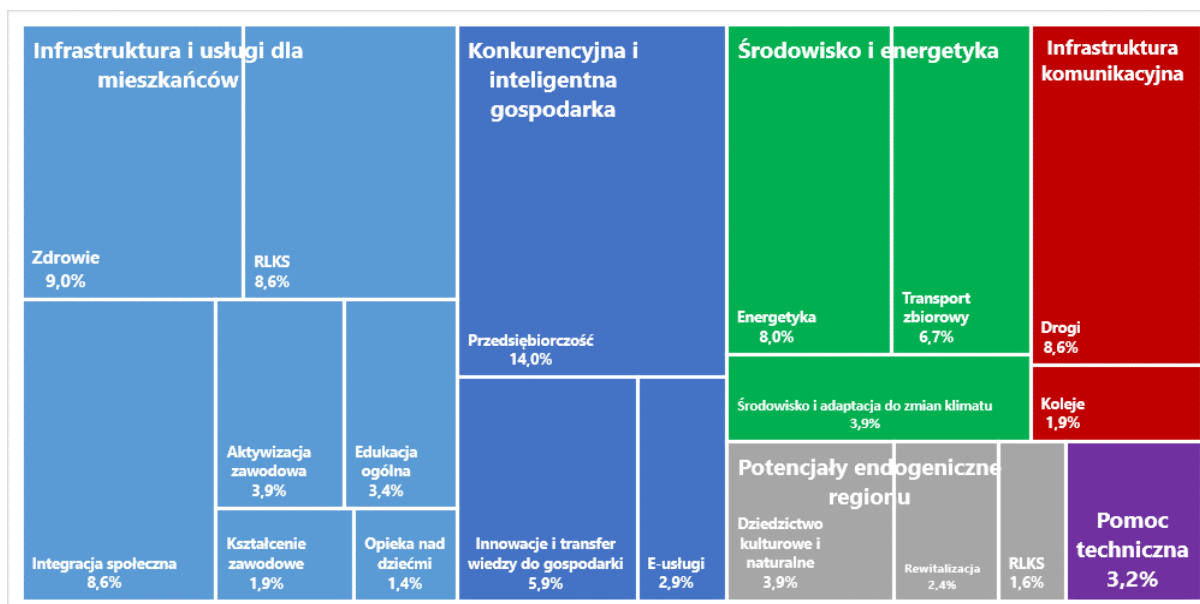
Źródło: Regionalny program operacyjny województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020 przyjęty przez Komisję Europejską Decyzją Wykonawczą Komisji nr C(2021) 8528 z dnia 25 listopada 2021 r.

W ramach działań dla RPO WKP 2014-2020, do końca 2021 r. zrealizowano:

- **Komitet Monitorujący RPO WKP 2014-2020 zatwierdził 539 pakietów kryteriów wyboru projektów do dofinansowania**, w tym 324 pakietów w EFRR oraz 215 pakietów w EFS. W 2021 r. zatwierdzono 20 pakietów kryteriów: 15 w wersji pierwotnej oraz 5 w wersji zmieniającej, w tym 14 pakietów w EFRR i 6 pakietów w EFS;
- **w latach 2015-2021 ogłoszono łącznie 526 naborów wniosków o dofinansowanie** (426 w trybie konkursowym, 88 w trybie pozakonkursowym, 12 w trybie nadzwyczajnym – Covid-19), w tym 352 współfinansowanych z EFRR i 174 ze środków EFS. 519 konkursów (ponad 98% wszystkich ogłoszonych) zostało zakończonych, w tym 348 konkursów w ramach EFRR i 171 konkursów w ramach EFS. 6 konkursów trwa, w tym 4 konkursy ze środków EFRR i 2 konkursy ze środków EFS. W 2021 roku ogłoszono 32 nabory (18 w trybie konkursowym, 11 w trybie pozakonkursowym, 3 w trybie nadzwyczajnym), w tym 20 naborów z EFRR i 12 z EFS;
- **dotychczas łącznie złożono 6 215 wniosków o dofinansowanie projektów** (3 786 w ramach EFRR, 2 429 w ramach EFS (w tym 1 138 wniosków preselekcyjnych), a 4 282 wnioski były poprawne formalnie. W 2021 r. złożono 203 wnioski o wartości dofinansowania wynoszącej 736,7 mln zł;
- **do dofinansowania zatwierdzono 3 469 wniosków o wartości wkładu UE w wysokości ponad 8,21 mld zł**. W 2021 r. zatwierdzono do dofinansowania 384 wnioski o wartości 619,1 mln zł;
- **łącznie w programie podpisano 3 234 umowy o dofinansowanie projektów** (1 887 z EFRR i 1 347 z EFS) na kwotę prawie 8,25 mld zł, w tym ponad 5,9 mld zł z EFRR i prawie 2,3 mld zł z EFS, kontraktując tym samym 95,6% alokacji Programu. 197 umów na kwotę 474,4 mln zł zostało zawartych w ramach 13 konkursów zrealizowanych przez IP WUP, co stanowi 5,8% całkowitego wkładu UE w umowach oraz 20,8% wkładu w umowach EFS w Programie. W 2021 r. podpisano 450 umów, w których wartość dofinansowania UE wyniosła 820 mln zł;
- **łącznie w ramach RPO WKP 2014-2020 złożono 16 902 wnioski o płatność**, z czego 1 386 klasyfikowały się jako wnioski końcowe zamykające realizację umów. Łączna kwota we wszystkich zatwierdzonych wnioskach płatność wyniosła 4,84 mld zł (wykorzystując 54,7% alokacji Programu), z czego ok. 1,7 mld zł dotyczyło tylko umów zakończonych. W 2021 r. rozliczono 480 końcowych wniosków o płatność o wartości wkładu UE 516,9 mln zł, co stanowiło wzrost o 5,6 p. proc.;
- w osiach priorytetowych 1,3,4,5 oraz osi 13 Programu, w których realizowane są cele związane ze zmianami klimatu, szacunkowa wartość środków UE przeznaczonych na ich realizację wynosiła 1,22 mld zł. Wielkość ta stanowi 13,8% całkowitej alokacji Programu. Wartość zakontraktowanych środków związanych z

realizacją celów klimatycznych wyniosła 11,6% ogólnej alokacji Programu i 83,8% wszystkich środków przeznaczonych na realizację celów związanych ze zmianami klimatycznymi (1,02 mld zł);

- w ramach 67 konkursów, 619 wniosków zatwierdzonych do dofinansowania wpisało się w obszary Inteligentnych Specjalizacji (IS) realizowanych w ramach RPO WKP 2014-2020, z czego zawartych zostało 567 umów na kwotę ponad 1,87 mld zł, co stanowi 22,6% alokacji Programu. W 2021 r. ogłoszono 1 konkurs dla realizacji IS i podpisano 7 umów, a wkład UE w tych umowach wyniósł 28,3 mln zł;
- poziom certyfikacji Programu (wydatków zadeklarowanych przez Instytucję Zarządzającą we wnioskach do Komisji Europejskiej), który stanowi miarę realnego wykorzystania środków unijnych wyniósł 65,6%, tj. 1 263 mln euro (5,8 mld zł). W 2021 r. wartość zacertyfikowanego wkładu UE wyniosła 398,6 mln euro (1,83 mld zł);
- poziom realizacji celu n+3 na 2021 r., określający wartość minimalnych, zatwierdzonych wydatków unijnych do osiągnięcia w danym roku (wynoszący dla kujawsko-pomorskiego 872,1 mln euro, tj. 45,3% alokacji Programu) osiągnął poziom 144,8% zakładanego celu;
- 160 projektów zostało zakwalifikowanych jako ogólnowojejewódzkie (kwota dofinansowania UE w tych projektach to 3,06 mld zł, co stanowi 37,3% dotychczasowej kontraktacji (77 projektów w EFRR i 83 projekty w EFS) i 34,6% alokacji w Programie. W 2021 r. liczba projektów ogólnowojejewódzkich wzrosła o 18 (na kwotę dofinansowania UE 226,9 mln zł);
- z puli 3 234 podpisanych umów najwięcej, bo 1 590 realizowanych jest zgodnie z klasyfikacją DEGURBA¹³ na obszarach wiejskich, jednak stanowi to tylko 30,7% dotychczasowej kontraktacji w RPO WKP 2014-2020. Najwięcej środków UE znajduje się w umowach podpisanych do realizacji w dużych miastach, tj. 4 575 219 178 zł, co stanowi 51,7% ogólnej wartości budżetu UE w programie i 55,3% dotychczas zrealizowanej kontraktacji (w 999 umowach). Należy jednak zwrócić uwagę, że projekty ogólnowojejewódzkie zakwalifikowane są w systemie monitoringowym Programu (SL2014) właśnie do dużych obszarów miejskich (w tym m.in. projekty z osi 1, 2 i 12);
- wartość wkładu UE we wszystkich realizowanych projektach na obszarze całego województwa w ramach RPO WKP 2014-2020 wynosi ok. 4 030 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Dominującym obszarem wsparcia w powiatach, wyznaczonym metodą uwzględniającą najwyższą wartość wkładu UE per capita w danym obszarze, są drogi i dotyczą ośmiu powiatów. W mniejszym stopniu zaznacza się dominacja sześciu innych obszarów – integracji społecznej, aktywizacji zawodowej, transportu publicznego, zdrowia, przedsiębiorczości i infrastruktury kolejowej;

Rysunek 10. Udział wkładu UE projektów realizowanych w ramach RPO WKP 2014-2020 wg obszarów wsparcia (głównych i szczegółowych)

Źródło: opracowanie Biura Analiz Funduszy Europejskich Wydziału Analiz i Ewaluacji Departamentu Funduszy Europejskich na podstawie danych SL 2014 – stan na 2 stycznia 2022 r.

- najwięcej środków europejskich zakontraktowano w głównych 6 obszarach wsparcia: infrastruktury i usług dla mieszkańców (36,9%), konkurencyjnej i inteligentnej gospodarki (22,8%), środowiska i

¹³ Stopień urbanizacji (DEGURBA) służy do zaklasyfikowania lokalnych jednostek administracyjnych (w Polsce klasyfikacja oparta jest na podziale gminnym) do trzech grup jednostek: „miast”, „małych miast lub przedmieść” oraz „obszarów wiejskich”.

energetyki (18,6%), infrastruktury komunikacyjnej (10,5%), potencjałów endogenicznych regionu (8,0%) oraz pomocy technicznej (3,2%). W 19 szczegółowych obszarach wsparcia, projekty z najwyższym udziałem wkładu UE w podpisanych umowach, dotyczą: przedsiębiorczości (14,0%), zdrowia (9,0%), dróg, integracji społecznej i RLKS (po 8,6%), energetyki (8,0%) oraz transportu zbiorowego (6,7%). Stanowią one łącznie 63,5% wartości zrealizowanej kontraktacji Programu.

Tabela 3. Zestawienie podstawowych informacji dotyczących realizacji RPO WKP 2014-2020 w poszczególnych latach (do 31 grudnia 2021 r.)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pakiety opracowanych i zatwierdzonych kryteriów wyboru projektów	130	281	404	475	519	539
Ogłoszone konkursy, w tym:	93	196	313	432	494	526
EFRR	51	124	212	296	332	352
EFS	42	72	101	136	162	174
Liczba konkursów nieskutecznych	1	18	28	34	45	54
Liczba wszystkich złożonych wniosków o dofinansowanie, w tym preselekcyjne	1 502	2 912	3 797	5 260	6 012	6 215
Wartość wkładu UE w złożonych wnioskach (bez preselekcyjnych) (w mld zł)	1,3 mld	5,3 mld	7,6 mld	8,8 mld	10,7 mld	11,5 mld
Liczba ocenionych wniosków	280	1 989	2 710	3 508	3 992	4 282
Liczba podpisanych umów	120	816	1 545	2 136	2 784	3 234
Wkład UE w podpisanych umowach (w mln/mld zł)	318 mln	3,5 mld	4,6 mld	6,27 mld	7,46 mld	8,25 mld
Liczba umów rozwiązanych	0	7	23	47	91	129
Wartość wkładu UE w rozwiązanych umowach (w mln zł)	0	4,9 mln	18,8 mln	125,7 mln	382,7 mln	449,9 mln
% kontraktacji (podpisane umowy), w tym:	3,78%	43,54%	56,79%	77,34%	86,0%	95,59%
EFRR	1,93%	47,21%	58,35%	80,79%	86,65%	95,92%
EFS	8,51%	34,15%	52,82%	68,55%	84,33%	94,72%
Liczba projektów ogólnowojewódzkich	10	46	98	126	142	160
kwota dofinansowania UE (w mln/mld zł)	137,7 mln	1,8 mld	2,37 mld	2,63 mld	2,82 mld	3,06 mld
Liczba zakończonych projektów/ kwota dofinansowania UE (w mln zł)	28	62	248	611	906	1 386
	42 mln	107,8 mln	300,3 mln	780,7 mln	1 189,2 mln	1 681,2 mln
% certyfikacji Programu (wydatków wnioskowanych do KE)	0,99%	6,08%	16,43%	31,18%	45,40%	65,60%

Źródło: opracowanie Biura Analiz Funduszy Europejskich Wydziału Analiz i Ewaluacji Departamentu Funduszy Europejskich na podstawie RPO WKP 2014-2020 oraz Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 2014 - stan na 4 stycznia 2022 r.

Do 31 grudnia 2021 r. w ramach realizacji projektów współfinansowanych ze środków RPO WKP 2014-2020 osiągnięto wybrane efekty rzeczowe, pogrupowane w następujące sfery:

- **Rozwój gospodarczy:**
  - 300 wspartych przedsiębiorstw;
  - 50 wspartych laboratoriów badawczych;
  - 95 przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego;
  - 25 mln euro nakładów inwestycyjnych na zakup aparatury naukowo-badawczej¹⁴;
  - 171 wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym;
  - 189 przedsiębiorstw wspartych w zakresie ekoinnowacji;
  - 10 usług publicznych udostępnionych online;
- **Edukacja publiczna, w tym szkolnictwo wyższe:**
  - 980 utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3;
  - 418 osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem;
  - 817 miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w Programie;
  - 51 wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej;
  - 3 453 osoby korzystające z objętej wsparciem infrastruktury przedszkolnej;

¹⁴ Wszystkie wskaźniki w podrozdziale wyrażane w euro, przeliczone zostały na zł kursem sprawozdawczym 4,5960 zł z 30 grudnia 2021 r.

- 159 wspartych miejsc w infrastrukturze kształcenia zawodowego;
- 63 wsparte obiekty infrastruktury kształcenia zawodowego;
- 24 wsparte obiekty infrastruktury kształcenia praktycznego i ustawicznego;
- 76 045 uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych;
- 292 osoby uczestniczące w pozaszkolnych formach kształcenia;
- 319 uczniów szkół i placówek systemu oświaty, którzy otrzymali stypendium;
- **Kultura oraz ochrona zabytków i opieka nad zabytkami:**
  - 201 zabytków nieruchomości objętych wsparciem;
  - 188 zabytków ruchomych objętych wsparciem;
  - 1 533 tys. osób odwiedzających objęte wsparciem miejsca należące do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiące atrakcje turystyczne;
  - 42,16 km utworzonych szlaków turystycznych;
- **Promocja i ochrona zdrowia:**
  - 53 wsparte podmioty lecznicze;
  - 1 428 sztuk zakupionej aparatury medycznej;
  - 23,24 mln euro nakładów inwestycyjnych na zakup aparatury medycznej;
  - 342 ulepszone usługi zdrowotne w wyniku realizacji projektów;
  - 171 119 osób korzystających z zakupionej aparatury medycznej;
- **Pomoc społeczna:**
  - 19 499 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem;
  - 21 961 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym;
  - 8 678 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami asystenckimi i opiekuńczymi świadczonymi w społeczności lokalnej;
  - 12 637 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami wspierania rodziny i pieczy zastępczej;
  - 912 utworzonych w programie miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu;
  - 711 podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem;
  - 156 gmin objętych działaniami opartymi na współpracy z podmiotami ekonomii społecznej;
  - 699 miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych.
- **Rewitalizacja (Zagospodarowanie przestrzenne):**
  - 273 obiekty infrastruktury zlokalizowanej na rewitalizowanych obszarach;
  - 129,99 ha obszarów objętych rewitalizacją;
- **Ochrona środowiska:**
  - 328 zmodernizowanych energetycznie budynków;
  - 1 798 wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE;
  - 1 009 920 m³ pojemności wybudowanych obiektów małej retencji wodnej;
  - 28 wspartych Punktów Selektynego Zbierania Odpadów Komunalnych;
  - 41 351 dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków;
  - 273 135,40 m² powierzchni użytkowej budynków poddanych termomodernizacji;
  - 494 jednostki służb ratowniczych wyposażone w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof;
  - 137 987 osób zabezpieczonych przed zagrożeniami naturalnymi i poważnymi awariami;
- **Rynek pracy:**
  - 32 364 osoby bezrobotne (w tym długotrwale bezrobotne) objęte wsparciem;
  - 236 osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w *Programie*;
  - 22 187 osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w *Programie*;
  - 53 638 osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w *Programie*;
  - 176 osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w *Programie*;
  - 2 449 osób biernych zawodowo objętych wsparciem w *Programie*;
  - 23 456 osób pracujących po opuszczeniu *Programu* (łącznie z pracującymi na własny rachunek);
  - 298 osób, które uzyskały kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu *Programu* (bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, z niepełnosprawnościami, bierne zawodowo);
  - 629 utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej;
  - 9 867 uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy;

- **Transport zbiorowy i drogi publiczne:**
  - 3,11 km nowych lub przebudowanych linii tramwajowych;
  - 87,33 km przebudowanych lub zmodernizowanych dróg;
  - 29,85 km przebudowanych dróg wojewódzkich;
  - 48,09 km wybudowanych lub przebudowanych dróg powiatowych;
  - 9,39 km wybudowanych lub przebudowanych dróg gminnych;
  - 128,67 km wybudowanych i przebudowanych dróg dla rowerów;
  - 209 sztuk zakupionego sprzętu/systemów służących poprawie bezpieczeństwa/ochrony uczestników ruchu drogowego;
  - 209 stanowisk postojowych w wybudowanych obiektach „Bike&Ride”;
  - 41 zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej;

- **Monitoring rzeczowy i finansowy – Covid-19:**
  - 775 wspartych przedsiębiorstw w związku z pandemią Covid-19;
  - 106 zakupionych respiratorów;
  - 11 zakupionych karetek;
  - 91,9 mln euro wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z pandemią Covid-19;
  - 3 zakupione aparaty do oznaczania koronawirusa metodą genetyczną/molekularną;
  - 26 dodatkowych łóżek dla pacjentów chorych na Covid-19.

MARZAŁOWSKI PAKIET ANTYKRYZYSOWY I POZOSTAŁE DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH RPO WKP 2014-2020 NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM PANDEMII Covid-19 W 2021 R.

W 2021 roku kontynuowane były działania, które w marcu 2020 r. zainicjowała Komisja Europejska, przyjmując komunikat wzywający do skoordynowanej reakcji gospodarczej na kryzys, obejmującej wszystkie istotne podmioty na poziomie krajowym i unijnym. Prawodawca Unii znowelizował wówczas odpowiednie ramy legislacyjne tak, aby umożliwić państwom członkowskim uruchomienie wszystkich niewykorzystanych zasobów z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w celu przeciwdziałania nadzwyczajnym skutkom pandemii Covid-19. Globalna sytuacja związana z pandemią Covid-19 wymusiła na samorządach działania mające na celu złagodzenie kryzysu spowodowanego wirusem SARS-CoV-2. Rok 2021, to kontynuacja uruchomionego na początku 2020 roku „**Marszałkowskiego Pakietu Antykryzysowego, czyli samorządowego wojewódzkiego programu przeciwdziałania pandemii Covid-19 oraz łagodzenia jej skutków w sferze społecznej i w gospodarce**”, z łącznym budżetem ok. 910 milionów zł, który stanowi realną pomoc dla firm, instytucji służby zdrowia i ośrodków wsparcia społecznego. Finansowany jest w głównej mierze ze środków Unii Europejskiej w ramach RPO WKP 2014-2020. Wsparcie Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego obejmuje 4 pakiety pomocowe (segmenty), dla których realokowane dofinansowanie w ramach RPO WKP 2014-2020, zostało wykorzystane w następujący sposób (ujęte w projektach, wg stanu na 20 grudnia 2021 r.):

- **pakiet zdrowotny** wspomagający głównie placówki medyczne i służbę zdrowia (zakupy, inwestycje medyczne, wsparcie wytechnieniowe dla personelu medycznego): 174,5 mln zł;
- **pakiet gospodarczy** dla przedsiębiorców (mikrogranty inwestycyjne, granty do kapitału obrotowego, pożyczki płynnościowe, ulgi covidowe dla pożyczkobiorców): 527,9 mln zł;
- **pakiet społeczny** wspierający osoby starsze i kadry świadczące usługi społeczne w zakresie przeciwdziałania rozprzestrzeniania się Covid-19 oraz łagodzenia jego skutków (dodatkowe wynagrodzenia dla pracowników domów pomocy społecznej, zakładów opiekuńczo-leczniczych, schronisk dla bezdomnych i ośrodków opiekuńczo-wychowawczych, urządzenia do dekontaminacji pomieszczeń i środki ochrony osobistej): 43,6 mln zł;
- **pakiet dotyczący edukacji, informacji i bezpieczeństwa** (m. in. Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa): 10,7 mln zł;
- **łączna wartość wkładu UE** (zarówno ze środków realokowanych jak i pochodzących z dotychczasowych działań) w blisko 40 umowach dedykowanych (w całości lub częściowo) walce z pandemią i realizowanych w RPO WKP 2014-2020 wyniosła 756,7 mln zł.

Uwaga: wsparcie działań na rzecz przeciwdziałania skutkom społeczno-gospodarczym pandemii Covid-19 w ramach „Marszałkowskiego Pakietu Antykryzysowego”, w związku z jego 4 pakietami pomocowymi, zostało zawarte w różnych rozdziałach niniejszego Raportu.

Patrząc całościowo (od 2020 roku) na działania Zarządu Województwa na rzecz przeciwdziałania skutkom pandemii z wykorzystaniem środków RPO WKP 2014-2020, należy wskazać następujące decyzje:

- 15 kwietnia 2020 r. przyjęto uchwałę Zarządu Województwa dotyczącą realokacji (przesunięcia) 70,2 mln euro (ok. 320 mln zł) wkładu UE do działań przeznaczonych na przeciwdziałanie skutkom pandemii Covid-19;
- przeprowadzono nabory wniosków o dofinansowanie w niestosowanym do tej pory trybie nadzwyczajnym (w konkursach dotyczących walki ze skutkami Covid-19). Od 2020 r. zrealizowano 12 takich konkursów (6 z EFRR i 6 z EFS), w których budżet naborów wynosił 374,1 mln zł. **W 2021 roku zrealizowano 3 konkursy (1 z EFRR i 2 z EFS) z budżetem naborów wynoszącym 19,6 mln zł;**
- do 31 grudnia 2021 r., w ramach naborów w trybie nadzwyczajnym podpisano łącznie 11 umów o wartości ogólnej wynoszącej 385,9 mln zł, na blisko 351 mln zł wkładu UE. **Tylko w 2021 r. podpisano 2 umowy o wartości ogólnej wynoszącej 16,2 mln zł, dofinansowaniu europejskim w wysokości 13,8 mln zł.**

Materiał promocyjny dotyczący „Marszałkowskiego Pakietu Antykryzysowego”

Przykładem elastyczności i szybkiej zdolności adaptacji kadr administracji Urzędu Marszałkowskiego do przeciwdziałania skutkom społeczno-gospodarczym pandemii, był realizowany w ramach „Marszałkowskiego Pakietu Antykryzysowego” projekt „Granty na kapitał obrotowy dla mikro- i małych przedsiębiorstw w branży gastronomicznej oraz fitness w związku z wystąpieniem stanu epidemii Covid-19” (projekt „GastroFit”). W listopadzie 2020 r. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego angażując w zadanie wiele swoich departamentów, rozpoczął realizację przedmiotowego projektu w ramach **Osi priorytetowej 1. Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu RPO WKP 2014-2020**. Projekt skierowany był do mikro i małych przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą, odpowiednio oznaczoną według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w branżach gastronomicznej oraz fitness, które odnotowały spadek obrotów gospodarczych o co najmniej 50% w miesiącu listopadzie 2020 r. w porównaniu do osiągniętych obrotów gospodarczych w miesiącu wrześniu 2020 r., w związku z zakłóceniami w funkcjonowaniu gospodarki na skutek pandemii Covid-19. W odpowiedzi na trudną sytuację przedsiębiorców, Urząd Marszałkowski w listopadzie 2020 r. odbył spotkania z przedstawicielami branż gastronomii i fitness oraz przystąpił do opracowywania dokumentacji projektu. Pierwszy nabór wniosków w ramach bezzwrotnego wsparcia grantowego na utrzymanie miejsc pracy przeprowadzono w dniach 1-7 grudnia 2020 r., a drugi w dniach 9-10 grudnia 2020 r. W przypadku drugiego naboru nie brano pod uwagę zmiany przeważającego kodu PKD po dniu 31 grudnia 2019 r. W dwóch turach zgłoszono blisko 600 wniosków, a wsparcie przyznano ostatecznie 436 podmiotom gospodarczym. Pierwsze umowy z grantobiorcami podpisano 21 grudnia 2020 r. w Urzędzie Marszałkowskim. Podpisywanie umów odbywało się także w Bydgoszczy, Grudziądzu, Inowrocławiu i Włocławku. Łączna kwota udzielonych grantów wyniosła 4,6 mln zł. W realizację projektu kontynuowanego na początku 2021 r. zaangażowani byli pracownicy wielu departamentów

merytorycznych. Realizacja zadania świadczy o dobrej koordynacji i sprawnej organizacji kadr administracji Urzędu, która równolegle z zaangażowaniem w przedmiotowy projekt, pomimo jego bardzo dużej skali, utrzymywała pełną zdolność wykonywania nominalnych zadań merytorycznych w poszczególnych komórkach organizacyjnych.

Innym przykładem sprawnego wdrażania „Marszałkowskiego Pakietu Antykryzysowego” są działania podjęte przez **Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej (ROEE) sp. z o.o. w Przysieku**. W ramach działalności jednostki utworzono wysokich standardów **ośrodki wytchnieniowe i ośrodki regeneracji** dla personelu medycznego i służb przeciwdziałających bieżącym skutkom pandemii Covid-19. Zadaniem ROEE w 2021 roku było także zapewnienie kadrom świadczącym usługi społeczne, służbom medycznym i mundurowym, bezpośrednich środków ochrony przed zakażeniem wirusem SARS-CoV-2.

DZIAŁALNOŚĆ REGIONALNEGO OŚRODKA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ SP. Z O.O. (ROEE) W PRZYSIEKU NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM PANDEMII Covid-19

W związku z wystąpieniem pandemii Covid-19, wywołanej wirusem SARS-CoV 2, Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w przysieku sp. z o.o. w 2021 r. podjął następujące działania na rzecz zmniejszenia negatywnych skutków społeczno-gospodarczych pandemii, zapewnienia zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców województwa oraz ograniczania rozprzestrzeniania się pandemii:

- **utworzenie 7 ośrodków regeneracji na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w ośrodkach hotelowych o wysokim standardzie z pełnym wyżywieniem**, zabiegami regeneracyjnymi oraz warsztatami psychologicznymi dla pracowników podmiotów wykonujących działalność leczniczą oraz świadczących usługi społeczne w trudnych warunkach epidemiologicznych w województwie, zaangażowanych w przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-CoV-2 wywołującego chorobę Covid-19. Zadanie polegało na:
  - zapewnieniu **1300** miejsc przez okres trwania umowy (3 kwietnia – 28 grudnia 2021 r.) z pełnym wyżywieniem bez ponoszenia z tego tytułu żadnych kosztów przez uczestnika projektu w warunkach zgodnych z zaleceniami służb medycznych i sanitarno-epidemiologicznych, na bieżąco aktualizowanych przez okres trwania umowy;
  - zapewnieniu masaży lub innych zabiegów relaksacyjnych (min. 2 masaże lub inne zabiegi relaksacyjne każdego dnia pobytu w ośrodku regeneracyjnym);
  - zapewnieniu niezbędnych środków ochrony osobistej;
  - prowadzeniu warsztatów i szkoleń psychologicznych;
  - pokryciu kosztów transportu do ośrodka;
  - stworzenia centrum telefonicznej rezerwacji pobytów w ośrodkach regeneracji;
  - dekontaminacji pomieszczeń po każdym pobycie w celu zapewnienia całkowitego bezpieczeństwa higienicznego i utrzymania sterylności pomieszczeń;
- **organizacja ośrodków wytchnieniowych w Regionalnym Ośrodku Edukacji Ekologicznej Dąglezja w Przysieku oraz w Ośrodku Edukacji Ekologicznej Wilga w Górznie i domkach typu holenderskiego dla pracowników służby zdrowia zaangażowanych w przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-CoV-2 wywołującego chorobę Covid-19**. Zadanie polega na:
  - zapewnieniu **126** miejsc na dobę w każdym miesiącu trwania umowy w warunkach zgodnych z zaleceniami służb medycznych i sanitarno-epidemiologicznych na bieżąco aktualizowanych przez okres trwania umowy;
  - zapewnieniu strefy wypoczynku;
  - zapewnieniu niezbędnych środków ochrony osobistej;
  - zagwarantowaniu pomocy psychologicznej;
  - zapewnieniu transportu z ośrodka do i z miejsca pracy;
  - zapewnieniu usług związanych z wyżywieniem bez ponoszenia z tego tytułu żadnych kosztów przez uczestnika projektu.

W 2021 r. z ośrodków wytchnieniowych skorzystały **1664** osoby przy **5635** osobonocach.

- **„Wsparcie osób starszych i kadry świadczącej usługi społeczne w zakresie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się Covid-19, łagodzenia jego skutków na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”**. Zadanie polega na:
  - wsparciu instytucji pomocy społecznej, służb mundurowych w środki ochrony przed zakażeniem Covid-19;
  - utworzeniu miejsc świadczenia usług społecznych, w tym opiekuńczych dla osób potrzebujących wsparcia.

W 2021 r. przeprowadzono postępowanie ofertowe i po podpisaniu umów zakupiono: **200** stacji do dezynfekcji rąk, **1 500 000** rękawiczek jednorazowych oraz **21 408** płynów bakteriobójczych do odkażania rąk Chemisept oraz Bactacid. Realizatorzy zadania: ROEE w Przysieku sp. z o.o. w

partnerstwie z: ROPS w Toruniu, gminą m. Bydgoszcz, gminą m. Toruń, gminą m. Włocławek, gminą m. Grudziądz oraz wszystkimi powiatami ziemskimi z terenu województwa.

2.3 Informacja o realizacji Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020

Kluczowe wartości realizacji Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020 w 2021 r.:

- zawarcie umów o wartości **92 578 409,46 zł** w ramach ZIT;
- zawarcie umów o wartości **110 160 172,89 zł** w ramach OSI i ORSG;
- zawarcie umów o wartości **51 916 297,38 zł** w ramach RLKS;
- **238** umów zawartych w 2021 roku – łącznie w ramach realizacji *Polityki terytorialnej*.

Od początku wdrażania do końca 2021 r.:

- **100,8%** wykorzystanej alokacji w ramach ZIT;
- **91,31%** wykorzystanej alokacji w ramach OSI i ORSG;
- **90,95%** wykorzystanej alokacji w ramach RLKS.

Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego określona w *Założeniach polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* (przyjętych uchwałą nr 43/1605/13 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 października 2013 r.¹⁵) w 2021 r. była jedyną, formalnie obowiązującą polityką Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego¹⁶. Terytorialny wymiar polityki rozwoju realizowany jest przez określenie obszarów funkcjonalno-przestrzennych, w celu optymalnego wykorzystania ich endogenicznych czynników rozwoju oraz wykreowania nowych form współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego.

W województwie kujawsko-pomorskim polityka terytorialna prowadzona jest na **4 poziomach**:

- na poziomie wojewódzkim – obejmowała miasta Bydgoszcz i Toruń oraz obszar powiązany z nimi funkcjonalnie (określony jako obszar realizacji **Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych**, dalej: ZIT);
- na poziomie regionalnym i subregionalnym – obejmowała miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z obszarami powiązanych z nimi funkcjonalnie (określone jako **Obszary Strategicznej Interwencji miast regionalnych/subregionalnych**, dalej: OSI);
- na poziomie ponadlokalnym – obejmowała miasta powiatowe i powiązane z nimi obszary (określone jako **Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego**, dalej: ORSG);
- na poziomie lokalnym – w ramach realizacji idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (dalej: RLKS). Działania w ramach RLKS były realizowane przez **Lokalne Grupy Działania** (dalej: LGD).

Realizacja polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego odbywa się przy finansowym wsparciu z RPO WKP 2014-2020 (a w przypadku instrumentu RLKS również ze środków *Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020* oraz *Programu operacyjnego „Rybnictwo i Morze 2014-2020”*), zgodnie z wyżej wskazanym układem terytorialnym. Stan wdrażania został przedstawiony poprzez zestawienie wydatkowania dofinansowania oraz liczby zawartych umów na realizację przedsięwzięć ujętych w strategiach rozwoju poszczególnych obszarów terytorialnych.

W ramach **Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT)**, łącznie do końca 2021 roku podpisano **397 umów** o wartości dofinansowania ponad **714 mln zł**. W 2021 r. zawarto **68 umów**, a wartość dofinansowania wyniosła **92,6 mln zł**. W efekcie poziom wykorzystania alokacji ogółem na koniec 2021 r. wyniósł **100,8%**, będąc wynikiem czasowej nadkontraktacji. Umowy zawarte w ramach ZIT dotyczyły:

- rewitalizacji (27);
- zrównoważonej mobilności miejskiej i promowania strategii niskoemisyjnych (15);
- efektywności energetycznej budynków w sektorze publicznym i mieszkaniowym (13);

¹⁵ Zmieniona uchwałą nr 11/346/16 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 marca 2016 r. oraz uchwałą nr 7/238/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 lutego 2018 r.

¹⁶ Realizowana po roku 2020 w związku z zasadą n+3. Jest to zasada odnosząca się do okresu programowania Unii Europejskiej, która określa dodatkowy okres na realizację i rozliczenie projektów i programów współfinansowanych z Funduszy Europejskich. W praktyce oznacza to, że z funduszy przyznanych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 faktycznie korzystać można do roku 2023. Jeżeli do tego czasu krajowi członkowskiemu nie uda się wykorzystać wszystkich środków przyznanych na bieżącą perspektywę finansową, będzie musiał zwrócić niewykorzystaną nadwyżkę do budżetu UE.

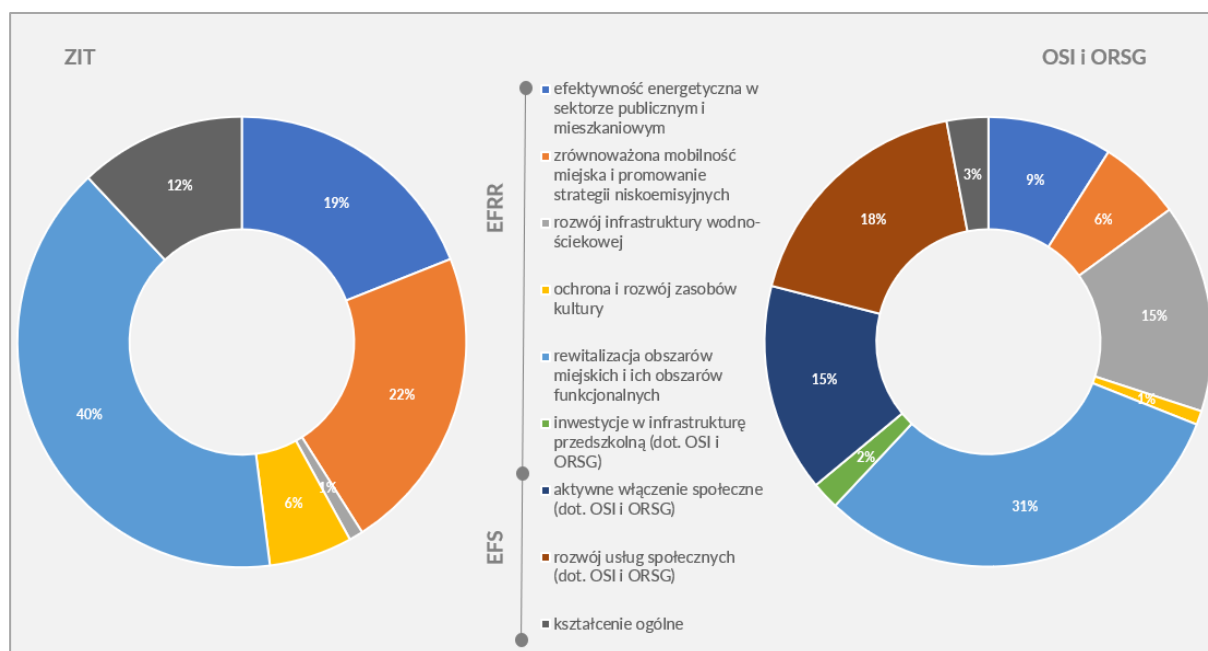
- kształcenia ogólnego (8);
- wsparcia zasobów ochrony kultury (4);
- wsparcia gospodarki wodno-ściekowej (1).

Największa wartość dofinansowania objęła działania w ramach rewitalizacji (46%). Znaczna część dofinansowania w ramach ZIT została przekazana również na działania w ramach: zrównoważonej mobilności miejskiej i promowania strategii niskoemisyjnych (28%), efektywności energetycznej budynków w sektorze publicznym i mieszkaniowym (16%) i wsparcia zasobów ochrony kultury (6%). Najmniej z kolei (łącznie 4%) przyznano w ramach kształcenia ogólnego oraz wsparcia gospodarki wodno-ściekowej. Podobnie w zakresie liczby podpisanych umów – najwięcej dotyczyło rewitalizacji (40%), następnie zrównoważonej mobilności miejskiej i promowania strategii niskoemisyjnych (22%), najmniej zaś wsparcia gospodarki wodno-ściekowej (1%).

Tabela 4. Wykorzystanie środków oraz liczba zawartych umów w ramach polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2021 włącznie

Poziom realizacji polityki terytorialnej	Alokacja ogółem (zł)	Wartość podpisanych umów o dofinansowanie w 2021 r. (zł)	Wartość podpisanych umów o dofinansowanie do dnia 31.12.2021 r. (zł)	% wykorzystanej alokacji	Liczba zawartych umów w 2021 r.	Liczba zawartych umów do 31.12.2021 r.
ZIT	708 105 798,35	92 578 409,46	714 092 908,79	100,8 ¹⁷	68	397
OSI i ORSG	864 346 313,69	110 160 172,89	789 214 645,55	91,31	80	718

Źródło: Opracowanie KPBPPiR na podstawie danych Departamentu Funduszy Europejskich. Stan na dzień 31 grudnia 2021 r.

Rysunek 11. Udział umów według zakresu tematycznego oraz poziomu realizacji polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego (ZIT, OSi, ORSG) zawartych w 2021 r. (%)

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych Departamentu Funduszy Europejskich

W ramach OSi i ORSG łączna alokacja wyniosła 864,3 mln zł. Dotychczasowy całościowy poziom wykorzystania alokacji wyniósł 91,31%, a więc jest aż o ponad 13 punktów procentowych wyższy, niż rok temu. W ramach omawianych poziomów polityki terytorialnej województwa do końca 2021 r. podpisano łącznie 718 umów, a w samym 2021 r. podpisano łącznie 80 umów. Umowy podpisane w 2021 r. były związane z realizacją działań/poddziałań dotyczących:

- rewitalizacji (25);
- rozwoju usług społecznych (14);
- rozwoju infrastruktury wodno-ściekowej (12);
- aktywnego włączenia społecznego (12);

¹⁷ Wartość ponad 100% wynika z czasowej nadkontraktacji.

- efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym (7);
- mobilności miejskiej i promowania strategii niskoemisyjnych (5);
- kształcenia ogólnego (2);
- inwestycji w infrastrukturę przedszkolną (2);
- ochrony i zasobów kultury (1).

Najwięcej podpisanych umów dotyczyło rewitalizacji (31%), następnie rozwoju usług społecznych (18%), najmniej zaś ochrony i zasobów kultury (1%).

W zakresie instrumentu RLKS, w 2021 roku w ramach RPO WKP 2014-2020, podpisano łącznie 90 umów o dofinansowanie (odpowiednio: 71 EFRR i 19 EFS) na łączną kwotę 51 916 297,38 zł (odpowiednio 47 986 173,36 zł EFRR i 3 930 124,02 zł EFS). Od stycznia do grudnia 2021 r., ogłoszono łącznie 52 nabory wniosków na kwotę blisko 33 mln zł, w tym: 6 naborów w ramach RPO WKP 2014-2020 na kwotę ponad 5 mln zł, 40 naborów w ramach Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020 na kwotę 26,5 mln zł oraz 6 naborów Programu operacyjnego "Rybnictwo i Morze 2014-2020" na łączną kwotę blisko 1,25 mln zł. Dotychczasowy całkowity poziom wykorzystania alokacji RLKS wyniósł 90,95%.

Ponadto LGD z województwa kontynuowały wdrażanie projektów grantowych (8 w ramach środków z EFRR i 26 w ramach środków z EFS), ogłaszając na swoim poziomie dodatkowe nabory wniosków dla podmiotów ze środowiska lokalnego. Lokalne Grupy Działania z terenu województwa kujawsko-pomorskiego po raz czwarty otrzymały dodatkowe wsparcie finansowe na realizację inicjatyw mieszkańców i samorządów. W 2021 r. dodatkowe środki w wysokości 9,69 mln euro z Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020 z Poddziałania 19.2 przyznano 20 Lokalnym Grupom Działania. Środki przeznaczone były na realizację planowanych zamierzeń, w tym na wsparcie przedsiębiorców i na rozwój lokalnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej. Ponadto, w związku ze zwiększeniem kwoty środków na Poddziałanie 19.2, zwiększeniu o 1,16 mln euro uległa kwota na koszty bieżące i animację.

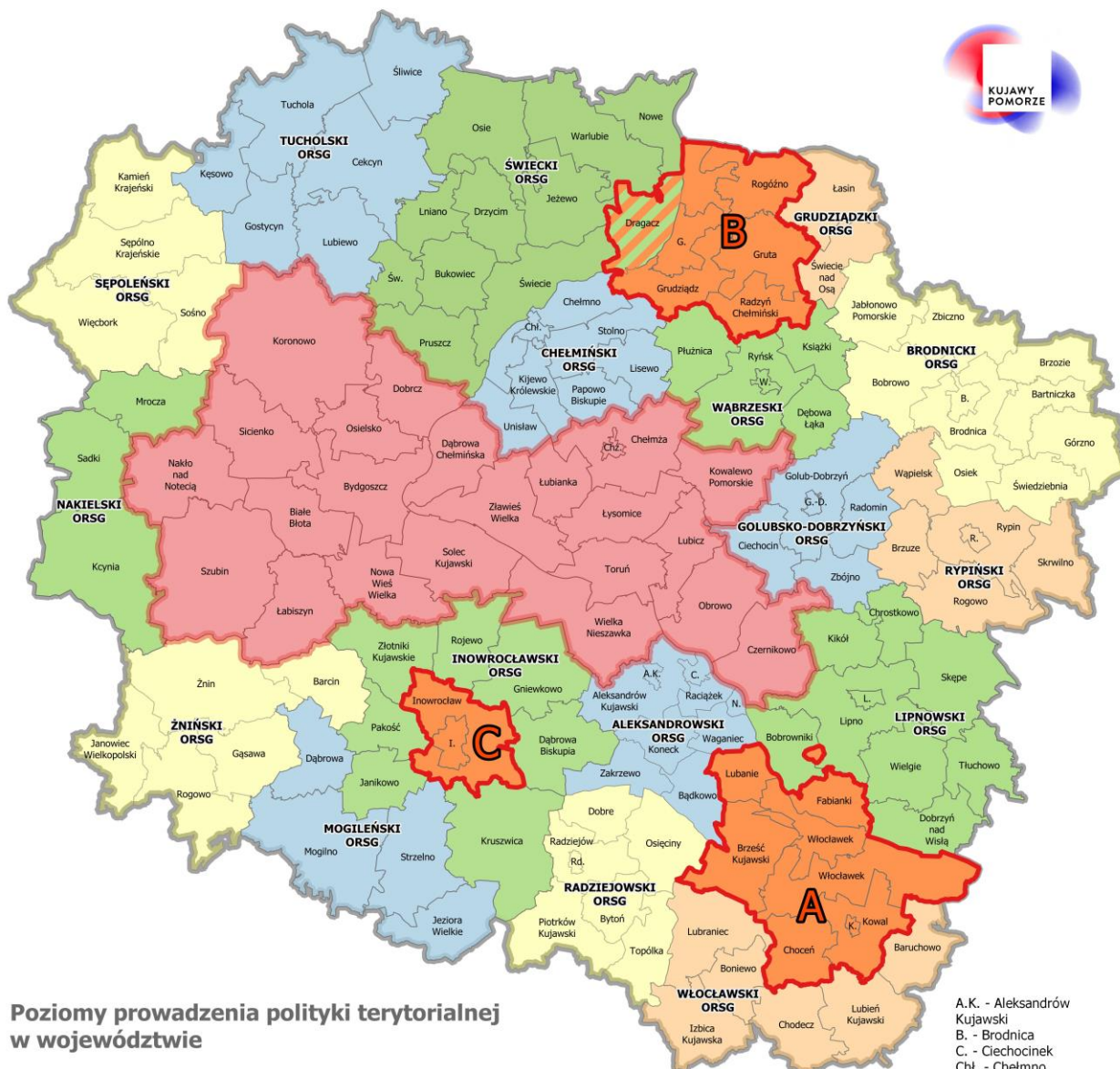
W perspektywie 2014-2020 samorzady miały możliwość pozyskania środków na inwestycje i projekty społeczne, służące przywróceniu do normalnego funkcjonowania obszarów zdegradowanych (o różnych przyczynach występowania tego stanu). Dla realizacji projektów o takim charakterze niezbędne było sporządzenie programów rewitalizacji (w zależności od przyjętej podstawy prawnej są to „lokalne” lub „gminne” programy rewitalizacji). Aktualnie obowiązują programy rewitalizacji przyjmowane przez rady gmin w latach 2017-2020. W kujawsko-pomorskim aż 87,5% (czyli 126 ze 144) gmin realizuje programy rewitalizacji. Tak duży udział gmin objętych rewitalizacją, to efekt aktywności gmin, ale także dużego wsparcia ze strony Zarządu Województwa na etapie tworzenia programów. Na realizację gminnych programów rewitalizacyjnych przeznaczono w RPO WKP 2014-2020 odrębną pulę środków.

Aktualny wykaz programów rewitalizacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego, zamieszczany jest pod adresem: https://kujawsko-pomorskie.pl/pliki/2020/planowanie/rewitalizacja/20200429_wykaz.pdf.

Wraz z przyjęciem 21 grudnia 2020 r. Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ określono nowe poziomy polityki terytorialnej. Zdecydowano się kontynuować mechanizm wsparcia różnicowanego terytorialnie, ale dokonano pewnych modyfikacji zarówno w logice wydzielenia obszarów, jak i w ich zasięgu terytorialnym. Politykę terytorialną w perspektywie 2021-2027 należy uznać za rozwinięcie obowiązującej dotąd. Jej założenia będą określone w dedykowanym regionalnym dokumencie programowym.

Polityka terytorialna w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2014-2020

Poziomy prowadzenia polityki terytorialnej w województwie

(I) poziom wojewódzki

 Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny - Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)

(II) poziom regionalny i subregionalny obejmujący Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) miast regionalnych i subregionalnych wraz z obszarami powiązаныmi z nimi funkcjonalnie

 A - OSI Włocławka, B - OSI Grudziądz, C - OSI Inowrocławia

(III) poziom ponadlokalny (powiatowy) obejmujący obszar powiatu ziemskiego (Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego - ORSG)

(IV) poziom lokalny w ramach realizacji idei Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS) - niepokazany na mapie

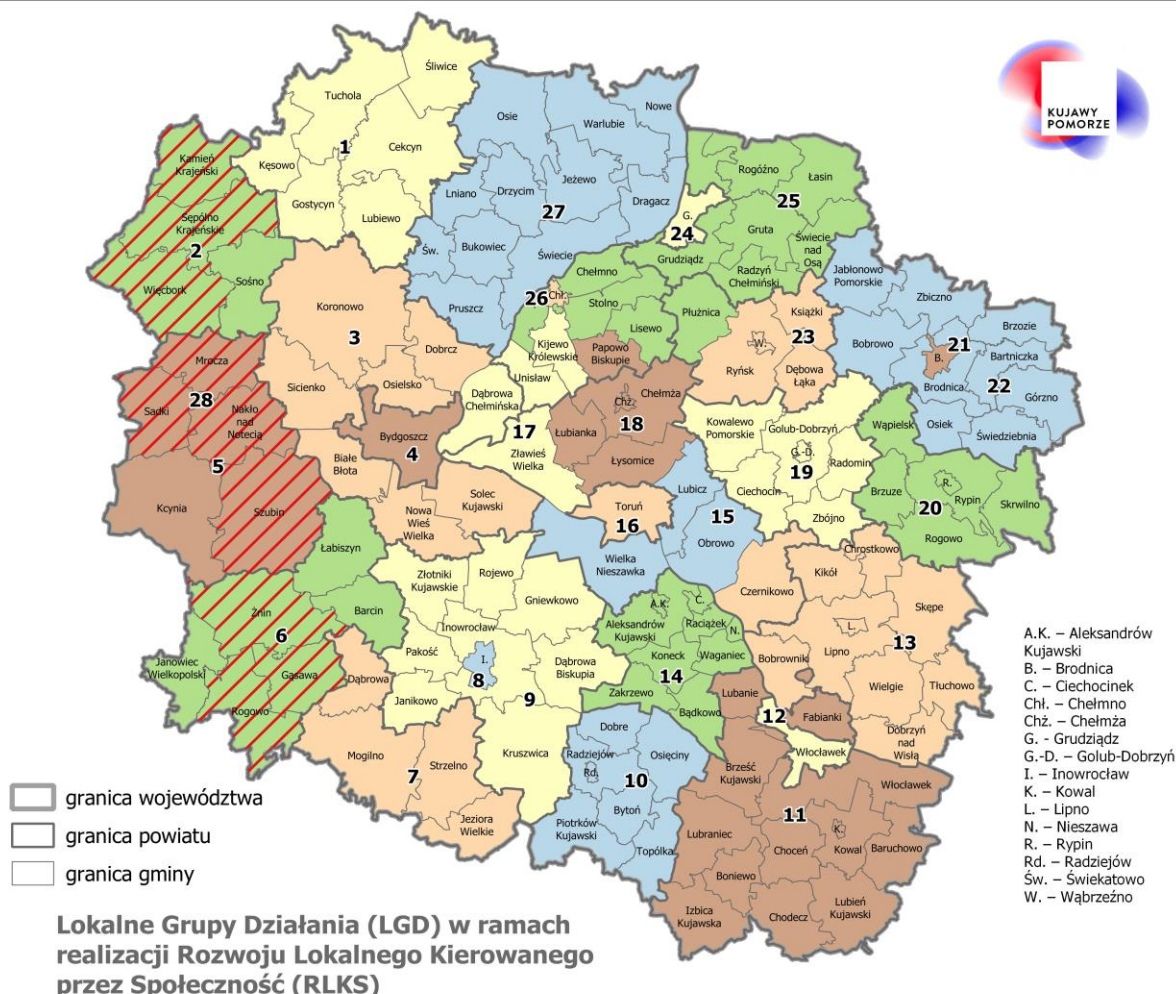
 gmina należąca do Świeckiego ORSG i OSI Grudziądz

A.K. - Aleksandrów Kujawski
B. - Brodnica
C. - Ciechocinek
Chł. - Chełmno
Chż. - Chełmża
G. - Grudziądz
G.-D. - Golub-Dobrzyń
I. - Inowrocław
K. - Kowal
L. - Lipno
N. - Nieszawa
R. - Rypin
Rd. - Radziejów
Św. - Świekatowo
W. - Wąbrzeźno

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020

Rysunek 12. Poziomy realizacji polityki terytorialnej w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2014-2020

Polityka terytorialna w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2014-2020

 1 Partnerstwo LGD "Bory Tucholskie" 2 Stowarzyszenie "Nasza Krajna" 3 LGD "Trzy Doliny" 4 Stowarzyszenie Bydgoska LGD "Dwie Rzeki" 5 Stowarzyszenie "Partnerstwo dla Krajny i Pałuk" 6 LGD "Pałuki - Wspólna Sprawa" 7 Stowarzyszenie LGD "Sąsiedzi wokół Szlaku Piastowskiego" 8 Stowarzyszenie LGD Inowrocław 9 Stowarzyszenie LGD "Czarnoziem na soli" 10 LGD "Razem dla Powiatu Radziejowskiego" 11 Stowarzyszenie LGD Dorzecza Zgłowiączki 12 Stowarzyszenie LGD Miasta Włocławek 13 Stowarzyszenie LGD Gmin Dobrzyńskich Region Południe 14 Stowarzyszenie "Partnerstwo dla Ziemi Kujawskiej"	 15 Stowarzyszenie LGD "Podgrodzie Toruńskie" 16 Stowarzyszenie LGD "Dla Miasta Torunia" 17 LGD "Zakole Dolnej Wisły" 18 LGD "Ziemia Gotyku" 19 Stowarzyszenie LGD "Dolina Drwęcy" 20 Stowarzyszenie LGD Gmin Dobrzyńskich Region Północ 21 Stowarzyszenie LGD Miasta Brodnicy 22 Stowarzyszenie "LGD Pojezierze Brodnickie" 23 Stowarzyszenie LGD "Ziemia Wąbrzeska" 24 Stowarzyszenie LGD "Grudziądzki Spichlerz" 25 Stowarzyszenie "Vistula Terra Culmensis - Rozwój przez Tradycję" 26 Stowarzyszenie LGD Chełmno 27 LGD "Gminy Powiatu Świeckiego" 28 Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka "Nasza Krajna i Pałuki"

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki

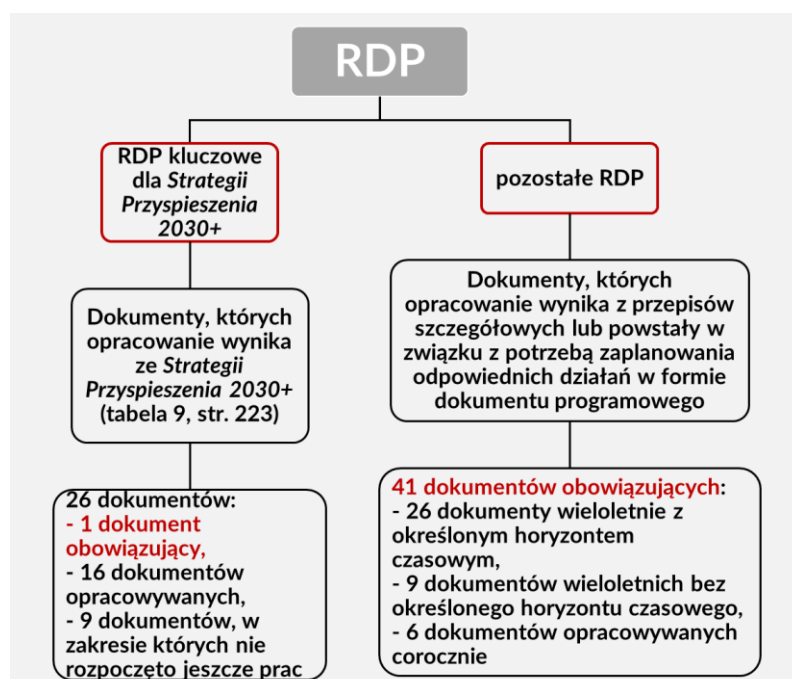
Rysunek 13. Lokalne Grupy Działania w ramach realizacji Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS)

2.4 Informacja o realizacji pozostałych regionalnych dokumentów programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego

W 2021 r. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego posiadał **45 obowiązujących dokumentów**, będących podstawą prowadzenia polityki rozwoju. Są to **Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ oraz 44 regionalne dokumenty programowe**, przez które należy rozumieć strategię, programy, plany, priorytety, polityki, których sporządzenie wynika z przepisów prawa, a także dokumenty nieobligatoryjne, których przygotowanie wynikało z określonych potrzeb, lub które zostały opracowane jako niezbędne dla realizacji celów strategicznych województwa, czyli jako kluczowe dla realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+*. Wśród tych opracowań znajdowały się dokumenty kilkuletnie, dokumenty nieokreślone horyzontem czasowym, a także dokumenty przygotowywane corocznie.

Niniejszy podrozdział prezentuje podstawowe informacje o realizacji wszystkich dokumentów programowych poza *Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategią Przyspieszenia 2030+*, *Regionalnym programem operacyjnym województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* i *Założeniami polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*, które szczegółowo zostały opisane w podrozdziałach 2.1-2.3, czyli o **42 obowiązujących dokumentach programowych**, w tym 1 kluczowym dla realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+* (tab. 28 i tab. 29 w załączniku nr 2). Zaprezentowano także informacje o stanie prac związanych z przygotowaniem 25 dokumentów programowych, kluczowych dla realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+* (tab. 30 w załączniku nr 2).

Rysunek 14. Informacja o pozostałych regionalnych dokumentach programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie informacji od podmiotów monitorujących stan realizacji regionalnych dokumentów programowych

Podsumowując zebrane informacje należy wskazać, że:

- spośród 42 regionalnych dokumentów programowych, przedstawionych w tab. 28 i tab. 29 w załączniku nr 2, 27 to dokumenty wieloletnie z określonym horyzontem czasowym, 9 to dokumenty wieloletnie bez wskazanego horyzontu czasowego, a 6 dokumentów to opracowania coroczne; 14 ze wskazanych 42 dokumentów zostało przyjętych w 2021 r.;
- spośród 26 dokumentów programowych, kluczowych dla realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+*: 1 jest obowiązujący, w zakresie 16 trwają prace związane z ich opracowaniem, a w zakresie 9 nie rozpoczęto prac związanych z ich przygotowaniem;
- wśród głównych ryzyk, związanych z opracowywaniem dokumentów programowych, kluczowych dla realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+* wskazano m.in.: długotrwałe negocjacje z KE, zmiany przepisów prawa i dokumentów krajowych, brak możliwości finansowania faktycznych potrzeb ze środków UE, długotrwałe procedury, opiniowanie i uzgodnienia, brak środków finansowych na sporządzanie dokumentu,

- jako rekomendacje w zakresie dalszego etapu opracowywania dokumentów programowych, kluczowych dla realizacji *Strategii Przyspieszenia 2030+* wskazano m.in.: utrzymywanie stałego kontaktu Zarządu Województwa z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej, lobbowanie do KE na rzecz możliwości zrealizowania potrzebnych interwencji, poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania.

2.5 Informacja o realizacji *Kontraktu Terytorialnego dla województwa kujawsko-pomorskiego*

Kontrakt Terytorialny dla województwa kujawsko-pomorskiego (dalej: KT) został zawarty pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim, reprezentowanym przez Zarząd Województwa Kujawsko-pomorskiego i Ministrem Infrastruktury i Rozwoju w dniu 13 listopada 2014 r.

29.09.2021 r. został zawarty Aneks nr 4 do KT. Zmiana wprowadzona Aneksem nr 4 spowodowana była koniecznością dostosowania środków Funduszu Pracy do faktycznie wydanych decyzji limitowych w ramach podstawowych form wsparcia oraz dodatkowego limitu Funduszu Pracy, z rezerwy ministra właściwego do spraw pracy na finansowanie nowych form wsparcia, wprowadzonych ustawą z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Rok 2021 był siódmym rokiem realizacji *Kontraktu Terytorialnego dla województwa kujawsko-pomorskiego*, dokumentu obowiązującego stronę rządową i samorządową¹⁸. Dokument zawiera zarówno wysokość, sposób, warunki dofinansowania RPO WKP 2014-2020 jak również przedsięwzięcia priorytetowe (art. 6 KT, załącznik 1b do KT, załącznik 5b do KT), istotne z punktu widzenia rozwoju kraju oraz województwa kujawsko-pomorskiego, co do których strony KT deklarują współpracę w ramach realizacji właściwych programów operacyjnych na lata 2014-2020.

Ogólna liczba przedsięwzięć wskazanych w art. 6 KT wynosi **64**, niektóre z nich zawierają po kilka projektów składowych. **31** przedsięwzięć przypisanych jest **stronie samorządowej**, a **33 stronie rządowej**.

W 2021 r. większość przedsięwzięć wpisanych do KT znajdowała się w trakcie realizacji. Część zadań planowana do wdrożenia, jeżeli nie uzyska źródła finansowania do roku 2023, jest wskazywana do realizacji w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027. Więcej szczegółów z realizacji przedsięwzięć KT za rok poprzedni jest prezentowanych w corocznych sprawozdaniach, które strona rządowa przygotowuje przy współudziale strony samorządowej do końca czerwca danego roku za rok poprzedni, a następnie Zarząd Województwa przekazuje w terminie do końca lipca Sejmikowi Województwa, zgodnie z art. 14r ust. 5 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r., poz. 1057).

3 Informacja o pracy Zarządu Województwa

Zgodnie z ustawą o samorządzie województwa, zarząd województwa, jako organ wykonawczy, wykonuje zadania należące do samorządu województwa, które nie są zastrzeżone na rzecz sejmiku województwa i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych. Zadania są wykonywane przy pomocy urzędu marszałkowskiego i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych lub wojewódzkich osób prawnych.

Kluczowe informacje o posiedzeniach Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego VI kadencji w 2021 r.:

- **51** posiedzeń Zarządu Województwa;
- **2143** podjęte przez Zarząd Województwa uchwały;
- **424** podjęte przez Zarząd Województwa uchwały wynikające z realizacji uchwał Sejmiku Województwa.

¹⁸ Realizowany po roku 2020 w związku z zasadą n+3. Jest to zasada odnosząca się do okresu programowania Unii Europejskiej, która określa dodatkowy okres na realizację i rozliczenie projektów i programów współfinansowanych z Funduszy Europejskich. W praktyce oznacza to, że z funduszy przyznanych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 faktycznie korzystać można do roku 2023. Jeżeli do tego czasu krajowi członkowskiemu nie uda się wykorzystać wszystkich środków przyznanych na bieżącą perspektywę finansową, będzie musiał zwrócić niewykorzystaną nadwyżkę do budżetu UE.

3.1 Działania Zarządu Województwa w 2021 r. w zakresie wykonywania uchwał Sejmiku Województwa

Jednym z podstawowych zadań Zarządu Województwa jest wykonywanie uchwał Sejmiku Województwa. W 2021 r. Zarząd Województwa VI kadencji odbył 51 posiedzeń, na których przyjął łącznie 2 143 uchwały, z czego 424 uchwały wynikały z realizacji uchwał Sejmiku Województwa. W toku prac Zarządu Województwa 5 uchwał zostało uchylonych, stąd podstawę przeprowadzonej w tym podrozdziale analizy stanowi pozostałe 419 uchwał (o statusie obowiązującym i zmienionym). Dla większości (98%) analizowanych uchwał Zarządu Województwa z 2021 r. w podstawie prawnej powołano się na jedną uchwałę Sejmiku Województwa, w przypadku 8 podstawę podjęcia stanowiła większa liczba uchwał Sejmiku Województwa.

Prezentowane informacje, związane z wykonywaniem uchwał Sejmiku Województwa, dotyczą działań podjętych przez Zarząd Województwa w 2021 r. Należy jednak podkreślić, iż działania te stanowią realizację uchwał Sejmiku Województwa nie tylko z 2021 r., ale przede wszystkim z lat wcześniejszych¹⁹. W wielu przypadkach uchwały Sejmiku Województwa mają charakter wieloletni, co związane jest z zachowaniem ciągłości procesów rozwojowych, z czasem obowiązywania strategii, procesów inwestycyjnych czy funkcjonowaniem obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej.

W ramach podjętych uchwał, 35 było powiązanych ze statutami wojewódzkich jednostek organizacyjnych. Ich tematyka odnosiła się do zmian regulaminów organizacyjnych, planów finansowych, uporządkowania czy usprawnienia funkcjonowania jednostek.

Nawiązując do zadań samorządu województwa, 419 uchwał Zarządu Województwa z 2021 r., które wynikały z uchwał Sejmiku Województwa, podzielono na następujące obszary tematyczne: budżet, edukacja i wychowanie, infrastruktura drogowa, kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, ochrona środowiska, sport i turystyka, opieka społeczna, zdrowie, formalne i inne. Uchwały Zarządu Województwa obejmowały zagadnienia związane z uruchamianiem konkursów, przyznaniem stypendiów czy stanowieniem prawa miejscowego. W głównej mierze odnosiły się jednak do zapewnienia skutecznego funkcjonowania województwa, czyli działań pośrednio wpływających na działanie instytucji – w głównej mierze obejmowały zagadnienia finansowo-organizacyjne dotyczące: budżetu, powoływania komisji, rozpatrywania planów i sprawozdań finansowych, zatwierdzeń harmonogramów finansowo-rzeczowych, udzielania pełnomocnictw, regulaminów organizacyjnych, przyjęcia programów, informacji i raportów.

W 2021 r. Zarząd Województwa podjął 419 uchwał, wynikających z uchwał Sejmiku Województwa w następujących dziedzinach²⁰:

- **Budżet** – w tym obszarze tematycznym podjęto 24 uchwały. Wszystkie odnosiły się do zagadnień finansowo-organizacyjnych, dotyczyły m. in.: budżetu Województwa na rok 2021; przyporządkowania zadań budżetowych na 2022 r.; zatwierdzenia harmonogramu wydatków na opracowanie dokumentacji zadań związanych z nową perspektywą finansową 2021-2027; zaciągnięcia długoterminowego kredytu; ustalenia planu finansowego zadań zleconych z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami Samorządowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego finansowanych z dotacji celowych z budżetu państwa na rok 2021;
- **Edukacja i wychowanie** – w tym obszarze tematycznym podjęto 70 uchwał, które dotyczyły m.in.: organizacji konkursów dla dzieci i młodzieży; przyznania stypendiów dla młodzieży; współpracy z Ministerstwem Edukacji i Nauki w ramach projektu dotyczącego uczenia się przez całe życie; spraw inwestycyjnych i organizacyjno-finansowych jednostek organizacyjnych zajmujących się edukacją, wychowaniem i kształceniem;
- **Infrastruktura drogowa** – w tym obszarze tematycznym podjęto 28 uchwał, które dotyczyły głównie zagadnień związanych z modernizacją dróg wojewódzkich;
- **Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego** – w tym obszarze tematycznym podjęto 156 uchwał, w tym uchwały dotyczące m.in.: przyznania stypendiów osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem kultury i opieką nad zabytkami; organizacji konkursów; udzielenia dotacji na realizację zadania pn. „Pomnik „Solidarności”, spraw koordynująco-finansowych jednostek organizacyjnych województwa w obszarze kultury;
- **Ochrona środowiska** – w tym obszarze tematycznym podjęto 7 uchwał, które dotyczyły m.in.: spraw proceduralnych w zakresie projektu uchwały w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa

¹⁹ Okres przyjęcia uchwał Sejmiku Województwa – od 1999 r. do 2021 r. Do części uchwał wprowadzono zapisy zmieniające.

²⁰ Liczba uchwał w konkretnym obszarze tematycznym nie świadczy o ich ważności w procesie rozwoju województwa, stąd analizując przedstawione informacje, należy odnieść się do ich treści, właściwości i zmian jakie ze sobą niosą.

kujawsko-pomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw oraz granic, ustaleń i zakazów wynikających z potrzeb ochrony dla 4 obszarów chronionego krajobrazu;

- **Sport i turystyka** – w tym obszarze tematycznym podjęto 24 uchwały, które dotyczyły m.in.: spraw organizacyjnych związanych z ogłoszeniem otwartego konkursu ofert na wykonywanie zadań publicznych, związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w zakresie kultury fizycznej i sportu oraz turystyki i krajoznawstwa; ogłoszenia naboru wniosków pn. „Kujawsko-Pomorska Mała Infrastruktura Sportowa” - dofinansowanie zadań inwestycyjnych oraz zadań polegających na budowie przyszłolnych sal sportowych; realizacji działania pilotażowego „Obszary ciszy jako atrakcja turystyczna” w ramach projektu ThreeT; udzielenia dotacji na realizację zadania pn. „Przebudowa Wodnej Infrastruktury Klubu Wioślarskiego „Gopło” Kruszwica”; przyznania stypendiów sportowych i nagród dla osób fizycznych za osiągnięte wyniki i osiągnięcia sportowe w 2020 r.;
- **Opieka społeczna i inne sprawy społeczne nieujęte w innych dziedzinach** – w tym obszarze tematycznym podjęto 29 uchwał. Odnosiły się one m.in. do: spraw organizacyjnych oraz programów współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi; powołania Młodzieżowego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego; występowania mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego z obywatelską inicjatywą uchwałodawczą; organizacji konkursów związanych z problematyką społeczną, udzielenia dotacji na realizację zadania dot. remontu nowej siedziby ZHR w Toruniu oraz remontu siedziby Chorągwi Związku Harcerstwa Polskiego w Bydgoszczy; podpisania deklaracji przystąpienia Województwa Kujawsko-Pomorskiego do Europejskiej Sieci Społecznej (ESN); spraw formalnych i organizacyjnych działalności Ośrodka Adopcyjnego w Toruniu; działalności Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu; planów, sprawozdań i harmonogramów realizacji w województwie programów dot. osób z niepełnosprawnościami, przeciwdziałania przemocy oraz wsparcia rodziny;
- **Zdrowie** – w tym obszarze tematycznym podjęto 47 uchwał, które dotyczyły m.in.: zagadnień finansowo-organizacyjnych otwartych konkursów ofert na wykonywanie zadań publicznych, związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w zakresie promocji i ochrony zdrowia oraz przeciwdziałania uzależnieniom; dofinansowania robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych; podziału środków przyznanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do wykorzystania w 2021 roku; spraw organizacyjno-finansowych wojewódzkich jednostek organizacyjnych związanych z promocją i ochroną zdrowia;
- **Formalne i inne** – w tym obszarze tematycznym podjęto 34 uchwały, w tym m.in. uchwały odnoszące się do: ogłoszenia naborów wniosków na wykonywanie zadań publicznych w zakresie utrzymania wód i urządzeń wodnych w 2021 roku dla spółek wodnych; wniesienia aportu, udzielenia pomocy finansowej, bonifikaty oraz pełnomocnictwa i upoważnień; ustalenia stawki czynszu z tytułu najmu lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Województwa Kujawsko-Pomorskiego (w gminie Chełmża); przyjęcia *Planu realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ oraz Wytucznych dotyczących zachowania spójności projektów strategii rozwoju gmin oraz strategii rozwoju ponadlokalnego sporządzanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego z ustaleniami Strategii Przyspieszenia 2030+; przyjęcia Raportu o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 r.*; projektu „Wieloletniego programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2021-2025”; spraw inwestycyjnych i organizacyjno-finansowych jednostek organizacyjnych województwa; przyjęcia projektu Aktu założycielskiego spółki Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne.

3.2 Informacja o uchwałach Sejmiku Województwa podjętych w roku 2021 r. powierzonych do realizacji Zarządowi Województwa oraz Marszałkowi Województwa

Podjęte w 2021 r. przez Sejmik Województwa uchwały w głównej mierze wskazywały Zarząd Województwa, jako organ wykonawczy dla ich realizacji, a dodatkowo pewna liczba uchwał delegowała ich wykonanie Marszałkowi Województwa oraz Przewodniczącej Sejmiku Województwa.

Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego VI kadencji w 2021 r. odbył 11 posiedzeń (w tym jedną sesję uroczystą związaną ze Świętem Województwa), na których podjął łącznie 142 uchwały (numery od XXIX/414/21 do XXXIX/555/21). W przypadku 102 Sejmik Województwa powierzył ich realizację Zarządowi Województwa, a w przypadku kolejnych 8 – Marszałkowi Województwa. Ponadto 2 uchwały zostały skierowane do realizacji zarówno

Marszałkowi Województwa jak i Przewodniczącej Sejmiku, a 1 uchwała została przypisana jednocześnie Przewodniczącej Sejmiku i Zarządowi Województwa²¹.

Dodatkowo sformułowano jeden apel²² skierowany do Ministra Infrastruktury i PKP Polskie Linie Kolejowe S. A. dotyczący modernizacji linii kolejowej 201 i priorytetowego potraktowania tej inwestycji oraz aż dziewięć stanowisk²³, które podjęto zarówno w związku z zaistniałymi zdarzeniami międzynarodowymi, krajowymi jak i związanymi z kultywowaniem historii województwa.

Zadania powierzone Zarządowi Województwa w znacznej mierze odnosiły się do zagadnień **kultury i ochrony dziedzictwa narodowego** (18 uchwał, w tym dot.: zmian statutów obiektów kulturalnych, udzielenia dotacji na prace konserwatorskie przy zabytkach, udzielania pomocy finansowej gminom na realizację zamierzeń kulturalnych, utworzenia instytucji kultury pod nazwą Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa w Toruniu), a także **ochrony środowiska** (14 uchwał, w tym dot.: parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, zmian ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw). Inne dotyczyły: **sportu** (w tym, dot. udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego na realizację zamierzeń sportowych), **transportu zbiorowego i dróg publicznych** (w tym dot.: powierzenia zarządzania odcinkami wojewódzkich dróg publicznych, ustalenia przebiegu dróg wojewódzkich, udzielenia pomocy finansowej oraz ustalenia stawek dotacji dla operatorów transportu kolejowego, wyrażenia zgody na zawarcie umów na świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego), **pomocy społecznej, edukacji i kształcenia** (w tym: założenia Branżowej Szkoły II Stopnia Specjalnej dla Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej w Bydgoszczy i Branżowej Szkoły II Stopnia Specjalnej w Toruniu), **promocji i ochrony zdrowia, gospodarki finansowej**, jak również przyjęcia „Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2024” czy „Wieloletniego programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2021-2025”, **spraw formalnych, pomocy finansowej w formie dotacji celowej dla gmin z przeznaczeniem na bieżące utrzymanie urządzeń melioracji wodnych przez gminne spółki wodne, obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej czy powołania Młodzieżowego Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego**. Marszałek Województwa został wskazany do realizacji uchwał dot. m.in.: przystąpienia do Stowarzyszenia „Droga Ekspresowa S10”, przystąpienia do sporządzenia *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* czy zmian rady społecznej w podmiocie leczniczym niebędącym przedsiębiorcą. Pozostałe podmioty zostały wyznaczone do realizacji uchwał o charakterze uznaniowym i regulacyjno-koordynującym dla prac Samorządu Województwa.

W związku z prowadzeniem ciągłej i trwałej polityki regionalnej, realizacja uchwał Sejmiku Województwa podjętych w 2021 r. odbywała się zarówno w roku ich uchwalenia, jak również założono ich realizację w latach kolejnych, np. w sprawie: wieloletniej prognozy finansowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2039, budżetu Województwa na rok 2022 czy dotycząca wprowadzenia na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Część uchwał (18) została podjęta w celu modyfikacji już obowiązujących uchwał i statutów, stanowiąc tym samym jedynie uchwały zmieniające.

²¹ W przypadku 11 uchwał, w treści których nie wskazano wprost jednostki której powierzono wykonanie zapisów uchwały, wykonanie rozpatrzono zgodnie ich właściwością rzeczową.

²² Apel Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 grudnia 2021 r. w sprawie modernizacji linii kolejowej nr 201.

²³ Stanowiska Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjęte w 2021 r.:

- z dnia 8 lutego 2021 r. w sprawie ustanowienia roku 2021 w województwie kujawsko-pomorskim Rokiem Bronisława Malinowskiego;
- z dnia 22 marca 2021 r. w sprawie kompleksowego zagospodarowania dolnej Wisły i budowy stopnia wodnego Siarzewo przy formułowaniu strategicznych projektów rozwoju kraju;
- w sprawie upamiętnienia czterdziestej rocznicy rejestracji Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych „Solidarność”;
- z dnia 30 sierpnia 2021 r. w sprawie zasad udzielania pomocy rolnikom poszkodowanym w związku z upadłością podmiotów skupujących produkty i płody rolne;
- z dnia 25 października 2021 r. w sprawie uchodźców na granicy polsko-białoruskiej;
- z dnia 25 października 2021 r. w związku z przypadającymi na rok bieżący: 40. rocznicą śmierci, 120. rocznicą urodzin oraz beatyfikacją bł. Stefana kard. Wyszyńskiego prymasa Polski arcybiskupa metropolity gnieźnieńskiego i warszawskiego;
- z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wyrażenia woli realizacji postanowień zawartych w Deklaracji Weneckiej;
- z dnia 25 października 2021 r. w sprawie ustanowienia roku 2022 w województwie kujawsko-pomorskim Rokiem Poli Negri;
- z dnia 25 października 2021 r. w sprawie drastycznego wzrostu cen nawozów azotowych i wieloskładnikowych, a także wstrzymania ich dostaw na rynek.

4 Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu

4.1 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Skuteczna edukacja

*Uwaga - w niniejszym rozdziale przedstawiono informacje na temat realizowanych zadań, projektów, działalności instytucji, podjętych inicjatyw, odnotowanych efektów i osiągnięć, a także ograniczeń wynikających z sytuacji pandemicznej w obszarze celu głównego „Skuteczna edukacja”.
Informacje na temat działań na rzecz rozwoju infrastruktury służącej realizacji tego celu zostały zamieszczone w rozdziale „4.4 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Dostępna przestrzeń i czyste środowisko”*

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w obszarze edukacji w 2021 r.:

- 1,6 tys. stypendiów dla uczniów z RPO WKP 2014-2020 i budżetu Województwa;
- w ramach X edycji Ogólnopolskiego Konkursu i Programu Certyfikacji Gmin, Powiatów i Samorządnych Województw uhonorowano: Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego – **certyfikatem „Samorządowy Lider Edukacji”** oraz Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego – wyróżnieniem **„Mecenas Wiedzy”**.

Samorząd Województwa wykonuje zadania oświatowe w zakresie edukacji publicznej i szkolnictwa wyższego poprzez zapewnienie kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego oraz profilaktyki społecznej w szkołach, placówkach doskonalenia nauczycieli oraz kolegiach pracowników służb społecznych. **Do zadań własnych województwa w zakresie edukacji należy zakładanie oraz prowadzenie publicznych zakładów kształcenia i placówek doskonalenia nauczycieli, bibliotek pedagogicznych oraz szkół o znaczeniu regionalnym lub ponadregionalnym.**

Samorząd Województwa jest organem prowadzącym dla 13 placówek oświatowych, tj.:

- Biblioteki Pedagogicznej im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu;
- Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy;
- Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu;
- Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku;
- Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kształcenia Zawodowego w Bydgoszczy;
- Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu;
- Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille'a w Bydgoszczy;
- Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka w Bydgoszczy;
- Medyczo-Społecznego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Toruniu;
- Medyczo-Społecznego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Inowrocławiu;
- Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy;
- Zespołu Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorej w Bydgoszczy;
- Zespołu Szkół Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorych i Niepełnosprawnych nr 1 w Ciechocinku.

Samorząd Województwa zobowiązany jest do prowadzenia inwestycji mających na celu zapewnienie jak najlepszego funkcjonowania placówek, dla których jest organem prowadzącym, w szczególności zadań mających na celu zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy w ramach jednostek. W 2021 roku Zarząd Województwa wspierał rozwój nadzorowanych jednostek oświatowych. W ramach prowadzonych inwestycji realizowano kilka dużych projektów o charakterze infrastrukturalnym. Największe inwestycje pod względem wkładu finansowego oraz zakresu prac remontowo-budowlanych prowadzono w ramach 3 Ośrodków Szkolno-Wychowawczych: Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu, Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille'a w Bydgoszczy oraz Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka w Bydgoszczy.

Samorząd Województwa, poza inwestycjami infrastrukturalnymi, realizuje działania na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu w zakresie skutecznej edukacji poprzez:

- podnoszenie jakości kształcenia i wychowania na wszystkich etapach edukacji, poprzez wsparcie skutecznego kształcenia uczniów, w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami;
- zapewnianie wysokiej jakości kształcenia zawodowego, poprzez podnoszenie kluczowych kompetencji uczniów oraz doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie doradztwa zawodowego;
- wspieranie rozwoju wybitnie uzdolnionych uczniów, poprzez dedykowane programy stypendialne;
- kształtowanie środowiska edukacyjnego oraz wsparcie rozwoju innowacyjnej edukacji, poprzez wprowadzanie nowoczesnych metod nauczania oraz upowszechnienie formy zdalnej i hybrydowej na poziomie edukacji wszystkich szkół i placówek;
- wspieranie szkolnictwa wyższego na terenie województwa dla wzmocnienia konkurencyjności gospodarki.

Zarząd Województwa, w roku 2021, realizował zadania w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych, umiejętności cyfrowych oraz kompetencji w zakresie doradztwa zawodowego, poprzez następujące projekty:

- **„Mistrz zawodu – moja pełnosprawność na rynku pracy”** – w ramach projektu zorganizowano zajęcia dodatkowe oraz szkolenia, w których:
  - wsparto 27 osób szkoleniami/doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych;
  - wsparto 40 nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu;
  - wsparto 53 uczniów w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych;
  - wsparciem 66 uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego;
  - wsparto 2 nauczycieli w zakresie uzyskania/podniesienia kwalifikacji w zakresie doradztwa zawodowego;
  - wsparto 27 uczniów szkół kształcenia zawodowego w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego;
- **„Region Nauk Ścisłych II – edukacja przyszłości”** – projekt polega na wsparciu uczniów w rozwijaniu kompetencji kluczowych, wsparciu nauczycieli w rozwijaniu zindywidualizowanego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, wsparciu szkół poprzez zakup nowoczesnych pomocy dydaktycznych i narzędzi TIK (Technologii i Komunikacji). Projekt realizowany jest przez Województwo Kujawsko-Pomorskiego w partnerstwie z gminą miasta Brodnica, gminą miasta Włocławek, gminą Barcin, powiatem Golubsko-Dobrzyńskim, powiatem Grudziądzkim oraz powiatem Tucholskim. Projekt jest w zaawansowanej fazie realizacji. Do końca 2021 r. wsparciem w ramach projektu objęto:
  - 13 szkół i placówek systemu oświaty wyposażono w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych (100% docelowej wartości);
  - doposażono pracownie przedmiotowe w 13 szkołach (100% docelowej wartości);
  - 442 uczniów objęto wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych (docelowo 1 170);
  - 233 uczniów nabyło kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu (docelowo 996);
- **„Niebo nad Astrobazami – rozwijamy kompetencje kluczowe uczniów”** – głównym celem projektu jest zbudowanie na terenie województwa kompleksowego systemu pracy z uczniem zdolnym i stworzenie innowacyjnych metod pracy z uczniami szkół zlokalizowanych wokół sieci Astrobaz. Docelowo, w ramach projektu 1 400 uczniów (ze szkół podstawowych i liceów) zostanie objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych, niezbędnych na rynku pracy w zakresie TIK, a w 16 szkołach zostaną stworzone warunki do nauczania opartego na metodzie eksperymentu. W efekcie realizacji projektu nastąpi również podniesienie kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli w zakresie metod indywidualnej pracy z uczniem z wykorzystaniem metod tzw. eksperymentu naukowego. Projekt realizowany jest przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego (Partner Wiodący) we współpracy z: Miastem i Gminą Dobrzyń nad Wisłą, Gminą Miasta Rypin, Gminą Gniewkowo, Gminą Gostycyn, Gminą Unisław, Gminą Kruszwica, Gminą Zławieś Wielka, Powiatem Golubsko-Dobrzyńskim, Powiatem Brodnickim, Powiatem Radziejowskim, Powiatem Inowrocławskim, Powiatem Świeckim oraz Powiatem Żnińskim. W 2021 r. w ramach projektu, objęto wsparciem:
  - 291 uczniów (1 256 uczniów od początku realizacji projektu w roku 2019, z czego 530 ukończyło program);
  - 13 nauczycieli (35 nauczycieli od początku realizacji projektu w roku 2019);
  - 125 uczniów otrzymało certyfikat;
- **„W Kujawsko-Pomorskiem Mówisz – masz – certyfikowane szkolenia językowe”** – projekt zakłada wsparcie w zakresie podniesienia kompetencji językowych 7 000 osób dorosłych. Główne zadania to szkolenia i kursy z zakresu języków obcych (angielski, niemiecki, francuski) dla osób dorosłych w wieku 18-65 lat, które z własnej inicjatywy są zainteresowane nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności i kompetencji oraz jednocześnie należą do grup defaworyzowanych. Po zakończeniu kursu uczestnik otrzyma certyfikat potwierdzający zdobycie określonego poziomu biegłości językowej (zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego). Projekt realizowany jest przez Województwo

Kujawsko-Pomorskie w partnerstwie z Regionalnym Ośrodkiem Edukacji Ekologicznej w Przysieku oraz firmą Training House. Do końca 2021 r. w ramach projektu objęto wsparciem **9 886** osób, w tym:

- 2 292 osoby o niskich kwalifikacjach (docelowo 3 000);
- 4 768 osób w wieku 25 lat i więcej (docelowo 5 800);
- 2 321 osób w wieku 50 lat i więcej (docelowo 3 000);
- 505 osób z niepełnosprawnością (docelowo 300);
- **kompetencje lub kwalifikacje** po opuszczeniu programu **nabyło 1 775** osób, w tym:
  - 427 osób o niskich kwalifikacjach (docelowo 2 100);
  - 797 osób w wieku 25 lat i więcej (docelowo 4 060);
  - 452 osoby w wieku 50 lat i więcej (docelowo 2 100);
  - 99 osób z niepełnosprawnością (docelowo 210);
- **kwalifikacje językowe** uzyskało **865** osób (docelowo 7 000).

W roku 2021 kontynuowano również realizację **3 programów stypendialnych** współfinansowanych ze środków RPO WKP 2014-2020:

- **„Humanisci na start!”** – projekt skierowany do uczniów szkół z województwa kujawsko-pomorskiego szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów humanistycznych. Celem projektu jest poprawa warunków rozwoju najzdolniejszych uczniów w zakresie kompetencji kluczowych, zapewnienie wysokiego standardu zindywidualizowanego nauczania, zwiększenie jakości kształcenia i motywacji uczniów, poprawa możliwości rozwoju kształcenia w ramach dodatkowych kursów i zajęć dodatkowych. Stypendia skierowane są do uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych oraz liceów ogólnokształcących, którzy uzyskali dobre oceny w zakresie nauk humanistycznych oraz osiągnęli sukcesy w konkursach przedmiotowych i olimpiadach. Łącznie wypłaconych zostało 2 083 stypendiów. W 2021 r. **400 uczniów** otrzymało stypendium (48 ze szkół podstawowych oraz 352 z liceów);
- **„Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza II”** – projekt skierowany do uczniów szkół z województwa kujawsko-pomorskiego szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów zawodowych. Celem projektu jest indywidualizacja procesu nauczania uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe, szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów zawodowych, poprzez wsparcie stypendialne. Program adresowany jest do utalentowanych uczniów klas drugich i wyższych techników oraz szkół branżowych w regionie. Uczniowie otrzymają stypendia na okres 10 miesięcy, maksymalna łączna kwota wsparcia to 5 000 zł, czyli 500 zł miesięcznie (wysokość zależy od pozycji ucznia na liście rankingowej oraz rodzaju szkoły, w jakiej uczeń pobiera naukę). W 2021 r. **500 uczniów** otrzymało stypendium (350 do uczniowie techników, 150 ze szkół branżowych I stopnia);

Gala wręczenia stypendiów w ramach programu „Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza II”, fot. Andrzej Goiński

- „Prymus Pomorza i Kujaw” – projekt stypendialny skierowany do uczniów klas 7-8 szkół podstawowych, liceów, techników lub szkół branżowych, znajdujących się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, z wyłączeniem szkół dla dorosłych. Celem projektu jest zapewnienie wsparcia finansowego dla uzdolnionych w zakresie przedmiotów przyrodniczych, informatycznych, języków obcych, matematyki i przedsiębiorczości. Przewiduje się, że w projekcie przyznanych zostanie 6 349 rocznych stypendiów. Wartość stypendium określa regulamin przyznawania stypendium na dany rok szkolny (od 2 do 5 tys. zł rocznie). Stypendium jest przyznawane na okres jednego roku szkolnego, a Stypendysta, w okresie otrzymywania stypendium, podlega opiece dydaktycznej prowadzonej przez nauczyciela zatrudnionego w szkole lub przez pedagoga szkolnego. Obowiązkiem stypendysty jest realizacja założeń indywidualnego planu rozwoju. W 2021 r. 644 uczniów otrzymało stypendium i zrealizowało indywidualny plan rozwoju.

Ponadto, w roku szkolnym 2020/2021, Zarząd Województwa, w ramach środków ujętych w budżecie, przyznał 63 stypendia w wysokości 300 zł miesięcznie dla uczniów dziennych liceów i techników prowadzonych przez powiaty województwa.

Statuetka „Samorządowy Lider Edukacji”, fot. Andrzej Goiński

W 2021 r. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego został wyróżniony **certyfikatem „Samorządowy Lider Edukacji”**, w ramach X edycji Ogólnopolskiego Konkursu i Programu Certyfikacji Gmin, Powiatów i Samorządnych Województw. Uehonorowanie ww. certyfikatem jest swoistym zaświadczeniem, iż wyróżniona jednostka Samorządu realizuje politykę edukacyjną wg najwyższych standardów jakościowych w dziedzinie zarządzania lokalną przestrzenią, poprzez prowadzenie działań w sposób wzorcowy z uwzględnieniem aktualnych wyzwań demograficzno-gospodarczych regionu. Komisja pozytywnie oceniła następujące projekty realizowane przez Samorząd Województwa:

- **przyszkolne obserwatoria astronomiczne** (sieć Astrobaz Kopernik), gdzie w ramach zrealizowanego przez Urząd Marszałkowski programu budowy sieci nowoczesnych ogólnodostępnych obserwatoriów astronomicznych w Kujawsko-Pomorskim powstało w sumie 14 Astrobaz;
- **inwestycje w rozwój specjalistycznych placówek edukacyjnych** w kujawsko-pomorskich ośrodkach szkolno-wychowawczych na terenie Bydgoszczy i Torunia, tj. w Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Janusza Korczaka w Toruniu, Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille’a w Bydgoszczy oraz Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka w Bydgoszczy;

- **Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa** – uruchomiona w marcu 2020 r. była odpowiedzią na niezbędne ze względów epidemicznych zamknięcie placówek oświatowych. Szkoła internetowa szybko zyskała dużą popularność, a zajęcia online wyświetlono ponad 4 miliony razy.

Kapituła konkursu uhonorowała także Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego wyróżnieniem „Mecenas Wiedzy”, przyznawanym włodarzom, którzy wykazują się szczególnym, osobistym zaangażowaniem na rzecz rozwoju oraz promowania nowoczesnej edukacji, społeczeństwa uczącego się i gospodarki opartej na wiedzy na poziomie lokalnym i regionalnym.

Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa – jeden z projektów realizowanych w ramach marszałkowskiego pakietu anty kryzysowego z funduszy unijnych w ramach RPO WKP 2014-2020. Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa rozpoczęła nadawanie w marcu 2020 r. Początkowo zajęcia adresowane były do ósmoklasistów i maturzystów, którzy byli w przededniu egzaminów. Bardzo szybko plan lekcji rozszerzył się o zajęcia dla uczniów pozostałych klas szkół podstawowych i średnich. Zainteresowanie, z jakim spotkał się projekt sprawiło, że był on kontynuowany również w wakacje. Przez całe lato transmitowano ciekawe zajęcia o różnorodnej tematyce, rozwijające zainteresowania i poszerzające wiedzę o regionie.

W czasie pierwszego roku działalności, Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa zyskała blisko 4 miliony wyświetleń w mediach społecznościowych, 16 tysięcy subskrybentów na kanale YouTube, 39 nauczycieli przeprowadziło ponad 1600 lekcji.

Z początkiem roku szkolnego 2021/2022 zmieniono formę realizacji projektu, oferując lekcje popołudniowe. Interaktywne lekcje online TV są wsparciem dla uczniów szkół podstawowych i średnich, którzy chcą rozwijać zainteresowania, poszerzać wiedzę zdobytą w szkole i dobrze przygotować się do klasówek i egzaminów, stanowią rodzaj darmowych korepetycji przygotowanych dla uczniów z całej Polski przez nauczycieli z całego naszego regionu. Wszystkie lekcje zostały zarejestrowane i można do nich powracać także poza godzinami emisji. Zajęcia są tematycznie opisane i skatalogowane, dzięki czemu uczniowie mogą w łatwy sposób odnaleźć interesujące ich materiały.

W biblioteczce Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Internetowej znalazły się lekcje z poszczególnych przedmiotów, jak i zbiory filmów kierowanych do uczniów klas szkoły podstawowej i średniej, w tym specjalny blok dla ósmoklasistów i maturzystów. Utworzono też katalogi grupujące zajęcia z przedmiotów humanistycznych, ścisłych i przyrodniczych oraz języków obcych (niemieckiego i angielskiego).

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁANIA REALIZOWANE W OBSZARZE SKUTECZNEJ EDUKACJI W ROKU 2021

W związku z wystąpieniem pandemii Covid-19, wprowadzono następujące zmiany w ramach realizowanych projektów:

- „**W Kujawsko-Pomorskim Mówisz-masz – certyfikowane szkolenia językowe**” – za zgodą Zarządu Województwa dokonano zmiany wartości docelowej dla 2 wskaźników produktu (liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie, liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie) oraz 2 wskaźników rezultatu (liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu, liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu); uzyskano także akceptację od wszystkich uczestników na zmianę formy szkolenia na moduł zdalny;
- „**Niebo nad Astrobazami – rozwijamy kompetencje kluczowe uczniów**” – wprowadzono możliwość prowadzenia zajęć zdalnych;
- „**Region Nauk ścisłych II – edukacja przyszłości**” – zrezygnowano z realizacji zadania polegającego na organizacji zajęć dodatkowych dla kół przedmiotowych na uczelni wyższej. W związku z ograniczeniami wynikającym ze stanu pandemii Covid-19 rozwiązano podpisaną umowę z ówczesnym Uniwersytetem Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy.

Ponadto w roku 2021 realizowano działania w zakresie rozwoju skutecznej edukacji przez placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest Samorząd Województwa:

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy:

- transmitowano cykl warsztatów i szkoleń w ramach „Światowego Tygodnia Mózgu”: dla blisko 9 tys. nauczycieli;
- nagrano i opublikowano na kanale YouTube 62 filmy wspierające pracę nauczycieli;

- współredagowano i wydawano 16 publikacji w ramach Kujawsko-Pomorskiego Przeglądu Oświatowego – „UczMy” skierowanego do przedszkoli i szkół województwa, ośrodków edukacji nauczycieli na terenie całego kraju, bibliotek o znaczeniu krajowym i wojewódzkim;
- współorganizowano takie wydarzenia jak:
  - konferencja wojewódzka z wykładem prof. Jerzego Bralczyka dla ok. 800 nauczycieli;
  - konferencja „Nowoczesne doradztwo metodyczne w województwie kujawsko-pomorskim” dla 107 uczestników;
  - seminarium branżowe „Szkola, uczelnia, pracodawca – współpraca w dobie pandemii” dla 80 uczestników;
  - VI edycja konkursu dla szkół prowadzących kształcenie zawodowe dla młodzieży „Potrzeby rynku pracy naszą misją” dla 16 szkół;
  - XI edycja Kujawsko-Pomorskiego Festiwalu Projektów Edukacyjnych metodą WebQuest dla 8 szkół;
  - Wojewódzki Konkurs Interdyscyplinarny o Wielkich Polakach dla 20 szkół;
  - konferencja „Powrót nauczycieli do szkół po nauczaniu zdalnym” dla 172 uczestników.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu:

- kontynuowano zadania polegające na doskonaleniu warsztatu zawodowego nauczycieli wszystkich przedmiotów ogólnokształcących realizowanych w szkole podstawowej oraz ponadpodstawowej w zakresie edukacji cyfrowej w ramach funkcjonowania Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Internetowej;
- współorganizowano Wojewódzki Konkurs Wielcy Polacy oraz XI edycję Kujawsko-Pomorskiego Festiwalu Projektów metodą WebQuest.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku:

- współredagowano Kujawsko-Pomorski Przegląd Oświatowy „UczMy”, w ramach którego opublikowano łącznie 47 artykułów – Edukacja zdalna, Relacje są ważne, Edukacja nieformalna, Uczmy się na błędach, Dobrostan ucznia – w wersji papierowej oraz elektronicznej;
- w ramach obchodów ustanowienia przez Samorząd Województwa roku 2021 Rokiem Wandy Błęńskiej, przygotowano i upowszechniono katalog książek elektronicznych dostępnych bezpłatnie w bibliotekach cyfrowych, co przyczyniło się do popularyzacji zbiorów cyfrowych dotyczących ww. tematyki;
- w ramach projektu pn. „Giganci Nauki Kujaw i Pomorza” przygotowano i upowszechniono katalog książek elektronicznych dostępnych bezpłatnie w bibliotekach cyfrowych, przygotowano materiały wizualne dotyczące postaci Tadeusza Reichsteina oraz Jana Czochralskiego, upowszechniano przygotowane materiały edukacyjne, co przyczyniło się do popularyzacji zbiorów cyfrowych dotyczących ww. tematyki, jak również samego projektu;
- zorganizowano wydarzenia takie jak:
  - konferencja „Bezpieczna szkoła – profilaktyka zagrożeń. Jak wzmacniać ucznia w czasie pandemii?” prezentująca rozwiązania sytuacji kryzysowych w szkołach, szczególnie uwidaczniających się w okresie pandemii, nauki zdalnej, izolacji w domach oraz odpowiadająca na pytanie, jak wspierać ucznia w kryzysie emocjonalnym – 64 uczestników;
  - konferencja pn. „Wsparcie wychowawcze i psychoprofilaktyczne po powrocie do szkół” dla kadry kierowniczej, prezentująca rozwiązania sytuacji kryzysowych w szkołach, szczególnie uwidaczniających się w okresie pandemii, nauki zdalnej, izolacji w domach – 180 uczestników;
  - konferencja „Harmonia różnorodności” w ramach Międzynarodowego Dnia Tolerancji, z udziałem prelegentów międzynarodowych, m.in. z Izraela, Ukrainy, USA – 140 uczestników;
  - seminarium pn. „Regionalizm i tradycja ponad czasem” o charakterze międzykulturowym, z udziałem gości i prelegentów reprezentujących różne narodowości i religie – 60 uczestników;
- współorganizowano Wojewódzki Konkurs Interdyscyplinarny o Wielkich Polakach. Prymas Stefan Wyszyński na tle historii Polski XX i XXI wieku – konkurs skierowany do uczniów klas VI-VIII szkół podstawowych. W konkursie wzięło udział 25 szkół podstawowych z województwa kujawsko-pomorskiego, 119 uczniów, wyłoniono 24 finalistów i 6 laureatów;
- zorganizowano konkurs „Odkrywamy Talenty 2021”, który ma na celu propagowanie inicjatyw podejmowanych przez nauczycieli w zakresie odkrywania i rozwijania uzdolnień uczniów oraz indywidualnego podejścia do ich rozwoju osobistego i zawodowego, promowanie innowacyjnych metod i form pracy nauczycieli z dziećmi i uczniami zdolnymi w przedszkolach i szkołach, kształcenie umiejętności dokumentowania podejmowanych działań dotyczących pracy nauczycieli z dzieckiem i uczniem z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych.

DZIAŁANIA REALIZOWANE PRZEZ PLACÓWKI OŚWIATOWE, DLA KTÓRYCH ORGANEM PROWADZĄCYM JEST SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W ZAKRESIE SKUTECZNEJ EDUKACJI W ROKU 2021 NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM PANDEMII Covid-19

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy. Z uwagi na pandemię Covid-19 nie odbyło się 39 zaplanowanych form doskonalenia zawodowego nauczycieli. Zastąpiono je innymi formami zdalnymi prowadzonymi z wykorzystaniem internetowych platform, np. ClickaMeeting. W placówce prowadzono również następujące wydarzenia związane z wystąpieniem pandemii Covid-19:

- konferencja „Przedszkola w okresie pandemii i co dalej?”;
- warsztaty metodyczne pn. „Jaki znak Twój? Świątowanie rocznic państwowych w dobie pandemii”;
- konsultacje z nauczycielami i dyrektorami szkół „Edukacja w czasie pandemii”;
- warsztaty „Jak pracować z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych w okresie nauki zdalnej”;
- webinarium pn. „Powrót uczniów do szkoły po zdalnym nauczaniu – diagnoza potrzeb, udzielanie wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej”;
- konferencja pn. „Powrót nauczycieli do szkoły po zdalnym nauczaniu”;
- konferencja pn. „Trudności dzieci w powrocie do szkoły – udzielanie wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej”;
- seminarium pn. „Jak wspomagać zdrowie psychiczne ucznia w okresie pandemii?”.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu. Prowadzono następujące wydarzenia związane z wystąpieniem pandemii Covid-19:

- cykl szkoleń dotyczących zmian na egzaminie ósmoklasisty i egzaminie maturalnym – szkolenia nauczycieli przygotowujące do realizacji zadań związanych z przygotowaniem uczniów do egzaminów zewnętrznych; tj. egzamin ósmoklasisty (9 spotkań i 418 uczestników) oraz egzamin maturalny (12 spotkań i 190 uczestników);
- realizacja 7 priorytetu oświatowego państwa „Działania w zakresie wsparcia wychowawczego i psychoprofilaktycznego środowiska szkolnego w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią”, w ramach którego zrealizowano cykl szkoleń dla nauczycieli i – 612 uczestników.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku. Prowadzono następujące wydarzenia związane z wystąpieniem pandemii Covid-19:

- konferencja online pn. „Bezpieczna szkoła – profilaktyka zagrożeń. Jak wzmacniać ucznia w czasie pandemii?”;
- warsztaty/szkolenia dla rad pedagogicznych szkół i placówek pn. „Obsługa i praktyczne wykorzystanie aplikacji Microsoft Teams” mające na celu praktyczne kształcenie umiejętności posługiwania się narzędziami cyfrowymi, szczególnie platformami komunikacyjnymi w czasie pandemii – przeszkolono 934;
- zmodyfikowano funkcjonowanie Biblioteki Pedagogicznej KPCEN we Włocławku poprzez zapewnienie czytelnikom bezpiecznego korzystania ze zbiorów i usług Biblioteki;
- wzbogacono i dostosowano ofertę Biblioteki Pedagogicznej KPCEN we Włocławku o usługi online, tj. rejestrację czytelnika online, zamawianie książek online, zamawianie zestawień bibliograficznych drogą telefoniczną lub mailową, czytanie książek z Wirtualnej Czytelni IbukLibra, skanowanie na zamówienie artykułów z czasopism i fragmentów książek;
- dostosowano formy prowadzenia szkoleń do sytuacji pandemicznej – wprowadzono w zależności od stopnia zagrożenia form hybrydowych (łączenie udziału stacjonarnego i online), co przyczyniło się do m.in. udziału uczestników krajowych i międzynarodowych.

Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Toruniu:

- realizowano projekt pn. „Edukacja globalna. Liderzy edukacji na rzecz rozwoju”, polegający na przygotowaniu prezentacji multimedialnej „Dbajmy o naszą planetę” w formie cyklu pogadarek wychowawczych, w ramach konkursu plastycznego. Celem projektu jest uświadamianie istnienia zjawisk, współzależności łączących ludzi i miejsca oraz przygotowanie odbiorców do stawiania czoła wyzwaniom cywilizacyjnym;
- realizowano projekt pn. „Planeta energii”, w zakresie organizacji cyklu zajęć edukacyjnych na temat źródeł i sposobów oszczędzania energii z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych, filmów edukacyjnych oraz pogadarek. Celem projektu jest propagowanie wiedzy o energii elektrycznej, odpowiedzialnym i bezpiecznym korzystaniu z prądu, a także o innych ważnych tematach związanych ze zrównoważonym rozwojem;
- współorganizowano wydarzenia takie jak:
  - „Tydzień Dobrego chleba i zdrowego stylu życia” w V edycji konkursu w ramach XI ogólnopolskiej akcji Fundacji Dobre Życie;
  - „Stop uzależnieniom!” w ramach XIV edycji ogólnopolskiego konkursu;
  - „Szlachetna Paczka” w ramach XXI edycji ogólnopolskiej akcji charytatywnej Szlachetna Paczka;
  - „Tydzień Edukacji Globalnej” w ramach 23. edycji Europejskiego Tygodnia Edukacji Globalnej;
  - „Szkoła Pamięta”;
  - „Sypnij Ziarnem” w ramach akcji społecznej.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ KUJAWSKO-POMORSKIEGO SPECJALNEGO OŚRODKA SZKOLNO-WYCHOWAWCZEGO IM. J. KORCZAKA W TORUNIU

W Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Toruniu podjęto następujące działania służące zapewnieniu bezpieczeństwa uczniom oraz pracownikom w trakcie pandemii Covid-19:

- opracowano nowe procedury nauczania;
- zmieniono zasady wydawania posiłków;
- przeprowadzono analizę ryzyka zawodowego dla wszystkich pracowników Ośrodka;
- przygotowano izolatoria w budynku szkoły oraz w bursie w Przysieku;
- zakupiono 12 termometrów, dodatkowe stacje pomiaru temperatury z automatycznym dozownikiem plynu, przyłbice dla nauczycieli oraz tace śniadaniowe dla uczniów.

Ponadto Dyrektor Ośrodka nadzorowała organizację szczepień dla pracowników Ośrodka. Wszystkie zadania w trakcie pandemii Covid-19 zrealizowano wg wytycznych GIS w ścisłym kontakcie z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Toruniu. Zorganizowane imprezy oraz pozostałe wydarzenia odbyły się z zachowaniem reżimu sanitarnego.

Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille'a w Bydgoszczy:

- zrealizowano projekt pn. „**Lokalny ośrodek wiedzy i edukacji (LOVE)**” – współfinansowany z EFS w ramach krajowego programu POWER 2014-2020, którego celem była aktywizacja 200 osób dorosłych na rzecz rozwoju umiejętności stanowiących podstawę dla uczenia się przez całe życie (umiejętności przydatnych do poruszania się na rynku pracy, rozwoju osobistego i rozwoju wspólnot), zwiększenie udziału dorosłych w edukacji, poprzez uaktywnienie i zaangażowanie osób dotychczas biernych edukacyjnie oraz efektywne rozwiązywanie problemów społecznych wynikających z niskiego poziomu kompetencji kluczowych. Projekt skierowany jest do osób powyżej 18 r.ż. z niepełnosprawnościami, osób niemobilnych powyżej 45 r.ż., osób powyżej 65 r.ż. (w tym rencistów i emerytów) oraz pozostałych osób pracujących, chcących podnieść kompetencje zawodowe;
- kontynuowano realizację projektu pn. „**Podróż ku niezależności**” (A journey to independence) ERASMUS+. Celem projektu jest podniesienie kompetencji miękkich uczniów ośrodka poprzez rozwój kompetencji osób pracujących z młodzieżą w zakresie metod edukacji pozaformalnej, jak również nawiązywanie kontaktów i współpracy z rówieśnikami z innych krajów europejskich. Projekt jest działaniem międzysektorowym, realizowanym przez organizację pozarządową oraz instytucje Samorządowe. Zakłada się, iż uczestnikami projektu będzie 18 młodych ludzi z dysfunkcją wzroku z trzech krajów partnerskich: Grecji, Rumunii i Polski (3 grupy po 6 osób) w wieku od 16 do 24 lat oraz 12 osób pracujących z młodzieżą niewidomą i słabo widzącą bezpośrednio zaangażowane w projekt z trzech krajów partnerskich (4 osoby z każdego kraju): Francji, Rumunii i Polski;
- realizowano projekt pn. „**Mistrz zawodu – moja pełnosprawność na rynku pracy**” – współfinansowany ze środków RPO WKP 2014-2020. Docelowo projekt obejmie wsparciem grupę 50 uczniów niewidomych i słabo widzących od 15 do 24 roku życia kształcących się w szkole branżowej, technikum jak i szkole policealnej oraz 40 nauczycieli kształcących w powyższych szkołach. W wyniku realizacji projektu zrealizowane zostaną zajęcia z doradztwa zawodowego w ramach tworzenia Punktu Informacji Kariery, zajęcia przygotowujące do egzaminu maturalnego z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego, zajęcia przygotowujące do egzaminów zawodowych (w zawodzie: ślusarz, kelner, mechanik monter maszyn i urządzeń oraz tyfloinformatyk), warsztaty kompetencji kluczowych z zakresu języka angielskiego zawodowego, warsztaty kompetencji uniwersalnych na rynku pracy oraz zajęcia indywidualne z trenerem pracy. Ponadto stworzona zostanie nowa oferta edukacyjna w odpowiedzi na zbadane zapotrzebowanie rynku pracy, zostaną zrealizowane staże zawodowe (dla 50 osób) oraz 15 szkoleń dla opiekunów;
- współrealizowano następujące projekty:
  - ze Stowarzyszeniem Visus Supremus – projekt pn. „**Akademia kultury w Koronie**” mający na celu rozwój zainteresowań kulturalnych dzieci i młodzieży niewidomej i słabo widzącej poprzez zrealizowanie cyklu zajęć dla 16 osób z dysfunkcją wzroku (w wieku od 12 do 19 lat). W ramach realizacji projektu młodzież uczestniczyła w spektaklach, imprezach kulturalnych i artystycznych miasta oraz regionu; zapoznano uczestników projektu z funkcjonowaniem Teatru W. Horzycy w Toruniu poprzez aktywne zwiedzanie obiektu, udział w spektaklu „Antygona w Nowym Yorku” oraz spotkania z aktorami. Ponadto uczestnikom zapewniono aktywny udział w warsztatach artystycznych w ramach, których przygotowano m.in. spektakl „Camino droga do samodzielności” oraz „Bydgoszcz miasto wielu pokoleń”;
  - z Fundacją Instytutu Rozwoju Regionalnego – projekt pn. „**Aktywny Absolwent**” mający na celu przygotowanie uczestników projektu (tj. młodzieży z niepełnosprawnościami nie uczącej się, nie szkolącej i nie pracującej, która opuściła SOSW) do wejścia na rynek pracy. W ramach oczekiwanych efektów związanych z realizacją projektu zakłada się rozwój kompetencji kluczowych u dzieci

- i młodzieży z niepełnosprawnością, zwiększenie aktywności edukacyjnej osób niepełnosprawnych oraz zwiększenie poziomu kompetencji społecznych dla 25 absolwentów;
- z Fundacją Widzimy Inaczej – projekt pn. „Akademia Tenisa dla Niewidomych i Słabowidzących (ATNiS)” – mający na celu naukę szybkiego reagowania na bodźce dźwiękowe, odnajdywania się w przestrzeni, koordynację, koncentrację oraz pokonywania lęków związanych z przestrzenią przez osoby niewidome i słabowidzące. Projekt zakłada zorganizowanie ogólnorozwojowych treningów, w tym blind tenisa, dla 10 uczniów Ośrodka i 3 nauczycieli. Ponadto, uczestnikom projektu zapewnia się opiekę trenerów i wsparcie asystentów, indywidualne konsultacje z fizjoterapeutą oraz z dietetykiem;
  - w ramach działalności statutowej realizowano projekty:
    - „Bezpieczny bohater” – zajęcia w 5 modułach z zakresu pierwszej pomocy, bezpieczeństwa, zagrożeń oraz rewalidacji dla uczniów SP;
    - „Infobrokering i bezpieczeństwo w sieci” – zajęcia mające na celu: przygotowanie do świadomego i krytycznego korzystania z informacji zawartych w zróżnicowanych zasobach internetowych;
    - „Bezwzrokowa obsługa klawiatury” – zajęcia mające na celu przygotowanie uczniów niewidomych i tracących wzrok do samodzielności, z wykorzystaniem zasobów IT;
    - „Marketing cyfrowy” – zajęcia mające na celu: przygotowanie uczniów do samodzielności w prowadzeniu własnego biznesu; przygotowanie do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, ukształtowanie umiejętności w zakresie zarządzania własną działalnością gospodarczą;
    - „Poznajemy świat zawodów – preorientacja zawodowa” – zajęcia wprowadzające uczniów edukacji wczesnoszkolnej w podstawy doradztwa zawodowego;
  - w ramach realizacji przedsięwzięć szkolnych oraz pozaszkolnych realizowano/ uczestniczono w projektach:
    - „WHE World Heritage Education” (ochrona dziedzictwa narodowego) oraz kampania Trash hacks” – na temat recyklingu i zrównoważonego rozwoju;
    - „See me – I don't see you”, w ramach Międzynarodowego Dnia Białej Laski, na platformie e-Twinning – mający na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnością wzrokową oraz podniesienie kompetencji językowych i kompetencji z zakresu TIK wychowanków z dysfunkcjami wzroku;
  - realizowano/współrealizowano również programy rządowe, takie jak:
    - „Laboratoria Przyszłości” – zakładający wsparcie wszystkich szkół podstawowych w wykształceniu kompetencji przyszłości z tzw. STEAM (nauka, technologia, inżynieria, sztuka, matematyka);
    - „Szklanka mleka i owoce w szkole” – którego celem jest długoterminowa zmiana nawyków żywieniowych dzieci i młodzieży poprzez zwiększenie owoców i warzyw w codziennej diecie na etapie, w którym kształtują się nawyki żywieniowe oraz propagowanie zdrowego odżywiania poprzez działania edukacyjne;
  - zorganizowano konkursy na poziomie regionalnym wojewódzkim oraz ogólnopolskim, w tym:
    - Ogólnopolski Turniej Szachowy Juniorów Ośrodków dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzących i Niewidomych;
    - III ogólnopolski konkurs „Teoria i praktyka masażu” dla uczniów szkół masażu;
    - „V Ogólnopolskie Mistrzostwa KP SOSW nr 1 w kręglach klasycznych i bowlingu”;
    - Mistrzostwa Bydgoszczy o Puchar Prezydenta Miasta i Puchar Dyrektora KP SOSW nr 1 w wioślowaniu na ergometrze;
    - Ogólnopolski Konkurs Plastyczny dla Dzieci i Młodzieży Szkół Podstawowych oraz Przedszkoli na wykonanie dotykowej strony tytułowej „Jestem Europejczykiem – tradycyjne symbole krajów europejskich”;
    - kampanię społeczną „Ja nie widzę Ciebie, Ty zobacz mnie” obejmującą cykl zajęć edukacyjnych realizowanych w oparciu o materiał przygotowany przez młodzież niepełnosprawną wzrokowo.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ KUJAWSKO-POMORSKIEGO SPECJALNEGO OŚRODKA SZKOLNO-WYCHOWAWCZEGO NR 1 DLA DZIECI I MŁODZIEŻY SŁABO WIDZĄCEJ I NIEWIDOMEJ IM. LOUISA BRAILLE'A W BYDGOSZCZY

W ramach przeciwdziałania skutkom pandemii Covid-19 wprowadzono wewnętrzną procedurę bezpieczeństwa, której celem było określenie sposobu postępowania dla zapewnienia bezpieczeństwa i higieny dzieci objętych opieką placówki oraz pracowników świadczących pracę w trakcie pandemii Covid-19, zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego, Ministra Zdrowia oraz MEN w związku z prowadzeniem bezpośrednich zajęć dla dzieci posiadających opinię o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, dzieci i młodzieży posiadających orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, zajęć rewalidacyjnych niezbędnych do ich prawidłowego rozwoju. Została opracowana analiza ryzyka zawodowego dla wszystkich pracowników Ośrodka w związku z pracą podczas pandemii. Ponadto rodzice zobowiązani zostali do zapoznania i przestrzegania postanowień niniejszego dokumentu.

Procedurą objęto następujące obszary pracy w Ośrodku:

- przyprowadzanie i odbieranie dzieci do/z placówki;
- organizacja zajęć w placówce;

- korzystanie z placów zabaw;
- wydawanie posiłków;
- postępowanie w przypadku podejrzenia zakażenia u dziecka lub pracownika.

Pomimo pandemii Covid-19, zrealizowano wszystkie zaplanowane prace i działania placówki, część z nich zrealizowano dodatkowo w systemie pracy zdalnej.

Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka w Bydgoszczy:

- realizowano projekt pn. „**Usłyszeć potrzeby**” – mający na celu wzmocnienie pozycji uczniów słabo słyszących i niesłyszących w ramach rozbudowy warsztatów zawodowych Ośrodka, w kontekście zwiększenia szans na rynku pracy. Projekt zakłada utworzenie 10 pracowni: elektrotechnicznych (2 pracownie), gastronomicznych (2 pracownie), dentystrycznych (2 pracownie), kosmetycznej, fryzjerskiej, ogrodniczej oraz florystycznej, według wymogów rekomendowanych dla w/w pracowni, a także warsztatów szkolnych i stanowisk egzaminacyjnych;
- w ramach prowadzonych działań, współorganizowano wydarzenia:
  - "Międzynarodowy Dzień Głuchego" dla 50 uczestników;
  - "III Festiwal Panien Wodnych" dla 39 uczestników;
  - Spotkanie Drużyn Nieprzetartego Szlaku w Funce dla 20 uczestników.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ KUJAWSKO-POMORSKIEGO SPECJALNEGO OŚRODKA SZKOLNO-WYCHOWAWCZEGO NR 2 DLA DZIECI I MŁODZIEŻY SŁABO SŁYSZĄCEJ I NIESŁYSZĄCEJ IM. GEN. STANISŁAWA MACZKA W BYDGOSZCZY

Stan pandemii Covid-19 w znacznym stopniu wpłynął na funkcjonowanie Ośrodka, zwłaszcza w zakresie monitorowania stanu zdrowia uczniów oraz kadry pedagogicznej i pracowników administracji.

W ramach przeciwdziałania skutkom pandemii, dostosowano funkcjonowania Ośrodka zgodnie z wytycznymi MEiN i GIS dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych, poprzez:

- dostosowanie nauczania stacjonarnego do reżimu sanitarnego,
- wprowadzenie system pracy zdalnej oraz hybrydowego modelu nauczania;
- przeorganizowanie formy przerwy śródlekcyjnych;
- zapewnienie całodobowej opieki dla wychowanków Ośrodka z zachowaniem zasad bezpieczeństwa;
- zapewnienie dostępu do środków ochrony osobistej.

W ramach projektu pn. "**Aktywny powrót uczniów do szkoły po pandemii**" zorganizowano udział nauczycieli wychowania fizycznego ze szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych w szkoleniu przygotowanym przez MEiN. Projekt ten ma na celu wspieranie uczniów w powrocie do pełnej sprawności fizycznej i zmotywowanie ich do aktywności poza szkołą jak też zapobieganie chorobom cywilizacyjnym poprzez wdrożenie zdrowego stylu życia. Z uwagi na wprowadzenie stanu epidemicznego ograniczono liczbę uczestników w ramach imprez lub całkowicie zrezygnowano z organizacji wydarzeń:

- Obchody Dnia Patrona Ośrodka;
- Drzwi Otwarte dla Szkoły Podstawowej;
- Drzwi Otwarte dla szkół ponadpodstawowych;
- Rekolekcje dla uczniów Szkoły Podstawowej;
- Wyjazdy na Ogólnopolskie Konkursy, Olimpiady, Zawody oraz wycieczki krajoznawcze;
- konferencja metodyczna dla surdopedagogów.

Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Toruniu:

- współorganizowano konferencję naukową pn. „Otyłość – epidemia XXI wieku”, dla 50 uczestników (w module stacjonarnym) oraz 100 uczestników (w module zdalnym), w ramach której przedstawiono problematykę otyłości w sferze somatycznej, psychicznej oraz możliwą profilaktykę;
- w ramach współpracy ze środowiskiem lokalnym realizowano następujące wydarzenia w zakresie edukacji prozdrowotnej:
  - „Higienizacja jamy ustnej” – dla 100 uczestników w przedszkolach i szkołach z województwa;
  - „Zapobieganie wadom postawy” – dla 90 uczestników w szkołach podstawowych i średnich województwa;
  - „Nie boję się, dotykam” dla 120 uczestników w szkołach ponadgimnazjalnych z województwa;
  - „Dzień Medyka” – dla 150 uczestników w szkołach średnich z województwa;
  - „Pierwsza pomoc w stanach zagrożenia i życia” dla 100 uczestników w formie warsztatów dedykowanych dla pracowników Ośrodka oraz pracowników Biblioteki Pedagogicznej.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ MEDYCZNO-SPOŁECZNEGO CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W TORUNIU

W ramach przeciwdziałania negatywnym skutkom pandemii Covid-19, realizowano projekt „Strefa psychiki w Medyku”, w ramach którego, do końca roku 2021, objęto wsparciem oraz opieką psychologiczną i/lub psychoterapeutyczną 25 osób. Ponadto w ramach ograniczenia rozprzestrzeniania się wirusa w granicach Ośrodka, wprowadzono szereg zasad postępowania oraz wewnętrznych procedur.

Stan pandemii Covid-19 wpłynął negatywnie na funkcjonowanie Ośrodka utrudniając realizację zadań dydaktyczno-wychowawczych. Znaczna liczba potencjalnych słuchaczy zrezygnowała z oferowanych zajęć w trakcie bieżącego roku szkolnego, przez co nie uruchomiono kształcenia w zawodzie opiekun medyczny. Poza tym nie zrealizowano zaplanowanych wydarzeń o charakterze prozdrowotnym/ promującym zdrowie w środowisku lokalnym oraz ograniczono liczbę wyjść poza Ośrodek. Wprowadzono, zgodnie z wytycznymi MEiN, system metod/technik kształcenia na odległość. Zwiększono także aktywność promocyjną Centrum w różnych mediach społecznościowych.

Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Inowrocławiu:

- współorganizowano konferencję naukową pn. „Otwarci na autyzm – zauważ, zrozum zaakceptuj” dla 250 uczestników.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ MEDYCZNO-SPOŁECZNEGO CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W INOWROCŁAWIU

W ramach przeciwdziałania skutkom pandemii zorganizowano cykl spotkań (adresowany do szerokiego grona odbiorców) polegający na propagowaniu wiedzy z zakresu profilaktyki oraz zwalczania chorób zakaźnych.

Ponadto w okresie pandemii świadczone pomoc w środowiskach zamieszkania osób starszych z uwzględnieniem potrzeb osób starszych. Zrealizowano zadania mające na celu zaspokojenie podstawowych potrzeb w zakresie niezbędnych czynności typu zrobienie zakupów, wyjście na spacer czy też pomoc w załatwianiu spraw urzędowych. Z uwagi na stan pandemii Covid-19 zrezygnowano z organizacji pokazów pierwszej pomocy.

Zespół Szkół Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorych i Niepełnosprawnych nr 1 w Ciechocinku:

- w ramach realizowanych działań, Zespół Szkół brał udział w programie Ministerstwa Cyfryzacji pn. „Ogólnopolska Sieć Edukacyjna (OSE)” – w ramach którego uzyskano dostęp do szerokopasmowego Internetu o symetrycznej przepustowości 100 Mb/s oraz pakietu usług w zakresie bezpieczeństwa teleinformatycznego (w tym ochronę przed szkodliwym oprogramowaniem), monitorowanie zagrożeń oraz bezpieczeństwa sieciowego oraz wsparcie szkół w podejmowaniu działań zabezpieczających uczniów przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ ZESPOŁU SZKÓŁ SPECJALNYCH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY PRZEWLEKLE CHORYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH NR 1 W CIECHOCINKU

W ramach przeciwdziałania skutkom pandemii Covid-19 opracowano „Procedury zapewnienia bezpieczeństwa w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19”. Dopuszono pracowników w środki do dezynfekcji i maseczki oraz zapewniono uczniom możliwość korzystania z automatów dezynfekujących ręce.

Biblioteka Pedagogiczna im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu:

- w ramach prowadzonych przez Bibliotekę działań, do końca roku 2021:
  - przeszkolono 2 329 nauczycieli, bibliotekarzy, studentów i uczniów podczas wydarzeń typu: warsztaty, wykłady, seminaria, konferencje, spotkania sieci współpracy i samokształcenia, zorganizowanych w formie zdalnej;
  - powiększono zbiory o 1 857 woluminów dzięki kontynuowaniu polityki gromadzenia zbiorów zgodnie z podstawowymi kierunkami polityki oświatowej państwa oraz z założeniami *Strategii Przyspieszenia 2030+*;
  - opracowano, zmodyfikowano i udostępniono: 113 242 opisy bibliograficzne książek i zbiorów specjalnych, 23 822 opisy bibliograficzne artykułów z czasopism publikowanych przez Bibliotekę;
  - zorganizowano konkurs „Co by było gdyby – czyli spuść fantazję ze smyczy” w ramach II edycji Wojewódzkiego Konkursu Plastycznego, nadesłano 85 prac plastycznych z 16 placówek oświatowych z terenu województwa.
- współorganizowano takie wydarzenia jak:
  - Wojewódzki Konkurs im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej pn. „Oni tworzyli naszą historię” dla 45 uczniów;
  - cykl wykładów online pn. „Świętujemy w doborowym towarzystwie” dla 610 uczestników, w ramach którego ukazały się następujące publikacje:

- „Powrót do Lema. Co i jak warto czytać z dorobku S. Lema?”;
- „Syn – minie pismo, lecz ty wspomnisz, wnuku...” Cyprian Norwid – patron roku 2021;
- Tadeusz Różewicz, czyli kto? Kilka tropów do interpretacji wątków biograficznych w twórczości autora „Kartoteki”;
- Uwięzienie prymasa Stefana Wyszyńskiego w klasztorze kapucynów w Rywałdzie;
- Wizja i czułość – o poezji K.K. Baczyńskiego;
- cykl wykładów online poświęcony problematyce pandemii w ujęciu psychologicznym: „Pandemia a mózg” dla 417 uczestników;
- konferencję online pn. „Nowe media a edukacja” dla 253 osób;
- „Dziecięce światy. Od literatury dziecięco-młodzieżowej do twórczości dziecięcej” dla 194 osób;
- „Co i jak naprawić po pandemii – wsparcie wychowawcze i psychoprofilaktyczne szkoły w sytuacji kryzysowej” – konferencja online dla 162 uczestników;
- ponadto współprowadzono portal Edupolis – do końca roku 2021 na platformie opublikowano 2 800 postów, zaś sama strona liczyła 1 653 983 odsłon oraz 995 820 odwiedzin;

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNEJ IM. GEN. BRYG. PROF. ELŻBIETY ZAWACKIEJ W TORUNIU

Wszystkie realizowane przez Bibliotekę wydarzenia zostały przeprowadzone w formule online. Zorganizowano w ten sposób m.in. spotkanie autorskie z Anną Rozenberg oraz spotkania sieci współpracy i samokształcenia, w tym „Nauczyciel matematyki w sieci”, „Nauczyciel mistrzem dla ucznia (tutoring i mentoring w szkole)” oraz „Dobra edukacja z punktu widzenia współczesnego nauczyciela”. Zorganizowano także warsztaty:

- „Fotograficzny wehikuł czasu. Cyfrowa edycja zdjęć”;
- „Tworzenie interaktywnych prezentacji na platformie Genia’ly”;
- „Canva – tworzenie grafik do zastosowania w edukacji i promocji”;
- „Padlet – wirtualna tablica do zastosowania w szkole i bibliotece”;
- „Nowe przepisy katalogowania zbiorów”;
- „Tworzenie książeczki elektronicznej jako narzędzia edukacyjnego”;
- „Tworzenie komiksu i jego rola w promocji czytelnictwa”.

W celu umożliwienia nauczycielom korzystania z oferty edukacyjnej, w czasie pandemii Covid-19, zorganizowano warsztaty w formule online z wykorzystaniem platformy Microsoft Teams. Do końca roku 2021 zrealizowano 48 wydarzeń (w tym 9 wykładów, 26 warsztatów, 9 spotkań sieci współpracy i samokształcenia oraz 1 spotkanie autorskie), z których skorzystało łącznie 2 329 osób.

Na stronie internetowej Biblioteki udostępniono:

- quizy poświęcone patronom roku i literaturze, tematy quizów dotyczyły m.in. następujących postaci: Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Tadeusza Różewicza, Wandy Błęńskiej, Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Cypriana Kamila Norwida oraz Stanisława Lema;
- wirtualne wystawy, w tym: „Norwidowi piórkem i węglem. Wystawa prac uczniów Niepublicznego Liceum Sztuk Plastycznych w Toruniu”, „Jestem online – wystawa fotografii wykonanych podczas zajęć zdalnych”, „Naśladując ptaków mowę my ćwiczymy dziś wymowę”, „Mój Wszechświat”;
- tematyczne wykazy książek i artykułów, w tym 6 numerów newslettera oraz 15 nowych zestawień bibliograficznych publikacji na temat: edukacji ekologicznej w przedszkolu, szkole podstawowej i ponadpodstawowej, edukacji zdrowotnej i żywieniowej, otyłości, nauczania (zdalnego i stacjonarnego) w czasie pandemii, uczenia się przez dociekanie, odkrywanie i rozwiązywanie problemów oraz wychowania dziecka w rodzinie;

Prowadzono także działania, mające na celu promowanie wydarzeń związanych z oświatą, bibliotekarstwem, literaturą oraz kulturą na oficjalnym profilu Biblioteki w serwisach społecznościowych Facebook oraz Instagram, w ramach których opublikowano 885 postów, mających na celu dotarcie z bieżącą informacją na temat specjalistycznej literatury oraz wydarzeń do grup zawodowych, a także uczniów i studentów. W 2021 r. w ramach 193 774 odsłon pozyskano informacje na temat aktualnego i specjalistycznego księgozbioru z zakresu pedagogiki, psychologii, edukacji, wychowania oraz logopedii. Ponadto, zakupiono dostęp do książek elektronicznych na Platformie IBUK Libra, w ramach Konsorcjum Bibliotek Pedagogicznych Polski Północnej. IBUK Libra to nowoczesna platforma udostępniająca publikacje w wersji elektronicznej, należąca do wydawnictwa PWN. Księgozbiór wirtualnej czytelnicy posiada kilka tysięcy publikacji specjalistycznych, naukowych, popularnonaukowych oraz beletrystycznych. Dzięki zaawansowanej technologii i dostępowi online, czytelnicy mogą korzystać z serwisu przez całą dobę, z dowolnego miejsca.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy:

- współrealizowano projekt multimedialny pn. „Giganci Kujaw i Pomorza”, w ramach którego Biblioteka opracowała materiały multimedialne dotyczące życia i działalności Mariana Rejewskiego oraz zorganizowała konkurs internetowy pn. „Marian Rejewski – gigant nauki Kujaw i Pomorza”, w którym wzięło udział łącznie 70 uczniów z regionu;
- współrealizowano projekt pn. „Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa” w zakresie digitalizacji materiałów źródłowych i archiwalnych (będących w zasobach placówki) oraz fotografii, świadectw szkolnych i materiałów metodycznych dla nauczycieli. Celem projektu jest utworzenie regionalnej biblioteki cyfrowej, wspieranie edukacji i nauki, turystyki oraz potencjału intelektualnego i innowacyjnego społeczeństwa. W wyniku realizacji projektu zakłada się: podniesienie jakości kształcenia stacjonarnego i zdalnego (e-learning), poprawę dostępu do cyfrowych materiałów piśmienniczych, ochronę obiektów zabytkowych i zabezpieczenie ich dla przyszłości, podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu przez dostęp do jego historii i informacji bieżącej, a także promocję nauki i badań regionu.
- udział w realizowanym projekcie pn. „Kultura dostępna 2.0” w zakresie przygotowania wirtualnego przewodnika dla zdigitalizowanych zasobów muzeum oświaty oraz wirtualnego przewodnika po zbiorach poprzez digitalizację obiektów oraz sporządzenie odpowiednich opisów. W efekcie realizacji projektu udostępniono zbiory w postaci cyfrowej w formie „wirtualnego muzeum 360°”;
- łącznie w przeprowadzonych konkursach wojewódzkich (9 wydarzeń) wzięło udział 2 250 uczniów wszystkich poziomów kształcenia; przyznano nagrody dla uczniów w wysokości 2 400 zł;
- zorganizowano „Ogólnopolską Noc Bibliotek” pod hasłem „Czytanie wzmacnia” dla 200 uczestników;
- na platformie Edupolis zrealizowano innowację pedagogiczną „Patroni roku, wybitni Polacy – poznajemy i odkrywamy multimedialnie” polegającą na opracowaniu materiałów w postaci quizów, krzyżówek i innych materiałów multimedialnych na potrzeby promocji patronów roku 2021. Z udostępnionych materiałów skorzystało ok. 150 osób. W ramach prac prowadzonych na platformie wykonano i opublikowano także:
  - Ferie on-line z biblioteką – szereg aktywizujących zadań dla dzieci jako ciekawa alternatywa spędzania czasu bez urządzeń cyfrowych;
  - prezentację multimedialną „Wielki konstruktor bajek – Stanisław Lem” mającą na celu przybliżenie życia oraz twórczości wybitnego literata;
  - prezentację multimedialną „Marian Rejewski – Gigant Nauki Kujaw i Pomorza” mającą na celu przybliżenie postaci wybitnego bydgoszczanina; zawiera notkę biograficzną, infografiki, scenariusze zajęć, linki do filmów i audycji radiowych dotyczących działalności Mariana Rejewskiego i polskich kryptologów, ciekawostki dotyczące Enigmy i życia polskiego kryptologa, przybliży zasady działania Enigmy; proponuje szereg zagadek, quizów i krzyżówek odnoszących się do kryptologii i postaci Mariana Rejewskiego;
  - prezentacja multimedialna Krzysztof Kamil Baczyński – życie naznaczone historią prezentująca sylwetkę i twórczość tego wybitnego polskiego twórcy;
  - wirtualny pokój zagadek „Szkola szyfrów” – przybliżający życiorys Mariana Rejewskiego oraz wirtualny escape room „Zagadka sprzed lat”;
  - „Zręczna Biblioteka” – cykliczne propozycje aktywności plastycznej dla dzieci i młodzieży, jako alternatywa spędzania czasu bez komputera, smartphone’ czy tabletu;
- w ramach realizowanych zadań, placówka opracowała zestawienia bibliograficzne z zakresu pedagogiki, psychologii, socjologii, metodyki nauczania poszczególnych przedmiotów, odpowiadające na aktualne zapotrzebowanie nauczycieli publikowane na stronie Internetowej Biblioteki, udostępniając je tym samym dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców regionu, w efekcie promuje swoje zbiory;
- w ramach prowadzonych działań, placówka **nabyła w formie darów:**
  - 416 jednostek inwentarzowych w formie książek o wartości 11 363 zł;
  - 6 jednostek inwentarzowych w formie zbiorów audiowizualnych o wartości 150 zł;
  - dokupiono 1 384 jednostek inwentarzowych w formie książek o wartości 47 344 zł;
  - dokupiono 73 jednostki inwentarzowe w formie zbiorów audiowizualnych o wartości 2 656 zł;
- wznowiono prowadzenie zajęć, w tym:
  - Dziecięca Akademia Czytania Bajek rok szkolny 2021/2022 X edycja – przeprowadzono 64 godziny dydaktyczne zajęć dla 690 uczestników;
  - Akademia Gier Logicznych – przeprowadzono 40 godzin lekcyjnych dla 402 uczestników;
  - Programowanie z Ozobotem – przeprowadzono 10 godzin dydaktycznych dla 79 uczestników;
  - Gra o Polskę – przeprowadzono 4 godziny dla 34 uczestników;
  - Klub Enigma – zrealizowano 4 godziny dla 20 uczestników.
- ponadto w ramach lekcji muzealnych przeprowadzono 118 godzin dydaktycznych dla 3 977 uczestników,
- zorganizowano, współorganizowano lub przeprowadzono następujące konkursy:

- ogólnopolski konkurs internetowy pn. „O wielu pasjach w życiu jednego człowieka, czyli Cyprian Kamil Norwid znany i nieznan”;
- wojewódzki konkurs czytelniczo plastyczny pn.: „Moja ulubiona książka”;
- wojewódzki konkurs recytatorski pn.: „Wiersze i wierszyki Juliana Tuwima”;
- wojewódzki konkurs internetowy pn.: „Józef Piłsudski – droga do Niepodległej”;
- wojewódzki konkurs z języka niemieckiego „Grammatik auf Plakatem”;
- konkurs z języka angielskiego „Reading builds knowledge”;
- ponadregionalny konkurs z języka hiszpańskiego „Espana con mis ojos” czyli „Hiszpania w moich oczach”;
- konkursu poetycki „Fantazja jest rzeczywistością, która czeka na włączenie”;
- konkurs: Marian Rejewski – gigant nauki Kujaw i Pomorza;
- ponadto zorganizowano następujące wydarzenia:
  - Dzień Bezpiecznego Internetu 2021 w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej;
  - Cyfrowi Wędrowcy w Europie – projekt mający na celu poprawę kompetencji informatycznych osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym;
  - zajęcia edukacyjne w ramach projektu „Wszystko, co najważniejsze, czyli poczytajmy i porozmawiajmy o wartościach”;
  - Świat wartości – Jan Paweł II, Projekt edukacyjny wykorzystujący karty narracyjne w teatrze do propagowania sylwetki Patrona Województwa Kujawsko-Pomorskiego – Jana Pawła II wśród dzieci i młodzieży w regionie;
  - seminarium online „Od przedszkola do biblioteki”;
  - Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich – w przestrzeni internetowej;
  - Spotkanie autorskie z Martą Sobiecką, autorką literatury fantasty „Algorytm życia”.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI WOJEWÓDZKIEJ IM. MARIANA REJEWSKIEGO W BYDGOSZCZY

Biblioteka podjęła decyzję o przeniesieniu części oferty edukacyjnej dla nauczycieli i użytkowników biblioteki do przestrzeni wirtualnej, aby mogli korzystać z biblioteki, przy jednoczesnym zmniejszeniu narażenia ich na zachorowania, w celu ograniczania rozprzestrzeniania się epidemii. Były to: skanowanie na zamówienie, organizacja konkursów przez Internet i spotkania poprzez online na platformie Microsoft Teams.

W związku z pandemią Covid-19 i zawieszeniem zajęć w szkołach, przejściem na nauczanie zdalne, od stycznia do czerwca 2021 r. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy nie zrealizowała części oferty edukacyjnej. Dotyczyło to zajęć, które prowadzone są na miejscu w bibliotece, takich jak: lekcje biblioteczne, w tym o wartościach, lekcje muzealne, zajęcia dla uczniów w ramach projektów „Dziecięcej Akademii Czytania”, „Akademii Gier Logicznych”, „Klubu zagadek – enigma” i lekcje o Marianie Rejewskim, patronie biblioteki. Z tej samej przyczyny, konkursy dla uczniów mające na celu promowanie czytelnictwa, poszerzenie zainteresowań uczniów, rozwijanie talentów w różnych dziedzinach, zostały przeprowadzone wyłącznie zdalnie. Sieć współpracy dla nauczycieli bibliotekarzy prowadzono zdalnie. Również zdalnie zorganizowano seminarium dla nauczycieli „Od przedszkola do biblioteki” 12 maja 2021 r. Od września 2021 r. sieć współpracy dla nauczycieli języków obcych została wznowiona w bibliotece. Zostały zawieszony wszystkie przedsięwzięcia kulturalno-oświatowe, takie jak wystawy i wernisaże. Nie odbyły się także wydarzenia, w których biblioteka co roku brała udział: Europejska Noc Muzeów, Bydgoski Festiwal Nauki. Po odwieszeniu zajęć w czerwcu 2021 r. zorganizowano jedno spotkanie autorskie dla uczniów szkół średnich w bibliotece. Od września 2021 r. wszystkie zajęcia zostały wznowione i cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Urząd Marszałkowski zorganizował w roku 2021 następujące wydarzenia:

- Wojewódzkie Obchody Dnia Edukacji Narodowej – 14 października 2021 r., podczas gali w toruńskim Dworze Artusa z okazji Dnia Edukacji Narodowej, z udziałem Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, Przewodniczącej Sejmiku Województwa Elżbiety Piniewskiej oraz Członka Zarządu Województwa Sławomira Kopyścia, wręczono nagrody Zarządu Województwa;
- 17 grudnia 2021 roku, przeprowadzono IX Wojewódzki Konkurs Astronomiczny. 19 uczniów wzięło udział w IX edycji konkursu organizowanego przez Zarząd Województwa ze wsparciem merytorycznym Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy oraz KPCEN w Toruniu;
- w dniu 30 sierpnia 2021 roku Sejmik Województwa przyjął uchwałę nr XXXV/505/21 powołującą Kujawsko-Pomorską Radę Oświatową, następnie Zarząd Województwa przyjął uchwałę nr 48/1968/21 z dnia 8 grudnia 2021 r. w sprawie ustalenia składu osobowego Kujawsko-Pomorskiej Rady Oświatowej.

W 2021 roku przyznano następujące nagrody Zarządu Województwa:

- Z okazji **Dnia Edukacji Narodowej**, Zarząd Województwa, nagrodił oraz uhonorował pedagogów, mających na koncie istotne zawodowe dokonania – nauczycieli aktywnych środowiskowo, zatrudnionych w placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Samorząd Województwa. Z wnioskiem o przyznanie nagrody mogli występować kolejno: Marszałek Województwa, Dyrektor Departamentu Edukacji Urzędu Marszałkowskiego, dyrektorzy szkół i placówek oświatowych oraz związki zawodowe. W 2021 roku przyznano pedagogom 28 nagród Zarządu Województwa w wysokości 3 870 zł każda;
- przyznano tytuł „**Kujawsko-Pomorskiego Lidera Edukacji**” (zgodnie z Zarządzeniem nr 74/21 Marszałka Województwa z dnia 12 października 2021 r. w sprawie rozstrzygnięcia konkursu „Kujawsko-Pomorski Lider Edukacji”) oraz nagrodę główną w wysokości 9 000 zł – Pani Ilonie Dobicz – nauczycielowi z dwudziestosześcioletnim stażem pracy pedagogicznej, pełniącej funkcję dyrektora Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego dla Dziewcząt im. Polskich Olimpijczyków w Kruszwicy. Ponadto przyznano 17 równorzędnych wyróżnień oraz nagród w wysokości 4 500 zł każda.

Gala wręczenia nagród z okazji Dnia Edukacji Narodowej w dniu 15 października 2021 r., fot. Andrzej Goiński

Osiągnięcia jednostek oświatowych, dla których Samorząd Województwa jest organem nadzorującym w 2021 r.:

- **Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy:**
  - Wyróżnienie w konkursie „Kujawsko-Pomorski Lider Edukacji” w 2021 r. dla Pani Justyny Adamskiej – nauczyciela konsultanta w zakresie języka angielskiego;
  - Nagroda Zarządu Województwa w roku 2021 za wysokie osiągnięcia w pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej dla pracowników Ośrodka: Pani Justyny Prud – nauczyciela konsultanta w zakresie edukacji matematycznej, Pana Grzegorza Nazaruka – Kierownika Pracowni Zarządzania i Diagnozy, nauczyciela konsultanta w zakresie doskonalenia kadry kierowniczej i nadzoru pedagogicznego.
- **Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille'a w Bydgoszczy:**
  - X ogólnopolski Festiwal Osób niepełnosprawnych „fART” w Bydgoszczy; organizator: Fundacja Wiatrak:
    - I miejsce w kategorii fotograficznej za zbiór „Dwa Serca – Jedna Ojczyzna”;
    - wyróżnienie w kategorii teatralnej „Camino – droga do dorosłości”;
  - VIII Ogólnopolski Festiwal Ludzi Uzdolnionych Różnorako – „Okular” w Warszawie:
    - Wyróżnienie – kategoria film – „Bydgoszcz miasto wielu pokoleń”;
    - I, II, III miejsce – kategoria fotografia;
  - ponadto Ośrodek zdobył szereg nagród oraz wyróżnień w ramach imprez sportowych:
    - I i II miejsce pary w tańcu towarzyskim – Mistrzostwa Polski w Tańcu Osób Niewidomych i Słabo Widzących w Warszawie;

- II miejsce - Mistrzostwa Polski w Tańcu Osób Niewidomych i Słabo Widzących AIR DANCE CHAMPIONSHIP w Warszawie;
- I i III miejsce dziewcząt oraz II miejsce chłopców - Mistrzostwa Polski w narciarstwie biegowym
- złoty medal - kategoria Młodzik, złoty oraz srebrny medal - kategoria Junior, brązowy medal dla kobiet w Zawodach w narciarstwie biegowym pomiędzy Ośrodkami dla niewidomych i słabowidzących w Ptaszkowie. 1 z wychowanek Ośrodka powołana została do Kadry Polski w narciarstwie biegowym);
- I, III miejsce dziewcząt oraz II miejsce chłopców - Mistrzostwa Polski Osób niewidomych i Niedowidzących w Biathlonie;
- III i IV miejsca kategoria B1 - Mistrzostwa Polski w kręglach klasycznych;
- III miejsce w kategorii B1 - Zawody Pucharu Polski w kręglach klasycznych w Pucku;
- I miejsce w sztafecie chłopców oraz III miejsce w sztafecie dziewcząt w ramach XIV Ogólnopolskich Mistrzostw w wiosłowaniu na ergometrze;
- II miejsce kategoria PR3 VI kobiet; I, II, III miejsca w kategorii PR3 VI mężczyzn oraz I miejsce w kategorii PR3 PD w Mistrzostwach Bydgoszczy o Puchar Prezydenta i Puchar Dyrektora KP SOSW nr 1 w wiosłowaniu na ergometrze;
- I miejsce chłopców w sztafecie oraz I, IV miejsce dziewcząt w sztafecie w ramach Ogólnopolskich Mistrzostw Sztafet Uczniów;
- III miejsce - dziewczęta oraz I, II, III miejsca - chłopcy w Mistrzostwach Polski w Nordic Walking;
- I, II, III miejsce - kategoria junior oraz I, II, III miejsce - kategoria młodzik w Mistrzostwach Polski niewidomych i słabowidzących w biegach w Myślicinku;
- III miejsce - Puchar Polski w goalball w Krakowie.
- **Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszającej i Niesłyszającej im. gen. Stanisława Maczka w Bydgoszczy:**
  - z okazji Dnia Edukacji Narodowej wyróżniono pracowników Ośrodka:
    - 2 osoby otrzymały Złoty Medal z Długoletnią Służbę;
    - 1 osoba otrzymała Medal Komisji Edukacji Narodowej;
    - 2 osoby otrzymały Nagrody Zarządu Województwa, w tym tytuł Lidera Edukacji;
  - 3 uczniów/podopiecznych Ośrodka otrzymało Stypendium Rady Ministrów.
- **Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Toruniu:**
  - Ośrodek, po raz czwarty, znalazł się w gronie laureatów konkursu „Zbieramy makulaturę”;
  - Ośrodek zdobył I miejsce w Wojewódzkim Konkursie z Informatyki - „Mistrz Grafiki Komputerowej”;
  - Ośrodek otrzymał wyróżnienie w konkursie plastycznym „Nasz patron naszym okiem - bł. St. W. Frelichowski”;
  - Ośrodek otrzymał wyróżnienie w „Zdalnym XXXVII Ogólnopolskim Rajdzie Kopernikańskim”.
- **Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Inowrocławiu:**
  - 2 pracowników uzyskało Nagrodę Zarządu Województwa.
- **Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Toruniu:**
  - 1 osoba otrzymała Nagrodę Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty;
  - 2 pracowników otrzymało Nagrodę Zarządu Województwa.
- **Biblioteka Pedagogiczna im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu:**
  - 2 nagrody przyznano w ramach nagród Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

4.2 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo

Uwaga - w niniejszym rozdziale przedstawiono informacje na temat realizowanych zadań, projektów, działalności instytucji, podjętych inicjatyw, odnotowanych efektów i osiągnięć, a także ograniczeń wynikających z sytuacji pandemicznej w obszarze celu głównego „Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo”.

Informacje na temat działań na rzecz rozwoju infrastruktury służącej realizacji tego celu zostały zamieszczone w rozdziale „4.4 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Dostępna przestrzeń i czyste środowisko”

POLITYKA SPOŁECZNA

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach polityki społecznej w 2021 r.:

- 4 projekty realizowane w zakresie wsparcia rodziny;

- 4,2 tys. osób wspartych w wyniku realizacji projektów w zakresie wsparcia rodziny;
- 2,3 tys. udzielonych porad pedagogicznych, 3,3 tys. porad psychologicznych i 1,5 tys. porad logopedycznych;
- 4,5 tys. wspartych dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na trudną sytuację życiową;
- 146 przysposobionych dzieci w wyniku pracy Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Adopcyjnego w Toruniu;
- prawie 16,5 mln zł przeznaczonych na działania związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami (środki PFRON będące w dyspozycji Samorządu Województwa i budżetu Województwa);
- ponad 3,8 tys. osobom zapewniono usługi dostępu do sieci internetowej wraz z serwisem łącz internetowych i urządzeń dostępowych do sieci, usługi helpdesku oraz serwisu sprzętu komputerowego i doposażenia, a także ubezpieczenie sprzętu;
- ponad 1,1 tys. porad i konsultacji prawnych i psychologicznych udzielonych w ramach „Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie”;
- nagroda specjalna Ministra Rodziny i Polityki Społecznej dla ROPS w Toruniu za wybitne, nowatorskie rozwiązania w zakresie pomocy społecznej, w tym za realizację projektu partnerskiego „Rodzina w Centrum”;
- XV edycja konkursu „Stalowy Anioł”, promocja najbardziej wartościowych inicjatyw w dziedzinie pomocy społecznej.

Polityka społeczna dotyczy bardzo szerokiego zakresu działań, które są realizowane przez bardzo liczne przedsięwzięcia, niekiedy o pozornie niewielkim oddziaływaniu, mierzonym liczbą beneficjentów, ale zazwyczaj bardzo precyzyjnie ukierunkowanych do środowisk potrzebujących tej interwencji. Cechą charakterystyczną interwencji w tej dziedzinie jest przede wszystkim bardzo duża liczba działań o charakterze nieinwestycyjnym. Są one związane ze świadczeniem zróżnicowanej pomocy, zarówno przez instytucje statutowo zajmujące się polityką społeczną, jak też dużą liczbę partnerów, którym powierza się te zadania, dzięki czemu możliwy jest znacznie bardziej bezpośredni kontakt z beneficjentami. Dlatego też, w pracach Zarządu Województwa w dziedzinie polityki społecznej, bardzo dużą część stanowią działania o charakterze formalnym i/lub organizacyjnym, na przykład służące uruchamianiu konkursów, zlecaniu zadań, przyjmowaniu sprawozdań, bieżących działań dotyczących programów. Realizatorami zadań z zakresu polityki społecznej w imieniu Zarządu Województwa są: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu (ROPS), Departament Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu: Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych oraz Wydział Polityki Społecznej/Biuro Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy/Biuro Ekonomii Społecznej i Wsparcia Środowiskowego/Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

W 2021 roku Zarząd Województwa podejmował wiele działań w zakresie szeroko rozumianego wsparcia rodziny:

- ROPS w Toruniu wraz z partnerami: wszystkie Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie w Grudziądzu, Toruniu i Włocławku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy oraz Fundacją „DAJ SZANSE” z Torunia realizował projekt „**Rodzina w Centrum 3**”. Była to trzecia edycja projektu Rodzina w Centrum, przeprowadzona na podstawie uchwały nr 9/345/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie przyznania dofinansowania na realizację projektu własnego pn. „Rodzina w Centrum 3”. Projekt obejmuje swym zasięgiem Województwo Kujawsko – Pomorskie i realizowany jest od 1.01.2021 roku do 31.12.2022 roku. Celem głównym projektu jest zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz ograniczenie umieszczania dzieci w pieczy instytucjonalnej, a także rozwój i tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej. Zaplanowane działania mają za zadanie wzmacniać i stymulować naturalne środowiska rodzinne borykające się z problemami, aby ograniczyć umieszczanie dzieci poza rodziną. Rodzina w Centrum to przedsięwzięcie adresowane m.in. do rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, młodzieży przygotowującej się do usamodzielnienia i opuszczenia pieczy zastępczej, a także rodzin naturalnych, które przeżywają różnego rodzaju trudności opiekuńczo-wychowawcze, są zagrożone wykluczeniem społecznym czy objęte asystenturą rodzinną. W efekcie wdrożenia zaplanowanych zadań w 2021 r. wsparciem objęto **3 465** osób oraz udzielono **2 291** porad pedagogicznych, **3 319** porad psychologicznych, **209** porad psychiatrycznych, **1 544** porad logopedycznych, **241** osób uczestniczyło w mediacjach rodzinnych, **1 155** osób w terapiach grupowych i indywidualnych, **176** osób w warsztatach dla rodziców, **163** osoby wzięły udział w zajęciach

animacyjnych, **140** osób uczestniczyło w grupach wsparcia, a **213** w superwizji rodzin zastępczych, **100** osób uczestniczyło w warsztatach dla przebywających i opuszczających pieczę, natomiast **107** w warsztatach socjoterapeutycznych dla przebywających i opuszczających pieczę, **26** osób wzięło udział w warsztatach „Moje Emocje” skierowanych do dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.

W ramach projektu „Rodzina w Centrum 3” realizowano także między innymi:

- **11** powiatowych spotkań dotyczących rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, w których łącznie wzięło udział **438** osób. Uczestnikami byli przedstawiciele instytucji pomocy i integracji społecznej, oświaty, rodziny zastępcze oraz inne osoby zainteresowane tematyką pieczy zastępczej;
- **2** szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i specjalistycznej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dla kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego – dla **28** osób;
- zorganizowano i przeprowadzono **5** szkoleń warsztatowych (**16** godz.) i **2** kursy specjalistyczne, w których udział wzięło łącznie **112** uczestników;
- w świetlicach działających przy MOPR we Włocławku przeprowadzono **407** godzin zajęć socjoterapeutycznych, adresowanych do dzieci z zaburzeniami zachowania, nadpobudliwością, agresją, zahamowaniem, niską samoocena, nieśmiałością, dzieci mających problemy w relacjach rówieśniczych oraz **672** godziny zajęć wyrównujących braki szkolne;
- realizowano zadanie pn. „Usługi w mieszkaniach wspomaganych, obejmujące rozwój usług w mieszkaniach treningowych”, zakupiono sprzęt i wyposażenie mieszkania treningowego w Żninie;
- Fundacja na Rzecz Rozwoju Dzieci Niepełnosprawnych „DAJ SZANSE” zrealizowała działania w zakresie wczesnej profilaktyki rodziców i dzieci w obszarze zaburzeń powstałych w wyniku kontaktu dziecka w okresie płodowym z alkoholem, tj. z FASD – Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych oraz zorganizowała i przeprowadziła kompleksowe, specjalistyczne usługi skierowane do rodziców, opiekunów i dzieci z syndromem FASD lub z podejrzeniem występowania tego syndromu na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego, w tym zrealizowała **52** diagnozy, **6** terapii, przeprowadziła **7** spotkań służących interdyscyplinarnemu podejściu do tematyki FASD, zmierzających do nawiązania szerokiej współpracy wszystkich podmiotów, w tym: m. in.: rodzin zastępczych oraz pracowników instytucji pomocy społecznej, pedagogów szkolnych, psychologów, nauczycieli wspierających rozwój wychowawczy dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych oraz służb medycznych w celu wspierania rodziców i opiekunów oraz dzieci i młodzieży borykającej się z problemem FASD.

W listopadzie 2021 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu **otrzymał nagrodę specjalną Ministra Rodziny i Polityki Społecznej** za wybitne, nowatorskie rozwiązania w zakresie pomocy społecznej, w tym za realizację projektu partnerskiego „**Rodzina w Centrum**”.

- ROPS w Toruniu wraz z partnerami: Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu, Miejskimi Ośrodkami Pomocy Rodzinie w Toruniu, Bydgoszczy, Włocławku i Grudziądzu oraz Powiatowymi Urzędami Pracy dla Miasta Torunia, w Bydgoszczy, Włocławku, Grudziądzu i Inowrocławiu realizował projekt „**Aktywna Mama, aktywny Tata**”. Celem projektu jest zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, pełniących funkcje opiekuńcze nad dziećmi do lat 3 oraz wspieranie tych osób w powrocie na rynek pracy, poprzez sfinansowanie opieki nad dziećmi do lat 3 przez okres 12 miesięcy oraz zaangażowanie bezrobotnych i biernych zawodowo w działania aktywizacyjne i szkoleniowe. W 2021 r. **236** osób objęto wsparciem aktywizacyjnym w postaci doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego; **40** osób korzystało ze szkoleń, **646** osób powróciło na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymało zatrudnienie, **1 188** opiekunów dzieci do lat 3 otrzymało wsparcie;
- ROPS w Toruniu wraz ze Stowarzyszeniem Wsparcia Społecznego „Aditus” z Włocławka realizował projekt „**Trampolina 3**” skierowany do młodzieży objętej sądowym środkiem wychowawczym. W ramach projektu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonuje **15** Młodzieżowych Centrów. Uczestnicy otrzymują w nich wsparcie indywidualne i grupowe prowadzące do kompleksowej aktywizacji społeczno-zawodowej poprzez zapoznanie z alternatywnymi formami spędzania czasu wolnego, organizację zajęć sportowych, działania terapeutyczne, psychologiczne oraz działania wzmacniające kompetencje edukacyjno-zawodowe, a także poprzez wsparcie skierowane do ich otoczenia. W efekcie realizacji projektu „Trampolina 3” w 2021 r. wsparciem objęto **159** osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, a także **9** osób z niepełnosprawnościami;
- ROPS w Toruniu wraz z Młodzieżowymi Ośrodkami Wychowawczymi w Kruszewicy, Włocławku, Samostrzeli, Strzelnie, Szerzawie i Bielicach realizował projekt „**Wykluczenie-nie ma MOWY!**” Projekt skierowany jest do młodzieży przebywającej w Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych lub w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii, mających swoją siedzibę na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Projekt skierowany jest także do otoczenia osób nieletnich, wobec których zastosowano środki zapobiegania oraz zwalczania demoralizacji i przestępczości lub przebywających w młodzieżowych

ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, tj. nauczycieli zatrudnionych w MOW/MOS. W rezultacie wdrażania projektu „Wykluczenie – nie ma MOWy!” w 2021 r., wsparciem objęto 348 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (95 osób po opuszczeniu programu uzyskało kwalifikacje, a 16 uzyskało kompetencje), 119 osób z otoczenia uczestników projektu i 7 osób z niepełnosprawnościami. 184 osoby uczestniczyły w szkoleniach/korzystały z doradztwa w zakresie kompetencji cyfrowych. Ponadto dla wszystkich osób objętych wsparciem zostały utworzone Indywidualne Plany Działania lub Indywidualne Plany Resocjalizacyjne.

W 2021 r. Dorota Andrzejkiewicz, Dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Bielicach, powiat mogileński, za nowatorskie techniki i modelowe rozwiązania w pracy socjalnej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym pracę na rzecz młodzieży w ramach projektu pn.: „**Wykluczenie – nie ma mowy!**” otrzymała **Nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego**.

- Departament Spraw Społecznych we współpracy z telewizją regionalną TVP 3 w Bydgoszczy zrealizował i wyemitował na antenie telewizji regionalnej TVP Bydgoszcz cykl trzech czterdziestominutowych audycji telewizyjnych poruszających problemy społeczne pn. „**Mocne Wsparcie**”: 23 lutego nt. Sytuacji i poziomu zjawiska przemocy w rodzinie oraz wyzwań w zakresie ograniczania tego zjawiska, 18 maja nt. Rodzina jako fundament rozwoju i wychowania dziecka. Rola środowiska rodzinnego/rodziny w wychowaniu dziecka i 28 września nt. Przemocy i dyskryminacji osób zależnych: starszych i niepełnosprawnych;
- Departament Spraw Społecznych/Biuro Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy realizował projekt „**Kujawsko-Pomorska Niebieska Linia Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie**”, w którego finansowaniu wzięło również udział 130 gmin województwa kujawsko-pomorskiego. Projekt polegał na prowadzeniu działań interwencyjnych, tj. udzielaniu telefonicznych i internetowych porad i konsultacji prawnych i psychologicznych (w 2021 r. udzielono ich 1 119), a w uzasadnionych życiowo sytuacjach realizowaniu pełnej obsługi prawnej (zastępstwa procesowego) i indywidualnej terapii psychologicznej. Organizowano także dyżury prawne w największych miastach województwa kujawsko-pomorskiego oraz spotkania mediacyjne. W ramach projektu przewidziano również szkolenia i bieżące konsultacje przy realizacji programów edukacyjno-korekcyjnych, grup wsparcia oraz innych projektów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Departament Spraw Społecznych zorganizował szóstą edycję konkursu pn. „**Mój ojciec – dobrze być razem**”. Konkurs na pracę pisemną, przeznaczony dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w wieku 13-20 lat, o tematyce pozytywnej roli ojca w relacji z dzieckiem. W 2021 wpłynęły prace autorstwa 51 uczniów, z 29 szkół regionu, a nad ich powstaniem sprawowało opiekę 30 nauczycieli. Nagrody przyznane zostały w dwóch kategoriach: szkoły podstawowe – 3 uczniów i 3 nauczycieli oraz szkoły ponadpodstawowe – 3 uczniów i 2 nauczycieli. Ponadto Komisja Konkursowa zdecydowała o przyznaniu wyróżnień za prace nadesłane przez sześcioro uczniów;
- ponadto Departament Spraw Społecznych/ Biuro Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy zorganizował szkolenia:
  - dla pracowników socjalnych pn. „**Rodzinny wywiad środowiskowy. Aktualności i zmiany**”, w 2021 r. szkolenia odbyły się w formule online 27 maja, 9 i 16 czerwca, w szkoleniach wzięło udział 151 osób z 41 ośrodków pomocy społecznej w regionie;
  - dla pracowników służb społecznych pn.: „**Kontrakt socjalny**”. Realizatorem szkolenia była Fundacja Gospodarcza PRO EUROPA posiadająca wieloletnie doświadczenie w branży szkoleniowej. Celem szkolenia było udoskonalenie warsztatu pracownika socjalnego w pracy z osobami i rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej oraz zagrożonymi marginalizacją społeczną. 30 września w Bydgoszczy, 26 października w Grudziądzu, 27 października we Włocławku, 28 października w Toruniu, w szkoleniach wzięło udział 87 osób z 33 instytucji pomocowych w regionie;
  - dla członków gminnych zespołów interdyscyplinarnych ds. przemocy w rodzinie i grup roboczych „**Profesjoniści 1**” / „**Profesjoniści 2**”, Włocławek – od 28 do 30 września + dwie sesje zdalne (5 i 8 listopada), Bydgoszcz – od 3 do 5 listopada + dwie sesje zdalne (30 września i 8 listopada), w szkoleniach wzięły udział 84 osoby z regionu;
  - we współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Bydgoszczy dla funkcjonariuszy Policji – „**Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – zagadnienia elementarne**”. 19 i 21 października w Toruniu, w szkoleniach wzięło udział 50 policjantów z Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Funkcjonariusze zapoznali się z podstawowymi informacjami dotyczącymi przemocy w rodzinie oraz sposobami przeciwdziałania temu zjawisku;
  - dla trenerów **Programu „Bez przemocy”**, tj. przyszłych trenerów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, 6-10 września 2021 r., Toruń, łącznie 8 uczestników;
- Departament Spraw Społecznych przeprowadził także **warsztaty profilaktyczne z zakresu wypalenia zawodowego**, 22 czerwca i 4 listopada w Kruszwicy, 23 czerwca i 22 września w Bydgoszczy, 28 i 29 czerwca w Inowrocławiu, 6 i 10 września w Chełmnie, 14 i 15 września w Dobrczu, 14 i 15 września w Łysomicach, 16, 21 i 22 września oraz 4 października we Włocławku, 23 września i 7 października w

Sicienku, 11 i 18 października w Dąbrowie Biskupiej, 13 września w Szubinie, 15 września w Sępólnie Krajeńskim, 6 października w Solcu Kujawskim, 18 października w Tucholi i 5 listopada w Gniewkowie, w warsztatach uczestniczyło 215 osób. Wśród uczestników znaleźli się głównie pracownicy ośrodków pomocy społecznej, a także policjanci, nauczyciele, kuratorzy sądowi, funkcjonariusz Straży Miejskiej, pracownik Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, przedstawiciel służby zdrowia i inne osoby realizujące zadania na rzecz rodzin w kryzysie.

Ponadto zadania w zakresie szeroko rozumianego wsparcia rodziny, zgodnie z Uchwałą nr 51/2239/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 grudnia 2020 r., w sprawie przyjęcia Planu działań na rok 2021, realizował **Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Toruniu**. W 2021 r. Ośrodek:

- prowadził postępowania adopcyjne, w wyniku czego przysposobiono **146** dzieci;
- współpracował ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z innymi podmiotami właściwymi w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, udzielono **3 745** porad dla rodzin;
- prowadził działania informacyjne i promocyjne w zakresie postępowań adopcyjnych, przeprowadzono **977** szkoleń dla kandydatów na rodziny adopcyjne, wydano **124** świadectwa ukończenia szkolenia dla kandydatów na rodziny adopcyjne, powstały **123** nowe rodziny adopcyjne, przeprowadzono **828** wsparć postadopcyjnych;
- prowadził szkolenia dla kandydatów na rodzinę zastępczą, przeprowadzono **74** szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze.

W województwie prowadzone były także wieloaspektowe działania w obszarze **ekonomii społecznej**. Zadania w tym zakresie realizowane były przez: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu (ROPS), Departament Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu/Wydział Polityki Społecznej/Biuro Ekonomii Społecznej i Wsparcia Środowiskowego:

- Biuro Ekonomii Społecznej i Wsparcia Środowiskowego realizowało projekt pn. „**Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego**” – I i II edycja”. W roku 2021 udzielono wsparcia 3885 beneficjentom projektu. Wsparcie, realizowane ze środków własnych Samorządu Województwa, wynoszące **1 531 375,08** zł, polegało na zapewnieniu usługi dostępu do sieci internetowej wraz z serwisem łącz internetowych i urządzeń dostępowych do sieci, usługi helpdesku oraz serwisu sprzętu komputerowego i doposażenia, a także ubezpieczenie sprzętu. Celem projektu było likwidowanie wykluczenia cyfrowego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego poprzez zapewnienie dostępu do Internetu, technologii informacyjnych i wiedzy mieszkańcom województwa kujawsko-pomorskiego;
- w dniach 19, 20, 26, 27 października 2021 r., w formule hybrydowej, odbyło się **Kujawsko-Pomorskie Forum Ekonomii Społecznej**. Organizatorami wydarzenia byli Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu oraz Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej z terenu województwa. Zarejestrowano **1,1** tys. wyświetleń paneli, a trwające w ramach Forum wirtualne targi podmiotów ekonomii społecznej „odwiedziło” ponad **100** gości z kraju i zagranicy;
- **zorganizowano panel dyskusyjny pt. „Konsorcja, klastry, franczyzy – ekosystemy ekonomii społecznej”** w ramach Międzynarodowego Forum Gospodarczego – WELCONOMY FORUM IN TORUŃ, które odbyło się 31 maja 2021 r. w Centrum Kulturalno-Kongresowym Jordanki w Toruniu. W panelu zorganizowanym przez Stowarzyszenie „Integracja i Współpraca” oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu uczestniczyło ok. **50** osób;
- Biuro Ekonomii Społecznej i Wsparcia Środowiskowego zorganizowało otwarte konkursy ofert, dofinansowane z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, mające na celu wspieranie prac wychowawczych i zajęć rozwojowych dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym:
  - konkurs 6/2021 pn. „**Wspieranie zajęć rozwojowych dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym**”. Na realizację zadań w tym konkursie przeznaczono kwotę **250 000** zł, którą otrzymało **37** organizacji. W ramach konkursu zrealizowano działania ukierunkowane na poszerzenie wiedzy, zainteresowań i rozwój oraz zapewniające uspołecznienie dzieci i młodzieży. Realizowano m.in. zajęcia edukacyjno-rozwojowe, rekreacyjno-sportowe, warsztaty, zajęcia muzyczne, teatralne, zajęcia plastyczne, fotograficzne, dziennikarskie czy wycieczki edukacyjno-integracyjne. Ponadto w ramach trybu uproszczonego, na który przeznaczona została kwota **30 000** zł, dofinansowanie otrzymały **3** organizacje. Łącznie wsparcie skierowane zostało do ponad **1 070** dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na trudną sytuację życiową;
  - konkurs 7/2021 pn. „**Wspieranie prac wychowawczych z dziećmi i młodzieżą realizowanych przez organizacje młodzieżowe**”, na który przeznaczona została kwota **230 000** zł. Wsparcie uzyskało **13** podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie pomocy społecznej, w postaci wspierania prac wychowawczych z dziećmi i młodzieżą, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. Wsparcie skierowane zostało do ponad **3 500** dzieci i młodzieży. W ramach konkursu zrealizowano szereg działań

ukierunkowanych na poszerzanie wiedzy, zainteresowań, krzewienie postaw patriotycznych czy zapewniających uspołecznienie oraz integrację dzieci i młodzieży. Realizowano m.in. zajęcia i zawody sportowe, rajdy, biwaki, obozy, wyjazdy integracyjne, zjazdy i szkolenia;

- ROPS w Toruniu zorganizował konkurs **wiedzy o ekonomii społecznej dla uczniów szkół średnich województwa kujawsko-pomorskiego**. Celem konkursu jest upowszechnianie wiedzy o ekonomii społecznej wśród uczniów szkół średnich, poznawanie mechanizmów przedsiębiorczości społecznej oraz budowanie postaw pro przedsiębiorczych. Ze względu na zagrożenie epidemiczne związane z pandemią Covid-19, konkurs został przeprowadzony w formie zdalnej. Konkurs został podzielony na dwie kategorie: spot filmowy oraz prezentację multimedialną promującą regionalną ekonomię społeczną. Wyróżnienie w kategorii spot filmowy zdobył Jan Jankowski (Zespół Szkół CKU z siedzibą w Gronowie), laureatami w kategorii prezentacja zostali: I miejsce – Mateusz Żebrowski (Zespół Szkół nr 1 im. Anny Wazówny z siedzibą w Golubiu-Dobrzyniu), II miejsce – Julia Augustyniak (Technikum nr 3 w Zespole Szkół Ekonomicznych z siedzibą we Włocławku), III miejsce – Agata Badźmierowska (Zespół Szkół nr 1 im. Anny Wazówny z siedzibą w Golubiu-Dobrzyniu). Wyróżnienie w kategorii prezentacja zdobyły: Ksenia Bielecka (Zespół Szkół nr 1 im. Anny Wazówny z siedzibą w Golubiu-Dobrzyniu) i Daria Ochocka (Zespół Szkół z siedzibą w Mogilnie). Nagrodę specjalną dla szkoły, która zgłosiła największą liczbę uczestników wręczono Zespołowi Szkół CKU z siedzibą w Gronowie, a laureatem nagrody publiczności został Mateusz Żebrowski z Zespołu Szkół nr 1 im. Anny Wazówny z siedzibą w Golubiu-Dobrzyniu.

Podmioty ekonomii społecznej, by się rozwijać, potrzebują profesjonalnego marketingu i rosnącej liczby klientów. W tym celu opracowano i zarejestrowano ogólnopolski znak jakości, który – podobnie jak europejskie znaki – intuicyjnie informuje klienta o swoim znaczeniu. **Znak Promocyjny Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny”**. Otrzymanie „Znaku” wiąże się z otrzymaniem certyfikatu, który jest znakiem wysokiej jakości produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej. Certyfikat przyznawany jest podmiotom ekonomii społecznej wyróżniającym się dobrą jakością produktów oraz odpowiednim wykorzystaniem potencjału społecznego. Za certyfikowanie podmiotów ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim odpowiada ROPS, który powołał w tym celu Kapitułę Znaku. W jej skład wchodzi m.in. przedstawiciele ROPS, OWES, Urzędu Marszałkowskiego. Honorowy patronat nad Znakiem Promocyjnym Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny” objął Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki. Prawo do posługiwania się Znakiem Promocyjnym Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny” mogą ubiegać się podmioty spełniające wymogi określone w Zasadach przyznawania Znaku Promocyjnego Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny”. Przyznanie certyfikatu odbywa się na pisemny wniosek zainteresowanego podmiotu. W 2021 r. certyfikat przyznano:

- Fundacji Medius z siedzibą w Inowrocławiu;
- Kancelarii Ekonomii Społecznej Non-Profit sp. z o.o. z siedzibą w Inowrocławiu;
- Spółdzielni Socjalnej HELP z siedzibą w Inowrocławiu;
- Krainie Skrzy Manufaktura Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Raku;
- Spółdzielni Socjalnej BAZA z siedzibą w Wąbrzeźnie;
- Fundacji Pro Omnis z siedzibą w Bydgoszczy;
- Fundacji Eko Przyjazna z siedzibą w Koronowie.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku wskazuje konieczność stworzenia Regionalnych Komitetów Ekonomii Społecznej. Zarząd Województwa uchwałą nr 9/341/20 z dnia 11 marca 2020 r. powołał **Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej** w województwie kujawsko-pomorskim. Komitet złożony jest z przedstawicieli samorządu województwa i samorządów lokalnych, a także sektora ekonomii społecznej, nauki oraz biznesu. Zadaniem Komitetu jest m.in. udział w koordynacji działań w zakresie rozwoju ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim oraz współpraca przy realizacji Kujawsko-Pomorskiego Programu na Rzecz Ekonomii Społecznej. Do zadań Komitetu należy również współpraca z różnego rodzaju instytucjami, w tym jednostkami samorządu terytorialnego, podmiotami ekonomii społecznej, Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej, biznesem i ośrodkami badawczymi na rzecz promocji oraz rozwoju ekonomii społecznej, a także konsultowanie propozycji rozwiązań strategicznych, programowych, legislacyjnych dotyczących działań w obszarze ekonomii społecznej. W 2021 r. Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej i Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu przyznali wyróżnienia:

- **„Przedsiębiorstwo zaangażowane społecznie”**, przedsiębiorstwom w rozumieniu biznesu tradycyjnego, które włączyły do swej aktywności w obszarze działań społecznych podmioty ekonomii społecznej (lub prowadziły działalność z zakresu ekonomii społecznej) oraz w czasie trwania pandemii wykazały się działaniami na rzecz podmiotów ekonomii społecznej (lub działały w zakresie ekonomii społecznej) w latach 2020-2021. W 2021 roku laureatami zostali:
  - P.H.U. INTER-CAR Piotr Paczkowski z siedzibą w Chełmnie;
  - WOKA Polska sp. z o.o. z siedzibą we Włocławku;
  - Kancelaria Adwokacka Tomasz Bączykowski z siedzibą we Włocławku;

- MEDOS sp. z o.o. z siedzibą w Chełmnie;
- „**Samorząd przyjazny ekonomii społecznej**”. Wyróżnienie przyznane zostało samorządom, które tworzyły przyjazne warunki dla uruchamiania i prowadzenia działań w obszarze ekonomii społecznej oraz w czasie trwania pandemii Covid-19 w latach 2020-2021 wykazały się działaniami na rzecz podmiotów ekonomii społecznej dotyczącymi przeciwdziałania jej skutkom. Laureatem w 2021 r. został Powiat Świecki, a wyróżnienia otrzymali: Gmina Zbójno i Powiat Wąbrzeski;

Jak co roku realizowano także wiele działań na rzecz wzrostu potencjału organizacji pozarządowych w województwie kujawsko-pomorskim. Realizatorem zadań w tym zakresie, w imieniu Zarządu Województwa, było Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, funkcjonujące w strukturach Departamentu Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu. W 2021 roku:

- realizowało eksperckie doradztwo z zakresu prawa, rachunkowości i zarządzania finansami w organizacjach pozarządowych;
- przeprowadziło dwunastą edycję kampanii „**1% dla naszego regionu**”, promując tym samym ideę przekazywania 1% podatku na rzecz organizacji pozarządowych z regionu kujawsko-pomorskiego. W 2021 r. (rozliczenie za 2020 rok) podatnicy przekazali na rzecz organizacji pożytku publicznego **41,2 mln zł**, to o blisko **2,7 mln** więcej niż w poprzednim rozliczeniu. W ministerialnym wykazie organizacji pożytku publicznego widnieją 373 „pozarządówki” z regionu;
- zorganizowało XIV edycję Konkursu o Nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego na najlepsze inicjatywy społeczne, realizowane przez organizacje pozarządowe pn. „**Rodzynki z pozarządówki**”. Wydarzenie zorganizował Urząd Marszałkowski WKP. Przyznano **11** równorzędnych nagród finansowych po **2,7 tys.** każda wraz z tytułem "Rodzynki z pozarządówki". Uroczysta Gala Wręczenia Nagród w konkursie odbyła się w lipcu 2021 w Centrum Sztuki Współczesnej w Toruniu. W uroczystości wzięło udział ok. **60** osób. Podczas poprzednich edycji konkursu w latach 2008-2020, zgłoszono łącznie **430** inicjatyw, z których **167** otrzymało nagrody finansowe, a Samorząd Województwa przeznaczył na nie **390** tysięcy złotych;
- zorganizowało **XXI Forum Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego**. Ubiegłoroczna edycja odbyła się 22 października 2021 r. w Bydgoskim Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu. W Forum uczestniczyło **90** osób. Głównymi aspektami poruszonymi na spotkaniu były między innymi kwestie współpracy z uczelniami wyższymi, program kooperacji województwa z organizacjami pozarządowymi oraz perspektywy nawiązywania nowych stosunków międzynarodowych;
- w ramach prac nad *Programem współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2022* ustaliło priorytetowe obszary zadań publicznych, które będą wspierane przez Samorząd Województwa w 2022 roku, w ramach współpracy finansowej i pozafinansowej. W 2021 r. Program został poddany konsultacjom społecznym, po czym przyjęty uchwałą nr XXXVIII/537/21 przez Sejmik Województwa w dniu 29 listopada 2021 r.;
- zorganizowało otwarte konkursy ofert, dofinansowane z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego:
  - nr 12/2021 pod nazwą: „**Zorganizowanie i przeprowadzenie bloku szkoleniowo-doradczego, skierowanego do organizacji pozarządowych**”. Konkurs polegał na zleceniu organizacji pozarządowej specjalizującej się w prowadzeniu działalności szkoleniowo-doradczej przeprowadzenia (w trybie comiesięcznym) cyklu szkoleń i doradztwa dla organizacji z województwa. Dofinansowanie przekazano **1** organizacji, która przeprowadziła kilkadziesiąt szkoleń i kilkadziesiąt godzin doradztwa indywidualnego;
  - nr 13/2021 pod nazwą: „**Dofinansowanie wkładu własnego do projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych**”. Konkurs polegał na przekazaniu dotacji ze środków Samorządu Województwa na wkład własny organizacji do projektów o charakterze regionalnym i ponadregionalnym, realizowanych ze źródeł zewnętrznych. W ramach konkursu dofinansowano **6** projektów na kwotę **63 000,00 zł**;
- koordynowało także ogłaszanie otwartych konkursów ofert na rok 2022 – przygotowano i uzgodniono dokumentację konkursową – procedury, karty oceny, regulaminy dla wszystkich departamentów zajmujących się realizacją ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W pierwszej turze ogłoszono **22** konkursy.

Istotnym obszarem działalności była także realizacja zadań związanych z rehabilitacją zawodową i społeczną **osób z niepełnosprawnościami**. Zadania te realizował Departament Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu/Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych. W 2021 r. rozpoczęto wdrażanie zadań ujętych w *Programie działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 r. - Równe Szanse 2030+* przyjętym Uchwałą nr 24/997/21 z dnia 22 czerwca 2021 r. Program określa najważniejsze cele i kierunki działań i jest dokumentem dostosowanym do zapisów *Strategii*

Przyspieszenia 2030+, stanowiącym kluczowe narzędzie do realizacji celów rozwojowych województwa, zmierzających do rozwiązywania problemów niepełnosprawnych mieszkańców regionu, dostępności do specjalistycznych usług z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz wyrównywania poziomu życia osób z niepełnosprawnościami. Podstawowym założeniem Programu jest łagodzenie skutków niepełnosprawności i nieustanne dążenie do wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami w stosunku do osób pełnosprawnych. W ramach realizacji zadań ujętych w Programie działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz innych zadań Wydziału Integracji Osób Niepełnosprawnych w 2021 r.:

- zlecono zadania fundacjom i organizacjom pozarządowym w ramach ogłoszonych otwartych konkursów (konkurs 3/2021, 5/2021, 25/2021). W rezultacie środki finansowe w wysokości **641 280,00 zł** przekazano **22** organizacjom na realizację **26** projektów, które dotyczyły:
  - organizowania i prowadzenia szkoleń, kursów, warsztatów aktywizujących zawodowo i społecznie osoby z niepełnosprawnościami – **8** zadań;
  - prowadzenia grupowych i indywidualnych zajęć, które rozwijają umiejętności sprawnego komunikowania się i samodzielnego funkcjonowania – **8** zadań;
  - prowadzenia rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek oraz w warunkach domowych – **4** zadania;
  - prowadzenia poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielania informacji na temat przysługujących uprawnień – **1** zadanie;
  - organizowania i prowadzenia cyklu warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy bezpośrednio zaangażowanych w proces rehabilitacji – **2** zadania;
  - prowadzenia kampanii informacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich dyskryminacji – **2** zadania;
  - świadczenia usług wspierających, mających na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych, w szczególności usług asystencji osobistej – **1** zadanie.Wspieraniem objęto **675** osób z niepełnosprawnościami, w tym około 5% dzieci i młodzieży do lat 16.
- dofinansowano koszty działania **9** Zakładów Aktywności Zawodowej (ZAZ) z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, funkcjonujących w miejscowościach: Bydgoszcz, Brodnica, Białe Błota, Drzonowo, Przyjezierze, Radziejów, Tuchola, Wąbrzeźno i Włocławek, w których na koniec grudnia 2021 r. zatrudnionych było **551** osób, w tym **419** z orzeczonym znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Łącznie na realizację ww. zadania, przekazano kwotę w wysokości **11 211 014,00 zł**;
- zaopiniowano 11 wniosków o wpis do rejestru ośrodków przyjmujących grupy turnusowe;
- prowadzono stronę internetową <http://niepelnosprawni.kujawsko-pomorskie.pl> zawierającą informacje o działaniach Samorządu Województwa na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnościami. W 2021 r., w związku z koniecznością dostosowania strony do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z obowiązującymi przepisami, dokonano zakupu usługi wykonania nowej strony. Przeznaczono na ten cel kwotę **9 594,00 zł** ze środków budżetu Województwa;
- zorganizowano wydarzenia o zasięgu wojewódzkim, mające na celu wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zwiększenie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami, w których łącznie wzięło udział ponad **430** osób:
  - w ramach programu telewizyjnego „**Mocne wsparcie**”, emitowanego w TVP Bydgoszcz, 1 czerwca 2021 r. zorganizowano audycję pn. „Jak rozmawiać z dziećmi o niepełnosprawności, jak uczyć dzieci i młodzież tolerancji i wrażliwości na potrzeby ich niepełnosprawnych rówieśników”, a 1 listopada pn. „Wsparcie rodziny i pieczy zastępczej”. Według danych z raportów poemisyjnych TVP 3 liczba widzów w tych dniach wyniosła odpowiednio **129 534** i **53 381** osób;
- zorganizowano III edycję konkursu na „**Najlepszego terapeutę zajęciowego województwa kujawsko-pomorskiego**”, którego celem była popularyzacja wśród społeczeństwa wiedzy dotyczącej istoty zawodu i pracy w zawodzie terapeuty zajęciowego oraz zachęcenie młodych ludzi do wyboru tego zawodu i podjęcia kształcenia w tym kierunku. W tej edycji konkursu zgłoszonych zostało **11** kandydatów, z których wyłoniono **5** terapeutów zajęciowych wyróżniających się w pracy terapeutycznej. Każdy z laureatów otrzymał nagrodę finansową, w wysokości **3 000,00 zł**. W konkursie nagrodzono osoby prowadzące pracę terapeutyczną z osobami z niepełnosprawnościami, o wieloletnim doświadczeniu, stosującymi innowacyjne formy oraz techniki terapii zajęciowej, dzięki którym osiągają wysoki poziom usprawnienia i samodzielności osób z niepełnosprawnościami;
- współorganizowano Święta Bożego Narodzenia dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami. W spotkaniach uczestniczyli podopieczni Domów Pomocy Społecznej w Chełmnie, Grabiu, Kamieniu Krajeńskim. W wydarzeniu udział wzięło **146** dzieci i młodzieży do 24 roku życia.

Samorząd Województwa w 2021 roku na działania związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami przeznaczył łączną kwotę **16 491 101,00 zł**, w tym: 15 432 294,00 zł ze środków

Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dalej: PFRON), będących w dyspozycji Samorządu Województwa, 385 807,00 zł na koszty obsługi zadań finansowanych ze środków PFRON oraz 673 000,00 zł ze środków budżetu Województwa.

Zgodnie z art. 44a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przy Marszałkach Województw tworzy się wojewódzkie społeczne rady do spraw osób niepełnosprawnych. W województwie kujawsko-pomorskim **Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych** po raz pierwszy została powołana w 2003 roku. W 2019 r. Marszałek Piotr Całbecki powołał nowy skład Rady (siedmioosobowy na 4-letnią kadencję). Obsługa WSRdsON jest w całości finansowana ze środków budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w oparciu o zadanie pn. Obsługa Zespołu Doradczo – Opiniodawczego Osób Niepełnosprawnych. W 2021 roku odbyły się 4 posiedzenia Rady, podczas których:

- przedstawiono sprawozdanie z realizacji programu wojewódzkiego pn. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 r.” za rok 2020;
- zapoznano się z działaniami podejmowanymi przez miasta na rzecz osób niepełnosprawnych;
- przedstawiono informację nt. założeń programu działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 r. – Równe Szanse 2030+;
- zapoznano się z sytuacją osób niepełnosprawnych na rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim;
- podjęto temat „Sprzedaż w systemie akwizycyjnym: Stop technikom manipulacji na pokazach, Umowy zawierane na odległość (w tym: niższy abonament, tańszy prąd)”.

WSRdsON wydała **3 opinie** w sprawie:

- wyrażenia zgody na zawarcie umów na okres dłuższy niż jeden rok budżetowy na dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów, wraz z uzasadnieniem oraz wykazem wnioskodawców;
- określenia zadań Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2022 roku;
- realizacji pakietu wsparcia podmiotów ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych w związku z łagodzeniem skutków Covid-19 ze środków RPO WKP 2014-2020.

Programy i strategie realizowane w ramach zadań ROPS w Toruniu:

- kontynuowano prace nad przygotowaniem **Strategii polityki społecznej województwa kujawsko – pomorskiego do roku 2030**. Opracowano projekt zawierający m.in. wstęp, misję, cele strategiczne, kierunki działań, grupy odbiorców, sposób koordynowania i monitorowania, w tym wskaźniki. W toku dotychczasowych prac wskazano na konieczność modyfikacji opracowanych założeń i koncepcji *Strategii polityki społecznej*, ze względu na zgłoszone propozycje zmian, które powinny być uwzględnione w przedmiotowym dokumencie, a także oczekiwań co do jego ostatecznego kształtu. Ze względu na powyższe, a także trwającą pandemię Covid-19, uchwałą nr XXXVIII/534/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 listopada 2021 r. zmieniono Uchwałę w sprawie *określenia zasad, trybu i harmonogramu opracowania Strategii polityki społecznej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030*. W grudniu 2021 r. przeprowadzono (przez zewnętrzną firmę badawczą) badanie ewaluacyjne ex-ante dla przygotowanego projektu dokumentu;
- w ramach monitoringu realizacji **Strategii polityki społecznej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020** zebrano dane i informacje o realizacji *Strategii polityki społecznej* od podmiotów koordynujących działania za rok 2020, opracowano Raport z realizacji *Strategii polityki społecznej województwa kujawsko-pomorskiego* za lata 2013-2019. Raport dostępny na stronie internetowej ROPS w Toruniu: <https://www.rops.torun.pl/strategie-i-programy/strategia-polityki-spoecznej>;
- realizowano **Wojewódzki program doskonalenia kadr pomocy społecznej województwa kujawsko-pomorskiego „Profesja”**, którego celem jest szkolenie kadr pomocy społecznej województwa kujawsko – pomorskiego. Łącznie w 2021 r. w szkoleniach wzięły udział **73** osoby;
- opracowano sprawozdanie z realizacji **Kujawsko-Pomorskiego programu pomocy społecznej i włączenia społecznego na lata 2019-2020** za rok 2020. Sprawozdanie zawiera efekty oraz wskaźniki osiągnięte w ramach Obszarów Strategicznych: rozwój ekonomii społecznej, wsparcie dla osób starszych, osób bezdomnych, osób i rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej. Sprawozdanie dostępne na stronie internetowej ROPS w Toruniu: <https://www.rops.torun.pl/strategie-i-programy/kujawsko-pomorski-program-pomocy-spoecznej-i-wlaczzenia-spoecznego-na-lata-2019-2020>.

Prace Zarządu Województwa polegały także na realizacji szeregu działań umożliwiających oraz wspierających prowadzenie zróżnicowanych zadań z zakresu polityki społecznej, w tym:

- ROPS w Toruniu wraz województwami z Makroregionu II obejmującego zachodniopomorskie, pomorskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, warmińsko-mazurskie i lubuskie współrealizowali projekt **„Kooperacja – efektywna i skuteczna”**, którego celem jest wypracowanie i wdrożenie modelu kooperacji pomiędzy

instytucjami pomocy i integracji społecznej, a podmiotami innych polityk sektorowych jak: edukacja, zdrowie, kultura, sport, sądownictwo i policja, dla gmin miejsko-wiejskich w ramach makroregionu II, obejmującego województwa: zachodniopomorskie, pomorskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, warmińsko-mazurskie i lubuskie. Efektem projektu ma być wprowadzenie nowego profilu usług opartego o wzajemną współpracę i wykorzystanie potencjału tych instytucji w działaniach na rzecz włączenia społecznego osób/rodzin. W konsekwencji wypracowany model ma doprowadzić do komplementarnego podejścia do świadczenia usług na rzecz włączenia społecznego. W rezultacie wdrażania projektu, w 2021 r., odbyło się 18 spotkań szkoleniowo-edukacyjnych na terenie Makroregionu II, w ramach projektu 7 pracowników socjalnych objęto coachingiem, wypracowano raport obejmujący podsumowanie efektów pilotażu modelu dla gmin miejsko-wiejskich w celu rekomendowania ich do stosowania na obszarze całego kraju. W ramach projektu partnerskiego „Kooperacja – efektywna i skuteczna” w 2021 r. zorganizowano także:

- konferencję pn. „**Nowe oblicza systemu usług społecznych**” w ramach VI Kujawsko-Pomorskiego Forum Pomocy Społecznej. W 2021 r. wydarzenie poświęcone zostało nowej formule świadczenia usług społecznych w kontekście tworzenia CUS oraz wspierania procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych i skierowane było do ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie i domów pomocy społecznej z terenu województwa kujawsko-pomorskiego oraz Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej z kraju. Wydarzenie odbyło się 20-21 września 2021 r. w hotelu Filmar w Toruniu, uczestniczyło w nim **220** osób;

Wystąpienie Członka Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego Sławomira Kopyścia podczas konferencji „Nowe oblicza systemu usług społecznych”, fot. Szymon Zdziebło

- spotkanie **trzech Komitetów Sterujących** dla projektów realizowanych w ramach *Programu operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020*. Było to szóste spotkanie z cyklu i zarazem drugie organizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu. Odbyło się 21-22 września 2021 r. w hotelu Filmar w Toruniu, a w spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele trzech Komitetów Sterujących realizujący projekty: „Liderzy kooperacji” w ramach Makroregionu I obejmującego województwa lubelskie, mazowieckie, podkarpackie, podlaskie i świętokrzyskie; „Kooperacja – efektywna i skuteczna” w ramach Makroregionu II obejmującego województwa zachodniopomorskie, pomorskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, warmińsko-mazurskie i lubuskie; „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz osób i rodzin” w ramach Makroregionu III obejmującego województwa śląskie, opolskie, małopolskie i łódzkie. Łącznie **50** osób;
- przygotowano aktualny wykaz jednostek pomocy i integracji społecznej za rok 2021, wszystkie wykazy placówek zostały udostępnione na stronie internetowej ROPS w Toruniu;

- zgodnie z art. 16a ustawy o pomocy społecznej wykonano ocenę zasobów pomocy społecznej w województwie oraz opracowano raport pn. „**Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w Województwie Kujawsko – Pomorskim za rok 2020**”. Opracowanie zawiera wybrane działania Samorządu Województwa, dotyczące zwiększenia włączenia społecznego, głównie za pośrednictwem programów opracowywanych i wdrażanych przez departamenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz jednostki organizacyjne Samorządu Województwa. Raport dostępny jest na stronie internetowej ROPS w Toruniu.

Ponadto w ramach polityki społecznej Zarząd Województwa promował **najciekawsze i najbardziej wartościowe inicjatywy w dziedzinie pomocy społecznej**, nowatorskiego podejścia oraz rzetelności i ofiarności pracowników, a także wolontariuszy placówek opieki społecznej poprzez wręczenie Nagrody Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego dla osób wyróżniających się w działalności pomocy społecznej „**Stalowy Anioł**”. 11 czerwca 2021 roku odbyła się **XV edycja** Nagród. Zarząd Województwa przyznał **11** nagród, w tym **9** indywidualnych i **2** zbiorowe oraz **1** wyróżnienie. Wśród laureatów były osoby i zespoły działające na rzecz rodzin oraz środowisk wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ich działania i wsparcie udzielane innym osobom niosącym pomoc, mają niezadko zasadniczy wpływ na jakość życia dzieci i całych rodzin;

Statuetki XV edycji „Stalowych Aniołów”, fot. Mikołaj Kuras

W zakresie pomocy osobom bezdomnym ROPS w Toruniu zrealizował **projekt informacyjny „Akcja Zima 2021/2022”**, w ramach którego:

- podobnie jak w latach poprzednich opracowano informatory (400 egz.), plakaty (800 egz.) i ulotki (3 000 egz.) dotyczące szczegółów związanych z działalnością placówek udzielających pomocy i wsparcia dla osób bezdomnych w regionie. Informator zawierał treści dot. danych i statystyk, dostępnej infrastruktury, pomocy oferowanej w poszczególnych schroniskach/noclegowniach/ogrzewalniach oraz wykaz jadłodajni. Zamieszczono w nim również informacje dotyczące środków ostrożności dla ochrony przed zarażeniem Covid 19 w schroniskach. Materiały zostały przekazane do ok. 700 podmiotów/instytucji świadczących pomoc osobom bezdomnym, działających w województwie, m. in. do schronisk, noclegowni, jadłodajni, ośrodków pomocy społecznej, parafii w dużych ośrodkach miejskich, ośrodków terapii uzależnień, szpitali, policji, straży miejskiej, zakładów karnych, aresztów śledczych, a także na dworce PKS i PKP oraz do mediów. Materiały zamieszczono na stronie internetowej ROPS oraz na Fanpage'u i na Facebooku;
- przygotowano kampanię społeczną dotyczącą problematyki osób zagrożonych bezdomnością oraz pozostających w kryzysie bezdomności pn. „Bezdomność – nie bądź obojętny”. Kampania miała na celu zwrócenie uwagi społeczeństwa na problemy osób pozostających w kryzysie bezdomności, potrzebujących pomocy. W ramach kampanii opracowano spot oraz plakaty promujące kampanię;

- opracowano plakat jak mądrze pomagać osobom bezdomnym;
- nawiązano współpracę z Fundacją Aktywizacji i Integracji w Nowem oraz Fundacją „Po DRUGIE” w celu przygotowania oraz udostępnienia w Informatorze Akcja Zima dobrych praktyk w zakresie mieszkań treningowych dla osób opuszczających pieczę zastępcza;
- przekazano ok. 200 szt. kurtko-śpiworów dla 15 podmiotów realizujących wsparcie dla osób bezdomnych.

W 2021 r. w zakresie działań związanych z polityką społeczną, przy Marszałku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, działała **Wojewódzka Rada ds. Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego**. Rada została powołana uchwałą nr 15/657/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 kwietnia 2018 roku. Członkowie Rady zostali powołani na podstawie zarządzenia nr 49/2018 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31 sierpnia 2018 roku. W 2021 r. ROPS w Toruniu współorganizował spotkania WRBiWM:

- 21 stycznia 2021 r. odbyło się spotkanie online członków Wojewódzkiej Rady ds. Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego z przedstawicielem Caritas Brodnica;
- 24 marca 2021 r. w siedzibie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu odbyło się spotkanie Wojewódzkiej Rady ds. Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego;
- 29 kwietnia 2021 r. spotkanie WRBiWM odbyło się w siedzibie Fundacji Aktywizacji i Integracji w Nowem;
- 6 października 2021 r. odbyło się VIII spotkanie Rady ds. Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego w siedzibie ROPS w Toruniu. Podczas spotkania dyskutowano m.in. o kwestiach standaryzacji placówek oraz nt. przygotowania konferencji dla przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej z województwa;
- 3 grudnia 2021 r. w Chełmży współorganizowano wraz z Caritas Brodnica, konferencję pn. „Wychodzenie z kryzysu, powrót do domu – nowe wyzwania usług społecznych”.

W 2021 r. realizowano także zadania związane z monitorowaniem oraz przeciwdziałaniem niekorzystnym wpływom alternatywnych ruchów religijnych i parareligijnych na życie mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. W ramach projektu prowadzone były konsultacje i porady dla osób poszukujących pomocy, a także osób destrukcyjnie poszkodowanych przez sekty. Poprzez wydawanie publikacji, ulotek informacyjnych, organizowanie konferencji, seminariów, szkoleń, dyskusji i debat publicznych przekazywane są informacje społeczeństwu o współczesnych alternatywnych ruchach religijnych i parareligijnych. Projekt realizowany był w Departamencie Spraw Społecznych we współpracy z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (z Pracownią Dokumentacji i Badań Ruchów Religijnych i Parareligijnych – jednostką organizacyjną Wydziału Teologicznego Uniwersytetu).

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ REGIONALNEGO OŚRODKA POLITYKI SPOŁECZNEJ

- kontynuowano realizację uruchomionego w 2020 r. systemu wsparcia „**Mechanizm zakupowy**” dla znajdujących się w trudnej sytuacji podmiotów ekonomii społecznej (PES) i przedsiębiorstw społecznych (PS), będącej skutkiem wystąpienia Covid-19, poprzez zakup przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej produktów i usług służących przeciwdziałaniu skutkom Covid-19 u tych PES/PS i przekazywanie ich nieodpłatnie osobom, grupom oraz instytucjom potrzebującym wsparcia w związku z kryzysem epidemicznym. W latach 2020/2021 zakupione zostały produkty (maseczki ochronne, przyłbice, środki dezynfekujące) i usługi (usługi cateringowe, przygotowanie i dostarczanie posiłków) w 50 podmiotach ekonomii społecznej, które przekazano nieodpłatnie łącznie do 468 instytucji pomocowych;
- w ramach projektu „**Kooperacja – efektywna i skuteczna**”, kontynuowano zadanie z roku 2020 pn. „Wsparcie wybranych podmiotów z obszaru pomocy społecznej, pieczy zastępczej i ochrony zdrowia w celu zwalczania skutków pandemii Covid-19”, które obejmowało wsparcie w postaci zakupu środków ochrony: żeli antybakteryjnych, rękawic jednorazowych, płynów do dezynfekcji powierzchni, urządzeń do oczyszczania powietrza, urządzeń do dezynfekcji poprzez natrysk, lamp bakterioobójczych. Wsparcie zaplanowano m.in. dla: domów pomocy społecznej, placówek świadczących usługi opiekuńcze, hospicjów, ośrodków pomocy społecznej, mieszkań chronionych, specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy, domu dla samotnych matek, powiatowych centów pomocy rodzinie. W 2021 r. wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii Covid-19 objęto 286 podmiotów, natomiast wartość wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z pandemią Covid-19 wyniosła 4 977 076, 11 zł.

W wyniku realizacji zadania w 2021 r. jednostkom z regionu przekazano:

- 369 sztuk urządzeń do oczyszczania powietrza;
- 99 sztuk urządzeń do dezynfekcji poprzez natrysk;
- 200 sztuk lamp bakterioobójczych;
- 1005 litrów płynów do dezynfekcji małych powierzchni;
- 5410 litrów płynów do dezynfekcji dużych powierzchni;
- 6310 sztuk żeli do dezynfekcji rąk;

- 385 000 sztuk rękawic jednorazowych;
- utrzymujący się stan epidemii i związane z tym obciążenia psychiczne, spowodowały konieczność objęcia wsparciem również wychowanków z placówek opiekuńczo wychowawczych z województwa kujawsko – pomorskiego. W ramach projektu „**Rodzina w Centrum 3**” wsparciem objęto ok. 50 wychowanków z placówek opiekuńczo wychowawczych z województwa kujawsko – pomorskiego. Dzieciom zapewniono specjalistyczne poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne. Spotkało się to z dużym zainteresowaniem rodzin i dało im poczucie, że w tym trudnym czasie nie zostali pozostawieni sami. Działania na rzecz grupy były realizowane w ramach obowiązującego budżetu projektu.

W związku z pandemią Covid-19 odstąpiono od realizacji:

- części działań w ramach projektu „Wykluczenie – nie ma MOWy!”;
- wizyty studyjnej w Schronisku dla Bezdomnych we Włocławku;
- wizyty studyjnej zagranicznej.

Zrezygnowano także z organizowania bezpośrednich spotkań z seniorami, konferencji, seminariów stacjonarnych, warsztatów itp. na rzecz spotkań za pośrednictwem Internetu.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ

Podmiotom ekonomii społecznej, które w czasie trwania pandemii (w latach 2020-2021) wykazały się zdolnością skutecznej adaptacji do nowej sytuacji, mającej na celu utrzymanie miejsc pracy, zachowanie płynności finansowej oraz utrzymanie działalności, przyznano **Wyróżnienia Specjalne Marszałka Województwa**. Laureatem została Fundacja Studio M6 z siedzibą w Toruniu. Wyróżnienia otrzymali: „CISTOR” Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne z siedzibą w Toruniu i „Północ-Południe Non Profit” sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu, natomiast listy gratulacyjne: Fundacja „Dobry Pomysł” z siedzibą we Włocławku, Fundacja „A to historia” z siedzibą w Toruniu, Fundacja „EkoPrzyjazna” z siedzibą w Koronowie, Spółdzielnia Socjalna „Lubiczanka” z siedzibą w Lubiczu, Spółdzielnia Socjalna „Koronowianka” z siedzibą w Koronowie, Unistawska Spółdzielnia Socjalna „UNI-ZIEL” z siedzibą w Unistawiu, „Kraina Skrwy Manufaktura Zdrowia” sp. z o.o. z siedzibą w Raku, Zakład Aktywności Zawodowej z siedzibą w Tucholi, Zakład Aktywności Zawodowej z siedzibą we Włocławku.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ BIURA WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

- podjęto starania o uruchomienie projektu pn. „Inicjatywy w zakresie usług społecznych realizowane przez NGO”. Celem projektu jest zwiększenie dostępności do usług społecznych dla 1 060 mieszkańców województwa, w związku z przeciwdziałaniem skutkom Covid-19, w ramach inicjatyw grantowych dla NGO do 31 grudnia 2022 r. W ramach projektu grantowego zakłada się dofinansowanie działań związanych z realizacją różnych inicjatyw oferujących kompleksowe i zróżnicowane usługi społeczne, dla wszystkich osób bezpośrednio dotkniętych skutkami wystąpienia Covid-19, w odniesieniu do zidentyfikowanych potrzeb poszczególnych grup. Zakłada się, iż uprawnionymi podmiotami do udziału w naborze wniosków o powierzenie grantów będą organizacje pozarządowe. Formuła grantowa umożliwi przyznanie środków finansowych w maksymalnej wysokości 50 000 zł (całkowita wartość wniosku o powierzenie grantu), na realizację inicjatyw społecznych w zakresie usług społecznych. W 2021 roku trwały negocjacje z Komisją Europejską i przygotowania do uruchomienia naborów, jednak w związku z wydłużającą się procedurą, działania projektowe przewidziano do realizacji w 2022 roku.

W 2021 roku nie odbyły się:

- wizytacje w siedzibach organizacji pozarządowych, będące częścią konkursu pn. „Rodzynki z pozarządówki”, przez co konkurs został rozstrzygnięty jednoetapowo,
- wiele działań realizowano online – m.in. doradztwo prawne i księgowo dla organizacji pozarządowych, część posiedzeń Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, posiedzenia Konwentu Wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego, szkolenia i doradztwo w ramach bloku szkoleniowo-doradczego dla organizacji pozarządowych.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANĄ Z AKTYWIZACJĄ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

W związku z zagrożeniem epidemicznym oraz związanymi z tym zaleceniami rządu m.in. zakazem organizacji imprez masowych, odwołane zostały organizowane od 2003 roku wystawy rękodzieła artystycznego osób niepełnosprawnych pn. „**My też potrafimy**” o tematyce Świąt Wielkanocnych i Świąt Bożego Narodzenia. Wystawy połączone z kiermaszem były okazją do promowania twórczości osób z niepełnosprawnościami, będących uczestnikami i podopiecznymi działających w regionie jednostek na rzecz osób

z niepełnosprawnościami. W wydarzeniach tych w 2019 roku wzięty udział 54 i 42 placówki reprezentowane przez ponad 300 wystawców.

POLITYKA SENIORALNA

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach polityki senioralnej w 2021 r.:

- 248 osób objętych usługą **teleopieki domowej** (28 gmin/7 dni w tygodniu/24 godziny na dobę, w latach 2018-2021);
- 2,3 tys. osób po 65 roku życia, zaszczepionych w ramach **programu bezpłatnych szczepień przeciw zakażeniom pneumokokowym**;
- 1 240 osób powyżej 60 roku życia, wspartych w zakresie aktywności społecznej i integracji z młodszym pokoleniem (warsztaty, zajęcia);
- prawie 800 seniorów objętych ćwiczeniami fizycznymi w ramach **programu zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim** (ponad 2,2 tys. od początku projektu);
- 3 000 zaprojektowanych i wykonanych zestawów „**Pierwszej pomocy dla seniora**”;
- prawie 700 postów zamieszczonych na **Fanpage'u**, stanowiących źródło informacji o seniorach, dla seniorów i ich opiekunów;
- ponad 400 informacji zamieszczonych na portalu **www.infoseniior.rops.torun.pl**.

Na początku roku 2021 województwo zamieszkiwane było przez ponad 377 tysięcy osób liczących 65 i więcej lat. Corocznie liczba mieszkańców w tej grupie zwiększa się o ponad 10 tysięcy osób. Prognozy GUS wskazują, że w roku 2025 liczba ta osiągnie prawie 400 tysięcy, a około 2030 r. sięgnie ponad 465 tys. W związku z rosnącą liczbą osób starszych (60 lat i więcej), jednym z największych wyzwań rozwoju województwa jest rozwój działań ukierunkowanych dla ludności będącej w tej grupie wiekowej. Samorząd Województwa przykłada dużą wagę do realizacji działań adresowanych do seniorów, dlatego od kilku lat prowadzi programy wsparcia dla osób starszych i ich rodzin, na które składają się między innymi: domy dziennego pobytu, kluby seniora, centra usług środowiskowych, wsparcie psychogeriatryczne, szczepienia przeciw zakażeniom pneumokokowym, środki dla organizacji pozarządowych na realizację projektów adresowanych do osób starszych, a także szkolenia językowe i komputerowe.

W 2021 r., w zakresie poprawy jakości życia osób starszych, kontynuowano realizację trwającego od 2018 roku projektu „**Pogodna jesień życia na Kujawach i Pomorzu – projekt rozwoju pomocy środowiskowej dla seniorów**” (w ramach RPO WKP 2014-2020), którego celem było zwiększenie dostępu do różnorodnych form niestacjonarnych usług opiekuńczych dla niesamodzielnych osób starszych oraz rozwój usług ukierunkowanych na podnoszenie umiejętności opiekuńczych dla opiekunów faktycznych, osób świadczących dzienną opiekę, wolontariuszy oraz osób realizujących usługi sąsiedzkie na obszarze 30 gmin województwa kujawsko-pomorskiego. Realizatorem przedsięwzięcia oprócz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu był także Kujawsko-Pomorski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża.

W ramach projektu „**Pogodna jesień życia na Kujawach i Pomorzu**” zrealizowano następujące zadania:

- kontynuowano realizację usługi **teleopieki. Teleopieka domowa**, czyli opieka oparta na tak zwanych bransoletkach życia, czyli noszonych na nadgarstku mobilnych urządzeniach do przywoływania pomocy. W ramach projektu w latach 2018-2021 usługą teleopieki objętych zostało 248 osób, mieszkańców 28 gmin z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Świadczenie usługi zostało zakończone z dniem 30 czerwca 2021 r., a na bazie doświadczeń zgromadzonych w trakcie projektu pilotażowego został przygotowany i uruchomiony nowy projekt pn. **Kujawsko-Pomorska Teleopieka**, który realizowany jest przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, w partnerstwie z Kujawsko-Pomorskim Centrum Kompetencji Cyfrowych sp. z o.o. oraz 78 gminami z terenu województwa kujawsko – pomorskiego. W ramach tego projektu utworzono **Kujawsko-Pomorskie Telecentrum**, które będzie docelowo świadczyć usługę teleopieki dla 3000 potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego;
- kontynuowano działalność **Regionalnego Centrum Informacji Senioralnej (RCIS)** przy ROPS w Toruniu:
  - w ramach działalności bezpośredniej **RCIS** realizowane były zadania związane z upowszechnianiem informacji ukierunkowanych na zwiększenie mobilności, autonomii i bezpieczeństwa niesamodzielnych osób starszych oraz w zakresie podnoszenia poziomu wiedzy opiekunów faktycznych. W 2021 r.

prowadzono tematyczny portal informacyjny oraz fanpage dla osób starszych i ich bliskich, pełniono dyżury osobiste i telefoniczne (seniorzy i ich opiekunowie w ramach dyżurów mogli uzyskać informacje m.in. o formach i możliwościach wsparcia, pomocy środowiskowej, instytucjonalnej i zdrowotnej, ofercie kulturalnej i sportowej oraz infrastrukturze senioralnej w województwie kujawsko-pomorskim). Organizowano tematyczne spotkania w obszarze senioralnym, realizowano system teleopieki, czyli formy wsparcia dla seniorów, dostępnej 24 godziny na dobę przez 7 dni w tygodniu, wyposażonej m.in. w przycisk SOS oraz czujnik upadku przygotowany w wygodnej formie **bransoletki, który umożliwia szybkie wezwanie pomocy w sytuacji zagrażającej życiu lub zdrowiu**. Współpracowano ze środowiskami senioralnymi i samorządami lokalnymi w celu propagowania polityki senioralnej w regionie. Opracowywano materiały, wkładki do prasy, publikacje, dotyczące problematyki niesamodzielnych osób starszych i ich rodzin;

- w ramach **infolinii** udzielano informacji m.in. o ofercie pomocowej, kulturalnej czy edukacyjnej skierowanej do osób starszych oraz członków ich rodzin;
- na **Fanpage'u**, który stanowi źródło informacji o seniorach, dla seniorów i ich opiekunów oraz jest platformą do współpracy i nawiązywania kontaktów w 2021 r. zamieszczono **692** posty. Łączna liczba polubień Fanpage'a wyniosła **3 061** osób, natomiast łączna liczba obserwujących **3 113** osób;

Instruktaż z obsługi „Bransoletek życia” przekazanych seniorom w dniu 18 października 2021 r., fot. Filip Kowalkowski

- zorganizowano cykl spotkań pn. „**InfoSenior – webinaria**”. Cykl obejmował 6 spotkań (w formule online), o tematyce: nowych technologii, zdrowia i bezpieczeństwa seniorów, gadżetów dla osób starszych, treningów pamięci oraz przeciwdziałania negatywnym skutkom izolacji wśród osób starszych, dotkniętych samotnością podczas pandemii Covid-19. Spotkania odbyły się 21 i 28 września oraz 5, 12, 19 i 28 października 2021 r. i skierowane były do osób starszych i ich otoczenia. Na spotkania zarejestrowały się łącznie **304** osoby;
- kontynuowano prowadzenie tematycznego portalu informacyjnego www.infoseniior.rops.torun.pl dla osób starszych i ich bliskich. W 2021 r. zamieszczono **408** informacji. Artykuły zamieszczane na witrynie dotyczyły tematyki m.in. zdrowia, wydarzeń kulturalnych, sytuacji związanej z pandemią koronawirusa, szkoleń, konferencji, warsztatów, konkursów, wydanych publikacji;
- zaktualizowano i opracowano (w wersji elektronicznej) VIII edycję „**Informatora dla Seniora**”. Celem informatora jest dostarczenie kujawsko-pomorskim seniorom niezbędnych informacji na temat dostępnych form wsparcia opiekuńczego, środowiskowego i instytucjonalnego, w tym również w obszarze ochrony zdrowia. Edycja z 2021 r. poświęcona została m. in. tematyce wsparcia w dobie pandemii Covid-19 oraz zagadnieniom związanym z mieszkalnictwem senioralnym, upowszechniając dobre praktyki realizowane w tym zakresie w gminach województwa. „Informator dla Seniora” dostępny jest pod linkiem: <https://www.rops.torun.pl/aktywny-senior/publikacje-opracowania-artykuly>;

- zaprojektowano i wykonano 3 tys. zestawów „**Pierwszej pomocy dla seniora**”, w skład których weszły tzw. „Koperty Życia” (koperty przechowywane w lodówce, zawierające formularz z krótkim opisem historii choroby, listą zażywanych leków, danymi chorego oraz kontaktem do lekarza prowadzącego i najbliższych członków rodziny – informacjami niezbędnymi podczas przeprowadzania wywiadu lekarskiego w trakcie udzielania pomocy medycznej), magnesy informacyjne, gdzie zlokalizowana jest „Koperta Życia”, pojemniki na leki oraz opaski silikonowe SOS. Zestawy rozdyskrebowano 46 podmiotom, m.in. dziennym domom pobytu, uniwersytetom trzeciego wieku, radom seniora, kołom gospodyń wiejskich, ośrodkom pomocy społecznej itp.;
- **organizowano zajęcia rekreacyjno-usprawniające dla niesamodzielnych osób starszych**, mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. W warsztatach organizowanych na terenie Bydgoszczy, Torunia, Włocławka, Grudziądz oraz Inowrocławia, na przełomie października i listopada 2021 r., wzięło udział blisko 80 seniorów. Warsztaty miały formę ćwiczeń gimnastycznych na sali, zajęć rytmiczno-tanecznych, aqua-fitnessu, zajęć nordic-walking w plenerze, zajęć sportowych na stadionie oraz spotkań z dietetykiem;
- na konferencji pn. „Nowe oblicza systemu usług społecznych”, która odbyła się w dniach 20-21 września 2021 r. w Toruniu zaprezentowano **symulatory odczuć starczych tzw. kombinezony geriatryczne**. Symulatory oddają m.in. sprawność, zręczność i ostrość widzenia osoby w wieku senioralnym. Kombinezon umożliwia sterowanie podstawowymi fizycznymi dolegliwościami związanymi z procesem starzenia się, takimi jak: problemy ze wzrokiem, ograniczenie swobody ruchów, kłopoty z utrzymaniem równowagi, kłopoty ze słuchem oraz problemy z chwytaniem;
- uczestniczono w **I Ogólnopolskim Forum Seniora**. Forum miało premierę 16 grudnia 2021 r. i odbyło się w formule onlinowych wykładów, które dostępne są na stronie: <https://pomorska.pl/kujawsko-pomorskie-forum-seniora/re>. Katarzyna Strzelecka, Kierownik Działu Inicjatyw Senioralnych pracownik ROPS w Toruniu, zaprezentowała wykład na temat: „Innowacyjnych rozwiązań z zakresu teleopieki i telemedycyny i ich wpływu na poczucie bezpieczeństwa osób starszych”.

Projekt „**Pogodna jesień życia na Kujawach i Pomorzu**” został zakończony 31 grudnia 2021 r.

W czerwcu 2021 r. Kujawsko-Pomorski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Bydgoszczy i Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, za realizację projektu „Pogodna jesień życia na Kujawach i Pomorzu – projekt rozwoju pomocy środowiskowej dla seniorów”, otrzymali **nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego**.

Zarząd Województwa, w trosce o podwyższanie komfortu życia osób starszych, zamieszkujących teren województwa, corocznie dedykuje w budżecie województwa środki finansowe wyłącznie dla seniorów. W 2021 r. w ramach konkursu nr **8/2021 „Wspieranie aktywizacji i integracji społecznej seniorów”** oraz w ramach trybu uproszczonego, Samorząd Województwa przeznaczył na ten cel **100 000 zł**. Wsparcie w ramach otwartego konkursu ofert, na kwotę 90 000 zł, otrzymało **29** organizacji, natomiast w trybie uproszczonym wsparcie trafiło do **1** organizacji w kwocie 10 000 zł. Dofinansowanie przeznaczono na: warsztaty i inne inicjatywy mające na celu integrację osób starszych z młodszym pokoleniem (dziećmi i młodzieżą), działania mające na celu wspieranie aktywności społecznej osób starszych, realizowano także zajęcia aktywizacyjne, w tym międzypokoleniowe, m.in.: warsztaty rękodzielnicze, kulinarne, wikliniarskie, ogrodnicze, wyrobu ceramiki, konkursy artystyczne, spotkania literackie, muzyczne, spotkania z dietetykiem, lekarzem, spotkania z prawnikiem oraz zajęcia sportowe, kulturalne, spotkania integracyjne, wycieczki, pikniki, zajęcia komputerowe. Wsparcie w ramach konkursu trafiło do ok. **1 240** osób.

W ramach konkursu nr **9/2021 „Wspieranie działań z zakresu opieki nad osobami przewlekle chorymi”** Samorząd Województwa przeznaczył **250 000 zł**. Dofinansowanie otrzymało **19** organizacji. W ramach konkursu dofinansowywano zadania w następujących obszarach: działania wspierające dla osób przewlekle chorych, działania wspierające dla opiekunów i rodzin osób przewlekle chorych. Wsparciem objętych zostało **ponad 500** osób.

W 2021 r. realizowano też adresowaną do seniorów ofertę profilaktyczną. W ramach programu bezpłatnych szczepień przeciw zakażeniom pneumokokowym zaszczepiono **2 414 osób po 65 roku życia**, natomiast w celu zmniejszenia liczby upadków i urazów wśród osób po 60 roku życia, na terenie województwa realizowano program pn. „**Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim**”. W ramach realizacji programu w ćwiczeniach fizycznych brały udział **773** osoby (Informacje o programach również w rozdziale „Promocja i ochrona zdrowia”).

Warto podkreślić, że od 2014 r. przy Marszałku Województwa Kujawsko-Pomorskiego aktywnie działa **Wojewódzka Rada ds. Polityki Senioralnej**. W 2021 r. odbyły się 4 posiedzenia Rady (23 lutego, 25 maja, 21 września i 26 października). Głównymi tematami posiedzeń były następujące sprawy:

- polityka senioralna w działalności instytucji samorządowych, społecznych i organizacji pozarządowych oraz ocena ich skuteczności w zakresie rozwiązywania problemów osób starszych w województwie kujawsko-pomorskim;
- wsparcie aktywność seniorów na wsi – uwarunkowania samodzielności i aktywności osób starszych;
- szkolenia w zakresie ochrony praw konsumentów ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń dotyczących osoby starsze, tj.: rękojmia i gwarancja jako ochrona praw konsumentów, sprzedaż w systemie akwizycyjnym, stop technikom manipulacji na pokazach, umowy zawierane na odległość, w tym: niższy abonament, tańszy prąd.

PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz promocji i ochrony zdrowia w 2021 r.:

- 6 realizowanych programów polityki zdrowotnej;
- 23,6 tys. osób objętych programami polityki zdrowotnej;
- 64 dofinansowane zadania z zakresu promocji i ochrony zdrowia oraz przeciwdziałania uzależnieniom, realizowane przez organizacje pożytku publicznego.

Do zadań samorządu województwa z zakresu ochrony zdrowia należy w szczególności:

- ustanowienie sieci regionalnych szpitali wielospecjalistycznych;
- poprawianie dostępności do leczenia ogólnego i specjalistycznego;
- stwarzanie warunków dostępu do wysokospecjalistycznego leczenia ambulatoryjnego;
- uchwalanie planu zabezpieczenia specjalistycznego leczenia ambulatoryjnego na obszarze województwa;
- planowanie polityki kształcenia w zawodach w ochronie zdrowia;
- inicjowanie i prowadzenie działań związanych z promocją zdrowia;
- współdziałanie z innymi podmiotami działającymi na rzecz ochrony zdrowia na obszarze województwa.

W 2021 roku Zarząd Województwa kontynuował realizację 3 programów polityki zdrowotnej, finansowanych ze środków budżetu Województwa:

- *Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim.* W 2021 r. program realizowany był w partnerstwie z 36 samorządami terytorialnymi. Wysokość środków finansowych z budżetu Województwa zaplanowana na jego realizację wyniosła 374 710,00 zł. W ramach realizacji programu zaszczepiono 2 291 osób po 65 roku życia, przygotowano i wydrukowano 22 000 szt. ulotek oraz 320 szt. plakatów, przeprowadzono szkolenie edukacyjne dla lekarzy i pielęgniarek, przygotowano i 30-krotnie wyemitowano na antenie TVP Bydgoszcz spot informacyjno-promocyjny, prowadzono zakładkę poświęconą programowi na stronie internetowej www.program.wsoz.pl oraz profil na Facebooku. Program realizowany jest od 2016 r. W tym czasie zaszczepiono łącznie 7 095 osób;

Plakat wydany w ramach Programu profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim

- *Kujawsko-pomorski program badań przesiewowych w kierunku tętniaka aorty brzusznej.* W programie brali udział mężczyźni w wieku 65-74 lata, palący papierosy, będący mieszkańcami województwa kujawsko-

pomorskiego. Wysokość środków finansowych z budżetu Województwa wykorzystana na realizację programu w roku 2021 wyniosła: **47 634,53 zł**. W ramach jego realizacji wykonano **697 badań** przesiewowych USG aorty brzusznej, wykryto **37 tętniaków** aorty brzusznej, udzielono **697 porad** i rozmów edukacyjnych, **6 osób** skierowano na dalszą diagnostykę. Dodatkowo opracowano i wydrukowano **400 szt. plakatów** i **2 000 szt. ulotek**. Od początku realizacji programu, tj. od 2012 r. przebadano **6 232 mężczyzn** i wykryto **391 tętniaków**;

- *Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim*. W 2021 r. program realizowany był w partnerstwie z **26** samorządami terytorialnymi. Wysokość środków finansowych z budżetu Województwa wydatkowanych na jego realizację wyniosła: **238 390,55 zł**. W ramach realizacji programu badaniom kwalifikacyjnym poddano **801 seniorów**, a w ćwiczeniach fizycznych brały udział **773 osoby**. Ponadto zorganizowano **26 spotkań** edukacyjnych, a do pracy z seniorami przeszkolono **22 trenerów**. W latach 2018-2021 z programu skorzystało łącznie **2 633 seniorów**, którzy przeszli badania i zostali zakwalifikowani do zajęć aktywności fizycznej.

W 2021 r. na terenie województwa kujawsko-pomorskiego realizowano także programy polityki zdrowotnej finansowane ze środków RPO WKP 2014-2020:

- *Program profilaktyczny ukierunkowany na wczesne wykrywanie nowotworu jelita grubego dla osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej*. Umożliwia on osobom od 25 do 65 r.ż. wykonanie bezpłatnej kolonoskopii i udział w zajęciach edukacyjnych. W 2021 r. Program realizowało **16** podmiotów leczniczych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, a z badań kolonoskopowych skorzystało **2 626 osób** (**16 191 osób** łącznie od 2018 r.);
- *Program profilaktyki wczesnego wykrywania i zapobiegania raka płuca dla mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego*. Projekt realizowany od 2020 r. przez Centrum Onkologii im. F. Łukaszczyka w Bydgoszczy obejmuje: niskodawkową tomografię komputerową klatki piersiowej dla palaczy lub byłych palaczy tytoniu w wieku 50-74 lata, działania edukacyjne oraz szkolenia personelu medycznego w kierunku wykrywalności raka płuca. W 2021 r. wykonano **1 662** badania niskodawkową tomografią komputerową klatki piersiowej (od 2020 r. łącznie **2 053**);
- *Profilaktyka WZW B i C w województwie kujawsko-pomorskim*. Projekt realizowany od 2021 r., skierowany do mieszkańców regionu w wieku aktywności zawodowej, tj. 20-64 lata, należących do przynajmniej jednej z grup ryzyka, dający okazję do wykonania badań diagnostycznych krwi w kierunku WZW B lub C oraz szczepień przeciw WZW B. Dodatkowo szeroka grupa odbiorców (osoby w wieku 20-64 lata) objęta jest działaniami edukacyjnymi, dotyczącymi: objawów, powikłań, profilaktyki wirusowego zapalenia wątroby oraz unikania ryzykownych zachowań sprzyjających zakażeniom. Realizator programu – Europejskie Centrum Szkoleń sp. z o.o. w Warszawie zaprosił do współpracy placówki medyczne z całego województwa kujawsko-pomorskiego, tj. POZ-y, przychodnie specjalistyczne i szpitale. W 2021 r. do programu włączyło się **8** podmiotów leczniczych. W 2021 r. przeprowadzono **61** wykładów (online), z których skorzystało **9 000** osób, badania diagnostyczne krwi wykonano u **2 889** osób, **300** osób rozpoczęło cykl szczepień przeciw WZW B.

Ponadto w 2021 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego działając zgodnie z krajowymi wytycznymi opracował i przyjął do realizacji **Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2022**. W Programie wskazano zadania w zakresie upowszechnienia środowiskowego modelu opieki psychiatrycznej, upowszechnienia zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego oraz aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi. Określone cele i zadania są zbieżne z celami i zadaniami przewidzianymi do realizacji przez samorządy województw w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia na lata 2017-2022. Przyjęty Program stanowi narzędzie wsparcia dla realizacji działań w zakresie psychiatrii w regionie, a zaplanowane w nim działania w realny sposób wpływają na poprawę sytuacji osób chorych psychicznie w regionie. W realizację programu zaangażowane są: jst, placówki ochrony zdrowia, WUP, ROPS oraz organizacje pozarządowe.

W zakresie przeciwdziałania uzależnieniom w 2021 r. realizowano następujące projekty:

- *Wojewódzki program przeciwdziałania narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2021-2025*. W 2021 r. w ramach programu przeprowadzono otwarty konkurs ofert dla podmiotów prowadzących działalność w sferze pożytku publicznego pn. „Przeciwdziałanie narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim”. Przyznano dotacje **12** organizacjom pozarządowym na **17** zadań, które były realizowane w okresie od 27 września do 31 grudnia 2021 r.;
- *Wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2021-2025*. W 2021 r. w ramach programu:
  - przeprowadzono otwarty konkurs ofert dla podmiotów prowadzących działalność w sferze pożytku publicznego pn. „Rozwiązywanie problemów alkoholowych w województwie kujawsko-pomorskim”. Przyznano dotacje **11** organizacjom pozarządowym na **15** zadań, które były realizowane w okresie od 27 września do 31 grudnia 2021 r.;

- przeprowadzono otwarty konkurs ofert dla podmiotów prowadzących działalność w sferze pożytku publicznego pn. „Aktywizacja środowisk wiejskich w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii”. Przyznano dotacje 4 organizacjom pozarządowym na 5 zadań, które były realizowane w okresie od 27 września do 31 grudnia 2021 r.;
- sfinansowano działania lecznicze realizowane przez Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Toruniu (zrealizowano 96 godzin superwizji dla 35 terapeutów uzależnień w czterech placówkach).

W 2021 r. w zakresie promocji i ochrony zdrowia Zarząd Województwa realizował następujące zadania:

- przeprowadzono konkurs ofert nr 10/2021 na wykonywanie zadań publicznych pn. „**Ochrona i promocja zdrowia**”. Celem konkursu było zwiększenie świadomości zdrowotnej i poprawa stanu zdrowia mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. Spośród wszystkich ofert poddanych ocenie merytorycznej wybrano **16 ofert** (16 organizacji pożytku publicznego), na które przyznano dofinansowanie w wysokości **120 000,00 zł**. W konkursie udział wzięło **2157 osób**;
- przeprowadzono konkurs ofert nr 16/2021 na wykonywanie zadań publicznych pn. „**Ochrona zdrowia psychicznego**”. Celem powyższego konkursu była profilaktyka chorób psychicznych i poprawa stanu zdrowia psychicznego mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. Spośród wszystkich ofert poddanych ocenie merytorycznej wybrano **11 ofert** (11 organizacji pożytku publicznego), na które przyznano dofinansowanie w wysokości **80 000,00 zł**. Wykorzystana kwota dotacji **79 410,02 zł**;
- w ramach programu „**Wspólna sprawa**” na antenie pasma regionalnego TVP Bydgoszcz wyemitowano 5 odcinków telewizyjnych o charakterze edukacyjnym, w których omówiono zagadnienia dotyczące wykrywania i leczenia nowotworów jelita grubego i płuc, chorób cywilizacyjnych, zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży oraz leczenia uzdrowiskowego dzieci i młodzieży. Koszt tego zadania wyniósł **38 000,00 zł**;
- również we wrześniu, w Toruniu, współorganizowano: **XX Ogólnopolską Konferencję Medycyny Paliatywnej HOSPICJUM 2021, XVIII Ogólnopolskie Forum Onkologii i Psychiatrii oraz II Forum Ratownictwa Medycznego i Pielęgniarstwa Ratunkowego**. Celem tych cyklicznych wydarzeń była wymiana doświadczeń i prezentacja najnowszych osiągnięć polskiej i światowej medycyny w zakresie profilaktyki onkologicznej, medycyny paliatywnej oraz psychiatrycznej a także z ratownictwa medycznego. W spotkaniach łącznie wzięło udział 150 osób, w tym: przedstawiciele zawodów medycznych, najwybitniejsi specjaliści w danych dziedzinach medycyny, konsultanci krajowi i wojewódzcy, goście zagraniczni oraz pacjenci. W Bydgoszczy natomiast współorganizowano **VI Kujawsko-Pomorskie Forum Psychiatrii Środowiskowej**. W trakcie wydarzenia poruszone zostały tematy z obszaru psychiatrii środowiskowej realizowane m.in. w ramach Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, forum zgromadziło ok. 50 osób;

Plenerowa wystawa artystyczna „Siła KobieTY”, fot. Mikołaj Kuras

- w październiku 2021 r. współorganizowano kampanię informacyjno-edukacyjną realizowaną przez Polska Press sp. z o.o. oddział w Bydgoszczy pn. „Siła KobieTY”. Celem akcji było zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat profilaktyki nowotworów kobiecych poprzez ukazanie historii 12 kobiet z regionu, które zwalczyły chorobę nowotworową bądź są w trakcie jej leczenia. W ramach projektu zorganizowano plenerowe wystawy artystycznych zdjęć we Włocławku, Grudziądzu Bydgoszczy, Toruniu oraz Inowrocławiu. Dodatkowo na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego zaprezentowany został film pt. „Siła KobieTY”. Przesłaniem wystawy jak i filmu było uświadomienie odbiorcom, że badania profilaktyczne i szybkie wykrycie choroby umożliwiają efektywne leczenie i powrót do zdrowia;
- w listopadzie zorganizowano „Naradę Pełnomocników ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień i Członków Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych” (w formule online). Jest to wydarzenie cykliczne. W 2021 r. w naradzie wzięły udział 102 osoby;
- również w listopadzie, w Zespole Pałacowo-Parkowym w Ostromecku, odbyło się seminarium pt. „Bezpieczeństwo społeczno-gospodarcze województwa kujawsko-pomorskiego w warunkach pandemii Covid-19”. Celem wydarzenia było przybliżenie tematyki ochrony zdrowia w kontekście istniejących i przewidywanych uwarunkowań epidemicznych, środowiskowych oraz społeczno-gospodarczych. Seminarium odbyło się w systemie hybrydowym, stacjonarnie uczestniczyło w nim 30 osób;
- mając na uwadze potrzeby najmłodszych pacjentów z niewydolnością oddechową, przebywających w Hospicjum NADZIEJA w Toruniu, w ramach akcji „Mikołajki z NADZIEJĄ na lepszy oddech” zapewniono dla hospicjum 5 koncentratorów tlenu, a w dniu 06.12.2021 r. zorganizowano spotkanie, podczas którego zapewniono zabawę z animatorkami i prezenty (zabawki terapeutyczne i sensoryczne) dla 12 dzieci. Koszt zadania to **26 997,38 zł**;
- na stronie internetowej Urzędu, w zakładce „Zdrowie”, przez cały rok, sukcesywnie publikowane są **artykuły traktujące o ważnych problemach zdrowotnych**, przybliżające specyfikę istotnych zagadnień związanych ze zdrowiem, promujących właściwy styl życia oraz wskazujących możliwości rozwiązywania problemów zdrowotnych. Podczas ważnych dni dla promocji zdrowia (m.in. Światowego Dnia Zespołu Downa, Europejskiego Dnia Mózgu, Dnia Walki z Cukrzycą, Międzynarodowego Dnia Solidarności z osobami Uzależnionymi), zamieszczane były informacje traktujące o danym schorzeniu (w sumie 22 publikacje).

Dnia 8 września 2021 r. uchwałą nr 35/1501/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego powołał **zespół doradczy do spraw potrzeb zdrowotnych**. Do zadań zespołu należą m.in. współdziałanie poprzez przedstawiciela Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z Kujawsko-Pomorską Wojewódzką Radą do spraw Potrzeb Zdrowotnych funkcjonującą przy Wojewodzie Kujawsko-Pomorskim, opracowywanie uwag do projektu wojewódzkiego planu transformacji w zakresie ochrony zdrowia, informowanie Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego o realizacji wojewódzkiego planu transformacji w zakresie ochrony zdrowia oraz o podejmowanych działaniach określających zabezpieczenie zakresów świadczeń opieki zdrowotnej, identyfikowanie potrzeb zdrowotnych i wyzwań organizacji systemu opieki zdrowotnej wymagających działań koordynowanych na poziomie regionalnym. W 2021 r. spotkania zespołu, z uwagi na sytuację epidemiczną, odbyły się 24 września oraz 30 grudnia i miały charakter online. Członkowie Zespołu brali aktywny udział w opiniowaniu „Wojewódzkiego planu transformacji województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022-2026”. Dokument został ogłoszony obwieszczeniem Wojewody Kujawsko-Pomorskiego dnia 22 grudnia 2021 r. w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego (poz. 6818).

Zarząd Województwa, w trosce o zdrowie podległych pracowników, w 2021 r. prowadził działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej, skierowane do pracowników Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu:

- w czerwcu zorganizowano **bezpłatne badanie słuchu** przeprowadzone przez specjalistów;
- w związku z jubileuszowym **X Ogólnopolskim Tygodniem Świadomości Czerniaka** na skrzynki e-mailowe pracowników przesłane zostały materiały edukacyjne w zakresie tego nowotworu;
- w lipcu uczestniczono w kampanii „**Twoje spojrzenie ma znaczenie**” odbywającej się pod patronatem Polskiego Towarzystwa Okulistycznego. Pracownicy Urzędu otrzymali e-mailowo materiały edukacyjne dotyczące higieny wzroku i organizacji środowiska pracy w domu. W ramach akcji, pracownicy otrzymali wysokiej jakości krople do oczu;
- w grudniu zapewniono możliwość wysłuchania półgodzinnego wystąpienia online dr n. med. Marii Lorentowicz-Zagalak, stomatolog, pasjonatki zdrowego uśmiechu. Podczas spotkania pt. „**Utrata zęba – mity i fakty**”, poruszone zostały tematy dotyczące profilaktyki stomatologicznej i konieczności protetyki.

W 2021 r. zadania w zakresie promocji i ochrony zdrowia realizowały także jednostki organizacyjne, nadzorowane przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w tym m.in:

- **Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Toruniu:**

- realizowano programy edukacyjno-profilaktyczne: „AfterCare” oraz „Problem Alkoholika i jego bliskich”. W ramach Programu „AfterCare” 285 absolwentów WOTUiW w Toruniu wzięło udział w sesjach terapeutycznych dot.: asertywności, bezsilności, złości, agresji, zapobiegania nawrotom choroby, budowania poczucia własnej wartości. W Programie „Problem alkoholika i jego bliskich” 43 osoby – członkowie rodzin z problemem alkoholowym – wzięły udział w grupach terapeutycznych i samopomocowych, informujących m.in. na czym polega choroba alkoholowa. Zadanie realizowano w okresie od stycznia do grudnia 2021 r. w całodobowym Oddziale Odwykowym;
- zorganizowano program „Superwizja grupowa i indywidualna dla zespołów terapeutycznych”. Program adresowany był do terapeutów pracujących na co dzień z osobami uzależnionymi. Praca terapeuty uzależnień związana jest z dużym obciążeniem psychicznym i emocjonalnym, w efekcie może prowadzić do wypalenia zawodowego. Warunkiem skutecznej pomocy jest poddanie się superwizji własnej pracy terapeutycznej. Superwizja to omawianie z superwizorem pracy terapeuty oraz tego, co wydarzyło się podczas pracy z pacjentem. W programie wzięło udział 35 terapeutów. Zadanie zostało ukończony w 2021 r.;
- **Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku:**
  - na oddziale Pediatrii utworzono specjalną strefę tzw. „Strefę Rodzica”;
  - dla studentów V i VI roku kierunku lekarskiego uruchomiono program stypendialny pn. „Medyk jutra”, program docelowo ma objąć 20 studentów;
  - 22 sierpnia 2021 r. we współpracy z innymi podmiotami szpital zorganizował "MIASTECZKO ZDROWIA";
  - 21 września 2021 r. odbyła się uroczystość inauguracyjna rozbudowę kompleksu szpitalnego Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku;
  - 26 września 2021 r. zorganizowano „Światowy Dzień Serca”. Lekarze kardiologów oraz pielęgniarki pracujące na oddziale kardiologii, udzielali bezpłatnych konsultacji i badań (w tym EKG i USG dopplerowskie tętnic szyjnych). Dostępne były także porady dietetyka, psychologa oraz z zakresu leczenia chorób kardiologicznych. Na zainteresowanych czekały także: punkt szczepień oraz szkolenie z udzielania pierwszej pomocy;
  - w listopadzie 2021 r. w Poradniach Specjalistycznych w ramach Dnia Wzroku, przeprowadzono bezpłatne badania oraz konsultacje okulistyczne;
  - 17 listopada 2021 r. na Oddziale Neonatologicznym, obchodzono z kolei Światowy Dzień Wcześnieńki;
- **Regionalne Centrum Onkologii im. prof. F. Łukaszczyka w Bydgoszczy:**
  - w Regionalnym Centrum Onkologii został przeprowadzony przez TUV Nord Polska sp. z o.o., audit nadzoru z zakresu wymagań Systemu Zarządzania Jakością (ISO 9001), Systemu Zarządzania Środowiskowego (ISO 14001) oraz Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy (ISO 45001);
  - Centrum Onkologii uzyskało certyfikat Audit recertyfikacyjny z zakresu wymagań Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji (ISO 27001) przyznany przez Dekra Certification. Certyfikat ten jest potwierdzeniem kompleksowego podejścia do bezpieczeństwa informacji, ochrony informacji cyfrowych, dokumentów papierowych, aktywów fizycznych (komputerów i sieci) jak i wiedzy poszczególnych pracowników;
  - dla Zakładu Mikrobiologii i Zakładu Diagnostyki Laboratoryjnej Centrum Onkologii wydano nowy Zakres Akredytacji Laboratorium Medycznego nr AM 010, wyd. 9 z dnia 15.01.2021 r., w którym laboratoria rozszerzają/ uaktualniają listę akredytowanych badań w zakresie stałym i elastycznym.
- **Zakład Sprzętu Ortopedycznego i Rehabilitacyjnego sp. z o.o. w Bydgoszczy:**
  - utworzono wojewódzką sieć specjalistycznych sklepów medycznych w Bydgoszczy, Toruniu i Włocławku. Głównym novum jest sprzedaż nie tylko produktów własnej produkcji, tj. protez, butów, gorsetów i wkładek, ale także sprzedaż rehabilitacyjnych artykułów seryjnych oraz środków rehabilitacyjnych. Podjęto działania w zakresie poszerzenia zakresu własnej produkcji o gorsety typu Cheneau oraz współpracę z konstruktorami sprzętu rehabilitacyjnego. Uzupełniono również ofertę dla osób zajmujących się przewlekłe chorymi i osób po wypadkach, w pośrednictwie ubezpieczeniowym.

Osiągnięcia placówek medycznych prowadzonych przez Województwo:

- **Regionalne Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy:**
  - dwóch pracowników Centrum Onkologii: prof. dr hab. n. med. Marzena Anna Lewandowska i prof. dr hab. n. med. Krzysztof Roszkowski otrzymali tytuły profesora nauk medycznych i nauk o zdrowiu, nadane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudę;
  - Regionalne Centrum Onkologii w Bydgoszczy jako pierwsze i dotychczas jedyne w Polsce uzyskało Akredytację EARL1 i EARL2 wydawaną przez Europejskie Towarzystwo Medycyny Nuklearnej. Akredytacja potwierdza najwyższą jakość techniczną wykonywanych badań PET/CT oraz prawidłowość

- obliczeń aktywności metabolicznej wykrywanych zmian chorobowych. Centrum Onkologii potwierdziło kolejny raz swoją wysoką pozycję w rankingu szpitali wykonujących badania obrazowe z najwyższej półki referencyjnej;
- Europe Business Assembly Corporation of social Partnership przyznało Centrum Onkologii nagrodę European Quality Award. Kryteria decydujące o przyznaniu nagrody to wysoka pozycja w rankingach regionalnych, rozpoznawalność marki, pozytywne opinie klientów i partnerów biznesowych, popularność firmy;
  - Quality Institute sp. z o.o. przyznała Centrum Onkologii nagrodę „Grand Quality” (I miejsce). Certyfikat i godło otrzymują podmioty wyróżniające się wysoką jakością i efektywnością świadczeń, nowoczesnym modelem zarządzania oraz troską o budowanie jak najlepszych relacji z pacjentami. Jednostki, które w swoich działaniach kierują się zasadami zmierzającymi do utrzymania wysokiej jakości świadczonych usług z poszanowaniem reguł etyki, profesjonalizmem oraz rzetelnością;
  - Centrum Onkologii zajęło 1 miejsce w konkursie „Szpital Dobrej Praktyki Żywienia Klinicznego – Leczenie przez żywienie” organizowanym przez Polskie Towarzystwo Żywienia Pozajelitowego, Dojelitowego i Metabolizmu. Otrzymanie certyfikatu potwierdza przestrzeganie przez placówkę najwyższych standardów w zakresie leczenia żywieniowego oraz możliwość zapewnienia każdemu pacjentowi z ryzykiem żywieniowym odpowiedniej opieki hospitalizacyjnej;
  - Centrum Onkologii zostało także uhonorowane Medalem Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za działalność na rzecz mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego podczas pandemii Covid-19;
  - Dyrektor Centrum Onkologii, prof. dr hab. n. med. Janusz Kowalewski otrzymał Nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kategorii ochrona zdrowia. W ten sposób doceniono skuteczne zarządzanie placówką, które pozwoliło na wypracowanie europejskich standardów jakości świadczonych w placówce usług leczniczych i uzyskanie dodatniego wyniku finansowego oraz prowadzenie racjonalnej polityki inwestycyjnej i stworzenie systemu premiowania pracowników;
  - w 2021 r. prof. dr hab. n. med. Janusz Kowalewski został Prezesem Polskiego Towarzystwa Kardio-Torakochirurgów. Do jego głównych zadań będzie należało: nadzór merytoryczny nad programem szkolenia młodych kardiochirurgów i torakochirurgów w Polsce oraz przygotowanie zasad współpracy Towarzystwa z firmami produkującymi sprzęt medyczny, w celu organizacji kursów i warsztatów dla rezydentów.
- **Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy:**
    - Dyrektor Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy, Mariola Brodowska otrzymała Nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego za całokształt działań związanych z zarządzaniem i kierowaniem Centrum oraz Medal Wojewody Kujawsko-Pomorskiego za szczególne zasługi dla województwa kujawsko-pomorskiego;
    - 40 pracowników Centrum Pulmonologii otrzymało, przyznawane przez Ministerstwo Zdrowia, odznaczenia „Za zasługi dla ochrony zdrowia”;
    - szpital zajął wysokie, 10 miejsce w rankingu „Liderzy zarządzania. Najlepiej zarządzane szpitale publiczne według BFF Banking Group”, prowadzonym we współpracy z dziennikiem „Rzeczpospolita” (w kategorii szpitale z kontraktem z NFZ 49-99 mln zł).
  - **Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku:**
    - 17 września 2021 r. szpital otrzymał Certyfikat „Wysoka Jakość w Ochronie Zdrowia” w VII edycji Ogólnopolskiego Konkursu i Programu Certyfikacji Podmiotów Branży Medycznej organizowanego przez Quality Institute w Katowicach. Wręczenie tego jednego z najbardziej uznanych znaków jakości w ochronie zdrowia na polskim rynku, miało miejsce podczas uroczystej gali w Szczawnicy. Certyfikat przyznawany jest podmiotom wyróżniającym się wysoką jakością i efektywnością świadczeń, nowoczesnym modelem zarządzania oraz troską o budowanie jak najlepszych relacji z pacjentami/klientami. Warunkiem jego otrzymania jest także kierowanie się w swojej działalności regułami etyki, profesjonalizmu, uczciwości, rzetelności i służby publicznej;
    - szpital zajął 5 miejsce w VI edycji rankingu „Liderzy Zarządzania – najlepiej zarządzane szpitale publiczne” (w kategorii: szpitale z kontraktem z NFZ wyższym niż 99 mln zł) prowadzonym we współpracy z dziennikiem „Rzeczpospolita”. Celem inicjatywy jest ocena placówek medycznych i wyłonienie najlepszego szpitala pod kątem efektywności aktywów, rentowności sprzedaży i dynamiki kontraktu z NFZ.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁANIA W SŁUŻBIE ZDROWIA

W zakresie Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach RPO WKP 2014-2020 na potrzeby łagodzenia skutków pandemii Covid-19 kontynuowano wsparcie w ramach projektu pn. „Ograniczenie negatywnych skutków Covid-19 poprzez działania profilaktyczne i zabezpieczające skierowane do służb medycznych”. Projekt

realizowany był w partnerstwie między Samorządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a podmiotami leczniczymi z terenu całego województwa: szpitalami powiatowymi, gminnymi i miejskimi, szpitalami klinicznymi oraz zakładami opieki zdrowotnej, dla których podmiotem założycielskim jest Samorząd Województwa. W ramach projektu realizowano 4 zadania: zakup materiałów medycznych i środków ochrony osobistej dla pracowników służby zdrowia (Partnerzy), działalność ośrodków wychnieniowych, realizacja testów na obecność koronawirusa wśród pracowników służby zdrowia, zakup środków ochrony osobistej dla podmiotów leczniczych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego świadczących usługi w ramach NFZ. Od początku realizacji projektu zakupiono: 1 430 000 szt. masek chirurgicznych, 49 500 szt. kombinezonów, 1 100 000 szt. rękawiczek, 100 000 szt. masek FFP2, 70 000 szt. masek FFP3, wykonano 14 765 testów wśród pracowników podmiotów leczniczych. Ze wsparcia w ww. zakresie skorzystało łącznie 248 podmiotów leczniczych. Od 2020 r. wsparciem dotyczącym opieki wychnieniowej objętych zostało 38 podmiotów wykonujących działalność leczniczą. W 2021 r. zrealizowano 5 276 osobodób w ramach opieki wychnieniowej (łącznie od 2020 r. 9 125 osobodób).

Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy:

- zgodnie z decyzjami Wojewody Kujawsko-Pomorskiego, od 4 marca 2020 roku Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii pozostawało w stanie podwyższonej gotowości w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19. Szpital zapewniał łóżka na pierwszym i drugim poziomie zabezpieczenia (w tym łóżka intensywnej terapii) dla chorych z najcięższym przebiegiem zakażenia SARS-CoV-2;
- ze względów organizacyjnych wynikających z realizacji decyzji Wojewody o pozostawianiu szpitala w stanie podwyższonej gotowości do walki z Covid-19, konieczne było połączenie funkcjonalne 2 oddziałów (oddziału Klinicznego Chorób Płuc, Nowotworów i Gruźlicy z oddziałem Onkologiczno-Pulmonologicznym z Chemioterapią), na których hospitalizowano pacjentów zakażonych koronawirusem. Połączenie miało charakter techniczny (bez formalnego uwidocznienia w rejestrze) i podyktowane było względami epidemicznymi, tj. koniecznością takiego zorganizowania opieki na przedmiotowych oddziałach, która gwarantowała właściwe wydzielenie stref brudnych i czystych, śluz oraz całej infrastruktury, zapewniającej w pełni bezpieczne i efektywne udzielane świadczeń pacjentom oraz bezpieczne środowisko pracy personelu;
- na oddziałach realizujących świadczenia opieki zdrowotnej w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19 hospitalizowano 1 336 pacjentów;
- w celu zmniejszenia prawdopodobieństwa przeniesienia zakażenia w momencie pierwszego kontaktu pacjenta z Izbą Przyjęć, wszyscy pacjenci poddawani byli wstępnej kwalifikacji typu pretriage, w wyznaczonych dwóch strefach (w wolnostojących kontenerach zewnętrznych): dla pacjentów bezobjawowych oraz dla pacjentów wykazujących objawy. W wyznaczonych obszarach wstępnej kwalifikacji typu pretriage przyjęto w 2021 roku 19 000 osób;
- w szpitalu zorganizowane zostały punkty pobrań materiału biologicznego do przeprowadzania testu na obecność wirusa SARS-CoV-2. Zgodnie z wytycznymi prezesa NFZ materiał pobierany był od osób przyjmowanych na leczenie szpitalne, kierowanych do sanatoriów, pracowników szpitala, nauczycieli. W roku 2021 wykonanych zostało 21 500 pobrań;
- w Zakładzie Mikrobiologii wykonano 23 000 testów na obecność wirusa SARS-CoV-2;
- w maju 2021 roku uruchomiono Oddział Rehabilitacji Oddechowej dla pacjentów po przebytej chorobie Covid-19 z 25 łózkami, na których zrealizowano do końca roku 5 200 osobodni pobytu;
- w celu szybkiego wyszczepienia jak największej części personelu szpitala przeprowadzono akcję szczepień pracowników przeciwko SARS-CoV-2. W I połowie roku 2021 pierwszą i drugą dawkę przyjęło 591 osób. łącznie podano 1199 dawek szczepionki.

Zadania, z których zrezygnowano lub ich nie wykonano w całym zaplanowanym zakresie lub w zaplanowanych terminach w związku z brakiem możliwości, wynikającym ze stanu pandemii Covid-19:

- w **Wojewódzkim Ośrodku Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Toruniu** nie wykonano wszystkich elementów programów edukacyjno-profilaktycznych: „After Care”, „Problem Alkoholika i jego bliskich” – wynikało to z faktu, że nie wszystkie działania można było zrealizować online. Natomiast odpowiedzialne podejście do zdrowia uczestników nie pozwalało w okresie jesiennym na realizowanie spotkań w pomieszczeniach (Ośrodek nie dysponuje odpowiednio dużymi pomieszczeniami);
  - w **Kujawsko-Pomorskim Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy** stan epidemiczny oraz wprowadzane od miesiąca marca 2020 r. zmiany organizacyjne wynikające z decyzji Wojewody Kujawsko-Pomorskiego, polegające na zabezpieczeniu łóżek szpitalnych dla pacjentów podejrzanych lub zakażonych koronawirusem SARS-CoV-2, spowodowały znaczne ograniczenia lub zaprzestanie udzielania świadczeń zdrowotnych pacjentom planowym lub pacjentom objętym kompleksowym leczeniem w szpitalu.
- Zawieszeniu (do 30.06.2021 r.) uległy świadczenia z zakresu:**

- diagnostyki zaburzeń oddychania w czasie snu;
- leczenia obturacyjnego bezdechu sennego metodą CPAP;
- świadczeń nieinwazyjnej wentylacji mechanicznej;
- planowych zabiegów operacyjnych z zakresu chirurgii klatki piersiowej;
- **utrzymano chemioterapię ambulatoryjną oraz w trybie hospitalizacji jednodniowej.** Zaplanowany i rozpoczęty proces inwestycyjny, polegający na wyłączeniu jednego skrzydła szpitala oraz konieczność przekształcenia oddziałów pulmonologicznych na oddziały dla pacjentów z Covid-19 spowodowały, że w I półroczu 2021 r. można było utrzymać tylko jeden oddział pulmonologiczny zachowawczy dla pacjentów niezakażonych wirusem SARS-CoV-2, a wymagających hospitalizacji z powodu innych chorób układu oddechowego niż Covid-19;
- w **Zakładzie Sprzętu Ortopedycznego i Rehabilitacyjnego sp. z o.o. w Bydgoszczy**, w związku z brakiem możliwości kontaktów z lekarzami, którzy wypełniają stosowne dokumenty na zakup sprzętów ortopedycznych z dofinansowaniem, od marca 2020 r. do sierpnia 2021 r. w sposób znaczący zmalała liczba klientów, a co za tym idzie obroty Spółki. Wszystko to negatywnie wpłynęło na sytuację finansową Spółki. Czas pandemii od 2020 r. wykorzystano na rekonfigurację struktury, poszerzenie zakresu produkcji własnej, pracę nad możliwością powołania w Spółce centrum certyfikacji zawodowej z ewentualną możliwością szkolenia w przyszłości nowych kadr, nawiązanie współpracy z firmą ubezpieczeniową, nawiązanie współpracy z ROPS-em w celu przygotowania projektów do nowej perspektywy finansowej oraz prowadzenia szerokiego zakresu działań marketingowych i informacyjnych.

DZIAŁALNOŚĆ INSTYTUCJI KULTURY

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach działalności wojewódzkich instytucji kultury w 2021 r.:

- ponad 87 mln zł dotacji dla wojewódzkich instytucji kultury;
- 828,5 tys. widzów i odwiedzających wojewódzkie instytucje kultury;
- powołanie nowej instytucji kultury – **Kujawsko-Pomorskiego Centrum Dziedzictwa**;
- 98 nagród dla twórców ludowych.

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego prowadzi i organizuje **działalność kulturalną** poprzez **wojewódzkie instytucje kultury**, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym. Rok 2021 był kolejnym rokiem ich funkcjonowania w sytuacji epidemicznej związanej z Covid-19, która ma szczególny wpływ na ich działalność. Nieodzownym elementem dostosowania się instytucji kultury do stanu pandemii, stało się wypracowanie przez nie nowych form przedstawiania oferty kulturalnej, umożliwiających korzystającym z niej zdalne uczestnictwo. Popularne stało się udostępnianie transmisji oraz nagrań archiwalnych i bieżących wydarzeń kulturalnych (wystaw, koncertów, spektakli) online, prowadzenie zajęć i warsztatów za pośrednictwem multimedialnych platform komunikacyjnych, a także dodatkowe zamieszczanie materiałów i zasobów instytucji kultury w formie zdigitalizowanej. Wskazać należy jednak, że niezależnie od momentu ustąpienia stanu pandemii Covid-19, nowe formy kontaktu wojewódzkich instytucji kultury z odbiorcami pozostaną powszechne, wzbogacając standardowe formuły korzystania z oferty kulturalnej. W związku z tym stwierdzić można, iż pandemia Covid-19, stanie się w przypadku tego rodzaju działalności, specyficznym uwarunkowaniem stwarzającym nowe możliwości.

W związku z utworzeniem uchwałą nr XXXI/450/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 kwietnia 2021 r., nowej instytucji kultury – **Kujawsko-Pomorskiego Centrum Dziedzictwa (KPCD) w Toruniu**, na koniec 2021 r. Samorząd Województwa pełnił rolę organizatora dla **16** wojewódzkich instytucji kultury oraz rolę współorganizatora dla toruńskiej instytucji kultury – Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu”.

Ochrona dziedzictwa kulturowego regionu jest od lat priorytetem działań Samorządu Województwa. Istotą koncepcji merytorycznej i organizacyjnej nowo tworzonej instytucji – Kujawsko-Pomorskiego Centrum Dziedzictwa w Toruniu jest połączenie koncepcji instytucji zajmującej się edukowaniem, promowaniem, dokumentowaniem dziedzictwa kulturowego regionu oraz kreowaniem mechanizmów wzmacniających regionalną tożsamość, opartą na lokalnych wyróżnikach reprezentatywnych dla dziedzictwa kulturowego regionu. Zgodnie z nadanym statutem jednym z podstawowych działań Centrum będzie przywrócenie **zespółowi pałacowo-parkowemu w Nawrze**, który na mocy umowy darowizny zawartej ze spadkobiercami rodziny Sczanieckich, został nabyty przez Województwo Kujawsko-Pomorskie 9 grudnia 2020 r., jego dawnego blasku, nawiązując do tradycji tego miejsca jako ostoji myśli patriotycznej i życia kulturalnego. Zespół pałacowo-parkowy w Nawrze, będący siedzibą ziemiańskich **rodów Sczanieckich i Kruszyńskich** zajmuje szczególne miejsce w historii regionu. Przedstawiciele tych rodów byli jednymi z najbardziej

aktywnych społecznie ziemian pomorskich, współtwórcami i członkami wielu organizacji gospodarczych i charytatywnych, którzy znacząco przyczynili się do rozwoju badań naukowych nad historią Pomorza. Gromadzony w nawrzańskim pałacu przez stulecia cenny księgozbiór, należał do największych na obszarze dawnych Prus Królewskich. Tworzone w ramach Centrum muzeum ma być kontynuacją kulturotwórczych tradycji pałacu Kruszyńskich i Szanieckich oraz hołdem dla przedwojennej inteligencji, która swoją społeczną rolę postrzegała jako służbę na rzecz polskości. Będzie prezentowało historię ziemiaństwa polskiego, zaznaczając rolę, jaką pełniło zarówno pod względem kształtowania kulturowo-rolniczego krajobrazu polskiej wsi, jak i kluczowej roli w walce o polskosc i suwerenność kraju. Ponadto działalność Centrum będzie się koncentrowała na inspirowaniu oraz wyznaczaniu kierunków i programów działalności dla miejsc, obiektów, przestrzeni, mających istotne znaczenie dla zróżnicowanego dziedzictwa kulturowego regionu, m.in. takich jak: Park Kulturowy Wietrzychowice, piastowski zespół osadniczo-sakralny w Kałdusie, zespół pałacowo-parkowy w Warszewicach, zespół tężniowo-solankowy w Ciechocinku, czy też miejsc związanych z osobą Fryderyka Chopina i jego rodziny. 27 maja 2021 r. na stanowisko dyrektora KPCD w Toruniu powołano **Pana dr. Marka Rubnikowicza**. 12 października 2021 r. nominacje odebrali także członkowie **Rady programowej Kujawsko-Pomorskiego Centrum Dziedzictwa**, która jest powołanym na czteroletnią kadencję ciałem doradczym dyrektora Centrum.

W roku 2021 r. na sfinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych przez wojewódzkie instytucje kultury zadań statutowych przeznaczono łącznie ponad **85,6 mln zł**²⁴ (wzrost o ponad 5% w stosunku do roku 2020).

Dzięki powyższym środkom wojewódzkie instytucje kultury mogły realizować działalność statutową wzbogacając ofertę kulturalną, artystyczną, edukacyjną. Wojewódzkie instytucje artystyczne – Teatr im. Horzycy w Toruniu i Opera Nova w Bydgoszczy łącznie przygotowały 9 premier oraz wystawiły na swoich scenach **219 przedstawień repertuarowych dla 52,6 tys. widzów**. W **124 koncertach**, które oprócz Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy organizowały również Ośrodek Chopinowski w Szafarni, Pałac Lubostroń w Lubostroniu, Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w Toruniu, Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Bydgoszczy i Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku, uczestniczyło **51,7 tys. melomanów**. W 2021 r. **województzkie muzea zwiedziło 214 tys. osób**, dla których przygotowano 21 wystaw czasowych. W ciągu 2021 r. **województzkie biblioteki publiczne odnotowały 476,9 tys. odwiedzin**. W tym okresie czytelnicy **wypożyczyli ponad 1 250 800 jednostek** (m.in. książki, audiobooki, e-booki, gry planszowe).

Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu, jako pierwsza biblioteka w Polsce, **zainicjowała możliwość zamawiania i odbioru książek bez konieczności osobistej wizyty w placówce – poprzez sieć paczkomatów InPost**. Kolejnym innowacyjnym rozwiązaniem było uruchomienie przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy pierwszego w pełni samoobsługowego, całodobowego **Książkomatu** na osiedlu Miedzyń-Prądy. Planowane jest w przyszłości rozwinięcie tego projektu. Dodatkowo w bibliotekach podległych administracji Samorządu Województwa zorganizowano **39 konkursów** w których wzięło udział **6 723 uczestników**.

Placówki kultury prowadzone przez Samorząd Województwa osiągnęły w 2021 r. następujące wskaźniki dotyczące swojej działalności:

- **Opera Nova w Bydgoszczy**: liczba spektakli: **62**, w tym **3** premiery, frekwencja na spektaklach: **34 498** widzów;
- **Teatr im. Wilama Horzycy w Toruniu**: **157** spektakle na scenach Teatru, w tym **6** premier, które obejrzało **18 103** widzów;
- **Filharmonia Pomorska im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy**: liczba słuchaczy: **44 337**, Koncerty Orkiestry Symfonicznej i Kameralnej: **43**, audycje szkolne: **82**, poranki dla seniorów: **12**;
- **Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy**: zrealizowano 486 wydarzeń kulturalnych dla **145,9** tys. odbiorców, z uwzględnieniem działań stacjonarnych i online (w tym: **10** wystaw, **19** koncertów, **70** spotkań literackich i tematycznych, **236** warsztatów, **90** wykładów, **14** przeglądów i konkursów);
- **Pałac Lubostroń w Lubostroniu** – zorganizowano **42** wydarzenia kulturalne z udziałem publiczności, podczas których wystąpiło **228** artystów – frekwencja **6 203** widzów; **4** wydarzenia kulturalne online, podczas których wystąpiło **19** artystów, liczba odbiorców: **2 787**;
- **Ośrodek Chopinowski w Szafarni** – zrealizowano **31** koncertów, w tym **24** z udziałem publiczności (liczba melomanów – **1 165**) i **7** w formie online, liczba zwiedzających obiekt – **5 290**, liczba audycji – **60**;

²⁴ Podano wysokość dotacji statutowej łącznie z dotacją dla Kujawsko-Pomorskiego Teatru Muzycznego w Toruniu. Pozostałe dane przedstawione w materiale przygotowanym przez DKiDN nie obejmują danych z ww. instytucji, nad którą nadzór pełni Departament Promocji UM (dotyczy to zarówno wskaźników merytorycznych, działań projektowych, inwestycyjnych, zakupów środków trwałych, itp.).

- **Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w Toruniu** – przeprowadzono 206 warsztatów i zajęć edukacyjnych dla 5 888 uczestników (w tym online 108 warsztatów dla 5 132 odbiorców), 5 konkursów dla 358 uczestników (w tym 4 online dla 258 odbiorców), przygotowano 2 wystawy, które odwiedziło 400 osób (w formie online 814), zorganizowano 12 koncertów i prezentacji dla 1 450 uczestników;
- **Galeria i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu** – zorganizowano 21 wystaw czasowych dla 7 500 zwiedzających, przeprowadzono 463 zajęcia edukacyjne i metodyczne dla 1 278 osób, przeprowadzono 2 konkursy, w których uczestniczyło 4 886 osób;
- **Galeria Sztuki „Wozownia” w Toruniu** – przygotowano 27 wystaw we wszystkich salach Galerii, które obejrzało 10 426 osób, z innych form (wykładów, zajęć w formie online) skorzystało 9 501 osób;
- **Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr Witolda Bełzy w Bydgoszczy** – liczba zarejestrowanych użytkowników: 34 683, liczba odwiedzających: 293 477, którym wypożyczono 753 090 jednostek, liczba zorganizowanych wydarzeń (spotkania autorskie i czytelnicze, prelekcje, konkursy, zajęcia literackie, plastyczne, pokazy filmów): 805, w których wzięło udział 12 878 osób, a w formie online – 33 wydarzenia, w których uczestniczyło 8 687 uczestników;
- **Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu** – liczba zarejestrowanych użytkowników: 17 761, liczba odwiedzających: 183 456, którym wypożyczono 497 771 jednostek, liczba zorganizowanych wydarzeń (wystawy, gra miejska, konkurs literacki) 1 051, w których uczestniczyło 17 417 osób, przeprowadzono 217 zajęć edukacyjnych dla 3 027 osób;
- **Muzeum Etnograficzne im. prof. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu** – prezentowane wystawy stałe i czasowe odwiedziło 17 620 osób, przeprowadzono 50 zajęć edukacyjnych skierowanych do uczniów i dorosłych, w których wzięło udział 945 osób, zorganizowano 32 wydarzenia dla 5 311 uczestników;
- **Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku** – z oferty muzealnej, w ramach której przygotowano 15 wystaw czasowych, 2 koncerty, 35 wydarzeń upowszechnieniowych, 19 prelekcji, 146 warsztatów muzealnych, 221 lekcji pokazowych w skansenie w Kłóbce skorzystało łącznie 24 477 osób;
- **Muzeum Archeologiczne w Biskupinie** – teren rezerwatu archeologicznego oraz prezentowane wystawy stałe i czasowe odwiedziło 171 946 osób, zorganizowano 9 imprez i wydarzeń plenerowych, 2 międzynarodowe konferencje;
- **Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” w Toruniu** – liczba osób odwiedzających: 58 383, w tym frekwencja na wystawach wyniosła 39 392, liczba widzów Kina Centrum: 14 841, liczba uczestników działań edukacyjnych 2 620 oraz liczba uczestników wydarzeń organizowanych przez Centrum Literatury 931. łącznie instytucja zorganizowała 1 125 wydarzeń, w tym 16 wystaw i festiwalu.

Dodatkowo, poza środkami przyznanymi w ramach dotacji podmiotowych, z budżetu Województwa udzielono wsparcia w kwocie ponad 1,5 mln zł wojewódzkim instytucjom kultury na **festiwale, działania edukacyjne, projekty upowszechnieniowe oraz zakupy i konserwację muzealiów**. Dotacji udzielono:

- **Filharmonii Pomorskiej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy** na realizację Bydgoskiego Festiwalu Muzycznego i na realizację telewizyjnego oratorium Mesjasz G. F. Händla dedykowane Prymasowi Tysiąclecia (485 tys. zł);
- **Teatrowi im. Wilama Horzycy w Toruniu** na realizację Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego Kontakt oraz na wsparcie projektu edukacyjnego: „Młody Teatr” (266,1 tys. zł);
- **Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. dr Witolda Bełzy w Bydgoszczy** na wsparcie Festiwalu Książki Obrazkowej dla Dzieci "Literobrazki", Dyskusyjnych Klubów Książki oraz zakupu nowości wydawniczych (200 tys. zł);
- **Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu** na wydanie 21. tomu czasopisma naukowego „Folia Toruniensia”, zakup nowości wydawniczych, Dyskusyjne Kluby Książki, doposażenie pracowni konserwatorskiej oraz działania edukacyjne (246,8 tys. zł);
- **Muzeum Etnograficznemu im. prof. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu** na konserwację zabytkowych bryczek oraz zakup muzealiów (32,3 tys. zł);
- **Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku** na projekt dotyczący promocji haftu kujawskiego oraz konserwację maszyn i urządzeń rolniczych będących w zbiorach muzeum (53,2 tys. zł);
- **Kujawsko-Pomorskiemu Centrum Kultury w Bydgoszczy** na wydanie 4 numerów „Kwartalnika Artystycznego. Kujawy Pomorze”, przygotowanie i przeprowadzenie XVII Wojewódzkiego Konkursu Historycznego "Zabytki naszego regionu", realizację Ogólnopolskiego Konkursu Malarskiego oraz obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa 2021 (63,5 tys. zł);
- **Ośrodkowi Chopinowskiemu w Szafarni** na organizację konkursu dla młodych pianistów oraz cyklu koncertów „Wakacje z Chopinem” (143,1 tys. zł);
- **Galerii Sztuki „Wozownia” w Toruniu** na wydanie wydawnictwa okolicznościowego (8 tys. zł).

Wydarzenia zorganizowane przez Wojewódzkie Instytucje Kultury w 2021 r.:

- **59. Bydgoski Festiwal Muzyczny**, wrzesień – październik 2021 r., liczba słuchaczy: **3 487**, organizator: Filharmonia Pomorska im. I. Jana Paderewskiego w Bydgoszczy;
- **25. Międzynarodowy Festiwal Teatralny KONTAKT**, maj – czerwiec 2021 r. – Toruń, liczba widzów: **1 202**, organizator: Teatr im. Wilama Horzycy w Toruniu;
- **Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. F. Chopina dla Dzieci i Młodzieży w Szafarni**, 12-16 maja 2021 r., liczba uczestników online: **41 651**, organizator: Ośrodek Chopinowski w Szafarni;
- **XXII Międzynarodowe Biennale Grafiki Dzieci i Młodzieży**, 21 października 2021 r. (otwarcie wystawy pokonkursowej), liczba uczestników konkursu: **4 736**, organizator: Galeria i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka;
- **XXVI Festyn Archeologiczny w Biskupinie**, 11-14 września 2021 r., liczba zwiedzających: **27 640**, organizator: Muzeum Archeologiczne w Biskupinie;
- **KOS – II. Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Kazimierza Hoffmana**, 5 czerwca 2021 r. (gala wręczenia nagród), liczba uczestników: **180**, organizator: Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy;
- **13. Ogólnopolski Konkurs Malarski im. Teofila Ociepki**, 9 października 2021 r. (otwarcie wystawy pokonkursowej), liczba uczestników: **112**, organizator: Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy;
- **10. Międzynarodowe Triennale Grafiki „Kolor w Grafice”**, wrzesień – listopad 2021 r., liczba widzów: **1 027**, organizator: Galeria Sztuki Wozownia w Toruniu;
- **XIII Konkurs rzeźbiarski dla dzieci i młodzieży im. Stanisława Zagajewskiego**, 9 kwietnia – 9 maja 2021 r. (wystawa pokonkursowa), liczba uczestników: **108** (uczestnicy konkursu), organizator: Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku, współorganizator: Centrum Kultury Browar „B” we Włocławku;
- **Wystawa/Edward Dwurnik. Polska**, 9 lipca – 19 września 2021 r., liczba widzów: **8 708** stacjonarnie i **140 157** online, organizator: Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” Toruń;
- **Wystawa/Abakanowicz i inni**, 22 października 2021 r. – 27 marca 2022, liczba widzów/zwiedzających: do 31 grudnia 2021 r.: **2 713** stacjonarnie i **18 907** online, organizator: Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” Toruń;
- **Wystawa/Patricia Piccinini. Jesteśmy!**, 29 października 2021 r. – 10 kwietnia 2022 r., liczba widzów: do 31 grudnia 2021 r.: **3 601**, organizator: Fundacja Sztuki Świata, współorganizator: Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” Toruń;
- **Wystawa „Architektura i ludzie Nawry”**, październik 2021 r., przed budynkiem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, organizator: Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa.

Wydarzenia organizowane przez organizacje pozarządowe i inne podmioty, których organizacja została wsparta przez Samorząd Województwa:

- **19 Bydgoszcz Jazz Festival – Międzynarodowy Festival Jazzowy**, 24-29 października 2021 r., Bydgoszcz, organizator: Stowarzyszenie Artystyczne Eljazz w Bydgoszczy;
- **14 Międzynarodowy Festiwal Sztuki na Bilbordach Art Moves 2021**, 30 lipca – 30 września 2021 r., Toruń, liczba artystów w ramach konkursu – **462**, organizator: Fundacja Rusz w Toruniu;
- **Festiwal Muzyki Współczesnej i Sztuk Wizualnych – Mózg Festival (edycja 17)**, 9-11 września 2021 r., Bydgoszcz, organizator: „mózg Foundation- Fundacja Muzyki Współczesnej i Form Interdyscyplinarnych” w Bydgoszczy;
- **18 Międzynarodowy Festiwal Filmowy Millennium Docs Against Gravity – Bydgoski ANEKS**, 3-12 września 2021 r., Bydgoszcz, liczba widzów – **3 821**, organizator: Fundacja Sztuki "Art-House" w Bydgoszczy;
- **Festiwal Muzyki Kameralnej "Muzyka u Źródeł"**, 6-13 listopada 2021 r., Bydgoszcz, liczba uczestników – **1 000**, organizator: Fundacja Muzyka u Źródeł w Bydgoszczy;
- **28 Festiwal Muzyki Krajów Bałtyckich PROBALTICA 2021 Języki Morza**, 18 czerwca – 1 października 2021 r., Toruń, organizator: Fundacja Europejskiej Akademii Sztuki w Toruniu;
- **Międzynarodowy Festiwal Filmowy Tofifest**, 30 czerwca – 4 lipca 2021 r., Toruń, organizator: Fundacja Biuro Kultury w Toruniu;
- **Festiwal Prapremiery 2021 ODZYSKIWANIE**, 1 października – 4 grudnia 2021 r., Bydgoszcz, liczba widzów: **2 897**, organizator: Teatr Polski im. Hieronima Konieczki w Bydgoszczy;
- **35. Toruńskie Spotkania Teatrów Jednego Aktora**, 7-9 maja 2021 r., Toruń, liczba widzów: **91**, organizator: Teatr Baj Pomorski w Toruniu;
- **XV Międzynarodowy Festiwal „Dwóch Cesarzy”**, 20-22 sierpnia 2021 r., Aleksandrów Kujawski, organizator: Gmina Miasta Aleksandrów Kujawski.

W 2021 r. Samorząd Województwa w ramach mecenatu, wspierał indywidualną i zbiorową aktywność kulturalną, artystyczną i animatorską wszystkich środowisk twórczych. **Stypendium artystyczne Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego** otrzymało 30 osób realizujących projekty w następujących dziedzinach sztuki: muzyka, plastyka, sztuka filmowa, teatr, literatura, upowszechnianie kultury, opieka nad zabytkami, fotografia. Wśród grona stypendystów w 2021 r. znaleźli się m.in. Michał Szymanowski, wybitny pianista, laureat wielu prestiżowych międzynarodowych konkursów pianistycznych, Szymon Łukowski – saksofonista jazzowy, kompozytor i aranżer, czy Wojciech Szabelski, uznany fotograf, członek ZPAF. Na powyższy cel przeznaczono łączną kwotę w wysokości **150 tys. zł.**

Samorząd Województwa przywiązując dużą wagę do zachowania tożsamości i tradycji regionalnych, od wielu lat aktywnie wspiera i promuje **twórczość ludową**. Jest m.in. fundatorem nagród w konkursach kierowanych do twórców ludowych – Konkursu Aktywności Artystycznej Twórców Ludowych, Konkursu Sztuki Ludowej Pałuk i Konkursu Współczesnej Sztuki Ludowej w Borach Tucholskich. W 2021 r. przyznano twórcom łącznie **98 nagród**, wydając na ten cel **59,2 tys. zł.**

Z okazji obchodów świąt środowiskowych (Międzynarodowego Dnia Teatru, Dnia Bibliotekarza i Bibliotek, Międzynarodowego Dnia Muzyki, Międzynarodowego Dnia Muzeów, Dnia Działacza Kultury) oraz jubileuszy, wyróżniano nagrodami finansowymi **zasłużonych pracowników instytucji kultury oraz twórców i animatorów kultury** z regionu. Łącznie nagrody finansowe przyznano **84 osobom**, przeznaczając na ten cel **236 tys. zł.**

Statuetka Musejon – wyróżnienie za najlepsze projekty muzealne, fot. Szymon Zdziebło

W 2021 r. przeprowadzono drugą edycję, ustanowionego przez Samorząd Województwa we współpracy z Oddziałem Kujawsko-Pomorskim Stowarzyszenia Muzealników Polskich, regionalnego konkursu **Musejon – Kujawsko-Pomorskie Muzealne Wydarzenie Roku** adresowane do muzeów zlokalizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Do konkursu zgłoszono 27 projektów w trzech kategoriach – „Wystawa”, „Działalność naukowa i wydawnicza” oraz „Edukacja i Regionalizm”. Honorowe statuetki Musejon, autorstwa Sebastiana Mikołajczaka otrzymali: w I kategorii – Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu, w II kategorii – Muzeum Okręgowe w Toruniu i w III kategorii – Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku. Uroczystość wręczenia nagród laureatom konkursu Musejon odbyła się 20 września 2021 r. w Teatrze im. W. Horzycy w Toruniu.

Istotnym elementem podsumowującym działalność Wojewódzkich Instytucji Kultury są także różnego rodzaju nagrody i wyróżnienia osiągnięte w niezależnych rankingach, konkursach i plebiscytach:

- spektakl familijny **"Operowy zawrót głowy"** przygotowany przez Operę Nova w Bydgoszczy uznany został za najlepszy spektakl dla młodego widza i nagrodzony Teatralną Nagrodą Muzyczną im. Jana Kiepury podczas XV edycji teatralnych nagród muzycznych. Teatralne Nagrody Muzyczne im. Jana Kiepury to jedyny ogólnopolski konkurs tego rodzaju, w ramach którego nagradzani są artyści i twórcy związani

ze środowiskiem teatralno-muzycznym. W konkursie może wziąć udział każdy spektakl muzyczny, artysta, wykonawca i inny twórca zgłoszony przez dyrektora jednego z polskich teatrów muzycznych oraz polskich teatrów, posiadających w repertuarze wydarzenia muzyczne, działających na terenie Polski. Co roku do konkursu wpływa około 150 zgłoszeń. Konkurs organizowany jest przez Mazowiecki Teatr Muzyczny;

- **spektakl „Biblia: Próba”** w reżyserii Jerneja Lorenci przygotowany przez Teatr im. Wilama Horzycy w Toruniu:
  - otrzymał Nagrodę Publiczności na 7. Festiwalu Nowego Teatru/59. Rzeszowskich Spotkaniach Teatralnych;
  - został wyróżniony w kategoriach: najlepsze przedstawienie, najlepsza reżyseria i najlepsza muzyka w podsumowaniu sezonu miesięcznika „Teatr”;
  - został wyróżniony wśród najlepszych spektakli 2021 r. w podsumowaniu Wiesława Kowalskiego w portalu „Teatr dla Wszystkich”;
- nagrody honorowe w ramach 61. Konkursu „Najpiękniejsze Książki Roku 2020” Towarzystwo Bibliofilów Polskich przyznało twórcom wydanego przez Teatr im. Wilama Horzycy w Toruniu z okazji 100-lecia sceny polskiej **picturebooka „Taki Teatr”** :
  - Iwone Chmielewskiej za koncepcję artystyczną i ilustracje;
  - Radkowi Stańcowi i Marii Szczodrowskiej za projekt graficzny i skład książki.Ponadto twórcy otrzymali Nagrodę Teatralną Uniwersytetu Mikołaja Kopernika za sezon 2020/2021;
- projekt realizowany przez Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku pn. „**Barwne, posażne, ocalenia warte. Konserwacja zabytkowych skrzyń posagowych z Kujaw i ziemi dobrzyńskiej**” otrzymał wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie na wydarzenie muzealne roku SYBILLA w kategorii konserwacja i ochrona dziedzictwa kultury. Konkurs Muzealne Wydarzenie Roku Sybilla organizowany jest przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, pod patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Celem konkursu jest wyróżnienie najwybitniejszych osiągnięć polskich muzeów w następujących kategoriach: konserwacja i ochrona dziedzictwa kultury; edukacja; projekty naukowo-badawcze; nowe i zmodernizowane wystawy stałe; wystawy czasowe; zarządzanie;
- Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu otrzymało nagrody Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego im. Antoniego Kaliny: w kategorii „Wystawa” za ekspozycję „**Ceramika Jana Limonta**”, w kategorii „Wydarzenie...” za **Noc Muzeów online**. Konkurs organizowany jest przez Polskie Towarzystwo Ludoznawcze i ma na celu wyróżnienie oraz popularyzację najciekawszych, inwencyjnych dokonań z zakresu etnografii, etnologii oraz antropologii społeczno-kulturowej;
- **Andrzej Budziak** – dyrektor wojewódzkiej instytucji kultury Pałac Lubostroń otrzymał Medal Stulecia Odzyskanej Niepodległości za szczególne zasługi dla kultury chrześcijańskiej nadawany przez Prezydenta RP oraz Medal Hereditas Saeculorum w kategorii za szczególne osiągnięcia związane z opieką nad zabytkami i ochroną zabytków.

FUNKCJONOWANIE INSTYTUCJI KULTURY W DOBIE PANDEMII Covid-19

Z powodu sytuacji epidemicznej i związanych z tym ograniczeń rok 2021 r. nie był łatwym rokiem dla sfery kultury zarówno ze względu na czasowe zamknięcia, wprowadzane ograniczenia ilości widzów, konieczność odwoływania wydarzeń ze względu na izolację czy kwarantannę artystów oraz pracowników instytucji. Mimo trudności życie kulturalne w regionie zyskało **828,5** tys. widzów i odwiedzających. Wojewódzkie instytucje kultury aktywnie prowadziły działalność w formie online w celu umożliwienia jak największej grupie odbiorców dotarcia do oferty kulturalnej. Najważniejsze z działań podejmowanych w 2021 r.:

- **Opera Nova w Bydgoszcy:**
  - zaprezentowano na platformie streamingowej vod.teatr Wielki.pl oraz na kanale Youtube cztery bydgoskie inscenizacje spektakli (opery „Halka” St. Moniuszki, „Manru” Ignacego Jana Paderewskiego i „Rusałka” Antonina Dvořaka oraz spektakl familijny „Operowy zawrót głowy” M. Małeckiego) oraz premierę spektaklu baletowego Opery Nova „Szepty i cienie” (zarejestrowano 9 251 wyświetleń);
  - udostępniono również na platformie streamingowej vod.teatr Wielki.pl oraz na kanale Youtube Koncert Sylwestrowy 2020 (zarejestrowano 74 567 odsłonek koncertu);
- **Filharmonia Pomorska im. I. J. Paderewskiego w Bydgoszcy:**
  - w sieci zostały udostępnione koncerty online Orkiestry Symfonicznej (13) oraz Capelli Bydgosciensis (9), przygotowano także audycje muzyczne (94);
- **Teatr im. Wilama Horzycy w Toruniu:**
  - od stycznia do czerwca zaprezentowano 53 spektakle online;
- **Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu:**
  - udostępniano posty, podcasty internetowe oraz filmy promocyjne o muzealnych wystawach, kolekcjach, materiałach archiwalnych;
- **Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku:**

- realizowano i udostępniano na kanale Youtube filmy edukacyjne i dokumentalne;
- kontynuowano akcję #MuzeumWdomu obejmującą cykle „Muzealny obiekt dnia”, „Fotografia dnia” oraz quizy, zabawy plastyczne i materiały filmowe;
- **Muzeum Archeologiczne w Biskupinie:**
  - kontynuowano projekt #wirtualnemuzeum;
- **Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy:**
  - na stronie internetowej WiMBP w Bydgoszczy została utworzona dodatkowa zakładka Kultura online, umożliwiającą dostęp do e-booków na portalu LEGIMI, do wirtualnej czytelnicy IBUK LIBRA, do Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej oraz baz bibliograficznych i bibliotecznych publikacji;
  - udostępniano za pośrednictwem portalu Facebook oraz na platformie YouTube wybrane wydarzenia organizowane przez instytucję (spotkania autorskie, zajęcia edukacyjne, warsztaty, prelekcje, konkursy, gry mobilne, słuchowiska). Na stronie internetowej biblioteki zamieszczane były również wirtualne wystawy;
- **Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu:**
  - uruchomiono możliwość zamawiania i odbioru książek poprzez sieć paczkomatów InPost;
  - umożliwiono całodobowy zwrot materiałów bibliotecznych instalując w Mediatece wrzutnię, a przed budynkiem Biblioteki Głównej paczkoport;
  - uruchomiono usługę „książka na telefon”;
  - kontynuowano działalność platformy kulturalno-edukacyjnej e-Książnica w ramach domeny ksiaznica.torun.pl;
- **Galeria i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu:**
  - na profilu Galerii na Facebooku zamieszczano propozycje zajęć plastycznych dla dzieci i młodzieży;
- **Galeria Sztuki „Wozownia” w Toruniu:**
  - wprowadzono do stałej oferty galerii udostępnianie online wszystkich wystaw i wykładów organizowanych w instytucji;
- **Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy:**
  - udostępniano w formie online niektóre z realizowanych przez instytucję wydarzeń (wystawy, koncerty, spektakle);
- **Pałac Lubostroń w Lubostroniu:**
  - część wydarzeń – wystaw, koncertów i działań warsztatowych organizowano w przestrzeni parkowej i wirtualnie;
- **Ośrodek Chopinowski w Szafarni:**
  - udostępniano w formie online archiwalne nagrania z muzyką F. Chopina z konkursów pianistycznych oraz materiały edukacyjne;
- **Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w Toruniu:**
  - prowadzono zajęcia edukacyjne korzystając z platformy Zoom;
- **Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” w Toruniu:**
  - część działań edukacyjnych była realizowana w formie online, np.: Feeria kolorów – ferie online, zadania do działania-karty edukacyjne dla dzieci w każdym wieku, Zmysłoteka online, Dzień na plus – propozycja dla seniorów, oprowadzanie online, Panoramy wystaw, wywiady z laureatami konkursu fotograficznego „Wystaw się w CSW”.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA ORGANIZACJĘ WYDARZEŃ KULTURALNYCH

Najważniejsze przedsięwzięcia artystyczne i kulturalne, które nie zostały zrealizowane w 2021 roku z powodu trwającej pandemii:

- Bydgoski Festiwal Operowy Opera Nova w Bydgoszczy;
- Koncert „Altówka w roli głównej” z udziałem Peijun Xu (Filharmonia Pomorska w Bydgoszczy);
- Koncert symfoniczny z udziałem Antoniego Wita (Filharmonia Pomorska w Bydgoszczy);
- XIX Festiwal Muzyka w świetle księżycy (Pałac Lubostroń);
- Korowód Grup Zapustnych ulicami Włocławka (Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku);
- Konfrontacje Amatorskiej Twórczości Artystycznej Regionu w dziedzinie muzyki (Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury);
- 13. Międzynarodowy Festiwal Sztuki Ulicznej "Busker Fest" (Fundacja Inicjatyw Kulturalnych "Mandragora");
- XXV Festiwal Piosenki Młodzieży Niepełnosprawnej Impresje Artystycznej 2021 (Fundacja Inicjatyw na Rzecz Niepełnosprawnych "Pro Omnibus");
- XII Paderewski Piano Academy (Towarzystwo Muzyczne im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy).

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach kształtowania tożsamości i postaw patriotycznych w 2021 r.:

- **120** osób nagrodzonych medalem **Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis**;
- współpraca z **30** organizacjami **skupiającymi kombatantów, osoby represjonowane oraz byłych żołnierzy Wojska Polskiego**, a także z organizacjami skupiającymi byłych **działaczy opozycji demokratycznej**;
- **21 publikacji własnych** związanych z kształtowaniem tożsamości regionalnej mieszkańców województwa;
- **ponad 300** wydarzeń objętych **Patronatem Honorowym Marszałka Województwa**.

Zarząd Województwa przywiązuje bardzo dużą wagę do kształtowania i utrwalania dziedzictwa patriotyczno-historycznego Regionu, a także podejmuje nowe działania na rzecz kompleksowego tworzenia silnej marki regionu Kujawy Pomorze. Działania te prowadzone są na różnych płaszczyznach, wśród których należy podkreślić uroczyste obchody świąt państwowych, a także ważne lokalne rocznice wydarzeń i spotkań. Ich celem jest utrwalanie więzi międzypokoleniowej mieszkańców Regionu oraz budowa i kultywowanie tożsamości opartej na wspólnocie samorządowej, powstałej jako spuścizna przemian ustrojowych i terytorialnych, które zaszły w Polsce po 1989 roku.

W 2021 roku były to przede wszystkim:

- Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”;
- Wojewódzkie obchody Święta Flagi Rzeczypospolitej Polskiej i rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja;
- 101. rocznica urodzin Patrona Województwa – św. Jana Pawła II;
- Święto Województwa Kujawsko-Pomorskiego 7 czerwca;
- Wojewódzkie obchody 77. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego;
- Święto Wojska Polskiego – 101. rocznica „Cudu nad Wisłą”;
- Wojewódzkie obchody 82. rocznicy wybuchu II wojny światowej;
- zakończenie Obchodów 100. rocznicy przyłączenia Pomorza i Kujaw do wolnej Polski;
- Dzień Sybiraka;
- Wojewódzkie obchody Narodowego Święta Niepodległości;
- 40. rocznica wprowadzenia stanu wojennego;
- Kujawsko-Pomorskie Spotkanie Opatkowe 2021.

Narodowy Dzień Pamięci "Żołnierzy Wyklętych". 1 marca 2021 r. Marszałek Piotr Całbecki i Wicemarszałek Zbigniew Ostrowski oraz Wojewoda Mikołaj Bogdanowicz odsłoniли poświęconą pułkownikowi Łukaszowi Ciepłińskiemu (1913-1951) tablicę pamiątkową na terenie Komendy Garnizonu Bydgoszcz. Marszałek Sejmu Elżbieta Witek, Wojewoda Mikołaj Bogdanowicz i Wicemarszałek Województwa Zbigniew Sosnowski złożyli kwiaty pod poświęconą „Żołnierzom Wyklętym” tablicą w Toruniu.

Wojewódzkie obchody Święta Flagi Rzeczypospolitej Polskiej i 230. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. 2 i 3 maja 2021 r. Województwo Kujawsko-Pomorskie uczciło Dzień Flagi Rzeczypospolitej i 230. rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja. W pierwszym dniu wspólnego świętowania odbyło się uroczyste podniesienie flagi państwowej na maszcie na Rynku Staromiejskim w Toruniu. Ulicami miasta przejechały zabytkowe samochody i motocykle udekorowane biało-czerwonymi barwami. Podczas uroczystości związanych z rocznicą uchwalenia Konstytucji 3 Maja tradycyjnie odprawione zostały msze święte w intencji Ojczyzny m.in. w bazylice św. Wincentego a Paulo w Bydgoszczy i Katedrze św. Janów w Toruniu, a także odbyły się ceremonie składania kwiatów. W Bydgoszczy po mszy św. Wojewoda Kujawsko-Pomorski Mikołaj Bogdanowicz i Wicemarszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Zbigniew Ostrowski udali się na Plac Wolności, gdzie wspólnie złożyli wieniec pod Pomnikiem Wolności. Marszałek Województwa Piotr Całbecki złożył kwiaty pod tablicą znajdującą się na fasadzie kościoła św. Ducha, upamiętniającą toruńskie **manifestacje Solidarności z 1 i 3 maja 1982 roku**.

Współorganizatorami wydarzeń byli: Wojewoda Kujawsko-Pomorski, Urząd Miasta Torunia, Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych Dowódca garnizonu Bydgoszcz, Dowódca Garnizonu Toruń. Województwo Kujawsko-Pomorskie było także współorganizatorem uroczystego koncertu "Wolność to ta najjaśniejsza z gwiazd! Nadzieja!", który odbył się w auli Uniwersytetu Mikołaja Kopernika i transmitowany był na antenie TVP3 Bydgoszcz. Wśród wydarzeń, które przygotowały marszałkowskie i miejskie instytucje kultury w trybie online znalazły się m.in. spektakle, koncerty, wystawy i warsztaty dla dzieci.

Uroczystość złożenia kwiatów pod tablicą upamiętniającą toruńskie manifestacje Solidarności w dniu 3 maja 2021 r., fot. Mikołaj Kuras

101. rocznica urodzin Patrona Województwa – św. Jana Pawła II. W roku 2021 pamięć o narodzinach Patrona Województwa uczczono złożeniem kwiatów pod pomnikiem św. Jana Pawła II na Jordankach przez Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, Wicemarszałka Województwa Zbigniewa Sosnowskiego oraz Członka Zarządu Województwa Sławomira Kopyścia.

Święto Województwa Kujawsko-Pomorskiego 7 czerwca 2021 r. Święto Województwa Kujawsko-Pomorskiego, ustanowione w 2008 roku, Województwo obchodzi 7 czerwca, w rocznicę papieskiej pielgrzymki na Kujawy i Pomorze. Oficjalnie papież Jan Paweł II dwukrotnie odwiedzał Region: 6 i 7 czerwca 1991 roku był we Włocławku, a 7 czerwca 1999 roku przybył z pielgrzymką do Bydgoszczy i Torunia. W 2017 roku województwo kujawsko-pomorskie, jako jedyny region na świecie zostało objęte patronatem Jana Pawła II.

Oficjalne obchody Święta Województwa w 2021 r. rozpoczęła msza święta w bydgoskiej bazylice św. Wincentego a Paulo w intencji województwa. W nabożeństwie uczestniczyli Członkowie Zarządu Województwa z Marszałkiem Piotrem Całbeckim, Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska i Radni Województwa, a także parlamentarzyści i przedstawiciele administracji rządowej. Po niej odbyła się uroczysta sesja Sejmiku Województwa w historycznym gmachu Filharmonii Pomorskiej im. I. J. Paderewskiego w Bydgoszczy, która była kulminacyjnym punktem oficjalnych obchodów Święta Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Gośćmi transmitowanej online Sesji Sejmiku byli m.in. Wojewoda Kujawsko-Pomorski Mikołaj Bogdanowicz i Prezydent Bydgoszczy Rafał Bruski, a także przedstawiciele blisko stu instytucji i służb w całym regionie zaangażowanych w walkę z epidemią Covid-19, którzy odebrali specjalne podziękowania podpisane przez Marszałka Województwa i Przewodniczącą Sejmiku. Oprawą posiedzenia była przygotowana przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną – Książnicę Kopernikańską, wystawa poświęcona doktor Wandzie Błęńskiej (1911-2014), związanej biograficznie z Toruniem lekarce, która przez wiele lat prowadziła w Ugandzie ośrodek dla trędowatych, a także wykład na temat doktor Błęńskiej, który wygłosił prof. Michał Białkowski z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Wydarzenia główne, odbywające się stacjonarnie, obejmowały prezentację prac na mobilnej wystawie Galerii Rusz w 6 miastach regionu, turniej 3x3 Basket Tour rozegrany w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku oraz bieg sztafetowy pamięci Bronisława Malinowskiego. Odbyły się również koncerty, w innej niż plenerowej formie, organizowane przez m.in. Operę Nova w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy i Pałac Lubostroń. Świętu towarzyszyły również działania w Internecie. Wśród nich czytanie legend Kujaw i Pomorza przez aktorów Teatru im. Wilama Horzycy w Toruniu i Kujawsko-Pomorskiego Teatru Muzycznego, lekcje o insygniach wojewódzkich w Kujawsko-Pomorskiej Szkole Internetowej oraz wystawy grafik Galerii Rusz i prac pokonkursowych „Kujawsko-Pomorskie. Odkryj to co ukryte” zorganizowanej przez Galerię i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu.

Uroczysta sesja Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w gmachu Filharmonii Pomorskiej im. I. J. Paderewskiego podczas obchodów Święta Województwa w dniu 7 czerwca 2021 r., fot. Filip Kowalkowski

Wojewódzkie obchody 77. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. 1 sierpnia 2021 r. w miastach i miejscowościach województwa kujawsko-pomorskiego odbyły się uroczystości upamiętniające 77. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego. Obchody w województwie przyjęły różną formę – od tradycyjnego składania kwiatów i wygłaszania przemówień, poprzez „żywe lekcje historii”, po koncerty i projekcje filmowe. Ceremoniom z okolicznościowymi wystąpieniami i złożeniem kwiatów tradycyjnie towarzyszył dźwięk syren alarmowych, upamiętniający godzinę „W”.

Toruńska ceremonia rocznicowa z udziałem powstańców, kombatantów, samorządowców i parlamentarzystów odbyła się pod pomnikiem Ku Czcii Żołnierzy Armii Krajowej na placu Rapackiego. W ceremonii złożenia kwiatów pod pomnikiem na placu Rapackiego udział wzięli Sekretarz Województwa Kujawsko-Pomorskiego Marek Smoczyk. W programie uroczystości znalazły się okolicznościowe przemówienia oraz koncert pieśni patriotycznych toruńskiej Orkiestry Wojskowej. Wcześniej w ramach „żywej lekcji historii” u zbiegu ulic Strumykowej i Szerokiej wolontariusze Fundacji Muzeum Historyczno-Wojskowego przybliżyli życie codzienne mieszkańców z sierpnia 1944 roku (punkt szycia opasek, nasłuch radia Londyn, gotowanie stawy żołnierskiej czy przygotowywanie do druku ulotek). W Centrum Kulturalno-Kongresowym Jordanki odbył się koncert „Armaty ukryte w kwiatach. Chopin w rocznicę Powstania Warszawskiego”. Utwory wybitnego kompozytora usłyszeliśmy w wykonaniu Kamila Pacholca – laureata XI Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. I. J. Paderewskiego. Koncert odbył się w ramach 25. Międzynarodowego Festiwalu „Nova Muzyka i Architektura”.

W Bydgoszczy ceremonia rocznicowa rozpoczęła się u zbiegu ulic Gdańskiej i Czerkaskiej. Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski złożył kwiaty przy tablicy upamiętniającej bohaterów Powstania Warszawskiego. W tym samym czasie na starym rynku w Bydgoszczy odbyło się widowisko „Oto dziś, dzień krwi i chwaty... Bydgoskie obchody 77. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego”. W kinie Orzeł w ramach festiwalu „Przeźrocza” odbył się pokaz filmu Andrzeja Wajdy „Kanał”. Była to pierwsza projekcja odrestaurowanej cyfrowo wersji filmu w Bydgoszczy. Obchody zakończyła msza święta w kościele garnizonowym w intencji powstańców.

We Włocławku uroczystości rozpoczęto od złożenia kwiatów przy tablicy znajdującej się na terenie klasztoru pw. Wszystkich Świętych Ojców Franciszkanów – miejsca poświęconemu członkom organizacji harcerskich działających na terenie Włocławka w czasie drugiej wojny światowej. O 17 przy Pomniku Żołnierzy Armii Krajowej w parku im. Władysława Łokietka odbyły się główne uroczystości. We włocławskich obchodach udział wzięła Członek Zarządu

Województwa Aneta Jędrzejewska. Uroczystości z okazji 77. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego odbyły się także w Inowrocławiu i Grudziądzu oraz innych miejscowościach województwa.

Przemówienie Wicemarszałka Województwa Zbigniewa Ostrowskiego w Bydgoszczy podczas obchodów 77. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, fot. Filip Kowalkowski

Święto Wojska Polskiego – 101. rocznica „Cudu nad Wisłą”. W 2021 r. uroczystości patriotyczne odbyły się m.in. w Bydgoszczy, Toruniu i Włocławku, gdzie odsłonięto Aleję Zasłużonych w walce o obronę miasta. Podczas obchodów wydarzeń z 15 sierpnia 1920 r, Samorząd Województwa reprezentowali Wicemarszałek Zbigniew Sosnowski, Członkowie Zarządu Województwa Aneta Jędrzejewska i Sławomir Kopyść oraz Radny Województwa Stanisław Pawlak. We Włocławku niedzielne uroczystości zostały połączone z obchodami 101. rocznicy obrony miasta podczas wojny polsko-bolszewickiej. Centralnym punktem obchodów było odsłonięcie na Bulwarze im. marszałka Józefa Piłsudskiego Alei Zasłużonych dla Włocławka, która powstała z inicjatywy Prezydenta Miasta oraz Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Na zamieszczonych w alei tablicach znalazły się nazwiska bohaterów walk z bolszewikami w 1920 roku. Byli to dowódcy obrony miasta: pułkownik Wojciech Józef Gromczyński i porucznik Michał Lubicz-Sawicki oraz harcerka Irena Jankowska, zmarła od ran poniesionych w trakcie roznoszenia żywności i opatrunków obrońcom. W programie znalazły się także złożenie kwiatów pod Pomnikiem Obrońców Wisły 1920 roku oraz msza święta w bazylice katedralnej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Podczas uroczystości obecni byli Członkowie Zarządu Województwa Aneta Jędrzejewska i Sławomir Kopyść, Radny Województwa Stanisław Pawlak oraz przedstawiciele Samorządu Miasta.

Toruńskie obchody rozpoczęła msza święta w kościele garnizonowym św. Katarzyny. Po nabożeństwie odbył się przemarsz Rynkiem Nowomiejskim połączony z uroczystym apelem pamięci. Zebrani złożyli kwiaty pod pomnikiem marszałka Józefa Piłsudskiego. W uroczystościach Samorząd Województwa reprezentował Wicemarszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Zbigniew Sosnowski.

Podobnie jak Włocławek, 101. rocznicę bitwy polsko-bolszewickiej świętowali także mieszkańcy Brodnicy, w której 18 sierpnia 2021 r. z udziałem Wicemarszałka Województwa Zbigniewa Sosnowskiego i Wicewojewody Józefa Ramlaua odbyły się uroczystości religijno-patriotyczne związane z upamiętnieniem toczonych w okolicach miasta walk.

Przemówienie Wicemarszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Zbigniewa Sosnowskiego podczas uroczystości Święta Wojska Polskiego w Toruniu, fot. Mikołaj Kuras

Wojewódzkie obchody 82. rocznicy wybuchu II wojny światowej w Parku Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939, fot. Mikołaj Kuras

Wojewódzkie obchody 82. rocznicy wybuchu II wojny światowej. 1 września 2021 r. w Parku Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939, odbyły się główne wojewódzkie obchody 82. rocznicy wybuchu II wojny światowej z udziałem Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego oraz Wicemarszałka Województwa Zbigniewa Sosnowskiego. Głównym punktem uroczystości było odsłonięcie pomnika poświęconego zamordowanym jesienią 1939 roku żołnierzom, policjantom i funkcjonariuszom pozostałych służb mundurowych. Marszałek Piotr Całbecki oraz Wicemarszałek Zbigniew Sosnowski, Radny Województwa Kujawsko-Pomorskiego Przemysław Przybylski,

Prezydent Miasta Torunia Michał Zaleski i przedstawiciele służb mundurowych, a także dowódca stacjonującej w Polsce amerykańskiej 1 Pancerniej Brygady Grupy Bojowej „Iron Horse” pułkownik Brian McCarthy, złożyli wieniec pod Pomnikiem Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939. Nową instalację upamiętniającą żołnierzy, policjantów, leśników i funkcjonariuszy pozostałych służb mundurowych poświęcił duchowni trzech chrześcijańskich kościołów: katolickiego, ewangelickiego i prawosławnego. Pomnik został sfinansowany ze środków Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Jego autorem jest artysta rzeźbiarz Zbigniew Mikielwicz. Wydarzenia, którym towarzyszył wojskowy ceremoniał, zakończył koncert pieśni patriotycznych. Elementem obchodów była także prezentowana w Parku Pamięci wystawa „Wrzesień 1939. Polska wobec niemieckiej i sowieckiej agresji”, którą wspólnie z Samorządem Województwa przygotował Instytut Pamięci Narodowej.

Zakończenie obchodów 100. rocznicy przyłączenia Pomorza i Kujaw do wolnej Polski. W roku ubiegłym uroczystości zakończono obchody stulecia przyłączenia Pomorza i Kujaw do wolnej Polski. Najbardziej zasłużonym w krzewieniu pamięci o tamtych wydarzeniach oraz organizatorom wydarzeń z 2020 r., okolicznościowe medale wręczyli 1 września 2021 r. w toruńskim Teatrze im. Wilama Horzycy Marszałek Piotr Całbecki i Przewodnicząca Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego Elżbieta Piniewska. W listopadzie 1918 roku, po 123 latach niewoli, Polska stała się niepodległym państwem. Mieszkańcy Pomorza i Kujaw Zachodnich musieli jednak jeszcze przez czternaście miesięcy czekać na wolność, odzyskując ją ostatecznie w styczniu 1920 roku. Obchody stulecia tych wydarzeń zwińczyła ww. uroczystość. Pamiątkowe wyróżnienia otrzymały osoby zasłużone dla idei upamiętniania powrotu Kujaw i Pomorza do macierzy oraz m.in. przedstawiciele zaangażowanych w organizację szeszciorocznych obchodów gmin, instytucji mundurowych, organizacji kombatanckich i społeczno-kulturalnych, a także szkół i uczelni. Powrót ziem Regionu do wolnej Polski upamiętniły w 2020 roku m.in. uroczyste sesje Sejmików Województw Kujawsko-Pomorskiego i Pomorskiego, odsłonięcie pamiątkowych tablic, okolicznościowe wystawy i koncerty oraz spektakularna inscenizacja wkroczenia Błękitnej Armii generała Hallera do Golubia. Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego powstał także komiks upamiętniający te ważne wydarzenia.

Dzień Sybiraka. Uroczystość, z udziałem Wicemarszałka Województwa Zbigniewa Ostrowskiego i Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Łukasza Krupy, odbyła się 17 września 2021 r. w Bydgoszczy w 82. rocznicę agresji Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich na II Rzeczpospolitą. Obchody rozpoczęło nabożeństwo w sanktuarium Matki Bożej Pięknego Miłości w bydgoskiej katedrze. Po mszy świętej zebrani złożyli wiązanki kwiatów pod pomnikiem Walki i Męczeństwa Narodu Polskiego na Starym Rynku.

Wojewódzkie obchody Narodowego Święta Niepodległości. 11 listopada nieodłącznie wiąże się z dumnym celebrowaniem Narodowego Święta Niepodległości. W Toruniu przedstawiciele Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz władz Miasta Torunia złożyli kwiaty pod obeliskiem Ku Czcii Poległych w latach 1918–1921 na Cmentarzu Komunalnym i pod pomnikiem gen. Józefa Hallera. Następnie odbyła się uroczysta msza św. w intencji Ojczyzny w Kościele Garnizonowym pw. Św. Katarzyny, po której zgromadzeni uczestnicy przemaszerowali ulicami starówki pod pomnik marszałka Józefa Piłsudskiego. Marszałek Województwa Piotr Całbecki wziął udział w uroczystych obchodach, których punktem kulminacyjnym był koncert Toruńskiej Orkiestry Symfonicznej – „Polskie pieśni patriotyczne in memoriam Wandy Błęńskiej”. W Auli UMK zabrzmiały pieśni patriotyczne z okresu I i II wojny światowej. Wieczorem, budynek Urzędu Marszałkowskiego rozświetlono na biało-czerwono. Nie zabrakło także atrakcji dla najmłodszych – ci wzięli udział w warsztatach plastycznych „Galopem ku Niepodległej” w Galerii i Ośrodku Plastycznej Twórczości Dziecka. Podczas pikniku „Dzień szacunku do munduru” uczestniczyli w grze terenowej oraz pokazie pojazdów służb mundurowych.

W Bydgoszczy obchody otworzyła msza święta w intencji Ojczyzny w Katedrze Bydgoskiej pw. Św. Marcina i Mikołaja. Poprzedziło ją złożenie kwiatów pod pomnikiem Walki i Męczeństwa Ziemi Bydgoskiej na Starym Rynku. Po południu w Operze Nova odbyła się uroczystość wręczenia odznaczeń państwowych, którą uświetnił uroczysty koncert muzyki Krzysztofa Pendereckiego w wykonaniu Łukasza Krupińskiego z Orkiestrą Wojskową w Bydgoszczy oraz muzykami Opera Nova. Wojewódzkie uroczystości zorganizowane zostały przy współpracy Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Mikołaja Bogdanowicza, Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego i gen. bryg. Artura Kępczyńskiego. W uroczystościach udział wziął Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski.

40. rocznica wprowadzenia stanu wojennego. 12 grudnia 2021 r. z udziałem Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, przed kościołem św. Andrzeja Boboli w Bydgoszczy, został odsłonięty pomnik „W hołdzie Bohaterom Solidarności Robotniczej i Rolniczej”. Obecni byli także między innymi ówczesni działacze opozycyjni, szef NSZZ „Solidarność” Piotr Duda i Wojewoda Kujawsko-Pomorski Mikołaj Bogdanowicz. Po uroczystości odprawiono mszę św. w intencji Ojczyzny, wręczono także Marszałkowskie odznaczenia w uznaniu za zasługi na rzecz województwa i jego mieszkańców. Obchody w Toruniu rozpoczęła wycieczka po dziejach „Solidarności”. Spacer tematyczny ruszył spod Centrum Sztuki Współczesnej o godzinie 10. Uczestnicy przemierzali zabytkowym autobusem toruńskie ulice, zwiedzili więzienne cele i podziemną drukarnię toruńskiego środowiska Solidarności, ustawioną przed centrum

Kulturalno-Kongresowym Jordanki. W toruńskim CKK Jordanki zabrzmiały piosenki zespołu Manaam z płyty „Nocny Patrol”. Teksty są odwzorowaniem wartości i emocji, które towarzyszyły społeczeństwu i tęsknoty za wolnością, pod uciskiem bezpieki. W widowisku pod kierownictwem Piotra Becińskiego wystąpili m.in. Renata Przymyk, Olga Szomańska, Alicja Szemplińska, Maciej Balcar, Janusz Radek i Piotr Furman. Występ poprzedziła część oficjalna, podczas której Wicewojewoda Kujawsko-Pomorski Józef Ramlau wręczył odznaczenia państwowe, a Marszałek Piotr Całbecki medale Unitas Durat. Około północy, po mszy św. w intencji ofiar stanu wojennego w Kościele Akademickim w Toruniu, Marszałek Województwa złożył kwiaty pod tablicą upamiętniającą majowe patriotyczne demonstracje solidarnościowe. 13 grudnia 2021 r. w Potulicach (powiat nakielski), Wicemarszałek Zbigniew Ostrowski złożył kwiaty pod wmurowaną w ścianę więzienia tablicą upamiętniającą internowanie w stanie wojennym działaczy związkowych oraz działaczy antypeerelowskiej opozycji demokratycznej. Wiązanki złożono także w Toruniu pod tablicami pamięci działaczy opozycyjnych więzionych w areszcie śledczym milicji obywatelskiej przy ulicy Waty Generała Sikorskiego (obecnie siedziba Wydziału Kultury Urzędu Miasta Torunia) oraz wspominając strajk rolników w budynku dawnych Cukrowni Toruńskich przy ulicy Kraszewskiego. Wieczorem budynek Urzędu Marszałkowskiego zabłysnął w kolorach polskiej flagi, a ku pamięci ofiar sprzed czterdziestu lat pojawiła się na nim zapalona świeczka – symbol upamiętniający ofiary stanu wojennego. Instytut Pamięci Narodowej zorganizował także wystawę „Stan wojenny 1981–1983”, która była dostępna w toruńskim Parku Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939 do końca roku.

Kujawsko-Pomorskie Spotkanie Opłatkowe 21 grudnia 2021 r. W ścisłym reżimie przeciwepidemicznym w toruńskim Dworze Artusa odbyło się Kujawsko-Pomorskie Spotkanie Opłatkowe, na które parlamentarzystów, reprezentantów korpusu dyplomatycznego, duchownych, przedstawicieli środowisk samorządowych, akademickich i biznesowych oraz wojska, pozostałych służb mundurowych i organizacji pozarządowych, a także harcerzy zaprosili Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska i Marszałek Województwa Piotr Całbecki. Podczas spotkania odtworzono film z życzeniami, które kujawsko-pomorskiej wspólnocie wojewódzkiej i każdemu z nas z osobna złożyli stuletni mieszkańcy regionu, Adela Kulczyńska-Pietraszek i Józef Zakrzewski. W trakcie spotkania opłatkowego harcerze przekazali światło betlejemskie. Nie zabrakło także wspólnego kolędowania. Oprawą wydarzenia były kolędy w wykonaniu chóru bydgoskiej Akademii Muzycznej.

Park Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939. W 2021 r. w Parku Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939 zostały odsłonięte nowe monumenty. W wigilię urodzin Jana Pawła II 17 maja 2021 r. w Parku Pamięci, podczas uroczystości zorganizowanej przez Marszałka Województwa odsłonięto **tablicę poświęconą pamięci pomordowanych duchownych, zakonników i sióstr zakonnych**. Pomnik został sfinansowany ze środków Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Jego autorem jest toruński rzeźbiarz Zbigniew Mikielczak, twórca znajdującego się w Parku, Pomnika Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939. W maju 2021 r. w Parku Pamięci prezentowana była również **wystawa poświęcona rotmistrzowi Witoldowi Pileckiemu**. 29 sierpnia 2021 r. w ramach obchodów Dożynek Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Diecezji Toruńskiej w Parku Pamięci Zbrodni Pomorskiej 1939 **odsłonięto instalację dedykowaną Pamięci chłopów i ziemian**, którzy zapłacili najwyższą cenę za polskość Pomorza. Instalacja poświęcona jest mieszkańcom wsi, chłopom i ziemianom, zamordowanym w ramach, określanej obecnie jako zbrodnia pomorska, ludobójczej akcji „odpolszczenia” północno-zachodniej części polskich ziem, przyłączonych wkrótce po napaści Niemiec na Polskę w 1939 roku do III Rzeszy. W uroczystości uczestniczyli m.in. Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska, Poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Jan Krzysztof Ardanowski, Starosta Toruński Marek Olszewski, Wiceprezydent Torunia Zbigniew Fiderewicz oraz członkowie delegacji zagranicznych reprezentujący Region sołecznicki (Litwa), hrabstwo Fife (Szkocja) i stacjonujące w województwie kujawsko-pomorskim wojska amerykańskie. **2 października 2021 r.** nastąpiło odsłonięcie **instalacji poświęconej bezimiennym ofiarom zbrodni pomorskiej w toruńskim Parku Pamięci zatytułowanej Kropla („Każda kropla to wspomnienie kolejnej ofiary”)** i upamiętniającej co najmniej 30 tysięcy cywilnych mieszkańców Pomorza, którzy zginęli w masowych rozstrzelaniach podczas ludobójczej akcji eksterminacyjnej określanej obecnie mianem Zbrodni Pomorskiej. Imion wielu z nich nigdy nie poznamy. W wydarzeniu udział wzięli Marszałek Województwa Piotr Całbecki oraz Senator Rzeczypospolitej Polskiej Ryszard Bober. Uroczystość była połączona z galą w salach Centrum Jordanki, podczas której zastrużeni dla organizacji obchodów stulecia powrotu Pomorza i Kujaw do Macierzy odebrali z rąk Marszałka Województwa wybite z tej okazji okolicznościowe medale. Milczącymi świadkami Zbrodni Pomorskiej z 1939 roku są m.in.: toruńska Barbarka, Fordońska Dolina Śmierci, czy też Piaskownia w Łopatkach koło Wąbrzeźna. Jesienią 2021 roku w Parku Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej zaprezentowano wystawę „**Gorzki pokój – Traktat Ryski 1921**”, nawiązującą do zwycięstwa II Rzeczypospolitej nad Rosyjską Federacyjną Socjalistyczną Republiką Radziecką w wojnie polsko-bolszewickiej, a w grudniu wystawę „**Stan wojenny 1981–1983**”.

Wyrazem docenienia zasług na rzecz Państwa Polskiego, ale także propagowania postaw patriotycznych jest współpraca Samorządu Województwa z organizacjami skupiającymi **kombatantów**, osoby represjonowane oraz byłych żołnierzy Wojska Polskiego, a także z organizacjami skupiającymi byłych działaczy opozycji demokratycznej działającymi na terenie województwa. W 2021 roku współpracowano z około **30** tego typu podmiotami. Samorząd

współdziałał również z organizacjami harcerskimi, podejmując inicjatywy o charakterze patriotycznym, które miały na celu upamiętnienie, a także upowszechnienie wiedzy na temat wydarzeń i postaci związanych z historią Polski i historią województwa kujawsko-pomorskiego. Współpraca ta polegała przede wszystkim na wspólnym uczestnictwie w uroczystościach patriotycznych oraz wsparciu organizacji pod względem rzeczowym, finansowym i organizacyjnym adekwatnym do sytuacji epidemicznej. Działania zmierzające do integracji środowisk kombatanckich oraz harcerskich w regionie, a także koordynacja ich działań oraz usprawnienia przepływu informacji pomiędzy kombatantami, środowiskiem harcerskim i Samorządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego, realizował Pełnomocnik Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Pan Marcin Swaczyna.

Do najważniejszych wydarzeń w 2021 roku, przy organizacji których Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego bezpośrednio wspierał środowiska kombatantów i osób represjonowanych oraz byłych działaczy opozycji demokratycznej należą:

- aktywny udział związków kombatanckich oraz środowiska harcerskiego w uroczystościach organizowanych przy Pomniku Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939 na przestrzeni całego roku;
- rocznica zsyłki Polaków na Syberię przez NKWD – 10 lutego;
- Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” – 1 marca;
- 40. rocznica Wydarzeń Bydgoskiego Marca – 16 marca;
- Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej – 13 kwietnia;
- 77. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego – 1 sierpnia;
- 40. rocznica rejestracji NSZZ „Solidarność” RI – 28 sierpnia;
- 41. rocznica podpisania Porozumień Sierpniowych – 31 sierpnia;
- 82. rocznica wybuchu II wojny światowej (Dzień Weterana) – 1 września;
- Dzień Sybiraka – 17 września;
- Dzień Państwa Podziemnego – 27 września;
- 37. rocznica śmierci bł. ks. Jerzego Popiełuszki – 19 października;
- 40. rocznica wprowadzenia stanu wojennego – 13 grudnia;
- 1. Narodowy Dzień Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego – 27 grudnia.

W realizacji powyższych wydarzeń Samorząd Województwa współdziałał z m.in. samorządowymi instytucjami kultury wszystkich szczebli z terenu województwa, organizacjami harcerskimi, 8 Kujawsko-Pomorską Brygadą Obrony Terytorialnej, podejmując inicjatywy o charakterze patriotycznym, które miały na celu upamiętnienie, a także upowszechnienie wiedzy na temat wydarzeń i postaci związanych z historią Polski i historią województwa kujawsko-pomorskiego.

Rok Wandy Błęńskiej. Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego upamiętnił postać związanej z regionem lekarki i społeczniczki, ogłaszając rok 2021 Rokiem Wandy Błęńskiej. O postaci wspomniano podczas uroczystej sesji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 7 czerwca 2021 r., będącej kulminacyjnym punktem oficjalnych obchodów Święta Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Oprawą posiedzenia były przygotowana przez toruńską Wojewódzką Bibliotekę Publiczną – Książnicę Kopernikańską w Toruniu wystawa poświęcona doktor Wandzie Błęńskiej (1911-2014), związanej biograficznie z Toruniem lekarce, która przez wiele lat prowadziła w Ugandzie ośrodek dla trędowatych, a także wykład na temat doktor Błęńskiej, który wygłosił prof. Michał Białkowski z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu przeprowadziła Wojewódzki Konkurs Literacki Pamięci „Dokty”: „Wanda Błęńska, działaczka Armii Krajowej, lekarka, misjonarka”, na który zgłoszono łącznie 26 prac w dwóch kategoriach wiekowych. Książnica Kopernikańska przygotowała i przeprowadziła w 5 miastach prezydenckich grę terenową tematycznie związaną z postacią wybitnej lekarki. Zaprezentowano wystawę o Wandzie Błęńskiej. Doktor Wanda Błęńska oraz kardynał Adam Kozłowiecki SJ byli bohaterami konferencji naukowej „Apostołowie Afryki. Wanda Błęńska i kard. Adam Kozłowiecki SJ – życie, działalność, pamięć” z udziałem Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego i Przewodniczącej Sejmiku Województwa Elżbiety Piniewskiej. Konferencja online odbyła się 28 października 2021 r.

Imię doktor Wandy Błęńskiej, związanej z regionem lekarki i społeczniczki, nosi nowy pawilon oddziału zakaźnego w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Toruniu. Poświęconą „Dokcie” tablicę w kompleksie lecznicy odstoniła 22 grudnia 2021 r. jej przyjaciółka Beata Chomicz. Imię doktor Wandy Błęńskiej nosi też od 14 grudnia 2021 r. nowe skrzydło Specjalistycznego Szpitala Miejskiego w Toruniu, w którym funkcjonują m.in. oddział udarowy, oddział neurologiczny, oddział przeszczepowy i pracownia biologii molekularnej.

W 2021 r. przygotowano **logotyp Roku Wandy Błęskiej** w wersji statycznej i animowanej, wydano komiks o wybitnej lekarce w języku polskim i angielskim. Departament Promocji przygotował film o życiu i działalności „Dokty” oraz film, w którym jej przyjaciółka Beata Chomicz wspomina Wandę Błęską. Przygotowano i wykonano medale rocznicowe. Galeria Rusz przygotowała 10 prac nawiązujących do życia i działalności Wandy Błęskiej. Prace te znajdują się w notatniku wydanym z okazji obchodów Roku Wandy Błęskiej. Grafiki zostały wykorzystane w kampanii informacyjnej o postaci Wandy Błęskiej, prowadzonej w internecie na stronach pomorska.pl, expressbydgoski.pl, nowosci.com.pl oraz w serwisie społecznościowym Facebook. Celem utrwalenia i propagowania wśród szerokiego grona instytucji i osób prywatnych, prowadzących korespondencję z Urzędem Marszałkowskim, wiedzy o ważnych osobach związanych z regionem, corocznie w Urzędzie przygotowywane są listowniki, które zawierają logotyp patrona danego roku.

Komiks „Wszędzie są dobrzy ludzie” poświęcony Wandzie Błęskiej, fot. Andrzej Goiński

Rok 2021 zgodnie ze stanowiskiem Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego był również Rokiem Bronisława Malinowskiego, związanego z regionem wybitnego polskiego lekkoatlety, długodystansowca, złotego i srebrnego medalisty olimpijskiego, wicemistrza świata, wielokrotnego mistrza Polski, do dziś niepokonanego rekordzisty kraju w biegach długich. Przygotowano logotyp Roku Bronisława Malinowskiego w wersji statycznej i animowanej, wydano komiks o wybitnym lekkoatlecie oraz filmy o jego życiu i działalności. Galeria Rusz przygotowała 10 prac nawiązujących do życia i osiągnięć sportowych Bronisława Malinowskiego. Prace te znajdują się w notatniku wydanym z okazji obchodów Roku Bronisława Malinowskiego. Grafiki zostały wykorzystane w kampanii informacyjnej dotyczącej obchodów roku wybitnego sportowca, prowadzonej w internecie na stronach pomorska.pl, expressbydgoski.pl, nowosci.com.pl oraz w serwisie społecznościowym Facebook. Historyczny bieg Bronisława Malinowskiego na 3000 m z przeszkodami podczas Igrzysk Olimpijskich w Moskwie w 1980 r., zakończony zdobyciem złotego medalu, odtworzony został na Sesji Sejmiku Województwa w dniu 24 maja 2021 r.

W 2021 roku przypadała 120. rocznica urodzin i 40. rocznica śmierci Prymasa Tysiąclecia – kardynała Stefana Wyszyńskiego. Koncerty w cyklu „Cisza dookoła” poświęcone Prymasowi Tysiąclecia organizowano od 8 maja do 3 czerwca 2021 r. w miastach regionu: Grudziądzu, Toruniu, Bydgoszczy, Inowrocławiu, Włocławku i w Radzynie Chełmińskim (w powiecie grudziądzkim). Podczas koncertów zabrzmiały między innymi arie z oper „Straszny dwór”, „Halka” i „Hrabina” Stanisława Moniuszki. 5 września 2021 r. we Włocławku odbył się koncert „Zagrajmy Mu” z okazji zbliżającej się beatyfikacji Kardynała Stefana Wyszyńskiego, na który złożyły się zapiski tekstów Kardynała oraz utwory muzyki klasycznej. Zorganizowano wystawę fotografii przedstawiających wizyty kard. Stefana Wyszyńskiego w miastach województwa kujawsko-pomorskiego. Wystawa była prezentowana w 5 miastach: Brzozie, Rywałdzie, Chełmnie, Inowrocławiu i Górsku od 12 do 30 września 2021 r. Inna wystawa współorganizowana z Instytutem Pamięci Narodowej prezentowana była we wrześniu na placu przez Urzędem

Marszałkowskim w Toruniu oraz we Włocławku. Samorząd Województwa wsparł opracowanie i druk publikacji „Stefan kardynał Wyszyński do Polonii i Polaków” wydanej przez Fundację Golgota Wschodu oraz książki „Prymas i papież”. 28 maja 2021 r. Kardynał Stefan Wyszyński był bohaterem spotkania online, połączonego z promocją książki „Prymas i Papież”. Refleksjami na temat Prymasa Tysiąclecia ze studia w Urzędzie Marszałkowskim dzielili się Marszałek Piotr Całbecki, biskup pomocniczy toruński Józef Szamocki, prof. Michał Białkowski i prof. Waldemar Rozynkowski. „Prymas Stefan Wyszyński na tle historii Polski w XX i XXI wieku” był tematem dziewiątej edycji Wojewódzkiego Konkursu Interdyscyplinarnego o Wielkich Polakach, którego Organizatorem było Centrum Edukacji Młodzieży im. ks. Jerzego Popiełuszki w Górsku. W etapie wojewódzkim ubiegłorocznego konkursu uczestniczyło 69 uczniów ostatnich klas szkół podstawowych, spośród których wyłoniono 16 laureatów. Konkurs odbył się pod Patronatem Honorowym Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego. 30 września 2021 r. odsłonięto przy ulicy Żeglarskiej w Toruniu pamiątkową tablicę poświęconą św. Janowi Pawłowi II oraz błogostawionemu kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu. Tablica została wmurowana w fasadę zabytkowej kamienicy przy ulicy Żeglarskiej 9, gdzie od XIX wieku mieści się Dom Prowincji Toruńskiej Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety, w którym podczas wizyt w mieście gościli obaj duchowni.

Medale Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Najwyższym odznaczeniem przyznawanym przez Samorząd Województwa jest Medal Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis”. Wyróżnienie to funkcjonuje w dwóch wariantach: medalem srebrnym honorowane są osoby oraz instytucje w uznaniu zasług na rzecz Województwa Kujawsko-Pomorskiego i jego mieszkańców, z kolei medalem złotym nagradzane są osoby i instytucje za zasługi w zakresie walki o niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej i prawa człowieka. W 2021 roku Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyznał 120 medali. Listę osób, organizacji i stowarzyszeń odznaczonych medalem zamieszczono na stronie: <https://kujawsko-pomorskie.pl/medale-marszalka>. Wśród odznaczonych znaleźli się tradycyjnie działacze opozycji antykomunistycznej z okresu PRL-u, którzy zostali uhonorowani podczas corocznych obchodów rocznicy podpisania porozumień sierpniowych organizowanych w podtoruńskim Przysieku. Znaczącą liczbę wyróżnionych stanowią przedstawiciele świata kultury i nauki, którzy zostali docenieni za swoje wybitne osiągnięcia. W gronie medalistów nie mogło także zabraknąć społeczników i działaczy różnego typu organizacji samorządowych i charytatywnych. Szczególną grupę uhonorowanych stanowią osoby, które w danym roku ukończyły setny rok życia. Akcja wyróżniania 100-latków z Kujaw i Pomorza jest kontynuacją zapoczątkowanej w 2018 r. akcji honorowania „Rówieśników Niepodległej”, świadków historii odrodzenia Polski po 1918 roku. Powyższa inicjatywa spotkała się z niezwykle ciepłym i pozytywnym odzewem ze strony najstarszych mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego oraz ich rodzin. Nestorzy wyróżnieni medalem Marszałka są zapraszani na najważniejsze wydarzenia regionalne, na których często bywają gośćmi honorowymi, jako żywi świadkowie historii.

Gala Nagród Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Muzeum Etnograficznym im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu 17 czerwca 2021 r., fot. Szymon Zdziełto

Nagrody Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W amfiteatrze Muzeum Etnograficznego im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu 17 czerwca 2021 r. odbyła się gala Nagród Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego – wyróżnień mających na celu uhonorowanie w 13 dziedzinach, najbardziej zasłużonych osobistości i działań służących rozwojowi województwa. Te najbardziej prestiżowe regionalne wyróżnienia przyznano już po raz dwudziesty. Laureaci wyłonieni zostali spośród 200 kandydatur, które zgłoszone zostały w roku 2020, w którym ze względu na trwającą pandemię Covid-19 działania związane z organizacją wydarzenia zakończyły się na zorganizowaniu naboru wniosków oraz przekazaniem ich pod obrady Kapituły Nagród Marszałka. W 2021 roku przyznano 26 nagród i 31 wyróżnień oraz 1 wyróżnienie specjalne dla Pana Władysława Grochowskiego, prezesa Grupy Arche – za rewitalizację budynku XIX-wiecznej cukrowni i zaaranżowanie w stylu industrialnym Hotelu „Cukrownia Żnin”.

Patronat Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Patronat Honorowy oraz członkostwo Marszałka Województwa w Komitecie Honorowym jest wyróżnieniem, podkreślającym szczególny charakter wydarzeń i inicjatyw. Wyróżnieniem tym obejmowane są najważniejsze przedsięwzięcia o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim oraz międzynarodowym, których tematyka zbieżna jest z zadaniami samorządu województwa, bądź inne wydarzenia o wysokiej randze i dużym znaczeniu dla promocji województwa. W 2021 roku patronatem objęto ponad 300 wydarzeń o charakterze społecznym, gospodarczym i kulturowym.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA LICZBĘ WYDARZEŃ OBJĘTYCH PATRONATEM MARSZAŁKA WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Biorąc pod uwagę specyfikę minionego roku, który w dużej mierze przebiegał pod znakiem walki z pandemią Covid-19, wydarzeń objętych patronatem było znacznie mniej niż w latach ubiegłych. Spowodowane to było licznymi obostrzeniami sanitarnymi, które przyczyniły się do odwołania wielu cyklicznych wydarzeń tradycyjnie obejmowanych patronatem.

64. Zawody o Puchar Gordona Bennetta – Międzynarodowe Zawody Balonów Wolnych w lotach długodystansowych. Wydarzenie to po 85 latach wróciło do Polski i 20-21 sierpnia 2021 r. odbyło się na Lotnisku Aeroklubu Pomorskiego w Toruniu. Imprezie towarzyszyło wiele wydarzeń: fiesta balonowa na prawie 40 balonów na ogrzane powietrze, koncert „Pod Wspólnym Niebem” z największymi gwiazdami polskiej sceny muzycznej, wystawa pamiątek z przedwojennych edycji imprezy, w tym oryginalnego pucharu z 1933 roku zdobytego na własność przez Polskę w 1935 roku. Na lotnisku odbył się piknik lotniczy wraz z m.in. pokazami lotniczymi i pokazami balonów na ogrzane powietrze. Województwo Kujawsko-Pomorskie było współorganizatorem wydarzenia, w związku z czym marka „Kujawy Pomorze” znalazła się na oficjalnym logotypie wydarzenia.

Kujawsko-Pomorska Gęšina na świętego Marcina. Jednym z priorytetów promocyjnych Województwa jest coroczna kampania „Kujawsko-Pomorska gęšina na świętego Marcina”. Jadanie gęsiny na Świętego Marcina oraz uczestnictwo w imprezach organizowanych i towarzyszących Narodowemu Świętu Niepodległości stało się w województwie bardzo popularne. Obecna nie tylko w kujawsko-pomorskim moda na gęsinę to jeden z najbardziej widocznych sukcesów promocyjnych województwa. W 2021 r. zorganizowano **Kujawsko-Pomorski Festiwal Gęsiny w Toruniu oraz „Święto Gęsi na Krajnie”**.

Publikacje. Komiksy to nowatorski i realizowany w ciekawy sposób projekt, w ramach którego prezentowane są sylwetki wybitnych osobistości związanych z regionem. W 2021 r. kontynuowano prace nad serią komiksów, w efekcie czego powstały **komiksy o Poli Negri, Wandzie Błęńskiej i Bronisławie Malinowskim**. Przypomnieć należy, że w poprzednich latach przygotowano komiksy upamiętniające Władysława Raczkiewicza, Jerzego Popiełuszko, Mariana Rejewskiego, św. Jana Pawła II, Jana Czochralskiego, Helenę Grossównę, Elżbietę Zawacką i Edwarda Stachurę. Komiks jest właściwą formą promocji dokonań tych postaci, ponieważ ten gatunek literacki przeżywa renesans i jest coraz bardziej popularny. Tytuły zostały przygotowane w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej, ich twórcami są scenarzysta Maciej Jasiński oraz rysownicy Jacek Michalski i Krzysztof Wyrzykowski, a konsultacji merytorycznej udzielają bydgoscy i toruńscy naukowcy. Wszystkie komiksy można obejrzeć i przeczytać na profilu w serwisu Issuu – www.issuu.com/kujawsko-pomorskie. Seria komiksów otrzymała wyróżnienie w konkursie „Roża Regionów 2018”.

Nową propozycją w biblioteczce publikacji wydanych w 2021 roku przez Departament Promocji są **„Legendy Kujaw i Pomorza”**. Jest to zbiór pięknie ilustrowanych opowieści, często przekazywanych przez pokolenia, o legendarnych dziejach, zwyczajach i bohaterach. To wydawnictwo to doskonały sposób na kształtowanie tożsamości regionalnej najmłodszych mieszkańców regionu. We współpracy z autorką i poetką – Romualdą Romanowską Województwo wydało kolejną książkę dla dzieci pt. „Gęsięgo”. Publikacja zawiera 33 rymowane historie traktujące o wyrażeniach i zlepkach słownych, w których pojawia się gęś. Książeczka jest pięknie ilustrowana i w zabawny sposób przedstawia

czym są powszechnie używane lub zupełnie nieznane zwroty. Bazując na pięknych rysunkach publikacji „Gęsiego” powstała kolorowanka dla dzieci, w której główną bohaterką jest gęś. Systematycznie realizowany jest cykl wydawniczy pod nazwą „Kujawsko-Pomorskie Powiaty”.

Albumy fotograficzne. W poprzednich latach wydano albumy fotograficzne poświęcone powiatom: żnińskiemu, golubsko-dobrzyńskiemu, włocławskiemu, świeckiemu, chełmińskiemu, brodnickiemu, toruńskiemu, bydgoskiemu, rypińskiemu, radziejowskiemu, nakielskiemu, aleksandrowskiemu, lipnowskiemu. Natomiast w roku 2021 ukazały się dwie kolejne pozycje – poświęcone powiatom **inowrocławskiemu i grudziądzkiemu**.

Album „Ludzie i ich pasje” to zbiór fotografii panoramicznych przedstawiających 36 osób – mieszkańców regionu, którzy wytrwale pielęgnują swoje pasje i to daje im szczęście. Zdjęcia wykonane przez znanych i cenionych fotografów Marka i Jadwigę Elżbietę Czarnieckich to wieloportretowe panoramy, na których pokazano pasjonatów w ich miejscu pracy lub odpoczynku. Każda fotografia przedstawia jedną osobę podczas kilku czynności, co jest wynikiem połączenia wielu ujęć. Jak co roku, również w 2021 roku ukazała się publikacja skierowana do dzieci z serii „Tu jest super”. Ubiegłoroczna edycja książeczki ma podtytuł „Tu jest zielono!” i opowiada o parkach krajobrazowych województwa kujawsko-pomorskiego. Kolorowa i napisana prostym i zrozumiałym językiem szesnastostronicowa broszura pełna jest ciekawostek, zagadek i konkursów. Jest swoistym przewodnikiem, łączącym turystykę z wiedzą przyrodniczą i kulturą, które stanowią jedno z istotnych założeń *Strategii rozwoju województwa*.

Album fotograficzny „Drzwi do krajobrazu. Parki krajobrazowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego”, ze zdjęciami Daniela Pacha i tekstem Marii Falińskiej, wydany na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, został wyróżniony przyznawaną za najlepsze w 2021 roku publikacje turystyczne Nagrodą Magellana. „Drzwi do krajobrazu” to pozycja ukazująca piękno kujawsko-pomorskich parków krajobrazowych. Spot „Kujawsko-Pomorskie – lubię tu być” zdobył pierwsze miejsce w swojej kategorii na **Międzynarodowym Festiwalu Filmów Turystycznych i Korporacyjnych FilmAT Festival w 2021 r.**

Magazyn „Lubię tu być!” wydany był 11 czerwca 2021 r. z okazji Święta Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Jest to swego rodzaju przewodnik po regionie. Zaprezentowano w nim ludzi – mieszkańców Kujaw i Pomorza, ich zamiłowania, pasje, umiejętności i niecodzienne pomysły na życie. W edycji 2021 zaprezentowano: Kujawy i Pomorze jako ekoregion, projekty kulturalne realizowane w czasie pandemii, muzyków jazzowych, strażników pamięci – prezentując pracę muzealników, sportowców z regionu, lekarzy, wolontariuszy oraz architektów i ludzi, którzy tworząc charakterystyczne domy i budynki zmieniają przestrzeń, upiększają ją. Wydawnictwo miało 56 stron i podobnie jak poprzednio magazyn stworzony był we współpracy z Polska Press Grupą. Magazyn rozdawany był mieszkańcom i turystom podczas dużych wydarzeń społecznych, kulturalnych i sportowych, jakie w roku 2021 miały miejsce regionie. 11 czerwca magazyn stanowił dodatek do 3 najbardziej poczytnych w regionie gazet : „Gazety Pomorskiej”, „Expressu Bydgoskiego” oraz „Nowości. Dziennika Toruńskiego”.

Giganci Nauki Kujaw i Pomorza. W Dzień Nauki Polskiej (19 lutego 2021 r.) Marszałek Województwa Piotr Całbecki za pośrednictwem kanału YouTube Województwa, zapowiedział nowy cykl edukacyjny pn. „Giganci Nauki Kujaw i Pomorza”, w ramach którego, co roku będzie się odbywać seria spotkań promujących sylwetki najbardziej zasłużonych postaci z przeszłości regionu, które w swoich dziedzinach osiągnęły prawdziwą wielkość. Każde ze spotkań online, poświęcone zostanie innej osobie, której działalność przyczyniła się do rozwoju i kształtowania ważnych dziedzin życia. Ubiegłoroczny cykl poświęcony był gigantom nauki, wybitnym uczonym z Kujaw i Pomorza, którzy swoimi osiągnięciami zapisali się na kartach historii. Premiera cyklu odbyła się w Dzień Kobiet (8 marca 2021 r.), a jej bohaterką była **Wilhelmina Iwanowska**, zasłużona polska astronom i współtwórczyni Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Bohaterami kolejnych materiałów byli: **Marian Rejewski**, znany ze złamania szyfru Enigmy matematyki i kryptolog; **Tadeusz Reichstein**, biochemik i noblista w dziedzinie fizjologii; **Henryk Arctowski**, geograf, geolog i badacz krajów polarnych; **Jan Czochralski**, chemik i słynny wynalazca metody otrzymywania monokryształów krzemu. Śledzenie życiorysów wspomnianych naukowców prowadziło widzów przez kolejne miejsca w regionie związane z tym wybitnymi postaciami: Toruń, Bydgoszcz, Włocławek Kcynię, czy Inowrocław. Materiały filmowe, w których prelegenci prezentują wspomnianych naukowców, wraz z pakietami edukacyjnymi zawierającymi artykuły i linki do publikacji naukowych, dostępne są za pośrednictwem Kujawsko-Pomorskiej Platformy Edukacyjnej edupolis.pl. W roku 2021 projekt był realizowany za pośrednictwem Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Internetowej i powstawał przy współpracy z bibliotekami będącymi jednostkami organizacyjnymi województwa. Spotkania w ramach projektu kierowane są przede wszystkim do młodzieży szkół średnich, dla których postacie te mogą stać się natchnieniem i inspiracją do pójścia w ich ślady.

Spoty promocyjne województwa. W 2021 roku powstały m.in. spoty na 100-lecie wizyty marszałka Józefa Piłsudskiego w regionie, spot świąteczny, filmy o czasach Rzeczypospolitej szlacheckiej i baroku. Przygotowano również krótkie filmy edukacyjne o sztandarze, chorągwi, lasce, łańcuchu i pieczęci oraz dwa filmy poświęcone

patronom roku 2021: Wandzie Błęńskiej oraz Bronisławowi Malinowskiemu. Powstały animacje grafik tematycznych dot. ochrony środowiska i funduszy europejskich w kontekście działań Samorządu Województwa. Dwa statyczne logotypy patronów roku 2021 zyskały animowaną wersję wraz z autorską muzyką. Nagrano i wyprodukowano spot świąteczny z kolędą „Gwałtu, gwałtu pastuszkowie” w wykonaniu Zespołu Pieśni i Tańca Ziemia Bydgoska. W 2021 roku powstało ponad 100 profesjonalnych filmów wykonanych przez pracowników Biura Promocji Projektów Multimedialnych. Filmy dotyczyły m.in. wydarzeń organizowanych przez samorząd, ważnych uroczystości i osób. Dostępne są w serwisie YouTube na koncie Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Media społecznościowe województwa. Promocja województwa w dużej mierze opiera się na aktywności w mediach społecznościowych. W 2021 r. Województwo posiadało 6 profili w mediach społecznościowych: Facebook, Twitter, Instagram, Flickr, Issuu i YouTube.

- www.facebook.com/wojewodztwokujawskopomorskie;
- www.twitter.com/lubietubyc;
- www.periscope.tv/lubietubyc;
- www.instagram.com/kujawskopomorskie;
- www.flickr.com/kujawskopomorskie;
- www.issuu.com/kujawsko-pomorskie;
- www.youtube.com/umwkp.

Wszystkie kanały w social mediach prowadzone są w sposób spójny, co składa się na całościowy, pozytywny wizerunek Samorządu. Dzięki różnorodności zamieszczanych materiałów oraz regularnie i kreatywnie prowadzonej komunikacji Zarząd Województwa ma możliwość stałej interakcji z mieszkańcami. Osią kampanii promocyjnej pod nazwą #LubieTuByc są sukcesy mieszkańców regionu, a celem kampanii jest ukazanie województwa kujawsko-pomorskiego jako regionu otwartego, ciekawego, kreatywnego i innowacyjnego, a przede wszystkim zamieszkałego przez wyjątkowych ludzi. Kampania ta jest pierwszą kampanią Województwa całkowicie przygotowaną pod media społecznościowe, a jej jakość i forma zostały docenione na arenie zewnętrznej – w 2016 Województwo zyskało wyróżnienie, a w 2017 – nagrodę Grand Prix „Kryształy PR” za najlepszy wizerunek w mediach społecznościowych. Województwo Kujawsko-Pomorskie otrzymało 1. nagrodę w kategorii media elektroniczne za profil Województwa na Instagramie w 2020 r. w konkursie Medialna Perła Samorządu organizowanym przez Dziennik Gazetę Prawną. Nowatorskim pomysłem w social media jest nowoczesny **chatbot** w aplikacji Messenger, który ma ułatwić życie mieszkańcom regionu. Narzędzie jest ogólnodostępne i całkowicie darmowe. Użytkownicy znajdą w nim bieżące dane na temat sytuacji epidemicznej, zalecenia resortu zdrowia, wydarzenia kulturalne, a także informacje na temat programów wsparcia dla firm. Nowym modułem powstałym w 2021 roku, był moduł poświęcony środkom unijnym w regionie.

Płyty z kolędami. Zarząd Województwa wydaje płyty z kolędami od 2009 roku, a każda z edycji służy retrospekcji ważnych wydarzeń i budowaniu tożsamości oraz więzów międzypokoleniowych mieszkańców Regionu, które to mają szczególne znaczenie w czasie Bożego Narodzenia. W 2021 roku na płycie znalazło się 11 utworów (kolęd i pastorałek), wykonanych przez zespół „Adam Czerwiński Band”, który tworzą: Artur Jurek, Piotr Lemańczyk, Marcin Wądołowski oraz Adam Czerwiński. W nagraniu gościnnie udział wzięła Patrycja Gola.

AKTYWNOŚĆ SPORTOWA

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz promocji sportu i aktywności sportowej w 2021 r.:

- **prawie 6,8 tys. dzieci** objętych programem „**Umiem pływać**”;
- **850 uczniów** objętych programem „**Lekkoatletyka dla każdego**” i **prawie 1,1 tys. zajęć** zorganizowanych w ramach tego programu;
- **ponad 500 wyszkolonych dzieci i młodzieży** w ramach „**Narodowego programu rozwoju kolarstwa**”;
- **237 stypendiów** Samorządu Województwa przyznanych uzdolnionym zawodnikom;
- **252 zawodników i 94 trenerów** uhonorowanych nagrodami sportowymi Samorządu Województwa za wysokie wyniki sportowe;
- **34 uczestników Letnich Igrzysk Olimpijskich i Igrzysk Paraolimpijskich** w Tokio uhonorowanych nagrodami sportowymi Samorządu Województwa;

- **ponad 1,75 mln euro (ok. 7,8 mln zł) ekwiwalentu reklamowego dla marki Kujawsko-Pomorskie, dzięki zaangażowaniu Samorządu Województwa w organizację Halowych Mistrzostw Europy w Lekkiej Atletyce Toruń 2021.**

Samorząd Województwa współfinansuje programy przygotowywane przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, aby zwiększyć oddziaływanie programów wsparcia konkretnych dyscyplin sportowych. Takie podejście ma sprzyjać upowszechnianiu sportu wśród dzieci i młodzieży, wyrównywać szanse w dostępie do usystematyzowanej aktywności fizycznej oraz promować zdrowy i aktywny styl życia w regionie. Do *Programów Sportu Powszechnego*, realizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 r. i wspieranych przez Samorząd Województwa, należały:

- „**Umiem pływać**” – program powszechnej nauki pływania w województwie kujawsko-pomorskim. Jego celem była realizacja pozaszkolnych zajęć nauki pływania na krytych pływalniach dla uczniów klas I-III szkół podstawowych. Wojewódzkim operatorem programu był Kujawsko-Pomorski Związek Pływacki, który od 2014 r. otrzymuje ze środków Samorządu Województwa wsparcie w formie dotacji. W latach 2014-2020 programem objęto **64 564** dzieci z terenu całego województwa. W 2021 r. program powszechnej nauki pływania „Umiem pływać” 2021 został zrealizowany we współpracy z **68** gminami województwa kujawsko-pomorskiego oraz **11** klubami z terenu regionu. W programie wzięło udział **6 764** dzieci klas I-III szkół podstawowych (4 849 dzieci w wersji z dojazdem oraz 1 915 w wersji bez dojazdu), w **466** grupach, zajęcia prowadzone były na **40** krytych pływalniach przez około 150 wykwalifikowanych trenerów i instruktorów;
- „**Narodowy program rozwoju kolarstwa**” – program upowszechniania sportu wśród dzieci i młodzieży w szkołach kolarskich na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, którego operatorem wojewódzkim była Autonomiczna Ludowa Kolarska Sekcja STAL Grudziądz. W latach 2016-2021 wsparciem objęto **3225** dzieci. Dzięki „Narodowemu programowi rozwoju kolarstwa. Poziom Pierwszy Upowszechnianie sportu w szkołach kolarskich województwa kujawsko-pomorskiego” dzieci z różnych środowisk zaczęły uprawiać sport, a tym samym rozwijać swój talent sportowy. Zrealizowano założenia tego programu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego – szkoląc **525** młodych adeptów kolarstwa;
- „**Lekkoatletyka dla każdego**” – program polegający na dofinansowaniu dodatkowych zajęć dla dzieci i młodzieży w zakresie sportów lekkoatletycznych, przeprowadzanych na profesjonalnych obiektach lekkoatletycznych. Program realizowany jest cyklicznie od 2015 r. W 2021 r. zajęcia prowadzone były na terenie całego województwa. Wsparciem objęto ok. **850** uczniów. Wojewódzkim operatorem programu jest Kujawsko-Pomorski Związek Lekkiej Atletyki, który przeprowadził systematycznie **1080** zajęć oraz zorganizował **6** eventów o charakterze szkolnym, a także rekreacyjno-sportowym.

W 2021 r. Zarząd Województwa w ramach upowszechniania i rozwoju sportu realizował także następujące działania:

- przyznał stypendia sportowe **237** wyjątkowo uzdolnionym zawodnikom, którzy na tle rówieśników wyróżniali się poziomem i osiągnięciami sportowymi, na łączną kwotę ponad **650** tys. zł;
- wsparł szkolenie dzieci i młodzieży, przyznając środki finansowe dla klubów i stowarzyszeń sportowych za zdobyte punkty w Systemie Sportu Młodzieżowego, jako współzawodnictwo dzieci i młodzieży w zawodach sportowych rangi mistrzowskiej. W 2021 r. wsparcie otrzymało **76** klubów na łączną kwotę **1,3** mln zł;
- przyznał nagrody sportowe wyjątkowo uzdolnionym **252** zawodnikom i **94** trenerom, którzy osiągnęli wysokie wyniki sportowe;
- przyznał nagrody sportowe za Letnie Igrzyska Olimpijskie i Paraolimpijskie Tokio 2020²⁵. Nagrodzono **29** uczestników Igrzysk Olimpijskich z Kujaw i Pomorza (w tym **5** medalistek i **4** trenerów medalistek) i **5** uczestników Igrzysk Paraolimpijskich kwotą ponad **220** tys. zł. Kujawsko-pomorskie okazało się jednym z najlepszych regionów jeśli chodzi o zdobycze medalowe reprezentacji Polski na Igrzyskach Olimpijskich. Polska reprezentacja licząca **215** sportowców zdobyła łącznie **14** medali, z czego **5** medali wywalczyły zawodniczki z Kujaw i Pomorza (1 złoty, 3 srebrne, 1 brązowy). Złoty medal w sztafecie mieszanej 4x400m i srebrny w sztafecie kobiecej 4x400 m zdobyła Iga Baumgart-Witan z BKS Bydgoszcz, srebrne medale w wioślarstwie zdobyły Marta Wieliczko z KW Wisła Grudziądz i Katarzyna Zillmann z AZS Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, srebrny medal w żeglarstwie zdobyła Jolanta Ogar-Hill z UKŻ Wiking Toruń i brązowy medal w kajakarstwie – czwórka K4 – 500 m zdobyła Helena Wiśniewska z CWZS Zawisza Bydgoszcz Kajakarstwo;

²⁵ Igrzyska Olimpijskie odbyły się w dniach od 23 lipca do 8 sierpnia 2021 roku, a Igrzyska Paraolimpijskie – w dniach od 24 sierpnia do 5 września 2021 roku.

Marta Wieliczko, srebrna medalistka Igrzysk Olimpijskich w Tokio w wioślarstwie, fot. Mikołaj Kuras

- udzielił dofinansowania ok. 50 podmiotom do organizacji różnego rodzaju imprez o charakterze sportowo-rekreacyjnym;
- dofinansowywał imprezy sportowe („duże” międzynarodowe oraz „małe” lokalne), wsparcie otrzymało 78 podmiotów na łączną kwotę 1,75 mln zł.

Do największych wydarzeń wspieranych finansowo przez Samorząd Województwa w 2021 r. należały:

- **European Athletics Indoor Championship** – Toruń 2021, 4-7 marca 2021 r., organizator: Kujawsko-Pomorski Związek Lekkiej Atletyki;
- **European Rowing U-23 Championship** – Kruszwica 2021, 4-5 września 2021 r., organizator: Klub Wioślarski "Gopło" Kruszwica;
- **ENEA BYDGOSZCZ TRIATHLON – MIĘDZYNARODOWE ZAWODY TRIATHLONOWE**, 10-11 lipca 2021 r., organizator: Stowarzyszenie Ars Athletica Bydgoszcz;
- **3. Memoriał Ireny Szewińskiej Bydgoszcz Cup**, 30 czerwca 2021 r., organizator: Kujawsko-Pomorski Związek Lekkiej Atletyki;
- **Ocean Lava Triathlon Polska Bydgoszcz-Borówno**, 20-21 sierpnia 2021 r., organizator: Towarzystwo Sportowe Tri-Sport;
- **Międzynarodowe Motocrossowe Mistrzostwa Strefy Północnej Polski**, 3 października 2021 r., organizator: Lipnowski Klub Sportowy "Jastrząb";
- **II Międzynarodowy Wyścig Kolarski Kobiet "Śladami Królowy Anny Wazówny"**, 31 lipca – 1 sierpnia 2021 r., organizator: Toruński Klub Kolarski "Pacifific";
- **XXX Wielka Wioślarska o Puchar Brdy**, 27 września 2021 r., organizator: Kujawsko-Pomorski Regionalny Związek Towarzystw Wioślarskich;
- **Mistrzostwa Europy World Para Athletics 2021 w Bydgoszczy**, 1-5 czerwca 2021 r., organizator: Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych "Start";
- **organizacja Międzynarodowych Indywidualnych Mistrzostw w Motocrossie**, 28-29 sierpnia 2021 r., organizator: Stowarzyszenie MX Lipno;
- **organizacja Zimowych Mistrzostw Polski Seniorów, Młodzieżowców oraz Juniorów w pływaniu**, 1-5 grudnia 2021 r., organizator: Kujawsko Pomorski Związek Pływacki.

Pod koniec roku 2020 uruchomiony został projekt „Zdrowi i aktywni w pracy 2” w ramach RPO WKP 2014-2020, który został skierowany dla 300 pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu. Inicjatywa ta stanowi kontynuację poprzedniego projektu „Zdrowi i aktywni w pracy”. Celem

przedsięwzięcia jest promowanie aktywnego stylu życia, wypracowanie odpowiednich zachowań prozdrowotnych oraz wydłużenie aktywności zawodowej uczestników. W 2021 roku zostały wykonane następujące działania:

- dokonano rekrutacji **300** osób do projektu;
- wybrano wykonawców badań lekarskich, operatora karty na zajęcia sportowe, wykonawcę materiałów sportowych dla uczestników;
- przebadano **300** zakwalifikowanych uczestników (badanie krwi + badanie specjalistyczne);
- przekazano **300** imiennych kart do obiektów sportowych wraz z materiałami sportowymi.

Uczestnicy w ostatnim kwartale 2021 r. (zgodnie z harmonogramem projektu) korzystali z zajęć w obiektach sportowych na terenie województwa.

Rok 2021 decyzją Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego był rokiem Bronisława Malinowskiego, wybitnego biegacza średnio i długodystansowego, medalisty olimpijskiego i mieszkańca Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W związku z powyższym zrealizowano kilka inicjatyw z tym związanych:

- współorganizowano Międzynarodowe Biegi im. Bronisława Malinowskiego w Grudziądzu;
- zorganizowano bieg sztafetowy z Bydgoszczy i Torunia do Grudziądza (zespoły sztafetowe biegaczy amatorów, drużyny strażackie, wojskowe itp.);
- wykonano mural poświęcony Bronisławowi Malinowskiemu (w miejscu, w którym mieszkał);
- zrealizowano film biograficzny o Bronisławie Malinowskim;
- zorganizowano wystawę stałą w Muzeum w Grudziądzu „Biegnij, Bronek, biegnij...! Bronisław Malinowski (1951-1981)”;
- zakupiono i dystrybuowano książki o B. Malinowskim pt. „Przeszkodowiec”;
- przygotowano wystawę plenerową „Być jak Bronek” – wystawa objazdowa po całym województwie.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA WYDARZENIA SPORTOWE WSPÓŁORGANIZOWANE PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA

Ze względu na stan pandemii Covid-19 nie odbyło się kilka wydarzeń sportowych:

- turniej piłki nożnej plażowej „Chodecz Beach Soccer Cup 2021” – Klub Sportowy „Zgoda Chodecz Beach Soccer Team”;
- organizacja i przeprowadzenie IX-go Biegu Kopernikańskiego – 2021 r. – Toruńskie Stowarzyszenie Idea Sport;
- XXXII Międzynarodowy Wyścig Kolarski Juniorów – UCI – Autonomiczna Ludowa Kolarska Sekcja "STAL" Grudziądz;
- Wąbrzeska Dziesiątka V edycja – MIASTOAKTYWNI.PL;
- Mistrzostwa Polski Młodzików i Młodziczek – Ciechociński Klub Bokserski CKB „Potężnie”;
- upowszechnianie i rozwój kultury fizycznej i sportu poprzez dofinansowanie I rundy zawodów „Speedway Euro Championship w Bydgoszczy” – Stowarzyszenie sympatyków sportów motorowych Stal Toruń;
- Mistrzostwa Świata FAI Modeli Na Uwięzi dla Seniorów i Juniorów w konkurencjach F2A, F2B, F2C i F2D Włocławek 2021 – Aeroklub Włocławski Im. Stanisława Skarżyńskiego;
- XXVI edycja Międzynarodowego Turnieju Tenisowego Kobiet Bella Cup – Klub Sportowy Start-Wisła Toruń.

Efekt promocyjny marki Kujawsko-Pomorskie, dzięki zaangażowaniu w organizację Halowych Mistrzostw Europy w Lekkiej Atletyce Toruń 2021. Samorząd Województwa wsparł to wydarzenie kwotą **650** tys. zł, a otrzymał ekwiwalent reklamowy dla marki Kujawsko-Pomorskie na poziomie **1 753 203** euro (ok. **7,8** mln zł). Imprezę oglądała rekordowa liczba widzów – **119,5** mln, tj. o 12% więcej niż poprzednie Halowe ME Glasgow 2019 (na podstawie raportu European Athletics).

4.3 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Konkurencyjna gospodarka

SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz rynku pracy w 2021 r:

- ponad **14,4** tys. osób objętych przez pracowników WUP działaniami **służącymi poprawie ich sytuacji na rynku pracy**, tj. wsparciem w zakresie: aktywnego poszukiwania pracy, podniesienia poziomu aktywności zawodowej, planowania

kariery zawodowej, podniesienia kompetencji i kwalifikacji zawodowych, zdobywania doświadczenia zawodowego a także pomocą w rozpoczęciu prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz wsparciem dla osób zatrudnionych na „umowach śmieciowych”, (z czego 9,4 tys. osób objęto wsparciem w ramach środków POWER i ponad 5 tys. w ramach środków z RPO WKP 2014-2020);

- 26 tys. osób objętych poradnictwem zawodowym (w tym ponad 8 tys. dotyczyło pracy za granicą);
- ponad 8 tys. osób podniosło swoje kwalifikacje zawodowe poprzez szkolenia;
- ponad 4 tys. pracodawców obsłużonych przez pracowników WUP w ramach tzw. Tarczy antykryzysowej (utrzymanie zatrudnienia dla 40,1 tys. pracowników).

Sytuacja na rynku pracy. W 2021 roku, pomimo trwającej pandemii Covid-19, sytuacja na rynku pracy zaczęła się stabilizować. Zgodnie z wynikami prowadzonego przez GUS Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) **wskaźnik zatrudnienia** (czyli procentowy udział pracujących w liczbie ludności w wieku 15-89 lat) w województwie kujawsko-pomorskim w III kwartale 2021 roku wyniósł **56,1%** (o 0,3 p.p. mniej niż w Polsce). W porównaniu z I kwartałem 2021 roku wskaźnik ten zarówno w województwie, jak i w kraju zwiększył się, przy czym w województwie wzrost ten był silniejszy i wyniósł 2,2 p.p. (w kraju wzrost o 1,4 p.p.). Zgodnie z ogólnokrajowymi tendencjami, również na Kujawach i Pomorzu, widoczne jest zróżnicowanie wartości wskaźnika zatrudnienia ze względu na płeć. W przypadku mężczyzn wskaźnik zatrudnienia w III kwartale 2021 roku ukształtował się na poziomie – **64,3%** i był znacznie wyższy niż w przypadku kobiet – **48,6%** (w kraju odpowiednio 64,3% i 49,1%).

W końcu września 2021 roku²⁶ na terenie województwa kujawsko-pomorskiego zgodnie z BAEL **pracowało 907 tys.** osób w wieku 15-89 lat. Było to o **33 tys. (3,8%)** więcej niż w I kwartale 2021 roku. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw²⁷ w województwie kujawsko-pomorskim w listopadzie 2021 roku wyniosło 256,1 tys. osób. W porównaniu z rokiem wcześniejszym przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw pozostało na podobnym poziomie – spadek o 0,8% (przed rokiem spadek o 3,2%). W najliczniejszej z sekcji – przetwórstwie przemysłowym – pracowało 125,7 tys. osób. (0,01% więcej niż w listopadzie 2020 roku). Warto zauważyć, że poziom zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw nie powrócił do poziomu sprzed pandemii. W porównaniu z listopadem 2019 roku na terenie województwa ubyło 10,5 tys. pracujących, głównie w przetwórstwie przemysłowym – 4,0 tys. (3,1%) oraz handlu i naprawie pojazdów samochodowych – 5,6 tys. (10,5%). Braki kadrowe bezpośrednio związane są ze zmianami na rynku pracy wywołanymi pandemią, ale także z postępującym stałym ubytkiem ludności w wieku produkcyjnym (w 2020 roku populacja osób w wieku produkcyjnym w województwie kujawsko-pomorskim, względem roku 2019 zmniejszyła się o 16,6 tys. osób, 1,3%).

Trudności w pozyskaniu i utrzymaniu pracowników w pewnym stopniu są niwelowane przez zatrudnianie cudzoziemców. W 2021 roku na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wydano 117 661 dokumentów umożliwiających cudzoziemcom pracę na terenie Polski. Było to o 16 884 dokumenty (16,8%) więcej niż w 2020 roku. Wojewoda Kujawsko-Pomorski wydał 43 472 zezwolenia na pracę cudzoziemców, a powiatowe urzędy pracy zanotowały 72 853 oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcom oraz 1336 pozwoleń na pracę sezonową. Prawie 80% dokumentów dotyczyło obywateli Ukrainy. Poszukiwani byli przede wszystkim pracownicy przy pracach prostych – 42,7% oraz robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 33,0%. Najwięcej oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi zgłoszonych zostało do powiatowych urzędów pracy w: Bydgoszczy (27,1%), Świeciu (16,9%) i dla powiatu toruńskiego (10,5%).

W listopadzie 2021 r. **liczba bezrobotnych**²⁸ na Kujawach i Pomorzu wyniosła 61 643 osoby i była **najniższa w historii województwa**. W grudniu 2021 roku liczba bezrobotnych nieznacznie wzrosła do 61 861 osób (wzrost o 0,4% względem listopada 2021 r.). Niemniej jednak było to o 11 621 osób (15,8%) mniej niż rok wcześniej.

Najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych było w powiatach: inowrocławskim (6874 osoby) i włocławskim (4315 osób) oraz Bydgoszczy (4102 osoby). Spadek liczby bezrobotnych, w odniesieniu do grudnia 2020 roku, wystąpił we wszystkich powiatach województwa, przy czym najdynamiczniejszy był on w Bydgoszczy (29,5%).

W końcu grudnia 2021 roku większość bezrobotnych stanowiły kobiety (59,1% ogółu), wśród których 35,8% to

²⁶ Brak danych na koniec roku 2021.

²⁷ Dotyczy podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

²⁸ Bezrobocie rejestrowane GUS.

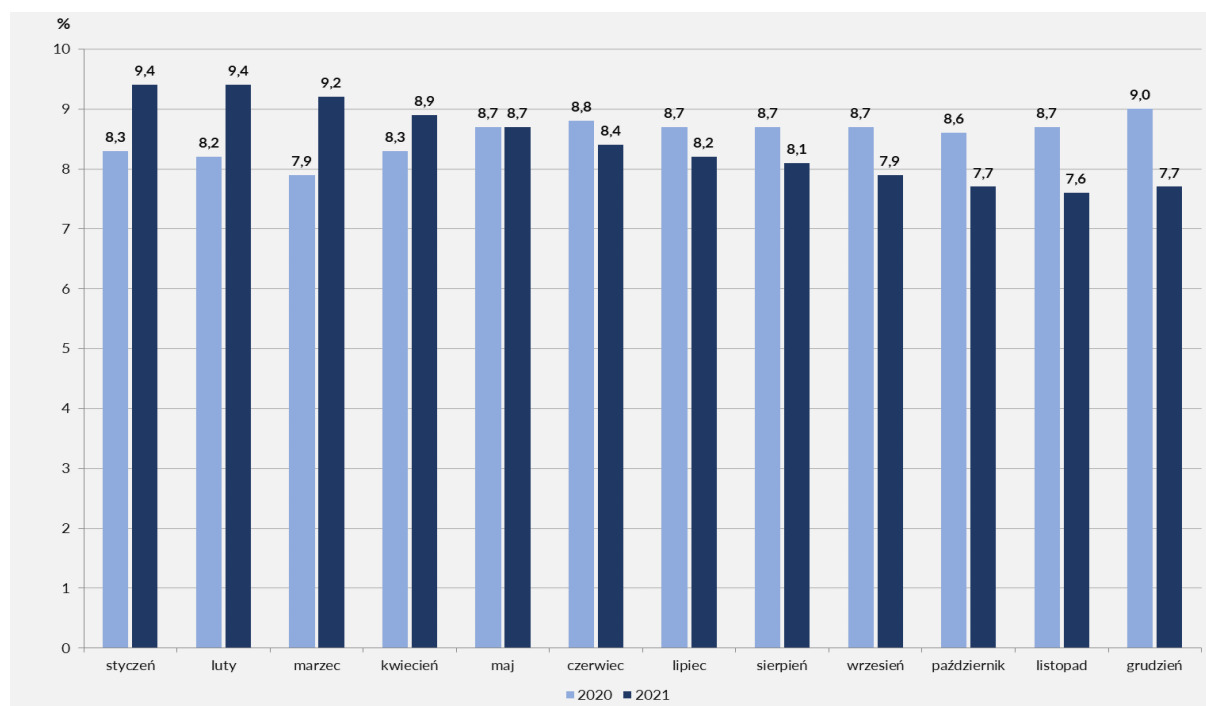
osoby, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka. Prawie 2/3 zarejestrowanych to osoby długotrwale bezrobotne (61,8%). Najliczniejszymi grupami wśród bezrobotnych były osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym – 32,4% oraz zasadniczym zawodowym – 27,3%.

W ciągu roku najdynamiczniejszy spadek liczby zarejestrowanych dotyczył bezrobotnych z prawem do zasiłku – spadek o 28,3% (3520 osób), a także osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy, których liczba zmniejszyła się o 26,3% (756 osób). W końcu grudnia 2021 roku w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych pozostawało 8919 bezrobotnych z prawem do zasiłku (14,4% ogółu bezrobotnych, rok wcześniej 16,9%) oraz 2119 bezrobotnych zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy, którzy stanowili 3,4% ogółu bezrobotnych (przed rokiem – 3,9%). Porównywalny spadek odnotowano także wśród bezrobotnych do 25 roku życia (24,9%). W końcu grudnia 2021 roku bezrobotni do 25 roku życia w liczbie 6942 osoby stanowili 11,2% ogółu zarejestrowanych (rok wcześniej – 12,6%).

Zmniejszenie liczby bezrobotnych spowodowało spadek **stopy bezrobocia rejestrowanego**, definiowanej jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby ludności aktywnej zawodowo, która w grudniu 2021 roku wyniosła 7,7% i była wyższa od średniej krajowej o 2,3 p.p. W porównaniu z końcem 2020 roku wojewódzka stopa zmniejszyła się o 1,3 p.p., w kraju spadek ten był wolniejszy i wyniósł 0,9 p.p.

Poziom bezrobocia rejestrowanego był zróżnicowany pomiędzy poszczególnymi powiatami województwa. W grudniu 2021 roku najwyższą stopę bezrobocia rejestrowanego odnotowano dla powiatów w południowo-wschodniej części województwa: włocławskiego (12,8%), lipnowskiego (13,0%) oraz radziejowskiego (14,9%), a także powiatu grudziądzkiego (12,0%). W regionie stopa bezrobocia niższa od średniej wojewódzkiej w omawianym okresie utrzymywała się w dwóch miastach na prawach powiatu – Bydgoszczy (2,5%) i Toruniu (4,0%) oraz w powiatach: bydgoskim (6,2%), świeckim (6,1%) i brodnickim (6,2%).

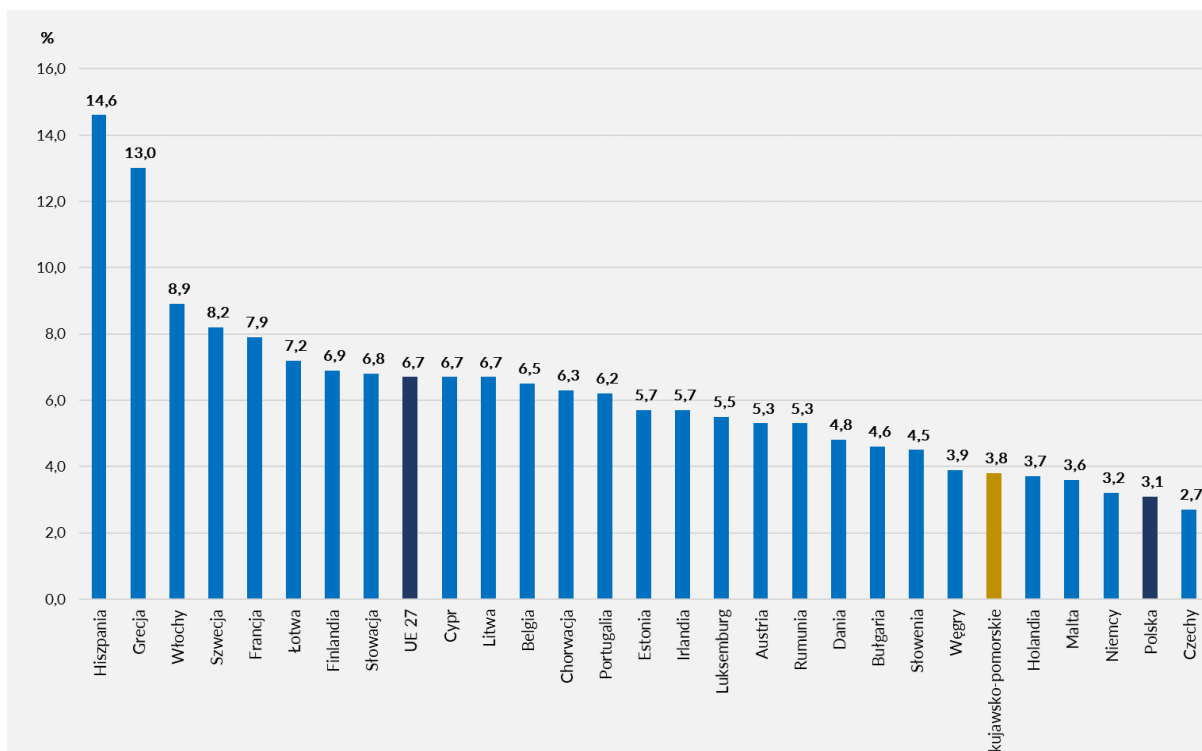
W województwie kujawsko-pomorskim sytuacja pod względem wysokości stopy bezrobocia wg BAEL²⁹ w III kwartale 2021 roku była znacznie korzystniejsza od średniej dla UE27 i od wskaźników dla wysokorozwiniętych krajów europejskich (m.in. Francji, Szwecji, Belgii). W kujawsko-pomorskim stopa bezrobocia wyniosła 3,8%, a dla UE27 – 6,7%. Wartość 3,8% uplasowała województwo kujawsko-pomorskie na 10 pozycji w kraju (nie biorąc pod uwagę województwa lubuskiego i opolskiego, dla których nie uzyskano wiarygodnych danych w badaniu aktywności ekonomicznej ludności).

Rysunek 15. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2020-2021

Źródło: Opracowanie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu na podstawie danych BDL GUS

²⁹ Pomimo zbieżności nazwy, stopa bezrobocia rejestrowanego oraz stopa bezrobocia BAEL stanowią całkowicie odmienne wskaźniki. Bezrobocie wg BAEL jest natomiast tożsame z klasyfikacją EUROSTAT – a więc możliwe jest dokonywanie wiarygodnych porównań z regionami europejskimi.

Rysunek 16. Stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim na tle krajów Unii Europejskiej w III kwartale 2021 r. (UE 27 - średnia dla państw Unii Europejskiej)

Źródło: Opracowanie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu na podstawie danych z Eurostatu i BDL GUS (BAEL)

W 2021 roku powiatowe urzędy pracy wykazały **70 131 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej**. Było to o 34,0% (17 806 miejsc) więcej niż w 2020 roku. Wzrost ten dotyczył przede wszystkim niesubsydiowanych miejsc pracy, których liczba w ciągu roku zwiększyła się o 14 388 (37,9%). Przyczyniło się to do zwiększenia liczby wyłączonych z ewidencji osób bezrobotnych. W 2021 r. z rejestrów wykreślono 89 714 bezrobotnych (o 11,0% więcej niż w roku wcześniejszym). Najważniejszą przyczyną wyłączeń (53 099 osób, czyli 59,2%) było podjęcie pracy (w roku poprzednim było to odpowiednio: 49 436 osób i 54,8%).

Zatrudnienie niesubsydiowane (oferty skierowane zarówno dla osób niezarejestrowanych jak i zarejestrowanych w urzędzie pracy, wynagrodzenie pracowników zatrudnionych w ramach takiej oferty pracy, finansowane jest w całości przez pracodawcę) podjęto w analizowanym okresie 42 443 bezrobotnych (o 2,4% więcej niż w roku wcześniejszym). Z różnych form aktywizacji zawodowej wspieranych ze środków publicznych w 2021 roku skorzystało 20 945 osób bezrobotnych, co stanowiło 23,3% ogółu włączeń z ewidencji osób bezrobotnych (rok wcześniej – 20,9%). W porównaniu z 2020 rokiem liczba podejmujących aktywne formy pomocy zwiększyła się o 4017 osób (23,7%).

Zatrudnienie subsydiowane (zatrudnienie, podejmowane w ramach robót publicznych bądź prac interwencyjnych, kosztów utrzymania pracownika nie ponosi pracodawca, ale są one pokrywane z Funduszu Pracy czy Europejskiego Funduszu Społecznego) rozpoczęło 10 656 osób. Było to o 2651 osób (33,1%) więcej niż w 2020 roku. Najpopularniejszą formą zatrudnienia subsydiowanego pozostawały roboty publiczne, które podjęło 3281 osób. Dużą popularnością cieszyły się również prace interwencyjne – 2698 osób zaktywizowanych oraz refundacja kosztów zatrudnienia bezrobotnego – 2398 osób. W 2021 roku 1754 osoby bezrobotne otrzymały dotację i rozpoczęły własną działalność gospodarczą.

W 2021 roku w województwie kujawsko-pomorskim **pozazatrudnieniowe formy aktywizacji** takie jak: szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych, prace społecznie użyteczne, rozpoczęło 10 289 bezrobotnych, było to o 1366 osób (15,3%) więcej niż rok wcześniej. Podobnie jak w latach wcześniejszych najpopularniejszą pozazatrudnieniową formą aktywizacji były staże, które rozpoczęło 6860 bezrobotnych.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA RYNEK PRACY

W celu przeciwdziałania negatywnym skutkom pandemii na rynku pracy, urzędy pracy w 2021 roku kontynuowały udzielanie pomocy finansowej dla pracodawców w ramach tzw. **Tarczy antykryzysowej**. Wojewódzkie urzędy pracy, ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, udzielały wsparcia na ochronę miejsc

pracy, w tym w okresie przestoju ekonomicznego lub obniżonego wymiaru czasu pracy, a także w ramach tzw. tarczy branżowej.

Powiatowe urzędy pracy dofinansowywały przedsiębiorcom część kosztów prowadzenia działalności gospodarczej lub wynagrodzeń pracowników, a także udzielały jednorazowych pożyczek dla mikroprzedsiębiorców. Od początku pandemii do 18 stycznia 2022 roku powiatowe urzędy pracy województwa kujawsko-pomorskiego wypłaciły 125 230 przedsiębiorcom środki w wysokości 817,4 mln zł.

Postępujący proces starzenia się społeczeństwa i związany z tym stały ubytek ludności w wieku produkcyjnym (w 2020 roku populacja osób w wieku produkcyjnym w województwie kujawsko-pomorskim, względem roku 2019 zmniejszyła się o 16,6 tys. osób, 1,3%) powoduje, że pomimo zmian na rynku pracy wywołanych pandemią znaczna część pracodawców boryka się z problemami rekrutacyjnymi. Jak wynika z prowadzonego przez WUP badania Barometr zawodów w 2022 roku większość grup zawodowych powinna charakteryzować się stabilnością zatrudnienia. Trendy rynkowe wskazują, że braki kadrowe dotyczyć będą przede wszystkim branż: przemysłowej, budowlanej, transportowej oraz medyczno-opiekuńczej i coraz częściej edukacji. Pandemia przyspieszyła też rozwój rynku e-commerce, usług związanych z marketingiem internetowym i sprzedażą wysyłkową, co będzie miało bezpośrednie przełożenie na wzrost zatrudnienia w magazynowaniu i transporcie.

Zadania Samorządu Województwa w zakresie polityki rynku pracy wynikają głównie z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i są realizowane przez jednostkę organizacyjną Samorządu Województwa – Wojewódzki Urząd Pracy. Wojewódzki Urząd Pracy przygotowuje i koordynuje realizację planów działań na rzecz zatrudnienia, analizuje sytuację na rynku pracy, współpracuje z powiatowymi urzędami pracy w całym województwie, wspomagając je m.in. w prowadzeniu poradnictwa zawodowego a od 2020 roku realizuje także zadania w ramach Tarczy antykrzysowej.

Organem opiniująco-doradczym w tym zakresie jest powołana przez Marszałka Województwa, na 4-letnią kadencję, **Wojewódzka Rada Rynku Pracy**. WRRP powołano na podstawie art. 23 ust. 2 i ust. 4 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.) oraz Zarządzeniem Nr 55/2018 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 października 2018 r. zmienionym zarządzeniem nr 41/2019 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 4 czerwca 2019 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie powołania Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy w Toruniu i zmienionym zarządzeniem nr 8/2021 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 9 lutego 2021 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie powołania Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy w Toruniu. Do zakresu działania WRRP należy w szczególności: inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do pełnego i produktywnego zatrudnienia, ocena racjonalności gospodarki środkami Funduszu Pracy wraz z opiniowaniem kryteriów podziału środków dla samorządów powiatowych, oddziaływanie na kształcenie w danym zawodzie zgodnie z potrzebami rynku pracy, szkolenia zawodowego oraz zatrudnienia w województwie, opiniowanie wojewódzkich kryteriów wydawania zezwoleń na prace cudzoziemców, współpraca z wojewódzkimi radami dialogu społecznego – głównie w zakresie wypracowania regionalnej strategii rynku pracy jako elementu strategii rozwoju województwa oraz inicjowania programów i tworzenia partnerstw na rzecz wzrostu zatrudnienia i rozwoju rynku pracy. Istotnym zadaniem jest również ocenianie okresowych sprawozdań z działalności wojewódzkich urzędów pracy oraz prace związane ze zmianami na stanowisku dyrektora wojewódzkiego urzędu pracy. Przewodniczącym WRRP jest Marek Smoczyk, Sekretarz Województwa.

W ramach działań w zakresie rynku pracy w roku 2021:

- Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą nr 14/496/21 z dnia 16 kwietnia 2021 roku przyjął **Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2021 rok**. W dokumencie określono najistotniejsze zadania, podejmowane w województwie w zakresie zwiększenia aktywności zawodowej jego mieszkańców oraz rozwoju aktywnej polityki rynku pracy. Zadania ujęte w *Planie Działań na 2021 r.* stanowiły kontynuację regionalnej polityki rynku pracy realizowanej w poprzednich latach. Ponadto w *Planie Działań* ujęto działania osłonowe służące zapewnieniu ochrony miejsc pracy w związku z negatywnymi skutkami pandemii Covid-19. Projekt dokumentu został przygotowany przez WUP w Toruniu. Dokument dostępny jest na stronie: <https://wuptorun.praca.gov.pl/regionalny-plan-dzialan-na-rzecz-zatrudnienia>. Realizacja zadań określonych w *Regionalnym planie działania na rzecz zatrudnienia na 2021 rok* podlegała monitoringowi, z którego sprawozdanie zostanie przygotowane do dnia 30 kwietnia 2022 roku. Sprawozdanie dostępne będzie na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu;
- Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 25 października 2021 roku podjął uchwałę nr XXXVII/528/21 w sprawie określenia kryteriów ustalania **kwot środków Funduszu Pracy** na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz

innych fakultatywnych zadań realizowanych przez powiaty w 2022 roku. Projekt kryteriów został przygotowany przez WUP w Toruniu. Podział środków Funduszu Pracy na poszczególne działania został uzależniony w 70% od poziomu bezrobocia, w 25% od efektywności działań na rzecz aktywizacji bezrobotnych, a w 5% od poziomu wykorzystania w 2020 roku środków przeznaczonych w powiecie na realizację projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt kryteriów został pozytywnie zaopiniowany przez członków Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy oraz zaprezentowany w trakcie obrad Komisji Pracy, Pomocy Społecznej i Bezpieczeństwa;

- Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą nr 48/2050/20 z dnia 2 grudnia 2020 roku dokonał podziału środków **Krajowego Funduszu Szkoleniowego** pomiędzy samorządy powiatów województwa. Łącznie w 2021 roku w województwie kujawsko-pomorskim podpisano z pracodawcami 1510 umów dotyczących podniesienia kwalifikacji pracowników na łączną kwotę 14 870 047,07 zł. Objęto wsparciem 8051 osób. Głównym celem KFS jest zapobieganie utracie zatrudnienia przez osoby pracujące z powodu posiadania kompetencji nieadekwatnych do wymagań dynamicznie zmieniającej się gospodarki;
- Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 1 kwietnia 2021 roku podjął uchwałę nr 12/468/21 w sprawie określenia „**Wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników, zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, może być dokonywana refundacja poniesionych przez pracodawcę kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne**”. Projekt wykazu został przygotowany przez WUP w Toruniu. Wykaz został pozytywnie zaopiniowany przez Wojewódzką Radę Rynku Pracy. Wykaz jest opracowywany na podstawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, przy uwzględnieniu zapotrzebowania na kwalifikacje i umiejętności na rynku pracy;
- w ramach **POWER**, dla którego WUP pełni rolę Instytucji Pośredniczącej realizowano:
  - w ramach Działania 1.1 „Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe” – z oferowanego wsparcia w 2021 roku skorzystało 5090 osób do 29 roku życia (w tym 1919 długotrwale bezrobotnych oraz 73 osoby z niepełnosprawnością). Jednocześnie, w ramach projektów powiatowych urzędów pracy województwa kujawsko-pomorskiego 1686 osób zostało objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii Covid-19;
  - w ramach Działania 1.2 „Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy – projekty konkursowe” – prowadzono prace związane z ogłoszeniem, oceną oraz procesem negocjacji projektów i podpisywania umów o dofinansowanie projektów oraz realizacją już rozpoczętych projektów. W 2021 roku wsparciem objęto 2408 osób, w tym 1647 osób biernych zawodowo, 492 osoby bezrobotne do 29 roku życia (w tym 136 długotrwale bezrobotnych) oraz 269 osób pracujących znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy;
- w ramach **RPO WKP 2014-2020**, dla którego WUP pełni rolę Instytucji Pośredniczącej kontynuowano realizację projektów w ramach konkursów/naborów pozakonkursowych ogłoszonych w latach 2017-2019:
  - w ramach Działania 8.1 „Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez działania powiatowych urzędów pracy” – w 2021 roku wsparciem objęto 3820 osób bezrobotnych powyżej 30 roku życia;
  - w ramach Poddziałania 8.2.1 „Wsparcie na rzecz podniesienia poziomu aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia” – w 2021 roku wsparciem objęto 28 osób biernych zawodowo oraz 126 osób bezrobotnych;
  - w ramach Poddziałania 8.2.2 „Wsparcie osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy” – w 2021 roku wsparcie otrzymało 517 osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy;
  - w ramach Poddziałania 8.5.2 „Wsparcie outplacementowe”, w 2021 roku pomocą objęto 432 pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy i 132 osoby odchodzące z rolnictwa, posiadające gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 2 ha przeliczeniowych lub członków ich rodzin ubezpieczonych w KRUS, planujące podjąć zatrudnienie poza rolnictwem;

Ponadto w IV kwartale 2021 roku w ramach Działania 8.1 ogłoszono kolejny nabór projektów na wsparcie osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. W wyniku ogłoszonego naboru podpisano 20 umów o dofinansowanie projektów na kwotę 66,2 mln zł.

- **Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej** WUP (w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku) w 2021 roku informacją i poradnictwem zawodowym w formie indywidualnej, jak i grupowej objęto 18 tys. klientów (w tym: indywidualna informacja zawodowa – 11 546 osób, grupowa informacja zawodowa – 5 321 osób, indywidualne poradnictwo zawodowe – 907 osób, grupowe poradnictwo zawodowe – 294 osoby). Ponadto przygotowano 209 opinii dotyczących planowanych kierunków kształcenia w szkołach zawodowych i planów rozwoju infrastruktury kształcenia zawodowego (opinie przygotowywane na potrzeby Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy) oraz prowadzono Rejestr Instytucji Szkoleniowych (RIS) dla

674 instytucji szkoleniowych. Centrum świadczyło usługi w zakresie informacji i poradnictwa zawodowego w formie indywidualnej, jak i grupowej. Doradcy z Centrum brali udział w Ogólnopolskim Tygodniu Kariery. Opracowano i aktualizowano informacje o sytuacji zawodów na regionalnym rynku pracy. Wydawano zaświadczenia o potwierdzeniu charakteru, okresu i rodzaju działalności wykonywanej na terenie RP lub doświadczeniu zawodowym. Promowano działania WUP w obszarze doradztwa zawodowego i informacji: w mediach regionalnych, na stronie internetowej Urzędu, w ramach profilu Facebook WUP w Toruniu. W ramach realizacji zadania, WUP w Toruniu współpracował z jednostkami oświatowymi, w tym z instytucjami kształcenia i doskonalenia nauczycieli, z OHP, z akademickimi biurami karier, PUP, Bydgoską Agencją Rozwoju Regionalnego, z palcówkami penitencjarnymi, schroniskiem dla osób bezdomnych, organizacjami dla osób z niepełnosprawnościami;

- W 2021 roku w ramach usług związanych z pośrednictwem pracy i działaniem **Europejskich Służb Zatrudnienia EURES**, WUP w Toruniu przyjął do rozpowszechnienia 462 oferty pracy (400 pochodzących z sieci EURES i 62 pochodzące od krajowych pracodawców i agencji zatrudnienia), w ramach których zgłoszono 2 248 wolnych miejsc pracy. W 2021 roku udzielono 8 010 porad i konsultacji osobom bezrobotnym, a także poszukującym pracy oraz pracodawcom i agencjom zatrudnienia. Zdecydowanie najwięcej zapytań – 3 453 – dotyczyło rekrutacji i poszukiwania zatrudnienia na terenie UE/EFTA. Ponadto zorganizowano 6 wydarzeń – Targi Pracy, kampanie i seminaria, w których wzięli udział pośrednicy pracy i doradcy EURES. Zadaniem tych przedsięwzięć była promocja zatrudnienia poprzez ułatwienie dostępu do ofert pracy i informacji na temat warunków pracy, również poza granicami Polski. Prowadzono także Rejestr Agencji Zatrudnienia dla 417 podmiotów. Działania pośrednictwa pracy w Wojewódzkim Urzędzie Pracy i Europejskich Służb Zatrudnienia mają na celu wspieranie mobilności na europejskim rynku pracy. Usługi obejmują w szczególności międzynarodowe pośrednictwo pracy oraz doradztwo w zakresie sytuacji na europejskim rynku pracy oraz warunków życia i pracy w krajach UE/EFTA. Usługi te skierowane są do osób zainteresowanych pracą za granicą, jak również pracodawców poszukujących pracowników z krajów UE/EFTA. W ramach zadania prowadzona jest także obsługa i wsparcie podmiotów zamierzających lub prowadzących działalność agencji zatrudnienia;
- W ramach realizacji zadań z zakresu **koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego** w 2021 roku WUP w Toruniu wydał 1 075 decyzji o przyznaniu lub odmowie przyznania prawa do zasiłku dla bezrobotnych w Polsce na zasadach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Rozpatrywano także 936 zapytań o potwierdzenie przebytych okresów zatrudnienia/ubezpieczenia na terenie państw członkowskich UE, EOG i Szwajcarii oraz 474 dokumentów uprawniających do transferu zasiłku z innych państw członkowskich UE i EOG. Wydano 99 formularzy PD U1/SED U002 potwierdzających przebyte okresy ubezpieczenia/zatrudnienia w Polsce i służących do nabycia prawa do zasiłku w innym państwie członkowskim. Ustalenie prawa do świadczeń z tytułu bezrobocia następuje każdorazowo w oparciu o wymianę informacji (dokumentów SED w wersji papierowej i elektronicznej) pomiędzy instytucjami właściwymi i łącznikowymi państw członkowskich, a także w oparciu o stałą współpracę ze wszystkimi powiatowymi urzędami pracy województwa kujawsko-pomorskiego. Przez cały 2021 rok wdrażano system EESSI, który umożliwia elektroniczną wymianę ww. dokumentów SED w kolejnych państwach członkowskich (w 2021 r. było to 90% państw członkowskich);
- WUP w Toruniu z **Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP)** w 2021 roku dokonał wypłat świadczeń (wynagrodzeń) niezaspokojonych przez niewypłacalnych pracodawców w kwocie 8,4 mln zł. Kwota ta obejmowała wypłaty dla 434 osób. Ogółem w 2021 roku wypłacono świadczenia z Funduszu za 27 niewypłacalnych pracodawców. Podstawowym celem FGŚP jest zaspokajanie roszczeń pracowniczych w razie braku możliwości ich zaspokojenia przez pracodawcę z powodu jego niewypłacalności. Dysponentem Funduszu jest minister właściwy ds. pracy. W 2021 roku do WUP w tym zakresie, zgłoszono 237 wniosków indywidualnych oraz 11 wykazów zbiorczych i uzupełniających (łącznie od 60 pracodawców). Wnioski i wykazy obejmowały świadczenia dla 530 osób na kwotę wnioskowaną 10,3 mln zł.

W 2021 r. zorganizowano następujące wydarzenia:

- IX edycję konkursu „Mój wymarzony zawód”, skierowanego do uczniów siódmych i ósmych klas szkół podstawowych mających siedzibę w województwie kujawsko-pomorskim, udział wzięło 489 uczniów ze 136 szkół podstawowych. Organizator wydarzenia: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu;
- VI edycję konkursu dla szkół zawodowych najefektywniej działających na rzecz rynku pracy pod hasłem „Potrzeby rynku pracy naszą misją”; udział wzięło 16 szkół zawodowych z województwa kujawsko-pomorskiego ubiegających się o miano laureata w dwóch kategoriach: Szkoły Branżowe I Stopnia i Technika; organizatorzy wydarzenia: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy. Konkurs realizowany jest pod patronatem Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy;
- kampanię informacyjną „Prawa przez cały rok” nt. sprawiedliwych i bezpiecznych warunków pracy dla

pracowników sezonowych w UE/EFTA. Kampania informacyjna trwała w okresie od czerwca do października. W tym okresie, poza działalnością informacyjno-promocyjną w mediach tradycyjnych i społecznościowych, zorganizowano dwa wydarzenia, w których uczestniczyło 40 osób:

- 30 sierpnia 2021 (stacjonarnie) – podczas wydarzenia przedstawiono, wspólnie z Okręgowym Inspektoratem Pracy w Bydgoszczy oraz Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, tematy związane z bezpiecznymi wyjazdami do pracy w ramach sieci EURES, bezpieczeństwem i legalnością zatrudnienia oraz zagadnienia związane z kontrolą Inspekcji Pracy w Agencjach Pracy Tymczasowej;
- 22 września 2021 (wirtualnie) – w wydarzeniu jako prelegenci, obok pracowników z WUP w Toruniu udział wzięli przedstawiciele Ambasady Królestwa Niderlandów i Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy, przedstawiona tematyka obejmowała zagadnienia dotyczące obowiązujących przepisów prawa pracy (w szczególności obowiązujących w Holandii), metod skutecznego poszukiwania pracy za granicą (w krajach UE/EFTA) oraz praw i obowiązków pracownika za granicą.

Organizatorzy/współorganizatorzy wydarzenia: Europejski Urząd ds. Zatrudnienia ELA, Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu (sieć EURES) we współpracy z powiatowymi urzędami pracy z województwa kujawsko-pomorskiego;

- seminarium skierowane do obywateli Hiszpanii oraz Polaków mieszkających w Hiszpanii i planujących powrót do Polski nt. warunków życia i pracy w Polsce. 27 maja 2021 roku, na platformie Europejskich Dni Pracy, w wydarzeniu uczestniczyło 97 osób. Organizatorzy/współorganizatorzy wydarzenia: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu (doradca EURES) we współpracy z Wojewódzkimi Urzędami Pracy w Olsztynie, Poznaniu, Kielcach oraz Małopolska WK OHP;
- przeprowadzono akcję informacyjno-promocyjną w mediach regionalnych mającą na celu przedstawienie możliwości jakie dają pracodawcom środki Krajowego Funduszu Szkoleniowego. Ponadto zostało zamówione badanie „Wpływ pandemii Covid-19 na zapotrzebowanie na pracowników (na zawody), w tym na pracowników cudzoziemców oraz potrzeby szkoleniowe pracodawców w województwie kujawsko-pomorskim”, a także zakupiono bazę wojewódzkich ofert pracy publikowanych na portalach rekrutacyjnych w okresie od stycznia do października 2021 roku i gadżety promujące KFS w województwie kujawsko-pomorskim. Łączny koszt działań informacyjno-promocyjnych oraz badań wyniósł 133 856,40 zł.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY

W związku z pandemią wirusa SARS-CoV-2 WUP w Toruniu prowadził działania związane z udzieleniem pomocy finansowej pracodawcom w ramach tzw. **Tarczy Antykrzysowej**. Wsparcie dla przedsiębiorców na ochronę miejsc pracy zostało powierzone wojewódzkim urzędami pracy, w tym WUP w Toruniu, ustawą z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 374 z późn. zm.) ze środków **Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych** (art. 15g, art. 15ga, art. 15gg, art. 15gga oraz art. 15gga ww. ustawy).

W celu zapewnienia pełnej informacji dotyczącej ww. wsparcia w siedzibie WUP funkcjonowała infolinia oraz stanowisko do obsługi e-maili. Na stronie internetowej WUP oraz w mediach społecznościowych na bieżąco zamieszczane były informacje o udzielanej przez WUP pomocy. Zespół zadaniowy ds. wsparcia podmiotów z województwa kujawsko-pomorskiego w ochronie miejsc pracy rozpatrywał wnioski składane przez przedsiębiorców, zajmował się wypłacaniem środków i ich rozliczaniem. W pracę zespołu zaangażowanych było, w zależności od liczby obsługiwanych wniosków (ocenianych, rozliczanych), do 30 pracowników z różnych komórek organizacyjnych WUP.

Łącznie od kwietnia 2020 roku do końca 2021 roku WUP w Toruniu wypłacił **7 544** przedsiębiorcom województwa kujawsko-pomorskiego środki w wysokości **603,5** mln zł, na ochronę **146 904** miejsc pracy (w 2021 roku **4 042** pracodawcom wypłacono środki w wysokości **182,3** mln zł na utrzymanie zatrudnienia **40 859** pracowników).

W związku z trwającą pandemią WUP w Toruniu realizował także **projekty konkursowe dotyczące wsparcia osób tracących zatrudnienie w wyniku pandemii Covid-19**. W 2021 r. przeprowadzono 2 nabory konkursowe na realizację projektów w ramach POWER, których celem było rozwijanie przedsiębiorczości osób młodych. W projektach udzielane jest wsparcie w postaci jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, szkoleń umożliwiających uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej, finansowe wsparcie pomostowe, które wypłacane będzie uczestnikom projektów przez okres do 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej. Uczestnikami projektów mogą być wyłącznie osoby bierne zawodowo lub bezrobotne niezarejestrowane w urzędzie pracy. Co najmniej 80% ww. grupy docelowej będą stanowić osoby, które utraciły zatrudnienie po 1 marca 2020 roku w wyniku pandemii Covid-19.

W 2021 r. w ramach konkursów **podpisano 5 umów. Kwota środków przeznaczonych na ww. konkursy wynosi ponad 22,4 mln zł**, a przewidywana liczba osób, które rozpoczną własną działalność gospodarczą w wyniku realizacji projektów wynosi 508.

Pandemia spowodowała opóźnienia w realizacji projektów współfinansowanych z EFS, dla których WUP w Toruniu pełni rolę Instytucji Pośredniczącej. W związku z pandemią beneficjenci mieli problemy z rekrutacją uczestników, terminowym realizowaniem zaplanowanych zadań, w konsekwencji nie osiągnięto części zaplanowanych wskaźników.

W wyniku pandemii (w tym z powodu wprowadzanych obostrzeń) zadania związane z bezpośrednią obsługą klienta (głównie w sferze pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego) przez część roku były realizowane w ograniczonym zakresie. Nie zrealizowano też wszystkich zaplanowanych działań informacyjno-promocyjnych. W zakresie pośrednictwa pracy sytuacja pandemiczna uniemożliwiła organizację zaplanowanych na 2021 rok: Międzynarodowych Targów Pracy, a także Targów Pracy organizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego przez Powiatowe Urzędy Pracy we współpracy z WUP. Część wydarzeń – spotkania informacyjno-szkoleniowe, targi pracy – organizowanych wcześniej w formie stacjonarnej musiała odbyć się zdalnie. W związku z wystąpieniem pandemii Covid-19 zaobserwowano mniejsze, niż w latach poprzednich, zainteresowanie bezpośrednimi usługami indywidualnego poradnictwa zawodowego i grupowego poradnictwa zawodowego. Działania doradcze w dużej mierze odbywały się online. Wśród działań informacyjno-promocyjnych, które nie doszły do skutku znajdują się m.in. spotkania informacyjne dla potencjalnych beneficjentów POWER/RPO WKP, jak i szkolenia dla instytucji realizujących już projekty w ramach Działań, za których wdrażanie odpowiada WUP w Toruniu. Nie odbyło się także coroczne szkolenie współorganizowane przez WUP w Toruniu z zakresu procedur administracyjnych europejskiej koordynacji świadczeń dla przedstawicieli wszystkich urzędów pracy województwa kujawsko-pomorskiego. Pomimo ograniczeń w działaniu i nowych zadań Urząd zachował ciągłość pracy.

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa na rzecz finansowego wsparcia rozwoju przedsiębiorczości w 2021 roku:

- 235,8 mln zł przeznaczonych na **pożyczki** (817 umów), w tym obsługiwanych przez Spółki Województwa 192,7 mln zł (553 umowy);
- 109,4 mln zł przeznaczonych na **granty** (2 346 umów), w tym obsługiwanych przez Spółki Województwa – 100% (109,4 mln zł/2 346 umów);
- 50,1 mln zł przeznaczonych na **poręczenia** (909 umów), w tym obsługiwanych przez Spółki Województwa – 100% (50,1 mln zł/909 umów);
- 9,1 mln zł przeznaczonych na **dotacje** (977 umów), w tym obsługiwanych przez Spółkę Województwa – 100% (9,1 mln zł/977 umów);
- 2,6 mln zł przeznaczonych na **wejścia kapitałowe** (4 umowy).

Łącznie od początku realizacji programu RPO WKP 2014-2020 oraz w ramach środków z reżymu perspektywy finansowej 2007-2013, tj. od 31 marca 2017 r. do 31 grudnia 2021 r.:

- 636,1 mln zł przeznaczonych na **pożyczki** (2 437 umów), w tym obsługiwanych przez Spółki Województwa 561,0 mln zł (1 934 umowy);
- 225,0 mln zł przeznaczonych na **granty** (4 208 umów), w tym obsługiwanych przez Spółki Województwa – 100% (225,0 mln zł/4 208 umów);
- 30,4 mln zł przeznaczonych na **dotacje** (4 406 umów), w tym obsługiwanych przez Spółkę Województwa – 100% (30,4 mln zł/4 406 umów);
- 9,2 mln zł przeznaczonych na **wejścia kapitałowe** (8 umów).

Od początku istnienia KPFPK sp. z o.o.:

- 851,5 mln zł przeznaczonych na **poręczenia** (10 601 umów), w tym obsługiwanych przez Spółkę Województwa – 100% (851,5 mln zł/10 601 umów).

Rozwój przedsiębiorczości w województwie kujawsko-pomorskim stymulowany jest za pomocą instrumentów finansowych, będących autorską koncepcją Zarządu Województwa w dziedzinie finansowego wsparcia przedsiębiorczości, a także poprzez innego rodzaju działania spółek Województwa lub spółek z większościowym udziałem Województwa. W ramach RPO WKP 2014-2020 na uruchomienie zwrotnych instrumentów finansowych przeznaczono w sumie ponad 900 mln zł. To pieniądze, którymi można wielokrotnie obracać, co pozwala na generowanie większego strumienia środków inwestycyjnych. Pomoc do przedsiębiorców kierowana jest w formie: pożyczek, poręczeń, grantów, dotacji a także w ramach wkładu finansowego w zamian za udziały w przedsiębiorstwie, tj. wejścia kapitałowego.

SYNTETYCZNA INFORMACJA NA TEMAT ŹRÓDŁA ŚRODKÓW WYDATKOWANYCH NA RZECZ FINANSOWEGO WSPARCIA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Środki z RPO WKP 2014-2020.

Pożyczki:

- w 2021 r. zawarto 792 umowy pożyczkowe na kwotę 225,8 mln zł, z czego:
  - KPFR sp. z o.o. obsłużył 380 umów pożyczkowych na kwotę 159,6 mln zł (z czego 297 umów na kwotę 126,5 mln zł wspólnie z KPFP sp. z o.o.);
  - BGK obsłużył 393 umowy pożyczkowe na kwotę 42,4 mln zł (z czego 143 umów na kwotę 9,2 mln zł wspólnie z KPFP sp. z o.o.);
  - EBI obsłużył 19 umów pożyczkowych na kwotę 23,8 mln zł (z czego 5 umów na kwotę 14,0 mln zł wspólnie z KPFP sp. z o.o.).
- łącznie od początku realizacji RPO WKP 2014-2020, tj. od 31 marca 2017 r. do 31 grudnia 2021 r. zawarto 2211 umów pożyczkowych na kwotę 569,6 mln zł, z czego:

- KPFR sp. z o.o. obsłużył **1141** umów na kwotę **415,7** mln zł (z czego 802 umowy na kwotę 300,4 mln zł wspólnie z KPFP sp. z o.o.);
- BGK obsłużył **1018** umów pożyczkowych na kwotę **106,0** mln zł (z czego 557 umów na kwotę 50,3 mln zł wspólnie z KPFP sp. z o.o.);
- EBI obsłużył **52** umowy pożyczkowe na kwotę **47,9** mln zł (z czego 10 umów na kwotę 28,4 mln zł wspólnie z KPFP sp. z o.o.).

Wejścia kapitałowe:

- w 2021 r. zawarto **4** umowy na wejścia kapitałowe na kwotę **2,6** mln zł (całość BGK);
- łącznie od początku realizacji programu, tj. od 31 marca 2017 r. do 31 grudnia 2021 r. zawarto **8** umów na wejścia kapitałowe na kwotę **9,2** mln zł (całość BGK).

Granty:

- w 2021 r. zawarto **2346** umów grantowych na kwotę **109,4** mln zł, z czego:
  - KPFP sp. z o.o. zawarł **1 187** umów grantowych na kwotę **32,3** mln zł,
  - TARR S.A. zawarł **1 101** umów grantowych na kwotę **68,6** mln zł;
  - KPAI sp. z o.o. zawarł **58** umów grantowych na kwotę **8,4** mln zł;
- łącznie od początku realizacji projektów grantowych (Granty na kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw – Covid-19, Fundusz Wsparcia Inwestycyjnego – Covid-19, Fundusz Eksportowy – granty dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego, Fundusz Badań i Wdrożeń, Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy) zawarto **4208** umów grantowych na kwotę **225,0** mln zł, z czego:
  - KPFP sp. z o.o. zawarł **1 750** umów grantowych na kwotę **47,1** mln zł;
  - TARR S.A. zawarł **1 948** umów grantowych na kwotę **105,0** mln zł;
  - KPAI sp. z o.o. zawarł **510** umów grantowych na kwotę **72,7** mln zł.

Dotacje:

- w 2021 r. zawarto **977** umów na dotacje na kwotę ponad **9,1** mln zł (całość TARR S.A. w ramach realizacji projektu Regionalny Fundusz Szkoleniowy – usługi rozwojowe dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego i ich pracowników);
- od początku realizacji projektu Regionalny Fundusz Szkoleniowy – usługi rozwojowe dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego i ich pracowników, TARR S.A. zawarła **4406** umów na dotacje na kwotę **30,4** mln zł.

Środki z re-użycia 2007-2013.

Pożyczki:

- w 2021 r. zawarto **24** umowy pożyczkowe na kwotę **9,9** mln zł (całość KPFR sp. z o.o. wspólnie z KPFP sp. z o.o.);
- łącznie od początku realizacji projektu, tj. od 20 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2021 r. zawarto **225** umów pożyczkowych na kwotę **66,5** mln zł (całość KPFR sp. z o.o. wspólnie z KPFP sp. z o.o.).

Środki własne.

Poręczenia:

- w 2021 r. udzielono **909** poręczeń na kwotę **50,1** mln zł (KPFPK sp. z o.o.);
- od początku istnienia KPFPK sp. z o.o. udzielił **10 601** poręczeń na kwotę **851,5** mln zł;

Pożyczki:

w 2021 r. zawarto **1** umowę pożyczkową na kwotę **40** tys. zł (KPFP sp. z o.o.).

SZCZEGÓŁOWA INFORMACJA NA TEMAT ŹRÓDŁA ŚRODKÓW WYDATKOWANYCH NA RZECZ FINANSOWEGO WSPARCIA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Instrumenty finansowe – Pożyczki/Wejście kapitałowe.

Wsparcie udostępniane jest przede wszystkim przez Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o., pełniący rolę **Menadżera Funduszu Funduszy**, którego zadaniem jest wybór pośredników finansowych udzielających pożyczek i poręczeń dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa. Działalność statutowa Spółki od strony finansowej opiera się na dwóch zasadniczych filarach: środkach przeznaczonych na zwrotne finansowanie przedsiębiorstw w ramach RPO WKP 2014-2020 oraz środkach pozostałych ze zwrotnego finansowania przedsiębiorstw z perspektywy 2007-2013 tzw. re-użycia. Rolę Menadżera Funduszu Funduszy dla środków z RPO WKP 2014-2020 pełni także **Bank Gospodarstwa Krajowego** oraz **Europejski Bank Inwestycyjny**.

Tabela 5. Umowy pożyczkowe zawarte w ramach instrumentów finansowych finansowane ze środków z RPO WKP 2014-2020

Źródło wsparcia	Menedżer Funduszu Funduszy/ podmiot zarządzający	Pośrednik Finansowy	Forma wsparcia	Liczba zawartych umów (szt.)		Kwota środków zakontraktowanych (zł)	
				2021	narastająco	2021	narastająco
RPO WKP 2014-2020	Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.	Pożyczki inwestycyjne, inwestycyjno-obrotowe, pożyczki na rozwój z premią ³⁰	178	600	99 468 369,00	250 788 611,19
			Pożyczki płynnościowe (Covid-19) ³¹	119	202	27 031 883,55	49 591 933,55
		Konsorcjum Banków Spółdzielczych	Pożyczka inwestycyjna	41	152	16 763 450,00	65 446 285,44
		Polska Fundacja Przedsiębiorczości	Pożyczka inwestycyjna	42	187	16 364 700,00	49 916 529,62
RPO WKP 2014-2020	Bank Gospodarstwa Krajowego	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.	Pożyczki inwestycyjne ³²	109	523	7 562 299,29	48 703 126,44
			Pożyczka płynnościowa (Covid-19) ³³	34	34	1 628 600,00	1 628 600,00
		Grudziądzkie Poręczenia Kredytowe	Pożyczka inwestycyjna	13	25	1 160 000,00	2 145 000,00
			Pożyczka płynnościowa (Covid-19)	5	10	450 000,00	810 000,00
		Fundacja Wspomagania Wsi	Pożyczka inwestycyjna	61	94	4 926 390,00	7 420 052,79
			Pożyczka płynnościowa (Covid-19)	26	51	2 000 000,00	4 000 000,00
		Polska Fundacja Przedsiębiorczości	Pożyczka inwestycyjna	11	38	1 625 000,00	10 895 000,00
			Pożyczka płynnościowa (Covid-19)	134	134	23 070 500,00	23 070 500,00
Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości sp. z o.o.	Pożyczka inwestycyjna	0	8	-	417 783,03		
Poręczenia Kredytowe sp. o.o.	Pożyczka inwestycyjna	0	101	-	6 889 900,00		
RPO WKP 2014-2020	Europejski Bank Inwestycyjny	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.	Pożyczka na odnawialne źródła energii	5	10	13 950 000,00	28 437 000,00

³⁰ Umowy nr 3/2018, 6/2018, 8/2019, 8/2019 Prawo Opcji, 9/2019.

³¹ Umowy nr 6/2018 PP, 12/2020.

³² Umowy nr: 2/RPKP/9517/2018/I/DIF/072, 2/RPKP/7817/2018/III/DIF/074, 2/RPKP/119/2019/I/DIF/197, 2/RPKP/119/2019/I/DIF/197 Prawo Opcji, 2/RPKP/14919/2020/II/DIF/241.

³³ Umowa nr 2/RPKP/8420/2020/O/DIF/322.

Źródło wsparcia	Menedżer Funduszu Funduszy/ podmiot zarządzający	Pośrednik Finansowy	Forma wsparcia	Liczba zawartych umów (szt.)		Kwota środków zakontraktowanych (zł)	
				2021	narastająco	2021	narastająco
		Bank Pekao SA	Pożyczka inwestycyjna	2	3	1 670 916,80	2 206 946,60
		Getin Noble Bank S.A.	Pożyczka inwestycyjna	12	39	8 192 628,75	17 224 695,62
		Alior Bank S.A.	Pożyczka inwestycyjna	0	0	-	-
Suma				792	2211	225 864 737,39	569 591 964,28

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych z Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o., Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o. i Departamentu Funduszy Europejskich

Tabela 6. Umowy na wejście kapitałowe zawarte w ramach instrumentów finansowych finansowane ze środków z RPO WKP 2014-2020

Źródło wsparcia	Menedżer Funduszu Funduszy/ podmiot zarządzający	Pośrednik Finansowy	Forma wsparcia	Liczba zawartych umów (szt.)		Kwota środków zakontraktowanych (zł)	
				2021	narastająco	2021	narastająco
RPO WKP 2014-2020	Bank Gospodarstwa Krajowego	Brave Seed Fund	Wejście kapitałowe	4	8	2 600 000,00	9 200 000,00
Suma				4	8	2 600 000,00	9 200 000,00

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych z Departamentu Funduszy Europejskich

W ramach środków z RPO WKP 2014-2020 w 2021 r. zawarto:

- **792 umowy pożyczkowe** (380 z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju, 393 z Bankiem Gospodarstwa Krajowego i 19 z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym), na kwotę **225,8 mln zł**, w tym:
  - 469 umów na pożyczki inwestycyjne na kwotę 157,7 mln zł;
  - 318 umów na pożyczki płynnościowe na kwotę 54,2 mln zł;
  - 5 umów na pożyczki na odnawialne źródła energii na kwotę prawie 14,0 mln zł;
- **4 umowy na wejścia kapitałowe** na kwotę **2,6 mln zł**.

W ramach środków z RPO WKP 2014-2020 od początku realizacji programu, tj. od 31 marca 2017 r. do 31 grudnia 2021 r. zawarto:

- **2211 umów pożyczkowych** (1141 z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju, 1018 z Bankiem Gospodarstwa Krajowego i 52 z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym) na kwotę **569,6 mln zł**, w tym:
  - 1770 umów na pożyczki inwestycyjne na kwotę 462,1 mln zł;
  - 431 umów na pożyczki płynnościowe na kwotę 79,1 mln zł;
  - 10 umów na pożyczki na odnawialne źródła energii na kwotę 28,4 mln zł;
- **8 umów na wejścia kapitałowe** na kwotę **9,2 mln zł**.

Tabela 7. Umowy pożyczkowe finansowane w ramach środków z re-użycia 2007-2013

Źródło wsparcia	Menedżer Funduszu Funduszy/ podmiot zarządzający	Pośrednik Finansowy	Forma wsparcia	Liczba zawartych umów (szt.)		Kwota środków zakontraktowanych (zł)	
				2021	narastająco	2021	narastająco
Re-użycie (2007-2013)	Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy	Pożyczka obrotowa ³⁴	0	105	-	16 988 000,00
			Pożyczka na zakup nieruchomości ³⁵	24	120	9 887 250,00	49 502 021,12
Suma				24	225	9 887 250,00	66 490 021,12

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych z Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o. i Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o.

³⁴ Umowa nr 4/2018, metryczka B.

³⁵ Umowa 4/2018, metryczka A.

W ramach środków z re-użycia perspektywy finansowej 2007-2013 zawarto w 2021 r.:

- **24 umowy** dotyczące **pożyczek na zakup nieruchomości** na kwotę **9,9 mln zł**.

W ramach środków z re-użycia perspektywy finansowej 2007-2013 od początku realizacji projektu, tj. od 20 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2021 r. zawarto:

- **225 umów** na kwotę **66,5 mln zł**, w tym:
  - **120 umów** dotyczyło **pożyczek na zakup nieruchomości** na kwotę **49,5 mln zł**;
  - **105 umów** dotyczyło **pożyczek obrotowych**, na łączną kwotę **ponad 17,0 mln zł**.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.

Od 20 czerwca 2017 r. Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. (dalej: KPFR sp. z o.o.) realizuje projekt pn. „**Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju 2020**”. W ramach projektu KPFR sp. z o.o. pełni funkcję Menadżera Funduszu Funduszy. Wśród pośredników finansowych KPFR sp. z o.o., którzy bezpośrednio udzielają wsparcia MŚP są: spółka samorządowa, tj.: Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o., Konsorcjum Banków Spółdzielczych i Polska Fundacja Przedsiębiorczości.

Przekazane przez KPFR sp. z o.o. środki finansowe przy współudziale środków pośredników finansowych wykorzystywane są do udzielania pożyczek dla przedsiębiorców z sektora MŚP. Produkty pożyczkowe to:

- **pożyczki inwestycyjne**, inwestycyjno-obrotowe, pożyczki na rozwój z premią, których celem jest wprowadzenie w przedsiębiorstwie innowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych, poprawa konkurencyjności, a także przebranżowienie firmy;
- **pożyczki płynnościowe anty Covid-19** dla firm dotkniętych negatywnymi skutkami finansowymi, spowodowanymi pandemią Covid-19 przeznaczone na finansowanie wydatków związanych z utrzymaniem bieżącej działalności firm i zapewnieniem płynności finansowej;
- **pożyczki obrotowe**, których celem jest finansowanie przedsięwzięć zaspokajających bieżące potrzeby przedsiębiorców;
- **pożyczki na zakup nieruchomości**.

W wyniku realizacji projektu „**Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju 2020**”, finansowanego w ramach środków z RPO WKP 2014-2020 Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. jako Menedżer Funduszu Funduszy zawarł: W 2021 r.:

- **380 umów pożyczkowych** na kwotę **159,6 mln zł**. Średnia wartość umowy pożyczki dla pojedynczego przedsiębiorstwa to **420 tys. zł**, w tym:
  - **261 umów na pożyczki inwestycyjne** (178 za pośrednictwem KPFP, 41 za pośrednictwem Konsorcjum Banków Spółdzielczych i 42 za pośrednictwem Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości) **na kwotę 132,6 mln zł**;
  - **119 umów na pożyczki płynnościowe** (tylko za pośrednictwem KPFR sp. z o.o.) **na kwotę 27,0 mln zł**.

Od początku realizacji projektu, tj. od 20 czerwca 2017 r. do 31 grudnia 2021 r.:

- **1141 umów** na kwotę **415,7 mln zł**. Średnia wartość umowy pożyczki dla pojedynczego przedsiębiorstwa wyniosła około **365 tys. zł**, w tym:
  - **939 umów na pożyczki inwestycyjne** (600 za pośrednictwem KPFP, 152 za pośrednictwem Konsorcjum Banków Spółdzielczych i 187 za pośrednictwem Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości) **na kwotę 366,2 mln zł**;
  - **202 umowy na pożyczki płynnościowe** (tylko za pośrednictwem KPFR sp. z o.o.) **na kwotę 49,6 mln zł**.

Od 20 grudnia 2017 r. Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. realizuje zadanie publiczne zlecone przez Województwo Kujawsko-Pomorskie pn. **Umowa o powierzeniu zadania publicznego – re-użycie środków zwróconych z instrumentów inżynierii finansowej w ramach Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2013**. W ramach tej umowy KPFR sp. z o.o. pełni funkcję Menadżera Funduszu Powierniczego. Jedynym pośrednikiem finansowym KPFR sp. z o.o., który bezpośrednio udziela wsparcia MŚP w ramach niniejszej umowy jest spółka samorządowa, tj.: Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. Produkty oferowane przedsiębiorcom w ramach tych środków stanowią uzupełnienie oferty finansowanej ze środków perspektywy 2014-2020 i są to pożyczki na **zakup nieruchomości i pożyczki obrotowe**. Środki te stanowią także wymagany wkład własny wybranych pośredników finansowych do projektów finansowanych z perspektywy finansowej 2014-2020.

W ramach środków z re-użycia 2007-2013 Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. jako Menedżer Funduszu Funduszy zawarł:

W 2021 r.:

- **24 umowy** dotyczące **pożyczek na zakup nieruchomości** na kwotę **9,9 mln zł**.

Od początku realizacji projektu, tj. od 20 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2021 r.:

- **225 umów** na kwotę **66,5 mln zł**, w tym:
  - **120 umów** dotyczyło **pożyczek na zakup nieruchomości** na kwotę **49,5 mln zł**;
  - **105 umów** dotyczyło **pożyczek obrotowych**, na łączną kwotę ponad **66,5 mln zł**.

Do końca 2021 roku łącznie z wykorzystaniem całości środków z re-użycia³⁶ 2007-2013 Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. podpisał **1290 umów** z przedsiębiorcami z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, na kwotę **ponad 395 mln zł** (w tym wartość środków z re-użycia ponad 131 mln zł). Średnia wartość umowy pożyczki z wykorzystaniem środków z re-użycia dla pojedynczego przedsiębiorstwa to około **306 tys. zł**.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.

Głównym obszarem działalności Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o. (dalej: KPFP) jest udzielanie pożyczek ze środków pochodzących z programów operacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W ramach działalności pożyczkowej KPFP udzielał pożyczek w zakresie umów zawartych z 3 Menadżerami Funduszu Funduszy, tj. :

- Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju sp. z o.o.;
- Bankiem Gospodarstwa Krajowego;
- Europejskim Bankiem Inwestycyjnym.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. w ramach środków z **RPO WKP 2014-2020**:

W 2021 r. zawarł:

- **445 umów pożyczkowych** na kwotę **149,6 mln zł**, w tym:
  - **287 umów na pożyczki inwestycyjne** (z czego 178 w ramach umowy z KPFR sp. z o.o. i 109 w ramach umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego) na kwotę **107,0 mln zł**;
  - **153 umów na pożyczki płynnościowe – Covid-19** (z czego 119 w ramach umowy z KPFR sp. z o.o. i 34 w ramach umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego) na kwotę **28,7 mln zł**;
  - **5 umów na pożyczki na odnawialne źródła energii** (w ramach umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym) na kwotę prawie **14,0 mln zł**;

Od początku realizacji projektu, tj. od 20 czerwca 2017 r. do 31 grudnia 2021 r. zawarł:

- **1369 umów pożyczkowych** na kwotę **379,2 mln zł**, w tym:
  - **1123 umowy na pożyczki inwestycyjne** (z czego 600 w ramach umowy z KPFR sp. z o.o. i 523 w ramach umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego) na kwotę **299,5 mln zł**;
  - **236 umów na pożyczki płynnościowe – Covid-19** (z czego 202 w ramach umowy z KPFR sp. z o.o. i 34 w ramach umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego) na kwotę **51,2 mln zł**;
  - **10 umów na pożyczki na odnawialne źródła energii** (w ramach umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym) na kwotę **28,4 mln zł**.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. w ramach środków z **re-użycia 2007-2013**:

W 2021 r. zawarł umowy na:

- **24 pożyczki na zakup nieruchomości** (w ramach umowy z KPFR sp. z o.o.) na kwotę **9,9 mln zł**;

Od początku realizacji projektu, tj. od 20 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2021 r.:

- **225 umów** na kwotę **66,5 mln zł**, w tym:
  - **120 umów** dotyczyło **pożyczek na zakup nieruchomości** (w ramach umowy z KPFR sp. z o.o.) na kwotę **49,5 mln zł**;
  - **105 umów** dotyczyło **pożyczek obrotowych** (w ramach umowy z KPFR sp. z o.o.), na łączną kwotę ponad **66,5 mln zł**.

Środki własne.

W 2021 r. ze środków własnych Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. udzielił pożyczki, a Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o. udzielał poręczeń.

³⁶ Dane uwzględniają całość środków re-użycia, tj. przeznaczoną na pożyczki na nieruchomości, pożyczki obrotowe oraz pożyczki z wkładem z re-użycia i obrazują całość realizacji umowy.

Tabela 8. Pożyczki udzielone ze środków własnych

Źródło wsparcia	Pośrednik Finansowy	Forma wsparcia	Liczba zawartych umów (szt.)		Kwota środków zakontraktowanych (zł)	
			2021	narastająco	2021	narastająco
Środki własne spółek	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.	Pożyczka obrotowa	1	1	40 000,00	40 000,00
	Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o.	Poręczenia (wadia, pożyczki/kredyty, gwarancje/dotacje)	909	10601	50 112 877,06	851 453 275,00

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych z Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o. i Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych sp. z o.o.

KPFP sp. z o.o. udzielił, ze środków własnych, jedną pożyczkę **obrotową** mikroprzedsiębiorcy o wartości 40 tys. zł, która została rozliczona.

Natomiast KPFPK sp. z o.o. udzielił **909 poręczeń** na kwotę **50,1 mln zł**. Od początku istnienia Fundusz udzielił **10 601 poręczeń** na kwotę **851,5 mln zł**.

Granty.

W 2021 r. w ramach środków finansowych z RPO WKP 2014-2020 realizowano także umowy grantowe. Umowy te realizowane były przez Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o., Toruńską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. oraz Kujawsko-Pomorską Agencję Innowacji sp. z o.o.

Tabela 9. Umowy grantowe ze środków RPO WKP 2014-2020

Źródło wsparcia	Podmiot realizujący projekt/grant	Tytuł	Liczba zawartych umów (szt.)		Kwota środków zakontraktowanych (zł)	
			2021	narastająco	2021	narastająco
RPO WKP 2014-2020	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.	Granty na kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw (Covid-19).	1187	1750	32 326 909,95	47 136 527,34
RPO WKP 2014-2020	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (lider) Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. (partner)	Fundusz Wsparcia Inwestycyjnego (Covid-19)	1020	1838	37 109 837,87	63 732 365,24
RPO WKP 2014-2020	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Fundusz Eksportowy – granty dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego	81	110	31 479 476,81	41 324 783,11
RPO WKP 2014-2020	Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o.	Fundusz Badań i Wdrożeń Moduł I – projekt grantowy zakładający udostępnienie wsparcia na prowadzenie prac badawczo-rozwojowych przez przedsiębiorstwa	16	143	5 335 069,87	44 552 131,16
RPO WKP 2014-2020	Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o.	Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy – projekt grantowy zakładający wsparcie przedsiębiorstw poprzez przyznanie im dotacji na realizację działań badawczo-rozwojowych	42	367	3 155 360,00	28 267 756,01
Suma			2346	4208	109 406 654,50	225 013 562,86

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o., Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. i Kujawsko-Pomorskiej Agencji Innowacji sp. z o.o.

W 2021 r. zawarto **2346 umów** grantowych na kwotę **109,4 mln zł**. Od początku realizacji tych projektów zawarto **4208 umów** na kwotę **225,0 mln zł**.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. w 2021 r. realizował umowę **Granty na kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw. Umowa operacyjna nr UM_WR.431.1.286.2020**. W ramach grantu zawarto **1 750 umów** z ostatecznymi odbiorcami na kwotę **47,1 mln zł**, w tym w 2021 roku **1 187 umów** na kwotę **32,3 mln zł**.

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w roku 2021 prowadziła dwa projekty grantowe: jeden samodzielnie pn. **Fundusz Eksportowy – granty dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego**, drugi jako lider we współpracy z KPFP sp. z o.o. (partner). W ramach prowadzonych umów grantowych spółka podpisała w 2021 r. **1 101 umów** na kwotę **68,6 mln zł**, natomiast od początku realizacji tych projektów **1 948 umów** na kwotę **105,1 mln zł**, w tym:

- w ramach projektu Fundusz Eksportowy w 2021 r. podpisano 81 umów i zakontraktowano **31,5 mln zł**, łącznie podpisano **110 umów** z MŚP na łączną kwotę **41,3 mln zł**;
- w ramach projektu Fundusz Wsparcia Inwestycyjnego (Covid-19) w 2021 r. podpisano **1 020 umów** i zakontraktowano **37,1 mln zł**. Łącznie w ramach tego projektu z przedsiębiorstwami podpisano **1 838 umów** na kwotę **63,7 mln zł**.

Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o. oferowała wsparcie o wysokości do 200 tys. euro oferowane w ramach projektów grantowych **Fundusz Badań i Wdrożeń i Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy**. Do końca 2021 r. podpisano łącznie **510 umów** na kwotę **72,7 mln zł** (w tym w 2021 r. w ramach czwartego naboru podpisano **58 umów** na kwotę **8,4 mln zł**).

Dotacje.

W 2021 r. Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w partnerstwie z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym sp. z o.o. realizowała projekt **Regionalny Fundusz Szkoleniowy** – usługi rozwojowe dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego i ich pracowników. Był to projekt, którego celem było przyznanie dotacji na usługi rozwojowe zarejestrowane w Bazie Usług Rozwojowych.

Tabela 10. Umowy na dotacje ze środków RPO WKP 2014-2020

Źródło wsparcia	Podmiot realizujący projekt/grant	Tytuł	Liczba zawartych umów (szt.)		Kwota środków zakontraktowanych (zł)	
			2021	narastająco	2021	narastająco
RPO WKP 2014-2020	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (Lider) Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. (Partner)	Regionalny Fundusz Szkoleniowy – usługi rozwojowe dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego i ich pracowników.	977	4406	9 132 921,91	30 435 319,91
Suma			977	4406	9 132 921,91	30 435 319,91

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych z Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.

W 2021 r. w ramach realizacji projektu zawarto **977 umów** na dotacje w kwocie ponad **9,1 mln zł**. Od początku realizacji projektu zawarto **4406 umów** na dotacje w kwocie **30,4 mln zł**.

SYNTETYCZNA INFORMACJA NA TEMAT ZADAŃ REALIZOWANYCH PRZEZ SPÓŁKI WOJEWÓDZTWA LUB Z WIĘKSZOŚCIOWYM UDZIAŁEM WOJEWÓDZTWA

Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. jako Menedżer Funduszu Funduszy:

W 2021 r. zawarł **404 umowy pożyczkowe** na kwotę **169,5 mln zł**, w tym:

- **261 umów na pożyczki inwestycyjne** (178 za pośrednictwem KPFP, 41 za pośrednictwem Konsorcjum Banków Spółdzielczych i 42 za pośrednictwem Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości) na kwotę **132,6 mln zł**;
- **119 umów na pożyczki płynnościowe** (tylko za pośrednictwem KPFP sp. z o.o.) na kwotę **27,0 mln zł**;
- **24 umowy dotyczące pożyczek na zakup nieruchomości** na kwotę **9,9 mln zł**.

Od początku realizacji programu, tj. od 20 czerwca 2017 r. do 31 grudnia 2021 r. zawarł **1366 umów pożyczkowych** na kwotę **482,2 mln zł**:

- **939 umów na pożyczki inwestycyjne** (600 za pośrednictwem KPFP, 152 za pośrednictwem Konsorcjum Banków Spółdzielczych i 187 za pośrednictwem Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości) na kwotę **366,2 mln zł**;
- **202 umowy na pożyczki płynnościowe** (tylko za pośrednictwem KPFP sp. z o.o.) na kwotę **49,6 mln zł**;
- **120 umów** dotyczyło **pożyczek na zakup nieruchomości** na kwotę **49,5 mln zł**;
- **105 umów** dotyczyło **pożyczek obrotowych**, na łączną kwotę ponad **17,0 mln zł**.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.:

W 2021 r. zawarł **470 umów pożyczkowych** na kwotę **159,6 mln zł**, w tym:

- **287 pożyczek inwestycyjnych** (z czego 178 w ramach umowy z KPFR sp. z o.o. i 109 w ramach umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego) na kwotę **107,0 mln zł**;
- **153 pożyczki płynnościowe** – Covid-19 (z czego 119 w ramach umowy z KPFR sp. z o.o. i 34 w ramach umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego) na kwotę **28,7 mln zł**;
- **5 pożyczek na odnawialne źródła energii** (w ramach umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym) na kwotę prawie **14,0 mln zł**;
- **24 pożyczki na zakup nieruchomości** (w ramach umowy z KPFR sp. z o.o.) na kwotę **9,9 mln zł**.
- **1 pożyczkę obrotową** na kwotę **40 tys. zł**.

Od początku realizacji programu, tj. od 20 czerwca 2017 r. do 31 grudnia 2021 r. zawarł **1594 umowy pożyczkowe** na kwotę **445,6 mln zł**, w tym:

- **1123 pożyczki inwestycyjne** (z czego 600 w ramach umowy z KPFR sp. z o.o. i 523 w ramach umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego) na kwotę **299,5 mln zł**;
- **236 pożyczek płynnościowych** – Covid-19 (z czego 202 w ramach umowy z KPFR sp. z o.o. i 34 w ramach umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego) na kwotę **51,2 mln zł**;
- **10 pożyczek na odnawialne źródła energii** (w ramach umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym) na kwotę **28,4 mln zł**;
- **120 pożyczek na zakup nieruchomości** (w ramach umowy z KPFR sp. z o.o.) na kwotę **49,5 mln zł**;
- **105 pożyczek obrotowych** (w ramach umowy z KPFR sp. z o.o.) na kwotę **prawie 17,0 mln zł**;

W ramach **Grantu na kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw** zawarto **1 750 umów** z ostatecznymi odbiorcami na kwotę **47,1 mln zł**, w tym 2021 roku **1 187 umów** na kwotę **32,3 mln zł**.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o. udzielił **909 poręczeń (wadia, pożyczki/kredyty, gwarancje/dotacje)** na kwotę **50,1 mln zł**. Od początku istnienia Fundusz udzielił **10 601 poręczeń** na kwotę **851,5 mln zł**.

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. obsłużyła ok. **6,5 tys.** podmiotów gospodarczych należących do sektora MŚP w ramach wszystkich **13 projektów** realizowanych przez Agencję w 2021 r. W ramach strategicznych projektów osiągnięto następujące efekty:

- **Fundusz Wsparcia Inwestycyjnego (grant)** – w 2021 r. podpisano **1020 umów** i zakontraktowano **37,1 mln zł**, łącznie z przedsiębiorstwami podpisano **1838 umów** na kwotę **63,7 mln zł**;

- **Fundusz Eksportowy (grant)** – w 2021 r. podpisano **81 umów** i zakontraktowano **31,5 mln zł**, łącznie podpisano **110 umów** z MŚP na łączną kwotę **41,3 mln zł**;
- **Regionalny Fundusz Szkoleniowy (dotacja)** – w ramach projektu w 2021 r. podpisano **977 umów** i zakontraktowano **9,1 mln zł** wsparcia, łącznie podpisano **4406 umów** na kwotę **30,4 mln zł**.

Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o. w ramach projektów grantowych Fundusz Badań i Wdrożeń i Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy do końca 2021 r. podpisała łącznie **510 umów** na kwotę **72,7 mln zł** (w tym w 2021 r. podpisano **58 umów** na kwotę **8,4 mln zł**).

SZCZEGÓŁOWA INFORMACJA NA TEMAT ZADAŃ REALIZOWANYCH PRZEZ SPÓŁKI WOJEWÓDZTWA LUB Z WIĘKSZOŚCIOWYM UDZIAŁEM WOJEWÓDZTWA

Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. (KPFR sp. z o.o.). Spółka została zawiązana 26 stycznia 2017 roku przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego i została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Toruniu, VII Wydział Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000671974 w dniu 4 kwietnia 2017 r. Kapitał zakładowy Spółki wynosi 500 tys. zł. Siedzibą Spółki jest miasto Toruń. Spółka działa na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego. Celem Spółki jest wspieranie i promowanie rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego poprzez wspieranie istniejących oraz nowo powstających przedsiębiorstw klasyfikowanych jako mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Wsparcie realizowane jest za pośrednictwem instrumentów finansowych, które mają wypełnić lukę w finansowaniu przedsiębiorców regionu ze szczególnym uwzględnieniem tych, którzy natrafiają na problemy z pozyskaniem finansowania dłużnego z komercyjnych instytucji finansowych. Głównym zadaniem Spółki jest pełnienie roli Menadżera Funduszu Funduszy, którego celem jest wybór pośredników finansowych udzielających pożyczek i poręczeń dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Opisana powyżej statutowa działalność spółki od strony finansowej opiera się na dwóch zasadniczych filarach: środkach przeznaczonych na zwrotne finansowanie przedsiębiorstw w ramach RPO WKP 2014-2020 oraz środkach pozostałych ze zwrotnego finansowania przedsiębiorstw z perspektywy 2007-2013. Spółka zarządza sumą tych środków w wysokości ponad 620 mln zł.

Projekt Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju 2020. Od 20 czerwca 2017 r. na podstawie umowy nr WP-II-E.433.1.2.2017 zawartej z Województwem Kujawsko-Pomorskim, Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. realizuje projekt pt. „Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju 2020”. Całkowita wartość projektu wynosi 514 mln zł, w tym prawie 437 mln zł to bezpośredni wkład finansowy ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a 77 mln zł to wkład krajowy ze środków publicznych lub prywatnych. Wśród pośredników finansowych KPFR sp. z o.o., którzy bezpośrednio udzielają wsparcia MŚP znajduje się spółka samorządowa, tj.: Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o., który na mocy podpisanych umów operacyjnych otrzymał kwotę 338,6 mln zł (EFRR) pochodzącą z projektu. Projekt będzie realizowany do 31 grudnia 2023 r. Głównym zadaniem KPFR sp. z o.o. wynikającym z realizacji niniejszego projektu jest ustanowienie Funduszu Funduszy w celu realizacji przyjętej przez Instytucję Zarządzającą RPO Strategii Inwestycyjnej dla Instrumentów Finansowych w ramach RPO WKP 2014-2020. Zadanie to jest realizowane poprzez wybór pośredników finansowych zgodnie z trybami przewidzianymi w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 roku prawo zamówień publicznych. Przekazane przez KPFR sp. z o.o. środki finansowe przy współudziale środków pośredników finansowych wykorzystywane są do udzielania pożyczek dla przedsiębiorców z sektora MŚP. Produkty pożyczkowe to:

- pożyczki na rozwój z premią oraz pożyczki inwestycyjne z premią, których celem jest wprowadzenie w przedsiębiorstwie innowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych, poprawa konkurencyjności, a także przebranżowienie firmy;
- pożyczki płynnościowe anty Covid-19 dla firm dotkniętych negatywnymi skutkami finansowymi, spowodowanymi pandemią Covid-19 przeznaczone na finansowanie wydatków związanych z utrzymaniem bieżącej działalności firm i zapewnieniem płynności finansowej.

Powyższe formy wsparcia przedsiębiorstw mają za zadanie w znaczącym stopniu przyczynić się do wzmocnienia działań inwestycyjnych MŚP, zapewnić im dynamiczny rozwój i przewagę konkurencyjną na rynku. W 2021 r. działania związane z realizacją projektu były kontynuowane.

Tabela 11. Umowy zawarte w ramach projektu Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju 2020

Pośrednik Finansowy	Rodzaj pożyczki	Kontraktacja (EFRR + wkład PF) (zł)		Liczba zawartych umów (szt.)	
		Narastająco	w 2021	Narastająco	w 2021
KPF sp. z o.o.	Pożyczki inwestycyjne ³⁷	250 788 611,19	99 468 369,00	600	178
	Pożyczki płynnościowe (Covid-19) ³⁸	49 591 933,55	27 031 883,55	202	119
Konsorcjum Banków Spółdzielczych	Pożyczki inwestycyjne	65 446 285,44	16 763 450,00	152	41
Polska Fundacja Przedsiębiorczości	Pożyczki inwestycyjne	49 916 529,62	16 364 700,00	187	42
suma		415 743 359,80	159 628 402,55	1141	380

Źródło: opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o. - wartości w tabeli są podane narastająco, tj. od początku realizacji projektu oraz w odniesieniu do wartości osiągniętych tylko w roku 2021

Do końca 2021 roku w ramach projektu podpisano łącznie 1 141 umów z przedsiębiorcami z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, na kwotę ponad 415 mln zł (średnia wartość umowy pożyczki dla pojedynczego przedsiębiorstwa to około 365 tys. zł).

Umowa o powierzeniu zadania publicznego – re-użycie środków zwróconych z instrumentów inżynierii finansowej w ramach Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2013. Od dnia 20 grudnia 2017 r. Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. realizuje zadanie publiczne zlecone przez Województwo Kujawsko-Pomorskie i wynikające z umowy nr WZP.272.36/2017. Szacowana wartość wkładu finansowego, którą docelowo otrzyma KPF sp. z o.o. na realizację tego zadania wynosi 184 mln zł. Niniejszy wkład pochodzi ze zwrotów z projektów dotyczących Instrumentów Inżynierii Finansowej realizowanych w ramach RPO WKP 2007-2013. W ramach ww. umowy KPF sp. z o.o. pełni funkcję Menadżera Funduszu Powierniczego odpowiedzialnego za wybór pośredników finansowych do udzielania wsparcia w postaci zwrotnych instrumentów finansowych (pożyczki, poręczenia itp.) mikro, małym i średnim przedsiębiorcom, działającym na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Jedynym pośrednikiem finansowym KPF sp. z o.o., który bezpośrednio udziela wsparcia MŚP w ramach niniejszej umowy jest spółka samorządowa, tj.: Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o., który na mocy umowy zawartej z KPF sp. z o.o. docelowo będzie dysponował kwotą 164 mln zł. Produkty oferowane przedsiębiorcom w ramach tych środków stanowią uzupełnienie oferty finansowanej ze środków perspektywy 2014-2020 i są to pożyczki na zakup nieruchomości i pożyczki obrotowe. Środki te stanowią także wymagany wkład własny wybranych pośredników finansowych do projektów finansowanych z perspektywy finansowej 2014-2020.

Do końca 2021 roku w ramach środków re-użycia, dla których pośrednikiem finansowym był Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy, podpisano łącznie 120 umów dotyczących pożyczek na zakup nieruchomości i 105 umów dotyczących pożyczek obrotowych, na łączną kwotę ponad 66 mln zł.

Tabela 12. Umowy zawarte w ramach zadania re-użycie środków zwróconych z instrumentów finansowych w ramach RPO WKP 2007-2013

„Re-użycie 2007-2013”					
Pośrednik Finansowy	Rodzaj pożyczki	Kontraktacja narastająco (zł)	Kontraktacja w 2021 r. (zł)	Liczba zawartych umów narastająco (szt.)	Liczba zawartych umów w 2021 r. (szt.)
KPF sp. z o.o.	Pożyczka na nieruchomości ³⁹	49 502 021,12	9 887 250,00	120	24
	Pożyczka obrotowa ⁴⁰	16 988 000,00	0	105	0
suma		66 490 021,12	9 887 250,00	225	24

Źródło: opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o. - wartości w tabeli są podane narastająco, tj. od początku realizacji umowy oraz w odniesieniu do wartości osiągniętych tylko w 2021 r.

³⁷ Umowy zawarte z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym nr 3/2018, 6/2018, 8/2019, 8/2019 Prawo Opcji i 9/2019.

³⁸ Umowy zawarte z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym nr 6/2018 PP i 12/2020.

³⁹ Umowa zawarte z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym nr 4/2018, metryczka A.

⁴⁰ Umowa zawarte z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym nr 4/2018, metryczka B.

Natomiast do końca 2021 roku łącznie z wykorzystaniem całości środków z re-użycia⁴¹ 2007-2013 podpisano 1 290 umów z przedsiębiorcami z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, na kwotę ponad 395 mln zł (w tym wartość środków z re-użycia ponad 131 mln zł). Średnia wartość umowy pożyczki z wykorzystaniem środków z re-użycia dla pojedynczego przedsiębiorstwa to około 306 tys. zł.

DZIAŁANIA KUJAWSKO-POMORSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU W DOBIE PANDEMII Covid-19

W celu minimalizowania negatywnych skutków gospodarczych związanych z wystąpieniem pandemii Covid-19, KPFR sp. z o.o. w 2021 r. kontynuował działania podjęte w 2020 r., mające na celu ułatwienie funkcjonowania w trudnej sytuacji MŚP, będącym odbiorcami oferowanego wsparcia w postaci pożyczek na rozwój firmy z premią oraz inwestycyjnych z premią. W okresie sprawozdawczym pożyczkobiorcy nadal mogli korzystać z:

- wydłużenia okresu spłaty pożyczek;
- wydłużenia okresu karencji w spłacie kapitału pożyczek;
- zmiany harmonogramu spłat udzielonych pożyczek – polegającej na czasowym zmniejszeniu wysokości raty, w zależności od potrzeb zgłaszanych przez przedsiębiorców.

W 2021 r. przedsiębiorcy nadal mogli korzystać z uruchomionej w 2020 r. pożyczki płynnościowej anty Covid-19, dedykowanej przedsiębiorcom z sektora MŚP, którzy odczuli negatywne skutki finansowe pandemii. W okresie sprawozdawczym kontynuowano również sprzedaż tych pożyczek w ramach tzw. „ścieżki uproszczonej” dotyczącej udzielania pożyczek płynnościowych o wartości do 50 tys. zł. Polegała ona na zapewnieniu jeszcze szybszego procedowania z wnioskami pożyczkowymi, zmniejszeniu wymogów dot. zabezpieczenia pożyczki (dopuszczono jedynie weksel in blanco) oraz wydłużeniu okresu wakacji kredytowych.

W 2021 r. podpisano łącznie 119 umów dot. pożyczki płynnościowej anty Covid-19, a kwota zakontraktowanych środków wyniosła ponad 27 mln zł. Od początku pandemii do końca grudnia 2021r. w ramach środków administrowanych przez KPFR sp. z o.o. zawarto łącznie 202 umowy dot. pożyczki płynnościowej anty Covid-19, a kwota zakontraktowanych środków wyniosła ponad 49 mln zł.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. (KPFP sp. z o.o.) działa w oparciu o akt założycielski sporządzony w formie aktu notarialnego z dnia 8 września 2004 r. Rep. A nr 9661/2004. Spółka posiada wyłącznie jednego wspólnika, tj. Województwo Kujawsko-Pomorskie, który dysponuje całością udziałów w kapitale zakładowym Spółki. Na dzień przestania informacji sprawozdawczej kapitał zakładowy Spółki składał się z 26 896 udziałów o wartości nominalnej 1 000,00 zł każdy z nich, tj. wynosił łącznie 26 896 000,00 zł.

Głównym obszarem działalności Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o. jest udzielanie pożyczek ze środków pochodzących z programów operacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W przedmiocie prowadzonej działalności w Akcie Założycielskim Spółki znalazły się również poboczne profile działalności, w sposób pośredni korespondujące z udzielaniem pożyczek. Są one związane przede wszystkim z doradztwem, edukacją, poręczeniem, wynajmem nieruchomości (działalność Inkubatorów) czy badaniem rynku. Dominującą działalnością pozostaje jednak udzielanie pożyczek dla sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

Działalność Spółki można podzielić na 3 główne zakresy:

- działalność pożyczkową: pożyczki obrotowe, inwestycyjne, na zakup nieruchomości, odnawialne źródła energii;
- granty/dotacje: obrotowe i FWI;
- działalność Inkubatorów: w Toruniu, w Bydgoszczy i w Włocławku.

Działalność pożyczkowa.

W ramach działalności pożyczkowej KPFP sp. z o.o. udzielał pożyczek w zakresie umów zawartych z 3 Menadżerami Funduszu Funduszy, tj. :

- **Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju sp. z o.o.:**
  - umowy w okresie budowy portfela w 2021 r.: umowa 4/2018 (metryka A – pożyczki na zakup nieruchomości), umowa 8/2019, umowa 9/2019, w ramach których oferowane są, pożyczki inwestycyjne oraz inwestycyjno-obrotowe, umowa nr 12/2020, w ramach której zostały udostępnione środki na pożyczki płynnościowe. Docelowym odbiorcom tych produktów są mikro, mali i średni przedsiębiorcy, z zastrzeżeniem że mikroprzedsiębiorstwa muszą działać na rynku powyżej 5 lat;

⁴¹ Dane uwzględniają całość środków re-użycia, tj. przeznaczoną na pożyczki na nieruchomości, pożyczki obrotowe oraz pożyczki z wkładem z re-użycia i obrazują całość realizacji umowy.

Tabela 13. Umowy zawarte z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju sp. z o.o. w okresie budowy portfela pożyczkowego w 2021 r.

Umowy	Rodzaj pożyczki	Kontraktacja (zł)		Liczba zawartych umów (szt.)	
		narastająco	w 2021	narastająco	w 2021
4/2018 (metryka A) re-użycie	Pożyczka na zakup nieruchomości	49 502 021,12	9 887 250,00	120	24
8/2019	Pożyczki inwestycyjne, inwestycyjno-obrotowe, pożyczki na rozwój z premią	84 525 907,84	62 060 329,00	190	126
8/2019 Prawo Opcji		5 017 000,00	5 017 000,00	9	9
9/2019		55 765 665,55	32 391 040,00	105	43
12/2020	Pożyczka płynnościowa (Covid-19)	36 958 383,55	27 031 883,55	156	119

Źródło: opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego sp. z o.o.

- **Umowa Nr 4/2018 – KPFR sp. z o.o. (Reużycie) Metryka A.** Umowa operacyjna nr 4/2018 r. zawarta w dniu 7 lutego 2018 r. pomiędzy KPFP sp. z o.o., a KPFR sp. z o.o. (została wykazana także w opisie działań KPFR sp. z o.o.). W ramach metryki A umowy udzielane są **pożyczki inwestycyjne**, których wartość wynosi do 1 mln zł, mające na celu zwiększenie pozycji konkurencyjnej danego przedsiębiorstwa na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Produkt finansowy przeznaczony jest na przedsięwzięcia nie konkurujące z instrumentami finansowymi oferowanymi w ramach RPO 2014-2020. Finansowanie udzielanych pożyczek odbywa się ze środków Menadżera Funduszu Funduszy (KPFR sp. z o.o.). Okres budowy portfela pożyczkowego liczony jest odrębnie dla każdej z transz przekazywanego wkładu finansowego i wynosi 36 m-cy od uruchomienia każdej z transzy. W ramach tej umowy zawarto łącznie 120 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 49,5 mln zł; w tym 2021 roku 24 umowy na 9,9 mln zł;
- **Umowa Nr 8/2019 – KPFR sp. z o.o..** Umowa operacyjna nr 8/2019 zawarta została w dniu 24 września 2019 r. pomiędzy KPFR sp. z o.o., a KPFP sp. z o.o. Oferuje **pożyczkę na rozwój z premią** o charakterze inwestycyjnym lub inwestycyjno-obrotowym, której celem jest wzmocnienie i rozwój sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego. Pożyczki na rozwój z premią udzielane są w celu wzmocnienia konkurencyjności i innowacyjności rynku MŚP na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Umowę zawarto z okresem budowy portfela wynoszącym 36 miesięcy rozpoczynając od dnia uruchomienia pierwszej transzy i kończy się w październiku 2022 roku. W ramach umowy zawarto dotychczas 190 umów na kwotę 84,5 mln zł, w tym w 2021 roku 126 umów na kwotę 62,0 mln zł;
- **Umowa Nr 8/2019 Prawo Opcji – KPFR sp. z o.o..** Kontynuacja umowy operacyjnej nr 8/2019 zawartej w dniu 24 września 2019 r. pomiędzy KPFR sp. z o.o., a KPFP sp. z o.o., w ramach Prawa Opcji. Oferuje **pożyczkę na rozwój z premią** o charakterze inwestycyjnym lub inwestycyjno-obrotowym, której celem jest wzmocnienie i rozwój sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego. Pożyczki na rozwój z premią udzielane są w celu wzmocnienia konkurencyjności i innowacyjności rynku MŚP na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Umowę zawarto z okresem budowy portfela wynoszącym 24 miesiące rozpoczynając od dnia uruchomienia pierwszej transzy, i kończy się w listopadzie 2023 roku. W ramach umowy zawarto dotychczas 9 umów na kwotę 5,0 mln zł;
- **Umowa Nr 9/2019 – KPFR sp. z o.o..** Umowa operacyjna nr 9/2019 zawarta została w dniu 24 września 2019 r. pomiędzy KPFR sp. z o.o., a KPFP sp. z o.o. Oferuje **pożyczkę na rozwój z premią** o charakterze inwestycyjnym lub inwestycyjno-obrotowym, której celem jest wzmocnienie i rozwój sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Udzielana jest przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego. Pożyczki na rozwój z premią udzielane są w celu wzmocnienia konkurencyjności i innowacyjności rynku MŚP na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Kwota udzielanych pożyczek wynosi do 300 tys. zł. Kolejną pożyczką udzielaną w ramach zawartej umowy nr 9/2019 jest **pożyczka inwestycyjna z premią**. Udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego. Pożyczki inwestycyjne z premią udzielane są w celu wzmocnienia konkurencyjności i innowacyjności rynku MŚP na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Okres budowy portfela wynosi 36 miesięcy, rozpoczynając od dnia uruchomienia pierwszej transzy i kończy się w październiku 2022 roku. W ramach umowy zawarto 105 umów na kwotę 55,7 mln zł, w tym w 2021 roku 43 umowy na kwotę 32,4 mln zł;

- **Umowa nr 12/2020 – KPFR sp. z o.o.** Umowa operacyjna nr 12/2020 zawarta została 16 lipca 2020 r. pomiędzy KPFR sp. z o.o., a KPFP sp. z o.o. Oferuje **pożyczkę płynnościową** o charakterze obrotowo-inwestycyjnym, z przeznaczeniem na wsparcie przedsięwzięć realizowanych przez MŚP z siedzibą w województwie kujawsko-pomorskim w celu zapewnienia finansowania płynnościowego w związku z negatywnymi konsekwencjami spowodowanymi pandemią Covid-19. Udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego. Okres budowy portfela trwał do 30 czerwca 2022 r. W ramach umowy zawarto 155 umów na kwotę 37,0 mln zł, w tym w 2021 roku 119 umów na kwotę 27,0 mln zł;
- umowy w okresie wygaszania portfela pożyczkowego: umowa 3/2018, umowa 4/2018 (metryka B – pożyczki obrotowe), umowa 6/2018;

Tabela 14. Umowy zawarte z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju sp. z o.o. w okresie wygaszania portfela pożyczkowego

Umowy	Rodzaj pożyczki	Kontraktacja (zł)		Liczba zawartych umów (szt.)	
		narastająco	w 2021	narastająco	w 2021
3/2018	Pożyczka inwestycyjna	48 555 008,21	0,00	145	0
4/2018 (metryka B) re-użycie	Pożyczka obrotowa	16 988 000,00	0,00	105	0
6/2018	Pożyczka inwestycyjna	56 925 029,59	0,00	151	0
6/2018 PP	Pożyczka płynnościowa (Covid-19)	12 633 550,00	0,00	46	0

Źródło: opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o.

- **Umowa Nr 3/2018.** Umowa operacyjna nr 3/2018 r. zawarta w dniu 3 stycznia 2018 r. pomiędzy KPFP sp. z o.o., a KPFR sp. z o. o. (została wykazana także w opisie działań KPFR sp. z o.o.). W ramach umowy zawierane były pożyczki inwestycyjne z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięć rozwojowych nakierowanych na wzmocnienie pozycji konkurencyjnej danego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięć zakładających realizację od 03.01.2020 roku. Całkowita wartość projektu wynosiła 50 000 000,00 zł. W ramach tej umowy zawarto 145 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 48,5 mln zł;
  - **Umowa Nr 4/2018 – KPFR sp. z o.o. (Reużycie) Metryka B.** Umowa operacyjna nr 4/2018 r. zawarta w dniu 7 lutego 2018 r. pomiędzy KPFP sp. z o.o., a KPFR sp. z o. o. (została wykazana także w opisie działań KPFR sp. z o.o.). W ramach metryki B zawierane były **pożyczki obrotowe** z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięć zaspokajających bieżące potrzeby przedsiębiorców. Finansowanie udzielanych pożyczek odbywało się ze środków Menadżera Funduszu Funduszy (KPFR sp. z o.o.). Okres budowy portfela pożyczkowego dla metryki B zakończył się 15.02.2021 roku. W ramach tej umowy zawarto 105 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 16,9 mln zł;
  - **Umowa nr 6/2018.** Umowa operacyjna zawarta w dniu 21 sierpnia 2018 r. pomiędzy KPFP sp. z o.o., a KPFR sp. z o. o. (została wykazana także w opisie działań KPFR sp. z o.o.). W ramach umowy zawierane były pożyczki inwestycyjne z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięć rozwojowych nakierowanych na wzmocnienie pozycji konkurencyjnej danego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięć zakładających wprowadzenie innowacji w danym przedsiębiorstwie. Okres budowy portfela pożyczkowego zakończył się 31.12.2020 r. Całkowita wartość umowy wynosi 59 980 000,00 zł. W ramach tej umowy zawarto 151 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 56,9 mln zł;
  - **Umowa nr 6/2018 PP. Pożyczki płynnościowe.** Umowa operacyjna zawarta w dniu 21 sierpnia 2018 r. pomiędzy KPFP sp. z o.o., a KPFR sp. z o. o. (została wykazana także w opisie działań KPFR sp. z o.o.). Od maja 2020 roku możliwe było również finansowanie pożyczek płynnościowych, o charakterze obrotowo-inwestycyjnym, w celu zapewnienia finansowania płynnościowego, w związku z negatywnymi konsekwencjami spowodowanymi epidemią Covid-19. Środki przeznaczone na pożyczki płynnościowe w ramach tej umowy wynosiły 12 678 787,94 zł, kontraktacja 12 633 550,00 zł, zawarto łącznie 46 umów na pożyczki płynnościowe. Okres budowy portfela zakończył się 31 grudnia 2020 roku.
- **Bankiem Gospodarstwa Krajowego:**
    - umowy w okresie budowy portfela: umowa nr 2/RPKP/119/2019/I/DIF/197, umowa nr 2/RPKP/14919/2020/II/DIF/241, umowa nr 2/RPKP/8420/2020/O/DIF/322, w ramach których oferowane są pożyczki o charakterze inwestycyjnym i inwestycyjno – obrotowym oraz pożyczki płynnościowe dla mikroprzedsiębiorców prowadzących działalność na rynku maksymalnie 5 lat;

Tabela 15. Umowy zawarte z Bankiem Gospodarstwa Krajowego w okresie budowy portfela pożyczkowego w 2021 r.

Umowy	Rodzaj pożyczki	Kontraktacja (zł)		Liczba zawartych umów (szt.)	
		narastająco	w 2021	narastająco	w 2021
2/RPKP/119/2019/I/DIF/197	Pożyczki inwestycyjne	8 307 928,44	1 093 589,31	112	16
2/RPKP/119/2019/I/DIF/197 Prawo Opcji		2 719 600,00	2 719 600,00	41	41
2/RPKP/14919/2020/II/DIF/241		4 705 882,36	3 749 109,98	65	52
2/RPKP/8420/2020/0/DIF/322	Pożyczka płynnościowa (Covid-19)	1 628 600,00	1 628 600,00	34	34

Źródło: opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o.

- **Mikropożyczka II – Fundusz Funduszy BGK S.A.** Umowa operacyjna zawarta została w dniu 8 sierpnia 2019 r. pomiędzy KPFP sp. z o.o., a BGK S.A. – 2/RPKP/119/2019/I/DIF/197. **Pożyczka dla mikroprzedsiębiorców** udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy (MFF) oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego, mikroprzedsiębiorstwom działającym na rynku nie dłużej niż 5 lat, z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięć rozwojowych kwalifikowalnych przedsiębiorstw. Okres budowy portfela wynosi 24 miesiące rozpoczynając od dnia uruchomienia pierwszej zakończył się w październiku 2021 roku. W ramach umowy zawarto 112 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 8,3 mln zł, w tym w 2021 roku 16 umów na kwotę 1,0 mln zł;
- **Mikropożyczka II Prawo Opcji – Fundusz Funduszy BGK S.A.** Kontynuacja umowy operacyjnej zawartej w dniu 8 sierpnia 2019 r. pomiędzy KPFP sp. z o.o., a BGK S.A. – 2/RPKP/119/2019/I/DIF/197 w ramach Prawa Opcji. **Pożyczka dla mikroprzedsiębiorców** udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy (MFF) oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego, mikroprzedsiębiorstwom działającym na rynku nie dłużej niż 5 lat, z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięć rozwojowych kwalifikowalnych przedsiębiorstw. Okres budowy portfela wynosi 24 miesiące rozpoczynając od dnia uruchomienia pierwszej transzy i zakończył się w lipcu 2023 roku. W ramach umowy w roku 2021 zawarto 41 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 2,7 mln zł;
- **Umowa Mikropożyczka III – Fundusz Funduszy BGK S.A.** Umowa operacyjna nr 2/RPKP/14919/2020/II/DIF/241 zawarta została pomiędzy BGK S.A. w Warszawie, a KPFP sp. z o.o. **Pożyczka dla mikroprzedsiębiorstw** udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy (MFF) oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego, mikroprzedsiębiorstwom działającym na rynku nie dłużej niż 5 lat, z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięć rozwojowych kwalifikowalnych przedsiębiorstw. Umowę zawarto w dniu 2 kwietnia 2020 r. Okres budowy portfela wynosi 22 miesiące rozpoczynając od dnia uruchomienia pierwszej transzy. W ramach umowy zawarto 65 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 4,7 mln zł, w tym 2021 roku 52 umowy na kwotę 3,7 mln zł;
- **Umowa Mikropożyczka – płynność – BGK.** Umowa operacyjna nr 2/RPKP/8420/2020/0/DIF322 zawarta w dniu 28 września 2020 roku została pomiędzy BGK S.A. w Warszawie, a KPFP sp. z o.o. **Pożyczka płynnościowa dla mikroprzedsiębiorstw** udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy (MFF) z przeznaczeniem na wsparcie przedsięwzięć realizowanych przez Mikroprzedsiębiorstwa działające na rynku nie dłużej niż 5 lat, dotknięte bezpośrednio skutkami wybuchu pandemii Covid-19 z siedzibą w województwie kujawsko-pomorskim w celu zapewnienia finansowania płynnościowego w związku z negatywnymi konsekwencjami spowodowanymi pandemią Covid-19. Okres budowy portfela pożyczkowego zakończył się 31.12.2021 roku. W ramach tej umowy udzielono 34 pożyczek z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 1,6 mln zł;
- umowy w okresie wygaszania portfela pożyczkowego: umowa nr 2/RPKP/9517/2018/I/DIF/072, umowa nr 2/RPKP/7817/2018/III/DIF/074;

Tabela 16. Umowy zawarte z Bankiem Gospodarstwa Krajowego w okresie wygaszania portfela pożyczkowego

Umowy	Rodzaj pożyczki	Kontraktacja (zł)		Liczba zawartych umów (szt.)	
		narastająco	w 2021	narastająco	w 2021
2/RPKP/9517/2018/I/DIF/072	Pożyczki inwestycyjne	19 696 515,64	0,00	276	0
2/RPKP/7817/2018/III/DIF/074	Pożyczka inwestycyjna (na zmianę modelu biznesowego)	13 273 200,00	0,00	29	0

Źródło: opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o.

- **Mikropożyczka – Fundusz Funduszy BGK S.A** Umowa Operacyjna nr 2/RPKP/9517/2018/I/DIF/072 – Pożyczka dla mikroprzedsiębiorstw zawarta w dniu 8 stycznia 2018 r. pomiędzy KPFP sp. z o.o. a BGK (została wykazana także w opisie działań BGK). W ramach umowy zawierane były pożyczki dla Mikroprzedsiębiorców, z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięć rozwojowych kwalifikowalnych przedsiębiorstw, działających na rynku do 5 lat. Okres budowy portfela zakończył się 30.11.2019 roku. Całkowita wartość projektu wynosiła 20 000 000,00 zł. W ramach tej umowy zawarto 276 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 19,7 mln zł;
  - **Pożyczka na zmianę modelu biznesowego – Fundusz Funduszy BGK S.A.** Umowa operacyjna nr 2/RPKP/7817/2018/III/DIF/074 w ramach konsorcjum Izby Przemysłowo-Handlowej w Toruniu, Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego i Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego. Zawarta została w dniu 8 stycznia 2018 r. pomiędzy Bankiem Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym sp. z o.o. – liderem Konsorcjum, Bydgoską Agencją Rozwoju Regionalnego sp. z o.o. – uczestnikiem Konsorcjum, Izłą Przemysłowo-Handlową w Toruniu – uczestnikiem Konsorcjum, Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. – uczestnikiem Konsorcjum. Wsparcie polegało na udzielaniu pożyczki na zmianę modelu biznesowego przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego, z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięć rozwojowych kwalifikowalnych przedsiębiorstw. Przeznaczona była dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, w kwotach od 300 tys. zł do 1 mln zł. Okres budowy portfela pożyczkowego zakończył się 10.01.2021 roku. W ramach tej umowy udzielono 29 pożyczek z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 13,3 mln zł;
- **Europejskim Bankiem Inwestycyjnym** (umowa FI 89115), w ramach których udzielane są pożyczki na odnawialne źródła energii.

Tabela 17. Umowa zawarta z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym w okresie budowy portfela pożyczkowego w 2021 r.

Umowy	Rodzaj pożyczki	Kontrakcja (zł)		Liczba zawartych umów (szt.)	
		narastająco	w 2021	narastająco	w 2021
FI 89115	Pożyczka na odnawialne źródła energii	28 437 000,00	13 950 000,00	10	5

Źródło: opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o.

- **Umowa OZE z EBI.** Umowa operacyjna nr 2018-0034 (FI NR 89115) zawarta została w dniu 29 marca 2019 r. pomiędzy Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, a KPFP sp. z o.o. Oferta **pożyczka na OZE** przeznaczona jest na finansowanie budowy lub modernizacji instalacji przeznaczonych do produkcji, przetwarzania i magazynowania energii elektrycznej pochodzącej z OZE, w tym podłączenie źródła do sieci dystrybucyjnej/przemysłowej. Finansowanie obejmuje instalacje wytwarzające energię elektryczną ze źródeł odnawialnych (biogaz, biomasa, energia słoneczna lub energia wodna). Ponadto obejmuje także produkty finansowe przeznaczone również na pokrycie kosztów budowy i przebudowy instalacji przeznaczonych do produkcji biokomponentów i biopaliw. Okres budowy portfela wygasa 31.12.2023 roku. W ramach umowy zawarto 10 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 28,4 mln zł, w tym 2021 roku 5 umów na kwotę 13,9 mln zł.

Ponadto w 2021 r. KPFP sp. z o.o. udzielił, ze środków własnych, jedną pożyczkę **obrotową** mikroprzedsiębiorcy o wartości 40 000,00 zł, która została rozliczona.

Działalność grantowa.

KPFP sp. z o.o. realizował w 2021 roku dwie umowy grantowe, w jednej z umów pełniąc funkcję Lidera, a w drugiej funkcje partnera projektu:

- **Granty na kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw. Umowa operacyjna nr UM_WR.431.1.286.2020** zawarta w dniu 17 lipca 2020 r. pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim, a KPFP sp. z o.o. Celem projektu jest utrzymanie działalności gospodarczej przez mikro i małe przedsiębiorstwa z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w nowych warunkach gospodarczych wynikających z wystąpienia Covid-19. Okres realizacji projektu wygasał z dniem 31.12.2021 roku, jednakże Spółka wystąpiła z wnioskiem o wydłużenie tego okresu do 31.03.2022 roku. W ramach umowy zawarto 1 750 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 47,1 mln zł, w tym 2021 roku 1 187 umów na kwotę 32,3 mln zł;

Tabela 18. Wyniki realizacji zadania w zakresie projektu grantowego „Kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw”

Umowy	Rodzaj wsparcia	Kontraktacja (zł)		Liczba zawartych umów (szt.)	
		narastająco	w 2021	narastająco	w 2021
UM_WR.431.1.286.2020	Granty na kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw	47 136 527,34	32 326 909,95	1 750	1 187

Źródło: opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o.

- Fundusz Wsparcia Inwestycyjnego. Umowa operacyjna nr UM_WR.431.1.167.2020** zawarta została pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. w dniu 13 maja 2020 r. (Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. jest partnerem projektu – umowę partnerską zawarto w dniu 24 kwietnia 2020 r.). Celem projektu jest wsparcie przedsiębiorców w zakresie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług, co wpłynie na osiągnięcie celu szczegółowego, tj. ułatwienia stabilizacji funkcjonowania sektora MŚP w nowych warunkach gospodarczych wynikających z wystąpienia Covid-19. Projekt przyczynia się również do wsparcia przedsiębiorców uczestniczących w łańcuchu dostaw produktów i usług istotnych dla przeciwdziałania i ograniczania skutków pandemii oraz wspierania małych punktów handlowych w zakresie zakupu urządzeń filtrujących powietrze. Okres realizacji projektu od 01 maja 2020 do 30 czerwca 2022. **Całkowita wartość umowy wynosi 68 645 788,96 zł.** W 2021 roku KPFP sp. z o.o. dokonał oceny 261 wniosków o powierzenie dotacji na łączną kwotę 574 060,04 zł, złożonych w odpowiedzi na II nabór, w ramach Schematu 3 Wsparcie mikroprzedsiębiorców związane z wyposażeniem punktów handlu detalicznego w urządzenia filtrujące powietrze oraz zweryfikował 95 wniosków końcowych o płatność w ramach zawartych umów.

Działalność Inkubatorów.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. prowadzi 3 inkubatory przedsiębiorczości – w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku. Wg stanu na koniec 2021 roku wynajętych było: w Toruniu 94% biur i 100% stanowisk open space, we Włocławku 77% biur i 83% stanowisk open space, a w Bydgoszczy 92% biur. W ramach Inkubatorów udzielana jest pomoc w tworzeniu i rozwijaniu działalności gospodarczej, w szczególności poprzez udostępnianie powierzchni, infrastruktury technicznej i wyposażenia, udostępnianie sal szkoleniowych i konferencyjnych, promocję i reklamę zlokalizowanych w Inkubatorze podmiotów, udzielanie informacji o administracyjno-prawnych aspektach podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej, organizację szkoleń, warsztatów, seminariów i konferencji oraz promowanie inicjatyw odbywających się na terenie Inkubatorów, doradztwo i pomoc w ubieganiu się o zewnętrzne wsparcie finansowe. Podmioty korzystające z powierzchni w Inkubatorach nieodpłatnie otrzymują możliwość korzystania z infrastruktury ICT, w tym z dostępu do internetu oraz mają możliwość korzystania z pomieszczeń socjalnych, wyposażonych w podstawowe sprzęty kuchenne. Inkubatory we wszystkich lokalizacjach cieszą się dużym zainteresowaniem.

W związku z dużym zapotrzebowaniem na tego typu powierzchnie, w 2019 r. Spółka złożyła swoją aplikację w konkursie na dofinansowanie remontu obiektu w Bydgoszczy położonego przy ul. Gimnazjalnej 2, celem rozszerzenia powierzchni Inkubatora. W grudniu 2020 roku zawarła umowę nr **UM_WR.431.1.459.2020 – Inkubator Gimnazjalna 2** na realizację projektu z Województwem Kujawsko-Pomorskim. Projekt zakłada zaadaptowanie drugiej połowy nieruchomości pozostającej do dyspozycji KPFP sp. z o.o. przy ul. Gimnazjalnej 2 w Bydgoszczy i stworzenie nowego inkubatora przedsiębiorczości. Pierwsza połowa niniejszej nieruchomości została zaadaptowana na potrzeby funkcjonowania inkubatora przedsiębiorczości dzięki wsparciu z RPO WKP 2007-2013. Niniejszy projekt zakłada przeprowadzenie prac remontowych i adaptacyjnych, prowadzących do utworzenia drugiego w Bydgoszczy inkubatora przedsiębiorczości. Projekt zakłada prace budowlane obejmujące infrastrukturę pod działalność inkubatora przedsiębiorczości oraz zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, które są niezbędne do funkcjonowania wspieranej infrastruktury. W powstałym inkubatorze przedsiębiorczości udzielana będzie wszelka pomoc w tworzeniu i rozwijaniu przedsiębiorstw (powstała infrastruktura wykorzystywana będzie na rzecz MŚP), a w szczególności do:

- udzielania informacji o administracyjno-prawnych aspektach podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej;
- udostępniania powierzchni, infrastruktury technicznej i wyposażenia IP KPFP sp. z o.o.;
- promocji i reklamy (reklama IP KPFP sp. z o.o. wraz z beneficjentami);
- organizacji szkoleń, warsztatów, seminariów i konferencji;
- doradztwa i pomocy w ubieganiu się o zewnętrzne wsparcie finansowe;
- tworzenia specjalnych warunków organizacyjno-technicznych ułatwiających powstawanie nowych i rozwój istniejących przedsiębiorstw.

Realizacja inwestycji jest na etapie wdrażania procedury związanej z wyborem wykonawcy inwestycji. Wpłynęły 2 oferty, które przekroczyły zaplanowany budżet o 2 mln zł. Wartość całkowita projektu wynosi 11 601 951,93 zł, przyznane dofinansowanie projektu 8 084 087,35 zł.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ KUJAWSKO-POMORSKIEGO FUNDUSZU POŻYCZKOWEGO sp. z o.o.

W celu ograniczenia potencjalnych negatywnych skutków gospodarczych pandemii, KPFP sp. z o.o. skoncentrował swoją działalność przede wszystkim na udzielaniu bieżącego wsparcia w ramach pożyczek płynnościowych oraz grantów sektorowi MŚP, w ramach podpisanych umów:

- **Umowa nr 12/2020** – zawarta z KPFR sp. z o.o. Pożyczka płynnościowa o charakterze obrotowo-inwestycyjnym, z przeznaczeniem na wsparcie przedsięwzięć realizowanych przez MŚP z siedzibą w województwie kujawsko-pomorskim w celu zapewnienia finansowania płynnościowego w związku z negatywnymi konsekwencjami spowodowanymi pandemią Covid-19. Umowa zawarta została w dniu 16 lipca 2020 r. W ramach umowy podpisano 156 umów na kwotę 37,0 mln zł, w tym w 2021 roku 119 umów na kwotę 27,0 mln zł;
- **Umowa Mikropożyczka – płynność – BGK** – umowa operacyjna nr 2/RPKP/8420/2020/0/DIF322 zawarta została pomiędzy Bankiem Gospodarstwa Krajowego w Warszawie a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym sp. z o.o. Jest to pożyczka dla mikroprzedsiębiorstw – płynność z przeznaczeniem na wsparcie przedsięwzięć realizowanych przez mikroprzedsiębiorstwa działające na rynku nie dłużej niż 5 lat, dotknięte bezpośrednio skutkami wybuchu pandemii Covid-19 z siedzibą w województwie kujawsko-pomorskim, w celu zapewnienia finansowania płynnościowego w związku z negatywnymi konsekwencjami spowodowanymi pandemią Covid-19. W ramach umowy podpisano 34 umowy na kwotę 1,6 mln zł.
- **Granty na kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw.** Umowa operacyjna nr UM_WR.431.1.286.2020 zawarta została pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim, a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym sp. z o.o. Celem projektu jest utrzymanie działalności gospodarczej przez mikro i małe przedsiębiorstwa z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w nowych warunkach gospodarczych wynikających z wystąpienia Covid-19. W ramach umowy zawarto 1 750 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 47,1 mln zł, w tym 2021 roku 1 187 umów na kwotę 32,3 mln zł.
- **Fundusz Wsparcia Inwestycyjnego.** Umowa operacyjna nr UM_WR.431.1.167.2020 zawarta została pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. Celem projektu jest wsparcie przedsiębiorców w zakresie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług, co wpłynie na osiągnięcie celu szczegółowego, tj. ułatwienia stabilizacji funkcjonowania sektora MŚP w nowych warunkach gospodarczych wynikających z wystąpienia Covid-19. Projekt jest w trakcie realizacji. W 2021 roku Fundusz ocenił 95 wniosków końcowych o wypłatę w ramach projektu.

W celu zmniejszenia ryzyka rozprzestrzeniania się wirusa, a jednocześnie zapewnienia bieżącej i płynnej obsługi klientów, Spółka w okresach zwiększonych zakażeń pracuje w trybie pracy rotacyjnej, z zapewnieniem wszelkich zasad bezpieczeństwa zarówno dla przedsiębiorców, jak i obecnych w siedzibie pracowników. Spotkania z klientami mają miejsce po wcześniejszym umówieniu się z pracownikiem Spółki, głównie w celu podpisania umowy. Większość przekazywanej dokumentacji odbywała się za pomocą dostępnej dla przedsiębiorców wrzutni oraz drogą mailową. Powyższy system pracy sprawił, iż udzielanie pożyczek odbywa się w trybie ciągłym.

Pomimo pandemii Covid-19 Spółka intensywnie realizowała wszystkie zawarte umowy w celu zapewnienia płynnej obsługi w zakresie udzielania pożyczek. W 2021 r. sytuacja Spółki była stabilna, a umowy realizowano z dochowaniem wszelkich terminów, na bieżąco interweniując w przypadku zagrożenia niezrealizowania wskazanych w umowach wskaźników. Dla umów operacyjnych nr 8/2019 i 9/2019 zawartych z KPFR sp. z o.o. wydłużono okres Budowy Portfela. W przypadku 3 umów Spółka otrzymała od Menadżerów możliwość ponownego wykorzystania środków w ramach Prawa Opcji: umowy 2/RPKP/119/2019/III/DIF/197 oraz 2/RPKP/14919/2020/II/DIF/241 zawartych z BGK oraz umowa nr 8/2019 zawarta z KPFR sp. z o.o.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o. (KPFPK sp. z o.o.) powstał w 2002 roku z inicjatywy Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w ramach realizacji ówczesnej *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego*. Misją Spółki jest wspieranie rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorców oraz organizacji pożytku publicznego mających siedzibę lub koncentrujących swoją działalność gospodarczą na terenie województwa kujawsko-pomorskiego poprzez poręczenie spłaty kredytów, pożyczek, leasingów czy dotacji. Gwarancja spłaty zobowiązania jaką oferuje KPFPK sp. z o.o. jest wiarygodnym i bezpiecznym instrumentem zastępującym lub wspierającym inne formy zabezpieczenia zobowiązań (jak na przykład hipoteka, zastaw rejestrowy czy blokada środków). Fundusz oferuje także poręczenie zapłaty wadium, poręczenie należytego wykonania umowy,

zwrotu zaliczek, usunięcia wad i usterek na rzecz firm przystępujących do przetargów realizowanych na zasadach określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych.

W 2021 roku Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o. udzielił 909 poręczeń na kwotę 50 112 877 zł. W porównaniu do 2020 roku nastąpił niestety spadek zarówno liczby, jak i wartości udzielonych poręczeń (odpowiednio o 12,1% i 8,8%). Fundusz udzielił znacznie mniej poręczeń wadialnych (w 2021 roku 599 sztuk przy 826 sztukach w 2019 roku) na co wpływ miała tarcza antykrzysowa, która zniósła obowiązek żądania wadium przez Zamawiających w postępowaniach przetargowych. Mniejsza była także liczba poręczeń kredytów i pożyczek (w 2020 roku było to 146 sztuk, w 2021 r. – 124). Zdecydowanie więcej udzielonych zostało poręczeń należytego wykonania umowy oraz usunięcia wad i usterek (pozycja „inne” w tabeli). Ich liczba w stosunku do ubiegłego roku zwiększyła się o 124 sztuki, a wartość była wyższa o 8 378 851 zł. Działalność poręczeniowa Funduszu realizowana była w ramach środków własnych, w tym pochodzących z sektorowego Programu operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw”.

Tabela 19. Podział poręczeń udzielonych w 2021 roku ze względu na ich rodzaj

Rodzaj poręczenia	Liczba udzielonych poręczeń (szt.)	Wartość (zł)
Wadialna	599	20 289 114
Pożyczki/Kredyty	124	19 135 864
Inne (gwarancje, dotacje)	186	10 687 899
Razem	909	50 112 877

Źródło: opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych sp. z o.o.

Kapitał poręczeniowy w 2021 roku wynosił 35 681 226 zł, co przy zaangażowaniu 72 490 308 zł dało mnożnik kapitałowy 2,03. W 2020 roku kapitał poręczeniowy wynosił 42 483 867 zł, a zaangażowanie było na poziomie 81 823 588, co oznacza, że mnożnik kapitałowy wynosił 1,82. Spadek kapitału poręczeniowego związany jest ze stopniowym zwrotem środków z realizacji kończącego się projektu RPO WKP 2007-2013. Od początku istnienia Fundusz udzielił 10 601 poręczeń na kwotę 851 453 275 zł.

DZIAŁALNOŚĆ KUJAWSKO-POMORSKIEGO FUNDUSZU PORĘCZEŃ KREDYTOWYCH W DOBIE PANDEMII Covid-19

Pomimo sytuacji epidemicznej, spowodowanej przez pandemię Covid-19, Fundusz cały czas prowadził działalność operacyjną. Praca wykonywana była częściowo zdalnie.

KPFPK sp. z o.o. współpracował z funduszami pożyczkowymi i wspierał przedsiębiorców dotkniętych skutkami pandemii poręczając pożyczki płynnościowe, mające łagodzić skutki ograniczenia swobody prowadzenia działalności gospodarczej. Niestety Fundusz posiadał tylko kapitał własny, który musiał zapewnić samofinansowanie Spółce. Zatem podejmowanie takich działań było obciążone dużym ryzykiem, a dodatkowo postrzegane było jako mało atrakcyjne dla przedsiębiorców z uwagi na konieczność wniesienia rynkowej opłaty prowizyjnej (pokrycie ryzyka prowizją). Niemniej, w 2021 roku zabezpieczono 35 pożyczek pomocowych o wartości 8 195 000 zł, przy wartości poręczenia sięgającej kwoty 4 629 000 zł. To o 14 sztuk więcej niż rok wcześniej.

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (TARR S.A.) została powołana w roku 1995, aby realizować zadania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności w województwie kujawsko-pomorskim. Większościowym akcjonariuszem Agencji jest Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, posiadający 67,2% udziałów. TARR S.A. prowadzi działalność jako partner władz regionalnych i lokalnych. Oferuje lokalnym przedsiębiorcom profesjonalne oraz wszechstronne wsparcie na każdym etapie prowadzenia działalności. Przedsiębiorcom i osobom chcącym założyć działalność gospodarczą udziela wsparcia informacyjnego i doradczego z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz pomaga pozyskać środki finansowe na rozwój firmy. Agencja wspiera i promuje rodzime firmy, ich produkty i usługi na rynkach zagranicznych. Poszukuje dla nich międzynarodowych partnerów i pomaga nawiązać z nimi współpracę. Organizuje szkolenia, warsztaty, seminaria i konferencje. W ramach TARR S.A. działa Regionalna Instytucja Finansująca (RIF)⁴², która pośredniczy w udzielaniu przedsiębiorcom dofinansowania na nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym, prace badawczo-rozwojowe, działalność gospodarczą w dziedzinie gospodarki elektronicznej oraz inicjatywy eksportowe firm. TARR S.A. oferuje także

⁴² Występuje podobieństwo nazw, działająca w ramach TARR S.A. Regionalna Instytucja Finansująca nie jest tożsama z Regionalną Instytucją Finansową wskazaną w *Strategii Przyspieszenia 2030+* i *Programie rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego*. RIF działająca w ramach TARR S.A. pośredniczy w udzielaniu przedsiębiorcom dofinansowania. W *Strategii Przyspieszenia 2030+* i *Programie rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego* celem powołania Regionalnej Instytucji Finansowej będzie stworzenie rynku pozyskiwania kapitału i instrumentów finansowych służących finansowaniu rozwoju MŚP i podmiotów działających na rzecz MŚP oraz finansowanie inwestycji rozwojowych w regionie.

przestrzeni do prowadzenia działalności gospodarczej. W ramach realizowanego przez Agencję projektu Toruński Park Technologiczny, przedsiębiorcy mają do dyspozycji 13,5 ha powierzchni inwestycyjnej oraz 15 tys. m² przestrzeni biurowej i przemysłowo technicznej. Agencja rozwija również najnowsze technologie informatyczne. Centrum Przetwarzania Danych Exea Data Center to największy projekt realizowany przez TARR S.A. i pierwsze w Polsce centrum zaprojektowane z myślą o rozwiązaniach informatycznych Cloud Computing (przetwarzania w chmurze), które daje firmom możliwość łatwego i szybkiego wynajęcia infrastruktury lub oprogramowania bez ponoszenia kosztów ich zakupu.

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w roku 2021 prowadziła następujące projekty:

- **Enterprise Europe Network.** Jest to projekt wspierania internacjonalizacji MŚP poprzez szkolenia, seminaria, giełdy kooperacyjne, usługi doradcze i eksperckie, kojarzenie partnerów biznesowych. Projekt realizowany był w okresie styczeń 2020 r. – grudzień 2021 r. Od początku realizacji projektu w wydarzeniach regionalnych i lokalnych uczestniczyło 645 osób (w 2021 r. 279), natomiast liczba jednostek sektora MŚP, klientów usług doradczych wyniosła 153 (w 2021 r. 83), a liczba osiągnięć, w tym zawartych partnerskich umów biznesowych i technologicznych przez odbiorców usług – 15. Realizatorzy projektu: TARR S.A., Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego, Uniwersytet Warszawski, Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości, Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość Oddział Terenowy w Gdańsku, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (KOORDYNATOR KONSORCJUM EEN-CP);
- **Regionalny Fundusz Szkoleniowy – usługi rozwojowe dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego i ich pracowników.** W ramach projektu przedsiębiorcy z sektora MŚP, posiadający siedzibę lub jednostkę organizacyjną na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, mogą skorzystać z dofinansowania przeznaczonego na usługi rozwojowe zarejestrowane w Bazie Usług Rozwojowych. Projekt realizowany jest w okresie 1 stycznia 2017 r. – 30 czerwca 2022 r. W ramach projektu w 2021 r. podpisano 977 umów i zakontraktowano 9 132 921,91 zł wsparcia, łącznie podpisano 4 406 umów na kwotę 30 435 319,91 zł. Od początku realizacji projektu usługami objęto 2 928 MŚP i przeprowadzono 3 574 diagnozy potrzeb rozwojowych. Projekt jest realizowany przez: TARR S.A., Polskie Towarzystwo Ekonomiczne oddział w Bydgoszczy, Izbę Przemysłowo-Handlową w Toruniu, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.;
- **Certyfikowane szkolenia komputerowe dla osób dorosłych z województwa kujawsko-pomorskiego.** W ramach projektu realizowane są szkolenia i kursy komputerowe o różnorodnej tematyce, na różnych poziomach zaawansowania, dla osób w wieku od 25 do 67 roku życia, które z własnej inicjatywy chcą nabywać, podnosić lub uzupełniać posiadane kompetencje i kwalifikacje, mieszkają, pracują lub uczą się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego oraz należą do jednej z trzech grup: osób z wykształceniem maksymalnie średnim; osób z niepełnosprawnością (bez względu na poziom wykształcenia); osób powyżej 50 roku życia (bez względu na poziom wykształcenia). Projekt jest realizowany w okresie 1 stycznia 2018 r. – 30 czerwca 2023 r. Od początku realizacji projektu: liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych szkoleniami – 4 994 (w 2021 r. 1 519), liczba osób w wieku 25 i więcej objętych doradztwem – 5 182. Projekt jest realizowany przez: TARR S.A., SEKA S.A., Instytut Badawczo-Szkoleniowy sp. z o.o.;
- **KURS NA EDUKACJĘ, Rozwój Kompetencji i Kwalifikacji Zawodowych osób dorosłych z województwa kujawsko-pomorskiego.** W ramach projektu realizowane są pozaszkolne formy kształcenia ustawicznego służące nabywaniu, podnoszeniu, uzupełnianiu wiedzy i umiejętności lub kwalifikacji, tj. kwalifikacyjne kursy zawodowe oraz kursy umożliwiające uzyskiwanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych. Projekt jest realizowany w okresie 1 października 2020 – 30 czerwca 2023. W 2021 r. w pozaszkolnych formach kształcenia w programie uczestniczyło 859 osób. Projekt jest realizowany przez: TARR S.A., Miasto Grudziądz;
- **Fundusz Eksportowy – granty dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego.** Przedsiębiorcy z sektora MŚP, posiadający siedzibę lub jednostkę organizacyjną na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, mogą skorzystać z wsparcia w zakresie internacjonalizacji działalności gospodarczej. Celem projektu jest zwiększenie poziomu handlu zagranicznego przedsiębiorstw z sektora MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego oraz dywersyfikacja rynków zbytu. Planuje się, że w efekcie zostanie wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności 188 przedsiębiorstw. Projekt realizowany jest w okresie 1 kwietnia 2018 r. – 30 września 2023 r. W 2021 r. podpisano 81 umów i zakontraktowano 31 479 476,81 zł, łącznie podpisano 110 umów z MŚP na łączną kwotę 41 324 783,11 zł. Do końca grudnia 2021 r. w projekcie wsparto 365 przedsiębiorstw, w zakresie doradztwa specjalistycznego 67 przedsiębiorstw, zmiany organizacyjno-procesowe wprowadziły 52 przedsiębiorstwa. Projekt jest realizowany przez: TARR S.A., Bydgoską Agencję Rozwoju Regionalnego sp. z o.o., Izbę Przemysłowo-Handlową w Toruniu;
- **Wsparcie umiędzynarodowienia kujawsko-pomorskich MSP oraz promocja potencjału gospodarczego regionu.** Przedsiębiorcy z sektora MŚP, posiadający siedzibę lub jednostkę organizacyjną na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, mogą skorzystać ze wsparcia na podejmowanie działań proeksportowych i promocyjnych w zakresie internacjonalizacji zapewniających kompleksowe

przygotowanie firm do rozpoczęcia działalności na rynkach międzynarodowych. Okres realizacji projektu: 1 stycznia 2017 r. – 30 czerwca 2022 r. Wskaźniki/efekty osiągnięte łącznie do końca 2021 roku: liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym – 18, liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności – 77. Realizatorzy projektu: TARR S.A., Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego;

- **DOTACJA NA START – wsparcie przedsiębiorczości i samozatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim.** Celem projektu jest poprawa sytuacji na rynku pracy i zwiększenie zdolności do samozatrudnienia 180 osób powyżej 29 roku życia z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, poprzez udzielanie kompleksowego wsparcia obejmującego działania szkoleniowo-doradcze oraz wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Okres realizacji projektu: 1 lipca 2020 r. – 31 marca 2022 r. Wskaźniki/efekty osiągnięte łącznie do końca 2021 roku: liczba osób objętych wsparciem szkoleniowo-doradczym – 190, liczba osób, które podjęły działalność gospodarczą – 123. Projekt jest realizowany przez: TARR S.A., Gminę Miasto Włocławek;
- **Enhancing. Wzmacnianie zdolności do zarządzania innowacją wśród MŚP.** Usługi świadczone w ramach projektu, takie jak BMC, miały na celu pomoc przedsiębiorcom z sektora MŚP w regionie w zakresie wyboru, dostosowania i zarządzania innowacyjnymi procesami zachodzącymi w ich firmie. Eksperti EEN analizowali zastany stan przedsiębiorstwa i przedstawiali rekomendacje podczas licznych spotkań biznesowych. Projekt realizowany był w okresie 1 stycznia 2020 r. – 31 grudnia 2021 r. Osiągnięte efekty do końca 2021 r.: liczba przeprowadzonych analiz – 20, liczba stworzonych planów rozwoju – 20. Projekt był realizowany przez: TARR S.A., Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (lider), Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego, Uniwersytet Warszawski, Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości, Wolną Przedsiębiorczość – Oddział Terenowy w Gdańsku;
- **Innovation Framework for Challenge Oriented Intelligent Manufacturing (INforM).** Działania podjęte w projekcie mają na celu wspieranie cyfrowych rozwiązań w przedsiębiorstwach produkcyjnych w województwie oraz zbadanie poziomu digitalizacji regionalnego MŚP, a także porównanie go z innymi regionami partnerskimi. Okres realizacji projektu: styczeń 2019 r. – wrzesień 2021 r. łącznie w projekcie osiągnięto następujące wskaźniki: liczba audytów cyfrowych przeprowadzonych zdalnie – 25, tj. 100%, liczba audytów cyfrowych przeprowadzonych na miejscu w przedsiębiorstwach – 5, tj. 100%, wybrano 9 use case'ów i utworzono zespoły współpracujące w których wypracowywane są rozwiązania dla firm (w każdym zespole co najmniej 3 współpracujących partnerów), realizacja use case'a z firmą Darpol sp. z o.o. sp. k. oraz udział w pracach nad 3 use case'ami partnerów zagranicznych, stworzenie wirtualnej platformy Smart Solutions Virtual Environment, wdrożenie 3 rozwiązań cyfrowych z Platformy Cyfrowej Wspierającej Innowacje w przedsiębiorstwach. Realizatorami projektu są: TARR S.A., Tallinn University of Technology EE, Innovative Manufacturing Engineering Systems EE, Machine Technology Center Turku Ltd. FI, Lappeenranta University of Technology FI, Developing Fyn DK, Vocational education and training center LV, Lithuanian Innovation Centre LT, Klaipeda Science and Technology Park LT;
- **TRADEINN – Supporting innovation in traditional companies.** Głównym celem projektu jest opracowanie strategii promocji innowacji skierowanej do firm tradycyjnych, która będzie mogła być wdrożona przez instytucje otoczenia biznesu z całej Europy. Założenia strategii będą oparte na analizie problemów napotykanych przez firmy tradycyjne oraz na identyfikacji i analizie innowacyjnych rozwiązań wdrożonych w firmach tradycyjnych z regionów partnerskich. Okres realizacji projektu: 1 września 2020 r. – 31 maja 2021 r. Wskaźniki/efekty osiągnięte w wyniku realizacji projektu: liczba zaangażowanych innowacyjnych agencji: 3 – 100%, liczba zaangażowanych krajów: 3 – 100%, liczba MŚP uczestnicząca w spotkaniach: 1 – 33%. Projekt realizowany jest przez: TARR S.A., Bułgaria – Агенция за Икономическо Развитие Варна (VEDA), Włochy – Fondazione Fenice Onlus (FFO);
- **DIGIT-ME- effective suport of DIGITalization of small and medium Manufacturing Enterprises.** Głównym celem projektu jest wspieranie innowacji cyfrowych w sektorze produkcyjnym MŚP poprzez dostarczenie nowych rozwiązań dotyczących poprawy tego obszaru działalności oraz efektywnego przygotowania przedsiębiorstw do wyzwań Przemysłu 4.0. Rekomendacje adresowane będą do wyspecjalizowanych instytucji otoczenia biznesu oraz decydentów politycznych, w celu wzmocnienia europejskiej gospodarki oraz lepszego przygotowania się do wyzwań cyfrowej Europy. Okres realizacji projektu: 1 maja 2021 r. – 28 lutego 2022 r. Wskaźniki/efekty osiągnięte w wyniku realizacji projektu do końca 2021 r.: liczba interesariuszy, którzy bezpośrednio podniosą swoją wiedzę w zakresie efektywnego wspierania innowacyjności przez cyfryzację – 10, liczba przedsiębiorstw produkcyjnych z sektora MŚP, które bezpośrednio podniosą swoją wiedzę na temat innowacyjności przez digitalizację – 17. Projekt realizowany jest przez: TARR S.A., Czechy – Inovacni centrum Usteckeho kraje,z.s., Finlandia – Machine Technology Center Turku Ltd.

TARR S.A. współorganizowała także dwa istotne wydarzenia promocyjno-integracyjne dla środowiska gospodarczego:

- **XII edycję Regionalnego Forum Innowacji** w ramach **Forum Inteligentnego Rozwoju**. Forum odbyło się w dniach 26-29 września 2021 r., w Toruniu. Wydarzenie ma charakter cykliczny i jest organizowane w ramach Europejskiego Tygodnia Małych i Średnich Przedsiębiorstw, którego obchody w Kujawsko-Pomorskiem po raz 13. przygotowała Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Wydarzenie ma charakter naukowo-technologiczny i jest poświęcone upowszechnianiu nowatorskich badań naukowych i innowacyjnych technologii, które mają dużą szansę na sukces rynkowy i polepszenie standardu i bezpieczeństwa życia w ciągu najbliższych lat. Wydarzenie służy nawiązywaniu trwałych relacji między przedsiębiorcami-wizjonerami, wybitnymi polskimi naukowcami ukierunkowanymi w swym działaniu na współpracę z biznesem, inwestorami oraz samorządowcami stwarzającymi atrakcyjne warunki do lokowania biznesu w swoich regionach. Podczas spotkania wręczone zostały marszałkowskie nagrody w XIII edycji konkursu Liderzy Innowacji Pomorza i Kujaw oraz certyfikaty „Innowacyjna Marka Regionu. InnoMaRe – Made in Kujawsko-Pomorskie” w kategoriach „Biznes” i „Nauka” Organizatorami wydarzenia były: TARR S.A., UMK AIP, Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego;

Nagrody na Regionalnym Forum Innowacji, fot. Mikołaj Kuras

- **Konkurs Liderów Innowacji Pomorza i Kujaw** (www.liderzy.tarr.org.pl). Nabór do konkursu odbył się w okresie 16 lipca 2021 r. – 31 września 2021 r., a gala finałowa 28 września 2021 r. Konkurs przeprowadzany jest cyklicznie w ramach organizacji Regionalnego Forum Innowacji. Odnotowano 56 zgłoszeń. Konkurs jest organizowany przez TARR S.A. oraz Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

DZIAŁANIA TORUŃSKIEJ AGENCJI ROZWOJU REGIONALNEGO S.A. W DOBIE PANDEMII Covid-19

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w ramach działań związanych z przeciwdziałaniem skutkom pandemii Covid-19 prowadziła projekt:

- **Fundusz Wsparcia Inwestycyjnego.** Celem projektu jest wsparcie przedsiębiorców w zakresie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług, co powoduje ułatwienie stabilizacji funkcjonowania sektora MŚP w nowych warunkach gospodarczych, wynikających z wystąpienia Covid-19, a także przeciwdziałanie negatywnym skutkom społeczno-gospodarczym pandemii Covid-19, poprzez udzielanie grantów w ramach trzech schematów (dywersyfikacja działalności, udział w łańcuchach dostaw produktów i usług kluczowych dla przeciwdziałania Covid-19 oraz zakup urządzeń filtrujących powietrze do punktów handlowo-usługowych). Okres realizacji projektu: 1 maja 2020 r. – 30 czerwca 2022 r. W 2021 r. podpisano 1 020 umów i zakontraktowano 37 109 837,87 zł, łącznie z przedsiębiorstwami podpisano 1 838 umów na kwotę 63 732 365,24 zł, oraz wypłacono wsparcie o wartości 54 336 899,10 zł. (okres od 01.05.2020 r. do 31.12.2021 r.). Wskaźniki/efekty osiągnięte w wyniku realizacji projektu do końca 2021 r.: liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje w związku z pandemią Covid-19 – 1 455, wartość wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z pandemią Covid-19 – 65 003 165,69 zł, inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) – 17 317 215,99 zł. Projekt realizowany przez: TARR S.A. (lider), Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. (partner);

- **Granty na kapitał obrotowy – dla mikro i małych przedsiębiorstw Covid-19.** Celem projektu jest wsparcie przedsiębiorców poprzez ułatwienie stabilizacji funkcjonowania MŚP w nowych warunkach gospodarczych wynikających z wystąpienia pandemii Covid-19. Okres realizacji projektu: 1 lipca 2020 r. – 31 grudnia 2021 r. Projekt realizowany przez: Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. (lider), TARR S.A. (partner).

Wybuch pandemii Covid-19 najbardziej wpłynął na realizację projektów:

- **Fundusz Eksportowy** – większość targów się nie odbyła lub została przełożona na kolejne edycje w latach 2022-2023. Część przedsiębiorców przekłada uczestnictwo w targach na później z powodu niskiej frekwencji na wydarzeniach, które odbywają się w reżimie sanitarnym. 6 sierpnia 2021 r. zawarto z IZ aneks nr 6 do umowy dofinansowania projektu grantowego, co w konsekwencji umożliwiło aneksowanie umów z przedsiębiorcami w zakresie rzeczowym oraz terminu zakończenia projektu. W konsekwencji w 2021 roku przedsiębiorcy złożyli 195 wniosków o zmiany, w tym 138 wymagało aneksowania;
- **Projekty szkoleniowe „Certyfikowane szkolenia komputerowe”** – z uwagi na trwającą pandemię Covid-19, realizacja większości szkoleń w ramach projektu w 2021 roku zaplanowana została na III i IV kwartał. Specyfika grupy docelowej (projekt skierowany do osób z grup defaworyzowanych na rynku pracy czyli wykazujących największą lukę kompetencyjną i posiadających największe potrzeby w dostępie do edukacji, w szczególności osób o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami, osób powyżej 50 roku życia), jak i poziom większości kursów (szkolenia od podstaw), powoduje iż szkolenia muszą być realizowane w tradycyjnej – stacjonarnej formie. Obowiązujące rozporządzenia w sprawie ustanowienia ograniczeń w związku z wystąpieniem stanu epidemicznego, w znacznym stopniu ograniczały możliwość realizacji szkoleń stacjonarnie zwłaszcza w I kwartale roku 2021.

ROZWÓJ INNOWACYJNEJ GOSPODARKI

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz rozwoju innowacyjnej gospodarki w 2021 r.:

- powołanie spółki pn. **Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czochralskiego**;
- **8,4 mln zł** przeznaczone na wsparcie przedsiębiorców w obszarze innowacyjnej gospodarki;
- współorganizacja **5** wydarzeń mających na celu wspieranie i wzmacnianie potencjału innowacyjnego regionu.

Województwo Kujawsko-Pomorskie posiada specjalistyczną jednostkę odpowiedzialną za szeroko rozumiany rozwój innowacyjności – jest to **Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o.** (KPAI sp. z o.o.), która została powołana na podstawie uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 maja 2013 r.⁴³ Głównym, statutowym zadaniem KPAI sp. z o.o., wynikającym z logiki założeń polityki innowacyjności Województwa Kujawsko-Pomorskiego, jest jego promocja jako regionu wiedzy i innowacji opartego na systemie efektywnego współdziałania pomiędzy władzami regionalnymi, przedsiębiorcami oraz instytucjami naukowymi i szkołami wyższymi działającymi na obszarze województwa. Ponadto działania KPAI sp. z o.o. skupione są na wypracowaniu podstaw i warunków do tworzenia środowiska przyjaznego rozwojowi przedsiębiorczości, w tym opracowanie systemu wsparcia rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw w regionie kujawsko-pomorskim, jak również pełnienie w ramach tego systemu funkcji platformy współpracy pomiędzy przedsiębiorcami, instytucjami naukowymi i szkołami wyższymi z obszaru województwa, instytucjami otoczenia biznesu oraz władzami lokalnymi i regionalnymi.

Zarząd Województwa w rozwoju polityki innowacyjnej wspierany jest przez **Pełnomocnika ds. rozwoju nauki, badań i wdrożeń oraz innowacyjności** – wybitnego naukowca – **prof. dra hab. Bogusława Buszewskiego** z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Do zadań Pełnomocnika należą między innymi działania strategiczne, operacyjne, koordynacyjne i opiniodawcze, stanowiące podstawy skutecznego dialogu i ścisłej współpracy między środowiskami nauki, edukacji i biznesu. Istotną jest działalność promocyjna Pełnomocnika związana z bardzo dużą aktywnością i pozycją naukową Profesora, jak też uczestnictwem w szeregu prestiżowych krajowych i międzynarodowych gremiach mających wpływ na rozwój nauki i wdrożeń jej efektów.

⁴³ Uchwała nr XXXIV/600/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 maja 2013 r.

Dotąd założenia polityki innowacyjnej województwa kujawsko-pomorskiego formułowała *Regionalna Strategia Innowacji*⁴⁴ (RIS), przyjęta na lata 2014-2020. Jej zadaniem jest stymulacja naukowców i przedsiębiorców do innowacyjnego rozwoju. Innowacyjne działania zapewniają postęp, który warunkuje poprawę komfortu i poziomu życia mieszkańców, ale przede wszystkim ukierunkowany jest na poprawę konkurencyjności gospodarki. Był to jednak dokument powiązany z kończącą się perspektywą finansową 2014-2020 i niezbędne jest przygotowanie nowego, uwzględniającego zarówno potrzeby merytoryczne, jak i formalne wymogi Komisji Europejskiej polegające na spełnieniu tzw. warunkowości podstawowej, czyli spełniania przez województwo warunków określonych przez Komisję. Dlatego w 2021 r. Zarząd Województwa prowadził przygotowania do nowej perspektywy finansowej 2021-2027 także w dziedzinie polityki innowacyjnej. Trwały prace nad przygotowaniem *Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+* jako dokumentu operacyjnego dla *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*. Tworzona przez KPAI oraz departamenty Urzędu Marszałkowskiego RIS3 2021+ będzie wyznaczała cele i zadania w zakresie budowania potencjału innowacyjnego województwa oraz wdrażania regionalnych inteligentnych specjalizacji w latach 2021-2027. Jest dokumentem niezbędnym dla możliwości finansowania działań proinnowacyjnych w ramach nowego *Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*. W roku 2021 w praktyce zakończono prace merytoryczne nad projektem.

Równoległe z pracami nad *RIS3 2021+* przygotowany został projekt *Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego (PRG)*. Dokumenty te są komplementarne względem siebie i należy traktować je łącznie jako element systemu rozwoju gospodarczego regionu. *PRG* ma bardzo szeroki charakter, a jego rolą jest kształtowanie warunków rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw we wszystkich aspektach istotnych dla tego rozwoju. Jednym z szeregu podejmowanych w nim zagadnień jest wzmacnianie konkurencyjności regionalnej gospodarki poprzez rozwój jej innowacyjności, nowoczesności, zaawansowania technologicznego i organizacyjnego. Procesy te dotyczą w szczególności dziedzin wykazujących ku temu szczególne predyspozycje. Te wybrane dziedziny, szczególnie podatne na stymulowanie ich nowoczesnego charakteru, które w sposób naturalny stają się lokomotywami innowacyjności, określa się mianem inteligentnych specjalizacji. Rolą *RIS3 2021+* jest natomiast formułowanie założeń rozwoju innowacyjnego gospodarki – szczególnego wsparcia procesowego i przedmiotowego dla podmiotów funkcjonujących w wybranych dziedzinach, spełniających warunki uznania ich za inteligentne specjalizacje. W takim kontekście *RIS3 2021+* rozszerza i dopełnia ustalenia *PRG*, stając się jego specjalistycznym uzupełnieniem, skoncentrowanym na kształtowaniu rozwoju nowoczesnej gospodarki województwa. O pełnej zgodności oraz komplementarności obydwu opracowań świadczy także fakt, że część przedsięwzięć kluczowych dla rozwoju gospodarczego zidentyfikowanych w *Programie rozwoju gospodarczego*, a dotyczących kwestii stymulowania rozwoju innowacyjnej gospodarki, planowana jest do delegowania do realizacji w ramach *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+*.

W 2021 r. podejmowano działania inwestycyjne, promocyjne i edukacyjne służące wdrażaniu założeń określonych w dotąd realizowanej *Regionalnej Strategii Innowacji*. Działania na rzecz rozwoju innowacyjności w największym stopniu wiązały się ze wsparciem w ramach *RPO WKP 2014-2020 „inteligentnych specjalizacji”* (dalej: IS). IS oznaczają wybór dziedzin gospodarki i połączonych z nimi obszarów nauki, na które zostanie ukierunkowana interwencja. Ma ona na celu rozwój gospodarczy regionu, poprzez wzrost innowacyjności wytwarzanych produktów i usług oraz stosowanych procesów i technologii, na bazie wdrożonych wyników wysoko zaawansowanych badań. Idea specjalizacji wynika z koncentracji środków w celu podniesienia innowacyjności gospodarki całego kraju, która musi konkurować z coraz bardziej zaawansowanymi technologicznie i innowacyjnymi gospodarkami krajów pozaeuropejskich. Zgodnie ze stanowiskiem Zarządu Województwa z dnia 8 czerwca 2016 r. dotyczącym charakterystyki obszarów inteligentnych specjalizacji dla projektów realizowanych w ramach *RPO WKP 2014-2020*, zawierającym również uwagi zgłoszone w wyniku konsultacji społecznych, IS dzielą się na niżej opisane obszary:

- **Inteligentne specjalizacje oparte na wartościach, tj.:**
  1. Zdrowa i bezpieczna żywność;
  2. Zdrowie i turystyka zdrowotna;
  3. Zaawansowane materiały i narzędzia;
  4. Transport i mobilność;
  5. Dziedzictwo kulturowe i przemysł kreatywny;
- **Horzontalne inteligentne specjalizacje, tj.:**
  6. Usługi ICT (Technologie informacyjno-komunikacyjne);
  7. Ekoinnowacje;
  8. Automatyka przemysłowa;

⁴⁴ Uchwała nr 2/14/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 14 stycznia 2015 r.

Tabela 20. Rodzaje inteligentnych specjalizacji w podpisanych umowach na projekty z RPO WKP 2014-2020

Kategoria Inteligentnej Specjalizacji	liczba projektów ⁴⁵ , w których została wybrana dana IS	liczba projektów z daną IS jako wiodącą ⁴⁶
1. Zdrowa i bezpieczna żywność	98	72
2. Zdrowie i turystyka zdrowotna	84	67
3. Zaawansowane materiały i narzędzia	200	176
4. Transport i mobilność	77	36
5. Dziedzictwo kulturowe i przemysł kreatywny	83	73
6. Usługi ICT (Technologie informacyjno-komunikacyjne)	170	36
7. Ekoinnowacje	218	26
8. Automatyka przemysłowa	172	51
9. Inne – przedsiębiorcze odkrywanie	3	-
Pozostałe projekty realizujące IS ⁴⁷		30
łącznie liczba podpisanych umów wpisujących się w IS:		567

Źródło: Opracowanie Biura Ewaluacji Wydziału Analiz i Ewaluacji Departamentu Funduszy Europejskich na podstawie danych z Generatora Wniosków o Dofinansowanie oraz baz wygenerowanych z Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 2014 – stan na 31 grudnia 2021 r.

W ramach RPO WKP 2014-2020 inteligentne specjalizacje są wspierane w **4 osiach**, tj. w osiach **1,6,8** oraz **10**. Do końca grudnia 2021 r. ogłoszono łącznie **67 konkursów** w ramach, których zatwierdzono do dofinansowania **619 wniosków**. Na uwagę zasługuje fakt, iż pomimo tego, że konkurs zakłada dofinansowanie projektów wpisujących się w IS, to nie wszystkie złożone w ramach poszczególnych konkursów wnioski będą je realizować. Największą popularnością wśród beneficjentów z kategorii inteligentnych specjalizacji opartych na wartościach cieszyły się **Zaawansowane materiały i narzędzia**. W ramach tej IS wsparcie uzyskało **200** projektów, a w **176** z nich była ona wiodącą inteligentną specjalizacją. Wśród horyzontalnych inteligentnych specjalizacji najwięcej projektów, bo aż **218**, spełniało 7 typ obszaru, tj. **Ekoinnowacje**.

Zgodnie ze stanem na koniec grudnia 2021 r. **spośród 619 wniosków zatwierdzonych do dofinansowania** w ramach projektów zgodnych z *Regionalną Strategią Innowacji zawarto 567 umów na kwotę 1 875 192 276 zł, co stanowi **22,6% alokacji Programu**. Wyłaniane w konkursach unijnych projekty to przykłady owocnej współpracy środowisk naukowo-gospodarczych w kluczowych dla regionu dziedzinach specjalizacji, ale także przykłady podjętego przez nie ryzyka, które może zaowocować sukcesem przy odpowiednim nakładzie pracy, zaangażowania i kreatywności. Efekty realizacji umów nie są jeszcze możliwe do oszacowania, z uwagi na kontynuację procedowania z niektórymi wybranymi do dofinansowania projektami konkursowymi oraz stosunkowo krótki czas, jaki minął od zakończenia realizacji pozostałych dofinansowanych projektów.*

Tabela 21. Liczba podpisanych umów na projekty współfinansowane z RPO WKP 2014-2020, w których wybrane zostały inteligentne specjalizacje

oś priorytetowa	liczba konkursów	liczba podpisanych umów	wkład UE w umowach (zł)
OP 1	33	442	1 448 230 112
OP 6	17	70	290 214 054
OP 8	1	1	33 058 132
OP 10	16	54	103 689 978
razem	67	567	1 875 192 276

Źródło: Opracowanie Biura Ewaluacji Wydziału Analiz i Ewaluacji Departamentu Funduszy Europejskich na podstawie danych z Generatora Wniosków o Dofinansowanie oraz baz wygenerowanych z Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 2014 – stan na 31 grudnia 2021 r.

Dużym zainteresowaniem cieszyło się również wsparcie o wysokości do 200 tys. euro oferowane w ramach projektów grantowych Fundusz Badań i Wdrożeń i Voucher Badawczy. Do końca 2021 r. podpisano łącznie **510 umów na kwotę 72,8 mln zł** (w tym w 2021 r. w ramach czwartego naboru podpisano 58 umów na kwotę **8,4 mln zł**).

⁴⁵ W jednym projekcie można było wybrać kilka IS.

⁴⁶ Wiodąca IS, czyli taka, która jest najbardziej tożsama względem głównego celu projektu i przeważa swoją realizacją nad pozostałymi IS.

⁴⁷ Projekty, w których zadeklarowano skierowanie wsparcia do podmiotów działających w ramach IS.

Tabela 22. Inteligentne specjalizacje wskazywane przez grantobiorców w ramach prowadzonych przez Kujawsko-Pomorską Agencję Innowacji sp. z o.o. projektów grantowych B+R w latach 2017-2021 (stan na koniec 2021 r.)

Kategoria inteligentnej specjalizacji	liczba projektów grantowych prowadzonych przez KPAI sp. z o.o., w których Grantobiorcy wskazywali IS ⁴⁸
1. Zdrowa i bezpieczna żywność	76
2. Zdrowie i turystyka zdrowotna	119
3. Zaawansowane materiały i narzędzia	239
4. Transport i mobilność	49
5. Dziedzictwo kulturowe i przemysły kreatywne	148
6. Usługi ICT (Technologie informacyjno-komunikacyjne)	249
7. Ekoinnowacje	284
8. Automatyka przemysłowa	86

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiej Agencji Innowacji sp. z o.o. na podstawie danych z wniosków o dofinansowanie - stan na 31 grudnia 2021 r.

Największą popularnością wśród beneficjentów projektów grantowych KPAI sp. z o.o. cieszyły się, podobnie jak w przypadku projektów dofinansowanych w ramach konkursów ogłaszanych przez IZ RPO, **Ekoinnowacje** (specjalizacja horyzontalna) wskazane w **284 projektach** oraz **Zaawansowane materiały i narzędzia** (specjalizacja oparta na wartościach/wiodąca), które to zostały wskazane w **239 projektach**.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ POLITYKI INNOWACYJNEJ ORAZ OBSŁUGĘ GRANTOBIORCÓW W RAMACH KONKURSÓW RPO WKP 2014-2020

W ramach czwartego naboru wniosków w zakresie projektów grantowych Fundusz Badan i Wdrożeń oraz Voucher Badawczy dodatkowo punktowane były projekty, które realizowały działania związane z walką i przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się i/lub skutkami pandemii Covid-19.

Kontakt z grantobiorcami był w dalszym ciągu ograniczony. KPAI sp. z o.o. dokładała wszelkich starań, aby zminimalizować problemy i niedogodności wynikające z panującej pandemii Covid-19.

W 2021 r. podejmowano również **działania promocyjne i edukacyjne** w zakresie innowacyjności m. in.:

- **Welcomomy Forum in Toruń**, 21-22 czerwca 2021 r., poświęcone przede wszystkim gospodarce spotkanie z udziałem reprezentantów świata nauki, biznesu, samorządu i polityki oraz zagranicznych gości. Marszałek Piotr Całbecki, Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska, Wicemarszałek Zbigniew Ostrowski i Wicemarszałek Zbigniew Sosnowski uczestniczyli w ceremonii otwarcia i sesji inauguracyjnej, poświęconej wpływowi pandemii na sytuację społeczno-gospodarczą w kraju i na świecie. W sesji inauguracyjnej, której moderatorem był prof. Michał Kleiber, uczestniczyli jako eksperci m.in. prezes Polskiego Funduszu Rozwoju Paweł Borys, prezes Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości Małgorzata Oleszczuk, prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych prof. Gertruda Uścińska i prof. Arkadiusz Karwacki z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Tematem sesji plenarnej był natomiast Europejski Zielony Ład. Tu panelistami byli m.in. przewodniczący Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii w Parlamencie Europejskim prof. Jerzy Buzek, wiceprezes Spółki Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo Robert Perkowski i prezes bydgoskiej Pesy Krzysztof Zdziarski. Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska była moderatorką debaty panelowej na temat edukacji proekologicznej, a Członek Zarządu Województwa Sławomir Kopyść przewodniczył dyskusji na temat śródlądowych dróg wodnych. Organizatorem Welcomomy Forum jest Stowarzyszenie Integracja i Współpraca. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest partnerem strategicznym tego forum;

⁴⁸ W ramach jednego projektu można było wybrać kilka specjalizacji.

28. Welcomony Forum w Toruniu, fot. Andrzej Goiński

- **Targi Innoform**, 20-22 kwietnia 2021 r., Bydgoszcz. Targi, podczas których uczestnicy zapoznają się z najnowszymi trendami w branży narzędziowej i przetwórstwa tworzyw sztucznych oraz poznają nowości technologiczne dostępne na rynku. Organizatorami wydarzenia, które w 2021 roku odbyło się online, są Bydgoski Klaster Przemysłowy oraz Targi w Krakowie. Województwo zakupiło kompleksowy pakiet promocyjny, a patronat strategiczny nad wydarzeniem objął Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W konferencji otwierającej wziął udział Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski, który uczestniczył również, obok przedstawicieli biznesu, w pierwszym panelu („Branża narzędziowo-przetwórcza po Covid-19 i jej dalszy rozwój”), gdzie dyskutowano na temat sytuacji firm podczas pandemii, trudnościach, jakie napotykają przedsiębiorcy oraz możliwościach uzyskania wsparcia w ich dalszym rozwoju. Wprowadzeniem do szerszej dyskusji podczas pierwszego dnia konferencji było przedstawienie przygotowanych przez Bydgoski Klaster Przemysłowy wstępnych wyników pierwszej edycji krajowego raportu „Analiza branży narzędziowej w aspekcie przetwórstwa tworzyw polimerowych”. Podczas kolejnych dni konferencji rozmawiano o roli tworzyw sztucznych w gospodarce obiegu zamkniętego oraz o wyzwaniach, jakie stoją przed producentami. Trzeciego dnia (22 kwietnia) firmy zaprezentowały swoje rozwiązania i nowości oferowane branży narzędziowej;
- **Forum Inteligentnego Rozwoju 2021**, 26-29 września 2020 r., Toruń. Wyjątkowe wydarzenie naukowo-technologiczne o randze ogólnopolskiej, poświęcone upowszechnianiu nowatorskich badań naukowych i innowacyjnych technologii. Kongres służy nawiązywaniu trwałych relacji między przedsiębiorcami – wizjonerami, wybitnymi polskimi naukowcami ukierunkowanymi w swym działaniu na współpracę z biznesem, inwestorami oraz samorządowcami stwarzającymi atrakcyjne warunki do lokowania biznesu w swoich regionach. W Forum udział wzięli czołowi polscy naukowcy, a na sesji inauguracyjnej swoje wykłady wygłosili m. in.: laureatka Nagrody Nobla, izraelska krystalograf prof. Ada Yonath oraz pionier znany z opracowań nt. sztucznego nosa (NA-NOSE), izraelsko-arabski naukowiec i konstruktor prof. Hossam Haick z Instytutu Naukowego Weizmanna w Izraelu. Ponadto wizję rozwoju Polski w okresie popandemicznym z punktu widzenia stanu ekonomiczno-gospodarczego przedstawił Prezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego prof. Marian Gorynia z Poznańskiego Uniwersytetu Ekonomicznego. Forum towarzyszyła również sesja pt. „Quo vadis sciences”, podczas której zaprezentowano serię wykładów oraz debatę nt. stanu nauki i poziomu badań naukowych w Polsce;
- częścią Forum Inteligentnego Rozwoju 2021 było **Regionalne Forum Innowacji** (28 września 2021 r.) połączone z galą, podczas której wręczone zostały tytuły **Lidera Innowacji Pomorza i Kujaw 2021** w pięciu kategoriach oraz certyfikaty „**Innowacyjna Marka Regionu. InnoMaRe – Made in Kujawsko-Pomorskie**” w kategoriach „Biznes” i „Nauka”. Konkurs InnoMaRe ma na celu wyłonienie i uhonorowanie

charakteryzujących się wysoką innowacyjnością produktów, usług, procesów i metod stanowiących rozwiązanie problemu technicznego (know-how), oferowanych przez kujawsko-pomorskie mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz jednostki naukowe. Galę wręczenia nagród poprzedził **benefis prof. dra hab. Bogusława Buszewskiego** wybitnego uczonego i pedagoga, specjalisty w dziedzinie chemii analitycznej uważanego za twórcę polskiej szkoły chromatografii (jednej z technik analitycznych). Podczas inauguracji Forum uczyony otrzymał z rąk Marszałka Województwa medal *Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis*. Głównym celem mającego już długą tradycję i dobrze rozpoznawanego w województwie, Regionalnego Forum Innowacji jest promocja inteligentnych specjalizacji województwa kujawsko-pomorskiego, zapoznanie przedsiębiorców z regionu z nowoczesnymi trendami gospodarczymi oraz przekazanie praktycznej wiedzy na temat błyskawicznie rozwijających się nowoczesnych technologii i ich wpływu na przedsiębiorców i całe województwo. Debaty oraz prelekcje przedstawicieli sektora publicznego, naukowego oraz innowacyjnych firm technologicznych w czasie Forum zgrupowane były wokół bloków tematycznych: cyfrowa transformacja w obszarze medycyny oraz innowacje w przemyśle spożywczym;

Uroczystość wręczenia prof. Bogusławowi Buszewskiemu medalu *Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis*, fot. Andrzej Goiński

- W ramach Forum Inteligentnego Rozwoju 2021, 29 września 2021 r. odbył się festiwal dla młodych naukowców – **Festiwal Naukowy E(x)plory**, który daje młodym talentom szansę na skonfrontowanie swoich pomysłów z przedstawicielami świata nauki oraz zdobycie doświadczenia w prezentowaniu autorskich projektów naukowo-badawczych. E(x)plory to największa w Polsce inicjatywa wspierająca utalentowaną młodzież w realizacji innowacyjnych projektów naukowych oraz promująca ich osiągnięcia na arenie międzynarodowej. Festiwal łączy młodych naukowców i autorytety naukowe, start-up'y oraz duże przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe i instytucje publiczne, media ogólnopolskie i regionalne, szkoły, edukatorów i najlepsze uczelnie wyższe, duże miasta i małe miejscowości. Organizatorem wydarzenia jest Fundacja Zaawansowanych Technologii, a współorganizatorem etapu regionalnego – Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W tegorocznej edycji trzecią nagrodę wygrał zespół, w skład którego wchodziła uczennica z województwa kujawsko-pomorskiego (z Uniwersyteckiego Liceum Ogólnokształcącego w Toruniu). Nagroda została przyznana za projekt *Aquacollector* – przenośne urządzenie do zbierania i degradacji zanieczyszczeń syntetycznych z akwariów, który wyróżnia prosta obsługa, mobilność oraz niska cena;
- 9 grudnia 2021 r. w Bydgoszczy swoją działalność zainaugurowała **Kujawsko-Pomorska Rada Regionalna Przemysłu Przyszłości**. Podczas pierwszego posiedzenia wręczono powołania członkom Rady – jej przewodniczącym został Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski. Fundacja Platforma

Przemysłu Przyszłości będzie wzmacniać kompetencje i konkurencyjność przedsiębiorstw, jednostek zarządzających klastrami innowacyjnymi, podmiotów działających na rzecz innowacyjnej gospodarki oraz partnerów społecznych i gospodarczych. Jej celem jest wspomaganie procesów transformacji cyfrowej, wdrażanie cyfrowych produktów i usług oraz wprowadzanie modeli biznesowych opartych o najnowsze rozwiązania z obszaru m.in. inteligentnej analizy danych, automatyzacji i komunikacji maszyn oraz ludzi z maszynami, wirtualizacji procesów, a także cyberbezpieczeństwa.

Dla wsparcia rozwoju innowacyjnej gospodarki, w tym przede wszystkim dla poprawy sprawności komercjalizacji wyników badań naukowych (czyli przenoszenia rozwiązań wynikających z efektów badań naukowych do zastosowań praktycznych w gospodarce) od kilku lat Zarząd Województwa prowadził działania mające na celu powołanie wyspecjalizowanej w tej dziedzinie spółki Województwa. Finalnie, w pierwszym półroczu 2021 r. Samorząd Województwa, dostrzegając potrzebę wsparcia i rozwoju działań badawczo-rozwojowych i innowacyjności w regionie, podjął decyzję o powołaniu spółki pn. **Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czochralskiego (KPCNT)**. Celem głównym działalności spółki jest:

- rozwój prac badawczo-rozwojowych;
- wspieranie postępu technologicznego oraz naukowego, w tym także budowa efektywnych sieci współpracy jednostek naukowo-badawczych, szkół wyższych i instytucji otoczenia biznesu;
- promocja województwa kujawsko-pomorskiego w kontekście innowacyjności i transferu technologii.

Decyzja o utworzeniu spółki została podjęta na mocy uchwały nr XXXI/452/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 kwietnia 2021 r., natomiast 22 czerwca 2021 r. Zarząd Województwa przyjął projekt aktu założycielskiego KPCNT (uchwała nr 24/983/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego).

Chęć współpracy z Kujawsko-Pomorskim Centrum Naukowo-Technologicznym zgłosiły m.in.: Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Państwowa Uczelnia Zawodowa we Włocławku oraz szereg podmiotów: Izba Przemysłowo-Handlowa, Klaster Przemysłowy w Bydgoszczy, Toruńskie Zakłady Materiałów Opatunkowych, Uzdrawisko Ciechocinek, Solanki Uzdrawisko Inowrocław sp. z o.o., Uzdrawisko Wieniec-Zdrój, Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu, Apator SA i Pojazdy Szynowe PESA Bydgoszcz.

DZIAŁANIA SŁUŻĄCE ROZWOJOWI GOSPODARCEMU I INTERNACJONALIZACJI GOSPODARKI REALIZOWANE W RAMACH PROJEKTÓW RPO WKP 2014-2020, PROJEKTU REGIOGMINA I FUNKCJONOWANIA KPCOliE

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz rozwoju gospodarczego i internacjonalizacji gospodarki w 2021 r.:

- powołanie **Regionalnego Obserwatorium Gospodarczego (ROG)**;
- **5 tys.** wyemitowanych spotów i ponad **100 mln** odbiorców spotów w ramach kampanii telewizyjnej w ogólnopolskich stacjach, promującej gminy – partnerów projektów „Expressway” oraz „Invest in Bit CITY2”;
- **92** billboardy w **9** miastach Polski promujące miasto Toruń – partnera projektu „Invest in Bit CITY2”;
- **82** urzędy jst, w których podniesiono kompetencje pracowników w zakresie rozwoju gospodarczego oraz obsługi inwestorów – objętych pilotażem w projekcie „REGIOGMINA” oraz przeszkolonych przez KPCOliE;
- **157** krajów na świecie, do których trafił materiał promocyjny Województwa;
- promocja Województwa na najbardziej prestiżowych targach nieruchomości i terenów inwestycyjnych **EXPO REAL w Monachium** oraz **MIPIM w Cannes**;
- przygotowanie udziału województwa w wystawie światowej **EXPO DUBAI 2020**;
- przygotowanie i wydanie „**Katalogu produktów eksportowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego. MADE IN KUJAWSKO-POMORSKIE – edycja 2021/22**”;
- **25** inwestorów zagranicznych, którym udzielono kompleksowej informacji o walorach Województwa.

Działania Samorządu Województwa służące rozwojowi gospodarstwu mają na celu wspieranie działań zwiększających stan rozwoju przedsiębiorczości. Środki na rozwój gospodarczy pochodzą przede wszystkim z RPO WKP 2014-2020 i są wydatkowane poprzez realizację projektów wsparcia i promocji gospodarczej województwa. W latach 2019-2021 bardzo szeroki zakres prac, zarówno teoretycznych (konceptyjnych), jak i wdrożeniowych, został zrealizowany w ramach pionierskiego w skali kraju i bardzo istotnego dla zarządzania rozwojem gospodarczym na poziomie Województwa – projektu finansowanego z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju pod nazwą **REGIOGMINA**, którego liderem był Samorząd Województwa. Odrębny zakres działalności dotyczy funkcjonującego w ramach Urzędu Marszałkowskiego **Kujawsko-Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestorów i Eksportu (KPCOIE)**. KPCOIE to jednostka, która od 2011 świadczy przedsiębiorcom bezpłatne usługi informacyjne w zakresie podejmowania, prowadzenia i rozwijania działalności eksportowej i/lub sprzedaży na jednolitym rynku europejskim przez polskie przedsiębiorstwa oraz w zakresie lokowania i rozwijania inwestycji w regionie (w tym zagranicznych). Głównym celem KPCOIE jest spowodowanie wzrostu poziomu umiędzynarodowienia polskich firm, poprzez ułatwienie przedsiębiorcom, a także organizacjom zrzeszającym przedsiębiorców, dostępu do kompleksowych, wysokiej jakości i nieodpłatnych usług informacyjnych w powyższym zakresie. W roku 2021, podobnie jak i w dwóch poprzednich, wszystkie te aktywności skoncentrowane były w Departamencie Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego.

W ramach RPO WKP 2014-2020, Zarząd Województwa w 2021 roku kontynuował realizację 3 wieloletnich projektów mających na celu wsparcie rozwoju gospodarczego:

- **„Expressway – promocja terenów inwestycyjnych”**. Celem projektu jest zwiększenie rozpoznawalności województwa kujawsko-pomorskiego na mapie Polski i Europy jako miejsca o wysokim potencjale inwestycyjnym oraz budowa marki gospodarczej województwa – rezultatem projektu ma być pozyskanie inwestorów, którzy ulokują swoją działalność produkcyjną na promowanych terenach inwestycyjnych znajdujących się w województwie kujawsko-pomorskim. Liderem projektu jest Województwo Kujawsko-Pomorskie, a partnerami siedem gmin z terenu województwa kujawsko-pomorskiego: **Gmina w. Aleksandrów Kujawski, Gmina Brześć Kujawski, Gmina w. Chełmża, Gmina Choceń, Gmina w. Kowal, Gmina Płużnica, Gmina Szubin, Gmina Świecie, Gmina Żnin**. Czas realizacji projektu obejmuje okres od 1 czerwca 2016 r. do 30 czerwca 2023 r. W 2021 roku wsparto następujące przedsięwzięcia w ramach projektu:
  - zrealizowano kampanię w ogólnopolskich stacjach telewizyjnych polegającej na emisji 30-sekundowych spotów promujących dziewięciu partnerów projektu „Expressway – promocja terenów inwestycyjnych”. Kampania telewizyjna była prowadzona od kwietnia do listopada 2021 r. na wybranych przez partnerów kanałach trzech stacji telewizyjnych: TVN, Polsatu i TVP. Celem kampanii była promocja gospodarcza wybranych regionów województwa kujawsko-pomorskiego. Kampania spotkała się z bardzo pozytywnym odbiorem u widzów i notowała bardzo wysokie wskaźniki oglądalności;

Materiał promujący tereny inwestycyjne w gminie Płużnica w ramach projektu „Expressway”

- zorganizowano kampanię reklamową zachęcającą do inwestycji w gminie w. Kowal. Od lipca 2021 r. do stycznia 2022 r. przy autostradzie A1 w pobliżu Kowala można było oglądać dwustronny billboard;
  - od października 2021 roku do końca marca 2022 roku przy autostradzie A1 w okolicy Chełmży stał billboard promujący w ramach identycznej kampanii tereny inwestycyjne leżące w gminie w. Chełmża;
  - przeprowadzono kampanię promocyjną w prasie branżowej dot. potencjału inwestycyjnego dla partnerów projektu „Expressway – promocja terenów inwestycyjnych”, która dotarła do ponad 600 tys. czytelników w całej Polsce;
  - zorganizowano **Targi EXPO REAL w Monachium** w dniach 11-13 października 2021 r.;
  - po raz drugi przeprowadzono kampanię promocyjną na lotnisku w Gdańsku. Tym razem promowane były tereny inwestycyjne gminy w. Chełmża;
  - zorganizowano kampanię internetową promującą gminy partnerskie za pośrednictwem Facebook'a – na zasadzie postów sponsorowanych;
  - zorganizowano szkolenie **„Dostawcy mediów (woda, prąd, gaz) w procesie inwestycyjnym. Struktura dostawców sieci, sposoby pozyskiwania informacji o dostępnych przepustowościach”** przeprowadzone 21 października 2021 r. w Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. Uczestnicy wydarzenia przyswoili wiedzę na temat pojęć związanych z procesem inwestycyjnym. Omówiono strukturę dostaw sieci wodno-kanalizacyjnej, energetycznej oraz gazowej obowiązujących w Polsce. Przekazano także informacje na temat sposobów pozyskiwania informacji o dostępnych przepustowościach.
- **„Invest in Bit CITY 2. Promocja potencjału gospodarczego oraz promocja atrakcyjności inwestycyjnej miast prezydenckich województwa kujawsko-pomorskiego”.** Województwo Kujawsko-Pomorskie jest liderem projektu, a projekt realizowany jest w partnerstwie z pięcioma jednostkami samorządu terytorialnego z terenu województwa kujawsko-pomorskiego: z **Gminą Miasto Bydgoszcz, Gminą Miasto Toruń, Gminą Miasto Grudziądz, Gminą Miasto Włocławek, Gminą Miasto Inowrocław** oraz Kujawsko-Pomorskim Samorządowym Stowarzyszeniem „Europa Kujaw i Pomorza”. Celem projektu jest zwiększenie potencjału regionalnej gospodarki, tak aby efektywnie konkurowała na rynkach międzynarodowych – poprzez wzrost wsparcia umiędzynarodowienia przedsiębiorstw. Oprócz udziału w targach branżowych stosowane są kanały informacyjne oraz promocyjne. W ramach projektu zostaną także zorganizowane dwie misje gospodarcze. Udział w tych misjach, związanych z targami i wystawami za granicą, ma na celu stworzenie przedsiębiorcom z regionu warunków do współpracy z partnerami zagranicznymi oraz nawiązanie lub rozszerzenie kontaktów handlowo-gospodarczych, co w efekcie przełoży się na zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP. Okres realizacji projektu: 1 czerwca 2016 r. – 30 czerwca 2023 r. W 2021 roku wsparto następujące przedsięwzięcia w ramach projektu:
    - realizacja kampanii w ogólnopolskich stacjach telewizyjnych polegającej na emisji 30-sekundowych spotów promujących partnerów projektu „Invest in Bit CITY 2. Promocja potencjału gospodarczego oraz promocja atrakcyjności inwestycyjnej miast prezydenckich województwa kujawsko-pomorskiego” – kampania była prowadzona wspólnie z opisaną wcześniej kampanią w ramach projektu „Expressway – promocja terenów inwestycyjnych”;
    - przeprowadzono kampanię promocyjną w prasie branżowej dot. potencjału inwestycyjnego dla partnerów projektu „Invest in Bit CITY 2. Promocja potencjału gospodarczego oraz promocja atrakcyjności inwestycyjnej miast prezydenckich województwa kujawsko-pomorskiego”, która dotarła do ponad 600 tys. czytelników w całej Polsce;
    - zorganizowano kampanię billboardową prowadzoną w największych polskich aglomeracjach, zachęcającą do inwestowania w Toruniu. **92** billboardy zostały ustawione w dziewięciu miastach: Warszawie, Wrocławiu, Krakowie, Poznaniu, Gdyni, Katowicach, Łodzi, Szczecinie i w Toruniu;
    - wykonano materiały promocyjne dla partnerów projektu. Gminie m. Grudziądz wykonano i dostarczono **1000** sztuk broszury promującej potencjał gospodarczy Grudziądza w dwóch wersjach językowych (polskiej i angielskiej) oraz **2000** egzemplarzy katalogu "Postaw na Grudziądz" również w dwóch wersjach językowych. Gminie Toruń wykonano i dostarczono **700** sztuk folderu promującego potencjał gospodarczy miasta Torunia (dwujęzyczny – polsko-angielski) oraz **1000** egzemplarzy katalogu ofert inwestycyjnych miasta Torunia w dwóch wersjach językowych (polskiej i angielskiej). Gminie m. Inowrocław zaprojektowano, wykonano i dostarczono **320** pendrive'ów zawierających informacje dotyczące potencjału gospodarczego oraz lokalizacji terenów inwestycyjnych położonych na terenie miasta Inowrocławia. Gminie m. Włocławek zaprojektowano, wykonano i dostarczono **800** pendrive'ów, zawierających informacje dotyczące potencjału gospodarczego oraz lokalizacji terenów inwestycyjnych położonych we Włocławku;
    - **Targi INNOFORM.** W ramach projektu Invest in Bit City 2 Województwo Kujawsko-Pomorskie zakupiło kompleksowy pakiet promocyjny na konferencji INNOFORM, która odbyła się w formule online w

- dniach 20-22 kwietnia 2021 r. w Bydgoszczy – jako jedyne wydarzenie w kraju tworzone dla przedstawicieli branży narzędziowo-przetwórczej i tworzyw polimerowych. Patronat strategiczny nad wydarzeniem objął Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a w panelu pt. „Branża narzędziowo-przetwórcza po Covid-19 i jej dalszy rozwój” wziął udział Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski. Organizatorami wydarzenia w 2021 roku były: Bydgoski Klaster Przemysłowy oraz Targi w Krakowie;
- **Job Day**, czyli targi pracy, praktyk i staży zorganizowane 20 maja 2021 r. przez studentów Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK. W ramach projektu "Invest in Bit CITY 2" partnerem wydarzenia została Gmina Toruń;
  - **seminarium „ZEA – rynek otwierający się na polski eksport. Szanse, możliwości, zagrożenia”**. 30 czerwca w 2021 r. w toruńskim hotelu Copernicus odbyło się seminarium „ZEA – rynek otwierający się na polski eksport. Szanse, możliwości, zagrożenia”. Zorganizowało je w ramach projektu „Invest in Bit CITY 2” działające w Urzędzie Marszałkowskim Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksportu. Osoby uczestniczące w wydarzeniu mogły zasięgnąć informacji o różnych aspektach relacji polskiego biznesu ze Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi. W czasie seminarium objaśniono program zagranicznych misji gospodarczych dla firm MŚP z regionu. Wydarzenie wsparły merytorycznie następujące instytucje: Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Rozwoju, Przedsiębiorczości i Technologii, Polska Agencja Handlu i Inwestycji (PAIH), Kujawsko-Pomorski Urząd Celno-Scarbowy w Toruniu, Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych (KUKE), Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. oraz PwC Advisory;
  - **Forum Rynku Nieruchomości**. W dniach 2-3 września 2021 r. w Sopocie przedstawiciele reprezentujący Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Bydgoską Agencję Rozwoju Regionalnego, Centrum Wsparcia Biznesu w Toruniu, Gminę m. Grudziądz i Gminę m. Włocławek uczestniczyli w „Forum Rynku Nieruchomości” – corocznej konferencji dotyczącej problematyki branży nieruchomości. W czasie dwóch dni trwania konferencji prezentowali oni ofertę inwestycyjną regionu, zachęcając przyszłych inwestorów do ulokowania swojego kapitału w województwie kujawsko-pomorskim. Udział w konferencji i licznych panelach przygotowanych przez organizatorów był ponadto znakomitą okazją do pogłębienia wiedzy na temat aktualnej (i dynamicznie zmieniającej się) sytuacji na rynku nieruchomości w Polsce;
  - **Europejski Kongres Gospodarczy w Katowicach 20-22 września 2021 r.** (XIII edycja) (EEC). EEC to reprezentatywne i otwarte forum debaty o przyszłości europejskiej i polskiej gospodarki. Oficjalnie otwarta przez Przewodniczącą Komisji Europejskiej XIII. edycja EEC przyciągnęła 9 tys. osób uczestniczących w wydarzeniu, silną reprezentację prywatnego biznesu oraz globalnych korporacji, europejskich i polskich polityków. W wydarzeniu udział wziął Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego (na stoisku województwa kujawsko-pomorskiego prowadzonym przez Biuro Projektów Gospodarczych promowany był potencjał gospodarczy regionu, z ukierunkowaniem na walory inwestycyjne i eksportowe) oraz Samorząd Miasta Toruń (toruńskie Centrum Wsparcia Biznesu odbyło 20 spotkań z nowymi firmami zainteresowanymi kontaktami gospodarczymi z Toruniem i inwestycjami w tym mieście). W wydarzeniu udział wziął Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski;
  - **Targi TransLogistica w Warszawie**. 29 spotkań z nowymi przedsiębiorstwami odbyło toruńskie Centrum Wsparcia Biznesu na warszawskich targach TransLogistica, w których po raz pierwszy uczestniczyło w ramach projektu „Invest in Bit CITY 2”;
  - **MIPIM 2021 (międzynarodowe wydarzenie dotyczące nieruchomości)**. W dniach 7-8 września 2021 r. w Cannes we Francji, po raz pierwszy po lockdownie spowodowanym pandemią Covid-19, odbyło się jedno z największych europejskich wydarzeń dedykowanych rynkowi nieruchomości – MIPIM 2021. Było ono de facto pierwszym wydarzeniem umożliwiającym spotkanie w stacjonarnej formule reprezentacjom europejskich miast oraz regionów z reprezentacjami największych europejskich przedsiębiorstw działających w branży nieruchomości. Nie zabrakło na nim także reprezentantów Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, Centrum Wsparcia Biznesu w Toruniu oraz Gminy Miasta Włocławek – uczestniczących w wydarzeniu w ramach projektu „Invest in Bit CITY”. Stacjonarna formuła wydarzenia była tym bardziej cenna, że umożliwiła wymianę doświadczeń na temat odbudowy regionalnych gospodarek po lockdownie spowodowanym Covid-19 oraz na temat sytuacji na europejskim rynku nieruchomości;
  - **Konferencja „Firma Przyszłości”**. 5 października 2021 r. Gmina Miasta Toruń (Centrum Wsparcia Biznesu w Toruniu) w ramach projektu Invest in Bit CITY 2 wzięła udział w roli partnera w cyklicznej konferencji „Firma Przyszłości”, organizowanej przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Toruniu (IPH). Konferencja odbyła się w Centrum Kulturalno-Kongresowym Jordanki. Celem konferencji było propagowanie rozwoju nowoczesnego biznesu w regionie kujawsko-pomorskim oraz integracja środowiska biznesowego. Poprzednie edycje konferencji odniosły bardzo duży sukces. Główne korzyści wynikające z uczestnictwa w konferencji to: prezentacja potencjału Torunia, promocja terenów

inwestycyjnych wśród osób uczestniczących w wydarzeniu, promocja i wzmocnienie rozpoznawalności marki miasta, nawiązanie nowych kontaktów biznesowych, dotarcie do przedsiębiorców z ofertą inwestycyjną Gminy Toruń oraz zaprezentowanie jej jako oferty o wysokim potencjale gospodarczym. Wydarzenie pozytywnie wpływa na poprawę wizerunku regionu oraz dostęp do informacji o miejskiej ofercie inwestycyjnej;

- **Targi EXPO REAL w Monachium w dniach 11-13 października 2021 r.;** Po dwuletniej przerwie wynikającej z pandemii Covid-19 ponowiono organizację Targów EXPO REAL, w których potencjał gospodarczy i tereny inwestycyjne promowane są w ramach projektów „Expressway” oraz „Invest in Bit CITY 2”. Odbywające się w dniach 11-13 października 2021 r. w Monachium Targi EXPO REAL były międzynarodowymi targami nieruchomości i inwestycji; uczestniczyli w nich między innymi: banki, inwestorzy i firmy zarządzające nieruchomościami oraz miasta i regiony. Kujawsko-Pomorskie wraz z lokalnymi partnerami promowało swoje walory gospodarcze oraz miało możliwość zaprezentowania swojej oferty inwestycyjnej;
- **VII Kongres Kłastrów Polskich.** W dniach 4-5 listopada 2021 r, odbył się w Szczecinie VII Kongres Kłastrów Polskich, w którym Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego wziął udział w ramach projektu "Invest in Bit CITY 2". Marszałek Województwa Piotr Całbecki objął wydarzenie patronatem, a Wicemarszałek Zbigniew Ostrowski wystąpił z prelekcją dotyczącą wspierania przez Samorząd innowacyjnej gospodarki;
- **Nabór na misje gospodarcze do Dubaju.** 10 grudnia 2021 r. zostały ogłoszone wyniki naboru na organizowane w dniach 4-8 lutego 2022 r. misje gospodarcze do Dubaju połączone z udziałem w Wystawie Światowej Expo 2020. Wsparcie przyznano następującym przedsiębiorstwom:
  - WW Ekochem sp. z o.o. sp. komandytowa;
  - Konek PSN sp. jawna;
  - Politech sp. z o.o.;
  - Resource Polska sp. z o.o.;
  - Firma Handlowo-Produkcyjna PAK sp. z o.o.;

Misje były przeznaczone dla przedsiębiorstw z branży PKD 22.2 (Produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych) i 25.73 (Produkcja narzędzi), a organizował je Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach projektu „Invest in Bit CITY 2”. Wystawa w Dubaju zaplanowana pierwotnie na rok 2020, ze względu na pandemię została przesunięta na okres od 1 października 2021 do 31 marca 2022 roku.

Podsumowanie kampanii telewizyjnej projektów „Expressway” oraz „Invest in Bit CITY 2”. Wydarzeniem o niespotykanej dotąd skali była bardzo intensywna promocja partnerów obydwu projektów w ogólnopolskich stacjach telewizyjnych. Projekt opiewał na łączną kwotę ponad 3,9 mln zł, z czego 85% było dofinansowane ze środków unijnych, pozostały koszt pokrywały ze swoich środków samorządy. Kampania spotkała się z bardzo pozytywnym odbiorem u widzów, co wiąże się ze zwiększonym zainteresowaniem inwestorów regionem. Łącznie stacje wyemitowały prawie 5 tys. spotów i dotarły z ich emisją do ponad 100 mln odbiorców, a w grupie docelowej (top management) do ponad 10 mln.

The image shows a screenshot of a Forbes article. At the top, the Forbes logo is visible. Below it, there is a navigation bar with various menu items. The main headline of the article is "Kujawsko-Pomorskie: Tu warto inwestować!". Below the headline, there is a sub-headline "WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE" and a small text "Marszałek przyjechał na spotkanie z inwestorami". The main text of the article discusses the voivodeship's preparation for investment, mentioning a strategy for 2030 and a program for 2021-2027. At the bottom of the article, there is a photograph of Piotr Całbecki, the Marshal of the voivodeship, with his arms crossed. The photo has a small logo in the top right corner that says "KUJAWY POMORSKIE".

Fragment wywiadu z Marszałkiem Województwa Piotrem Całbeckim, opublikowanego na stronie Forbes

Podsumowanie kampanii reklamowej projektów „Expressway”, „Invest in Bit CITY 2” w prasie branżowej, radio oraz mediach elektronicznych w 2021 r.:

- opublikowano w dziennikach ogólnopolskich trzy artykuły dotyczące potencjału gospodarczego i atrakcyjności inwestycyjnej województwa kujawsko-pomorskiego, artykuły te dotarły do blisko 100 tys. czytelników w całej Polsce;
  - opublikowano wywiad z Marszałkiem Województwa Piotrem Całbeckim o potencjale gospodarczym województwa kujawsko-pomorskiego oraz *Strategii Przyspieszenia 2030+* w najbardziej prestiżowym i najchętniej czytany miesięczniku biznesowym „Forbes”. Wywiad dotarł do ponad 20 tys. czytelników w całej Polsce;
  - zrealizowano kampanię radiową obejmującą 10 audycji w stacji TOK FM z udziałem Wicemarszałka Województwa Zbigniewa Ostrowskiego, poświęconą potencjałowi gospodarczemu i atrakcyjności inwestycyjnej województwa kujawsko-pomorskiego, a w szczególności projektowi „Invest in Bit CITY 2”. Kampania dotarła do blisko 150 tys. słuchaczy w całej Polsce;
  - w najpopularniejszym na świecie serwisie streamingowym „Spotify” opublikowano dwudziestominutowy podcast z udziałem Wicemarszałka Województwa Zbigniewa Ostrowskiego poświęcony tematyce potencjału gospodarczego i atrakcyjności inwestycyjnej województwa kujawsko-pomorskiego;
  - przeprowadzono kampanię dot. potencjału gospodarczego i atrakcyjności inwestycyjnej województwa kujawsko-pomorskiego w mediach społecznościowych Facebook, Instagram, Twitter oraz LinkedIn, a także portalach internetowych money.pl, biznes.interia.pl, businessinsider.com.pl, z którą aktywnie zapoznano się ponad 36 tys. internautów w całej Polsce;
  - przeprowadzono kampanię promocyjną w prasie branżowej dot. potencjału inwestycyjnego dla partnerów projektów „Invest in Bit City 2. [...]” oraz „Expressway [...]” – Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego sp. z o.o., Gminy m. Inowrocław, Gminy Toruń, Gminy m. Włocławek, Gminy Brześć Kujawski, Gminy w. Kowal, Gminy Płużnica oraz Gminy Świecie, która dotarła do ponad 600 tys. czytelników w całej Polsce.
- **„Wsparcie umiędzynarodowienia kujawsko-pomorskich MŚP oraz promocja potencjału gospodarczego regionu”.** Zadaniem projektu jest zwiększenie poziomu handlu zagranicznego sektora MŚP oraz budowanie marki gospodarczej województwa, tak aby efektywnie konkurowało na rynkach międzynarodowych. Projekt realizuje Województwo Kujawsko-Pomorskie – jako lider w partnerstwie z Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. Przedmiotem projektu jest uczestnictwo lidera, partnera oraz regionalnych przedsiębiorców w zagranicznych i krajowych misjach gospodarczych, targach, giełdach oraz krajowych wydarzeniach o charakterze międzynarodowym: festiwalach, forach i kongresach. Ponadto projekt zakłada również organizację misji przyjazdowych, m.in.: ze Stanów Zjednoczonych, z Chin, Indii, Białorusi i Szkocji. W ramach projektu będą realizowane przedsięwzięcia w zakresie promocji postaw proeksportowych przedsiębiorstw – zapewniające kompleksowe przygotowanie do rozpoczęcia lub rozwijania działalności na rynkach międzynarodowych, a także przedsięwzięcia w zakresie wyszukiwania i doboru partnerów na rynkach docelowych. W 2021 roku wsparto następujące przedsięwzięcia w ramach projektu:
    - **DroneTech World Meeting.** Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego pełnił rolę partnera strategicznego ubiegłorocznego DroneTech World Meeting, odbywającego się w dniach 28-29 października 2021 r. To wydarzenie, na które składały się: targi technologiczne, konferencja naukowa oraz giełda kooperacyjna. DroneTech jest organizowany corocznie od 2016 r., niezmiennie w Toruniu i został uznany za najważniejsze w Polsce wydarzenie poświęcone pojazdom bezzałogowym. W trakcie otwarcia DroneTech World Meeting w imieniu Samorządu Województwa wystąpił Wicemarszałek Zbigniew Ostrowski, a Województwo Kujawsko-Pomorskie miało możliwość promocji terenów inwestycyjnych na stoisku Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.;
    - **28. Welcomomy Forum in Toruń** 21-22 czerwca 2021 r. Panele dyskusyjne oraz spotkania zorganizowane podczas forum miały na celu poszukiwanie partnerów biznesowych dla przedsiębiorstw z regionu i nawiązanie kontaktów handlowych z krajowymi i zagranicznymi partnerami handlowymi;
    - **VIII edycja POLISHOPA Design Thinking Conference Bydgoszcz 2021** w dniach 20-21 września 2021 r. – największa w Polsce platforma zraszająca zwolenników i praktyków metodyki Design Thinking. Coroczna konferencja jest poświęcona problematyce Design Thinking, Service Design oraz szerokokorozumianej innowacji. Wystąpienia dotyczą doświadczeń, wyzwań oraz perspektyw pracy w metodyce Design Thinking;
    - **VIII Kongres Azjatycki** (22-24 września 2021 r.) w Toruniu. Zorganizowano m.in. panel dotyczący współpracy gospodarczej krajów Unii Europejskiej, w tym Polski z Wietnamem.

Poza scharakteryzowanymi powyżej projektami, mającymi na celu rozwój różnych aspektów aktywności gospodarczej, w których uwzględniany jest także aspekt promocji gospodarczej województwa (zwłaszcza projekty związane z udziałami w targach), Województwo realizowało w 2021 r. projekt pod nazwą „**Kujawy+Pomorze – promocja potencjału gospodarczego regionu – edycja II**”, przewidziany na lata 2021-2023. Celem projektu jest zwiększenie poziomu handlu zagranicznego w kontekście podmiotów z sektora MŚP poprzez działania promocyjne i negocjacje z potencjalnymi partnerami. Ponadto projekt ma na celu zwiększenie potencjału regionalnej gospodarki tak, aby efektywnie konkurowała na rynkach międzynarodowych. Projekt ten opierał w roku ubiegłym promocję gospodarczą regionu na:

- **liniach lotniczych** – w ramach kampanii w liniach lotniczych w maju 2021 r. podpisano umowę z **konсорcjum TARR S.A. oraz Ryanair** na działania promocyjne, w ramach których widniała reklama na kadłubach 2 samolotów, prowadzone były działania w social-mediach, mailing do subskrybentów, a także promowano województwo w materiałach promocyjnych tworzonych przez Ryanair;
- **produkcjach filmowych** – w ramach kategorii związanej z promocją gospodarczą regionu w produkcjach filmowych zrealizowano filmy oraz działania promocyjne związane z ich realizacją: „Negatyw” (którego realizacja będzie kontynuowana również w 2022 r.), „Miasto”, „Jazz Outsider” (także kontynuowany w 2022 r.), „Taksiarz” oraz „Rondele”;
- **działaniach promocyjnych, targowych w kraju i za granicą – zorganizowano targi gęsinowe** – wydarzenia adresowane do międzynarodowej branży przetwórców mięsa i pierza. Zarząd Województwa od lat tworzy silną markę regionalnej żywności poprzez promocję produktów rolnych. Sektor rolno-spożywczy, uwzględniający specyfikę województwa kujawsko-pomorskiego i jego bardzo wysoki potencjał rolny (kujawsko-pomorskie jest jednym z kilku kluczowych producentów produktów rolnych w kraju) jest istotnym elementem rozwoju gospodarczego i wiąże się z jedną z najbardziej perspektywicznych inteligentnych specjalizacji ale także służy kształtowaniu pozytywnego wizerunku regionu. Działania te mają charakter wieloaspektowy – dotyczą udziału w imprezach targowych, festiwalach, wystawach oraz konferencjach. Szczególnie podkreślają walory endogeniczne Kujawsko-Pomorskiego. Bardzo istotne miejsce zajmuje także prezentacja własnej przedsiębiorczości związanej z działalnością rolniczą i społeczną – kreowanie lokalnych samorządowych liderów wśród społeczności wiejskich. Wszystkim tym ideom przyświeca organizacja wielu konkursów i wydarzeń, które organizowane lub współorganizowane są przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, bądź odbywają się z jego czynnym udziałem. Zagadnienie promocji regionalnych produktów rolnych jest szerzej omówione w dalszej części *Raportu*.

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” – REGIOGMINA sfinansowany w 100% z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju z Programu Strategicznego GOSPOSTRATEG. W 2021 roku prowadzone były działania związane z przygotowaniem do wdrożenia i częściowym wdrożeniem rozwiązań, które zostały zaproponowane we wcześniejszym etapie projektu (badania i analizy gospodarki regionu oraz przygotowanie instrumentów mających na celu wzrost rozwoju gospodarczego regionu), w tym m.in.:

- **Opracowanie projektu Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego** – regionalnego dokumentu programowego kluczowego dla realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* – jednego z podstawowych instrumentów realizacji celu głównego *Strategii Przyspieszenia 2030+* „**3. Konkurencyjna gospodarka**”. W ramach Programu przygotowanych zostało **50** przedsięwzięć na rzecz rozwoju gospodarczego województwa;
- we współpracy z partnerem projektu REGIOGMINA (Szkołą Główną Handlową w Warszawie) i wykonawcą (PwC Advisory sp. z o.o. sp. k.), pilotażowo do końca 2021 roku, uruchomione zostało w strukturach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego) **Regionalne Obserwatorium Gospodarcze**, które po okresie pilotażu – od 2022 roku funkcjonuje w ramach Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o.;
- wsparcie **21** gmin w realizacji **działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, m.in. opracowanie lokalnych programów rozwoju przedsiębiorczości i założeń utworzenia Lokalnych Organizacji Gospodarczych**, utworzenie w gminie komórki odpowiedzialnej za monitorowanie i wspieranie przedsiębiorczości oraz prowadzenie podstawowych działań informacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców (specjalista ds. rozwoju przedsiębiorczości);
- ponad **40 godzin szkoleń** dla firm z województwa kujawsko-pomorskiego z zakresu inwestycji, eksportu, internacjonalizacji przedsiębiorstw, rozwoju innowacji w firmie, dostępnego w regionie wsparcia dla przedsiębiorstw/ instytucji wspierających przedsiębiorców, strategii rozwoju firmy i/lub biznes planów wraz z umiejętnością oceny konkurencyjności i ryzyk w realizacji działalności gospodarczej;
- **promocja potencjału inwestycyjnego i eksportowego** województwa w **157** krajach na świecie. Wykonawca zadań Województwa w projekcie REGIOGMINA – Firma PwC Advisory sp. z o.o. sp. k., na podstawie przeprowadzonych badań i analiz gospodarki regionu oraz opracowanych założeń do Programu rozwoju

gospodarczego opracował materiał promocyjny województwa i przekazał w celach promocyjnych do swoich przedstawicielstw w 157 krajach, a także przeszkolił przedstawicieli JST, IOB oraz przedsiębiorców z województwa zakresu inwestycji zagranicznych i eksportu.

Okładka materiału promocyjnego województwa zrealizowanego przez PwC Advisory

Partnerami Województwa w projekcie byli: Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Podwykonawcy projektu to: PwC Advisory sp. z o.o. sp. k., Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Europa Kujaw i Pomorza”. Okres realizacji projektu REGIOGMINA – styczeń 2019 r. – grudzień 2021 r.

Program rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego. W 2021 roku opracowano i poddano szerokim konsultacjom społecznym projekt *Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego*, dokumentu operacyjnego dla realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, a jednocześnie jednego z podstawowych instrumentów realizacji celu głównego *Strategii* „3. Konkurencyjna gospodarka”. Rolą *Programu* jest wskazanie zestawu działań i przedsięwzięć, które pozwolą na wykorzystanie czynników gospodarczych i umożliwią wypełnienie przyjętych w *Strategii* celów. Już w styczniu 2021 roku, jeszcze w trakcie prac projektowych, odbyła się seria spotkań konsultujących dotychczasowy dorobek prac nad projektem. Odbyła się konferencja otwierająca oraz 5 spotkań otwartych dla przedstawicieli środowisk gospodarczych, przedstawicieli JST oraz mieszkańców, w której udział wzięło ponad 200 osób. Pomimo formuły on-line, spotkania były dedykowane terytorialnie, dla lepszego rozpoznania potrzeb środowisk gospodarczych różnych części województwa. Kolejnym etapem prac było wprowadzenie poprawek i uzupełnień do projektu *Programu* oraz prowadzenie uzgodnień w ramach spotkań dedykowanych, m.in. dla Sejmiku Gospodarczego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, spółek i instytucji, w których udziały posiada Samorząd Województwa, a które będą odpowiedzialne za wdrażanie ustaleń *Programu*. Podczas prac nad projektem *Programu* odbywały się także w formule bieżącej, konsultacje z Departamentem Funduszy Europejskich, przygotowującym *Program regionalny: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*, z którego w dużej mierze finansowana będzie realizacja *Programu*. Zadbane więc, by możliwości finansowania ustaleń *Programu* w ramach FEKP 2021-2027 zabezpieczyć w jak największym stopniu, choć należy podkreślić, że szeroki zakres *Programu*, a jednocześnie wymogi formalne stawiane FEKP 2021-2027, uniemożliwiają realizację części zadań z pomocą tego źródła finansowania. Projekt *Programu* (przyjęty uchwałą Zarządu Województwa) został także przedstawiony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska, ale ze względu na charakter tego dokumentu nie stwierdzono potrzeby przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Tak przygotowany dokument 15 października 2021 roku został skierowany do wymaganych ustawowo konsultacji społecznych, które zakończyły się 19 listopada 2021 roku. Podczas konsultacji, ponownie przedstawiono dokument środowisku gospodarczemu, JST oraz mieszkańcom województwa podczas kilku spotkań organizowanych w formule stacjonarnej i on-line (w Bydgoszczy 22 października, w Toruniu 3 listopada, w Bydgoszczy 9 listopada, on-line 17 listopada). Łącznie w spotkaniach uczestniczyły 93 osoby, reprezentujące środowisko gospodarcze województwa kujawsko-pomorskiego. Ponadto, projekt *Programu* został przekazany do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, która najpierw na posiedzeniu Zespołu do Spraw Infrastruktury, Rozwoju Lokalnego, Polityki Regionalnej oraz Środowiska (z udziałem 172 osób) a następnie podczas posiedzenia

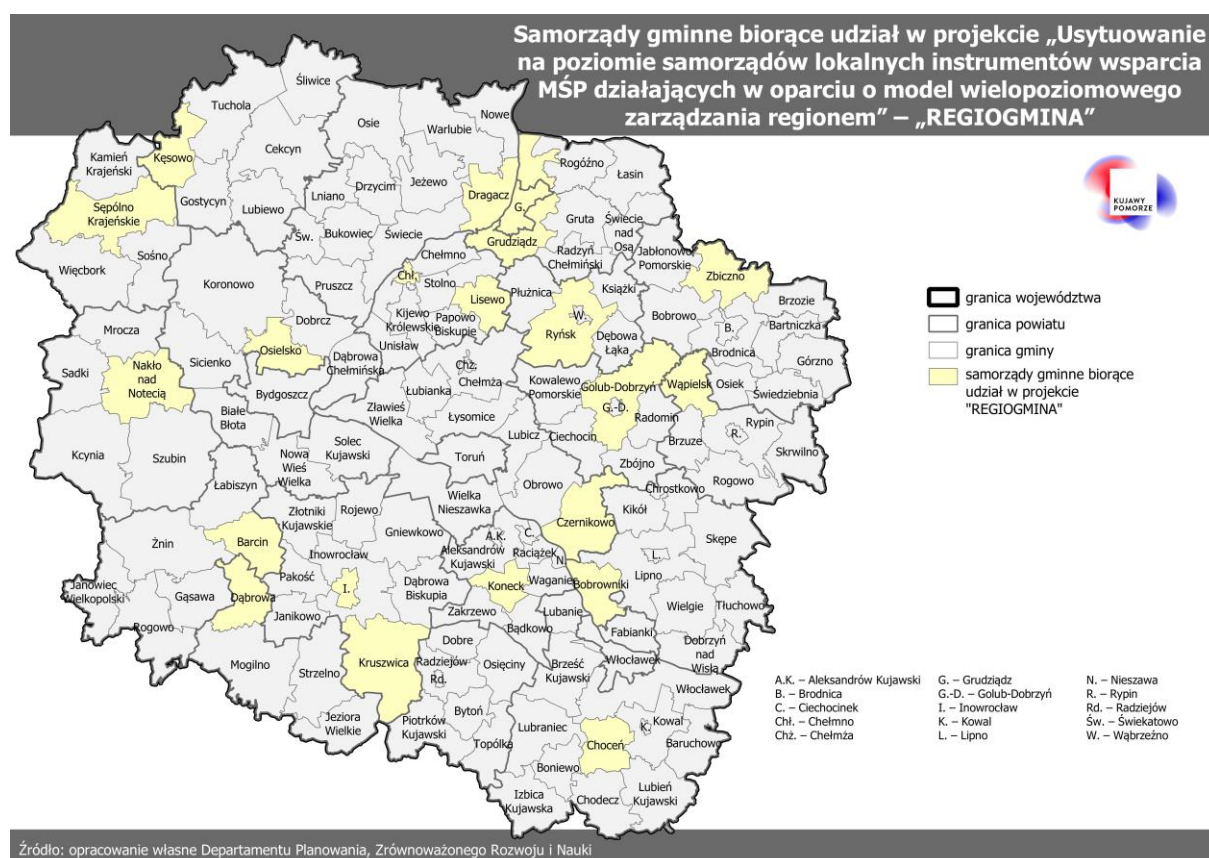
plenarnego KWIRST (z udziałem 134 osób) zaopiniowała projekt *Programu* pozytywnie. Konsultacje społeczne przeprowadzone były również w sposób pośredni, tj. poprzez strony internetowe www.kujawsko-pomorskie.pl oraz www.bip.kujawsko-pomorskie.pl, na których zamieszczony został formularz zgłaszania uwag, wniosków i opinii do projektu dokumentu. Umożliwiono także składanie postulatów w formie pisemnej (listownej) oraz ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego. Podczas konsultacji wpłynęły 152 uwagi do *Programu*. W grudniu 2021 roku przyjęte zostało Stanowisko Zarządu Województwa w sprawie uwzględnienia w dokumencie uwag otrzymanych podczas konsultacji (zdecydowaną większość uwzględniono), po czym w oparciu o uwagi rozpoczęto przygotowanie finalnej wersji projektu dokumentu⁴⁹.

Tworząc założenia projektu **REGIOGMINA** przyjęto, że jego efektem będzie także sformułowanie propozycji nowego modelu zarządzania rozwojem gospodarczym, opartego o trzy filary: **Regionalne Obserwatorium Gospodarcze – ROG** (powołanie wyspecjalizowanej jednostki, która prowadziłaby działalność analityczną i formułowała rekomendacje w zakresie działań na rzecz rozwoju gospodarczego), **Regionalną Instytucję Finansową – RIF** (podmiot odpowiedzialny za organizowanie, zarządzanie i koordynację aktywności związanej z finansowaniem zwrotnym działalności rozwojowej w regionie), a także **Regionalną Instytucję Wdrażającą – RIW** (podmiot, który będzie pełnił rolę lidera operacyjnego). W ramach prac projektowych dla każdego z powyższych filarów przygotowano trzy warianty organizacyjno-kompetencyjne, a także wskazano korzyści wynikające z wyboru poszczególnych wariantów oraz trudności związane z ich wdrożeniem. Ponadto szczegółowo omówiono również proponowane zmiany w ramach koordynacji nowego modelu zarządzania rozwojem gospodarczym. Następnie w maju 2021 roku Zarząd Województwa, uwzględniając wyniki dotychczasowych konsultacji ze środowiskiem gospodarczym, aktualną sytuację gospodarczą w regionie, uwarunkowania ekonomiczno-techniczne i formalno-prawne, a także panującą pandemię Covid-19, która wymusiła zmiany w wielu obszarach życia, zdecydował o niepowoływaniu nowych instytucji, lecz prowadzeniu dalszej polityki kształtowania rozwoju gospodarczego w oparciu o struktury i produkty już istniejące, które zostaną zmodyfikowane i uzupełnione o konieczne elementy (organizacyjnie i produktowo). Zdecydowano o powierzeniu Kujawsko-Pomorskiemu Funduszowi Rozwoju sp. z o.o. zadań związanych z bieżącym monitorowaniem sytuacji gospodarczej i formułowaniem rekomendacji dla Zarządu Województwa w zakresie podejmowania strategicznych decyzji w obszarze rozwoju gospodarczego (ROG), a także: organizowanie, zarządzanie i koordynację aktywności związanej z finansowaniem działalności rozwojowej w regionie (w formie zwrotnego wsparcia finansowego) (RIF). Jednocześnie Zarząd Województwa zdecydował się nie powoływać Regionalnej Instytucji Wdrażającej i nie delegować zadań jej przypisanych do jednego podmiotu, uwzględniając fakt, iż nieloby to za sobą ryzyko ograniczenia działalności i być może w dalszej perspektywie zmarginalizowania istniejących instytucji, w tym także niezależnych organizacji przedstawicielskich przedsiębiorców oraz tworzonych przez nie instytucji otoczenia biznesu. Realizacja zadań wdrożeniowych nie może odbyć się bez wzięcia pod uwagę możliwości, jakie dają inne instytucje, niezależne od Województwa, a realizujące działania na rzecz rozwoju regionalnej gospodarki. Dlatego też zadania zaproponowane w ramach prac koncepcyjnych do realizacji przez RIW, będą realizowane poprzez instytucje działające na rzecz rozwoju gospodarczego województwa (instytucje województwa, instytucje otoczenia biznesu i inne). Powyższa decyzja Zarządu Województwa oznaczała więc, że możliwe jest wprowadzenie do systemu instytucjonalnego zarządzania rozwojem gospodarczym usprawnień, w tym nowych funkcjonalności, zaproponowanych w wyniku dotychczas wykonanych prac na rzecz *Programu rozwoju gospodarczego*, ale przy minimalizowaniu zmian organizacyjnych oraz ograniczaniu kosztów finansowych.

W ramach projektu REGIOGMINA zrealizowano działania pilotażowe z zakresu wsparcia przedsiębiorczości w 21 gminach z województwa kujawsko-pomorskiego. Do projektu zostały zaproszone wszystkie gminy z województwa, ale zgłoszenia nadeszły 62, z których dokonano wyboru 21 gmin kierując się kryterium reprezentatywności terytorialnej, a także reprezentatywności poszczególnych modeli funkcjonowania lokalnej gospodarki (model obowiązujący w największych miastach województwa, model obowiązujący w gminach podmiejskich położonych w rejonie Bydgoszczy i Torunia, model obowiązujący w gminach przywęzłowych dróg A-1 i S-5, model obowiązujący w gminach wielofunkcyjnych, z ograniczonym dostępem do głównych ośrodków miejskich województwa, model obowiązujący w pozostałych gminach wielofunkcyjnych, model obowiązujący w gminach miejskich (poza 4 powiatami grodzkimi)). W ramach pilotażu projektu, w każdej z 21 gmin zatrudniony został na okres 12 miesięcy pracownik ds. rozwoju przedsiębiorczości, który współpracował z Zespołem Szkoły Głównej Handlowej i Województwa Kujawsko-Pomorskiego w zakresie zweryfikowania zaproponowanych we wcześniejszym etapie projektu instrumentów wsparcia przedsiębiorczości oraz opracowania na tej podstawie lokalnych programów rozwoju przedsiębiorczości i założeń utworzenia Lokalnych Organizacji Gospodarczych. Jednocześnie poprzez cykl szkoleń prowadzonych przez ekspertów Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy oraz Toruńskiej Agencji Rozwoju

⁴⁹ Program rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego został przyjęty uchwałą nr 6/202/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 lutego 2022 r.

Regionalnego S.A. pracownicy wyposażeni zostali w ujednoczony zakres niezbędnych kompetencji i umiejętności umożliwiających monitorowanie i wspieranie przedsiębiorczości w gminie oraz prowadzenie podstawowych działań informacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców. Działania te miały na celu zbudowanie skutecznego i dopasowanego do potrzeb przedsiębiorców, instytucjonalnego i produktowego systemu wsparcia rozwoju gospodarczego. W ramach działań promocyjnych i upowszechniających działania realizowane w projekcie, a także podniesienia wiedzy przedsiębiorców (m.in. z zakresu inwestycji, eksportu, internacjonalizacji przedsiębiorstw, rozwoju innowacji w firmie, dostępnego w regionie wsparcia dla przedsiębiorstw/ instytucji wspierających przedsiębiorców, strategii rozwoju firmy i/ lub biznes planów wraz z umiejętnością oceny konkurencyjności i ryzyk w realizacji działalności gospodarczej) prowadzone były szkolenia dla przedsiębiorców z terenu województwa, ze szczególnym uwzględnieniem 21 gmin pilotażowych. Podkreślić należy, że zwłaszcza inicjatywa utworzenia Lokalnych Organizacji Gospodarczych i ich praktyczny pilotaż, spotkały się z wysokimi ocenami i bardzo pozytywnym odbiorem wśród gmin objętych pilotażem – na przełomie roku 2021/2022 do Marszałka Województwa skierowano bardzo liczne wnioski o stworzenie możliwości dalszego finansowania tego typu przedsięwzięć jako działań istotnie przyczyniających się do pobudzania współpracy w ramach lokalnej gospodarki.

Rysunek 17. Samorządy gminne biorące udział w projekcie „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia MŚP działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” – „REGIOGMINA”

Szkolenia dla przedsiębiorców z województwa kujawsko-pomorskiego zrealizowane w ramach projektu REGIOGMINA w 2021 r.:

- „Instrumenty finansowe wspierające rozwój przedsiębiorstw z sektora MŚP w woj. kujawsko-pomorskim. Wsparcie dla przedsiębiorców w ramach Tarczy Antykrzysowej” (20 maja 2021 r.);
- „Obszary wsparcia unijnego w perspektywie finansowej 2021 – 2027. Źródła finansowania rozwoju firmy” (11 czerwca 2021 r.);
- „Inwestycje na terenie województwa kujawsko-pomorskiego – perspektywy, lokalizacja, narzędzia wsparcia. Wsparcie na Rozwój Przedsiębiorstw – zwolnienie z podatku dochodowego CIT/ PIT na nowe inwestycje” (24 czerwca 2021 r.);
- „Jak inwestować w regionie po Covid-19?” (25 czerwca 2021 r.);
- „Internacjonalizacja MŚP. Jak skutecznie wchodzić na rynki zagraniczne?” (30 września 2021 r.);
- „Biznes i NGO-sy – dwa światy, jeden cel” (13 października 2021 r.);
- „Polski eksport w nowych realiach. Trendy i prognozy” (24 listopada 2021 r.);

- „Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027. Nowy gospodarczy Polski Ład” (30 listopada 2021 r.);

Szkolenia dla JST z województwa kujawsko-pomorskiego zrealizowane w ramach projektu REGIOGMINA w 2021 r.:

- „Jak inwestować w regionie po Covid-19? Sytuacja inwestycyjna regionu” (16 czerwca 2021 r.);
- „Polski eksport w nowych realiach. Trendy i prognozy” (18 listopada 2021 r.);
- szkolenia dla 21 gmin uczestniczących w projekcie REGIOGMINA z województwa kujawsko-pomorskiego – 60 godzin szkoleń z zakresu rozwoju przedsiębiorczości w okresie kwiecień-październik 2021 r.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ PROJEKTU REGIOGMINA

W ramach projektu REGIOGMINA zakładano szkolenia i spotkania bezpośrednie z przedstawicielami JST i przedsiębiorstw z województwa, jednakże z powodu pandemii duża część z nich odbyła się w trybie zdalnym.

Na mocy uchwały nr 49/2285/19 z dnia 18 grudnia 2019 r., Zarząd Województwa powołał Pana **Olgerda Dziekońskiego na Pełnomocnika Zarządu Województwa ds. rozwoju gospodarczego**. To wybitny architekt i urbanista, ekspert w zakresie gospodarki lokalnej i samorządności. W latach 2010-2015 był Sekretarzem Stanu w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Pod jego kierunkiem przygotowano szereg ustaw oraz rozporządzeń porządkujących problematykę inwestycyjną, m.in. nowelizację ustawy o gospodarce nieruchomościami, rozporządzenia wykonawcze do ustawy prawo budowlane, nowelizację ustawy o szczególnych zasadach odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołów, a także ustawę o wspieraniu innowacyjności, ustawę o zmianie ustaw na rzecz ochrony krajobrazu, czy ustawę o wspieraniu rozwoju lokalnego i regionalnego. Zakres działania Pełnomocnika obejmuje planowanie i koordynację działań związanych z rozwojem gospodarczym województwa kujawsko-pomorskiego, w szczególności poprzez: badanie i analizowanie sektora przedsiębiorczości, analizę źródeł finansowania dla potrzeb przedsiębiorców, udział w projektowaniu programów rozwoju przedsiębiorczości, współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego i instytucjami otoczenia biznesu w zakresie rozwoju gospodarczego, współpracę z organizacjami skupiającymi przedsiębiorców, organami administracji rządowej i samorządowej, przedsiębiorcami oraz innymi podmiotami mającymi na celu rozwój gospodarczy oraz działającymi na rzecz poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej w województwie. W ramach działań Samorządu Województwa służących rozwojowi gospodarczemu, kierował pilotażowym projektem REGIOGMINA.

Regionalne Obserwatorium Gospodarcze (ROG). Przeprowadzone w fazie badawczej projektu REGIOGMINA w ramach programu GOSPOSTRATEG prowadzonego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, prace diagnostyczne w zakresie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego pozwoliły na opracowanie katalogu zidentyfikowanych potrzeb związanych z dalszą koordynacją polityki gospodarczej i kluczowych prognoz dotyczących uwarunkowań dalszego rozwoju gospodarczego oraz propozycji rozwiązań planistycznych i instytucjonalnych dla samorządów lokalnych i samorządu województwa, w tym m.in. powołanie **wyspecjalizowanej jednostki, która prowadziłaby działalność analityczną i formułowała rekomendacje w zakresie działań na rzecz rozwoju gospodarczego** – Regionalnego Obserwatorium Gospodarczego (ROG).

Projekt utworzenia ROG został uwzględniony w Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ jako projekt kluczowy. Zadaniem ROG jest rozpoznawanie potrzeb, problemów i oczekiwań środowiska gospodarczego i naukowego, prowadzenie działalności analitycznej i formułowanie rekomendacji w zakresie działań na rzecz rozwoju gospodarczego adresowanych dla Samorządu Województwa, samorządów lokalnych, środowiska gospodarczego. Według założeń, ROG powinno regularnie współpracować z szerokim przedstawicielstwem środowiska gospodarczego, od którego pozyskiwać będzie dane o bieżącym stanie rozwoju oraz oczekiwania w zakresie: potrzeby weryfikacji ryzyk, potrzeby weryfikacji hipotez, potrzeby fachowego uszczegółowienia wstępnie określonych działań wdrożeniowych, potrzeby wyprzedzającego określania nisz dla działalności, a na rzecz którego prowadzić będzie dodatkowo działalność informacyjno-edukacyjną wynikającą z prowadzonych działań badawczych. Jednym z elementów tego systemu winno być badanie kondycji ekonomicznej i społecznej przedsiębiorstw społecznych oraz ocena regionalnego systemu wsparcia ekonomii społecznej, w tym zwłaszcza narzędzi finansowych i usług wsparcia. W ramach ROG powinna także zostać uruchomiona platforma służąca badaniu opinii publicznej – Centrum Badania Opinii Przedsiębiorców, która będzie dodatkowym źródłem danych. Warunkiem koniecznym do efektywnego działania CBOP musiałoby być stworzenie grupy interesariuszy i zmobilizowanie ich do cyklicznego wypełniania kwestionariuszy, które obejmowałyby zagadnienia aktualnie analizowane przez ROG.

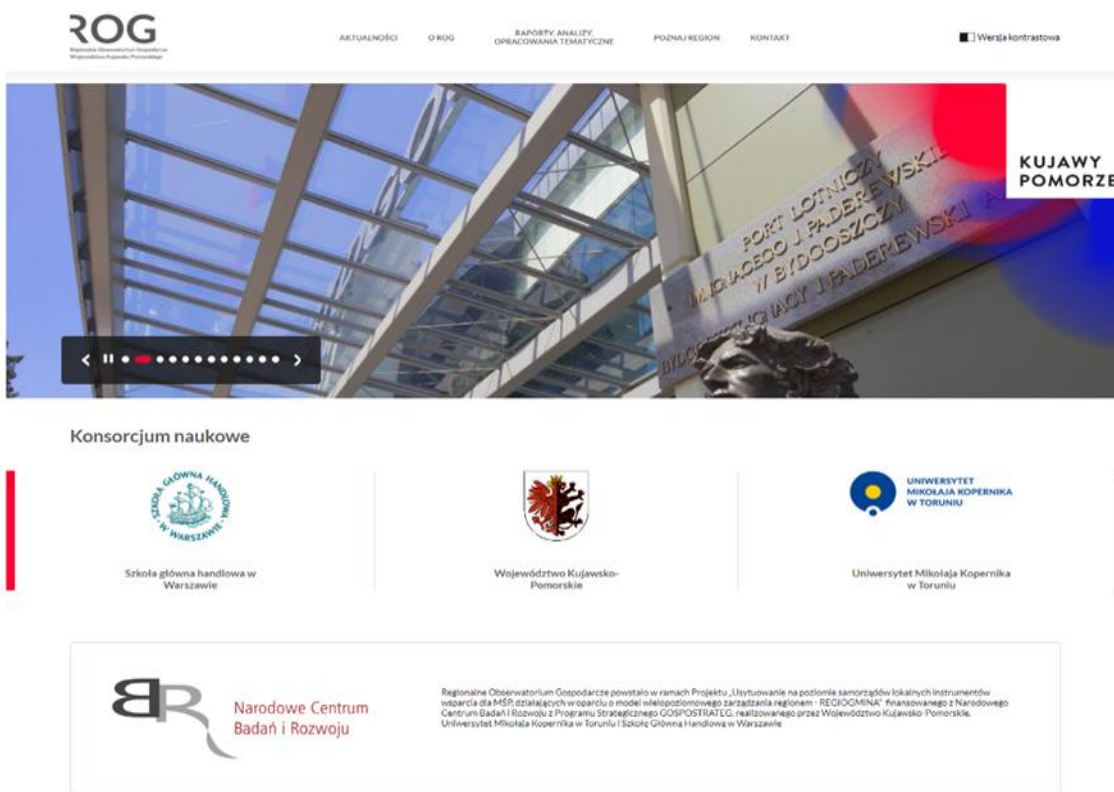
Pilotaż ROG został uruchomiony 1 maja 2021 roku z terminem do dnia 31 grudnia 2021 roku na mocy trójstronnego porozumienia zawartego pomiędzy **Województwem Kujawsko-Pomorskim, Szkołą Główną Handlową**

w Warszawie oraz PwC Advisory sp. z o.o. sp. k. Podstawą rozpoczęcia działań była uchwała nr 16/588/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2021 roku o utworzeniu w strukturze Departamentu Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na okres pilotażu projektu REGIOGMINA, Biura Regionalne Obserwatorium Gospodarcze. Zawarte porozumienie określiło **prawa i obowiązki** stron w okresie pilotażu:

- **Województwo Kujawsko-Pomorskie** jako lider zapewniło:
  - pomieszczenie wraz z wyposażeniem stanowisk pracy dla pracowników ROG w media, meble, komputery, drukarkę, sieć internetową;
  - jednego pracownika, który w okresie pilotażu będzie pracował w wymiarze całego etatu na rzecz ROG;
- **Szkoła Główna Handlowa w Warszawie** zapewniła:
  - jednego pracownika pełniącego obowiązki Kierownika ROG;
  - wsparcie merytoryczne prac realizowanych w okresie pilotażu przez ROG;
- **PwC Advisory sp. z o.o.** zapewniło:
  - minimum 2 pracowników do realizacji wspólnie z Liderem i Partnerem zadań;
  - zaplanowanych w pilotażu ROG;
  - nadzór ekspercki nad jakością wykonywanych prac.

Porozumienie określiło również szczegółowo **zakres** działań w okresie pilotażu:

- prowadzenie działalności analitycznej i formułowanie rekomendacji w zakresie działań na rzecz rozwoju gospodarczego adresowanych dla samorządu województwa, samorządów lokalnych i środowiska gospodarczego;
- dostarczanie innych danych i informacji gospodarczych i społecznych;
- monitorowanie oraz prowadzenie polityki informacyjnej na temat sytuacji gospodarczej województwa – uruchomienie portalu informacyjnego przeznaczonego dla przedsiębiorców oraz pracowników samorządów terytorialnych o tematyce gospodarczej;
- przygotowanie do pełnienia funkcji Regionalnego Banku Danych;
- prowadzenie działalności analitycznej w zakresie trendów gospodarczych;
- przygotowanie do pełnienia funkcji informacyjno-doradczej dla jednostek samorządu terytorialnego (na poziomie gminnym i powiatowym) wspierającej podejmowanie strategicznych decyzji z punktu widzenia rozwoju gospodarki regionu;
- współpraca z Partnerami projektu REGIOGMINA celem realizacji zadań zaplanowanych w projekcie REGIOGMINA.

Strona internetowa Regionalnego Obserwatorium Gospodarczego

Opracowania i publikacje wykonane przez Regionalne Obserwatorium Gospodarcze w 2021 roku:

- „Wyniki w handlu zagranicznym w okresie I-IV 2021”;
- „Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego województw”;
- „Aktualności gospodarcze w województwie kujawsko-pomorskim”;
- „Wydarzenia gospodarcze II kwartału 2021”;
- „Festiwal Wisły”;
- „Płynie Wisła płynie...”;
- „Międzynarodowy Dzień Młodzieży – szkolnictwo ponadpodstawowe w Polsce”;
- „Wniebowzięci”⁵⁰;
- „Wybrane wskaźniki gospodarcze województwa kujawsko-pomorskiego”;
- „Kraje Arabskie – encyklopedia gospodarcza”;
- „Postcovidowe zmiany w gospodarce Polski według rejestru REGON”;
- „Przegląd dobrych praktyk w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw”;
- „Wydarzenia gospodarcze III kwartał 2021”;
- „Fundusz eksportowy – granty dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego”;
- „Diagnoza stanu gospodarki w województwie kujawsko-pomorskim – raport końcowy”.

Istotny i szeroki zakres działań na rzecz rozwoju gospodarczego, zwłaszcza w aspekcie przygotowania samorządów do pozyskania i bieżącej współpracy z inwestorami oraz obsługi inwestorów zagranicznych poszukujących lokalizacji dla działalności na terenie Polski, prowadzi działające w ramach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, od 2011 roku **Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksportu (KPCOIE)**. W 2020 r. KPCOIE zakończyło realizację trwającego od 2010 r. projektu „**Wsparcie dla sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów**”. Podczas 10 lat działalności KPCOIE udało się w sposób unikalny wypełnić lukę na rynku usług skierowanych dla przedsiębiorców (eksporterów i inwestorów) oraz JST. Działania prowadzone w roku 2021 stanowią kontynuację i rozwinięcie dorobku wypracowanego podczas wspomnianego projektu, przy wykorzystaniu wypracowanych wówczas sieci współpracy i dobrych relacji zarówno z samorządami z terenu województwa, jak i większością instytucji szczebla krajowego, działających w obszarze pozyskiwania inwestorów oraz stymulowania eksportu.

Do końca 2021 roku KPCOIE udzieliło **3782** informacyjnych usług proeksportowych w standardzie określonym przez ministerstwo właściwe ds. gospodarki. Zorganizowało i obsłużyło **45** wydarzeń dedykowanych tematyce eksportowej, w których udział wzięło **1573** przedsiębiorców. W tym samym okresie sekcja inwestycyjna obsłużyła ponad **220** projektów inwestycyjnych.

Działając w ramach rozbudowanej sieci powiązań i współpracując z wyspecjalizowanymi agendami rządowymi KPCOIE oferowało zakres usług szczególnie potrzebny przedsiębiorcom z sektora MŚP, ciesząc się dużym zainteresowaniem również ze strony samorządowców. W celu zagwarantowania ich kontynuacji KPCOIE skoncentrowało w latach 2020-2021 większość swoich działań na pracach restrukturyzacyjnych, związanych z zaplanowaniem i zapewnieniem nowych instrumentów wsparcia inwestycji i eksportu w regionie. Modernizacja dotychczasowego systemu usług KPCOIE będzie opierała się na już wypracowanym przez lata modelu obsługi przedsiębiorstw, przy czym będzie on zawierał dodatkowe, nowe rozwiązania wynikające z rezultatów przeprowadzonych do tej pory w województwie badań i analiz rynku pod kątem realnych potrzeb przedsiębiorców i JST, dostosowując do nich dotychczasową ofertę KPCOIE. W tym celu przygotowujemy w KPCOIE projekt pn. „**Przygotowanie i rozwój pakietu usług doradczych/informacyjnych w zakresie umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz pozyskania działalności inwestycyjnej przez Kujawsko Pomorskie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów**”, który ubiega się o dofinansowanie z *RPO WKP 2014-2020* w ramach poddziałania 1.5.2 „Promocja gospodarcza regionu”. W wyniku realizacji projektu wzmocniony zostanie istniejący już system obsługi i wspomagania inwestycji zagranicznych i eksportu. Grupą docelową projektu mają być w zakresie wsparcia eksportu i inwestycji firmy z sektora MŚP oraz jednostki samorządu terytorialnego. W ramach powyższego projektu zaplanowano do realizacji trzy działania:

- **działanie 1** pn. „Prowadzenie działań na rzecz przygotowania i rozwoju zmodernizowanego pakietu usług doradczych/ informacyjnych świadczonych przez KPCOIE” na rzecz wyżej wymienionych grup interesariuszy, w zakresie umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz pozyskania działalności inwestycyjnej;
- **działanie 2** pn. „Przygotowanie nowej infrastruktury na potrzeby KPCOIE”, obejmujące modernizację zabytkowej kamienicy przy ul. Franciszkańskiej 12 w Toruniu;

⁵⁰ Publikacja związana z organizowanym w dniach od 19 do 22 sierpnia 2021 r. w Toruniu Pucharem Gordona Bennetta.

- **działanie 3** pn. „Międzynarodowa promocja gospodarcza regionu w kraju i za granicą, ze szczególnym uwzględnieniem promocji oferty inwestycyjnej z obszaru województwa kujawsko-pomorskiego” realizowana będzie w sposób zapewniający dotarcie do zróżnicowanych grup docelowych ze szczególnym uwzględnieniem odbiorców biznesowych/VIP, z wykorzystaniem szerokokosięgowych mediów i zróżnicowanych form komunikacji, jak również w formie dedykowanych kampanii zewnętrznych).

Powyższy projekt będzie realizowany **do końca 2023 roku z kontynuacją w okresie trwałości do 2028 roku.**

Równoległe do prowadzonych prac nad powyższym projektem, KPCOIE realizowało w 2021 roku bieżącą działalność wydawniczą i informacyjno-promocyjną. W ramach działalności wydawniczej pod koniec 2021 roku KPCOIE wydało **V edycję „Katalogu produktów eksportowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego. MADE IN KUJAWSKO-POMORSKIE – edycja 2021/22”**. Poprzednie cztery wydania (z 2015, 2016, 2017/2018 oraz z 2019 roku) są dostępne na stronie internetowej KPCOIE. Katalog Produktów Eksportowych jest prezentacją flagowych produktów eksportowych regionu, skupiającą jednocześnie w jednym miejscu szerokie spektrum firm je wytwarzających. Dla regionalnych przedsiębiorstw stanowi on okazję do bezpłatnej prezentacji i promocji profilu firmy wśród potencjalnych partnerów biznesowych poza granicami polski. Opracowanie jest co roku rozpowszechniane przez KPCOIE za pośrednictwem większości polskich i zagranicznych placówek dyplomatycznych podczas wiodących, międzynarodowych wydarzeń o charakterze gospodarczym, takich jak targi, wystawy, konferencje, fora gospodarcze w poszczególnych krajach ich rezydowania. Wydawnictwo jest ponadto promowane podczas giełd kooperacji, misji handlowych, spotkań z przedstawicielami regionów partnerskich Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w których udział biorą przedstawiciele Samorządu Województwa oraz pracownicy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu. **W 2022 roku Katalog Produktów Eksportowych promowany był m.in. przez przedstawicieli regionu podczas Światowej Wystawy Expo 2020 w Dubaju.** V edycja „Katalogu produktów eksportowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego. MADE IN KUJAWSKO-POMORSKIE – edycja 2021/22” została wydana przez KPCOIE w nakładzie 2500 egzemplarzy, w ramach projektu pn. „Expressway – promocja terenów inwestycyjnych”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WKP 2014-2020, Oś priorytetowa 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu, Działanie 1.5 Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, Poddziałanie 1.5.2 Wsparcie procesu umiędzynarodowienia przedsiębiorstw.

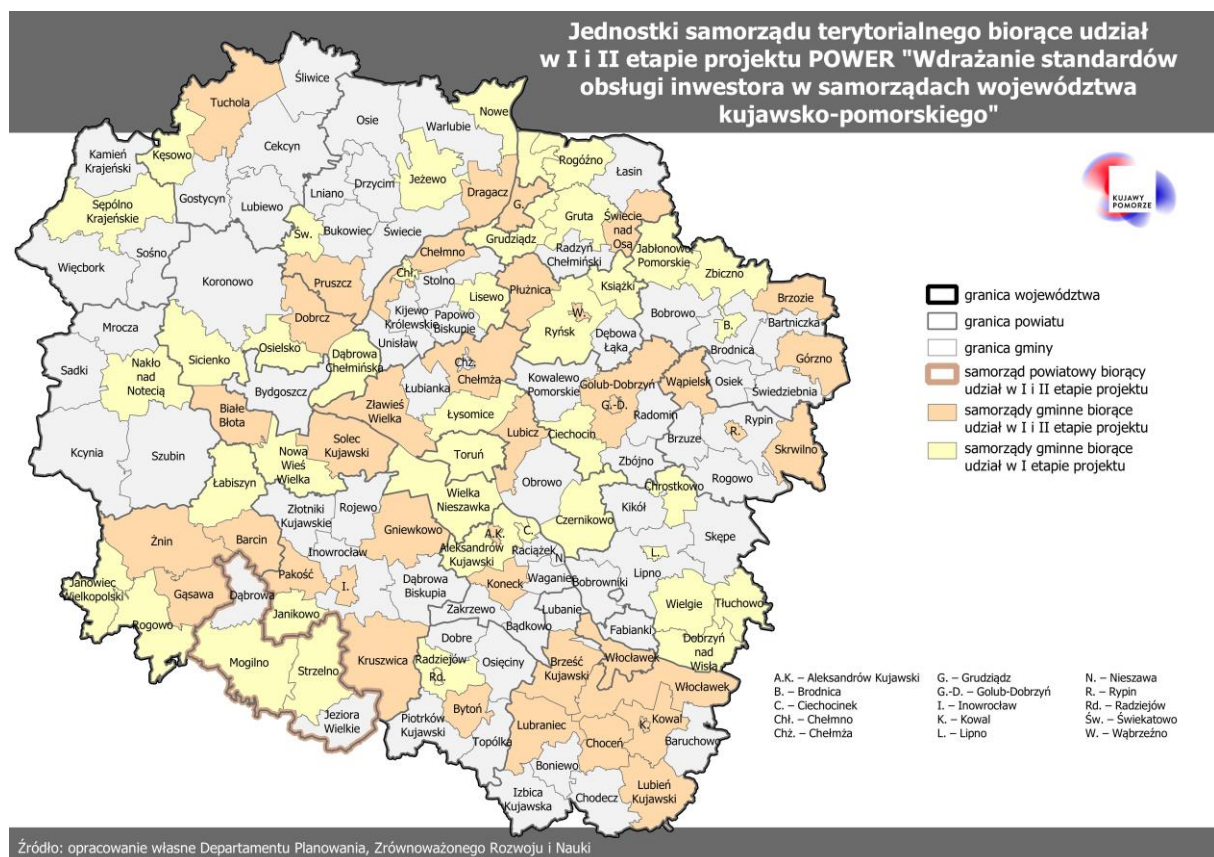
Okładka katalogu „MADE IN KUJAWSKO-POMORSKIE – edycja 2021/22”

Obsługę inwestorów realizuje w ramach KPCOIE regionalne **Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestora (KPCOI)** – certyfikowany, regionalny partner Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu (PAIH). Podstawowym zadaniem KPCOI jest pozyskiwanie inwestycji (polskich i zagranicznych) do województwa kujawsko-pomorskiego.

W 2021 roku KPCOI obsługiwało, obok kontynuacji projektów z roku 2020, w sumie **25 projektów inwestycyjnych**. Zapytania inwestorów, które zostały skierowane do KPCOI, pochodziły m.in. ze **Szwecji, Danii, Tajwanu, Chin, Włoch, Turcji, RPA, Indii** oraz z Polski. Obsługa każdego projektu inwestycyjnego jest procesem długotrwałym i wiąże się z przekazaniem inwestorowi sprecyzowanych danych dotyczących gospodarki regionu, poszczególnych rozpatrywanych lokalizacji oraz dostępnych instrumentów wsparcia inwestycji, aby oferta spełniała ściśle kryteria określone każdorazowo przez inwestora. Bieżąca obsługa inwestorów realizowana jest na podstawie zapytań pozyskiwanych z różnych źródeł, tj. od PAIH, zagranicznych i polskich firm doradczych, instytucji otoczenia biznesu, instytucji reprezentujących inwestorów, od JST z regionu, ale również w wyniku bezpośredniego kontaktu inwestora z KPCOI.

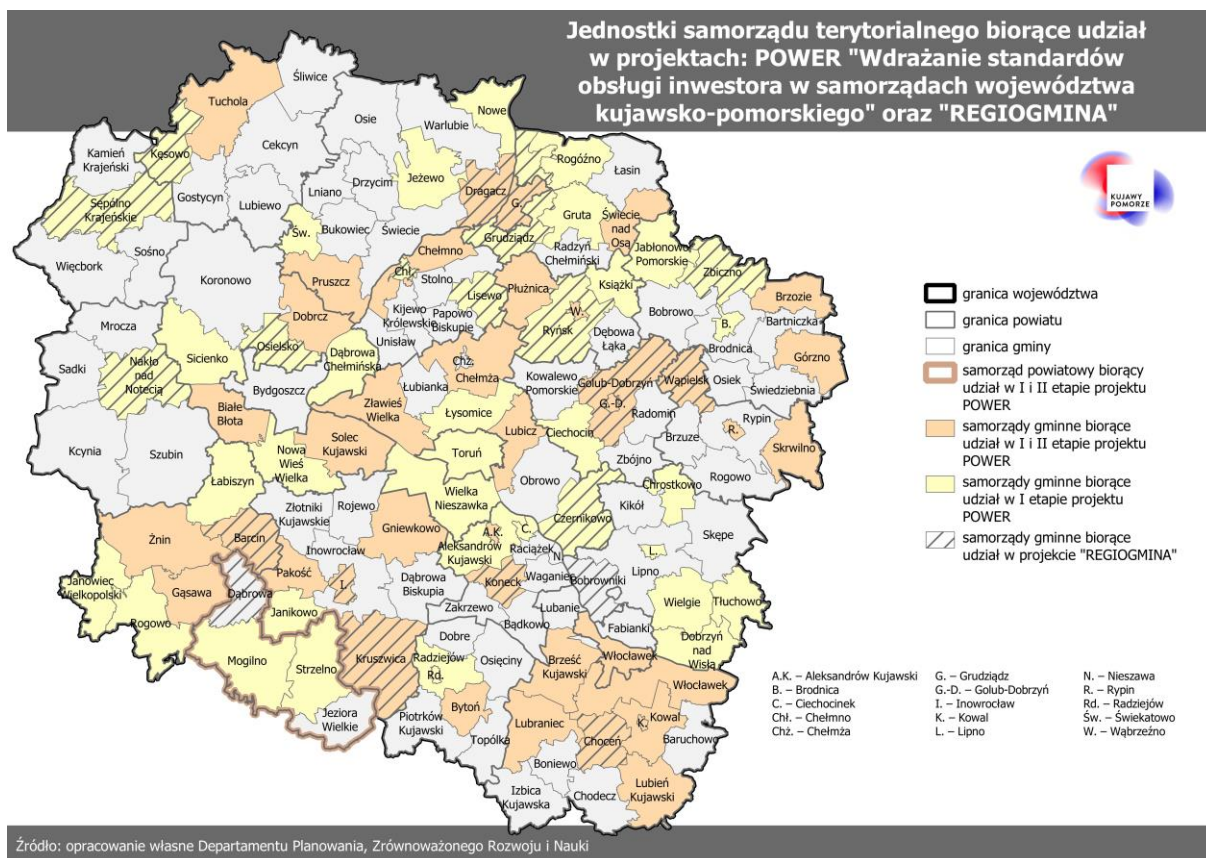
W 2021 KPCOI rozpoczęło realizację II etapu projektu **POWER „Wdrażanie standardów obsługi inwestora w samorządach województwa kujawsko-pomorskiego”**, w ramach *Programu operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020*, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, II Osi Priorytetowej Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, działania 2.18 Wysokiej jakości usługi administracyjne. Przeprowadzenie projektu zostało przewidziane na okres od stycznia 2020 roku do czerwca 2022 roku. Celem projektu jest wzmocnienie jakości obsługi inwestorów przez pracowników samorządowych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, w tym:

- profesjonalna obsługa podmiotów zainteresowanych inwestowaniem w miastach, gminach i powiatach;
- budowanie pozytywnego wizerunku Jednostek Samorządu Terytorialnego z województwa kujawsko-pomorskiego;
- promocja poszczególnych gmin i powiatów jako miejsc atrakcyjnych do lokowania inwestycji;
- promocja terenów inwestycyjnych gmin o dużym potencjale inwestycyjnym;
- budowa lokalnych sieci współpracy na rzecz obsługi inwestora dla pracowników samorządowych (powstanie Punktów Obsługi Inwestora w każdej gminie uczestniczącej w projekcie).

Rysunek 18. Jednostki samorządu terytorialnego biorące udział w I i II etapie projektu POWER „Wdrażanie standardów obsługi inwestora w samorządach województwa kujawsko-pomorskiego”

Rysunek 19. Jednostki samorządu terytorialnego biorące udział w projektach: POWER „Wdrażanie standardów obsługi inwestora w samorządach województwa kujawsko-pomorskiego” oraz „REGIOGMINA”

Dzięki projektowi, zarówno pracownicy merytoryczni, jak i kadra zarządzająca z 80 JST zostali przeszkoleni w zakresie obsługi inwestora (w sumie 225 pracowników JST, w tym 145 pracowników merytorycznych oraz 80 przedstawicieli kadry kierowniczej). W ramach II etapu projektu odbyły się m.in. szkolenia z zakresu wdrażania standardów obsługi inwestora dla 120 pracowników w 40 JST w województwie kujawsko-pomorskim. Ponadto pod nadzorem pracowników KPCOI wdrożone zostaną w 40 JST uczestniczących w II etapie projektu „Standardy obsługi inwestora” (rekomendowane przez PAIH, obejmujące podsumowanie całego procesu inwestycyjnego) wraz z zestawem instrumentów wspierających rozwój potencjału inwestycyjnego JST (w tym m.in. zdjęcia lotnicze terenów inwestycyjnych, pogłębione analizy oferty inwestycyjnej Due Diligence, dedykowane strony internetowe JST dla inwestorów, materiały promujące potencjał inwestycyjny JST czy wzory dokumentów i umów prawnych na potrzebę sprzedaży terenów inwestycyjnych). Uczestnikami II etapu projektu jest 39 samorządów gminnych oraz 1 samorząd powiatowy. Co warto podkreślić – wartość rynkowa pakietu wiedzy wynikającej ze szkoleń oraz przygotowywanych dla JST dedykowanych dla nich materiałów pozwalających na prowadzenie promocji gospodarczej i pozyskiwanie inwestorów, które dla uczestniczących w projekcie samorządów są bezpłatne – jest obiektywnie bardzo wysoka i z pewnością, gdyby nie udział w projekcie, duża część z samorządów lokalnych nie zdecydowałaby się na ich pozyskanie.

Misja gospodarcza Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Dubaju. 6 grudnia 2021 r. w Dubaju odbyło się **Polsko-Arabskie Forum Gospodarcze**, a 7 grudnia **Dzień Polski** w ramach **Światowej Wystawy Expo Dubaj 2020**. W forum uczestniczyli polscy przedsiębiorcy oraz przedstawiciele rządów Polski i Zjednoczonych Emiratów Arabskich. Dla przedstawicieli 27 kujawsko-pomorskich firm, którzy wcześniej uczestniczyli m.in. w spotkaniach dwustronnych z potencjalnymi partnerami biznesowymi oraz warsztatach i seminariach, była to kolejna okazja do zapoznania się ze specyfiką rynków w tym rejonie świata. W ramach Wystawy Światowej przedstawiono wielowymiarową prezentację technologii i firm reprezentujących branże strategiczne z punktu widzenia potencjału eksportowego na rynki Bliskiego Wschodu, celem realnego wzrostu transakcji biznesowych. Wystawa Światowa Expo 2020 rozpoczęła się w październiku 2021 r. Dzień Polski na Expo 7 grudnia 2021 r. był wielkim wydarzeniem promocyjnym, kulturalnym i biznesowym z udziałem artystów i przedstawicieli najwyższych władz kraju. Województwo Kujawsko-Pomorskie w Dubaju reprezentowali: Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski, Wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa: Łukasz Krupa i Wojciech Jaranowski oraz Radni Województwa: Jacek Chmarzyński, Robert Malinowski i Marek Domżała. W ramach działalności informacyjno-promocyjnej KPCOIE

zorganizowało 30 czerwca 2021 r. seminarium pn. „ZEA – rynek otwierający się na polski eksport. Szanse, możliwości, zagrożenia”. W związku z udziałem Polski i Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Wystawie Światowej Expo 2020 w Dubaju i dużym zainteresowaniem tym krajem jako kierunkiem eksportowym celem seminarium była popularyzacja wiedzy wśród kujawsko-pomorskich przedsiębiorstw (eksporterów już działających i potencjalnie zainteresowanych) na temat ZEA jako rynku o dużym potencjale oraz wiążących się z nim możliwościach. Wydarzenie zorganizowane zostało we współpracy z Ministerstwem Rozwoju Pracy i Technologii, Ministerstwem Spraw Zagranicznych, Polską Agencją Inwestycji i Handlu (PAIH), Kujawsko-Pomorskim Urzędem Celno-Skarbowym, PwC Advisory sp. z o.o. sp. k., Korporacją Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. (KUKE S.A.) oraz Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. W seminarium uczestniczyły 44 osoby – przedsiębiorcy (eksporterzy) oraz przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu. Eksperti z poszczególnych dziedzin omówili różne aspekty współpracy eksportowej ze Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi, w tym szanse, możliwości i zagrożenia związane z eksportem do tego kraju oraz wymiar kulturowy kontaktów biznesowych. Podczas seminarium przedstawiona została również oferta dla przedsiębiorców w ramach misji gospodarczych organizowanych przez Województwo Kujawsko-Pomorskie oraz TARR S.A. na Expo 2020 Dubai 4-8 lutego 2022 r. Seminarium „ZEA – rynek otwierający się na polski eksport. Szanse, możliwości, zagrożenia” zrealizowane zostało w ramach projektu pn. „Invest in Bit CITY 2. Promocja potencjału gospodarczego oraz promocja atrakcyjności inwestycyjnej miast prezydenckich województwa kujawsko-pomorskiego”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach WKP 2014-2020. Celem obecności przedstawicieli województwa kujawsko-pomorskiego na Wystawie Światowej EXPO 2020 w Dubaju 3-9 lutego 2022 r. było wzmocnienie wizerunku regionu na arenie międzynarodowej, jak również promocja gospodarcza.

Logo Expo 2020 Dubai

WSPARCIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO OBSZARÓW WIEJSKICH. PROMOCJA REGIONALNYCH PRODUKTÓW ROLNYCH

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz wsparcia rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich w ramach PROW 2014-2020:

- 397 utworzonych i utrzymanych miejsc pracy;
- 293 utworzone i rozwinięte przedsiębiorstwa;
- 161 zawartych umów o przyznanie pomocy przedsiębiorcom;
- 44,3 mln euro dodatkowego wsparcia na okres przejściowy dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2021-2022.

W perspektywie programowania 2014-2020, działania związane z rozwojem rolnictwa i obszarów wiejskich oparte były w głównej mierze na Programie rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020), opracowanym w szczególności na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Program rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020 dzieli się na osie: ekonomiczną (poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego), środowiskową (poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich), społeczną (jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej) i LEADER (wspierającą tzw. Lokalne Grupy Działania – partnerstwa terytorialne funkcjonujące w ramach Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na obszarach wiejskich). Program ten obowiązuje również

w okresie przejściowym dla Wspólnej Polityki Rolnej, tj. w latach 2021-2022, w związku z perspektywą n+3 oraz w czasie programowania funduszy Wspólnej Polityki Rolnej oraz Polityki Spójności na lata 2021-2027.

Informacja dotycząca zadań realizowanych w ramach Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) i Programu operacyjnego (PO) „Rybnactwo i Morze” na lata 2014-2020:

W zakresie rozwoju **infrastruktury rozwoju gospodarczego** na obszarach wiejskich w ramach PROW 2014-2020 w roku 2021:

- wybudowano/przebudowano **12,5 km** zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę;
- wybudowano/przebudowano **10** stacji uzdatniania wody;
- wybudowano/przebudowano **2** oczyszczalnie ścieków;
- przebudowano **15,5 km** dróg lokalnych.

W zakresie rozwoju **przedsiębiorczości** na obszarach wiejskich w ramach PROW 2014-2020 w roku 2021:

- podpisano **161** umów o przyznanie pomocy przedsiębiorcom;
- utworzono **243** przedsiębiorstwa;
- rozwinęto **50** przedsiębiorstw;
- utworzono **231** miejsc pracy (w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne);
- utrzymano **166** miejsc pracy (w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne).

W ramach realizacji **PO „Rybnactwo i Morze”** w roku 2021:

- podpisano **20** umów o dofinansowanie przedsiębiorstw;
- utworzono/utrzymano **9** miejsc pracy (w sumie **39** od początku programu);
- rozwinęto/utworzono **5** przedsiębiorstw (w sumie **31** od początku programu).

DODATKOWE WSPARCIE ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH W ZWIĄZKU Z PANDEMIAŃ Covid-19

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu nie realizował żadnych dodatkowych zadań/operacji, których celem miałyby być zmniejszenie negatywnych skutków pandemii Covid-19. Pandemia nie miała również znacząco ograniczającego wpływu na działania wcześniej zaplanowane do wykonania na roku 2021. W związku przeciągającymi się z powodu pandemii Covid-19 negocjacjami nad unijnym finansowaniem na lata 2021-2027, Komisja Europejska decyzją z 31 sierpnia 2021 roku zaakceptowała strategiczną zmianę Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020 wprowadzającą między innymi wsparcie na okres przejściowy dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2021-2022. W tym okresie planowana jest kontynuacja wdrażania większości obecnie istniejących instrumentów wsparcia oraz utworzenie nowych instrumentów w ramach Programu. Dla Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego zmiany te związane są z przyznaniem:

- **14,1 mln euro** dodatkowych środków dla województwa kujawsko-pomorskiego na budowę lub modernizację dróg lokalnych;
- **19,9 mln euro** dodatkowych środków dla województwa kujawsko-pomorskiego na gospodarkę wodno-ściekową;
- **10,3 mln euro** dodatkowych środków dla województwa kujawsko-pomorskiego na wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER;
- **215 mln euro** dla całego kraju (brak podziału środków na województwa) na zarządzanie zasobami wodnymi (nowy instrument w ramach Programu).

Informacja na temat realizacji w 2021 r. zadań Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) w Województwie Kujawsko-Pomorskim. Realizacja zadań związanych ze wsparciem funkcjonowania krajowej sieci obszarów wiejskich oraz realizacji działań informacyjno-promocyjnych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) wykonywana jest przez Województwo Kujawsko-Pomorskie na podstawie art. 55 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 3 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2021 r., poz. 2137 z późn. zm.) oraz przepisów Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 stycznia 2017 r. w sprawie krajowej sieci obszarów wiejskich w ramach Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2017 r., poz. 148 z późn. zm.).

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 19 stycznia 2021 r., zawarł umowę z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim w sprawie przekazania w 2021 roku środków z budżetu państwa na finansowanie kosztów kwalifikowalnych ponoszonych na realizację zadań wynikających z art. 55 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 3 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U.

z 2021 r., poz. 2137 z późn. zm.). Ogółem z II Schematu PROW 2014-2020 KSOW w 2021 r., sfinansowano zadania Województwa i Partnerów KSOW na kwotę **1 022 762,98 zł (projekty + utrzymanie Sekretariatu Regionalnego)**, na które otrzymano dotację z budżetu państwa w wysokości **1 200 000,00 zł**. W 2021 r. wydatki poniesione na utrzymanie Sekretariatu Regionalnego KSOW wyniosły **290 218,07 zł** (płace), a koszty związane z jej funkcjonowaniem (wynajem pomieszczeń, telefony, media, wysyłka korespondencji, itp.) **5 947,88 zł**. W 2021 roku zrealizowano operacje zapisane w Planie Operacyjnym KSOW 2020-2021 na kwotę ogółem **726 597,03 zł**, w tym na projekty własne Województwo Kujawsko-Pomorskie wydatkowało **220 698,14 zł**. Natomiast partnerzy KSOW mieli do dyspozycji **580 000,00 zł**, z czego wykorzystano **505 898,89 zł, tj. 87,22% środków**. Rok 2021 był okresem, w którym partnerzy KSOW w województwie kujawsko-pomorskim najbardziej efektywnie wykorzystali pozostające do ich dyspozycji środki (w 2017 r. było to 55,40% wykorzystania, w 2018 r. – 57,84%, w 2019 r. – 76,36%, 2020 r. – 51,02%).

W 2021 r. Województwo Kujawsko-Pomorskie oraz jego partnerzy w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich zrealizowali łącznie **15** projektów:

- **projekt własny Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Gromadzenie przykładów operacji realizujących poszczególne priorytety Programu”**, w ramach zadań własnych Województwa, przeprowadzono konkurs „Wieś na weekend 2021” na organizację imprez plenerowych na terenach wiejskich regionu. Celem konkursu była aktywizacja stowarzyszeń i instytucji do działania partnerskiego podczas organizacji lokalnych imprez, upowszechniających przykłady nowatorskich rozwiązań i promujących dobre praktyki zrealizowane w ramach projektów sfinansowanych z *Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020*. Złożono **17** wniosków, z których do realizacji zakwalifikowano **16**, podpisano umowy i sfinansowano projekty partnerów KSOW w tym zakresie;
- **11 projektów w ramach działania „Ułatwienie wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz wymiana i rozpowszechnianie rezultatów działań na rzecz tego rozwoju”**. W ramach tego działania dofinansowano **2 projekty własne Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz 9 projektów partnerów KSOW**:
  - Województwo Kujawsko-Pomorskie, w ramach kampanii ograniczania środków chemicznych w rolnictwie oraz ochrony gleby i wód przed zanieczyszczeniami, podjęło **współpracę z zespołem naukowym z Katedry Genetyki Wydziału Nauk Biologicznych i Weterynaryjnych UMK w Toruniu, której efektem było przeprowadzenie wstępnych badań nad biologicznymi rozwiązaniami dla rolnictwa**. Efekty tych badań zaprezentowano podczas konferencji pt. „Mniej chemii na hektar, więcej wiedzy na hektar”;
  - Województwo było również inicjatorem **organizacji wizyty studyjnej dla członków Regionalnej Sieci Kulinarnej Dziedzictwa Kujawy i Pomorza do sąsiedniego województwa** pn. „Regionalna Sieć Kulinarnej Dziedzictwa – Warmia, Mazury, Powiśle stymulantem rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego”;
  - Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Producentów Ekologicznych „EKOŁAN” zrealizowało projekt pn. „Promocja dobrych praktyk ekologicznej działalności rolniczej oraz poszukiwanie rynków zbytu” polegający na organizacji wizyty studyjnej do Czech oraz województwa dolnośląskiego w celu wizytacji firm i gospodarstw produkujących żywność w standardzie ekologicznym;
  - Regionalny Związek Pszczelarzy w Toruniu, w ramach projektu pn. „Pszczoła a środowisko” zorganizował **2 szkolenia dla pszczelarzy oraz targi pszczelarskie**, w trakcie których odbyło się coroczne Forum Pszczelarzy, a także wizytę studyjną, przybliżającą zagadnienia prowadzenia pasiek w miastach;
  - Gmina Dobrcz zrealizowała projekt pn. „Prezentacja nowych form sprzedaży w działalności rolniczej – wizyta studyjna w Minikowie”, w której uczestniczyli rolnicy i drobni przetwórcy żywności z tej gminy;
  - Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie był organizatorem konferencji pn. „Problemy bezpieczeństwa i rozwoju produkcji żywności oraz jej dystrybucji przez rolników, gospodarstwa agroturystyczne i Koła Gospodyń Wiejskich”, w ramach tego projektu zorganizowano także **4 wizyty studyjne u regionalnych firm i rolników opierających swoje działanie na zasadach Rolniczego Handlu Detalicznego i gospodarstw agroturystycznych**;
  - Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie zorganizował „VIII Kujawsko-Pomorskie Forum Turystyki Wiejskiej – Historia dzieje się dziś”, podczas którego ogłoszono wyniki konkursu na najlepsze gospodarstwo agroturystyczne, obiekt turystyki wiejskiej i najlepsze danie kuchni regionalnej w województwie kujawsko-pomorskim. Ponadto w ramach projektu zorganizowano **5 wizyt studyjnych dla uczestników Forum**;
  - Agro Klaster Kujawy Stowarzyszenie na Rzecz Innowacji i Rozwoju w Bydgoszczy w ramach projektu pn. „Akcelerator Agriinnowacji 2021” przeszkolił **30 osób** w zakresie innowacyjnych rozwiązań w agrobiznesie, natomiast **15 osób** mogło skorzystać z coachingu indywidualnego;

- Instytut Zootechniki, Państwowy Instytut Badawczy w Balicach, realizując projekt pn. „Co z zagrody to na stole” na hasło „Niech Cię Zakole” kołodzka gęsina, z merynosa jagnięcina i złotnicka wieprzowina w lokalnej marce turystyczno-kulinarnej” zorganizował 5 warsztatów szkoleniowych, w których uczestniczyli przedstawiciele gastronomii oraz dostawcy żywności, a także blogerzy, popularyzujący szlaki kulinarne. Ponadto, na tradycyjnych jarmarkach organizowanych w Bydgoszczy i Toruniu wystawiono 6 stoisk promocyjnych oraz zorganizowano imprezę plenerową;
- Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN w Warszawie opracował wersję elektroniczną „Atlasu Obszarów Wiejskich Kujawsko-Pomorskiego”, który rozesłano do wszystkich szkół wyższych i ponadpodstawowych, gmin, powiatów oraz instytucji zajmujących się rozwojem lokalnym w regionie;
- Gmina Dąbrowa zrealizowała projekt pn. „Różne drogi – wspólny cel – wymiana wiedzy i doświadczeń w zakresie rozwoju obszarów wiejskich”, polegający na organizacji seminarium, w którym uczestniczyli przedstawiciele różnych środowisk z kilku regionów;
- **projekt „Szkolenia i działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla Lokalnych Grup Działania (LGD), w tym zapewnianie pomocy technicznej w zakresie współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej”;**
- **projekt „Promocja współpracy w sektorze rolnym i realizację przez rolników wspólnych inwestycji”.** Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego mając na celu podniesienie wiedzy nt. istoty tworzenia i funkcjonowania grup producentów rolnych oraz korzyści ze wspólnego działania i funkcjonowania na rynku, przeprowadził konkurs o tej tematyce dla rolników pn. „XXXI Olimpiada Wiedzy Rolniczej”. Z kolei partner KSOW, Kujawsko-Pomorska Izba Rolnicza w Przysieku była realizatorem operacji pn. „Wspólne działanie przynosi korzyści”, polegającej na organizacji seminarium, którego celem było podniesienie wiedzy nt. istoty współpracy w działalności rolniczej oraz korzyści ze wspólnego działania;
- **projekt „Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich”.** Dążąc do popularyzacji i promocji projektów KSOW, zlecono TVP Bydgoszcz wyprodukowanie i wyemitowanie w cyklicznym programie Agroregion pięciu felietonów o projektach realizowanych przez Województwo i partnerów regionalnej sieci KSOW. Poza tym w ramach projektu region prezentował potencjał produktów regionalnych Kujaw i Pomorza na targach rolno-spożywczych „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów 2021” w Poznaniu.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW KRAJOWEJ SIECI OBSZARÓW WIEJSKICH PRZEZ WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE

Województwo musiało się wycofać z organizacji wizyty studyjnej dla środowisk związanych z rozwojem agroturystyki i turystyki wiejskiej, ponieważ jej realizacja przypadła na jesień, czyli czas kiedy sytuacja epidemiczna związana z Covid-19 utrudniała organizację tego rodzaju przedsięwzięć. Te czynniki miały wpływ na powstanie oszczędności i niewykorzystanie środków PROW 2014-2020, pozostających do dyspozycji Województwa. Środki niewykorzystane w 2021 r. Województwo wykorzysta w latach następnych, tj. do 2025 r.

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz promocji regionalnych produktów rolnych w 2021 r.:

- przeprowadzenie kolejnej edycji Kujawsko-Pomorskiego Festiwalu Gęsiny;
- organizacja **Dożynek Wojewódzkich**;
- ponad **160** produktów na platformie zakupowej „**Wirtualny Ryneček. Smaki z Pomorza i Kujaw**”;
- zwiększenie do **95** liczby produktów na **Liście Produktów Tradycyjnych z Regionu Kujaw i Pomorza**;
- zwiększenie do **83** liczby członków regionalnej sieci „**Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorza**”.

Jak wspomniano wcześniej, jednym z głównych obszarów realizowanego w 2021 r. projektu pod nazwą „**Kujawy+Pomorze – promocja potencjału gospodarczego regionu – edycja II**” (przewidzianego na lata 2021-2023), jest także promocja regionalnej żywności. W jego ramach **zorganizowano targi gęsinowe** – wydarzenie adresowane do międzynarodowej branży przetwórców mięsa i pierza (organizacja przedsięwzięcia zlecona jest przez Departament Promocji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego). Umożliwia współpracę przedsiębiorcom z regionu z przedsiębiorcami zagranicznymi. **Kujawsko-Pomorski Festiwal Gęsiny 2021 w Toruniu** – zorganizowany został w dniach 6-7 listopada 2021 r. w Centrum Kulturalno-Kongresowym Jordanki oraz na placu zlokalizowanym bezpośrednio w jego otoczeniu.

Pokaz kulinarny podczas Kujawsko-Pomorskiego Festiwalu Gęsiny w Toruniu, fot. Mikołaj Kuras

W czasie wydarzenia odbyły się pokazy kulinarne m. in. Karola Okrasy i Jarosława Kreta, degustacje oraz jarmark produktów regionalnych i rękodzieła. Festiwal stanowi cykliczne, główne wydarzenie kampanii „Kujawsko-pomorska gęsina na św. Marcina”. Tradycyjnym punktem kampanii stały się fundowane przez Marszałka Województwa gęsie tuszki dla mieszkańców regionu na uroczysty rodzinny obiad w dniu Narodowego Święta Niepodległości. Można je było wygrać w konkursach zorganizowanych przez regionalne media. Zorganizowano także cykliczny konkurs adresowany do małych firm oferujących przysmaki z gęsięgo mięsa. „Złotego Półgęska”, czyli prestiżowe wyróżnienie cenione wśród hodowców i producentów gęsiny, wręczył Marszałek Województwa. W 2021 roku nagrodę przyznano Pani Irenie Olejniczak z Wielkopolski (firma „Smaki Tradycji”), która zwyciężyła potrawą gęsina pieczona. W ramach ubiegłorocznej edycji zorganizowano także konkurs plastyczny dla dzieci pn. „Gęś na ludowo”. Przeprowadzono również konkurs rodzinny na relację ze wspólnego świętowania przy daniach z gęsiny oraz konkurs dla dziennikarzy na najlepsze przepisy z wykorzystaniem gęsiny. Nieodłącznym elementem kampanii stał się także „Wirtualny Rynekcek. Smaki z Pomorza i Kujaw” będący platformą zakupową dla konsumentów i jednocześnie sprzedażową dla hodowców i małych producentów gęsiny oraz innych wyrobów lokalnych i regionalnych z województwa kujawsko-pomorskiego w dobie pandemii Covid-19. W ofercie znalazło się ponad 160 różnych produktów;

Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju regionalnej żywności polegały przede wszystkim na jej promowaniu poprzez udział w targach i wystawach oraz organizacji konkursów.

Oprócz wspomnianego Festiwalu Gęsiny, najważniejsze imprezy, na których promowano regionalną żywność w roku 2021, to:

- „Barwy Lata Jesienią w Ogrodzie” w Minikowie 19 września 2021 r. – „Jesienna Wystawa Ogrodnicza” potoczona była z promocją karpia nakielskiego pn. „Karp nie tylko na święta”, podczas wydarzenia zaprezentowano stoisko Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, promujące regionalną żywność wysokiej jakości – produkty prezentowane przez wytwórców należących do sieci regionalnej Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze, a także przeprowadzono finał regionalny konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”;
- Międzynarodowe Targi „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów” 2-4 października 2021 r. w Poznaniu. W czasie targów zaprezentowano stoisko regionalnej żywności Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego (dokonano rozstrzygnięcia ogólnopolskich etapów konkursów: Medal „Smaki Regionów”, „Perły – Nasze Kulinarne Dziedzictwo”);
- „Święto Gęsi na Krajinie”, 11 listopada 2021 r. w Minikowie na terenie Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego – zaprezentowano stoisko Samorządu Województwa, gdzie promowano żywność wysokiej jakości.

Województwo przygotowywało się także do udziału na początku 2022 roku w Międzynarodowych Targach Rolno-Spożywczych Grüne Woche w Berlinie (w których bierze regularnie udział od wielu lat), jednak na koniec listopada 2021 roku targi zostały odwołane przez Organizatorów Messe Berlin GmbH w związku ze stanem pandemii Covid-19 (nie odbyły się także targi w roku 2021).

Najważniejsze konkursy:

- **Konkurs „Sołtys Roku 2021”** podsumowany został w dniu 1 października 2021 r. podczas VIII Forum Rolniczego w Centrum Targowo-Wystawienniczym w Bydgoszczy. Organizatorem kolejnej edycji konkursu „Sołtys Roku 2021” było Województwo Kujawsko-Pomorskie wspólnie z Polska Press sp. z o.o. Oddział w Bydgoszczy. Celem konkursu była promocja Województwa Kujawsko-Pomorskiego poprzez wyłonienie najbardziej aktywnych sołtysów z terenu województwa, którzy podejmują działania na rzecz integracji społeczności lokalnej, dbają o rozwój sołectwa i gminy. W roku ubiegłym konkurs przeprowadzony został w dwóch kategoriach: „Sołtys Roku 2021” i „Sołtys Debiutant 2021 Roku”. Kapituła powołana przez Województwo Kujawsko-Pomorskie dokonała oceny punktowej zgłoszonych kandydatów. Tytuł „Sołtysa Roku 2021” otrzymał Pan Dariusz Pawlak z sołectwa Sławkowo (powiat toruński), natomiast Pan Adam Krysiak z sołectwa Wójcin (powiat żniński) zdobył tytuł „Sołtys Debiutant 2021 Roku”;
- **III edycja konkursu „Pomysłowy witacz dożynkowy 2021” na najciekawszy witacz dożynkowy w województwie kujawsko-pomorskim w 2021 roku.** Celem konkursu było wyłonienie najbardziej pomysłowego witacza dożynkowego w województwie kujawsko-pomorskim w 2021 roku, zachowanie tradycji budowania na wsiach słomianych scenografii przy drogach publicznych i na skwerach w okresie dożynek oraz aktywizacja mieszkańców do wspólnego działania i kreowania wizerunku swojej miejscowości. Konkurs był adresowany do sołectw z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Podmiotami uprawnionymi do zgłoszenia sołectwa były gminy z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Do udziału w Konkursie „Pomysłowy witacz dożynkowy 2021” wpłynęły 23 zgłoszenia. Komisja Konkursowa powołana uchwałą nr 22/891/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 9 czerwca 2021 r. w sprawie regulaminu konkursu „Pomysłowy witacz dożynkowy 2021”, wyłoniła trzech laureatów: I miejsce – Gmina Kijewo Królewskie (sołectwo Szymborno), II miejsce – Gmina Bukowiec (sołectwo Bukowiec), III miejsce – Gmina Kowalewo Pomorskie (sołectwo Piątkowo). Podsumowanie wyników nastąpiło 25 listopada 2021 r. w Pałacu Dąbskich w Toruniu. Laureaci otrzymali nagrody finansowe;

Plakat I edycji wojewódzkiego konkursu „Fundusz sołecki – najlepsza inicjatywa”

- Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w roku 2021 postanowił włączyć się w promocję idei funduszu sołeckiego i przyłączając się do inicjatywy ogólnopolskiej zorganizować **po raz pierwszy edycję wojewódzką konkursu pod nazwą „Fundusz sołecki – najlepsza inicjatywa”**. Do edycji wojewódzkiej wpłynęło 10 zgłoszeń. Laureat etapu wojewódzkiego konkursu zostanie zgłoszony do etapu

ogólnopolskiego V edycji konkursu „Fundusz sołecki – najlepsza inicjatywa”. Wyłonienie laureata zaplanowano na rok 2022. Równolegle przeprowadzony był **IV Ogólnopolski konkurs „Fundusz sołecki – najlepsza inicjatywa”**. Konkurs skierowany został do wszystkich sołectw, które w latach 2010-2020 realizowały projekty finansowane ze środków wyodrębnionych w ramach funduszu sołeckiego lub w których fundusz sołecki stanowił wkład własny. Sołectwo Sadłóg z gminy Topólka znalazło się w gronie 16 laureatów krajowego etapu. Projekt Sołectwa Sadłóg o nazwie „Bezpieczna świetlica” zajął II miejsce. W ramach realizacji przedsięwzięcia zagospodarowano teren wokół świetlicy wiejskiej w Sadłogu oraz dokonano zakupów wyposażenia lub remontu istniejącego sprzętu. Dzięki realizacji projektu poprawił się dostęp mieszkańców Sołectwa Sadłóg do bezpiecznego spędzania czasu przez dzieci i młodzież w okresie wakacji, ferii zimowych oraz weekendów. Świetlica stała się miejscem służącym nie tylko spotkaniom, ale i wypoczynkowi. Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki uhonorował Sołectwo Sadłóg nagrodą finansową;

- **VI edycja konkursu „Agricola – Syn Ziemi”**. Gala wręczenia nagród w konkursie odbyła się 28 sierpnia 2021 r. w Teatrze im. Wilama Horzycy w Toruniu. Konkurs skierowany był do najbardziej przedsiębiorczych i aktywnych społecznie rolników z województwa kujawsko-pomorskiego. Organizatorem wydarzenia był Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego we współpracy z Kujawsko-Pomorską Izbą Rolniczą. Wyróżnienie i promocja najbardziej przedsiębiorczych i aktywnych społecznie osób gospodarujących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, promowanie rozwoju innowacyjnego rolnictwa, modelu aktywności społecznej i społeczeństwa obywatelskiego to idea organizacji konkursu o nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego pod nazwą „Agricola – Syn Ziemi”. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego we współpracy z Kujawsko-Pomorską Izbą Rolniczą w Przysieku w 2021 roku zorganizował VI edycję Konkursu. Instytucjami uprawnionymi do zgłoszenia kandydatów do konkursu były samorządy terytorialne, związki i organizacje społeczno-zawodowe rolników, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz organizacje pozarządowe. Na konkurs wpłynęły **33** zgłoszenia kandydatów – w tym: 17 w kategorii Rolnictwo Tradycyjne i 16 w kategorii Rolnictwo Innowacyjne. Zgodnie z regulaminem konkursu Kapituła podjęła decyzję o przyznaniu nagród następującym kandydatom: W kategorii Rolnictwo Tradycyjne: I – miejsce zdobył Pan Włodzimierz Romanowski (powiat toruński), II – Pani Katarzyna Bukowska (powiat bydgoski), III – Pan Marek Milczek (powiat żniński). W kategorii Rolnictwo Innowacyjne: I – miejsce zdobył Pan Maciej Raszka (powiat żniński), II – Pan Mariusz Dębowski (powiat włocławski), III – Państwo Mariola i Roman Przybyszowie (powiat aleksandrowski). Zwycięzcom w obydwu kategoriach przyznano nagrody pieniężne w wysokości: I miejsce – 10 tys. zł, II miejsce – 7 tys. zł i III miejsce – 5 tys. zł. Wszyscy nominowani otrzymali statuetki „Agricola – Syn Ziemi”, pamiątkowe dyplomy oraz kosze promocyjne;
- **XI Regionalny Konkurs „Orki”** w Bielicach (gm. Mogilno) odbył się 5 listopada 2021 roku pod honorowym patronatem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Wojewody Kujawsko-Pomorskiego, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Celem konkursu było promowanie wśród młodzieży zawodu rolnika oraz pokaz wiedzy i umiejętności podczas wykonywania podstawowego zabiegu agrotechnicznego, jakim jest orka. Laureatów wyłoniono spośród uczniów szkół rolniczych;
- **X Kujawski Festiwal Pieśni Ludowej** odbył się 8 sierpnia 2021 roku w Inowrocławiu. W wydarzeniu udział wzięła Przewodnicząca Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego Elżbieta Piniewska. Festiwal spełnia funkcję kulturalną, oświatową i edukacyjną dla mieszkańców Kujaw.

Imprezy promocyjne:

- **VII Europejski Kongres Menadżerów Agrobiznesu (3-4 marca 2021 r.)**. Wydarzenie zrealizowano wspólnie ze Związkiem Pracodawców, Dzierżawców i Właścicieli Rolnych, online pod patronatem Marszałka Województwa;
- Współorganizowano **spotkanie dożynkowe Rolników Pomorza i Kujaw**, które odbyło się w dniu 21 sierpnia 2021 r. w Dworcu Prezydenta RP w Ciechocinku. Spotkanie laureatów konkursu „Rolnik Pomorza i Kujaw” było okazją do prezentacji zawodowych i społecznych osiągnięć rolników województwa kujawsko-pomorskiego, a także pokazania przykładów ich przedsiębiorczości i kreatywności;
- **Festiwal Wisły 2021 – „Nadwiślańskie smaki”** odbył się 13-15 sierpnia 2021 roku w Toruniu i Włocławku w ramach Festiwalu Wisły 2021. Ważnym elementem Festiwalu był Jarmark „Nadwiślańskie smaki” poświęcony promocji tradycyjnej żywności Kujaw i Pomorza, w ramach którego utworzono strefę „Polska smakuje”. Członkowie regionalnej sieci Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorza, jako wystawcy biorący udział w strefie „Polska smakuje” podczas Jarmarku „Nadwiślańskie smaki” w ramach Festiwalu Wisły 2021, promowali żywność wysokiej jakości pochodzącą z województwa kujawsko-pomorskiego. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa jako partner główny Festiwalu Wisły 2021, zaprosił członków regionalnej sieci Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorza do wspólnej promocji tego wydarzenia;

Wieńce dożynkowe podczas uroczystości Dożynek Wojewódzkich w Toruniu w dniu 29 sierpnia 2021 r., fot. Szymon Zdziebło

- Dożynki Wojewódzkie w Toruniu 28-29 sierpnia 2021 r.** Uroczystości dożynkowe, rozpoczęły w dniu 28 sierpnia 2021 roku. W ich ramach odbyły się imprezy kulturalne (koncerty, wystawy sprzętu rolniczego, kiermasze rękodzieła ludowego, pikniki, przeglądy kapel ludowych, pokazy ginących zawodów). Miały one miejsce na terenie całego miasta Torunia, w tym przy Urzędzie Marszałkowskim na Jordankach. W niedzielę 29 sierpnia 2021 r., oficjalne uroczystości rozpoczęło odświeżenie instalacji poświęconej pamięci chłopów i ziemian – ofiar zbrodni pomorskiej z 1939 r. W Katedrze śś. Janów w Toruniu odbyła się msza św. celebrowana przez Ordynariusza Diecezji Toruńskiej Biskupa Wiesława Śmigła. Liturgii i późniejszym oficjalnym wystąpieniom towarzyszyła bogata oprawa artystyczna. Dożynki odbyły się z udziałem współgospodarzy dożynek Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, Przewodniczącej Sejmiku Województwa Elżbiety Piniewskiej, Wicemarszałka Województwa Zbigniewa Sosnowskiego, Prezydenta Miasta Torunia Michała Zaleskiego, Starosty Toruńskiego Marka Olszewskiego oraz przedstawicieli rządu, parlamentarzystów, Radnych Województwa oraz lokalnych władz miasta i powiatu toruńskiego. Wydarzenie było transmitowane na antenie TVP3 Bydgoszcz i online na www.kujawsko-pomorskie.pl. Partnerami Dożynek były również lokalne media. W drugiej części uroczystości wystąpili: Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska, Wiceminister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Ryszard Kamiński, Wicewojewoda Kujawsko-Pomorski Józef Ramlau, prezydent Miasta Torunia Michał Zaleski, Starosta Toruński Marek Olszewski. Starostami wojewódzkimi dożynek zostali Państwo Małgorzata i Adam Iwicy, którzy prowadzą gospodarstwo rolne w miejscowości Zamek Bierzgłowski w gminie Łubianka. Starostami diecezjalnymi byli Państwo Joanna i Piotr Zdziarscy z Łabiszyna, a powiatowymi Pani Joanna Siwek-Rutkowska i Pan Maciej Mioduszewski. Na terenie przyległym do Katedry śś. Janów, przed mszą św. dożynkową, odbyła się konkursowa prezentacja wieńców dożynkowych przygotowanych przez sołectwa i koła gospodyń wiejskich z regionu. W konkursie na najpiękniejszy dożynkowy wieniec tradycyjny wygrała kompozycja **Sołectwa Strużal z powiatu toruńskiego**, które reprezentowało województwo kujawsko-pomorskie podczas dożynek prezydenckich 2021 w Pałacu Prezydenckim w Warszawie. W kategorii wieńców współczesnych zwyciężył Dekanat Unisławski z Diecezji Toruńskiej. Stoiska promocyjne prezentowały dorobek poszczególnych powiatów, lokalnych grup działania oraz dekanatów. Za najlepiej przygotowane stoisko promocyjne jury uznało prezentację powiatu aleksandrowskiego;
- Festyn kulinarny podczas Dożynek Wojewódzkich w Toruniu w dniach 28-29 sierpnia 2021 roku.** Na terenie Muzeum Etnograficznego w Toruniu promowano żywność wysokiej jakości;
- XV edycja „Festiwalu Smaku” w Grucznie** – odbyła się w dniach 21-22 sierpnia 2021 r pod patronatem Marszałka Województwa. W jej ramach przeprowadzono konkursy w następujących kategoriach: „Przetwory mięsne i wędliny”, „Przetwory warzywne i owocowe”, „Przetwory piekarskie i cukiernicze”,

„Przetwory z ryb”, „Przetwory z mleka”, „Potrawy”, „Smak Regionu 2021”, „Miód Roku 2021” oraz Konkurs „Artystów i Dziennikarzy”.

Wyróżnienia osiągnięte przez rolników oraz producentów rolnych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w konkursie „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”:

- **Finał regionalny konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”** przeprowadzono 19 września 2021 r. w Minikowie (powiat nakielski) podczas imprezy targowej „Barwy Lata Jesienią w Ogrodzie”. Nominacje do konkursu „Perły – Nasze Kulinarne Dziedzictwo” organizowanego w czasie targów w Poznaniu otrzymały 3 produkty i 1 potrawa producentów rolnych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Udział wzięło łącznie 50 wytwórców;
- **Międzynarodowe Targi „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”** zorganizowane zostały w dniach 2-4 października 2021 r. w Poznaniu (w ramach targów przeprowadzono konkurs „Perły – Nasze Kulinarne Dziedzictwo” na najlepszy regionalny i lokalny produkt żywnościowy oraz danie i potrawę regionalną, a także lokalną). Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego po raz kolejny wyłoniła spośród produktów nominowanych podczas finałów regionalnych – najlepsze produkty oraz potrawy i dania do prestiżowej nagrody tego konkursu. Z województwa kujawsko-pomorskiego były to w kategorii produkty:
  - Konfitura z borówki czerwonej – Pani Małgorzata Wesołowska-Piesik z Wielkiego Rychnowa;
  - Olej rzepakowy tłoczony na zimno – Pan Michał Musiał z Wielkiego Rychnowa;
  - Pączki drożdżowe parzone – Koło Gospodyń Wiejskich Jagna Tłuchów.W kategorii potrawy:
  - Zupa z karpia i Karp w polskim sosie na Wiliją – Koło Gospodyń Wiejskich Mokrzanki z gminy w. Grudziądz.
- **Medal „Smaki Regionów”** jest dodatkowym wyróżnieniem przyznawanym w ramach konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”. Otrzymują go najlepsze produkty żywności naturalnej i tradycyjnej z obszaru państw Unii Europejskiej, zgłoszone jako eksponat wystawienniczy, na stoisku targowym podczas trwania Targów „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”. W ubiegłorocznej edycji w Poznaniu zgłoszono rekordową ilość produktów (88), a dwie firmy z województwa kujawsko-pomorskiego znalazły się wśród laureatów głównej nagrody: Wytwórnia Musztardy Kcyńskiej za Musztardę Kcyńską Jabłkową oraz Michał Musiał z Wielkiego Rychnowa za olej rzepakowy tłoczony na zimno. Ponadto jedna firma: Masarnia Władysławowo sp. J. R.A.B. Zawistowscy (gmina Łabiszyn) otrzymała wyróżnienie za Karkówkę suszoną z Puławiaka.

Patronaty. W 2021 roku przygotowano opinie na temat zasadności objęcia przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego patronatem następujących przedsięwzięć: XXI Targi „Lato na Wsi – Święto Smaku i Tradycji”, Regionalna Wystawa Drobno Inwentarza, Festiwal Smaku w Grucznie, II edycja konferencji „OZE w sektorze Agro – Nowe Perspektywy”, XLIII Międzynarodowe Targi Rolno-Przemysłowe „AGRO-TECH”, XXI Regionalna Kujawsko-Pomorska Wystawa Zwierząt Hodowlanych, „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”, X Kujawski Festiwal Pieśni Ludowej, reprezentowanie przez podmiot wnioskujący Województwa Kujawsko-Pomorskiego na Festiwalu „Polska od Kuchni”, VII Europejski Kongres Menadżerów Agrobiznesu.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA ORGANIZACJĘ WYDARZEŃ ZWIĄZANYCH Z PROMOCJĄ PRODUKTÓW ROLNYCH WOJEWÓDZTWA

Z uwagi na stan pandemii Covid-19 odwołano XXI Targi „Lato na Wsi – Święto Smaku i Tradycji”, zaplanowane na 8-9 maja 2021 r. w Minikowie (teren Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego).

W kampanii „Kujawsko-Pomorska Gęsinia na św. Marcina” zrezygnowano z organizacji koncertów i innych wydarzeń plenerowych lub takich, które odbywają się z udziałem publiczności. Organizacja części wydarzeń, o ile to było możliwe, została przeniesiona do internetu. Z części zaplanowanych działań zrezygnowano ponieważ nie były możliwe do realizacji przy obowiązujących ograniczeniach. Nie odbyło się wiele wcześniej zaplanowanych wydarzeń, festynów i festiwali w całym regionie.

Inne działania w zakresie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich, realizowane przez administrację Samorządu Województwa:

- realizacja ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1168), – przyjmowanie, weryfikacja i przekazywanie wniosków do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wpis produktu na Listę Produktów Tradycyjnych – 2 wnioski;

- realizacja ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. 2020 r., poz. 443), – przygotowanie sprawozdania RRW-2 do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju z realizacji inwestycji w zakresie wodociągów i sanitacji wsi;
- zrealizowano usługi badawczo-doświadczalne z zakresu Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmian w województwie kujawsko-pomorskim dla odmian roślin uprawnych wpisanych do rejestru i opracowano wyniki tych badań według zasad, metod i wzorów udokumentowania (tzn. analiza wariacji cechy głównej i średnie wielkości liczbowe pozostałych cech wartości gospodarczej z pojedynczych doświadczeń). Wyniki badań umożliwiają ustalenie Listy zalecanych odmian (LZO) do uprawy na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Lista odmian zalecanych do uprawy w określonych warunkach klimatyczno-glebowych jest rozpowszechniana na stronach internetowych oraz omawiana na szkoleniach i warsztatach polowych dla rolników. Usługi badawczo-rozwojowe na realizację 9 doświadczeń dla 147 odmian wykonywała Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Chrzastowie na podstawie umowy nr UM_RW.7164.1.016.2021;
- zawarto list intencyjny z Kujawsko-Pomorską Izbą Rolniczą w Przysieku na rzecz stworzenia warunków do działalności i reprezentowania rolników województwa kujawsko-pomorskiego, polegającej na zapewnieniu potencjału technicznego i merytorycznego do realizacji przedmiotowej misji;
- przygotowano, a następnie wykonano przez wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego program upowszechniania znajomości przepisów ustawy o ochronie zwierząt wśród rolników. Program uświadamia hodowcom zwierząt zależności między dobrostanem zwierząt, a jakością produktów rolnych, motywuje rolników do konkretnych rozwiązań w budynkach inwentarskich w celu zapewnienia zwierzętom właściwych warunków utrzymania;
- w ramach promocji możliwości rozwojowych Województwa dokonano zakupu i rozpowszechniono wśród sołtysów z terenu województwa kujawsko-pomorskiego publikację stanowiącą vademecum wiedzy o funkcjonowaniu samorządów lokalnych oraz prezentującą dorobek przetwórców żywności wysokiej jakości, których produkty powstają na bazie surowców lokalnych oraz doświadczeń i dobrych praktyk związanych z obecnością regionu kujawsko-pomorskiego w Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarne;
- zamieszczono artykuł opisujący wydarzenie dożynkowe w Toruniu w Magazynie Informacyjnym Polskiej Izby Produktu Regionalnego „Smak i Tradycja” wydanym przy okazji wydarzenia jakim były targi „Smaki Regionów” oraz konkurs „Nasze Kulinarne Dziedzictwo”. Tytuł artykułu brzmiał „Miasto dziękuje wsi”;
- **Przeciwdziałanie narkomanii – zadania z zakresu wydawania decyzji w sprawie zezwoleń na prowadzenie podmiotów skupujących mak niskomorfinowy i konopie włókniste oraz określenia powierzchni upraw tych roślin na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.** Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r., poz. 1668 z późn. zm.) oraz art. 46 ust. 8 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 z późn. zm.), Marszałek Województwa wydał w roku 2021 sześć decyzji zezwalających na prowadzenie podmiotów skupowych konopi włóknistych oraz dwie decyzje na prowadzenie podmiotów skupujących mak niskomorfinowy. Ogólna powierzchnia przeznaczona na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego pod uprawy maku niskomorfinowego w roku 2021 wyniosła 291,55 ha przy czym faktycznie uprawa ta była realizowana na powierzchni 32 ha. Uprawy te prowadziło w województwie 10 rolników uzyskując średni plon na poziomie 0,46 t/ha. Łącznie w regionie zebrano 16,9 ton nasion maku niskomorfinowego. Ogólną powierzchnię przeznaczoną na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego pod uprawy konopi włóknistych w roku 2021 zgłoszono na powierzchni 7411,29 ha. Faktycznie powierzchnia uprawy konopi włóknistych wyniosła niespełna 57 ha, z tego 23 ha uprawiano na susz. Uprawy te prowadziło łącznie 33 plantatorów, w tym 12 na susz. Średnie plony nasion wyniosły 1,37 t/ha, a łączny plon nasion w województwie wyniósł 39 tony. Łącznie zebrano ponad 14,7 ton suszu przy średnim plonie z ha wynoszącym 1,8 t. Brak zainteresowania producentów rolnych, uprawami ww. roślin wynika m.in. z:
  - trudności związanych z uprawą tych roślin (m.in. brak środków ochrony) i pracochłonności produkcji;
  - niekorzystnych warunków atmosferycznych, w tym przede wszystkim wiosennych susz występujących na terenie regionu;
  - skomplikowanej procedury odbioru nasion;
  - braku podmiotów zawierających umowy kontraktacyjne z plantatorami;
  - brak sprzętu do zbioru konopi włóknistych przy uzyskiwaniu roślin o wysokich rozmiarach, co w konsekwencji doprowadza do likwidacji rozpoczętych upraw tych roślin.

Operacje na rzecz promocji gospodarczej i rozwoju kapitału społecznego w zakresie przedsiębiorczości na obszarach wiejskich w ramach PROW 2014-2020 w roku 2021:

- podpisano 2 umowy o przyznanie pomocy na wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych;
- podpisano 9 umów o przyznanie pomocy na promowanie obszaru objętego lokalną strategią rozwoju;

- zorganizowano **29** szkoleń;
- zorganizowano **36** wydarzeń/ imprez;
- podjęto **3** inicjatywy pozytywnie wpływające na środowisko naturalne obszarów wiejskich (w sumie 8 od początku programu).

Lista produktów tradycyjnych. W 2021 roku na Liście Produktów Tradycyjnych zostały zarejestrowane 2 produkty tradycyjne („Pierniki z Torunia” oraz „Kujawskie grzybki wigilijne”), co łącznie daje na Liście Produktów Tradycyjnych 95 produktów pochodzących z kujawsko-pomorskiego. Produkt „Powidła śliwkowe z Doliny Dolnej Wisty” aplikował w 2021 r. o unijny znak Chronione Oznaczenie Geograficzne. Wniosek otrzymał tymczasową ochronę krajową i został przekazany do rozpatrzenia Komisji Europejskiej. Będzie to drugi w województwie Kujawsko-Pomorskim produkt z oznaczeniem unijnym rozpoznawalnym w całej Europie.

Prowadzenie działań w ramach regionalnej sieci „Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze”. Uroczystość przyjęcia 8 nowych członków regionalnej sieci „Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze” odbyła się 15 września 2021 r. w Zespole Pałacowo-Parkowym w Ostromecku (gm. Dąbrowa Chełmińska). Po przyjęciu nowych członków, sieć liczyła w 2021 r. 83 podmioty. Nowymi podmiotami przyłączonymi do sieci były:

- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Andrób”, Roman Olszewski, Suchorączek 53, 89-410 Więcbork;
- Restaurators sp. z o.o., Pierogarnia „Stary Młyn”, Pierogarnia „Stary Toruń”, Wielkie Garbary 15/6, 87-110 Toruń;
- „Na zdrowie” S.C. Aneta, Adam Krysiak, ul. Narutowicza 89, 88-100 Inowrocław;
- Firma Cateringowa „Restauracja polska”, ul. Tadeusza Kościuszki 27, 87- 800 Włocławek;
- Miejskie Centrum Kultury W Bydgoszczy, Marcinkowskiego 12-14, 85-056 Bydgoszcz, Zespół Pałacowo-Parkowy w Ostromecku, Pałac Nowy, Bydgoska 9, 86-070 Ostromecko;
- Unia sp. z o.o. Hanza Pałac, Rulewo 13, 86-160 Rulewo;
- Altegradius Artur Pesta „Restauracja starówka”, ul. Duży Rynek 34, 87-300 Brodnica;
- Altegradius Artur Pesta lodziarnia „Czarna Malina”, ul. Duży Rynek 22, 87-300 Brodnica.

W roku 2021 w obszarze sieci „Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze”, przeprowadzono działania takie jak:

- kontrola członków regionalnej sieci „Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze” dotycząca przestrzegania obowiązków określonych w regulaminie członkostwa w Sieci;
- produkcja i emisja w audycji „Z klimatem i pasją” prowadzonym przez Marię Sikorską relacji z wizyt w dziesięciu firmach zrzeszonych w regionalnej sieci „Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze”. „Z klimatem i z pasją” to program pokazujący interesujące miejsca, ciekawych, pełnych pasji ludzi i wysokiej jakości produkty. Bohaterami są zarówno mieszkańcy wsi, a także miast, którzy na terenach wiejskich odnaleźli sens życia i sposób na biznes;
- spotkanie zorganizowane przez ogólnopolskiego koordynatora sieci „Dziedzictwo Kulinarne” w dniu 1 grudnia 2021 r. w Gdańsku. Spotkanie, w którym brali udział zrzeszeni w sieci partnerzy, poświęcone było zagadnieniu związanemu z flagowym projektem jakim jest Baltic Sea Food „From Farm to Fork”. Głównym celem spotkania było nawiązanie współpracy z nowymi partnerami w zakresie żywności wysokiej jakości i bezpośrednich łańcuchów dostaw.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ REGIONALNEJ SIECI „DZIEDZICTWO KULINARNE KUJAWY I POMORZE”

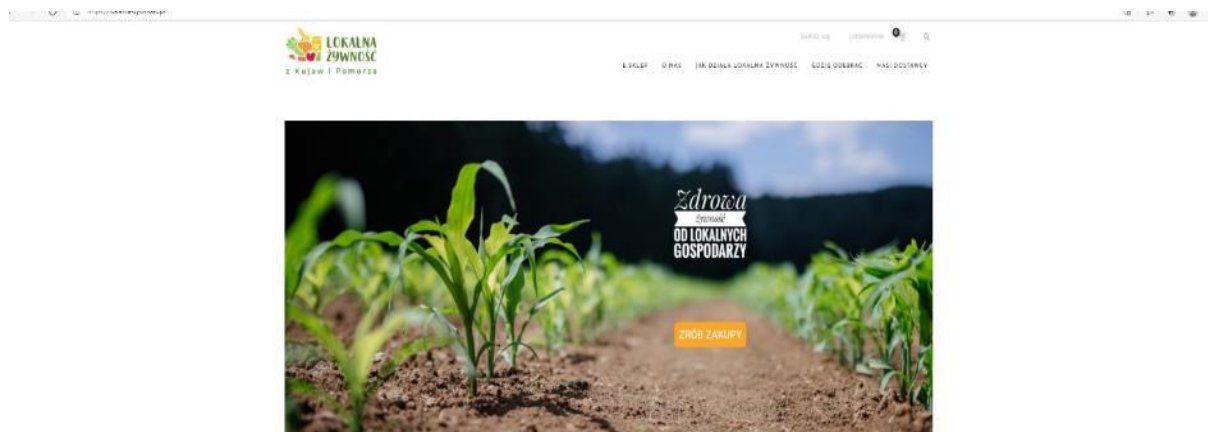
W roku ubiegłym uzgodniono oraz przygotowano wizytę studyjną delegacji z województwa opolskiego u członków regionalnej sieci „Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze” w dniach 15-17 listopada 2021 r. Propozycja przeprowadzenia wizyty w regionie, była odpowiedzią na wizytę studyjną członków sieci „Dziedzictwo Kulinarne” z województwa kujawsko-pomorskiego w województwie opolskim. Niestety z powodu sytuacji epidemicznej wizyta nie została jednak zrealizowana.

Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS). W roku 2021 Wydział Koordynacji RLKS Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu nadzorował projekty realizowane przez Lokalne Grupy Działania (LGD) w ramach osi 7 i 11 RPO WKP 2014-2020⁵¹ oraz w ramach PROW 2014-2020 i PO „Rybnictwo i Morze”. W dużej mierze dotyczyły one wzrostu aktywności społeczności lokalnych, rewitalizacji miejscowości wiejskich. Poruszały również aspekty działań na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w zakresie wdrożenia rozwiązań z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym oraz działania wspierające w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej. Projekty te dotyczyły

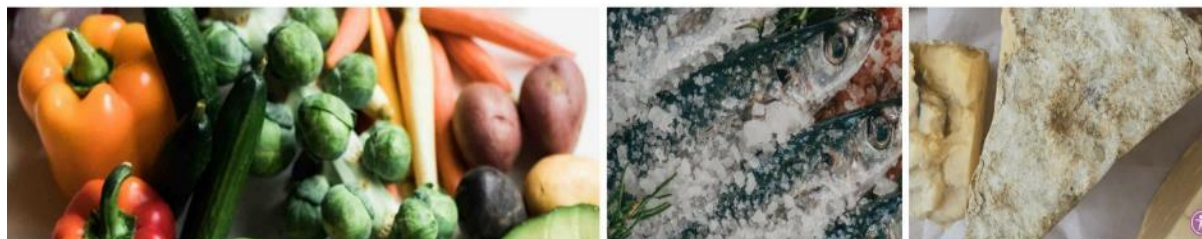
⁵¹ Zagadnieniu finansowania rozwoju na poziomie lokalnym poświęcono także rozdział „Informacja o realizacji Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020”.

ponadto wsparcia przedsiębiorczości społecznej, rozbudowy infrastruktury na obszarach wiejskich oraz promocji lokalnych produktów i usług, a także promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Sklep internetowy Lokalna Żywność. W 2021 roku Wydział Koordynacji RLKS Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu w ramach współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Edukacji Ekologicznej w Przysieku (ROEE) kontynuował działalność Sklepu Internetowego Lokalna Żywność. Sklep ten charakteryzuje się sprzedażą tradycyjnej, zdrowej i lokalnej żywności – produkowanej przez rolników z województwa kujawsko-pomorskiego. Sklep zaopatrywany jest przez lokalnych dostawców oferujących łącznie kilkaset różnorodnych produktów z własnych gospodarstw. Właścicielem sklepu internetowego Lokalna Żywność jest Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku (Spółka Prawa Handlowego z udziałem Województwa).

NASZE KATEGORIE

Strona internetowa sklepu Lokalna Żywność

W 2021 roku Wydział Koordynacji przeprowadził **28 kontroli zobowiązań LGD** wynikających z umowy ramowej. Wszystkie kontrole rozpoczęły się w 2021 roku, natomiast część z nich będzie kontynuowana w 2022 roku.

Krótki Łańcuch Żywności. W 2021 roku podpisana została umowa na *Krótki Łańcuch Żywności – pilotaż w Toruniu*, współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach działania "Współpraca" Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014–2020 na kwotę ponad 5 mln zł. Celem głównym grupy operacyjnej projektu, tj. Naszelokalne.pl jest zbudowanie komplementarnego modelu krótkiego łańcucha dostaw i przetestowanie jego założeń w praktyce. Projekt będzie dotyczył mieszkańców Torunia i okolic poprzez sprzedaż żywności o bardzo szerokim wachlarzu produktów wytwarzanych przez rolników z województwa kujawsko-pomorskiego. W pierwszym roku realizacji operacji planuje się zaprojektowanie dedykowanej platformy e-commerce obejmującej nie tylko e-sklep, ale moduł obsługujący logistykę całego procesu. W tym czasie będzie budowane wzorcowe centrum logistyczno-wystawiennicze w Przysieku mające na celu przetestowanie odpowiednich warunków do przechowywania, pakowania i wysyłania zamówień do konsumenta w Toruniu i okolicach. Tam również będzie umieszczona kawiarnia i sklep z produktami. Planuje się wykonanie przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (UMK) badań marketingowych wśród mieszkańców Torunia, które pozwolą na określenie asortymentu, warunków i sposobu dostaw produktów od rolników. Bardzo istotnym elementem jest zagwarantowanie odpowiedniej jakości żywności w systemie, w związku z czym UMK ma opracować koncepcję Agencji Certyfikacji i Promocji. Pozwoli to na uzyskanie instrumentu dbającego o wysoką jakość i autentyczność żywności. W drugim roku realizacji operacji planowane jest uruchomienie II etapu badań jakim będzie testowanie sprzedaży produktów. Pozwoli to na uzyskanie praktycznej wiedzy na temat specyfiki realizacji tego pomysłu. Koncepcja zakłada również zaprojektowanie specyficznej dedykowanej kampanii promocyjnej, która poprzez wykonanie jej założeń w praktyce odpowie na pytanie odnośnie skuteczności oddziaływania różnych form promocji w takim systemie.

Lokalni Liderzy. W 2021 roku Wydział koordynacji RLKS Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego wspierał organizacyjnie i merytorycznie inicjatywę „Europejska akademie młodych liderów wsi”, realizowaną pod patronatem Marszałka Województwa. Projekt przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce organizowany przez Fundację „Kuznica” im. Hugona Kołłątaja skierowany był dla 35 osób w wieku 18-30 lat, którzy przez 4 dni (9-12 września 2021 r.) w Ośrodku Wypoczynkowym UMK w Bachotku przeszli intensywne szkolenie prowadzone przez specjalistów z zakresu prawa, finansów, spraw europejskich oraz trenerów umiejętności miękkich.

Biologizacja. „Innowacyjne technologie dla współczesnego rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego oraz zdrowia człowieka”. W ramach niniejszego projektu, 16 września 2021 r. w Forcie IV w Toruniu odbyło się seminarium organizowane przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Organizatorem wydarzenia było Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Spożywczego oddział Toruński. Po seminarium wręczono nagrody w konkursie na „Najlepszy Produkt Spożywczy Pomorza i Kujaw w 2020 roku”. I miejsce zajął produkt „Śmietana 18 proc. Mleczna Manufaktura z Grudziądzkiej Spółdzielni Mleczarskiej”, II – „Chleb Chłopski z kiszoną kapustą Piekarni Pokojski z Torunia”, a III „Paszтет drobiowo-wieprzowy z wątróbką” Przedsiębiorstwa Drobiarskiego „Drobex” z Bydgoszczy. W roku 2021 rozpowszechniano również informacje na temat zastosowania probiotyków w środowisku człowieka z przykładową ich demonstracją. Na Sesji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 27 września 2021 r. wygłoszono prelekcję „Biologizacja rolnictwa. Praktyczne aspekty zastosowania probiotyków w środowisku człowieka”.

TWORZENIE WARUNKÓW DLA GOSPODARCZEGO WYKORZYSTANIA TURYSTYKI

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz stymulowania rozwoju turystyki w 2021 r.:

- oznakowanie kujawsko-pomorskiej części **Szlaku Piastowskiego**;
- wzmocnienie roli Europejskiej Federacji Dróg Św. Jakuba – **nowy statut Federacji** przyjęty podczas przewodnictwa Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego;
- opracowanie koncepcji drogi rowerowej Toruń – Ciechocinek;
- **prawie 1,7 tys.** osób zapisanych na wydarzenia, **ponad 300** zorganizowanych wydarzeń, **71** organizatorów i **ponad 30** miejscowości będących destynacjami turystycznymi w ramach VII edycji wydarzenia „Eskapada. Poznaj swój region z przewodnikiem”;
- udział w **4** międzynarodowych projektach kreowania produktu turystycznego;
- dofinansowanie z budżetu Województwa **26** zadań z zakresu turystyki dla **18** podmiotów.

Samorząd Województwa posiada niewielkie kompetencje dla realnego kształtowania potencjału turystycznego, ale w zakresie niektórych dziedzin stara się od lat konsekwentnie budować wizerunek Kujawsko-Pomorskiego jako regionu atrakcyjnego pod tym względem. Wskazać tu należy przede wszystkim działania służące świadomemu (a więc w oparciu o przewodników lub dobrze przygotowane materiały informacyjne) poznawaniu walorów regionu przy wykorzystaniu szlaków turystycznych, promocję walorów i dziedzictwa kultury przez turystykę oraz promocję turystyki rowerowej (co ma znaczenie także rekreacyjne i sprzyja zdrowemu spędzaniu wolnego czasu przez mieszkańców regionu). W zakresie turystyki i krajoznawstwa, Samorząd Województwa realizował następujące zadania o charakterze wojewódzkim bądź ponadregionalnym:

- organizacja wydarzenia pn. „**Eskapada. Poznaj swój region z przewodnikiem**” (VII edycja, 29-30 maja 2021 r.). Wydarzenie stanowi jedną z największych w Polsce imprez, promujących turystykę regionalną, ale przede wszystkim spotkanie osób ciekawych świata i ceniących sobie lokalne odkrycia. Akcja polega na przygotowaniu dla mieszkańców regionu atrakcyjnej oferty spędzenia wolnego czasu poprzez zwiedzanie z przewodnikiem ciekawych zakątków Kujaw i Pomorza. Koordynatorem akcji jest Urząd Marszałkowski, a jego partnerami są: Samorząd Przewodników Turystycznych Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna, a także organizacje pozarządowe, gminy, uczelnie oraz przedsiębiorstwa z terenu całego regionu. Największym zainteresowaniem cieszą się miejsca na co dzień niedostępne dla zwiedzających, a w tych dniach otwarte z inicjatywy Samorządu Województwa. Ze względu na sytuację epidemiczną w kraju, ubiegłoroczna Eskapada, przekładana była dwukrotnie. Ostatecznie zorganizowana została w maju. Wskaźniki realizacji projektu w 2021 roku:
  - **1659** osób, które zapisały się na wydarzenia;
  - **308** zorganizowanych wydarzeń;

- 35 miejscowości, biorących udział w akcji;
- 71 organizatorów;
- ponad 51 000 wyświetleń wszystkich podstron: <https://eskapada-z-przewodnikiem.pl/>;
- blisko 82% osób biorących udział w Eskapadzie uznała akcję za bardzo udaną. Uczestnicy ocenili organizację wydarzenia jako bardzo dobrą (67%);
- **wojewódzkie obchody Światowego dnia turystyki połączone z IV Regionalnym Forum Turystyki.** Wydarzenie odbyło się 30 września 2021 r. w Kinoteatrze Rondo w Chełmnie. Jest to cykliczne święto przedstawicieli branży turystycznej, odbywające się corocznie w innym miejscu województwa, podczas którego nagrody i wyróżnienia odbierają osoby najbardziej zaangażowane w budowanie marki turystycznej Kujaw i Pomorza. W 2021 roku gala połączona została z IV branżowym forum. Celem forum była debata o wyzwaniach, które stoją przed turystyką w regionie w kilku perspektywach i powstającym, **nowym dokumencie strategicznym dla turystyki pn. Strategia budowy i promocji produktów turystycznych województwa kujawsko-pomorskiego.** Ze względu na obostrzenia związane ze stanem pandemii Covid-19 w wydarzeniu wzięło udział około 70 osób;

Plakat wydarzenia „Eskapada. Poznaj swój region z przewodnikiem”.

- **Konkurs „Odkrywca 2020”.** Celem konkursu „Odkrywca 2020” było nagrodzenie pracy osób, zespołów osób, samorządów, instytucji oraz przedsiębiorców przyczyniających się do budowania wizerunku marki turystycznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kraju i zagranicą oraz rozwoju gospodarki turystycznej w regionie. Nominacje i wyróżnienia przyznano w następujących kategoriach:
  - **działalność na rzecz rozwoju turystyki i popularyzacji krajoznawstwa.** Nominacje w kategorii **osoba** otrzymali: Pan Błażej Sadowski i Pan Michał Piotrowski, wyróżnienie otrzymał Pan Lech Wojciech Krajewski (od 60 lat członek Oddziału Kujawskiego PTTK we Włocławku, prezes Oddziału przez 26 lat), w kategorii **instytucja** nominacje otrzymali: Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy, Miasto Bydgoszcz, wyróżnienie otrzymał Powiat Świecki;
  - **przedsięwzięcie biznesowe.** Nominacje otrzymali: Bydgoski Szlak Piwny, Niewidzialny Dom, wyróżnienie otrzymała Cukrownia Żnin;
  - **promocja w mediach społecznościowych.** Nominacje otrzymali: Bydgoskie Centrum Informacji, Muzeum Okręgowe w Toruniu, natomiast wyróżnienie – Dom Legend Toruńskich;
  - **wyróżnienia specjalne Konkursu Odkrywca 2020 otrzymały:** Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna i Lokalna Organizacja turystyczna Toruń za działania promujące branżę turystyczną w województwie, w bardzo trudnej dla niej sytuacji ekonomicznej w czasie trwającej pandemii. W czasie wydarzenia Marszałek Województwa skierował podziękowania do członków Oddziału Miejskiego PTTK w Toruniu z okazji 100-lecia powstania Oddziału, za wieloletnią społeczną pracę na rzecz Oddziału i wsparcia turystyki. Gratulacje skierowano do uczniów i opiekunów Zespołu Szkół

Chemicznych im. M. Skłodowskiej-Curie we Włocławku wyróżnionych w konkursie „Znane i nieznanie piękno mojego regionu”, organizowanym przez Wyższą Szkołę Turystyki i Hotelarstwa w Gdańsku.

Szlak św. Jakuba. Samorząd Województwa wspiera finansowo utrzymanie i promocję Camino Polaco od niemal dekady, między innymi dofinansowuje znakowanie szlaków, montaż i aktualizację tablic informacyjnych, publikację przewodników i map, pozyskiwanie kamieni milowych z hiszpańskich odcinków szlaku, a także organizację rajdów pieszych, rowerowych i spływów kajakowych (Camino Polaco niemal pokrywa się w północno-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego z biegiem Drwęcy):

- w 2021 roku zorganizowano **I Jakubową Sztafetę Rowerową**. Departament Sportu i Turystyki w ramach otwartego konkursu ofert dla organizacji pozarządowych udzielił dofinansowania na realizację ww. zadania organizowanego w dniach 24-25 lipca 2021 r. stowarzyszeniu Run to Run. Wydarzenie miało aspekt międzynarodowy – w czasie postoju rowerzystów w Szafarni uczestnicy spotkali z się z Ambasadorem Hiszpanii w Polsce. Celem wydarzenia była promocja walorów województwa kujawsko-pomorskiego, a przede wszystkim szlaku Św. Jakuba biegnącego w swoim fragmencie przez województwo. W wydarzeniu wzięło udział **200** uczestników, którzy pokonali **190**-kilometrowy odcinek szlaku Św. Jakuba w województwie kujawsko-pomorskim. Wydarzenie odbywało się w ramach Roku Jakubowego. Ze względu na ogromne zainteresowanie imprezą Departament Sportu i Turystyki postanowił organizować imprezę cyklicznie;
- **Flis Świętego Jakuba.** Figurka Św. Jakuba Apostoła od 25 lipca 2021 roku odwiedzała miejsca związane z jej kultem popularyzując ideę Camino i **wodny szlak Camino de Vistula** do Santiago de Compostela. Trasa biegła od Krakowa do Gdańska. Dnia 7 sierpnia 2021 r. figurka dotarła do Dobrzynia nad Wisłą, a 15 sierpnia 2021 roku do Torunia, gdzie wzięła udział w kontynuacji Festiwalu Wisły oraz odwiedziła kościół św. Jakuba w Toruniu. W czasie flisu zostały odwiedzone kościoły pod wezwaniem św. Jakuba znajdujące się w 13 miastach i miejscowościach nadwiślańskich. Wydarzenie odbywało się w ramach Roku Jakubowego. Święto jest obchodzone raz na kilka lat, gdy dzień uroczystości św. Jakuba Apostoła – 25 lipca przypada w niedzielę. Była to pradawna forma pielgrzymki organizowana przez Nadwiślańską Organizację Turystyczną i Pracownię Szlaku św. Jakuba przy UMK w Toruniu;
- **Europejska Federacja Dróg Św. Jakuba.** W 2011 roku powstała Europejska Federacja Dróg Świętego Jakuba, która zarządza szlakiem i odpowiada za jego promocję, a także „skupia się na umacnianiu wspólnego europejskiego dziedzictwa i kulturowego wkładu różnych krajów Europy do historii i tożsamości kontynentu”. Do federacji należą regiony i organizacje ośmiu krajów: Hiszpanii, Portugalii, Włoch, Litwy, Belgii, Francji, Holandii i Polski. Województwo Kujawsko-Pomorskie jest członkiem Federacji od 2016 r. W 2021 r. Województwo objęło prezydenturę w stowarzyszeniu. Podczas prezydentury Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego udało się zatwierdzić nowy statut i wprowadzić między innymi funkcję menadżera Federacji. Ze względu na sytuację epidemiczną wszystkie spotkania członków odbyły się online.

Szlak Piastowski. Oznakowanie zachodniej części Szlaku Piastowskiego. Departament Sportu i Turystyki w ramach otwartego konkursu ofert dla organizacji pozarządowych udzielił dofinansowania Lokalnej Organizacji Turystycznej na realizację zadania publicznego dotyczącego oznakowania szlaku na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. W 2021 roku ustawionych zostało 88 znaków drogowych E-22a i E-22b wzdłuż trasy Szlaku Piastowskiego na odcinku od granicy województwa kujawsko-pomorskiego z Wielkopolską w kierunku wschodnim, obejmując miejscowości: Żnin, Wenecję, Gąsawę, Marcinkowo Górne, Mogilno, Strzelno, Pakość, Inowrocław i Kruszwicę. Są to tablice z nazwą Szlaku Piastowskiego oraz tablice kierujące do konkretnych obiektów na szlaku z podaniem ich nazwy oraz odległości. Działanie zrealizowane zostało we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego.

Święto Szlaku „Weekend na Szlaku Piastowskim”. Organizacja corocznego święta Szlaku przez koordynatora Szlaku – Lokalną Organizację Turystyczną Pałuki, wyjątkowo w wydłużonym ze względów bezpieczeństwa (z powodu pandemii Covid-19) terminie od 18 czerwca do 17 lipca 2021 roku, na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu, odbywające się pod patronatem honorowym Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotra Całbeckiego, Marszałka Województwa Wielkopolskiego Marka Woźniaka, Kujawsko-Pomorskiej Organizacji Turystycznej, Polskiej Organizacji Turystycznej, Wielkopolskiej Organizacji Turystycznej. Wydarzenie zostało zorganizowane przez **14** podmiotów w **10** miejscowościach województwa.

W 2021 roku w ramach uhonorowania działań na rzecz rozwoju turystyki:

- przyznano Medal Honorowy za Zasługi dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego dla Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego Oddział Miejski im. Mariana Sydowa w Toruniu za 100 lat działalności;
- wręczono srebrne Medale Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis dla: Regionalnego Oddziału „Szlak Brdy” w Bydgoszczy z okazji jubileuszu 30 lat działalności oraz Koła Przewodników PTTK w Chełmnie z okazji jubileuszu 25 lat działalności;

- Marszałek Województwa złożył jubileuszowe gratulacje dla Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego Oddział Nadgoplański w Kruszwicy z okazji 60 lat działalności, Oddziału Przewodnickiego PTTK w Toruniu z okazji 30 lat działalności, Kujawsko-Pomorskiej Organizacji Turystycznej z okazji 15 lat działalności.

W ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyznał dofinansowanie na 26 zadań z zakresu turystyki dla 18 podmiotów. Łączna kwota udzielonego dofinansowania na realizację zadań publicznych w 2021 r. wyniosła 139 516 zł.

Województwo bierze także czynny udział w 4 projektach międzynarodowych, kreujących rozwój produktu turystycznego. Projekty te, podobnie jak pozostałe projekty Europejskiej Współpracy Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego, szczegółowo opisane zostały w rozdziale „Współpraca międzynarodowa województwa”. W 2021 roku były to:

- **ThreeT** – Thematic Trail Trigger (Ścieżki tematyczne promujące ekoturystykę);
- **Cult-CreaTE** – Cultural and Creative Industries contribution to Cultural and Creative Tourism in Europe, Interreg Europe;
- **Digitourism**;
- **ECO-CICLE** – European network for the promotion of cycle tourism in natural areas, Interreg Europa (Promocja turystyki rowerowej na obszarach naturalnych).

Prace nad Strategią budowy i promocji produktów turystycznych województwa kujawsko-pomorskiego. W ramach wdrażania „Action Plan” (Planu Działania) w projekcie Digitourism planuje się opracowanie niniejszego dokumentu programowego. *Strategia* ta będzie dokumentem, który kompleksowo przeanalizuje potencjał turystyki jako motoru rozwoju gospodarczego, a następnie ukierunkuje działania w celu optymalnego wykorzystania i wypromowania ich w zgodzie z nowymi technologiami i trendami obserwowanymi na zmieniających się rynkach krajowym i zagranicznym. Ponieważ produkt turystyczny ma charakter niematerialny, a jego zakup z reguły ma miejsce na odległość, całościowe wsparcie rozwoju i promocji produktów turystycznych regionu technologiami cyfrowymi jest całkowicie uzasadnione. Dokument ten zidentyfikowany został jako kluczowy regionalny dokument programowy, operacjonalizujący ustalenia *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ w zakresie turystyki*.

Koncepcja drogi rowerowej Toruń – Ciechocinek. 10 lutego 2021 r. odbyło się spotkanie Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego z interesariuszami trasy rowerowej Toruń – Ciechocinek. Oprócz Administracji Samorządu Województwa w spotkaniu wzięli udział przedstawiciele: Urzędu Miasta Torunia, Miejskiego Zarząd Dróg w Toruniu, Starostwa Powiatowego w Toruniu, Starostwa Powiatowego w Aleksandrowie Kujawskim, Urzędu Miasta Ciechocinek, Urzędu Gminy Wielka Nieszawka, Urzędu Gminy Aleksandrów Kujawski. Wszyscy interesariusze podpisali listy intencyjne w celu współpracy na rzecz budowy drogi rowerowej Toruń – Ciechocinek, które przedłożyli Marszałkowi Województwa. W czerwcu 2021 r. Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku sfinalizowało opracowanie koncepcji drogi rowerowej Toruń – Ciechocinek. Koncepcja ta została uprzednio uzgodniona z lokalnymi samorządami. Informacje na temat materiału przedstawione zostały również w rozdziale „Współpraca międzynarodowa województwa”.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA PRACĘ BIURA DS. ROZWOJU TURYSTYKI

Stan pandemii znacząco wpłynął na funkcjonowanie i pracę Biura ds. Rozwoju Turystyki. Liczne rozmowy i spotkania z Kujawsko-Pomorską Organizacją Turystyczną oraz podmiotami branży turystycznej w regionie jednoznacznie wskazały na potrzebę dostosowania się do nowej sytuacji w przypadku tworzenia produktów i realizowanych działań turystycznych. Sytuacja jednoznacznie podkreśliła rolę turystyki jako ważnej gałęzi gospodarki.

Ze względu na stan epidemiczny i obostrzenia z niego wynikające Biuro ds. Rozwoju Turystyki zmuszone było odwołać niektóre z wydarzeń, jednocześnie część z nich zorganizowana została w trybie online, bądź były/będą realizowane w innym terminie:

- zmieniono terminy wydarzenia „**Eskapada. Poznaj swój region z przewodnikiem**”;
- odwołano warsztaty z przedstawicielami branży turystycznej z regionu w ramach pracy nad dokumentem programowym *Strategia budowy i promocji produktów turystycznych województwa kujawsko-pomorskiego*. Jego opracowanie wynika ze *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, wyznaczającej priorytety rozwoju regionu;
- organizacja wydarzenia „**Weekend na Szlaku Piastowskim**”, została rozłożona na kilka weekendów.

4.4 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Dostępna przestrzeń i czyste środowisko

INFRASTRUKTURA ROZWOJU SPOŁECZNEGO

Uwaga - w niniejszym rozdziale przedstawiono informacje na temat działań na rzecz rozwoju infrastruktury służącej rozwojowi społecznemu.

Informacje o realizowanych zadaniach, projektach, działalności instytucji rozwoju społecznego, podjętych inicjatywach, odnotowanych efektach i osiągnięciach, a także ograniczeniach wynikających z sytuacji pandemicznej w obszarze rozwoju społecznego zostały zamieszczone w rozdziałach „4.1 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Skuteczna edukacja” oraz „4.2 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo”

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz rozwoju infrastruktury rozwoju społecznego:

- doposażenie 30 szpitali na terenie województwa w sprzęt i środki do walki z pandemią Covid-19 (łącznie w 2020 i 2021 r.);

w 2021 r.:

- oddanie do użytku nowych budynków Szpitala Psychiatrycznego, Hospicjum im. Jana Pawła II oraz oddziału zakaźnego im. dr Wandy Błęńskiej, działających w ramach Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego im. L. Rydygiera w Toruniu;
- kontynuacja zadań inwestycyjnych w Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dra Józefa Bednarza w Świeciu, Kujawsko-Pomorskim Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy, Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku oraz Wojewódzkim Szpitalu Obserwacyjno-Zakaźnym im. T. Browicza w Bydgoszczy;
- kontynuacja budowy i remontu Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. J. Korczaka w Toruniu;
- 6 projektów w ramach realizacji zadań infrastrukturalnych wspierających rozbudowę oraz rozwój istniejących placówek oświatowych;
- dofinansowanie 31 zadań inwestycyjnych w ramach „Kujawsko-Pomorskiej Małej Infrastruktury Sportowej”.

Inwestycje medyczne w placówkach ochrony zdrowia, dla których organem założycielskim jest Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego realizowane są w ramach "Medycznego pakietu stulecia". "Medyczny pakiet stulecia" to regionalny program poprawy i unowocześnienia infrastruktury kluczowych dla województwa kujawsko-pomorskiego lecznic. Głównym celem Pakietu jest podniesienie standardów usług medycznych oraz dostępności do leczenia. Jedną z najważniejszych inwestycji, która realizowana jest w ramach pakietu, jest rozbudowa i modernizacja Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Toruniu. Pakiet stulecia zakłada również m.in. rozbudowę i przebudowę Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Włocławku, dokończenie budowy Polikliniki przy Centrum Onkologii (CO) w Bydgoszczy, rozbudowę Ambulatorium Chemioterapii CO, zakup sprzętu dla nowo wybudowanego (w ramach pierwszej edycji pakietu) Wojewódzkiego Szpitala Dziecięcego w Bydgoszczy oraz modernizację czterech budynków i dwóch oddziałów Wojewódzkiego Szpitala dla Psychicznie i Nerwowo Chorych w Świeciu.

Za realizację "Medycznego pakietu stulecia" odpowiedzialna jest Spółka Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne sp. z o.o. (KPIM). Największymi projektami realizowanymi przez KPIM są projekty: EBI 2 – „Program rozwoju służby zdrowia w województwie kujawsko-pomorskim II” i EBI 3 – „Program rozwoju służby zdrowia w województwie kujawsko-pomorskim III – Przebudowa i rozbudowa Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego im. L. Rydygiera w Toruniu”.

Projekt EBI 2 obejmuje modernizację, rozbudowę i wyposażenie 5 wojewódzkich szpitali: Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala we Włocławku; Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Świeciu; Wojewódzkiego Szpitala Dziecięcego w Bydgoszczy; Wojewódzkiego Szpitala Obserwacyjno-Zakaźnego w Bydgoszczy oraz Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy. Docelowa wartość projektu wynosi ok. 334 mln zł. Projekt jest wspierany przez Europejski Bank Inwestycyjny w formie udzielonego KPIM sp. z o.o.

kredytu o wartości 161,5 mln zł. Pozostała część zostanie pokryta przy udziale środków z RPO WKP 2014-2020 oraz środków własnych szpitali. Projekt realizowany w latach 2016-2023.

W ramach realizacji projektu **EBI 2** w 2021 r.:

- w **Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dra Józefa Bednarza w Świeciu**:
  - w ramach zadania „Zakup wyposażenia – łóżka szpitalne” w latach 2020-2021 zakupiono 8 łóżek szpitalnych. Inwestycja została ukończona w 2021 r., a jej wartość wyniosła 28,75 tys. zł;
  - dzięki realizacji inwestycji „Poprawa efektywności energetycznej obiektu użyteczności publicznej poprzez termomodernizację budynków ochrony zdrowia Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dra Józefa Bednarza w Świeciu – etap II” w roku 2021 zakończono termomodernizację budynku nr 5 i budynku nr 16 oraz rozpoczęto termomodernizację budynku nr 6. Wybudowano także 1 jednostkę wytwarzania energii cieplnej z OZE;
  - na potrzeby stworzenia bazy pod Centrum Zdrowia Psychicznego zakończono modernizację budynku nr 5 oraz rozpoczęto modernizację budynku nr 6;
  - w ramach inwestycji pn. „Przebudowa i remont świetlicy do rehabilitacji Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dra Józefa Bednarza w Świeciu” zakończono prace budowlane w budynku nr 16, który będzie pełnić funkcję świetlicy rehabilitacyjnej, w której organizowane będą zajęcia między innymi w zakresie jogi, zajęć relaksacyjnych, socjoterapii czy arteterapii. Zajęcia te będą wspierały proces leczenia. Trwają prace związane z wyposażeniem świetlicy;
- w **Kujawsko-Pomorskim Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy**:
  - w latach 2020-2021 dokonano modernizacji i nadbudowy w segmencie C, dobudowy budynku E na potrzeby Oddziału Chorób Płuc i Niewydolności Oddychania z Pododdziałem NWM (Nieinwazyjnej Wentylacji Mechanicznej) i Pododdziałem Zaburzeń Oddychania w Czasie Snu, Rehabilitacji Pulmonologicznej oraz Izby Przyjęć i Pracowni Endoskopowej oraz budowy podjazdu dla karettek F. Inwestycja jest w zaawansowanej fazie realizacji, a jej całkowita wartość wynosi ponad 30 mln zł;
  - w 2021 r. prowadzono także termomodernizację budynków szpitalnych B i C zgodnie ze sporządzonym audytem energetycznym;
  - realizowano również prace związane z instalacją pomp ciepła P/W wraz z instalacjami towarzyszącymi, współpracującymi z kotłownią gazową w segmencie A oraz instalacją fotowoltaiczną na dachu budynku B;
- w **Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku**:
  - w ramach inwestycji „Zakup sprzętu i wyposażenia dla Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Włocławku” zakupiono wyposażenie do budynku nr 7 (w tym aparaturę medyczną oraz meble). Inwestycja została ukończona w 2021 r. Wartość całkowita zadania to ponad 12,19 mln zł, wartość wyposażenia zakupionego w 2021 r. to ok. 498 tys. zł;
  - z kolei w ramach inwestycji „Podniesienie jakości usług zdrowotnych oraz zwiększenie dostępu do usług medycznych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. bł. ks. J. Popiełuszki we Włocławku” prowadzono budowę budynków nr B4A, B4, budynków technicznych wraz z zagospodarowaniem terenu (wykonano konstrukcję budynku tlenowni, rozpoczęto wykonywanie sieci wodno-kanalizacyjnej). Jest to wstępna faza realizacji inwestycji;
- w **Wojewódzkim Szpitalu Obserwacyjno-Zakaźnym im. T. Browicza w Bydgoszczy**:
  - kontynuowano inwestycję pn. „Adaptacja pomieszczeń parteru budynku C na oddział anestezjologii i intensywnej terapii, wraz z wyposażeniem Wojewódzkiego Szpitala Obserwacyjno-Zakaźnego w Bydgoszczy. Przedmiotem inwestycji było utworzenie Regionalnego Centrum Wspomagania Czynności Wątroby z Oddziałem Anestezjologii i Intensywnej Terapii i odcinkiem wysoce zakaźnym. Utworzono 5-stanowiskowy oddział intensywnej terapii, obejmujący 4 stanowiska dorosłe oraz jedno stanowisko dla dzieci w miejsce ze stanowiskiem wysoce zakaźnym. Ponadto, nowo powstały oddział został wyposażony w niezbędny sprzęt i aparaturę medyczną (117 szt. zakupionej aparatury). Inwestycja realizowana była w okresie od maja 2017 r. do marca 2021 r.

Projekt EBI 3 obejmuje modernizację, rozbudowę i wyposażenie Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Toruniu. Głównym celem projektu jest zwiększenie wydajności i zapewnienie dostępu do szerszego portfela specjalistycznych usług z zakresu ochrony zdrowia oraz poprawa standardów i jakości tej placówki szpitalnej. Docelowa wartość projektu wynosi ok. 570 mln zł. Projekt jest wspierany przez Europejski Bank Inwestycyjny w formie kredytu udzielonego KPIM sp. z o.o. o wartości 238,5 mln zł. Pozostała część zostanie pokryta przy udziale środków z RPO WKP 2014-2020, środków własnych szpitala oraz budżetu WKP. Projekt realizowany jest w latach 2016-2022. W 2021 r. inwestycja znajdowała się w zaawansowanej fazie realizacji (zaawansowanie inwestycji wynosiło 95%).

W ramach realizacji projektu **EBI 3** w 2021 r.:

- w **Wojewódzkim Szpitalu Zespólnym im. L. Rydygiera w Toruniu**:
  - przygotowano miejsca budowy, w tym dokonano rozbiorczy starych budynków szpitalnych i technicznych;
  - kontynuowano prace budowlane i wyposażenie nowych budynków, tj.:
    - budynku 510 (H) – w 2021 r. budynek A– oddziałów łózkowych, Centralnego Bloku Operacyjnego – 10 sal, Pracowni Kardiologii Inwazyjnej, Szpitalnego Oddziału Ratunkowego, Zakładu Diagnostyki Obrazowej, Centralnej Sterylizatorni, wyniesione lądowisko dla helikopterów (status: kontynuacja robót budowlano-instalacyjno-wykończeniowych);
    - budynku 520 – w 2021 r. budynek E– pomieszczenia administracji i sal konferencyjnych, archiwum, apteki szpitalnej, magazynu odpadów medycznych, prosektorium, stacji mycia łózek (status: budynek zakończony bez apteki);
    - budynku 530 – w 2021 r. budynek C poradnie i D oddziały – oddziału zakaźnego z izbą przyjęć chorób zakaźnych, poradni przyszpitalnych z centralną rejestracją (status: budynek zakończony);
    - budynku 540 – w 2021 r. budynek F – 5 oddziałów psychiatrycznych z izbą przyjęć (status: budynek zakończony, oddany do użytku w 2021 r.);
    - budynku 560 – garażu wielopoziomowego (status: budynek zakończony);
    - budynku 570 – budynków technicznych (kotłownia olejowa, trafostacja, garaż dla karet, podziemny neutralizator ścieków, miejsce gromadzenia odpadów komunalnych (status: budynek zakończony);
  - kontynuowano zadania z zakresu architektury krajobrazu, dróg dojazdowych i infrastruktury podziemnej szpitala (status: roboty drogowe, zieleń, parkingi – roboty zakończone);
  - kontynuowano zadania związane z wyposażeniem szpitala (status: w trakcie realizacji);
  - **6 grudnia 2021 r. odbyło się uroczyste przekazanie nowego budynku Szpitala Psychiatrycznego Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego im. L. Rydygiera w Toruniu.** W spotkaniu wzięło udział około 100 osób;
  - **22 grudnia 2021 r. odbyło się uroczyste nadanie budynkowi D – oddziału zakaźnego Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego im. L. Rydygiera w Toruniu imienia dr Wandy Błęskiej.**

Sala oddana do użytku nowego budynku Szpitala Psychiatrycznego Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego im. Ludwika Rydygiera w Toruniu, fot. Szymon Zdziebło

Ponadto Spółka **Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne sp. z o.o.** wraz z wojewódzkimi placówkami medycznymi rozpoczęła realizację **11** zadań związanych głównie z opracowaniem dokumentacji technicznej do większych projektów. W 2021 r.:

- w ramach realizacji projektu pn. „**Budowa obiektu hospicjum na potrzeby opieki paliatywnej nad przewlekłe i nieuleczalnie chorymi w Toruniu**” (Hospicjum im. Jana Pawła II przy Wojewódzkim Szpitalu Zespólnym im. L. Rydygiera w Toruniu) zakończono budowę nowego obiektu hospicjum i remont

„prezydentówki”. 29 kwietnia 2021 r. obiekt budynku hospicjum, zlokalizowanego przy ul. św. Józefa 53-59 w Toruniu przekazano w użytkowanie, a w wydarzeniu wzięło udział około 80 osób;

- w ramach realizacji projektu pn. „Centrum Zdrowia Psychicznego w Toruniu – dokumentacja projektowa” zaakceptowano analizę funkcjonalno-przestrzenną i koncepcję wstępną. Projekt realizowany jest w latach 2021-2023. Zadanie jest we wstępnej fazie realizacji;
- w ramach realizacji projektu pn. „Centrum Zdrowia Psychicznego w Bydgoszczy – dokumentacja projektowa” podpisano umowę ZP/07/20 z 19.03.2021 r. na wykonanie dokumentacji projektowej. Projekt realizowany jest w latach 2021-2023. Zadanie jest w zaawansowanej fazie realizacji;
- w ramach realizacji projektu pn. „Zespół Poradni Specjalistycznych w Toruniu – dokumentacja projektowa” podpisano umowę ZP/06/20 z 25.03.2021 r. na wykonanie dokumentacji projektowej. Projekt realizowany jest w latach 2021-2023. Zadanie jest w zaawansowanej fazie realizacji;
- w ramach realizacji projektu pn. „Utworzenie Centrum Edukacji Kadr Medycznych w Toruniu – koncepcja” podpisano umowę ZO/2/21 z 22.11.2021 r. na wykonanie koncepcji. Zadanie jest we wstępnej fazie realizacji;

Nowa siedziba Hospicjum im. Jana Pawła II przy Wojewódzkim Szpitalu Zespólnym im. L. Rydygiera w Toruniu, fot. Szymon Zdziebło

- w ramach zadania pn. „Odbudowa ogrodzenia od południowej strony szpitala” podpisano umowę z wykonawcą na budowę ogrodzenia. Zadanie jest w zaawansowanej fazie realizacji;
- w ramach realizacji projektu pn. „Wykonanie kompletnej wielobranżowej dokumentacji technicznej na potrzeby realizacji zadania pn.: „Budowa, przebudowa i rozbudowa budynków Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii przy ul. Meysnera 9 w Bydgoszczy w celu utworzenia Centrum Rehabilitacji i Edukacji Zdrowotnej Kujawsko-Pomorskiego Centrum „Aktywne Starzenie się” wraz z zagospodarowaniem terenu” wykonano analizę funkcjonalno-przestrzenną. Projekt realizowany jest w latach 2021–2023. Zadanie jest we wstępnej fazie realizacji;
- w ramach realizacji projektu pn. „Wykonanie kompletnej dokumentacji technicznej na potrzeby budowy nowego budynku szpitala dla Oddziału Leczenia Gruźlicy (budynek G) wraz z zagospodarowaniem terenu przy ul. Seminaryjnej 1 w Bydgoszczy” podpisano umowę UM_DZ.273.4.110.2021 z dnia 20 maja 2021 r. na wykonanie dokumentacji technicznej. Projekt realizowany jest w latach 2021-2023. Zadanie jest we wstępnej fazie realizacji;
- w ramach realizacji projektu dotyczącego opracowania kompleksowej dokumentowej dla inwestycji pn. „Rozbudowa i modernizacja Zespołu Głównego Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy w zakresie działalności podstawowej: diagnostyki i leczenia” wykonano koncepcję wstępną i szczegółową projektu. Projekt realizowany jest w latach 2021–2023. Zadanie jest w zaawansowanej fazie realizacji;
- w ramach realizacji projektu pn. „Opracowanie kompletnej dokumentacji technicznej niezbędnej do wykonania przebudowy i rozbudowy istniejącego starego budynku głównego Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego w Toruniu przy ul. św. Józefa 53-59 zlokalizowanego na działce nr 47/3 (obręb 34)”

opracowano analizę funkcjonalno-techniczną i koncepcję wstępną. Projekt realizowany jest w latach 2021–2023. Zadanie jest w zaawansowanej fazie realizacji;

- w ramach realizacji projektu pn. „Podniesienie jakości usług zdrowotnych oraz zwiększenie dostępu do usług medycznych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym we Włocławku poprzez utworzenie Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego – dokumentacja projektowa” wykonano koncepcję wstępną i szczegółową. Projekt realizowany jest w latach 2021–2022. Zadanie jest w zaawansowanej fazie realizacji.

W 2021 r. działania infrastrukturalne/inwestycyjne realizowane były także w pozostałych jednostkach organizacyjnych nadzorowanych przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego:

- w **Wojewódzkim Ośrodku Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Toruniu (WOTUiW):**
  - w wyniku realizacji projektu „Modernizacja sieci teleinformatycznej WOTUiW w Toruniu” utworzono nową wewnętrzną sieć internetową kablowo-radiową. Dzięki tej inwestycji zwiększono przepustowość sieci informatycznej, bezpieczeństwo cyfrowe i umożliwiono świadczenie usług w formie teleporad. Wykonawcą inwestycji było Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych sp. z o.o. Inwestycja została zakończona w 2021 roku;
  - w wyniku realizacji projektu „WOTUiW w Toruniu – Wdrożenie systemu finansowo-księgowego” wdrożono nowy program księgowy wraz z urządzeniami końcowymi. Dzięki nowemu programowi ujednolicono oprogramowanie w jednostce (programy finansowo-księgowy i kadrowy kompatybilne z programami medycznymi), zautomatyzowano procesy księgowania, co pozwoli na optymalizację czasu w księgowości i utrzymanie skutecznej kontroli finansowej oraz szczegółową analizę kosztów poszczególnych komórek organizacyjnych. W ramach zadania zakupiono i wpięto w system urządzenia końcowe: 6 komputerów stacjonarnych, 12 notebooków, 6 tabletów, 6 urządzeń wielofunkcyjnych oraz oprogramowanie pozwalające w pełni wykorzystać program finansowo-księgowy. Inwestycja została zakończona w 2021 roku;
  - w 2021 r. zrealizowano także projekt pn. „Wdrożenie EDM, czyli elektronicznej dokumentacji medycznej”, w wyniku czego wdrożono system elektronicznej dokumentacji medycznej w placówce, co w znacznej mierze poprawiło komfort pracy personelu medycznego, a także ułatwiło wymianę dokumentacji między placówkami;
  - w wyniku realizacji projektu „WOTUiW w Toruniu – Modernizacja systemów ogrzewania, oświetlenia i klimatyzacji” odtworzono funkcjonalności systemów ogrzewania, klimatyzacji i oświetlenia oraz wymieniono i naprawiono: piece, grzejniki, urządzenia klimatyzacyjne i punkty oświetleniowe. W efekcie naprawy systemów i przywrócenia ich funkcjonalności możliwe było: podniesienie stanu technicznego i obniżenie zużycia energii oraz kosztów utrzymania i konserwacji budynku, a także podwyższenie standardu użytkowego. W ramach inwestycji: wymieniono 430 punktów oświetleniowych, zakupiono 2 klimatyzatory, zmodernizowano 15 klimatyzatorów, wymieniono 41 grzejników, zmodernizowano 3 piece. Inwestycja została zakończona w 2021 roku;
  - w wyniku realizacji projektu „Przygotowanie koncepcji rozwoju WOTUiW w Toruniu wraz z aktualizacją dokumentacji technicznej nowego budynku oddziału młodzieżowego” przygotowano koncepcję zagospodarowania przestrzennego terenu w obrębie ulic Włocławskiej i Spacerowej z uwzględnieniem zdefiniowanych przez WOTUiW funkcji oraz audyt dokumentacji projektowej wraz z jej niezbędną aktualizacją dla obiektu Całodobowego Młodzieżowego Oddziału Leczenia Uzależnień (CMOLU) będącego w budowie. Inwestycja została ukończona w 2021 r.;
  - w 2021 r. realizowano także zadanie pn. „WOTUiW w Toruniu – remont dachu w budynku górnym Oddziału Odwykowego Całodobowego przy ul. Włocławskiej 233”;
- w **Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w Toruniu:**
  - zakupiono 4 lampy bakteriobójcze oraz nowoczesny aparat EKG. Lampy posiadają funkcję pracy przepływowej, dzięki czemu mogą pracować w czasie pracy przychodni i na bieżąco oczyszczać powietrze z drobnoustrojów chorobotwórczych. Inwestycja została ukończona w 2021 r.;
  - wykonano nowe przyłącze wodociągowe w Przychodni Medycyny Pracy przy ul. Szosa Bydgoska 46. Przyłącze zostało wykonane po awarii dotychczasowego wodociągu. Inwestycja została ukończona w 2021 r.;
- w **Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w Bydgoszczy:**
  - realizowano projekt pn. „WOMP w Bydgoszczy – remont klatki schodowej”. W 2021 r. skuto luźne tynki biegów klatki schodowej na 7 kondygnacjach oraz położono nowe, zrealizowano prace malarskie ścian i sufitów, dokonano demontażu materiałów łatwopalnych – balustrad schodowych z montażem nowych, a ponadto dokonano wymiany podłóg przy windach;
  - realizowano projekt „WOMP w Bydgoszczy – remont pomieszczeń i korytarzy”. W 2021 r. wykonano remont częściowo zalanych przez zdarzenie losowe oraz zniszczonych wieloletnią eksploatacją pomieszczeń i korytarzy. Usunięto stare farby, odgrzybiono i usunięto wykwyty, zrealizowano prace

- tynkarskie, zlikwidowano drewniane okładziny, zerwano posadzki z tworzyw sztucznych i ułożono nowe;
- realizowano projekt „WOMP w Bydgoszczy – remont holu głównego i rejestracji”. W 2021 r. usunięto materiały łatwopalne – boazerię, a ponadto wykonano prace tynkarskie i malarskie ścian i sufitów zniszczonych wieloletnią eksploatacją;
  - **w Kujawsko-Pomorskim Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy:**
    - w ramach projektu pn. „Budowa Kujawsko-Pomorskiego Systemu Udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – etap I; Rozbudowa, modernizacja sieci LAN” dokonano zakupu firewalla Stormshield 2x do pracy w trybie redundantnym (wymiana firewalla na nowszy model). Przygotowano także dokumentację związaną z drugą częścią zadania polegającą na rozbudowie sieci bezprzewodowej (zakup punktów dostępowych, przełączników, kontrolera sieci bezprzewodowej oraz ułożenie okablowania). Celem jest pokrycie zasięgiem całego szpitala;
  - **w Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dra Józefa Bednarza w Świeciu:**
    - zakupiono karetkę transportową, jej dostawa nastąpiła 10 stycznia 2022 r.;
  - **w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. błogostawionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku:**
    - zakupiono sprzęt i aparaturę dla Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii. Zrealizowanie tego zadania możliwe było dzięki nagrodzie Ministra Zdrowia za największą aktywność donacyjną w latach 2017-2019 w ramach Narodowego Programu Rozwoju Medycyny Transplantacyjnej. Wartość projektu wyniosła 700 000,00 zł;
    - kontynuowano zadania w ramach projektu „Budowa Kujawsko-Pomorskiego systemu udostępniania dokumentacji medycznej I-etap (e-zdrowie)”. Celem projektu jest m.in.: rozbudowa macierzy dyskowej, zakup serwerów, zakup oprogramowania, sprzętów i licencji związanych z częścią białą, zakup switchy, ups, rozbudowa i modernizacja sieci WiFi. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Włocławku jest partnerem projektu realizowanego przez EXEA sp. z o.o.;
    - dzięki dotacji z Programu Profilaktyki i Leczenia Chorób Układu Sercowo-Naczyniowego POLKARD na lata 2017-2020 realizowano także projekt pn. „Doposażenie podmiotów leczniczych w aparaty do diagnostyki ultrasonograficznej z funkcją echokardiografii na potrzeby kardiologii”. W 2021 r. dokonano zakupu aparatu USG z funkcją echokardiografii na potrzeby kardiologii. Wartość realizacji projektu wyniosła 199 850,00 zł;
    - ze środków *Programu operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” na lata 2014-2020* dokonano zakupu nowego ambulansu na rzecz zespołów ratownictwa medycznego oraz zakupu środków ochrony osobistej. Wartość zadania wyniosła 520 000,00 zł. Uroczysty odbiór nowego ambulansu miał miejsce 16 sierpnia 2021 r.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁANIA ZWIĄZNE Z INFRASTRUKTURĄ ROZWOJU SPOŁECZNEGO I ZDROWIA

W 2021 r. w ramach działania 6.1.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną RPO WKP 2014-2020 kontynuowano, finansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, projekt mający na celu zapewnienie zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców oraz ograniczanie rozprzestrzeniania się pandemii pn. „**Doposażenie szpitali w województwie kujawsko-pomorskim w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19**”. Projekt realizowany był w partnerstwie między Samorządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a podmiotami leczniczymi z terenu całego województwa: szpitalami powiatowymi, gminnymi i miejskimi, szpitalami klinicznymi oraz zakładami opieki zdrowotnej, dla których podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa. Projekt obejmował 3 zadania: zakup sprzętu i wyposażenia oraz prace remontowo-budowlane, zakup 33 opisowych stacji radiologicznych wraz z licencjami, umożliwiającymi pracę zdalną lekarzom radiologom, zakup 1 licencji HIS-Medyczny System Informatyczny, zainstalowanie systemu „command & control” do zdalnej komunikacji z pacjentami i personelem w szpitalu lub na kwarantannie. W ramach realizacji projektu (lata 2020-2022) zaplanowano: wsparcie 28 podmiotów leczniczych, wyposażenie 4 laboratoriów, zakup 4 aparatów do oznaczania koronawirusa metodą genetyczną/molekularną, zakup 138 respiratorów, zakup 9 tys. szt. innego sprzętu medycznego niż aparaty do oznaczania koronawirusa i respiratory (tj. aparat do biodekontaminacji pomieszczeń, aparat do ciągłego leczenia nerkozastępczego, aparat do pomiaru parametrów krytycznych, aparat do USG, pompy infuzyjne, zamgławiacze, urządzenia do uciskania klatki piersiowej, przenośne kardiomonitory funkcji życiowych, sprzęt do dezynfekcji powierzchni, urządzenie do końcowej dekontaminacji pomieszczeń, cyfrowy aparat RTG, defibrylator, pompy infuzyjne, wózek resuscytacyjny, aparat do wysokoprzepływowej tlenoterapii donosowej, aparat do kompresji klatki piersiowej, lampy bakterioobójcze, ultrasonograf, aparat do znieczuleń, pulsoksymetr przyłóżkowy, wózek do transportu pacjentów), zakup 11 karetok pogotowia i pojazdów na potrzeby reagowania kryzysowego, a także stworzenie przestrzeni łóżkowej dla pacjentów chorych na Covid-

19. Większość ww. sprzętu została już zakupiona przez partnerów projektu, trwa rozliczanie zadania. Zgodnie z założeniami projektu:

- wartość wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z pandemią Covid-19 wynosi **73 527 819,04 zł**;
- wartość zakupionego sprzętu medycznego wynosi **56 760 938,56 zł**;
- wartość sprzętu IT oraz oprogramowania/licencji finansowanych w odpowiedzi na Covid-19 dla sektora ochrony zdrowia wynosi **4 885 000,00 zł**.

Ponadto, podmioty lecznicze realizowały w partnerstwie z ROPS w Toruniu projekt w celu zmniejszenia negatywnych skutków społeczno-gospodarczych w związku z wystąpieniem pandemii Covid-19, wywołanej wirusem SARS-CoV-2, pn. **„Doposażenie szpitali w województwie kujawsko-pomorskim w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19 – etap II”**. Moduł II obejmuje zakup pozostałego wyposażenia medycznego i niemedycznego dla **14** podmiotów leczniczych, będących partnerami w projekcie, niezbędnego do realizacji usług medycznych świadczonych w związku z rozprzestrzenianiem się pandemii Covid-19, wywołanej koronawirusem. W 2021 r. ogółem:

- zakupiono **229** sztuk aparatury medycznej, za kwotę **3 757 815,84 zł**;
- zakupiono **762** sztuki sprzętu medycznego, innego niż aparaty do oznaczania koronawirusa i respiratory, m.in. pompy infuzyjne, zamgławiacze, urządzenia do uciskania klatki piersiowej, przenośne kardiomonytory funkcji życiowych, sprzęt do dezynfekcji powierzchni, urządzenia do dekontaminacji pomieszczeń, defibrylatory, pompy infuzyjne, za kwotę **11 137 970,18 zł**;
- zakupiono **8** respiratorów w celu wsparcia leczenia Covid-19;
- wsparto **10** podmiotów leczniczych;
- przebudowano **2** obiekty ochrony zdrowia;
- wyposażono/doposażono **10** obiektów ochrony zdrowia;
- wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii Covid-19 objęto **1948** osób;
- zakupiono **1000** sztuk środków ochrony indywidualnej za kwotę **161 460,00 zł**;
- wartość sprzętu IT oraz oprogramowania/licencji finansowych w odpowiedzi na Covid-19 dla sektora ochrony zdrowia wyniosła **61 500,00 zł**.

W ramach projektu:

- Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy zakupiło **10** szt. aparatury medycznej/laboratoryjnej;
- Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera w Toruniu zakupił wyposażenie/aparaturę medyczną za **11 961 689,96 zł**;
- Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. T. Browicza w Bydgoszczy wdrożył system HIS oraz zakupiono wyposażenie laboratorium;
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku zakupił m.in.: ambulans, aparaty USG, videolaryngoskopy, myjnię endoskopową.

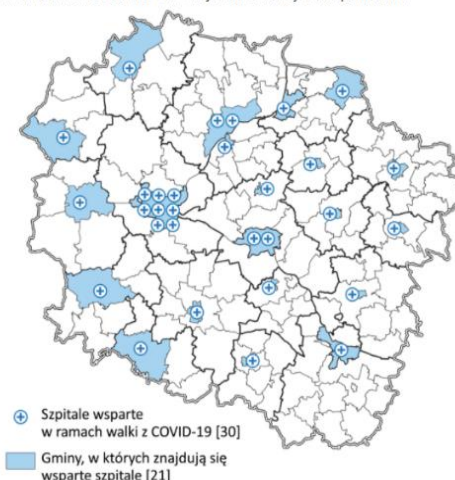
Ponadto Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. Browicza w Bydgoszczy:

- realizował zadanie "Przebudowa agregatu i zasilania WSOZ w Bydgoszczy w związku z Covid-19", finansowane ze środków Ministerstwa Zdrowia;
- realizował zadanie „Zakup GeneXpert IV – analizatora do wykonywania badań i wykrywania wirusa SARS-CoV-2 metodą PCR”, finansowane ze środków Ministerstwa Zdrowia.

W 2021 r. kontynuowano także realizację projektu pn. **„Wsparcie osób starszych i kadry świadczącej usługi społeczne w zakresie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się Covid-19, łagodzenia jego skutków na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”**. Wsparcie polegało na: zapewnieniu niezbędnych środków ochrony, testów na obecność wirusa, dopłat do wynagrodzeń. Wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii Covid-19 objęto **327** podmiotów, a granty na cele zapobiegania skutkom Covid-19 otrzymało **145** podmiotów. Wartość wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z pandemią Covid-19 wyniosła **27 820 879,22 zł**⁵²;

⁵² Wartość środków na podstawie złożonych wniosków o płatność za okres rozliczeniowy do 30.09.2021 r. Zakłada się na koniec projektu (czerwiec 2022 r.) osiągnięcie poziomu wydatków na kwotę 33 254 158,46 zł.

Mapa szpitali wspartych w ramach walki z COVID-19 w województwie kujawsko-pomorskim

Szpitale na terenie województwa wsparte w walce z Covid-19

W 2021 r. kontynuowano realizację projektu pn. „**Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej: budynek Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu**”. W ramach realizacji inwestycji zostaną wykonane roboty budowlane polegające w szczególności na: rozbiórce balkonów na elewacji południowej, wykonaniu docieplenia elewacji budynku w technologii „ocieplenie na ocieplenie” oraz nadbudówki maszynowni dźwigu, w technologii lekkiej – mokrej ETICS, wymianie wszystkich okien w budynku, wykonaniu remontu instalacji ciepłej wody użytkowej w obrębie kotłowni budynku. W wyniku postępowania w trybie podstawowym na realizację termomodernizacji budynku (drugie postępowanie w 2021 r.), dokonano w dniu 8 listopada 2021 r. wyboru wykonawcy. Zawarto umowę dotyczącą realizacji inwestycji, dokonano przekazania placu budowy. Rozpoczęto prace termomodernizacyjne.

W związku ze wzrostem ilości obsługiwanych baz danych realizowanych projektów, wzrostem liczby użytkowników systemów i baz danych oraz unowocześnianiem wykorzystywanego oprogramowania zakupiono nowy serwer dla Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu.

W ramach zadań związanych z rozwojem infrastruktury dotyczącej obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami **osób niepełnosprawnych**, dofinansowano prace budowlane realizowane przez 8 podmiotów z powiatów: bydgoskiego, toruńskiego, m. Bydgoszcz, m. Toruń. Prowadzone roboty budowlane dotyczyły m. in.: wymiany instalacji elektrycznej, budowy sali wraz z łącznikiem, montażu windy, remontu i adaptacji budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych. Dwie umowy dotyczące budowy sali z łącznikiem dla Szkoły Podstawowej Nr 5 w Chełmży oraz budowy Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego dla Dzieci i Młodzieży przy ul. Służewskiej 7 w Toruniu są umowami wieloletnimi, których realizacja zakończy się w 2022 roku. Łącznie na dofinansowanie przeznaczono 4 103 000 zł.

W ramach realizacji zadań infrastrukturalnych wspierających rozbudowę oraz rozwój istniejących placówek oświatowych, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w roku 2021 realizował następujące projekty:

- „**Tylko w Korczaku jest super dzieciaku**” – projekt budowy przedszkola specjalnego dla dzieci z niepełnosprawnościami wraz z niezbędnym wyposażeniem w kompleksie Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu. Łączna wartość podjętych prac budowlanych wyniosła 6 084 151,80 zł. W 2021 r. uzyskano pozwolenie na użytkowanie budynku przedszkola. W ramach podjętych zadań do końca 2021 r.:
  - wykonano szacowanie wartości zamówienia na zakup wyposażenia dla przedszkola;
  - przeprowadzono przetarg na zakup wyposażenia z ustalonym podziałem na 15 części/pakietów⁵³, z których 6 ostatecznie nie zostało rozstrzygniętych;

⁵³ Tj.: 1. meble; 2. pomoce dydaktyczne; 3. rolety; 4. pozostałe wyposażenie; 5. artykuły muzyczne; 6. nagłośnienie i oświetlenie; 7. klimatyzacja; 8. Tomatis – sprzęt specjalistyczny; 9. sala integracji sensorycznej; 10. pomoce dydaktyczne do rehabilitacji; 11

- w grudniu 2021 r. ogłoszono ponowne postępowanie przetargowe, odbył się także odbiór dostawy wyposażenia w ramach rozstrzygniętych postępowań (o łącznej kwocie zamówień równej 390 743,21 zł).

Budowa i remont Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. J. Korczaka w Toruniu, fot. Szymon Zdziebło

- **„Kwalifikacyjne Kursy Zawodowe twoją zawodową szansą – nowe formy praktycznej nauki zawodu w Kujawsko-Pomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego w Bydgoszczy”** – inwestycja zakłada remont i rozbudowę KPCKZ w Bydgoszczy oraz zakup wyposażenia. Do końca 2021 r. zakończono remont istniejącego budynku Centrum oraz rozpoczęto prace związane z wykonaniem fundamentów nowego budynku. Projekt jest w trakcie realizacji;
- **„Dostrzec to, co niewidoczne” – zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej w ośrodku Braille’a w Bydgoszczy** – projekt przebudowy dwukondygnacyjnego obiektu z 1905 r. na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego (oddziału przedszkolnego) wraz z niezbędnym wyposażeniem odnoszącym się do zakresu infrastrukturalnego projektu, w tym również wyposażenie placu zabaw w Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille’a w Bydgoszczy. Do końca 2021 r. wykonano: roboty budowlane oraz prace związane z utworzeniem i wyposażeniem placu oraz zakupem wyposażenia budynku przedszkola. Projekt jest w trakcie realizacji;
- **„Usłyszeć potrzeby – wzmocnienie pozycji uczniów słabosłyszących i niesłyszących w ramach rozbudowy warsztatów zawodowych Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 w Bydgoszczy w kontekście zwiększenia szans na rynku pracy”** – projekt dotyczy inwestycji w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową w Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. Gen. Stanisława Maczka w Bydgoszczy polegającej na: budowie i wyposażeniu w bazę dydaktyczną nowego obiektu ukierunkowanego na tworzenie i rozwój warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego w branżach zgodnych z potrzebami rynku pracy, w tym z inteligentnymi specjalizacjami określonymi w RIS. Do końca 2021 r. przeprowadzono prace budowlane, ogłoszono postępowanie na zakup wyposażenia budynku oraz rozpoczęto działania w ramach kosztów pośrednich, w tym promocyjnych. Projekt jest w trakcie realizacji;
- **„Artyści w zawodzie – modernizacja warsztatów kształcenia zawodowego w KPSOSW im. J. Korczaka w Toruniu”** – projekt zakłada inwestycję w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową Branżowej Szkoły I Stopnia Specjalnej wchodzącej w skład Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu. Celem projektu jest poprawa jakości usług edukacyjnych w zakresie szkolnictwa zawodowego dla 118 uczniów szkoły zawodowej wchodzącej w skład KPSOSW w Toruniu poprzez zmodernizowanie i doposażenie 13 istniejących warsztatów/pracowni kształcenia zawodowego oraz podwyższenie standardów infrastruktury dydaktycznej w zakresie 13 pracowni do zajęć nowych technik i technologii stosowanych w danej branży. Na potrzeby poprawy warunków kształcenia specjalnego zawodowego w budynku szkoły zmodernizowane zostaną pracownie i warsztaty szkolne dla zawodów:

specjalistyczny sprzęt do rehabilitacji; 12. logopedia – pomoce dydaktyczne; 13. logopedia – oprogramowanie; 14. sala doświadczania świata; 15. biofeedback – sprzęt specjalistyczny.

kucharz i cukiernik, natomiast w wyniku nadbudowy budynku internatu utworzone zostaną nowe pracownie i warsztaty dla zawodów: fryzjer, pracownik pomocniczy obsługi hotelowej, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, krawiec. Ponadto w obu budynkach KPSOSW zmodernizowane zostaną inne pomieszczenia, w których realizowane jest kształcenie zawodowe. Projekt obejmuje także prace związane z zagospodarowaniem terenu, przebudowę sieci, a także zakup wyposażenia dla pracowni/warsztatów kształcenia zawodowego dla ww. zawodów. Do końca 2021 r. rozpoczęto roboty budowlane (zrealizowano 87,68%), nadzór inwestorski oraz autorski, rozpoczęto postępowanie na zakup wyposażenia do pracowni zawodowych oraz podjęto działania w ramach kosztów pośrednich, w tym promocyjnych. Projekt jest w trakcie realizacji;

- **„Mistrz zawodu – moja pełnosprawność na rynku pracy” – (część inwestycyjna dla zasadniczego projektu aktywizacyjnego)** - projekt obejmie wsparciem grupę 50 uczniów niewidomych i słabowidzących od 17 do 24 roku życia, kształcących się w szkole branżowej, technikum i szkole policealnej oraz 40 nauczycieli kształcących w powyższych szkołach należących do Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille’a w Bydgoszczy. Wartość projektu: 1 143 360,00 zł. W wyniku realizacji projektu zrealizowane zostaną zajęcia z doradztwa zawodowego, doskonalenie doradców zawodowych poprzez dodatkowe kursy w ramach tworzenia Punktu Informacji Kariery, zajęcia przygotowujące do matury z języka polskiego, matematyki, języka angielskiego, zajęcia przygotowujące do egzaminów zawodowych w zawodzie: ślusarz, kelner, mechanik monter maszyn i urządzeń oraz tyfłoinformatyk, warsztaty kompetencji kluczowych z zakresu języka angielskiego zawodowego, warsztaty kompetencji uniwersalnych na rynku pracy, zajęcia indywidualne z trenerem pracy. Stworzona zostanie nowa oferta edukacyjna w odpowiedzi na zbadane zapotrzebowanie rynku pracy. Uczniowie będą brać udział w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego oraz zdobędą dodatkowe uprawnienia zwiększające szanse uczniów na rynku pracy. Zrealizowane zostaną staże zawodowe dla 50 osób. W ramach projektu zakupione zostanie wyposażenie dla pracowni ślusarskiej oraz przetwórstwa tworzyw sztucznych w celu przygotowania warunków odzwierciedlających naturalne warunki pracy, we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Wsparcie jest również skierowane do nauczycieli i pracodawców poprzez podniesienie kwalifikacji przez 10 nauczycieli i instruktorów zawodu na kursach kwalifikacyjnych oraz szkoleniach. 30 nauczycieli odbędzie kursy lub szkolenia z różnych form wsparcia, ukierunkowane na doskonalenie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu u uczniów kompetencji kluczowych oraz umiejętności uniwersalnych na rynku pracy (certyfikaty). Zrealizowanych zostanie 15 szkoleń dla opiekunów stażu z ramienia zakładu pracy, dotyczących poznania specyfiki funkcjonowania osób niewidomych i słabowidzących, prowadzonych przez perypatologów i specjalistów, terapeutów pracujących w KPSOSW w Bydgoszczy. W ramach projektu do końca 2021 r. zrealizowano następujące zadania:
  - przeprowadzono postępowanie przetargowe na zakup wyposażenia do pracowni przetwórstwa tworzyw sztucznych, tj. wtryskarki, formy wtryskowej, zgrzewarki, wagi elektronicznej, wagi elektronicznej magazynowej, pojemnika na surowce, pirometru, suwmiarki, mikromierza, czujnika zegarowego ze statywem, wzornika płytki wzorcowej barw, żurawia lekkiego warsztatowego, dygestorium;
  - przeprowadzono postępowanie przetargowe i dokonano zakupu wyposażenia do punktu informacji kariery;
  - przeprowadzono postępowanie przetargowe na organizację kursów i szkoleń dla uczniów i nauczycieli. Do końca 2021 r. łącznie przeprowadzono: kurs barmański oraz baristyczny dla nauczycieli, natomiast dla uczniów – kurs barmański, baristyczny oraz kurs archiwalno-kancelaryjny.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁANIA INFRASTRUKTURALNE REALIZOWANE W OBSZARZE SKUTECZNEJ EDUKACJI W ROKU 2021

W związku z wystąpieniem pandemii Covid-19, w ramach realizacji projektu pn. „Artyści w zawodzie – modernizacja warsztatów kształcenia zawodowego w KPSOSW im. J. Korczaka w Toruniu” na wniosek wykonawcy wydłużono termin realizacji prac do 31 stycznia 2022 r. – wykonawca w uzasadnieniu wniosku wskazał na niedobory kadrowe i absencje pracowników oraz znaczne wydłużenie czasu oczekiwania na łańcuch dostaw spowodowane sytuacją epidemiczną w kraju; pierwotny termin zakończenia prac budowlanych – 9 grudnia 2021 r.

W ramach działań inwestycyjnych w infrastrukturę, realizowanych przez placówki oświatowe podległe Samorządowi Województwa w 2021 r.:

- w Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy:
  - realizowano zadania inwestycyjne poprzez zakup i instalację rolet do sal i pomieszczeń biurowych, zakup i montaż latarni przy wejściu do budynku zgodnie z historycznymi planami;
- w Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku:

- w ramach działań inwestycyjnych zakupiono multiwyszukiwarkę INTEGRO, dzięki czemu nastąpiło usprawnienie pracy wydziałów bibliotecznych KPCCEN we Włocławku, a czytelnicy mają możliwość zamówienia książki, ustawienia się w kolejce rezerwacji, zapisania lub wysłania na swoją skrzynkę pocztową wyniku wyszukiwania, przeczytania recenzji lub opinii na temat wybranych publikacji. Ponadto zmniejszony został czas przeznaczony na wyszukiwanie informacji bibliotecznej i bibliograficznej, a także poszerzony został zakres wyszukiwania informacji. Czytelnicy mają dostęp do aktualnych zasobów bibliotecznych oraz możliwość kompleksowej obsługi konta w systemie PROLIB;
- **w Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Janusza Korczaka w Toruniu:**
  - realizowano projekt pn. „Laboratoria przyszłości”, polegający na dokonaniu zakupu sprzętu z zakresu nowoczesnych technologii w celu organizacji stanowisk pracy, w tym m.in. drukarki 3D (2 szt.), długopisów 3D (6 szt.), mikroskopów badawczych (2 szt.) oraz 10 zestawów elektronicznych. Celem projektu jest budowanie wśród uczniów kompetencji przyszłości z tzw. kierunków STEAM (nauka, technologia, inżynieria, sztuka oraz matematyka);
  - kontynuowano również realizację inwestycji infrastrukturalnych polegających na rozbudowie oraz modernizacji Ośrodka, tj.: generalny remont budynku szkoły oraz budynku internatu, jak również wybudowanie budynku przedszkola, basenu, nadbudowa piętra nad internatem, utworzenie pracowni zawodowych do praktycznej nauki zawodu, budowa placu zabaw dla dzieci oraz stworzenie nowej infrastruktury terenu zielonego;
  - ponadto w ramach pozostałych zrealizowanych inwestycji w 2021 roku:
    - dokonano zakupu 20 zestawów komputerowych wraz z oprogramowaniem do wprowadzenia dziennika elektronicznego;
    - dokonano zakupu oraz instalacji serwera NAS i kontrolera domeny;
    - dokonano zakupu „podłogi interaktywnej” dla dzieci przedszkolnych jako pomocy dydaktycznej oraz terapeutycznej;
    - dokonano instalacji systemu bezpieczeństwa w budynku szkoły, budynku przedszkola oraz w internacie, w tym zamontowano kontroler dostępu oraz wideo domofony;
    - dokonano zakupu samochodu do przewozu uczniów niepełnosprawnych;
    - dokonano zakupu okapów do pracowni gastronomicznych;
    - kupiono i zamontowano okapy w pracowniach gastronomicznych;
    - doposażono laptopy w oprogramowanie Office 2019 i Windows 10 pro;
    - kupiono wyposażenie do sali gimnastycznej;
    - kupiono tablice interaktywne dla uczniów z głębszą niepełnosprawnością na zajęcia edukacyjne i terapeutyczne;
    - kupiono i zamontowano lekcyjne dzwonki bezstresowe, w których będzie możliwość wyboru przez uczniów muzyki zamiast dzwonka;
    - kupiono i zamontowano głośniki z możliwością prowadzenia audycji i nadawania ogłoszeń przez radiowęzeł obsługiwany przez uczniów z Samorządu Ośrodka;
    - przeniesiono i uporządkowano składnicę akt w Ośrodku;
- **w Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka w Bydgoszczy:**
  - zmodernizowano centralę telefoniczną w budynku ośrodka, poprzez demontaż starej centrali, montaż wraz z konfiguracją nowej centrali oraz wykonanie pozostałych niezbędnych prac instalacyjnych. W wyniku realizacji inwestycji uzyskano możliwość dokładania/wymieniania kart rozszerzeń w formie połączenia kilku różnych rodzajów telefonii, co w rezultacie skutkuje znaczącym obniżeniem kosztów oraz zmniejszeniem awaryjności istniejącej sieci;
  - zmodernizowano system monitoringu, poprzez wymianę kamer analogowych na kamery cyfrowe oraz wymianę rejestratora umożliwiającego podłączenie większej ilości kamer. Zamontowano także brakujące przewody, niezbędne do dalszej instalacji kamer;
  - wymieniono część starego systemu oświetlenia wewnętrznego budynku Ośrodka na nowe oprawy z energooszczędnymi świetłówkami LED. Wykonano prace remontowe polegające na gipsowaniu, jak też malowaniu klatek schodowych oraz korytarzy, zarówno w budynku szkoły, jak też w części administracyjnej i internatach;
- **w Medyczo-Społecznym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Inowrocławiu:**
  - dokonano zakupu centrali telefonicznej oraz wykonano remont pomieszczeń dydaktycznych na niskim parterze w budynku Centrum;
- **w Medyczo-Społecznym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Toruniu:**
  - zmodernizowano szkolne pracownie kształcenia zawodowego oraz doposażono pomieszczenia dydaktyczne w sprzęt odpowiadający technologii stosowanej w wybranym zawodzie, w tym:

- pracownię technologii informatycznych wyposażono o 25 komputerów oraz 5 rzutników multimedialnych;
- pracownię techniki dentystycznej wyposażono w 11 nowoczesnych stołów protetycznych;
- do pracowni protetycznej kupiono odlewnię indukcyjną;
- do pracowni profilaktyki stomatologicznej zakupiono Vektro Paro Pro;
- ponadto wyremontowano podłogę części administracyjnej oraz wykonano prace mykologiczne w piwnicy Ośrodka;
- w **Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy:**
  - wydzielono pomieszczenia z holu na I piętrze budynku oraz ustawiono ściankę działową o lekkiej konstrukcji, wykonanej z tzw. „szkła bezpiecznego”;
  - zakupiono meble do wydzielonej przestrzeni holu;
  - zakupiono zestaw nowoczesnych komputerów ze specjalistycznym oprogramowaniem oraz sprzęt peryferyjny, m.in. drukarek laserowych;
  - wykonano remont części piwnicznej budynku;
- w **Kujawsko-Pomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego w Bydgoszczy:**
  - prowadzono prace modernizacyjne w zakresie przyłączenia budynku internatu do sieci gazowej.

W ramach realizacji zadań związanych z powstaniem małej, dostępnej dla każdego i skierowanej do społeczności lokalnej **infrastruktury o charakterze sportowo-rekreacyjnym**, w 2021 r. Zarząd Województwa ogłosił IV edycję programu pn. „Kujawsko-Pomorska Mała Infrastruktura Sportowa”, na który przeznaczono 750 tys. zł. W wyniku przeprowadzonego naboru, finansowe wsparcie Samorządu Województwa w 2021 r. uzyskało 31 zadań inwestycyjnych:

- przebudowa nawierzchni wraz z odtworzeniem linii, montażem piłkochwyłów oraz wymianą oświetlenia na boisku Orlik w Zbrachlinie, gmina Waganiec;
- wykonanie ogrodzenia oraz montażu piłkochwyłów i bramek do piłki nożnej na boisku w Brudzawach, gmina Bobrowo;
- zainstalowanie urządzeń street workout w miejscowości Sumowo, gmina Zbiczo;
- wykonanie przebudowy boiska do piłki siatkowej w Zalesiu, gmina Dobrcz;
- budowa skate parku oraz elementów placu zabaw w miejscowości Przytęki, gmina Białe Błota;
- wykonanie oświetlenia w technologii LED kortów tenisowych w Chełmnie;
- wykonanie nawierzchni z tworzywa syntetycznego na boisku sportowym przy Szkole Podstawowej w Stolnie;
- zainstalowanie systemu nawadniania boiska sportowego w Starogrodzie, gmina w. Chełmno;
- budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego w miejscowości Nowa Wieś, gmina Ciechocin;
- zakup i montaż budynku magazynowo-szatniowego przy boisku do piłki nożnej we Wrockach, gmina w. Golub-Dobrzyń;
- budowa boiska do siatkówki plażowej na plaży w Grucie, gmina Gruta;
- budowa pomieszczeń szatniowo-socjalnych przy boisku sportowym w miejscowości Szynych, gmina w. Grudziądz;
- budowa siłowni zewnętrznych przy 3 szkołach powiatu inowrocławskiego (Zespół Szkół Chemiczno-Elektronicznych w Inowrocławiu, Zespół Szkół w Kruszowicy, Zespół Szkół Logistyczno-Ekonomicznych w Inowrocławiu);
- budowa mini boiska do siatkówki plażowej i mini boiska do piłki nożnej dla dzieci w miejscowości Bobrowniki;
- budowa siłowni zewnętrznej w miejscowości Makówiec, gmina Chrostkowo;
- montaż siatek osłonowych (piłkochwyły) oraz 4 słupków oświetleniowych wraz z oprawami na terenie boiska sportowego w Mroczy;
- zakup i montaż stałej 4-rzędowej trybuny zewnętrznej z zadaszeniem w Skrwilnie;
- wymiana ogrodzenia kompleksu 3 kortów tenisowych znajdujących się na terenie Centrum Sportu i Rekreacji w Sępólnie Krajeńskim;
- budowa boiska sportowego do gry w kajak polo w Chełmży;
- urządzenie boiska do piłki nożnej przy ul. Brzeskiej w Wieńcu, gmina Brześć Kujawski;
- modernizacja budynku Pawilonu Sportowego wraz z ogrodzeniem – II etap w Dobrzyniu nad Wisłą;
- budowa międzypokoleniowego centrum aktywności w Bytoniu;
- modernizacja trybuny sportowej w Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji – I etap, miasto Rypin;
- zakup i montaż siłowni zewnętrznej w Sikorach, gmina w. Rypin;
- modernizacja ogrodzenia i montaż piłkochwyłów przy boisku piłkarskim w Bukowcu;
- nawodnienie boiska sportowego w Pruszczu;
- budowa ogrodzenia przy boisku sportowym w miejscowości Grzywna, gmina w. Chełmża;

- oświetlenie bieżni i boiska sportowego w Czernikowie;
- modernizacja sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej w Cierpicach, gmina Wielka Nieszawka;
- zakup i montaż wiat boiskowych oraz siedzisk na trybunie stadionu sportowego w miejscowości Lubanie;
- wymiana ogrodzenia oraz doposażenie w pomieszczenie szatniowo-socjalne boiska sportowego w miejscowości Smólnik, gmina w. Włocławek.

Wręczenie umów w ramach „Kujawsko-Pomorskiej Małej Infrastruktury Sportowej” 14 października 2021 r., fot. Andrzej Goński

Rysunek 20. Miejscowości, w których w 2021 roku realizowano działania w ramach IV edycji programu "Kujawsko-Pomorska Mała Infrastruktura Sportowa"

Mając na uwadze fakt, iż w dalszym ciągu na terenie województwa brakuje sportowych obiektów kubaturowych, zlokalizowanych przy placówkach edukacyjnych, Zarząd Województwa wychodząc naprzeciw oczekiwaniom, w ramach realizacji zadania „Mała architektura i budowa infrastruktury sportowej przy obiektach edukacyjnych”, podjął decyzję o dofinansowaniu wskazanych poniżej inwestycji:

- dobudowa wielofunkcyjnej sali gimnastycznej wraz z pomieszczeniami szatniowo-socjalnymi przy Szkole Podstawowej w Ugoszczu, inwestycja realizowana jest w latach 2020-2022 przez gminę Brzuze;
- budowa wielofunkcyjnej sali sportowej wraz z pomieszczeniami szatniowo-socjalnymi i łącznikiem przy Szkole Podstawowej w Grabkowie, inwestycja realizowana jest w latach 2020-2022 przez gminę w. Kowal;
- budowa sali gimnastycznej wraz z pomieszczeniami szatniowo-socjalnymi i łącznikiem i pomieszczeniami dydaktycznymi przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi, inwestycja realizowana była w latach 2020-2021 przez gminę Grudziądz;
- budowa hali sportowej wraz z łącznikiem przy Zespole Szkół w Gronowie, inwestycja realizowana przez Powiat Toruński w latach 2021-2022;
- budowa sali gimnastycznej wraz z łącznikiem i pomieszczeniami towarzyszącymi przy Szkole Podstawowej nr 1 w Lubiczu Dolnym, inwestycja realizowana przez gminę Lubicz w latach 2021-2022.

W 2021 r. udzielono również dofinansowania Klubowi Sportowemu „Gopło” Kruszwica na inwestycję polegającą na gruntownej przebudowie pomostów pływających na jeziorze Gopło, stanowiących podstawę szkoleniową zawodników klubu, jak i niezbędną infrastrukturę do organizacji największych międzynarodowych zawodów wioślarskich.

W zakresie rozwoju **infrastruktury rozwoju społecznego** na obszarach wiejskich w ramach *Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020*:

- wybudowano/przebudowano **12** świetlic lub domów kultury;
- wyposażono **9** świetlic lub domów kultury;
- zrealizowano **42** operacje dotyczące kształtowania przestrzeni publicznej, w tym tworzenia obiektów ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej (m.in. boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, plaże, pomosty, parki);
- wybudowano **2** targowiska;
- podpisano **63** umowy o przyznanie pomocy na kształtowanie przestrzeni publicznej;
- podpisano **2** umowy o przyznanie pomocy na budowę targowisk;
- podpisano **45** umów o przyznanie pomocy na budowę lub przebudowę ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej.

DZIAŁANIA NA RZECZ KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY ŚRODOWISKA

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz kształtowania i ochrony środowiska w 2021 r.:

- otwarcie nowej siedziby **Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia w Kruszwicy**;
- utworzenie **Centrum Czynnej Ochrony Przyrody Wdeckiego Parku Krajobrazowego**;
- wpisanie **5000** podmiotów działających w zakresie gospodarowania odpadami do **Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO)**;
- przystąpienie Województwa do konsorcjum utworzonego w celu opracowania projektu **LIFE** do Komisji Europejskiej „**Zwiększenie potencjału zasobów wodnych, bio-produktywności, bioróżnorodności i pożytków dla społeczeństwa w zlewniach rolniczych jako modelowe rozwiązanie adaptacji do zmiany klimatu**”.

Zagadnienia związane z ochroną środowiska obejmują niezwykle szeroki zakres, stąd też występuje wiele aktów prawnych, które określają zadania samorządu województwa w tym zakresie. Należą do nich: ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o odpadach, ustawa o ochronie przyrody, ustawa Prawo łowieckie, ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Podstawowym dokumentem, w oparciu o który prowadzona jest polityka ochrony środowiska w województwie jest **Program ochrony środowiska**. W 2021 roku przystąpiono do opracowania nowego **Programu ochrony środowiska do 2030 roku**, jednakże nadal obowiązującym w województwie kujawsko-pomorskim jest **Program ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024**, przyjęty uchwałą nr XXXVI/611/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 września 2017 r., którego nadrzędnym celem jest długotrwały, zrównoważony rozwój województwa, w którym kwestie ochrony środowiska są rozważane na równi z kwestiami rozwoju społecznego i gospodarczego. Samorząd Województwa ma

możliwość kształtowania stanu środowiska w województwie także poprzez procedurę wyrażania opinii o powiatowych programach ochrony środowiska – wpływa na jakość tych dokumentów i zawartych w nich ustaleń, zwłaszcza w zakresie zgodności z celami polityki ochrony środowiska prowadzonej w województwie. W 2021 roku Zarząd Województwa zaopiniował pozytywnie **6 projektów programów ochrony środowiska** dla: miasta Torunia oraz powiatów: mogileńskiego, inowrocławskiego, nakielskiego, toruńskiego i włocławskiego.

Programy ochrony powietrza. W 2021 r. nie przyjmowano nowych ani nie aktualizowano obowiązujących dokumentów. Realizowano natomiast działania naprawcze zapisane w programach ochrony powietrza przyjętych uchwałami Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r, które powinny w znaczący sposób w przyszłości przyczynić się do poprawy jakości powietrza w województwie.

Zmiana uchwały antysmogowej. Jednym z elementów związanych z działaniem na rzecz ochrony środowiska było **przyjęcie w dniu 30 sierpnia 2021 r. przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwały zmieniającej uchwałę antysmogową, tj. uchwały wprowadzającej na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.** Realizacja powyższej uchwały przyspieszy osiągnięcie celów założonych w polityce ekologicznej państwa i doprowadzi do szybszego przywrócenia naruszonych standardów jakości środowiska, tj. poziomu dopuszczalnego pyłów, a także poziomu docelowego benzo(a)pirenu w powietrzu na obszarze wskazanych w niej miast (Bydgoszcz, Toruń, Włocławek, Grudziądz, Nakło nad Notecią, Inowrocław, Ciechocinek) i uzdrowiska Wieniec-Zdrój w gminie Brześć Kujawski.

Gospodarka Odpadami. Obejmuje prowadzenie spraw związanych z gospodarowaniem odpadami sektora gospodarczego oraz odpadami komunalnymi w zakresie realizacji zadań Marszałka Województwa, w tym wydawanie decyzji administracyjnych, przeprowadzanie kontroli podmiotów gospodarujących odpadami. To także opracowywanie i aktualizacja **Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami**, monitoring realizacji zadań wynikających z *Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami* i przygotowywanie odpowiednich raportów i sprawozdań. W kwietniu 2021 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przedłożył Sejmikowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Ministrowi Klimatu i Środowiska, sprawozdanie z realizacji *Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2017-2019*. W czerwcu 2021 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przystąpił do kolejnej aktualizacji **Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, która obejmie lata 2023-2028 z perspektywą na lata 2029-2034.**

W styczniu 2021 r. w związku z realizacją projektu grantowego pn. „**Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych w województwie kujawsko-pomorskim**” zakończono nabór wniosków o powierzenie grantu. 17 sierpnia 2021 r. podpisano umowy z grantobiorcami, po czym przystąpiono do przygotowania i wszczęcia procedury przetargowej, mającej na celu wyłonienie wykonawców robót budowlanych i dostawców niezbędnego wyposażenia. 12 października 2021 r. zawarto umowę ze spółką Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Regionalne, która w projekcie pełnić będzie funkcję inspektora nadzoru inwestorskiego. Projekt grantowy zawiera również prace związane z przeprowadzeniem kampanii informacyjno-edukacyjnej. Wykonawca – Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku sp. z o.o., przygotował layout projektu wraz z hasłem, a także uzgodniono projekt ulotki edukacyjnej, która będzie drukowana i kolportowana w 2022 roku. Głównym celem projektu jest zwiększenie ilości odpadów zbieranych selektywnie poprzez zapewnienie kompleksowej gospodarki odpadami komunalnymi w regionie, zgodnej z unijną hierarchią sposobów postępowania z odpadami. Zaplanowane w projekcie zadania polegają na budowie/rozbudowie/wyposażeniu/doposażeniu PSZOKów, uzupełniając je o funkcje edukacyjne oraz prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla mieszkańców regionu.

Wdrożenie i funkcjonowanie Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO). Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO) to zintegrowany system teleinformatyczny, w skład którego wchodzi funkcjonujący od dnia 24 stycznia 2018 r. rejestr BDO oraz moduły ewidencji i sprawozdawczości, które zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach zostały uruchomione od stycznia 2020 r. W celu wdrożenia i funkcjonowania bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO) w 2020 r. dokonano wprowadzenia do rejestru danych, dotyczących ok. **22 000** podmiotów, a w 2021 r. kolejnych ok. **5 000** podmiotów działających w zakresie gospodarowania odpadami na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Wobec tego przedmiotowa baza stanowi źródło informacji o wojewódzkiej gospodarce odpadami, w tym m.in. o wprowadzonych do obiegu produktach w opakowaniach, użytym sprzęcie elektronicznym, bateriach i akumulatorach. Ponadto gromadzone są dane na temat osiągniętych poziomów zbierania, odzysku i recyklingu oraz informacje o prowadzących taką działalność firmach w województwie, co umożliwi skuteczną kontrolę rynku gospodarki odpadami, przyczyniając się do efektywniejszej walki z nieprawidłowościami występującymi w tym sektorze. Rejestr wpisanych podmiotów jest publicznie dostępny. Ponadto w 2021 r. rozpoczęła się weryfikacja sprawozdań o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami za lata 2019 i 2020 (według stanu na dzień 30 grudnia 2021 r. wpłynęło **3994** sprawozdań za 2019 rok oraz **4241** sprawozdań

za rok 2020, łącznie: 8235) oraz weryfikacja sprawozdań o wytworzonych odpadach i o gospodarowaniu odpadami (według stanu na dzień 30 grudnia 2021 r. wpłynęło 7105 sprawozdań za 2019 rok oraz 8782 sprawozdań za rok 2020, łącznie: 15887). Z uwagi na zmianę (wydłużenie) terminu składania w 2020 roku rocznych sprawozdań za 2019 rok (termin zmieniono z 15 marca na 11 września, a następnie na 30 października 2021 r.), w roku 2021 nałożyła się weryfikacja sprawozdań za rok 2019 i 2020.

Obwody łowieckie. W 2021 r. na podstawie Zarządzenia nr 4/2021 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 stycznia 2021 r. w sprawie przedstawienia projektu uchwały w sprawie podziału województwa kujawsko-pomorskiego na obwody łowieckie oraz zaliczenia obwodów łowieckich do kategorii wraz z zestawieniem nieuwzględnionych uwag, Sejmikowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego został przedstawiony projekt podziału województwa kujawsko-pomorskiego na obwody łowieckie oraz zaliczenia obwodów łowieckich do kategorii. Nowy podział województwa kujawsko-pomorskiego na obwody łowieckie został przyjęty uchwałą nr XXIX/419/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 lutego 2021 r. w sprawie podziału województwa kujawsko-pomorskiego na obwody łowieckie oraz zaliczenia obwodów łowieckich do kategorii (Dz. Urz. Woj. Kujawsko-Pomorskiego, poz. 841). Jednocześnie przepisy ustawy z dnia 25 lutego 2021 r. zmieniającej ustawę o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r., poz. 586), spowodowały wyznaczenie terminu wejścia w życie przedmiotowej uchwały na dzień 1 kwietnia 2022 r.

Projekt LIFE WERDA. Projekt LIFE E-WBSR – „Zwiększenie potencjału zasobów wodnych, bio-produktywności, bioróżnorodności i pożytków dla społeczeństwa w zlewniach rolniczych jako modelowe rozwiązanie adaptacji do zmiany klimatu”. W 2021 roku Województwo Kujawsko-Pomorskie, wraz z partnerami przygotowało i złożyło do dofinansowania do Komisji Europejskiej projekt LIFE E-WBSR – „Zwiększenie potencjału zasobów wodnych, bio-produktywności, bioróżnorodności i pożytków dla społeczeństwa w zlewniach rolniczych jako modelowe rozwiązanie adaptacji do zmiany klimatu”. Celem projektu jest kompleksowe zaplanowanie rozwiązań dotyczących adaptacji do zmian klimatu do zastosowania w ramach polityki rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego. Zadania w projekcie realizować będzie Urząd Marszałkowski oraz spółka Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o. W związku z tym, zamierza się sporządzić, formalnie przyjąć oraz rozpocząć realizację i monitoring dwóch dokumentów programowych, kształtujących politykę rozwoju województwa, tzn. *Programu adaptacji do zmian klimatu dla województwa kujawsko-pomorskiego* oraz *Programu rozwoju retencji dla celów rolniczych i środowiskowych w województwie kujawsko-pomorskim*. Dokumenty te wywodzą się ze *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*. Na potrzeby obydwu dokumentów zamierza się wykorzystać wyniki prac badawczych prowadzonych przez partnerów na poziomie szczegółowym w ramach projektu (działania wykonywane w zlewni Tażyny, będącej pod wieloma względami zlewnią reprezentatywną dla terenów rolnych województwa). Zastosowana zostanie metoda upowszechnienia w skali regionalnej konkretnych rozwiązań aplikacyjnych, które w ramach projektu zostaną wypracowane w pozostałych modułach. Wdrożony zostanie szczególnie rodzaj powiązania pomiędzy modułami o charakterze badawczym, a szybkim i bezpośrednim wdrożeniem ich wyników w praktyce polityki rozwoju regionalnego. Dlatego zamierza się przyjąć dwuetapowy tryb prac nad dokumentami programowymi – w pierwszej fazie projektu dokumenty zostaną sporządzone na podstawie wiedzy ogólnej, po czym nastąpi rozpoczęcie wdrażania ich ustaleń, a w końcowej fazie projektu, gdy będą znane szczegółowe wyniki prac w pozostałych modułach, nastąpi aktualizacja obydwu programów, w celu wprowadzenia do nich ustaleń poszerzających, wynikających z przeprowadzonych badań. Oprócz prac projektowych zmierzających do sformułowania dwóch dokumentów programowych, w ramach tego zadania Województwo Kujawsko-Pomorskie prowadzić będzie także działania monitorujące w obszarach tematycznych zbieżnych z tematyką tych dokumentów oraz działania promocyjno-edukacyjne na terenie województwa, upowszechniające wiedzę o rosnącym znaczeniu problematyki adaptacji do zmian klimatu. Zaplanowano 23 spotkania w powiatach, 2 konferencje międzynarodowe, filmy promocyjne. Planowany okres realizacji projektu to październik 2022 r. – wrzesień 2027 r. Rozstrzygnięcie naboru spodziewane jest na kwiecień-maj 2022 roku (wówczas będzie wiadomo, czy projekt będzie realizowany). **Koordynator projektu:** prof. dr hab. Maciej Zalewski, Europejskie Regionalne Centrum Ekohydrologii PAN. **Beneficjenci projektu:** Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB), Województwo Kujawsko-Pomorskie, Centrum Badań Kosmicznych Polskiej Akademii Nauk (PAN), Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne, Zakład Ichtibiologii i Gospodarki Rybackiej PAN, Związek Gmin Ziemi Kujawskiej. **Beneficjenci powiązani z projektem:** Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Zarząd Zlewni w Toruniu, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie.

W województwie kujawsko-pomorskim znajduje się **10 parków krajobrazowych** – dla wszystkich organem prowadzącym jest Samorząd Województwa. Są to:

- Wdecki Park Krajobrazowy;
- Brodnicki Park Krajobrazowy;
- Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy;

- Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy;
- Krajeński Park Krajobrazowy;
- Nadgoplański Park Tysiąclecia;
- Tucholski Park Krajobrazowy;
- Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą (dawna nazwa Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego), w skład którego wchodzi trzy parki:
  - Chełmiński Park Krajobrazowy;
  - Nadwiślański Park Krajobrazowy;
  - Park Krajobrazowy Góry Łosiowe.

Działania na terenie parków krajobrazowych w 2021 roku:

we Wdeckim Parku Krajobrazowym:

- zakończono realizację inwestycji związanej z utworzeniem **Centrum Czynnej Ochrony Przyrody Wdeckiego Parku Krajobrazowego** w miejscu dawnego ośrodka kultury w Tleniu. Dzięki jego budowie park krajobrazowy będzie mógł przedstawić gościom całoroczną ofertę turystyczno-szkoleniową i organizować kilkudniowe warsztaty przyrodnicze. Całkowita wartość inwestycji wyniosła ponad **3,7 mln zł**, z czego ponad **2,8 mln zł** stanowiło dofinansowanie ze środków unijnych w ramach RPO WKP 2014-2020;
- zorganizowano liczne konkursy internetowe: „Dokarmianie ptaków zimą” – styczeń, „Zimowe paczki” – luty, „W poszukiwaniu wiosny” – marzec-kwiecień, „Logogryf z niezapominajką” – maj, „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski” – luty-czerwiec, „Dzień wypadów do Parku” – lipiec, „Raj dla owadów” – sierpień, „Otwarty krajobraz” – październik, „Domek dla jeża” – październik-listopad, „Promocja wydawnictwa” – grudzień, w których uczestniczyło łącznie **189** osób;
- zorganizowano akcję informacyjno-promocyjną „Poznaj region z przewodnikiem” (maj 2021 r., **25** uczestników);
- zorganizowano V edycję Ogólnopolskiego Konkursu „Perty Polskiej Przyrody”, na konkurs wpłynęło **1 440** prac, nagrodzono **29** z nich;
- przygotowano materiały do przeprowadzenia przyrodniczej gry terenowej promującej Rezerwat Biosfery „Bory Tucholskie”;
- przygotowano wsad merytoryczny do publikacji „Wdecki Park Krajobrazowy. Historia regionu źródłem pisana. Część II”;
- kontynuowano badania archeologiczne na terenie odkrytej w 2017 roku osady z okresu wpływów rzymskich. Na ten cel Park pozyskał dofinansowanie w wysokości **34 000,00 zł** od Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Przeprowadzono badania nieinwazyjne za pomocą skaningu geomagnetycznego na powierzchni **3** ha, a następnie przeprowadzono sondaż w wybranych miejscach metodą wykopaliskową.

w Brodnickim Parku Krajobrazowym:

- zorganizowano wojewódzki konkurs „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski” 2020/2021, w którym udział wzięły wszystkie parki krajobrazowe z województwa kujawsko-pomorskiego;
- realizowano zajęcia edukacyjne, w siedzibie Brodnickiego Parku Krajobrazowego udział w zajęciach wzięły **2 154** osoby, w Ośrodku Edukacji Ekologicznej „Miętowy Gaj” – **1 247** osób;
- z platform widokowych w Gaju-Grzmięcy i Robotnie skorzystało **1 178** osób;
- ze schronu kajakowego i rowerowego skorzystały **1 423** osoby.

w Gostynińsko-Włocławskim Parku Krajobrazowym:

- GWPK uzyskał dofinansowanie z Inkubatora wniosków LIFE w ramach programu priorytetowego nr 8.3 „Horyzontalne Współfinansowanie programu LIFE”. Pozyskanie środków umożliwiło aplikowanie do programu LIFE 2021-2027. Realizację projektu, którego celem jest pozyskanie środków na przygotowanie wniosku LIFE pt. „Ochrona różnorodności biologicznej poprzez ochronę owadów zapylających i ważek na terenie wybranych państw UE”, rozpoczęto w grudniu 2021 r. Intencją programu jest poprawa jakości środowiska, w tym środowiska naturalnego, przy wykorzystaniu przez Polskę środków dostępnych w ramach Programu LIFE.

w Górznieńsko-Lidzbarskim Parku Krajobrazowym:

- zorganizowano **239** zajęć edukacyjnych w postaci: zajęć terenowych, warsztatów wyjazdowych, e-lekcji, wykładów/prelekcji, konkursów, w których uczestniczyło łącznie **4 891** osób;
- współorganizowano VI Międzypokoleniową Sztafetę Turystyczną „Razem do trójstyku”, 25 września 2021 r. w wydarzeniu udział wzięło ok. **200** osób;
- zrealizowano 12 działań związanych z promocją parku, tj. festyny, pikniki, rajdy, stoiska, wystawy, w których udział wzięło **8 391** osób;
- przeprowadzono **11** działań związanych z kontrolą i monitoringiem przyrody.

Ponadto na terenie: Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego, Brodnickiego Parku Krajobrazowego, Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego i Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą zorganizowano jednodniowe zajęcia edukacyjne, skierowane do dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych i dorosłych. W zajęciach udział wzięło 2 000 osób.

w Krajeńskim Parku Krajobrazowym:

- z oferty Ośrodka Edukacji Przyrodniczej Krajeńskiego parku Krajobrazowego w Więcborku, oddanego do użytkowania w 2020 r., skorzystało 2 100 osób;
- na powierzchni Parku (74 985,60 ha) przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów;
- w ramach pozyskania środków z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zrealizowano zajęcia edukacyjne dla 500 osób, a w ramach edukacji przyrodniczej prowadzonej przez Park udało się przeszkolić ok. 2000 osób;
- złożono wnioski do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach programu Life +, planowanego do realizacji w latach 2023-2028;
- zorganizowano konkurs fotograficzny „Krajeński Park Krajobrazowy i Nadleśnictwo Runowo w obiektywie”;
- współorganizowano VIII Zlot Kujawsko-Pomorskiej Grupy Komitetu Ochrony Orłów.

Nowa siedziba Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia w Kruszwicy, fot. Szymon Zdziebło

w Nadgoplańskim Parku Krajobrazowym:

- 18 czerwca 2021 r. uroczystie otwarto **nową siedzibę Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia w Kruszwicy**. W ramach inwestycji, istniejący budynek pałacyku przy Mysiej Wieży w Kruszwicy przeszedł gruntowną modernizację i termomodernizację. Dobudowana została nowa część (parter i pierwsze piętro), w której znalazły się między innymi podzielona na sekcje ekspozycja przyrodniczo-historyczna oraz sale: wykładowa i multimedialna. W nowych salach zaaranżowano wystawę przyrodniczo-historyczną „U źródeł polskości”, na której można zobaczyć m.in. dyby z Mysiej Wieży oraz księgi Samuela Pufendorfa z 1694 roku. Ekspozycja ma charakter interaktywny. Za sprawą nowoczesnego sprzętu można wirtualnie „przebrać się” w stroje z epoki średniowiecza, przeczytać wirtualny komiks o królu Popielu czy zbudować Mysią Wieżę z ogromnych klocków. Do nowych pomieszczeń trafił wysokiej klasy sprzęt edukacyjny. W ramach działalności Parku planowane są wystawy tematycznie związane z miastem, np. z winiarnią czy zakładami olejarskimi. Przeprowadzona z sukcesem inwestycja pozwoli edukatorom Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia na prowadzenie zajęć w komfortowych warunkach, a zakupiony sprzęt umożliwi przekazywanie wiedzy z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, co szczególnie docenią dzieci i młodzież. Zdobyte informacje przyczynią się do kształtowania postaw proekologicznych zarówno wśród dzieci, jak i osób

dorostych. Planuje się, że rocznie takie lekcje zostaną przeprowadzone dla co najmniej 2 tysięcy dzieci, młodzieży i dorosłych. Całkowity koszt realizacji przedsięwzięcia wyniósł **3 300 000 zł**. **1 300 000 zł** to środki własne budżetu Województwa, **1 500 000 zł** wyniosło dofinansowanie z *RPO WKP 2014-2020*, natomiast wkład Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wyniósł **480 000 zł**. W uroczystości otwarcia uczestniczyli Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska i Marszałek Województwa Piotr Całbecki;

- w ramach realizacji projektu „Poprawa różnorodności biologicznej poprzez zarybienie jeziora Gopło oraz rozbudowa obiektu o część ekspozycji przyrodniczo-historycznej”, zarybiono jezioro Gopło narybkiem suma europejskiego w ilości **500 kg**.

w Tucholskim Parku Krajobrazowym:

- w ramach projektu „Eskapada – Poznaj swój region z przewodnikiem”, zorganizowano wycieczkę krajoznawczą nad Wielki i Mały Kanał Brdy, w wydarzeniu, które odbyło się 30 maja 2021 r. uczestniczyło **30 osób**;
- w ramach wydarzenia Dzień Krajobrazu zorganizowano wycieczkę krajoznawczą nt. historyczne łąki wokół Wielkiego i Małego Kanału Brdy, w wydarzeniu 23 października 2021 r. uczestniczyło **11 osób**;
- z okazji 35-lecia Tucholskiego Parku Krajobrazowego, 30-lecia Zaborskiego Parku Krajobrazowego i 10-lecia Rezerwatu Biosfery Bory Tucholskie, 4-5 listopada 2021 r. współorganizowano konferencję naukową pt. „Rola i funkcjonowanie parków krajobrazowy w rezerwach biosfery”, udział w konferencji wzięło **108 osób**;
- przeprowadzono **39** zajęć terenowych (w tym **23** finansowane z dotacji WFOŚiGW z zadania: „Edukacja ekologiczna w parkach krajobrazowych: Tucholskim Parku Krajobrazowym”), w których uczestniczyło **910** osób o następujących tematach:
  - „Jak dokarmiać ptaki zimą, aby im nie szkodzić?”, zajęcia mające na celu: poznanie podstawowych gatunków ptaków zimujących w Polsce, poznanie głosów wybranych gatunków ptaków, wskazanie właściwych zasad dokarmiania ptaków miejskich i wodnych, zwrócenie uwagi na problem zmian klimatu i wpływu na zachowania ptaków oraz praktyka obserwacji ptaków przy pomocy lornetki w terenie;
  - „Dla kogo kwitną kwiaty?” i „Z kwiatka na kwiatek – dzicy zapylacze”, celem zajęć było: poznanie różnorodności gatunkowej dzikich pszczoł, uświadomienie korelacji życia człowieka i owadów zapylających, poznanie mechanizmu i efektu zapylania kwiatów przez owady, poznanie budowy pszczoły i cyklu rozwojowego, rozpoznawanie śladów występowania dzikich pszczoł w środowisku, uświadomienie zagrożeń dla owadów zapylających, poznanie roślin miododajnych w lesie, wskazanie sposobów ochrony zapylaczy przed wyginieniem;
  - „Miejski ogród przyjazny naturze”, uczestnicy poznali: właściwy sposób zakładania ogrodu w mieście sprzyjającego różnorodności biologicznej, zasady projektowania ogrodu z podziałem na strefy funkcjonalne, gatunki rodzime i chronione roślin zielnych, drzew i krzewów, schrony dla nietoperzy i budki lęgowe dla ptaków, hotele dla owadów oraz inne działania sprzyjające zatrzymaniu zwierząt w ogrodzie, np. płazów, jeży, itp.;
  - „Kleszcze”, celem zajęć było: zapoznanie uczniów z budową i biologią kleszczy jako przenosicieli chorób, zapoznanie z podstawowymi objawami i powikłaniami boreliozy oraz wirusowego odkleszczowego zapalenia mózgu, wskazanie sposobów zapobiegania ukąszeniom oraz usuwania wbitego w skórę kleszcza;
  - „Trujące rośliny i zwierzęta jadowite”, uczestnicy pogłębili wiadomości na temat trujących roślin i zwierząt jadowitych występujących w Polsce, a także zapoznali się z zasadami udzielania pierwszej pomocy przy zatruciach substancjami roślinnymi oraz ukąszeniach i użądleniach spowodowanych przez zwierzęta;
  - „Tajemnice świata grzybów”, celem zajęć było m.in: ukazanie uczniom różnorodności biologicznej grzybów, wskazanie gatunków jadalnych i trujących, ukazanie roli jaką grzyby spełniają w środowisku;
  - zorganizowano „warsztaty mikologiczne”, czyli zajęcia terenowe poprzedzające wystawę grzybów, celem spotkania było omówienie zebranych gatunków i cech morfologicznych pozwalających na rozróżnienie, a także przekazanie uczniom podstawowej wiedzy o oznaczaniu grzybów, ukazanie bogactwa gatunkowego oraz roli grzybów w przyrodzie;
  - realizowano prelekcje i zajęcia dydaktyczno-stacjonarne, w których łącznie uczestniczyło **8 291** osób;
  - przeprowadzono **3** prelekcje online: „Torfowiska-ostoja różnorodności”, „Formy ochrony przyrody”, „Nietoperze Tucholskiego Parku Krajobrazowego”;
  - **21** zajęć w placówkach: „Z kwiatka na kwiatek – dzicy zapylacze”, „Skrzydlaty rybak”, „Sekrety królestwa grzybów”, „50 ciekawostek z życia grzybów”, „Sekretne życie grzybów”;
- dokonano **208** wpisów na facebooku, na które zareagowało **7 807** osób. E-edukację na facebooku prowadzono w zakresie: walory przyrodnicze, turystyczne i krajobrazowe TPK, relacje z monitoringu przyrodniczego, regionalne legendy, obchody świąt przyrodniczych, relacje z zajęć edukacyjnych i rajdu,

zimowe grzyby, grzybowe zwiastuny wiosny, wędrówki zimorodka, morfologia, gatunki rodzime roślin w Miejskim ogrodzie przyjaznym naturze przy siedzibie, ochrona przyrody, zapowiedzi imprez i relacje, atrakcje przyrodnicze, turystyczne i historyczne TPK;

- przeprowadzono konkursy: „Ze środowiskiem na Ty”, „Wierszowanki na zimowe poranki”, „Kartka dla leśnika”, „Detal”, w których udział wzięło łącznie 750 osób;
- zorganizowano XXVIII Wystawę Grzybów, którą odwiedziło 630 zwiedzających. W zbiorach znalazło się 98 gatunków grzybów: jadalnych, trujących i niejadalnych;
- przygotowano stoiska promocyjno-edukacyjne TPK na Jarmarku Świętojańskim w Tucholi oraz pikniku powiatowym w ramach tygodnia zrównoważonego transportu „Korzystaj ze zrównoważonej mobilności. Dbaj o zdrowie”.

W działaniach edukacyjnych, promocyjnych i turystycznych organizowanych w Tucholskim parku Krajobrazowym uczestniczyło łącznie 11 180 osób.

w Zespole Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą:

- kontynuowano realizację projektu pn. „Modernizacja zagrody wiejskiej w Dusocinie na potrzeby ośrodka edukacji ekologicznej na terenie Parku Krajobrazowego „Góry Łosiowe” wraz z czynną ochroną przyrody na obszarze Natura 2000”. Działania podjęte w projekcie przyczynią się m.in. do wzrostu ochrony i promocji obszarów cennych przyrodniczo w regionie, utworzenia infrastruktury umożliwiającej koordynowanie czynnej ochrony obszaru PK Góry Łosiowe, poprzez inwentaryzację miejsc bytowania i rozrodu kumaka nizinnego szczególnie w międzywale oraz na dnie doliny Wisły. W 2021 r. w ramach realizacji projektu wyłoniono wykonawcę, podpisano umowę oraz wykonano przyłącze wodociągowe;
- w dalszym ciągu trwały prace nad powstaniem stacji terenowo-badawczej Podmoście. Na ten cel zaadaptowane zostaną: budynek „mieszkalny” oraz budynek gospodarczy usytuowany w Chełmnie przy „Starej Stoczni”. Będzie to atrakcyjny punkt służący edukacji ekologicznej z możliwością odbywania się w nim wykładów dotyczących zasobów przyrodniczych, prowadzenia terenowych warsztatów przyrodniczych. Uzupełnieniem działań będzie czynna ochrona ptaków wodno-błotnych, zasiedlających piaszczyste wyspy na Wiśle na obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły, która prowadzona będzie dzięki zakupowi i modernizacji barki służącej jako sztuczna wyspa rozrodcza dla rybitw rzecznych, białoczelnych i ptaków siewkowych;
- wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Województwem Kujawsko-Pomorskim, Urzędem Miejskim w Świeciu, Towarzystwem Przyjaciół Dolnej Wisły i powiatem świeckim zorganizowano 21-22 sierpnia 2021 r. Festiwal Smaku w Grucznie. W wydarzeniu uczestniczyło ok. 900 osób;
- realizowano działania związane z promocją Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą, m.in. poprzez zamieszczanie informacji na profilu społecznościowym facebook, a łączna oglądalność postów wyniosła ok. 59 tys. wyświetleń.

Ponadto, w ramach edukacji ekologicznej w Tucholskim Parku Krajobrazowym, Nadgoplańskim Parku Tysiąclecia, Wdeckim Parku Krajobrazowym, Krajeńskim Parku Krajobrazowym przeprowadzono działania edukacyjne dla młodzieży i dzieci zamieszkałych na terenie tych parków. W zajęciach uczestniczyło 500 osób.

Na terenie gmin, na których znajdują się parki krajobrazowe zorganizowano także konkurs pn. „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”. Konkurs, którego pierwsza edycja odbyła się w 2002 roku, początkowo miał zasięg międzywojewódzki, by z czasem przerodzić się w konkurs ogólnopolski. Celem ogólnopolskiego konkursu jest zarówno zdobycie i pogłębianie wiedzy na temat polskich parków krajobrazowych i innych zagadnień z dziedziny ekologii, ochrony przyrody, ochrony środowiska, jak również kształtowanie świadomości oraz rozbudzanie zamiłowania do świata przyrody. Konkurs przeznaczony jest dla uczniów szkół podstawowych. W pięciu etapach konkursu: szkolnym, gminnym, parkowym, wojewódzkim i ogólnopolskim poszukiwana jest najlepsza drużyna, która zdobywa przechodnie trofeum konkursu – statuetkę z sową – symbolem mądrości. 9 czerwca 2021 r. odbył się finał XX edycji konkursu. Drużyna Szkoły Podstawowej nr 1 w Więcborku, reprezentująca Krajeński Park Krajobrazowy i województwo kujawsko-pomorskie, w rozgrywkach na szczeblu krajowym zajęła 3 miejsce. Laureaci konkursu 12 lipca 2021 r. spotkali się z Marszałkiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ ZADAŃ W PARKACH KRAJOBRAZOWYCH

Wdecki Park Krajobrazowy. Podstawowym działaniem mającym na celu zmniejszenie negatywnych skutków społecznych pandemii było prowadzenie edukacji i akcji informacyjnej w mediach społecznościowych, tj. Facebook, Instagram. Według statystyk udostępnianych przez portale, umieszczane treści zostały wyświetlone ponad 400 000 razy. Liczba osób stale subskrybujących informacje o parku wynosi 3 900 osób, co powoduje, że Wdecki Park Krajobrazowy zajmuje 3 miejsce w kraju w kategorii parki krajobrazowe. Planowane wydarzenia odwołane/nieprzeprowadzone ze względu na obostrzenia sanitarne:

- „Noc sów”, edycja jesienna;

- Festyn Lato w Parku;
- spotkanie autorskie z pisarzem przyrodnikiem Markiem Pióro;
- „Dzień pszczół”;
- spotkanie informacyjne dotyczące badań archeologicznych;
- spotkania stacjonarne z uczniami w szkołach współpracujących z parkiem;
- cykliczne spotkania organizowane dla członków Klubu Seniora „Osia”;
- finał wojewódzki i ogólnopolski konkursu Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski;
- spacer z okazji Dnia Krajobrazu;
- udział w inauguracji sezonu turystycznego w Tleniu, Dniach Osia, Dożynkach gminnych w Osiu i Drzycimiu;
- udział w festynach z okazji Dnia Dziecka w Osinach i Tleniu;
- konkursy: „Jestem młodym przyrodnikiem” w Lipinkach, „Gala Kociewska” w Warlubiu, „Zielono Mi” w Świekatowie, konkurs ekologiczny w Wierzchach;
- konkursy organizowane przez WPK na imprezach plenerowo-edukacyjnych;
- konkursy organizowane przez WPK: „Moje ulubione zwierzątko leśne”, „W harmonii z przyrodą”;
- konkurs internetowy „Z biegiem Wdy” z powodu nieotrzymania promesy z WFOŚiGW w Toruniu;
- warsztaty plastyczno-ornitologiczne z Dawidem Kilonem;
- na etapie szkolnym (pierwszym) zakończono konkurs pn. „Rezerwat Biosfery Bory Tucholskie” – największy z jedenastu” pierwotnie planowany na 3 etapy;
- zawieszono realizację opracowanego questingu dot. dziedzictwa kulturowo-historycznego miejscowości Osie;
- większość zajęć dydaktycznych na ścieżce dydaktycznej „Zatoki”.

Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy. W związku z obostrzeniami sanitarnymi działalność edukacyjna Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego, szczególnie w I połowie 2021 r. została częściowo przeniesiona do Internetu. Zwiększono aktywność na oficjalnej stronie internetowej oraz fanpage'u Facebook. Materiały promocyjne wraz z ofertą edukacyjną dostępne były do pobrania w formie elektronicznej na stronie internetowej GLPK. W okresie od stycznia do kwietnia 2021 r. w związku z obostrzeniami, zajęcia edukacyjne prowadzone były głównie w trybie zdalnym w formie e-lekcji. Zajęcia stacjonarne (w sali dydaktycznej) prowadzone były dla mniejszych liczebnie grup.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa oraz ochrony zdrowia pracowników i interesantów, Ośrodek edukacji ekologicznej GLPK w Rudzie wyposażony został w dwie stacje do dezynfekcji rąk. Do dyspozycji pracowników dostępne były środki dezynfekcyjne, maseczki ochronne oraz jednorazowe rękawiczki.

Z powodu pandemii w 2021 roku zrezygnowano z organizacji „Międzynarodowego Dnia Przewodnika Turystycznego”. Nie odbyła się także 4. edycja Górznieńskiego Maratonu MTB, wspieranego przez Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy.

Krajeński Park Krajobrazowy. W związku z trwającym stanem epidemicznym przestrzegano Zarządzenia Dyrektora Krajeńskiego Parku Krajobrazowego nr 2/2020 z dnia 16 listopada 2020 r. w sprawie instruktażu dotyczącego postępowania w związku z zagrożeniem epidemicznym wirusem SARS-CoV-2. W wyniku pandemii Covid-19 nie udało się zrealizować lub zrealizowano w ograniczonym zakresie następujące zadania:

- ogólnopolski konkurs „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”;
- „Noc Sów”;
- X Krajeński Rajd Rowerowy;
- organizacja stoisk na festynach i piknikach edukacyjnych;
- rozstrzygnięcie konkursu fotograficznego;
- akcja sprzątanie świata;
- akcja wieszania budek dla ptaków;
- zajęcia w szkołach.

Stan pandemii nie wpłynął znacząco na realizowanie zadań statutowych z zakresu ochrony przyrody oraz bieżących zadań organizacyjnych Parku, w tym związanych z realizacją projektów dofinansowanych ze źródeł zewnętrznych. Dzięki wdrożeniu reżimu sanitarnego wiele zadań udało się wykonać bez zagrożenia dla życia i zdrowia, zgodnie z przyjętymi harmonogramami rzeczowo-finansowymi. W największym stopniu stan pandemii wpłynął na działalność edukacyjną i promocyjną Krajeńskiego Parku Krajobrazowego ze względu na odwołanie wielu przedsięwzięć edukacyjnych i zamknięcie szkół. Wskutek wprowadzenia przepisów zakazu zgromadzeń i

zachowania dystansu społecznego wiele spośród działań promocyjnych jak np. rajdy rowerowe zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa należało odwołać.

Nadgoplański Park Krajobrazowy. Ze względu na sytuację epidemiczną zrezygnowano z organizacji imprezy plenerowej „Lato w Parku”.

Tucholski Park Krajobrazowy. W związku z trwającą pandemią Covid-19 w zakresie edukacji nie zrealizowano konkursu „Przyroda wokół nas” w kategorii szkół podstawowych i szkół specjalnych oraz uroczystych obchodów „Dnia Polskiej Niezapominajki”. Ponadto częściowo ograniczono zajęcia dydaktyczne i prelekcje multimedialne.

W zakresie rozwoju **infrastruktury na rzecz ochrony środowiska** na obszarach wiejskich w ramach *Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020*:

- wybudowano/przebudowano **20,9** km systemów kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych;
- wybudowano **188** przydomowych oczyszczalni ścieków.

TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA WOJEWÓDZTWA

Kluczowe wartości stanu rozwoju energetyki odnawialnych źródeł energii w województwie kujawsko-pomorskim:

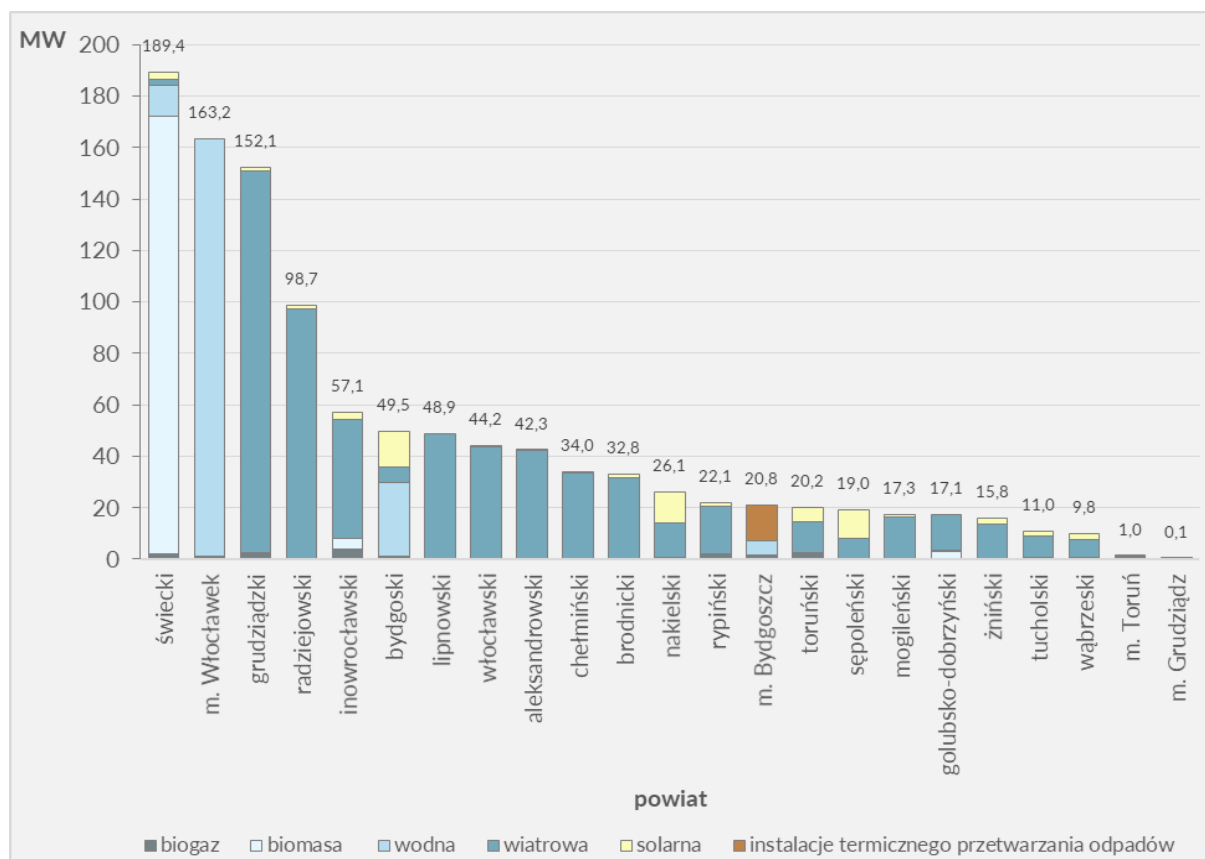
- **3 694,0** GWh energii elektrycznej produkowanej ze źródeł odnawialnych (dane za 2020 r.);
- **13,1%** udziału w krajowej produkcji energii elektrycznej z OZE (dane za 2020 r.);
- **45,4%** udziału energii produkowanej z OZE w produkcji energii elektrycznej w województwie ogółem (dane za 2020 r.);
- **1 092,5** MW potencjału wytwórczego OZE na terenie województwa (dane wg stanu na czerwiec 2021 r.);
- **6** rodzajów instalacji OZE w województwie kujawsko-pomorskim (dane wg stanu na czerwiec 2021 r.).

Obserwowany od wielu lat znaczący negatywny wpływ rozwoju gospodarczego na środowisko (m.in. nadmierna eksploatacja surowców energetycznych, zanieczyszczenia, wzrost emisji gazów cieplarnianych) i postępujące negatywne zmiany klimatyczne są jednym z ważniejszych czynników determinujących działania na rzecz transformacji energetycznej – zmniejszenia znaczenia energetyki konwencjonalnej opartej głównie na stałych paliwach kopalnych na rzecz wsparcia nowych technologii sprzyjających rozwojowi źródeł odnawialnych i ich wykorzystaniu w produkcji energii elektrycznej. Znaczący udział województwa kujawsko-pomorskiego w krajowej produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii (OZE) wiąże się z bardzo dobrymi uwarunkowaniami do ich rozwoju (w szczególności w zakresie energetyki wodnej, słonecznej i biomasy). Warty podkreślenia jest potencjał hydroenergetyczny dolnej Wisły, który stanowi 90% całego potencjału hydroenergetycznego województwa. W praktyce jednak, ze względu na kontrowersje społeczne związane z energetycznym wykorzystaniem dużych rzek, w tym Wisły, znacznie większy sumaryczny efekt, bez powodowania tego typu konfliktów, można osiągnąć poprzez realizację rozproszonych instalacji – zawodowych, bądź niewielkich przydomowych, bazujących przede wszystkim na energii słonecznej. Województwo posiada silne predyspozycje do dywersyfikacji źródeł odnawialnych i rozwoju energetyki rozproszonej, w której coraz silniej zaznacza się model prosumencki. Zgodnie z ustawą o Odnawialnych Źródłach Energii, prosument energii odnawialnej to podmiot wytwarzający energię elektryczną wyłącznie ze źródeł odnawialnych, który niewykorzysta nadwyżkę energii dystrybuje do sieci.

W 2020 roku⁵⁴ województwo kujawsko-pomorskie wyprodukowało **3694,0 GWh** energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, co pozycjonowało je na drugim miejscu w kraju (za województwem zachodniopomorskim), a wartość ta stanowiła **13,1%** krajowej energii wyprodukowanej z OZE (BDL GUS). Jednocześnie wskazać należy, że ze źródeł odnawialnych w 2020 r. produkowano **45,4%** energii elektrycznej w województwie ogółem. Na rozwój odnawialnych źródeł energii w województwie kujawsko-pomorskim w ostatnich latach wpłynęły w znacznym stopniu uwarunkowania prawne. W 2016 roku ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych zahamowała dość szybki rozwój energetyki wiatrowej (która nie była optymalnym źródłem energii odnawialnej – w warunkach osadniczych województwa kujawsko-pomorskiego, często powodowała trudne do akceptacji negatywne

⁵⁴ Brak danych za rok 2021.

oddziaływania), a od 2019 roku dzięki programom wsparcia dla prosumentów nastąpił radykalny wzrost mocy zainstalowanej w energetyce słonecznej (z 15,2 MW w 2019 roku do 61,2 MW w czerwcu 2021 roku, a więc wzrost czterokrotny). W zakresie energetyki opartej na biomasie, biogazie i wodach płynących występuje pewna stagnacja. Wynika ona prawdopodobnie ze skomplikowania procedury inwestycyjno-środowiskowej przy budowie nowych elektrowni wodnych oraz z problemów w stworzeniu stabilnej sieci dostawców surowców do produkcji energii (dotyczy to w szczególności biogazowni i dużych elektrowni na biomasę). Z powyższych powodów ogólne tempo rozwoju OZE w ostatnich latach w regionie było niewielkie, mimo widocznego wzrostu ilości mikroinstalacji fotowoltaicznych, ponieważ we wcześniejszych latach wyraźny przyrost mocy zapewniały duże inwestycje w energetyce wiatrowej, a rozwój energetyki słonecznej nastąpił z bardzo niskich wartości bazowych.

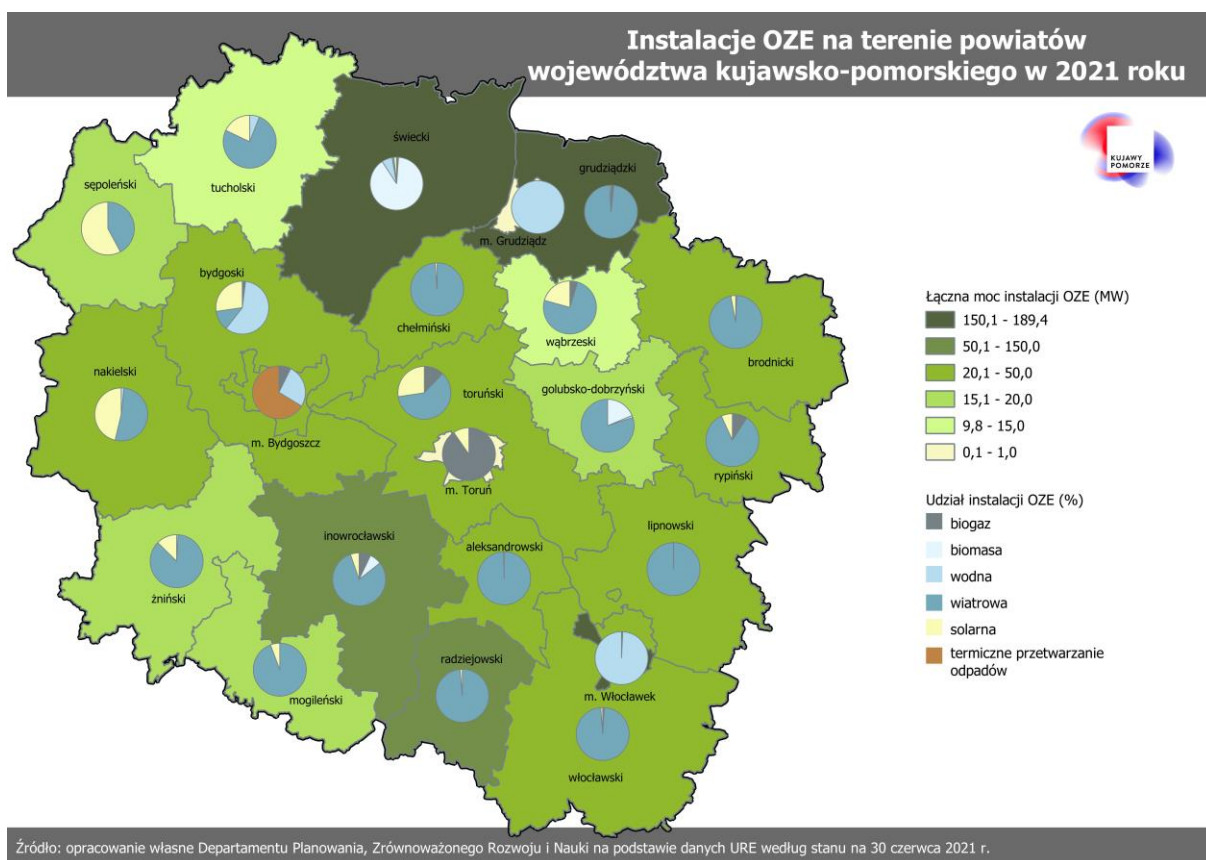

Rysunek 21. Moc zainstalowana poszczególnych instalacji wytwórczych OZE na terenie powiatów województwa kujawsko-pomorskiego według stanu na 30 czerwca 2021 roku (MW)

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych URE według stanu na 30 czerwca 2021 roku

Według ostatnich dostępnych danych Urzędu Regulacji Energetyki (URE) (stan na czerwiec 2021 roku), dominującym źródłem potencjału wytwórczego energii elektrycznej z OZE w województwie kujawsko-pomorskim były instalacje wiatrowe, których łączna moc wynosiła 610,9 MW, co stanowiło 55,9% udziału w łącznej mocy instalacji wytwórczych OZE na terenie województwa, wynoszącej 1092,5 MW. Ten rodzaj instalacji dominował w strukturze źródeł OZE w 16 powiatach województwa. Drugim pod względem potencjału wytwórczego rodzajem OZE w województwie były instalacje wodne, których łączna moc zainstalowana osiągnęła 210,8 MW, z czego 162 MW zapewniała elektrownia wodna na Wiśle we Włocławku. Elektrownie wodne dominowały w strukturze produkcji energii z OZE w 3 powiatach (bydgoskim, m. Grudziądz i m. Włocławek, a w przypadku dwóch ostatnich stanowiły w zasadzie jedyne źródło potencjału wytwórczego OZE (we Włocławku znikomy był udział biogazu). Jedynym powiatem o silnie rozwiniętej energetyce biomasy w województwie był powiat świecki, w którym ten rodzaj OZE osiągał 169,8 MW mocy zainstalowanej (spośród łącznej mocy 177,2 MW), co przekładało się także na dość wysoki, ponad 15% udział tego źródła w łącznej mocy energii źródeł odnawialnych. Wskazać należy jednak, iż biomasa stanowiła potencjał wytwórczy energii z OZE jedynie w 3 powiatach województwa. W przypadku energetyki solarnej największe moce zainstalowane odnotowano w powiatach: bydgoskim, nakielskim i sępoleńskim (odpowiednio: 13,5, 12,1 i 11,0 MW), a w przypadku powiatu sępoleńskiego zaznaczyć należy wyjątkowo wysoki udział tego typu energetyki w potencjale wytwórczym OZE, który kształtował się na poziomie 57,8%. Udział energetyki solarnej, jako dopiero rozwijającego się źródła niekonwencjonalnego, w łącznej mocy zainstalowanej OZE na terenie województwa wynosił 5,6%. Biogaz, jako także jeszcze stosunkowo słabo rozwinięte źródło odnawialne

w województwie, stanowił na koniec czerwca 2021 roku zaledwie **1,7%** łącznej mocy zainstalowanej OZE, tj. **18,6 MW**. Charakterystyczny był dominujący udział tego źródła w Toruniu, gdzie potencjał wytwórczy instalacji wynosił **0,9 MW**. **Biogazownie** występowały jedynie w **11 powiatach** województwa kujawsko-pomorskiego – z czego największą moc zainstalowaną (**4 MW**) osiągały w **powiecie inowrocławskim**, gdzie nie stanowiła ona jednak znaczącego udziału w mocy zainstalowanej OZE. Jedynym powiatem posiadającym **instalację termicznego przetwarzania odpadów** do produkcji energii elektrycznej i ciepłej był powiat m. Bydgoszcz, gdzie jej moc zainstalowana osiągała **13,8 MW**. Warty podkreślenia jest fakt że, w czerwcu 2021 roku najbardziej rozwiniętym powiatem w zakresie potencjału wytwórczego OZE – zarówno w mocy zainstalowanej (**189,4 MW**) jak i dywersyfikacji źródeł pochodzenia tej energii (powiat, w którym występowało **5 z 6** źródeł energii OZE obecnych na terenie województwa), był powiat **świecki**. Istotne znaczenie w zakresie kształtowania potencjałów ponadregionalnych rozwoju OZE w oparciu o energetykę wiatrową posiada natomiast powiat grudziądzki za sprawą wielkopowierzchniowych farm wiatrowych (np. Gawłowice, Linowo, Radzyń Chełmiński). W rozkładzie przestrzennym wielkości mocy zainstalowanej na terenie województwa zauważyć można zatem **silny rozwój energetyki OZE w jego północnej części, a także znaczący w powiatach inowrocławskim, radziejowskim i m. Włocławek**. Wskazać należy jednak, że dominujące w województwie kujawsko-pomorskim źródło niekonwencjonalne jest bardzo silnie uzależnione od warunków pogodowych – zatem nawet po zrealizowaniu planowanych na terenie województwa inwestycji, tj. stopień wodny Siarzewo i elektrownie słoneczne (de facto źródła OZE również narażonych na niekorzystne warunki pogodowe i klimatyczne), trudno będzie o stabilizację energetyczną przy założeniu całkowitego zniwelowania „ślądu węglowego” w praktyce. Takie założenie wymagałoby docelowo **zmniejszenia energochłonności przemysłu, rozbudowanej sieci magazynów energii oraz inteligentnej sieci energetycznej „Smart Grid”**. Pomimo stopniowego rozwoju energetyki odnawialnej, w największych miastach województwa wciąż funkcjonują duże systemy ciepłownicze oparte na spalaniu paliw kopalnych – węgla kamiennego i gazu ziemnego (Toruń), paliwa węglowego i gazu (Bydgoszcz), węgla kamiennego i gazu (Włocławek), węgla kamiennego (Grudziądz), węgla kamiennego i miazgi węglowej (Inowrocław).

Rysunek 22. Instalacje OZE na terenie powiatów województwa kujawsko-pomorskiego według stanu na 30 czerwca 2021 r.

Reasumując, struktura źródeł mocy zainstalowanej OZE w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego ma dość **jednolity charakter przestrzenny**. Zwiększony udział energetyki wodnej w czterech powiatach wiąże się ściśle z uwarunkowaniami fizycznogeograficznymi – występowaniem potencjałów hydroenergetycznych dolnej Wisły i rzeki Brdy. Na wynik powiatu świeckiego znacząco wpływa **przedsiębiorstwo przemysłu celulozowo-papierniczego Mondi Świecie**. Na terenie zakładu znajduje się elektrociepłownia opalana w **100% biomasa**.

Przestrzennie i strukturalnie mało znaczącym źródłem mocy zainstalowanej OZE jest obecnie biogaz rolniczy, jednakże posiadane przez województwo potencjały w związku z dużym pogłowiem zwierząt gospodarskich, pozwalają na stwierdzenie dobrych perspektyw rozwoju elektrowni biogazowych.

Wartym podkreślenia jest fakt, iż Województwo Kujawsko-Pomorskie obserwuje **projekt wsparcia dla pilotażowych spółdzielni energetycznych „Renaldo”**. Celem projektu jest udzielenie wsparcia eksperckiego w zakresie przygotowania do założenia pierwszych, pilotażowych spółdzielni energetycznych w 6 gminach na terenie województw kujawsko-pomorskiego i podlaskiego. Główną zasadą każdej tworzonej spółdzielni energetycznej jest pełna swoboda decydowania o rodzajach instalacji i ich lokalizacji, a także sposobie wzajemnych rozliczeń. Gminami uczestniczącymi w projekcie i tworzącymi spółdzielnie energetyczne są: Izbica Kujawska, Janowiec Wielkopolski oraz Łubianka. Gminami stowarzyszonymi w projekcie i uczestniczącymi w warsztatach są natomiast: Dobrcz, Nakło n. Notecią, Lubraniec, Brześć Kujawski. Dostęp do dokumentacji projektu mają natomiast następujące gminy: Solec Kujawski, Topólka, Barcin, Zakrzewo, Pruszcz, Wąpielsk, Świecie nad Osą, Osielsko, Zławieś Wielka, Koronowo, Waganiec, Mrocza, Sadki, Raciążek oraz Tłuchowo.

DZIAŁANIA NA RZECZ OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA PRZESTRZENI KULTUROWEJ

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej w 2021 r.:

- **90** zabytków nieruchomych objętych wsparciem i **60** zabytków ruchomych objętych wsparciem w ramach programu „Wsparcie opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego”;
- **12** wojewódzkich instytucji kultury, którym udzielono dotacji na prace remontowo-budowlane z budżetu Województwa oraz RPO WKP 2014-2020;
- wkład Województwa w dofinansowanie budowy pomnika „**W hołdzie Bohaterom Solidarności Robotniczej i Rolniczej**”, powstałego z okazji 40. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego;
- **rozwój zagospodarowania Parku Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939** (odsłonięcie tablicy pomordowanych duchownych, zakonników i sióstr zakonnych, pomnika poświęconego zamordowanym mieszkańcom wsi, chłopom i ziemianom oraz miejsca pamięci „**Każda kropla to wspomnienie kolejnej ofiary**”);
- X edycja prestiżowego konkursu Marszałka Województwa „**Dziedzictwo Wieków**” o medal „**Hereditas Saeculorum**”.

Ochrona zabytków i dziedzictwa narodowego stanowi jeden z priorytetów polityki Zarządu Województwa, realizowany poprzez działania związane z ochroną dziedzictwa materialnego i niematerialnego regionu. Samorząd Województwa realizuje programy opieki nad zabytkami od trzynastu lat. W 2021 r. przyjęto nowy *Program opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2024*. W ciągu ostatnich 13 lat na zadania związane z restauracją i remontami konserwatorskimi w zabytkowych obiektach Samorząd Województwa przekazał blisko **123** mln zł. W 2021 r. ponad **10** mln zł wyniosło wsparcie przekazane przez Samorząd Województwa na remonty konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkowych obiektach na terenie województwa. Dodatkowo, poza środkami przyznanymi w ramach dotacji podmiotowych, z budżetu Województwa udzielono wsparcia w kwocie ponad **1,5** mln zł wojewódzkim instytucjom kultury, z czego część przeznaczono także na zakupy i konserwację muzealiów.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa. Uchwałą nr XXXI/450/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 kwietnia 2021 r. utworzono nową Wojewódzką Instytucję Kultury – Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa z siedzibą w Toruniu. Jednym z głównym zadań Centrum będzie odrestaurowanie **klasycystycznego XIX-wiecznego zespołu pałacowo-parkowego w Nawrze, przejętego na mocy umowy darowizny zawartej ze spadkobiercami rodziny Sczanieckich przez Województwo Kujawsko-Pomorskie 9 grudnia 2020 r.** Na bazie obiektu, zgodnie z projektem kluczowym 222. *Strategii Przyspieszenia 2030+*, powstać ma „*Muzeum, Ziemiaństwa, Tradycji Patriotycznych i Kultury Rolnej*” w Nawrze (działalność KPCD szczegółowo opisana została w niniejszym *Raporcie* w rozdziale „Działalność instytucji kultury” w ramach celu głównego „Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo”).

Zespół pałacowo-parkowy w Nawrze, fot. Mikołaj Kuras

„Rewaloryzacja i adaptacja zabytkowego spichlerza dworskiego w Kłóbce” – Oddziału Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku. Projekt realizowany jest przez Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku w ramach Osi priorytetowej 4. Region przyjazny środowisku Działania 4.4 Ochrona i rozwój zasobów kultury RPO WKP 2014-2020. Projekt obejmuje rewaloryzację zabytkowego spichlerza dworskiego, będącego własnością muzeum, zlokalizowanego w sąsiedztwie Kujawsko-Dobrzyńskiego Parku Etnograficznego w Kłóbce oraz adaptację tego obiektu do funkcji muzealnych. W 2021 r. kontynuowano roboty budowlane związane z przebudową obiektu i dostosowaniem go do funkcji muzealnych. Z budżetu Województwa wydatkowano na ten cel w 2021 r. kwotę w wysokości **413 508 zł**, która stanowiła uzupełnienie wkładu własnego na realizację projektu. Okres i etap realizacji: 2019-2022 r., w 2021 r. zaawansowana faza realizacji zadania. Realizator: Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku.

W 2021 r. dzięki wsparciu finansowemu uzyskanemu z budżetu Województwa Wojewódzkie Instytucje Kultury realizowały również zadania inwestycyjno-remontowe o mniejszym zakresie rzeczowym oraz dokonywały zakupów koniecznego wyposażenia. Łącznie na ten cel przeznaczono ponad **4,9 mln zł** na realizację poniższych zadań:

- **nadzorowanych przez Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego:**
  - w **Operze Nova w Bydgoszczy:**
    - dokonano zmiany oświetlenia i wystroju foyer w gmachu głównym Opery Nova w Bydgoszczy zgodnie ze zwycięską koncepcją wyłonioną w konkursie przeprowadzonym w 2018 r. (**1 896,5** tys. zł);
    - wykonano prace związane z przebudową stropodachu nad salą Manru usytuowaną na ostatnim poziomie Centrum Kongresowego w III kręgu Opery Nova w Bydgoszczy – usunięto problemy z przeciekami wody i poprawiono izolacyjność cieplną obiektu (**611,6** tys. zł);
    - dokonano zakupu 10 komputerów, 3 notebooków, 6 drukarek oraz specjalistycznego oprogramowania, a także zasilacza awaryjnego (**116,2** tys. zł);
    - podjęto decyzję o sposobie finansowania rozbudowy Opery Nova o IV krąg, Sejmik Województwa przyjął stosowne uchwały budżetowe, w porozumieniu z Miastem Bydgoszcz, współfinansującym rozbudowę gmachu;
  - w **Filharmonii Pomorskiej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy:**
    - przeprowadzono konserwację i konieczne naprawy dachu na obiekcie będącym siedzibą instytucji (**62,6** tys. zł);
    - **13 maja 2021 r. Województwo podpisało umowę z krakowską pracownią Kozieln Architekci S.C. na opracowanie projektu rozbudowy gmachu Filharmonii Pomorskiej.** Początek prac planowany

jest na 2023 r. 29 maja 2020 r. rozstrzygnięto ogłoszony 5 listopada 2019 r. konkurs architektoniczny w zakresie remontu, przebudowy i rozbudowy Filharmonii. W wyniku weryfikacji formalno-prawnej do konkursu zostało zaproszonych 8 pracowni architektonicznych, a ostatecznie prace złożyło 7 pracowni. Prace konkursowe ocenił 12 osobowy Sąd Konkursowy pod przewodnictwem prof. Romualda Loeglera. Konkurs na koncepcję architektoniczno-urbanistyczną wygrała pracownia Kozień Architekci S.C. Marek Kozień, Magdalena Kozień-Woźniak, Katarzyna Kozień-Kornecka z Krakowa. Termin wykonania dokumentacji projektowej określono na 19 miesięcy od chwili podpisania umowy z pracownią architektoniczną;

- w **Teatrze im. Wilama Horzycy w Toruniu:**
  - zakupiono wzmacniacze, głośniki uzupełniające system nagłośnienia dużej sceny oraz 10 kompletów mikroportów (137,3 tys. zł);
  - w 2021 r. kontynuowano prace modernizacyjne obiektów, będących siedzibą Teatru im. Wilama Horzycy w Toruniu, które były prowadzone w ramach pięciu zadań inwestycyjno-remontowych. W wyniku przeprowadzonych prac nowe oblicze zyskała widownia dużej sceny: wymieniono kurtynę, fotele i podłogi na parterze oraz balkonach, odświeżono ściany. Dzięki modernizacji, po 30 latach przywrócono do użytkowania II balkon. Na wszystkich trzech kondygnacjach widowni zainstalowano system wentylacyjno-klimatyzacyjny. Zwiększono liczbę miejsc na widowni do 399, a także zwiększono przestrzeń między rzędami. Zmodernizowano mechanizmy zaplecza sceny i systemu sterowania. Wymieniono żarówki na zamienniki ledowe w liczącym ponad 200 punktów świetlnych żyrandolu. Zamontowano 160 energooszczędnych reflektorów oświetlających scenę i widownię. Renowację przeszły także pozostałe wnętrza dużej sceny. W holach, korytarzach i klatkach schodowych wymieniono wykładziny dywanowe, zasłony, wyremontowano ściany i podłogi. Prace prowadzono także na zewnątrz – w budynku dużej sceny przeprowadzono renowację drzwi wejściowych i uszczelnienie okien. Ponadto wyremontowane i odświeżone zostały elewacje obu budynków;
- w **Muzeum Etnograficznym im. prof. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu:**
  - przeprowadzono prace renowacyjne elewacji frontowej budynku pofortecznego, będącego własnością muzeum (179,6 tys. zł);
  - dokonano wymiany pokrycia dachowego na zabytkowym obiekcie – chałupie ze Skórzenna znajdującej się w Parku Etnograficznym w Toruniu (18,5 tys. zł);
  - zrealizowano prace renowacyjne elewacji zabytkowego budynku – spichlerza, w którym mieszczą się pracownie oraz magazyn zbiorów sztuki (161 tys. zł);
  - prowadzono prace ziemne związane z wykonaniem sieci wodociągowej, zamontowaniem trzech kompletów hydrantów oraz instalacji odgromowej (391,5 tys. zł).
- w **Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku:**
  - przeprowadzono prace remontowe w budynkach zabytkowych zlokalizowanych w Kujawsko-Dobrzyńskim Parku Etnograficznym w Kłóbce (172 tys. zł);
  - dokonano wymiany pokrycia dachowego wraz z montażem nowych instalacji odgromowej i wentylacyjnej na zabytkowym spichrzu, pełniącym funkcję magazynu zbiorów sztuki (285,7 tys. zł);
  - prowadzono prace związane z zabezpieczeniem mechanicznym i monitoringiem wizyjnym budynków Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej (170,7 tys. zł);
  - wykonano prace interwencyjne w związku z awariami w budynkach muzealnych (59,3 tys. zł);
- w **Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu:**
  - dokonano zakupu sprzętu multimedialnego (projektorów z ekranami, tabletów, sprzętu do tworzenia nagrań audio-wideo i słuchawek), sprzętu komputerowego (komputerów, laptopów i drukarki wielofunkcyjnej) oraz wyposażenia do przestrzeni robotyki (zestawów LEGO) do nowej mediateki przy ul. Fałata 35 w Toruniu (186,6 tys. zł);
  - zakupiono oprogramowanie systemowe wraz z licencjami dostępowymi do systemu bibliotecznego Prolib (25,5 tys. zł);
  - naprawiono uszkodzoną instalację wodociągową w pomieszczeniach magazynowych na poziomie – 1 Biblioteki Głównej (9,4 tys. zł);
- w **Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy:**
  - wymieniono system alarmowy w budynkach Biblioteki (25 tys. zł);
- w **Pałacu Lubostroń w Lubostroniu:**
  - dokonano zakupu i montażu nowego systemu telewizji przemysłowej (155 tys. zł);
  - zakupiono meble stylizowane do Sali Koncertowej Pałacu Lubostroń (91 tys. zł);
- w **Ośrodku Chopinowskim w Szafarni:**
  - przeprowadzono proces osuszania mechanicznego pomieszczeń piwnicznych pałacu oraz przygotowano dokumenty niezbędne do prowadzenia dalszych prac (36,8 tys. zł);

- zakupiono i zamontowano system monitoringu (43,3 tys. zł).
- w **Galerii i Ośrodku Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu**:
  - dostosowano pomieszczenia sanitarne do potrzeb osób niepełnosprawnych (59 tys. zł);
- w **Kujawsko-Pomorskim Centrum Kultury w Bydgoszczy**:
  - rozpoczęto prace związane z przygotowaniem dokumentacji na adaptację piwnic w budynku instytucji zadanie wieloletnie (36 tys. zł);
  - zakupiono niezbędny klimatyzator do pomieszczeń serwerowych (6 tys. zł).

Prace w ramach projektów nadzorowanych przez Departament Promocji (przy współfinansowaniu z RPO WKP 2014-2020 bądź innych Funduszy Europejskich):

- w **Kujawsko-Pomorskim Teatrze Muzycznym w Toruniu**:
  - **„Toruńska Starówka – ochrona i konserwacja dziedzictwa kulturowego UNESCO – etap II”, podprojekt „Przebudowa i remont konserwatorski budynku Pałacu Dąbskich w Toruniu na cele kulturalne”**. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” na lata 2014-2020. W ramach projektu przewidziano przebudowę pomieszczeń i dostosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także udostępnienie nowych przestrzeni na potrzeby działalności kulturalnej. Sala teatralna, mieszcząca się dotychczas na pierwszym piętrze budynku, zostanie przeniesiona na wyższy poziom, co pozwoli na wykorzystanie nieużywanego do tej pory poddasza. Sala Złota, w której aktualnie odbywają się spektakle i koncerty, powróci do funkcji reprezentacyjnej, służąc także spotkaniom, prelekcjom i konferencjom. W ogrodzie przewidziano montaż Sceny Letniej. W piwnicach budynku powstaną pomieszczenia umożliwiające najemcy zorganizowanie klubu lub kawiarni, z której widzowie będą mogli korzystać w antraktach wydarzeń kulturalnych. Istnieje możliwość użytkowania tej przestrzeni do koncertów kameralnych, organizowania spotkań z aktorami, muzykami i realizatorami spektakli. **Okres i etap realizacji**: od 22 czerwca 2016 r. do 31 grudnia 2022 r., obecnie **w trakcie realizacji** – wykonano prace konserwatorsko-remontowe i adaptacyjne wszystkich kondygnacji kamienicy oraz oficyny i udostępniono nową przestrzeń na potrzeby działalności kulturalnej. W 2021 r. trwało dostosowanie pomieszczeń do potrzeb osób niepełnosprawnych. Projekt partnerski Miasta Toruń we współpracy z Kujawsko-Pomorskim Teatrem Muzycznym w Toruniu;
  - **„Nadbudowa i rozbudowa dawnego budynku kinoteatru Grunwald usytuowanego przy ul. Warszawskiej 11 w Toruniu z przeznaczeniem na teatr – Utworzenie „DUŻEJ SCENY” Kujawsko-Pomorskiego Teatru Muzycznego w Toruniu”**. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WKP 2014-2020. Kujawsko-Pomorski Teatr Muzyczny, który istnieje od roku 2014, otrzymał budynek znanego w regionie kultowego kinoteatru Grunwald, który był w przeszłości obiektem wojskowym i pod koniec lat 90. został zamknięty. Obiekt, który znajduje się w strefie buforowej UNESCO i jest objęty ochroną konserwatorską, po przebudowie nadal będzie pełnił funkcje kulturalno-społeczne. Znajdzie się w nim „DUŻA SCENA” Teatru Muzycznego. **Okres i etap realizacji**: od 1 września 2018 r. do 31 grudnia 2023 r., obecnie **w trakcie realizacji** – w roku 2021 otrzymano aktualizację decyzji lokalizacji celu publicznego, uzgodniono zamienny projekt budowlany, uzyskano zamiennie pozwolenie na budowę, sporządzono koncepcję projektu wykonawczego. Projekt realizowany przez Kujawsko-Pomorski Teatr Muzyczny w Toruniu;
  - **„Wykonanie robót budowlanych polegających na remoncie, przebudowie i modernizacji istniejącego Zespołu Pałacowo-Parkowego w miejscowości Wieniec koło Włocławka wraz z infrastrukturą zewnętrzną i zagospodarowaniem terenu Parku”**. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WKP 2014-2020. W ramach projektu powstanie „Kujawskie Centrum Muzyki” w Pałacu w Wieńcu. Przedmiotem inwestycji jest remont, przebudowa i modernizacja budynku Pałacu, Starożytnego Dworu i budynku Kordegardy (Portierni), rozbiorka istniejącego budynku byłej maszynowni, remont zabytkowego ceglanego ogrodzenia, budowa nowego ażurowego ceglanego ogrodzenia, wykonanie dróg wewnętrznych, miejsc postojowych, alejek spacerowych z wykorzystaniem istniejącego drzewostanu i obiektów małej architektury oraz usunięcie zbędnych drzew. Cały zespół pałacowo – parkowy znajduje się pod ochroną konserwatorską, ponieważ wpisany jest do ewidencji zabytków. Obszar ma zostać przeznaczony na potrzeby działalności kulturalnej Kujawsko-Pomorskiego Teatru Muzycznego w Toruniu. Odbiorcami przedsięwzięcia będą mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego, turyści oraz przedsiębiorstwa. Z uwagi na swój unikatowy charakter projekt jest skierowany zarówno do mieszkańców regionu, jak i osób przyjezdnych w ramach turystyki wypoczynkowej, zdrowotnej oraz biznesowej. **Okres i etap realizacji**: od 1 września 2018 r. do 31 października 2022 r., obecnie **w trakcie realizacji** – w roku 2021 przeprowadzono szereg prac budowlanych, dokonano również zmiany projektu budowlanego w zakresie odtworzenia historycznych tarasów w miejscu istniejącej obecnie oranżerii. Z powodu wydłużonych procedur wynikających z wprowadzenia w roku 2020 stanu epidemicznego, konieczności uzyskania zamiennego pozwolenia

budowlanego oraz wystąpienia licznych robót dodatkowych, nieujętych w pierwotnym projekcie, postęp prac nie był tak szybki, jak zakładano. Mimo tego postęp prac w odniesieniu do samych robót budowlanych szacowano na ponad 70%. Projekt realizowany przez Kujawsko-Pomorski Teatr Muzyczny w Toruniu;

- **„Rozbudowa Kujawskiego Centrum Muzyki w miejscowości Wieniec koło Włocławka”**. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WKP 2014-2020. W ramach projektu przewidziano wykorzystanie i rozwój lokalnych zasobów dziedzictwa kultury. Powstała infrastruktura stanie się centrum kultury umożliwiającym prowadzenie szkoleń, warsztatów i wydarzeń kulturalnych oraz wydarzeń plenerowych w sposób bezpieczny zarówno dla organizatorów, jak i dla uczestników. Zakupione w ramach projektu wyposażenie będzie również umożliwiało rejestrację spotkań oraz emisję wydarzeń online w celu zaprezentowania szerszej publiczności, a także realizowanie wydarzeń plenerowych. Ważnym elementem inwestycji z punktu widzenia zastosowania nowoczesnych ekologicznych rozwiązań jest montaż paneli fotowoltaicznych. Powyższe rozwiązanie zostało skonsultowane z konserwatorem zabytków i nie zakłóci ogólnej wartości estetycznej obiektu, a jednocześnie pozwoli na częściowe pokrycie zapotrzebowania energetycznego, co w konsekwencji pozwoli także obniżyć koszty jego eksploatacji w przyszłości. W ramach projektu zostanie odtworzona infrastruktura historycznego parku (nasadzenia zgodne z pierwotnym projektem budowniczych parku) oraz odtworzenie zabytkowej fontanny, która była i nadal powinna być nieodłączną częścią obiektu – co pozwoli na poprawę jakości lokalnego środowiska przyrodniczego i harmonijne kształtowanie lokalnego krajobrazu. Kujawsko-Pomorski Teatr Muzyczny jako instytucja kultury obserwuje coraz większe zapotrzebowanie na prowadzenie komplementarnych warsztatów artystycznych (taniec, muzyka, zadania aktorskie i wokalne, a także musicalowe). Pałac w Wieniu – jako jeden z niewielu obiektów w Polsce dostosowanych do prowadzenia takich usług – będzie mógł spełnić oczekiwania zainteresowanych grup odbiorców. Regularne prowadzenie szkoleń wpłynie pozytywnie również na rynek pracy w regionie poprzez stworzenie nowych miejsc pracy. **Okres i etap realizacji:** od 1 grudnia 2020 r. do 30 czerwca 2023 r., obecnie **w trakcie realizacji** – w roku 2021 sporządzono wymaganą dokumentację techniczną i uzyskano wymagane zezwolenia konserwatorskie;
- **„Kujawsko-Pomorski Teatr Muzyczny w Toruniu – zakup wyposażenia”**. Zadanie miało na celu doposażenie budynku Pałacu Dąbskich – siedziby Kujawsko-Pomorskiego Teatru Muzycznego w Toruniu. Wyposażenie obejmuje sale warsztatowe, garderoby, galerie i reprezentacyjną Salę Złotą. **Okres i etap realizacji:** zadanie **zrealizowane** w 2021 roku – zakupiono zaplanowane w projekcie wyposażenie. W wyniku realizacji projektu zwiększyła się atrakcyjność instytucji i jej możliwości zarobkowe. Wyposażenie Sali Złotej uświetniło jej reprezentacyjny charakter i umożliwiło jej wykorzystanie w sytuacjach oficjalnych, również na potrzeby oficjalnych delegacji przyjmowanych przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego (w tym m.in. organizację posiedzenia Konwentu Marszałków RP);
- **pozostałych nadzorowanych przez Departament Promocji, przy udziale środków z budżetu Województwa:**
  - **remont nowej siedziby ZHR w Toruniu przy ul. św. Jana 1/3**. Remont placówki wychowawczej i szkoleniowej oraz hostelu młodzieżowego, gdzie uczestnicy zajęć będą zdobywali wiedzę i umiejętności niezbędne w dorosłym życiu. Nowa siedziba harcówki będzie spełniać standardy niezbędne do prowadzenia zajęć z zakresu wychowania zgodnie z zasadami metody harcerskiej, a także ze względu na profil działania harcerstwa (służba na rzecz drugiego człowieka), planowane jest wykorzystanie infrastruktury do pomocy kombatanom, z którymi ZHR od lat utrzymuje kontakty w ramach prowadzonego wychowania patriotycznego. **Okres realizacji:** od 31 maja 2021 r. do 26 listopada 2021 r. Wyremontowano II, III i IV kondygnację zabytkowej kamienicy przy ulicy św. Jana 1/3 w Toruniu. Kwota dofinansowania: 80 000,00 zł;
  - **remont siedziby Chorągwi ZHP w Bydgoszczy**. Remont pomieszczeń w siedzibie Chorągwi Kujawsko-Pomorskiej ZHP przy ul. Dworcowej 56 w Bydgoszczy z przeznaczeniem na działalność Szkoły Instruktorskiej „Quercus”, zajmującej się kształceniem kadry młodzieżowej i instruktorskiej ZHP. **Okres realizacji:** 1 października 2021 r. – 15 grudnia 2021 r. Przeprowadzono remont pomieszczeń przeznaczonych na działalność Szkoły Instruktorskiej. Kwota dofinansowania: 100 000,00 zł;
  - dofinansowanie budowy **pomnika „W hołdzie Bohaterom Solidarności Robotniczej i Rolniczej”**. Budowa pomnika przed kościołem o. Jezuitów p.w. św. Andrzeja Boboli w Bydgoszczy z okazji obchodów 40. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego w Polsce w celu upamiętnienia działaczy „Solidarności”. **Okres realizacji:** 1 października 2021 r. – 17 grudnia 2021 r. Kwota dofinansowania: 50 000,00 zł. Pomnik odsłonięto 12 grudnia 2021 r. W wydarzeniu udział wzięli: Marszałek Województwa Piotr Całbecki, działacze opozycyjni, szef NSZZ „Solidarność” Piotr Duda i Wojewoda Kujawsko-Pomorski Mikołaj Bogdanowicz;

Uroczystość odsłonięcia pomnika „W hołdzie Bohaterom Solidarności Robotniczej i Rolniczej” 12 grudnia 2021 r. w Bydgoszczy, fot. Filip Kowalkowski

- w Parku Pamięci ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939 wykonano tablicę pomordowanych duchownych, zakonników i siostr zakonnych (odsłonięta 17 maja 2021 r.), pomnik poświęcony zamordowanym mieszkańcom wsi, chłopom i ziemianom (odsłonięty 29 sierpnia 2021 r.) oraz miejsce pamięci „Każda kropla to wspomnienie kolejnej ofiary” (odsłonięte 2 października 2021 r.);
- nadzorowanych przez Departament Organizacyjny:
  - Młyn kultury. Przebudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku magazynowego przy ul. Kościuszki 77 w Toruniu – na budynek o funkcji użyteczności publicznej (Wydział Inwestycji Departamentu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego).

„Wsparcie opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego” w 2021 r. Prace prowadzone w ramach projektu obejmują prace restauratorskie, konserwatorskie i roboty budowlane na obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, w otoczeniu zabytku, na obszarach poprzemysłowych o wartościach historycznych oraz projekty polegające na konserwacji zabytków ruchomych i nieruchomych. Projekt obejmuje 150 prac konserwatorskich i restauratorskich oraz roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze Województwa Kujawsko-Pomorskiego o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa regionu. Projekt realizowany jest w partnerstwie, gdzie głównym liderem jest Województwo Kujawsko-Pomorskie. Okres i etap realizacji programu: 22 marca 2021 r. – 30 czerwca 2022 r., w 2021 r. zaawansowana faza realizacji projektu:

- liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem – zabytków nieruchomych – 90;
- liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem – zabytków ruchomych – 60.

W roku 2021 po raz dziesiąty zorganizowano Konkurs Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Dziedzictwo Wieków”, o medal *Hereditas Saeculorum*, którego celem jest wyróżnienie prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkach województwa kujawsko-pomorskiego, cechujących się wysoką jakością oraz szczególną dbałością o kompleksowe przywrócenie im świetności i utrwalenie ich kulturowej wartości, a także uhonorowanie autorów szczególnych osiągnięć związanych z opieką nad zabytkami i ochroną zabytków oraz promocję dobrych wzorów realizacji prac przy zabytku. W kategorii za prace konserwatorskie i restauratorskie nagrodzono: Parafię Rzymskokatolicką p.w. śś. Apostołów Piotra i Pawła w Dębowej Łące – za konserwację elewacji zewnętrznych i remont dachu kościoła oraz Muzeum Okręgowe w Toruniu – za adaptację Koszar Bramy Chełmińskiej na Muzeum Twierdzy Toruń – Oddziału Muzeum Okręgowego w Toruniu. Za szczególne osiągnięcia związane z opieką nad zabytkami i ochroną zabytków medale „Hereditas Saeculorum” otrzymali Panowie Zbigniew Nawrocki i Andrzej Budziak. Uroczystość wręczenia nagród laureatom medali „Hereditas Saeculorum” odbyła się 20 września 2021 r. w Teatrze im. Wilama Horzycy w Toruniu.

Medale „Hereditas Saeculorum”, fot. Szymon Zdziebło

DZIAŁANIA W OBSZARZE PRZYGOTOWYWANIA I PROMOCJI PRZESTRZENI DLA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZYCH

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz kształtowania przestrzeni dla gospodarki w 2021 r.:

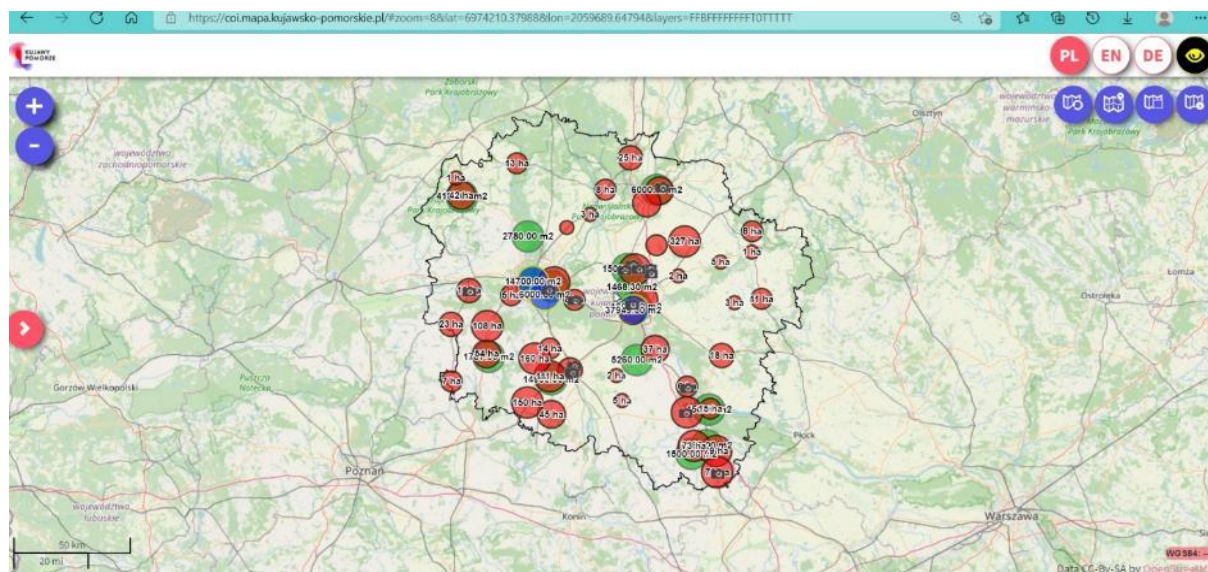
- ponad 270 ofert terenów inwestycyjnych Kujawsko-Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestora w Toruniu;
- 68 dofinansowanych inwestycji w 67 gminach w zakresie budowy i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych;
- 64 gminy objęte wsparciem finansowym w zakresie utrzymania urządzeń melioracji wodnej;
- 12,5 km wybudowanych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę, 10 wybudowanych stacji uzdatniania wody, 2 wybudowane oczyszczalnie ścieków, 15,5 km przebudowanych dróg lokalnych w ramach *Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020*;
- przygotowanie opracowania interdyscyplinarnego w Urzędzie Marszałkowskim pn. „Woda dla Kujaw – Żywność dla Polski”, w którym stworzono koncepcję pilotażu adaptacji gospodarki rolnej Kujaw do zmieniających się warunków klimatycznych.

Dla ułatwienia pozyskania wiedzy o terenach inwestycyjnych dostępnych na terenie województwa, **Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestora (KPCOI)** kataloguje i wizytuje położone na terenie regionu tereny inwestycyjne, administrując **regionalną bazą ofert terenów inwestycyjnych**, która jest dostępna na stronie internetowej Centrum: <https://coi.mapa.kujawsko-pomorskie.pl/>. Oprócz bazy ofert inwestycyjnych, strona internetowa KPCOI zawiera informacje skierowane do przedsiębiorców (krajowych i zagranicznych), zainteresowanych ulokowaniem lub rozwijaniem inwestycji na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, liczne informacje o charakterze gospodarczo-inwestycyjnym.

Regionalna baza ofert terenów inwestycyjnych w formie zdigitalizowanego zasobu mapowego, dostępna pod adresem: <https://coi.mapa.kujawsko-pomorskie.pl/>, liczyła w 2021 r. **ponad 270 pozycji**, a dostęp do jej zasobów

możliwy jest w trzech językach: polskim, angielskim i niemieckim. Oferty podzielone zostały na **3 rodzaje**, tj. **greenfield** (tereny inwestycyjne), **brownfield** (hale produkcyjno-magazynowe, budynki postindustrialne) oraz biura.

Regionalna baza ofert terenów inwestycyjnych Kujawsko-Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestora

Oferty aktualizowane są przez pracowników KPCOI oraz przez JST. Każda oferta jest opisana, posiada zdjęcia, linki lokalizacyjne i można ją pobrać w formacie pdf. Liczne dodatkowe funkcje dostępne na stronie to m.in.: możliwość wykorzystania licznych map podkładowych czy tematycznych, obliczanie odległości do głównych arterii drogowych, położenie infrastruktury technicznej, a także sprawdzanie przeznaczenia ofert w MPZP. Na stronie mogą być zamieszczane tereny gminne, tereny agencji rządowych, ale również oferty osób prywatnych. Ważne, by oferta przeznaczona była pod działalność gospodarczą i posiadała infrastrukturę techniczną.

W roku 2021 przeprowadzono **dziwiątą edycję Ogólnopolskiego Konkursu "Grunt na Medal" - 2021**, organizowanego przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu (PAIH), we współpracy z urzędami marszałkowskimi oraz Regionalnymi Centrami Obsługi Inwestora i Eksporterów. O tytuł najbardziej atrakcyjnego terenu pod inwestycję walczyło **120 gmin**, które zaprezentowały łącznie **164 oferty**. Z regionu kujawsko-pomorskiego gminy zgłosiły w I etapie konkursu do KPCOI aż **18 terenów inwestycyjnych** co było **trzecim wynikiem**, pod względem liczby terenów, wśród wszystkich województw. W wyniku przeprowadzonej w kwietniu 2021 roku weryfikacji i ocen zgłoszonych terenów inwestycyjnych, do drugiego etapu konkursu zakwalifikowano z województwa kujawsko-pomorskiego aż **5 ofert inwestycyjnych** w różnych lokalizacjach, co było **najlepszym wynikiem w Polsce** (tereny w gminach Żnin, m. Toruń, m. Bydgoszcz, Pakość oraz m. Grudziądz). Świadczy to o wysokiej jakości gruntów inwestycyjnych w regionie, kompleksowo przygotowanych do prowadzenia działalności gospodarczej i przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zarówno pod usługi, jak i przemysł. W finalnym etapie konkursu zostało wyłonionych najlepszych 16 terenów w Polsce, laureatów konkursu Grunt na Medal 2021. W ramach tej edycji po formalnej ocenie oraz weryfikacji terenu produkcyjnego na miejscu, jak również wizytacji w siedzibach gmin i miast, komisja konkursowa zdecydowała się nagrodzić w kujawsko-pomorskim, **teren w gminie Żnin**. Najlepsze zgłoszone tereny uzyskały pierwszeństwo przy wskazywaniu przez PAIH oraz Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestora (KPCOI) lokalizacji polskim i zagranicznym inwestorom, a także będą promowane w ramach marketingu inwestycyjnego prowadzonego przez PAIH i urzędy marszałkowskie. Ponadto zwycięzcy konkursu, w tym teren położony w gminie Żnin, będą mogli używać logo „Grunt Na Medal” we wszystkich materiałach promocyjnych.

W ramach projektu „Przygotowanie i rozwój pakietu usług doradczych/informacyjnych w zakresie umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz pozyskania działalności inwestycyjnej przez Kujawsko Pomorskie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów”, Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestora i Eksportu w Toruniu realizowało zadanie „Przygotowanie nowej infrastruktury na potrzeby KPCOIE”, obejmujące modernizację zabytkowej kamienicy przy ul. Franciszkańskiej 12 w Toruniu (w 2020 r. KPCOIE zleciło aktualizację dokumentacji budowlanej i uzyskało pozwolenie na budowę, a w 2021 r. wyłoniło wykonawcę do pełnienia nadzoru inwestorskiego nad pracami budowlanymi oraz przygotowało i ogłosiło przetarg na roboty budowlane w przedmiotowym obiekcie). Planowana, nowa siedziba KPCOIE przy ul. Franciszkańskiej 12 w Toruniu, będzie dedykowana tylko tej jednostce oraz zapewni bardziej profesjonalne miejsce do świadczenia usług na rzecz interesariuszy niniejszego projektu. Zostanie ona zaadaptowana tak, aby stworzyć odpowiednio dostosowane

miejsce do świadczenia usług przez KPCOIE, tj. posiadające warunki lokalowe i techniczne na poziomie odpowiadającym współczesnym standardom dla powierzchni biurowo-konferencyjnych, zapewniającą wizerunkowy i reprezentacyjny prestiż. Infrastruktura obiektu będzie dostosowana do przewidywanych w projekcie działań m.in. dzięki dedykowanej sali konferencyjnej do organizacji szkoleń i seminariów (z zapleczem socjalnym), dwóch salek do rozmów z interesariuszami, czy wydzielonych stanowisk do obsługi przedsiębiorców. Ponadto budynek będzie posiadał usprawnienia dla osób z niepełnosprawnościami oraz ze szczególnymi potrzebami.

Biurowiec Intelligent Business Centre Lab w Toruniu. W 2021 roku dzięki wkładowi RPO WKP 2014-2020 rozpoczęto budowę nowoczesnego biurowca, mającego zapewnić firmom produkcyjnym, usługowym i badawczym z sektora małych i średnich przedsiębiorstw miejsce do testowania wypracowywanych rozwiązań. Intelligent Business Centre Lab będzie służyć testowaniu różnorodnych rozwiązań, związanych z inteligentnymi budynkami, takich jak automatyka budynkowa z systemami zarządzania oraz internet rzeczy (ang. Internet of things). Wartość projektu to ponad 17 mln zł, z czego 12,3 mln zł wynosi dofinansowanie ze środków RPO WKP 2014-2020.

W zakresie rozwoju i kształtowania przestrzeni gospodarczej obszarów wiejskich, realizowano zadania o charakterze organizacyjno-formalnym, wynikające z istniejących obowiązków i praw ustawowych samorządu. Działania te dotyczą wydawania zgód związanych z rolniczą przestrzenią produkcyjną, leśnictwem, rybnictwem i rybołówstwem oraz poprawą infrastruktury towarzyszącej rolniczej przestrzeni produkcyjnej i wzmocnieniem konkurencyjności gospodarki rolnej.

Realizacja ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybnictwie śródlądowym (Dz. U. z 2019 r., poz. 2168 z późn. zm.) oraz Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 grudnia 2012 r. w sprawie oceny wypełniania obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybniczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 103), tj. informacja z realizacji zadań na stanowisku ds. Śródlądowej Gospodarki Rybniczej w roku 2021:

- ocena wypełniania przez uprawnionego do rybnictwa obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybniczej. Skontrolowano gospodarkę rybniczą prowadzoną w 54 obwodach rybniczych. Wystawiono 54 pozytywne oceny;
- wydawanie zezwoleń na odstępstwo od zakazów przewidzianych ustawą o rybnictwie śródlądowym. Przygotowano 18 projektów decyzji;
- ustanawianie lub znoszenie obrębów ochronnych ryb. Obręby są formami ochrony miejsca stałego tarła oraz rozwoju narybku, gromadnego zimowania, bytowania i przepływu ryb. Przygotowano uchwałę Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia obrębów ochronnych ryb w obwodach rybniczych;
- bieżąca współpraca z Instytutem Rybnictwa Śródlądowego w Olsztynie dotycząca rządowego programu „Zarybianie polskich obszarów morskich”. W ramach powyższego programu prowadzono zarybiania rzek min. województwa kujawsko-pomorskiego rybami dwuśrodowiskowymi (łososiem atlantyckim, trocią wędrowną, cęcią i jesiotrem ostronosym). Uczestniczono w 1 zarybieniu.

Realizacja ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1326 z późn. zm.) w roku 2021 (budowa lub modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych). Wykorzystanie środków związanych z ochroną gruntów rolnych i administrowaniem środkami budżetu Województwa, pochodzącymi z tytułu wyłączeń z produkcji gruntów rolnych w 2021 r.:

- wnioski o dofinansowanie zadań z zakresu poprawy jakości gruntów rolnych w asortymencie budowy i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych planowanych do realizacji w 2021 r., w terminie określonym w regulaminie naboru i rozpatrywania wniosków, stanowiącym załącznik do Uchwały nr 47/2190/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 6 grudnia 2019 r., złożyły łącznie 73 gminy województwa kujawsko-pomorskiego;
- na wstępnym etapie kwalifikacji złożonych projektów z dofinansowania zrezygnowały gminy Rojewo oraz Dębowa Łąka. Po dokonaniu analizy przedłożonych dokumentów oraz po wizytacjach terenowych, wstępne rekomendacje komisji weryfikacyjnych zyskało 70 inwestycji drogowych o całkowitej długości 57,978 km;
- ostatecznie dofinansowanie w roku 2021 uzyskało 68 inwestycji drogowych w 67 gminach (2 inwestycje w zakresie budowy i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych dofinansowane zostały w gminie Świedziebnia), o łącznej długości 51,682 km i maksymalnej długości zadania jednostkowego 1,070 km, w całkowitej kwocie dofinansowania 7 033 630,00 zł, co zostało przyjęte ostatecznie uchwałą nr 38/1603/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 września 2021 r. zmieniającą uchwałę w sprawie rozstrzygnięcia naboru wniosków i rozdysponowania środków finansowych na budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2021.

Tabela 23. Wysokość dofinansowania budowy lub modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych oraz długość dróg przyjętych do budowy/modernizacji w gminach według powiatów

powiat	gmina	dofinansowanie w gminie (zł)	długość dróg przyjętych do budowy/modernizacji w gminie (km)	dofinansowanie w powiecie (zł)	długość dróg przyjętych do budowy/modernizacji w powiecie (km)
aleksandrowski	Bądkowo Waganiec	109 800 59 940	0,610 0,999	169 740	1,609
brodnicki	Bobrowo w. Brodnica Brzozie Górzno Osiek Świedziebnia Zbiczno	60 480 64 200 16 800 46 440 108 000 78 400 + 93 060 94 000	0,336 1,070 0,280 0,258 0,600 0,560 + 0,990 0,990	561 380	5,094
bydgoski	Dąbrowa Chełmińska Dobrcz Sicienko	56 250 79 520 39 360	0,320 0,568 0,656	176 480	1,544
chełmiński	w. Chełmno Kijewo Królewskie Papowo Biskupie Stolno Unisław	96 000 178 200 95 040 77 664 99 900	1,000 0,990 0,990 0,809 0,555	546 804	4,344
golubsko-dobrzyński	w. Golub-Dobrzyń	179 820	0,999	179 820	0,999
grudziądzki	Radzyń Chełmiński	74 730	0,795	74 730	0,795
inowrocławski	Gniewkowo w. Inowrocław Janikowo Pakość Złotniki Kujawskie	333 000 165 132 175 500 126 000 126 000	0,650 1,070 0,975 0,700 0,700	924 632	4,095
lipnowski	Bobrowniki Chrostkowo Kikół w. Lipno Skępe Tłuchowo	157 500 174 600 95 136 162 180 90 000 192 600	0,875 0,970 1,000 0,901 0,500 1,070	872 880	5,316
nakielski	Nakło n. Notecią	96 000	1,000	96 000	1,000
radziejowski	Bytoń Dobre Osiećciny Piotrków Kujawski Topólka	76 320 33 000 60 000 42 600 37 800	0,424 0,550 1,000 0,710 0,630	249 720	3,314
rypiński	Brzuze Rogowo w. Rypin Wąpielsk	122 400 50 760 83 848 192 600	0,680 0,540 0,892 1,070	449 608	3,182
sępoleński	Więcbork	76 800	0,800	76 800	0,800
świecki	Bukowiec Drzycim Nowe Pruszcz Świecie Warlubie	137 880 192 600 128 700 48 600 83 232 72 000	0,766 1,070 0,715 0,270 0,867 0,400	663 012	4,088
toruński	w. Chełmża Obrowo Zławieś Wielka	104 580 90 432 25 020	0,581 0,942 0,417	220 032	1,940
tucholski	Cekcyn	172 260	0,957	172 260	0,957
wąbrzeski	Ryńsk	153 720	0,854	153 720	0,854
włocławski	Baruchowo Boniewo Brześć Kujawski Choceń Chodecz Fabianki Izbica Kujawska w. Kowal Lubanie Lubień Kujawski Lubraniec	66 600 179 820 192 600 69 312 90 000 84 060 101 856 40 200 32 700 176 400 48 000	0,370 0,999 1,070 0,722 0,500 0,467 1,061 0,670 0,495 0,980	1 175 820	8,816

powiat	gmina	dofinansowanie w gminie (zł)	długość dróg przyjętych do budowy/modernizacji w gminie (km)	dofinansowanie w powiecie (zł)	długość dróg przyjętych do budowy/modernizacji w powiecie (km)
	w. Włocławek	94 272	0,500 0,982		
żniński	Barcin Rogowo Żnin	59 100 60 000 151 092	0,985 1,000 0,950	270 192	2,935
Suma		7 033 630,00 zł	51,682 km	7 033 630,00 zł	51,682 km

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie załącznika do uchwały nr 38/1603/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 września 2021 r. zmieniającej uchwałę w sprawie rozstrzygnięcia naboru wniosków i rozdysponowania środków finansowych na budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2021

Środki przeznaczone na dofinansowanie samorządów gminnych na ww. cel pochodzą z należności i opłat rocznych z tytułu wyłączeń gruntów rolnych i leśnych z produkcji. Opłaty te stanowią rekompensatę za wyłączenie gruntów z produkcji rolnej i przeznaczenia ich na cele nierolnicze. Dochody budżetu Województwa uzyskane w ten sposób, są zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1326 z późn. zm.) przeznaczane są na szeroko rozumiane działania z zakresu ochrony i rekultywacji gruntów rolnych, w tym na tak ważne dla przestrzeni gospodarczej sprawy jak budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych. W roku 2021 działając na podstawie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji z dnia 17 czerwca 1966 r. (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1427 z późn. zm.), wyegzekwowano należności w wysokości **411 290,47 zł** zamykając **141 spraw**.

Zmiany przeznaczenia gruntów rolnych oraz gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. W roku 2021 w zakresie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klas I-III oraz gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne do Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego wpłynęło łącznie **48 wniosków**:

- **34** wnioski z zakresu zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze (526,2733 ha);
- **14** wniosków z zakresu zmiany przeznaczenia prywatnych i komunalnych gruntów leśnych na cele nieleśne (23,3457 ha).

Ponadto formalnie i merytorycznie oceniono również **2** wnioski z zakresu przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne (0,8413 ha), które wpłynęły w roku 2020.

W 2021 roku Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego wydał **11** decyzji dotyczących zmiany przeznaczenia prywatnych i komunalnych gruntów leśnych na cele nieleśne (**20,0407 ha**), **21** opinii dotyczących zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klas chronionych na cele nierolnicze i nieleśne (**90,9615 ha**) oraz **3** opinie dotyczące zmiany przeznaczenia gruntów leśnych Skarbu Państwa na cele nierolnicze i nieleśne (**1,8980 ha**). Na rok 2022 odroczone rozpoznanie 13 wniosków dotyczących zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klas I-III na cele nierolnicze i nieleśne (435,3118 ha) oraz 2 wnioski dotyczące zmiany przeznaczenia gruntów leśnych (2,2483 ha).

Budowa lub modernizacja zbiorników wodnych służących małej retencji. Wnioski o dofinansowanie zadań z zakresu budowy i renowacji zbiorników wodnych służących małej retencji planowanych do realizacji w 2021 r., w terminie określonym w regulaminie naboru i rozpatrywania wniosków, złożyło **6** właścicieli gospodarstw rolnych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego oraz jeden samorząd – Gmina Lubanie. Po analizie dokumentów załączonych do złożonych wniosków oraz weryfikacjach terenowych, rekomendację komisji weryfikacyjnej zyskały **3** obiekty – dwa planowane do realizacji u osób prywatnych oraz jeden planowany przez Gminę Lubanie w miejscowości Sarnówko. Łączna powierzchnia zrealizowanych zbiorników wyniosła **0,943 ha**, przy zaangażowaniu środków z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kwocie **41 185,00 zł** (uchwała nr 26/1071/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 7 lipca 2021 r. w sprawie rozstrzygnięcia naboru wniosków i rozdysponowania środków finansowych na budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2021).

Utrzymanie urządzeń wodnych przez spółki wodne. Województwo kujawsko-pomorskie posiada wysoko rozwinięte rolnictwo prowadzone na powierzchni ok. 11,4 tys. km² użytków rolnych, co stanowi 65% ogółu powierzchni województwa. W celu polepszenia zdolności produkcyjnej użytków rolnych należy prowadzić regulacje stosunków wodnych gleby m.in. za pomocą melioracji wodnych. Melioracje szczegółowe i podstawowe stanowią całość urządzeń melioracji wodnych i aby mogły sprawnie działać, niezbędne są prace konserwacyjne związane z utrzymaniem obydwu systemów melioracyjnych. W ramach konkursu ogłoszonego uchwałą nr 15/570/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 kwietnia 2021 r. w sprawie naboru wniosków o udzielenie pomocy finansowej z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2021 roku, dla gmin z przeznaczeniem dla spółek

wodnych na bieżące utrzymanie urządzeń melioracji wodnych, wpłynęło 70 wniosków na łączną kwotę 1 646 701,00 zł od 68 gmin. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przeznaczył dotacje na bieżące utrzymanie urządzeń melioracji wodnych w wysokości 1 300 000,00 zł. Ogólna wartość wszystkich zadań jednostkowych, na którą składały się: dotacja z budżetu Samorządu Województwa, wkład własny gmin i gminnych spółek wodnych, wynosiła 3 400 000,00 zł. Ostatecznie dotację celową na realizację 66 zadań w zakresie utrzymania wód i urządzeń wodnych w łącznej wysokości 1 230 000,00 zł wykorzystali prawidłowo 64 gminy (po 2 zadania zrealizowano w gminach Tłuchowo i Kijewo Królewskie). 2 gminy zrezygnowały z przyznanej dotacji jeszcze przed podpisaniem umów, a pozostałe 2 nie rozliczyły dotacji i zwróciły przekazane im zaliczki.

Tabela 24. Wysokość wykorzystanych dotacji celowych w zakresie utrzymania urządzeń wodnych w gminach województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 roku

Lp.	gmina	kwota rozliczonej dotacji (zł)
1.	Dobre	24 000
2.	w. Chełmża	20 000
3.	Tłuchowo	24 000 + 10 000
4.	Wielgie	24 000
5.	w. Chełmno	7 000
6.	w. Radziejów	24 000
7.	Żnin	19 000
8.	Rogowo	14 000
9.	w. Inowrocław	24 000
10.	Izbica Kujawska	23 000
11.	Brześć Kujawski	24 000
12.	Łasin	24 000
13.	w. Aleksandrów Kujawski	13 000
14.	Mrocza	24 000
15.	Chodecz	24 000
16.	Bobrowo	8 000
17.	Gniewkowo	24 000
18.	Drzycim	15 000
19.	Zławieś Wielka	24 000
20.	Dębowa Łąka	24 000
21.	Gąsawa	20 000
22.	Nakło nad Notecią	24 000
23.	Dobrcz	22 000
24.	Książki	10 000
25.	Janowiec Wielkopolski	24 000
26.	Kruszwica	24 000
27.	Rojewo	24 000
28.	Dąbrowa	11 000
29.	Mogilno	24 000
30.	Pakość	16 000
31.	Ryńsk	15 000
32.	Jezióra Wielkie	15 000
33.	Kowalewo Pomorskie	20 000
34.	Łysomice	24 000
35.	Szubin	24 000
36.	Nowa Wieś Wielka	4 000
37.	Złotniki Kujawskie	18 000
38.	Barcin	24 000
39.	Wąpielsk	3 000
40.	Sośno	24 000
41.	Strzelno	24 000
42.	Papowo Biskupie	13 000
43.	Świekatowo	11 000
44.	Lisewo	19 000
45.	w. Włocławek	21 000
46.	Dąbrowa Biskupia	24 000
47.	Kcynia	24 000
48.	Lubanie	24 000
49.	Cekcyn	8 000
50.	Osielsko	15 000
51.	Dobrzyń nad Wisłą	24 000

Lp.	gmina	kwota rozliczonej dotacji (zł)
52.	Osięciny	24 000
53.	Kijewo Królewskie	9 000 + 3 000
54.	Bytoń	23 000
55.	Tuchola	10 000
56.	Pruszcz	16 000
57.	Łubianka	24 000
58.	Boniewo	24 000
59.	Kęsowo	17 000
60.	Chocień	18 000
61.	Sępólno Krajeńskie	24 000
62.	Fabianki	11 000
63.	Solec Kujawski	15 000
64.	Świecie	18 000
Suma		1 230 000

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych Departamentu Rolnictwa i Geodezji

W zakresie rozwoju **przestrzeni służącej prowadzeniu gospodarki** na obszarach wiejskich w ramach PROW 2014-2020 w roku 2021:

- wybudowano/przebudowano **12,5 km** zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę;
- wybudowano/przebudowano **10** stacji uzdatniania wody;
- wybudowano/przebudowano **2** oczyszczalnie ścieków;
- przebudowano **15,5 km** dróg lokalnych.

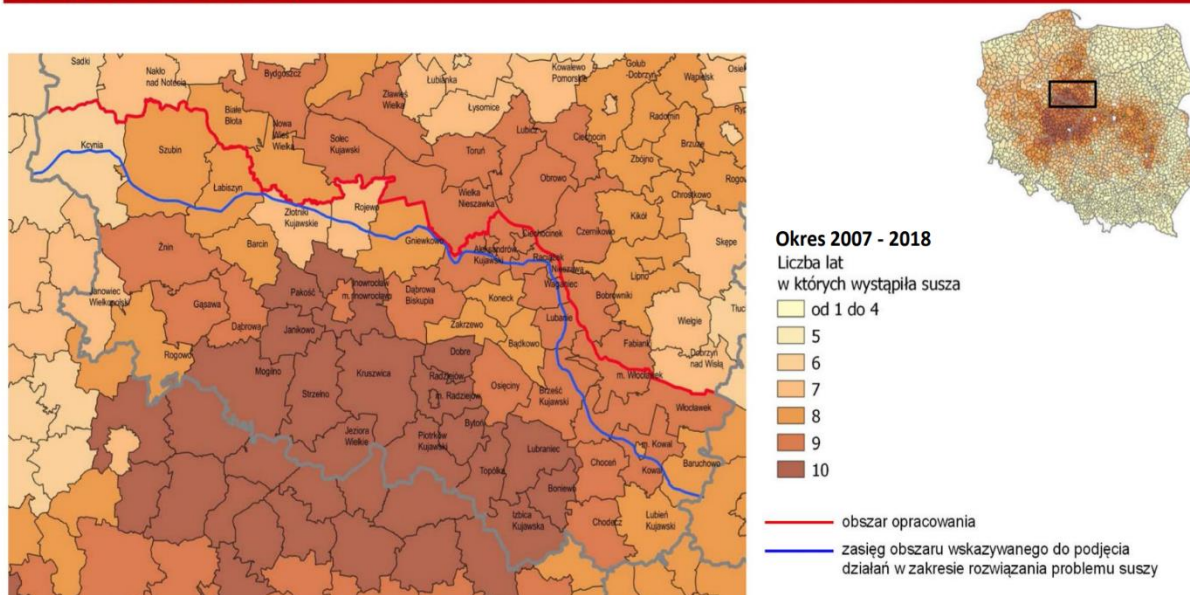
Opracowanie interdyscyplinarne „Woda dla Kujaw – Żywność dla Polski”. W marcu 2021 r. służby Zarządu Województwa uczestniczyły⁵⁵ w tworzeniu koncepcji **pilotażu adaptacji gospodarki rolnej obszaru Kujaw do zachodzących zmian klimatu**. Kujawy, jako istotna w skali kraju przestrzeń żywicielska o wysokim wskaźniku waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, dotknięta jest zjawiskami suszy hydrologicznej, atmosferycznej i glebowej, które w ostatnich latach występują rokrocznie. Potencjały towarowe produkcji roślinnej Kujaw ograniczane są przez ujemny klimatyczny bilans wodny i niekorzystne warunki hydrograficzne w zlewni Noteci. Sukcesywny wzrost temperatury, malejąca suma opadów wraz z coraz częściej występującymi suszami zagraża przede wszystkim brakiem stabilności produkcji, czyli ryzykiem bardzo dużych wahań skali produkcji, co przekłada się nie tylko na fizyczną dostępność żywności i zmiany jej cen, ale także na wyniki finansowe producentów rolnych, uzależnienie bezpieczeństwa żywnościowego od importu, czy też możliwości eksportu produktów żywnościowych. W największym stopniu to właśnie obecny stan uzależnienia produkcji roślinnej od opadów atmosferycznych determinuje opisane powyżej ryzyka. Możliwe są więc dwa skrajne scenariusze dalszego rozwoju sytuacji. Pierwszym jest pogłębianie aktualnego trendu wraz z postępującymi zmianami klimatu, to znaczy rosnąca skala ryzyka braku bezpieczeństwa żywnościowego (jak też ryzyka niestabilności dla wszystkich pozostałych dziedzin gospodarki zależnych od produkcji płodów rolnych, a więc także pewnych dziedzin przemysłu) oraz niestabilna sytuacja ekonomiczna z tego wynikająca.

Obszar objęty opracowaniem położony jest w **południowej części województwa kujawsko-pomorskiego**. Obejmuje południową część powiatu nakielskiego, powiat włocławski (bez gminy Fabianki) oraz w całości powiaty: żniński, mogileński, inowrocławski, aleksandrowski, radziejowski i miasto Włocławek. W jego skład wchodzi 50 gmin – 18 gmin miejsko-wiejskich, 25 gmin wiejskich oraz 7 gmin miejskich. Obejmuje on **30,3% powierzchni województwa kujawsko-pomorskiego**. Na sieć osadniczą obszaru składa się **25 miast** i prawie 1,5 tys. (1 487) miejscowości wiejskich, co łącznie stanowi ok. 43% wszystkich miejscowości znajdujących się w województwie. Obszar ten cechuje się **niższym, niż przeciętnie województwo kujawsko-pomorskie ogólnym stanem rozwoju społeczno-gospodarczego**. Szczególnie niepokojące są procesy i struktury demograficzne, wskazujące na zaawansowane procesy starzenia i postępującą depopulację (ujemne saldo migracji i przyrost naturalny). Obszar ten jest szczególnie dotknięty procesami starzenia się społeczeństwa. Zachodzą one o wiele szybciej i intensywniej niż w pozostałej części województwa. Na analizowanym obszarze bardzo niekorzystnie kształtuje się różnica pomiędzy liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Istotną cechą jest również wysoki wskaźnik korzystania ze

⁵⁵ Projekt zainspirowany został przez Zarząd Nadwiślańskiego Związku Pracodawców Lewiatan przy współudziale Mikołaja Bogdanowicza – Wojewody Kujawsko-Pomorskiego i Piotra Całbeckiego – Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Stowarzyszenia Ekologicznego Eko-Przyjezierze. Koncepcja została wypracowana przez interdyscyplinarny zespół ekspercki, tworzony przez środowiska naukowe (specjaliści od upraw oraz melioracji rolniczych, hydrologi, hydrobiolodzy), administrację państwową odpowiedzialną za gospodarowanie wodami, środowiska gospodarcze, sektor pozarządowy (w tym stowarzyszenia ekologiczne) oraz administrację samorządową (w tym Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego). Końcowy Raport z projektu powstał w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

środowiskowej pomocy społecznej i wysokim udziałem bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Gospodarka analizowanego obszaru opiera się w ponadprzeciętnie dużej mierze na sektorze rolno-spożywczym, obciążonym jednak niską dochodowością. Ogólny poziom rozwoju gospodarczego gmin w ramach analizowanego obszaru jest dość niski (zarówno pod względem ogólnej liczby podmiotów gospodarczych, jak i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą). Kujawy od kilku dekad oferują niższą jakość życia oraz mniej korzystne warunki rozwoju, co może być przyczyną wzmożonych migracji ludzi młodych.

Występowanie suszy rolniczej

Opracowano na podstawie wykazu gmin, na obszarze których (dla upraw ziemniaków, chmielu, warzyw gruntowych, krzewów owocowych, drzew owocowych, truskawek lub roślin strączkowych) wystąpiła susza w okresie od 2007 do 2018 r. Wykaz podawany jest przez Prezesa ARiMR na podstawie rozporządzenia MRiRW z dnia 21.08.2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu "Modernizacja gospodarstw rolnych" w ramach poddziałania "Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 T.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 719; zm.: Dz. U. z 2020 r. poz. 2030)

Rysunek 23. Częstotliwość występowania suszy rolniczej na obszarze objętym opracowaniem „Woda dla Kujaw – Żywność dla Polski”
Źródło: materiał analityczny KPBPPiR z opracowania „Woda dla Kujaw – Żywność dla Polski”

W analizie opracowano koncepcję transferowania wody z rzeki Wisły trzema korytarzami rurociągów magistralnych, rozprowadzanej rurociągami dystrybucyjnymi i sieci lokalnej, o łącznej objętości przepływu około 6 m³/s, a więc wartości niezagrażającej przepływowi nienaruszalnemu rzeki Wisły, także przy niskich stanach wody. W praktyce oznacza to łączny przerzut wody na obszary objęte projektem o objętości ok. 200 mln m³ rocznie, a pobór ten byłby opomiarowany i sezonowo regulowany. Projekt w założeniach ma realizować również cele Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, gdyż w przedłużeniu rurociągu centralnego, miałby wspierać po 2029 roku, rekultywację odkrywkę kopalni węgla brunatnego Tomistawice po zaprzestaniu wydobycia. Oprócz oczywistych korzyści środowiskowych w postaci naturalnej retencji i renaturyzacji wód powierzchniowych, przywracania różnorodności biologicznej siedlisk podmokłych, poprawy warunków hydrograficznych w zlewni Noteci, ochrony nieodnawialnych zasobów wód podziemnych, a także zapewnienia zaopatrzenia w wodę dla przemysłu chemicznego, przyczyni się przede wszystkim do wzrostu **konkurencyjności gospodarki rolnej i przedsiębiorczości na obszarze jego realizacji.**

Do działań na rzecz realizacji pilotażu adaptacji gospodarki rolnej na obszarze Kujaw zaliczyć należy: fizyczne zapewnienie wody (dostępność wody zapewni stabilność produkcji niezależnie od wielkości i zmienności opadów), opracowanie założeń organizacyjnych i ekonomicznych realizacji infrastruktury nawadniającej, prowadzenie badań naukowych i praktyczne weryfikowanie ich wyników w zakresie zmiany struktury upraw oraz wprowadzania nowych gatunków, rozwój doradztwa dla producentów rolnych, edukację i rozwój świadomości producentów rolnych. Na przykładzie Kujaw możliwe byłoby poznanie mechanizmów radzenia sobie ze zmianami klimatu, które w nieodległej przyszłości staną się przyczyną istotnych problemów w gospodarce rolnej i zabezpieczenia dostępu do żywności w skali całego kraju. Pilotaż miałby na celu także wypracowanie optymalnych **metod instytucjonalnej i technicznej obsługi systemu nawodnień rolniczych** (regulowania wielkości poboru, sezonowości zagospodarowania wody (np. retencjonowania w okresie jesienno-zimowym), określania zasad korzystania, kontroli jakości wody, limitów dla poszczególnych odbiorców, kosztów korzystania z wody), realizowanych na dużą skalę. Podkreślić należy, że województwo kujawsko-pomorskie jest szczególnie predestynowane do realizacji pilotażu o takim charakterze, także

ze względu na bardzo silne zaplecze naukowe, które stanowią regionalne szkoły wyższe specjalizujące się w tego typu problematyce, a także ośrodki badawcze o charakterze rolniczym.

Rysunek 24. Założenia obsługi w zakresie nawodnień na obszarze objętym opracowaniem „Woda dla Kujaw – Żywność dla Polski”
Źródło: materiał analityczny KPBPIR z opracowania „Woda dla Kujaw – Żywność dla Polski”

Do spodziewanych korzyści dla produkcji roślinnej wynikających z realizacji nawodnień dla gospodarki rolnej zaliczyć można:

- wyeliminowanie ryzyka utraty zbiorów poprzez ustabilizowanie warunków hydrologicznych prowadzenia produkcji rolnej, a także znaczące oszczędności w zakresie odszkodowań/rekompensat kłęskowych – **minimalizowanie ryzyka związanego z dużą roczną zmiennością produkcji rolniczej;**
- zwiększenie plonów;
- zmiany struktury upraw na bardziej wymagające, ale też bardziej opłacalne;
- **poprawę warunków ekonomicznych prowadzenia nowoczesnej gospodarki rolnej oraz tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy, co przyniesie szereg korzyści społecznych.**

Przed wszystkim należy wspomnieć o **ograniczeniu depopulacji wskutek odptywu młodych ludzi**, którzy aktualnie nie znajdują w tym rejonie wystarczająco szerokiej oferty atrakcyjnego i satysfakcjonującego finansowo zatrudnienia. Należy zauważyć, że prognozowane zmiany w kierunkach produkcji wiążą się z koniecznością angażowania większej liczby pracowników, ale także wiążą się z dużo wyższą dochodowością oraz umożliwiają na szeroką skalę rozwój magazynowania i przetwórstwa rolno-spożywczego, a więc dużej liczby rozproszonych terytorialnie miejsc pracy, w miejscowości zamieszkania lub jej sąsiedztwie.

Projekt „Woda dla Kujaw – Żywność dla Polski” został zgłoszony do dofinansowania ze środków *Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności* (KPO), jednakże nie został ujęty w projekcie tego dokumentu.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz rozwoju infrastruktury transportowej w 2021 r.:

- 57 km zmodernizowanych dróg wojewódzkich;
- 88 km dróg wojewódzkich pozostających w przebudowie;
- realizacja 16 km ciągów pieszo-rowerowych;
- podpisanie 7 porozumień na aktualizację bądź opracowanie STEŚ wraz z uzyskaniem decyzji środowiskowej dla planowanych obwodnic w perspektywie 2021-2027;
- skuteczne ubieganie się o pozyskanie dofinansowania na inwestycje drogowe ze środków krajowych, zakończone wsparciem 8 inwestycji, o łącznej wartości **prawie 330 mln zł;**

- DW 563 Rypin – Mława (odcinek Rypin – Stępowo);
- DW 269 Szczerkowo – Kowal (odcinek od km 39+500 do km 45+480);
- DW 299 Stacja Kolejowa Gniewkowo – droga krajowa nr 15;
- DW 377 Nowe – Pieniążkowo (odcinek Nowe – Twarda Góra – Milewko);
- DW 391 Warlubie – Grupa (odcinek Warlubie – Buśnia);
- dofinansowanie realizacji 3 obwodnic: Tucholi (DW 237, DW 240, DW 241), Rypina (DW 560, DW 563) i Brodnicy (DW 544, DW 560);
- **organizacja pilotażowego rejsu kontenerowego „Wisła Cargo” w ramach programu EMMA Extension.**

Odnosząc się do działań prowadzonych przez Zarząd Województwa w roku 2021 na rzecz poprawy dostępności transportowej, należy zwrócić uwagę na działania własne – na infrastrukturze stanowiącej własność województwa (sieć dróg wojewódzkich) oraz działania inicjowane, współfinansowane lub wspierane w inny sposób, a czasem tylko działania lobbingsowe dotyczące infrastruktury innych gestorów (przede wszystkim infrastruktury krajowej). Pamiętać należy, że na dostępność zewnętrzną i spójność wewnętrzną kujawsko-pomorskiego, składają się działania wszystkich podmiotów działających w tym obszarze i podejmując działania w obszarze infrastruktury zarządzanej przez Samorząd Województwa, Zarząd Województwa w sposób oczywisty uwzględnia spójność z działaniami pozostałych zarządców, tak by uzyskiwać efekty synergiczne różnych działań. W największym stopniu, ze względu na posiadane kompetencje, działalność Zarządu Województwa koncentruje się na inwestycjach drogowych na sieci dróg wojewódzkich. Możliwości realnego wpływu na inne rodzaje infrastruktury transportowej są bardzo ograniczone.

Województwo Kujawsko-Pomorskie w 2021 r. było zarządcą **1703,895** km dróg wojewódzkich, z czego według klasyfikacji odnoszącej się do stanu ich nawierzchni, przyjętej przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy, w stanie dobrym (A) było **346,157** km dróg, w stanie zadowalającym (B) **287,729** km dróg, niezadowalającym (C) **728,392** km dróg, a złym (D) **253,582** km dróg. Dodatkowo **88,035** km dróg wojewódzkich było w trakcie przebudowy (stan na dzień **31 grudnia 2021 roku**).

Przedstawiając informacje o działaniach Zarządu Województwa na sieci dróg wojewódzkich, należy wyróżnić: 1) działania inwestycyjne, które w roku 2021 zostały zakończone, 2) działania inwestycyjne, które w 2021 roku zostały rozpoczęte lub były kontynuowane z poprzednich lat – ale nie zostały w tym roku zakończone i wreszcie 3) działania nieinwestycyjne, które prowadzone w roku 2021 będą stanowiły podstawę do inwestycji planowanych na kolejne lata. Poniżej szczegółowo scharakteryzowano wszystkie te grupy, zwracając dodatkowo uwagę na źródła finansowania, bo w tym obszarze obowiązywało kilka różnych modeli działań.

Inwestycje zakończone w 2021 roku:

Projekty w ramach RPO WKP 2014-2020:

- **DW 251 Inowrocław – Kaliska**, na odcinku od km 19+649 (granica województwa) do km 34+200 oraz od km 34+590 do km 35+290 wraz z przebudową mostu na rzece Gąsawka w mieście Żnin – długość 15,251 km;
- **DW 255 Strzelno – Pakość**, od km 0+005 do km 21+910. Zakończono I etap – rozbudowę na odcinku od km 0+005 do km 2+220 w Pakości – długość 2,215 km.

Projekty finansowane ze środków własnych w ramach I grupy programu modernizacji dróg wojewódzkich Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020:

- **DW 266 Ciechocinek – Konin**, odcinek Świątniki – Piotrków Kujawski od km 47+513 do km 51+500 – długość 3,987 km;
- **DW 241 Rogóźno – Tuchola**, odcinek Trziciany – Sikorz, od km 24+000 do km 26+360 – długość 2,360 km.

Projekty finansowane ze środków własnych w ramach III grupy programu modernizacji dróg wojewódzkich Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020:

- **DW 237 Mąkowsko – Czernik**, odcinek Łyskowo – Gostycyn, od km 32+050 do km 34+450 – długość 2,400 km;
- **DW 214 Warlubie – Łeba**, odcinek Głodowo – Warlubie, od km 167+845 do km 170+345 – długość 2,500 km;
- **DW 538 Radzyń Chełmiński – Rozdroże**, odcinek Radzyń Chełmiński – Łasin, od km 0+000 do km 2+000 – długość 2,000 km;

- **DW 551 Strzyżawa – Wąbrzeźno**, odcinek Chełmża – Pluskowęsy, od km 35+823 do km 37+900 – długość 2,077 km;
- **DW 543 Szabda – Paparzyn**, odcinek Jabłonowo Pomorskie – Szabda, od km 53+792 do km 55+800 – długość 2,080 km.

Projekty prowadzone przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, w ramach modernizacji – odnowy i przebudowy dróg:

- **DW 252 Inowrocław – Włocławek Rózinowo**, odcinek Marulewy – Pieranie, od km 4+260 do km 6+000 – długość 1,740 km;
- **DW 646 Turzno – Brzeźno** od km 0+000 do km 0+555 oraz od km 0+790 do km 1+370 – długość 1,135 km;
- **DW 569 Golub Dobrzyń – Dobrzejewice** w m. Małszyce od km 13+010 do km 14+000 – długość 0,990 km wraz z remontem przepustu w m. Małszyce;
- **DW 241 Rogóźno – Tuchola**, odcinek Zboże –Więcborg od km 36+900 do km 38+440 – długość 1,540 km;
- **DW 560 Brodnica – Sierpc**, odcinek Dylewo – Zakrocz od km 26+400 do km 28+387, etap I od km 26+400 do km 27+800 – długość 1,400 km;
- **DW 244 Kamieniec – Strzelce Dolne**, miejscowość Bożenkowo od km 24+570 do km 25+420 – długość 0,850 km oraz odcinek Zdroje – Bożenkowo od km 18+087 do km 18+907 – długość 0,820 km;
- przebudowa istniejącej **drogi rowerowej na drodze wojewódzkiej 240 Tuchola – Świecie**, odcinek Rudzki Most – Rudzki Młyn od km 27+715 do km 28+475 – długość 0,760 km.

Zmodernizowany fragment DW 255 w Pakości, fot. Szymon Zdziebło

Realizacja pozostałych zadań na drogach wojewódzkich i powiatowych w tym zadania realizowane w partnerstwie:

- „Przebudowa mostu przez rzekę Krówkę w ciągu drogi wojewódzkiej nr 243 w km 18+808 w miejscowości Byszewo” – środki niewygasające z budżetu Województwa z 2020 r.;
- opracowanie Programu Funkcjonalno-Użytkowego (PFU) wraz z decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach (DŚU) dla zadania „Część nr 1 – Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 204 Stacja kolejowa Solec Kujawski – droga nr 249 wraz z powiązaniem komunikacyjnym z drogą wojewódzką nr 249 w m. Solec Kujawski” – Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg;
- ograniczenie emisji spalin poprzez budowę ścieżki rowerowo-pieszkiej przy DW 269 Szczerkowo – Kowal od Powiatowego Centrum Kształcenia Zawodowego w Chodczu do istniejącego odcinka w granicach administracyjnych miasta Chodecz;

- przebudowa dróg powiatowych w powiecie świeckim na odcinku od skrzyżowania z DW 240 do miejscowości Laskowice Pomorskie (długość 25,725 km), od ulicy Miodowej do ul. Wojska Polskiego w Świeciu (długość 0,270 km) oraz od DW214 do miejscowości Osie (długość 19,232 km).

Realizacja zadań w ramach Drogowej Inicjatywy Samorządowej:

- budowa chodnika dla pieszych w ciągu DW 543 Szabda – Paparzyn na odcinku Grzybno-Drużyny od km 53+165 do km 54+400 (długość 1,235 km), na działkach nr 100/1 – obręb Grzybno i nr 30, 61/1, 41/2, 60/1 i 60/2 – obręb Drużyny, gmina Bobrowo (zadanie dofinansowane z środków Urzędu Gminy Bobrowo w 60%);
- przebudowa DW554 Sierakowo – Kikół – budowa chodnika w miejscowości Podzamek Golubski od km 15+715 do km 16+586 (długość 0,871 km), gmina w. Golub-Dobrzyń, zadanie dofinansowane z środków Urzędu Gminy Golub-Dobrzyń w 60%);
- przebudowa DW 546 Łubianka – Zławień Wielka w miejscowości Rzęczkowo (na odcinku od skrzyżowania z DP 2002C do skrzyżowania z DW 597) na odcinku od km 3+931 do km 4+749 – środki niewygasające z budżetu Województwa z 2020 r.

Inwestycje kontynuowane i zaplanowane do realizacji w 2021 roku:

Projekty w ramach RPO WKP 2014-2020:

- **DW 265 Brześć – Gostynin** (odcinek Brześć – Kowal, powiat włocławski, długość 19 km) – ostatnie prace kontynuowane były m.in. na ulicy Tylickiego w Kowalu – w 2021 r. oddano **6,6** km drogi;
- **DW 559 Lipno – Płock** (odcinek Lipno – Jasień, powiat lipnowski, długość 17 km);
- **DW 548 Stolno – Wąbrzeźno** (powiaty chełmiński i wąbrzeski, długość **28,5** km) – **największa inwestycja na drogach wojewódzkich w roku 2021 – zakończenie prac planowane jest na przełomie 2022/2023 roku.** Długość remontowanych odcinków: Lisewo – Wąbrzeźno: **14,5** km, Stolno – Lisewo: **14** km, koszt modernizacji odcinków: Lisewo – Wąbrzeźno oraz Stolno – Lisewo: po **68 800 000 zł (łącznie wartość inwestycji 137 600 000 mln zł)**, liczba nowych skrzyżowań z ruchem okrężnym: **7**. Droga wojewódzka nr 548 o długości 51 km łączy północną część województwa kujawsko-pomorskiego z autostradą A1. Przebiega przez powiaty chełmiński, wąbrzeski, brodnicki, golubsko-dobrzyński (8 gmin – Stolno, Lisewo, Płużnica, Ryńsk, Wąbrzeźno, Dębowa Łąka, Bobrowo, w. Golub-Dobrzyń). Dzięki istniejącym powiązaniom drogowym zapewnia także włączenie do obsługi autostradą A1 dla Brodnicy i Chełmna;

Prace na DW 548 na odcinku Lisewo – Stolno, fot. Szymon Zdziebło

- **DW 249 Czarnowo – Solec Kujawski** wraz z budową przeprawy promowej (powiaty bydgoski i toruński, długość 2,5 km) – w 2021 r. drogi i przyczółki były w zaawansowanym stanie budowy, wykonawca promu przygotowywał jednostkę do odbioru;

- **DW 254 Brzoza – Wylatowo** (odcinek Brzoza – Łabiszyn, długość 13 km oraz Łabiszyn – Barcin, długość 9 km) – wykonawca zakończył prace projektowe, kontynuował czynności niezbędne do uzyskania zezwolenia na realizację inwestycji drogowej;
- **obwodnica Lubrańca w ciągu DW 270** (powiat włocławski, długość 5 km) – wykonawca oczekiwał w 2021 roku na zezwolenie na realizację inwestycji drogowej; prace budowlane mają zająć około roku;
- **DW 270 Brześć Kujawski – Lubraniec** (powiat włocławski, długość 7 km) – trwały prace projektowe, zakończenie zadania planowane jest w 2023 roku;
- **DW 563 Rypin – Mława** (odcinek Stępowo – granica województwa, powiat rypiński, długość 7 km) – trwały prace projektowe, zakończenie zadania planowane jest w 2023 roku;
- **odcinki DW 273** (Cierpice – Toruń), **DW 657** (Złotoria – Lubicz), a także **DW 551, DW 649, DW 554** (Nawra – Chełmża – Sierakowo w powiatach toruńskim i golubsko-dobrzyńskim, **przy których budowane były drogi rowerowe o łącznej długości 27 km**) – zakończenie większości prac planowane jest na 2022 rok.

Projekty finansowane ze środków własnych w ramach I i III grupy programu modernizacji dróg wojewódzkich Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020:

- **DW 241 Rogóźno – Tuchola** (odcinek Wysoka Wieś – Mały Mędromierz) (powiat tucholski, długość 2 km), Brzuchowo-Wieszczycze (powiat tucholski, długość 2 km), Trzciany (powiat sępoleński, długość 3 km), Sępólno Krajeńskie wylot na Więcbork (długość 0,5 km) – łącznie 7,5 km;
- **DW 266 Ciechocinek – Konin** (odcinek Aleksandrów Kujawski – Zakrzewo, powiat aleksandrowski, łączna długość ok. 5 km);
- **DW 254 Brzoza – Wylatowo** (odcinek Barcin – Wolice, powiat żniński, długość ok. 1,4 km);
- **DW 546 Zławieś Wielka – Łubianka** (odcinek Zławieś Wielka – Rzęczkowo, powiat toruński, długość 5 km);
- **DW 223 Bydgoszcz – Białe Błota** (odcinek rondo – Białe Błota, powiat bydgoski, długość 1 km);
- **DW 237 Mąkowsko – Czernk** (odcinki w rejonie Gostycyna i Łyskowa, powiat tucholski, długość 3 km);
- **DW 243 Mrocza – Koronowo** (odcinki w rejonie Mroczy, powiat nakielski, długość ok. 4 km);
- **DW 551 Strzyżawa – Wąbrzeźno** (odcinek Pluskowęsy-Dźwierzno, powiat toruński, długość 6 km);
- **DW 538 Radzyń Chełmiński – Rozdroże** (odcinek Zakrzewo-Mełno, powiat grudziądzki, długość 2,5 km).

Projekty prowadzone przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, w ramach modernizacji – odnowy i przebudowy dróg:

- **DW 543 Szabda – Paparzyn** (w m. Jabłonowo-Zamek, powiat brodnicki) – parking i miejsce kontroli pojazdów;
- **DW 551 Strzyżawa – Wąbrzeźno** (odcinek Unisław – Wybcz, powiat chełmiński i toruński, długość 5 km);
- **DW 544 Brodnica – Ostrołęka** (odcinek Brodnica – granica województwa, powiat brodnicki, długość 7 km);
- **DW 246 Paterek – Dąbrowa Biskupia** (odcinek Rojewo – Płonkówko, powiat inowrocławski, długość 4 km);
- **DW 265 Brześć – Gostynin** (odcinek Kowal – Baruchowo, powiat włocławski, długość 8 km);
- **DW 251 Inowrocław – Kaliska** (odcinek Pturek – Młodocin, powiat żniński, długość 2 km);
- **DW 244 Kamieniec – Strzelce Dolne** (odcinek w Żołędowie, powiat bydgoski, długość 3 km);
- **DW 272 Laskowice Pomorskie – Dolna Grupa** (odcinek w Laskowicach Pomorskich, powiat świecki, długość 1 km).

Realizacja pozostałych zadań na drogach wojewódzkich w tym zadania zrealizowane w partnerstwie (zadania zaplanowane w roku 2021):

- zaplanowana w 2021 r. **modernizacja zniszczonych nawierzchni dróg wojewódzkich: DW241 Rogóźno – Tuchola** (odcinek Wiele – Więcbork, powiat sępoleński, długość 7 km), **DW 543 Szabda – Paparzyn** (odcinek Drużyny – Szabda, powiat brodnicki, długość ok. 2 km), **DW 244 Kamieniec – Strzelce Dolne** (odcinek Bydgoszcz Północ – Strzelce Górne, powiat bydgoski, długość 1,5 km), **DW 550** (w Unisławiu, powiat chełmiński), **mikrodywaniki: DW 256 Włoki – Bydgoszcz-Fordon** (Chełmszczenka, powiat bydgoski), **DW 247 Kcynia – Szubin** (Mycielewo, powiat nakielski), **DW 534 Grudziądz – Rypin** (Szafarnia, powiat golubsko-dobrzyński), **DW 541 Dobrzyń n. Wisłą – Lubawa** (Chalin, powiat lipnowski), **DW 251 Inowrocław – Kaliska** (Murczyn, powiat żniński), **DW 553 Toruń – Wybcz** (Przecznno, powiat toruński);
- „Poprawa bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców oraz wsparcie niskoemisyjnego transportu drogowego poprzez wybudowanie dróg rowerowych na terenie powiatu bydgoskiego”: zadanie obejmuje realizację drogi rowerowej w ciągu **DW 394 Otorowo – Solec Kujawski**, o długości 2,360 km (lider: Gmina Solec Kujawski);
- **DW 245 Gruczno – Chełmno** (odcinek Gruczno – Głogówko Królewskie, powiat świecki, długość 8 km oraz na terenie m. Chełmno – ulice Powiśle i Nad Groblą – długość 2 km) – **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg**;

- **DW 204** na terenie **Solca Kujawskiego** (ulica Garbary, powiat bydgoski, długość 0,6 km) – *Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg*;
- **DW 272 Laskowice Pomorskie – Dolna Grupa** (na odcinku Dolna Grupa – Piła Młyn, powiat świecki, długość 7,3 km) – *Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg*;
- **DW 299 (stacja kolejowa Gniewkowo – DK 15)**, powiat inowrocławski, długość 0,67 km), opracowano koncepcję przebudowy drogi; w 2021 r. dofinansowanie z *Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg* na 6,0 mln zł;
- **DW 377 Nowe – Pieniążkowo** (odcinek Nowe – Milewko, powiat świecki, długość 7 km), opracowano koncepcję przebudowy drogi; w 2021 r. dofinansowanie z *Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg* na 56,6 mln zł;
- **DW 391 Warlubie – Grupa** (odcinek Warlubie – Buśnia, powiat świecki, długość 9 km), opracowano koncepcję przebudowy drogi; w 2021 r. dofinansowanie z *Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg* na 67,0 mln zł.

Realizacja zadań w ramach Drogowej Inicjatywy Samorządowej (zadania zaplanowane w roku 2021):

- budowa chodnika przy **DW 267 Piotrków Kujawski – Ujma Duża** (Osiećciny, powiat radziejowski);
- budowa chodnika przy **DW 546 Łubianka – Zławieś Wielka** (Zławieś Mała, powiat toruński);
- budowa chodnika przy **DW 557 Lipno – Rypin** (m. Lipno).

Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy. W 2021 roku zwiększono ilości wydawanych decyzji ZRID i związanych z tym długofalowych działań w zakresie planowania, monitorowania, aktualizacji budżetu oraz rozliczania projektów dofinansowanych z Unii Europejskiej.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ ZADAŃ NA DROGACH WOJEWÓDZKICH I PRACĘ ZARZĄDU DRÓG WOJEWÓDZKICH

W związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 problemy związane z produkcją materiałów, np. siatki szklano-węglowej i ograniczeniem liczby pracowników pogłębiały się. Wpłynęło to na terminowość realizacji zamówień przez podwykonawców. 12 zadań inwestycyjnych zostało przesuniętych na rok 2022 – ich realizacja została przesunięta do końca maja 2022 r. Długość zadań do ukończenia w 2022 roku to 18,7 km.

W czasie pandemii ograniczono kontakty społeczne na płaszczyźnie funkcjonowania Zarządu Dróg Wojewódzkich, wdrożono pracę zdalną, wyposażono pracowników w niezbędne środki higieny (płyn dezynfekujący, maseczki).

W 2021 roku Zarząd Województwa podejmował także decyzje dotyczące inwestycji, które zamierza realizować już w kolejnej perspektywie finansowej 2021-2027, natomiast niezbędne jest ich przygotowanie od strony projektowej. Dotyczy to przede wszystkim zamiaru realizacji kilku obwodnic na drogach wojewódzkich. Są to następujące obwodnice, dla których w roku 2021 **podpisano porozumienia na opracowanie Studium Techniczno-Ekologiczno-Środowiskowego**, pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim, a samorządami:

- **Obwodnica Łysomic w ciągu DW 552:** Powiat Toruński i Gmina Łysomice, z dnia 29 lipca 2021 r., wartość 510 000 zł, wsparcie jednostek samorządu terytorialnego na kwotę 340 000 zł;
- **Obwodnica Lisewa w ciągu DW 548:** Powiat Chełmiński i Gmina Lisewo, z dnia 23 listopada 2021 r., wartość 720 000 zł, wsparcie jednostek samorządu terytorialnego na kwotę 480 000 zł;
- **Obwodnica miasta Chełmży w ciągu DW 551:** Powiat Toruński, Gmina Miasta Chełmży i Gmina Chełmża, z dnia 10 sierpnia 2021 r., wartość 500 000 zł, wsparcie jednostek samorządu terytorialnego na kwotę 375 000 zł;
- **Obwodnica miasta Golubia-Dobrzyń w ciągu DW 534:** Powiat Golubsko-Dobrzyński, Gmina Miasto Golub-Dobrzyń i Gmina w. Golub-Dobrzyń, z dnia 25 maja 2021 r., wartość 600 000 zł, wsparcie jednostek samorządu terytorialnego na kwotę 450 000 zł – wartość 940 950,00 zł;
- **Obwodnica miasta Brodnicy w ciągu DW 544 i DW 560:** Powiat Brodnicki, Gmina Miasta Brodnicy i Gmina Brodnica, z dnia 23 listopada 2021 r., wartość 300 000 zł, wsparcie jednostek samorządu terytorialnego na kwotę 225 000 zł. Na realizację zadania pozyskano 32 mln zł z *Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg*;
- **Obwodnica miasta Radzyń Chełmiński w ciągu DW 534:** Powiat Grudziądzki, Miasto i Gmina Radzyń Chełmiński, z dnia 6 października 2021 r., wartość 510 000 zł, wsparcie jednostek samorządu terytorialnego na kwotę 340 000 zł; ponadto:
- **Rozbudowa DW 254** polegająca na budowie ronda na skrzyżowaniu DW 254 (ul. Pakoska i ul. Mogileńska) z drogą gminną nr 130315C (ul. Polna i ul. 4 stycznia) w Barcinie – opracowanie dokumentacji technicznej.

Rysunek 25. Planowany przebieg obwodnicy Sępólno Krajewskiego
 Źródło: opracowanie Departamentu Infrastruktury Drogowej

W związku z pracami ogłoszonymi przez Generalną Dyрекcyję Dróg Krajowych i Autostrad nad planowaną **obwodnicą Sępólno Krajewskiego** Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego 8 grudnia 2021 r. porozumiał się z samorządami Powiatu Sępoleńskiego oraz Miasta i Gminy Sępólno Krajewskie w sprawie opracowania dokumentacji niezbędnej do połączenia drogi wojewódzkiej nr 241 (od strony Włocławka) z planowanym obejściem miasta w ciągu drogi krajowej nr 25. Pozwoli to docelowo na wyprowadzenie całego tranzytu z Sępólno Krajewskiego. Bez tego łącznika część samochodów ciężarowych poruszających się drogą nr 241 nadal musiałyby korzystać z ulic prowadzących przez centrum miasta.

Prace nad pozostałymi obwodnicami w 2021 r.:

- **obwodnica Rypina w ciągu DW 560 i DW 563.** W 2021 roku podpisano umowę na wykonanie koncepcji i uzyskanie niezbędnych decyzji na budowę kolejnego etapu obwodnicy Rypina. Nowoczesna trasa ma omijać miasto od wschodu wyprowadzić ruch z mocno obciążonej trasy nr 560 (Sierpc – Rypin – Brodnica). W 2021 r. wykonawca kompletował materiał do złożenia wniosku o decyzję środowiskową dla trasy. W lutym 2022 r. przeprowadzono konsultacje społeczne. Na realizację obwodnicy udało się uzyskać dofinansowanie z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w wysokości 60 mln zł;
- **obwodnica Włocławka w ciągu DW 189, DW 241 i DW 242.** W roku ubiegłym kontynuowano prace koncepcyjne nad 6-km obwodnicą, mającą ominąć od zachodu miasto i sąsiednią miejscowość Witunia;
- **obwodnica Mogilna w ciągu DW 254.** W 2021 r. współpracowano z samorządem Gminy i Miasta Mogilno, który opracował już dokumentację niezbędną do budowy drugiego etapu obwodnicy. Gmina w 2021 r. pracowała nad jej aktualizacją. Trasa o długości około 1,5 km od strony południowo-wschodniej będzie przedłużeniem istniejącego już obejścia;
- **obwodnica Trłąga w ciągu DW 255.** Wraz z planowaną dalszą przebudową trasy wojewódzkiej nr 255 Pakość – Strzelno powstanie ma obwodnica Trłąga (powiat inowrocławski). Przebudowa drogi została zgłoszona przez Samorząd Województwa do zadań finansowanych z Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych – Polski Ład, jednakże nie uzyskała ona wsparcia;
- **obwodnica Lubrańca w ciągu DW 270.** W połowie 2022 roku rozpoczną się prace przy budowie obwodnicy, która powstanie w trybie „zaprojektuj i wybuduj” w ciągu drogi wojewódzkiej nr 270, po zachodniej stronie miasta. Inwestycja jest współfinansowana ze środków unijnych RPO WKP 2014-2020 we współpracy z lokalnymi samorządami. Łączny koszt zadania to 48 mln złotych;
- **obwodnica Tucholi w ciągu DW 237, DW 240 i DW 241** – w 2021 r. pozyskano 75 mln zł dofinansowania z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg.

Działania Zarządu Województwa na sieci kolejowej dotyczyły w roku 2021 dofinansowania inwestycji **PKP Polskie Linie Kolejowe (PLK) S.A. na terenie województwa kujawsko-pomorskiego z udziałem RPO WKP 2014-2020**. W 2021 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego realizował wraz z PKP PLK S.A. następujące projekty z udziałem wkładu RPO WKP 2014-2020:

- „Rewitalizacja kolejowego ciągu komunikacyjnego linii kolejowej nr 356 na odcinku granica województwa – Kcynia wraz z budową mijanki na odcinku Kcynia – Nakło nad Notecią linii kolejowej nr 281”;
- „Prace na linii kolejowej nr 208 na odcinku Grudziądz – Tuchola – granica województwa”;
- „Rewitalizacja linii kolejowych nr 208 i 33 na odcinku Grudziądz – Brodnica”;
- „Rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku Toruń Wschodni – Chełmża” (**modernizacja linii rozpoczęła się 13 czerwca 2021 r.**).

Śródlądowy Transport Wodny. Od wielu lat Zarząd Województwa bardzo aktywnie zabiega o reaktywację transportu wodnego, który w Kujawsko-Pomorskim opierać się może przede wszystkim o drogi wodne Wisły oraz Noteci/Kanału Bydgoskiego. Ze względu na posiadane kompetencje, działania Samorządu Województwa w tym obszarze mają głównie charakter promocyjny i lobbingowy. Jednym z elementów służących poprawie zewnętrznej dostępności i logistyki województwa, jak i gospodarczego wykorzystania Międzynarodowych Dróg Wodnych **E40 i E70** w zakresie turystyki i transportu, są działania związane z ich rewitalizacją, a przede wszystkim z zapewnieniem IV klasy żeglowności (głębokości szlaku żeglugowego 2,5 m), zgodnie z Konwencją AGN, ratyfikowaną przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Podjęcie działań na rzecz stworzenia technicznych możliwości dla transportowego i turystycznego wykorzystania drogi wodnej E40 (rewitalizacja drogi E40). Zadanie polega na prowadzeniu działań lobbingowych i organizacyjnych w kierunku kompleksowej rewitalizacji Międzynarodowej Drogi Wodnej E40, stanowiącej śródlądowe połączenie Morza Bałtyckiego z Morzem Czarnym, przebiegającej w Polsce Wisłą od Gdańska do Warszawy. Istotnym elementem sieci logistycznej dróg wodnych E40 i E70 będzie Węzeł logistyczny oparty o port śródlądowy w rejonie Bydgoszczy-Solca Kujawskiego. Przyjęto, że lokalizowane w obrębie Bydgoszczy dwa terminale, tj.: Platforma multimodalna Bydgoszcz – Solec Kujawski oraz Terminal intermodalny Bydgoszcz-Emilianowo, utworzyć mają docelowo jeden spójny **Węzeł Logistyczny Bydgoszcz**, który stanowić będzie hub logistyczny województwa kujawsko-pomorskiego. W 2021 r. zrealizowano następujące działania:

- **organizacja pilotażowego rejsu kontenerowego Wisła Cargo 2021 w dniach 6-9 kwietnia 2021 r., którego zadaniem był transport towarów na odcinku Gdańsk – Chełmno – Gdańsk oraz promocja żeglugi towarowej na Wiśle i lokalizacji Węzła logistycznego Bydgoszcz.** Rejs odbył się w ramach projektu **EMMA Extension (Program Interreg Morza Bałtyckiego – Baltic Sea Region)**. Barka, załadowana 6 kwietnia w Gdańsku 150 tonami komponentów do produkcji dla Toruńskich Zakładów Materiałów Opatrunkowych (TZMO), dopłynęła do Chełmna 7 kwietnia późnym popołudniem. Na tamtejszym nabrzeżu czekały na nią samochody ciężarowe, za pomocą których ładunek trafił do magazynów produkcyjnych przedsiębiorstwa. Rozładunek i ponowny załadunek jednostki miał miejsce 8 kwietnia, a 9 kwietnia, krótko po południu, z Chełmna do Gdańska popłynęły Wisłą gotowe, wyprodukowane w województwie kujawsko-pomorskim towary, wysyłane z Polski za granicę. W konferencji prasowej na nabrzeżu wiślanym w Chełmnie uczestniczyli: Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska, Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski, radni województwa: Jacek Chmarzyński, Michał Czepek, Katarzyna Lubańska i Tadeusz Pogoda oraz prof. Zygmunt Babiński z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. Przedsięwzięcie oprócz znaczenia promocyjnego, miało również bardzo istotny aspekt badawczy i wdrożeniowy. Trasą barki przeplętnęła do Chełmna łódź gdańskiego Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej. Sprawdzano oznakowanie nawigacyjne szlaku, jego przepustowość oraz lokalizację trudnych żeglugowo miejsc. Związane z rejsem doświadczenie pozwoliło też na określenie warunków brzegowych dla opłacalności i konkurencyjności tego modelu transportu. Zgodnie z dokumentem rejestracyjnym wykorzystanego w rejsie pilotażowym pchacza, może on pchać barki o łącznej ładowności do **2000 t**, a wielkość zużytego paliwa na odcinku Gdańsk – Chełmno przy takim załadunku wyniosłaby ok. **800 l** (**40 l** na godzinę). Natomiast w kierunku przeciwnym, dla tego samego załadunku, zużycie paliwa wyniosłoby ok. **200 l**. Podany zestaw rzeczny wymaga **2-3** członków załogi, którzy obsłużą transport w obie strony. Czas przewozu ładunku wyniosłoby: w górę rzeki **14-15** godzin, w dół rzeki **8** godzin. Analogicznie ładunek **2000 t** musiałby zostać przetransportowany z Gdańska do Chełmna przez ok. **72** ciężarówki pełnotadowe, co daje prawie **3000 l** paliwa (średnie spalanie ciężarówki **35 l** na 100 km). Dodatkowo należy wziąć pod uwagę, że w kierunku przeciwnym niezbędne byłoby zużycie kolejnych **3000 l** paliwa. Do przewozu ww. ładunku niezbędne byłoby zatrudnienie ponad **140** kierowców. Transport wodny podobnie jak kolejowy wymaga jednak dodatkowego przeładunku w celu skierowania go do odbiorcy końcowego. Warto zauważyć, że w poprzednich latach Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego uczestniczył w międzynarodowym projekcie EMMA Extension (program INTERREG Region Morza Bałtyckiego), którego celem było wzmocnienie transportu morskiego i śródlądowego. W 2017 roku

zorganizował wiślany rejs promocyjno-badawczy, a na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego powstało studium lokalizacyjne dla planowanej platformy multimodalnej Bydgoszcz – Solec Kujawski;

Barka z towarami oraz pchacz w Przegalinie (Martwa Wisła) w dniu 6 kwietnia 2021 r., fot. Andrzej Goiński

- prowadzono działania lobbingowe na rzecz rewitalizacji dróg wodnych, w tym m.in.: z udziałem Członka Zarządu Województwa Sławomira Kopyścia zorganizowano spotkania Zespołu doradczego Marszałka Województwa ds. rewitalizacji dróg wodnych województwa kujawsko-pomorskiego w Toruniu (15 czerwca 2021 r.), współorganizowano konferencję online w sprawie uwzględnienia w Krajowym Planie Odbudowy kompleksowego zagospodarowania dolnej Wisły i budowy Stopnia wodnego Siarzewo (15 marca 2021 r.). W wydarzeniu udział wzięli: Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski oraz Członek Zarządu Województwa Sławomir Kopyść. Współorganizowano sesję panelową pt. „Rzeki dla regionów – czy stać nas na projekty cywilizacyjne?” (podczas Welcomony Forum Toruń 21 czerwca 2021 r.), a także zorganizowano wizytę studyjną w porcie morskim Koper w Słowenii (16-18 listopada 2021 r.). Panel sesyjny podczas Welcomony oraz wizyta studyjna w porcie Koper odbyły się z udziałem Członka Zarządu Sławomira Kopyścia;
- uczestniczono w pracach Zespołu ds. turystyki i żeglugi przy RZGW w Gdańsku i RZGW w Bydgoszczy oraz posiedzeniach wszystkich zespołów na poziomie KZGW;
- Członek Zarządu Województwa Sławomir Kopyść uczestniczył w pracach Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk, którego został ponownie Wiceprezesem, w tym m.in.: w IX edycji Forum Transportu Intermodalnego FRACHT 2021 (18-19 sierpnia 2021 r.), VIII Forum Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk (2-3 grudnia 2021 r.);
- uczestniczono w posiedzeniach Parlamentarnego Zespołu Dróg Wodnych w Senacie RP (18 maja i 22 listopada 2021 r.);
- uczestniczono w pracach związanych z rewizją Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T) w celu wpisania i zakwalifikowania do sieci bazowej TEN-T Międzynarodowych Dróg Wodnych E40 i E70 oraz Węzła Logistycznego Bydgoszcz;
- Członek Zarządu Województwa Sławomir Kopyść uczestniczył w posiedzeniu Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Żninie poświęconej budowie Stopnia wodnego Siarzewo (16 września 2021 r.) oraz spotkaniu samorządowców i parlamentarzysty z województwa kujawsko-pomorskiego dot. Stopnia Siarzewo w Ciechocinku (25 października 2021 r.);
- realizowano międzynarodowe projekty EMMA Extension i COMBINE (*Interreg Region Morza Bałtyckiego – Baltic Sea Region*), w ramach których zrealizowano m.in. rejs Wisła Cargo. Programy te zostały zakończone w 2021 roku.

Stworzenie możliwości turystycznego wykorzystania oraz małego ruchu transportowego na drodze wodnej E70 w ramach Wielkiej Pętli Wielkopolski (rewitalizacja drogi E70). Zadanie dotyczy wykorzystania obecnego potencjału Międzynarodowej Drogi Wodnej E70 oraz części Wielkiej Pętli Wielkopolskiej znajdującej się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, głównie w celach turystycznych oraz lokalnego transportu towarów. W roku 2021 zrealizowane zostały następujące działania:

- współpraca w ramach porozumienia 5 województw (warmińsko-mazurskiego, pomorskiego, kujawsko-pomorskiego, wielkopolskiego i lubuskiego) na rzecz rewitalizacji MDW E70, w tym. m.in.: uczestnictwo w targach turystycznych w Poznaniu, Szczecinie i Chorzowie, udział w wizycie studyjnej na lubuskim odcinku drogi E70, aktualizacja strony internetowej i materiałów informacyjnych, emisja spotów reklamowych w telewizji Polsat News, publikacja artykułów w prasie branżowej oraz kampania reklamowa przy użyciu blogu turystycznego i kanałów w mediach społecznościowych;
- udział w spotkaniu przedstawicieli województw warmińsko-mazurskiego, pomorskiego, kujawsko-pomorskiego, wielkopolskiego i lubuskiego) z przedstawicielami Ministerstwa Infrastruktury oraz Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Toruniu (24 marca 2021 r.);
- prowadzenie działań lobbujących, w tym m.in. spotkanie z władzami Powiatu Nakielskiego (20 lipca 2021 r.), spotkanie Zespołu doradczego Marszałka Województwa ds. rewitalizacji dróg wodnych województwa kujawsko-pomorskiego w Toruniu (15 czerwca 2021 r.) oraz 20-lecie Związku Miast i Gmin Nadnoteckich (9 września 2021 r.) z udziałem Członka Zarządu Województwa Sławomira Kopyścia.

Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. Województwo Kujawsko-Pomorskie jest największym udziałowcem spółki Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. Posiada 2 260 704 akcje (stan na 27 stycznia 2022 r.), czyli 75% udziału w głosach i kapitale. W 2021 spółka kontynuowała działania zmierzające do dywersyfikacji przychodów z uwzględnieniem możliwości wykorzystania terenów jakimi dysponuje Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. Możliwość pozyskania energii w ramach odnawialnych źródeł i możliwości uzyskania przychodów z tego tytułu spowodowała, iż spółka rozpoczęła procedury zmierzające do wybudowania farmy fotowoltaicznej. Wstępne analizy oraz przygotowana dokumentacja jednoznacznie wskazały konieczność wybudowania farmy o mocy 100 MW na terenie lotniska. Planowy obszar farmy fotowoltaicznej to 130 ha, co sprawia, że będzie to jedna z największych instalacji fotowoltaicznych w Polsce. Ponadto w roku 2021 trwały skoordynowane prace pomiędzy PKP PLK S.A., Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego a Portem Lotniczym Bydgoszcz S.A. **dotyczące budowy linii kolejowej Solec Kujawski – Trzciniec, mającej połączyć linię kolejową 18 Kutno – Piła i 131 Chorzów Batory Tczew.** Linia ta miałaby obsługiwać również lotnisko jako komponent w koncepcji hubu logistycznego „**Węzeł Logistyczny Bydgoszcz**”. Wskazane zadanie ujęte zostało w *Strategii Funkcjonowania i Rozwoju Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A. do roku 2030*. Inwestycja pod nazwą: „Budowa linii do Lotniska w Bydgoszczy” została uwzględniona również z poziomu krajowego w Dokumentie PKP POLSKIE LINIE KOLEJOWE S.A. – *zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku*. Nie bez znaczenia jest fakt, że już w roku 2020 Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego podejmował wysiłki na rzecz realizacji linii, rekomendując inwestycję do uwzględnienia w *Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności*.

Krajowe aspekty rozwoju infrastruktury transportowej:

Rządowy Fundusz Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach rozstrzygnięcia wyników I konkursu *Programu*, do którego nabór wniosków przeprowadzono w dniach 2 lipca – 15 sierpnia 2021 r., otrzymał promesy wstępne o wartości **33 250 000 zł** na dofinansowanie inwestycji drogowych, umożliwiające ogłoszenie przetargów na zaprojektowanie i przebudowę następujących tras: **DW 269 Szczerkowo – Kowal** (odcinek Chodecz – Wola Adamowa, powiat włocławski, długość 6 km) oraz **DW 563 Rypin – Mława** (odcinek Rypin – Sępowo, powiat rypiński, długość 8 km).

Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg. W 2021 r. Województwo Kujawsko-Pomorskie podpisało umowy na realizację 3 inwestycji drogowych o dł. **16,67 km** na kwotę **129,6 mln zł**: „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 299 Stacja Kolejowa Gniewkowo – droga krajowa nr 15” (0,67 km, **6,0 mln zł**), „Budowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 377 na odcinku Nowe – Twarda Góra – Milewko” (7 km, **56,6 mln zł**), „Rozbudowa DW 391 na odcinku Warlubie-Rulewo-Rozgarty-Buśnia” (9 km, **67,0 mln zł**). W grudniu 2021 r. uzyskano dofinansowanie 3 planowanych do realizacji na terenie województwa obwodnic na kwotę **167,0 mln zł**: Tucholi (DW 237, DW 240, DW 241), Rypina (DW 560, DW 563), Brodnicy (DW 544, DW 560) (*zadania te zostały wymienione wcześniej w rozdziale*).

Rządowy Program Budowy Dróg Krajowych do 2030 r. (z perspektywą do 2033 r.). 13 sierpnia 2021 r. Ministerstwo Infrastruktury ogłosiło konsultacje projektu dokumentu będącego aktualizacją *Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.)*. W ramach kontynuacji zadań przyjętych do realizacji z poziomu krajowego znalazły się m. in. obwodnice Sępólna i Kamienia Krajeńskiego w ciągu DK 25. Niestety na liście nowych zadań inwestycyjnych *Programu* (Załącznik nr 1) zawarto jedynie trzy istotne dla interesu rozwojowego województwa kujawsko-pomorskiego zadania inwestycyjne: *Budowa drogi S10 Piła – Bydgoszcz, Budowa drogi S10 Toruń – S7* oraz

Budowa drogi ekspresowej S5 Nowe Marzy – Wirwajdy. W związku z powyższym Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego poprzez zgłoszenie uwag wyraził swoją dezaprobatę wobec braku uwzględnienia w przedmiotowym dokumencie wielu ważnych dla rozwoju sieci drogowej i dostępności zewnętrznej, a także rozwoju potencjału ponadregionalnego stolic województwa, inwestycji drogowych. W ramach konsultacji *Programu* zgłoszono 7 inwestycji zawartych w projektach kluczowych *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, tj.: 438. Budowa DK 62 (odcinek Włocławek – A1), 437. Budowa DK 25 (w granicach województwa), 436. Wpisanie DK 15 do kategorii dróg ekspresowych, Budowa obwodnicy miasta Nowe (DK 91) i Budowa obwodnicy Koronowa (DK 25 i DK 56) z projektu 447. Budowa obwodnic miejscowości na drogach krajowych i wojewódzkich, 439. Budowa DK 80 oraz 446. Realizacja północnej obwodnicy Torunia.

Program Uzupelniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej Kolej+ do 2028 roku. Do 24 listopada 2021 r. wnioskodawcy w ramach II etapu *Programu* składali dokumenty z opracowanym wstępnym studium planistyczno-prognostycznym inwestycji. Złożone dokumenty dotyczyły 47 z 79 wcześniej zakwalifikowanych w 2020 r. do II etapu projektów. Obejmowały one linie kolejowe o długości 1500 km. Żaden z 5 samorządów na terenie województwa, który został zakwalifikowany do II etapu *Programu* (gm. Koronowo, gm. Żnin, gm. m. Chełmno, gm. m. Grudziądz, gm. w. Grudziądz), nie złożył jednak dalszych dokumentów weryfikacyjnych z uwagi na konieczność poniesienia zbyt dużych nakładów finansowych w realizacji poszczególnych inwestycji. Projektami zakwalifikowanymi do II etapu *Programu* były:

- „Połączenie kolejowe miasta Chełmna z Bydgoszczą poprzez reaktywację linii kolejowej nr 246 na odcinku Chełmno-Uniśław Pomorski” (gm. m. Chełmno);
- „Budowa przystanku kolejowego w obrębie skrzyżowania ul. Południowej w Grudziądzu z linią kolejową nr 207 Toruń Wschodni Malbork w km 53,0006” (gm. m. Grudziądz);
- „Budowa przystanku osobowego w ciągu linii kolejowej nr 207 Toruń Wschodni – Malbork w miejscowości Biały Bór” (gm. w. Grudziądz);
- „Utworzenie nowego połączenia kolejowego Bydgoszcz – Koronowo – Więcbork – Sępólno Krajeńskie – Chojnice” (gm. Koronowo);
- „Rewitalizacja linii kolejowej na odcinku Żnin – Bydgoszcz oraz Rewitalizacja linii kolejowej na odcinku Żnin – Inowrocław” (gm. Żnin).

Rządowy Program budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021-2025. Dnia 19 maja 2021 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę nr 63/2021 w sprawie ustanowienia *Rządowego programu budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021-2025*. Dokument ten uwzględnił 12 zadań z listy podstawowej oraz 3 z listy rezerwowej w ramach budowy/modernizacji/relokacji przystanków kolejowych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Na liście podstawowej znalazły się następujące zadania: Bydgoszcz Okole, Bydgoszcz Zachodnia, Bydgoszcz Osowa Góra, Nakło nad Notecią, Nakło nad Notecią Dąbrowskiego, Trzeciwnica (wszystkie wymienione na LK 18), Grudziądz Rząd, Grudziądz Tuszewo (obydwa na LK 207), Tuchola (Rudzki Most) oraz Grudziądz Centrum (obydwa na LK 208), Grzybno (LK 209), Brodnica Fabryczna (LK 33). Zadania te oszacowane zostały na **84,9 mln zł**. Na liście rezerwowej znalazły się 3 zadania: Grudziądz Mniszek (LK 207), Dąbrowa Chełmińska (LK 209) oraz Czerniewice (LK 18). Wartość tych inwestycji to **10 mln zł**.

WSPARCIE UZDROWISKA CIECHOCINEK S.A. ORAZ POZOSTAŁYCH UZDROWISK

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz wsparcia uzdrowisk w 2021 r.:

- 5 zrealizowanych i 3 kontynuowane projekty na rzecz rozwoju uzdrowisk w ramach RPO WKP 2014-2020.

W 2021 r. Zarząd Województwa wspierał realizację projektów wpływających na wzmacnianie i wykorzystanie potencjału endogenicznego, jakim w województwie kujawsko-pomorskim są uzdrowiska⁵⁶. W ramach tych działań prowadzone były m.in. **prace modernizacyjne tężni w Ciechocinku**. Inwestycja obejmuje remont dwóch z trzech drewnianych, pokrytych tarczyną konstrukcji (tej zlokalizowanej tuż przy wejściu na teren obiektów nr 1 oraz tężni z nią sąsiadującej nr 3), z których paruje aromatyczna solanka, dobroczynna w profilaktyce i leczeniu przede wszystkim schorzeń górnych dróg oddechowych, jak też remont obsługującej cały kompleks przepompowni solanki, a także zagospodarowanie terenu wokół tężni (ścieżki, oświetlenie, zieleń). W 2021 r. odtworzono uszkodzony zespół elementów konstrukcyjnych tego unikatowego zabytku drewnianego. Naprawiono fundamenty, wymienione pale i drewniane słupy. Odnowione zostały pomosty górne i dolne oraz zbiorniki solankowe. Po naprawieniu konstrukcji

⁵⁶ Kujawsko-pomorskie jest drugim najważniejszym regionem uzdrowiskowym w Polsce. Obsługuje około 1/5 krajowego ruchu uzdrowiskowego.

nośnej oraz górnego podestu, balustrad i schodów między przesłami powstanie komora solna – naturalne inhalatorium. Odtwarzane elementy są jednocześnie częścią ciągu technologicznego warzelnii soli, będącej najstarszym w Europie czynnym zakładem przemysłowym, wykorzystującym w niezmięnionej formie zarówno zabytki jak i proces technologiczny. Zespół składa się z trzech odrębnych budowli o łącznej długości 1 742,3 m. Budżet inwestycji wynosi 22 mln zł. Projekt zaplanowany został do realizacji na lata 2019-2022.

W Inowrocławiu zakończono kompleksowy **remont tężni solankowej** obejmujący: zdjęcie i ułożenie nowej tarniny z segmentów wyznaczonych do remontu z nawierzchnią tarasu widokowego, wymianę drewnianych podwalin, wymianę wszystkich łat drewnianych i rusztu drewnianego oraz budowę parkingu przy ul. Bocznej. Zadanie obejmowało także zakup i montaż elementów małej architektury, tj. ławek, leżaków betonowych, koszy na odpadki, tablicy z walorami tężni oraz rekultywację terenu zielonego wokół tężni, wraz z zagospodarowaniem placu wewnątrz tężni.

Sanatorium Uzdrowskie „Przy Tężni” im. dr Józefa Krzywińskiego w Inowrocławiu s.p.z.o.z. w 2021 r. realizowało inwestycję pn. „Przebudowa i modernizacja infrastruktury z dostosowaniem pomieszczeń do wymogów sanitarnych związanych z Covid-19 w segmencie A w Sanatorium Uzdrowskim „Przy Tężni” w Inowrocławiu”. Segment A jako najstarszy segment Sanatorium wymagał dostosowania do standardów oferowanych przez pozostałe nowsze obiekty sanatoryjne (segmenty: B, D, E, F). W wyniku przebudowy oddano do użytkowania 22 kompleksowo wyposażone pokoje przeznaczone dla kuracjuszy. Inwestycję realizowano w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 maja 2021 r. 26 listopada 2021 r. Sanatorium Uzdrowskie „Przy Tężni” im. dr Józefa Krzywińskiego w Inowrocławiu s.p.z.o.z. otrzymało **Złoty Laur (Certyfikat Specjalny) – Nagrodę Główną Statuetkę „Przedsiębiorstwo Fair Play”**.

W 2021 r. w miejscowościach uzdrowskich realizowano również **mniejsze projekty, dofinansowane ze środków RPO WKP 2014-2020, służące kształtowaniu przestrzeni i obsłudze ruchu uzdrowskiego, ale także lokalnej społeczności:**

- w Ciechocinku:
  - przeprowadzono rewitalizację **Teatru Letniego** w celu wykorzystania go do integracji lokalnej społeczności. Realizację projektu zakończono w grudniu 2021 r.;
  - zrealizowano projekt pn. „**Rozwój infrastruktury uzdrowskiej oraz infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w Ciechocinku poprzez rozbudowę, modernizację i zwiększenie możliwości dostępu do rehabilitacji oraz leczenia uzdrowskiego w Sanatorium „WILLA YORK”**”, którego zadaniem była rozbudowa, przebudowa i modernizacja istniejącego budynku sanatoryjnego poprzez zwiększenie liczby pokoi do zamieszkania, dobudowę gabinetów lekarskich, pielęgniarskich, zabiegowych, rehabilitacyjnych i gabinetów udzielania zabiegów medycznych, sal ćwiczeń wraz zapleczem odpowiadającym aktualnym standardom z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych (winda, podjazdy, ciągi komunikacyjne) oraz inwestycja w rzeczowe aktywa trwałe i zakup sprzętu oraz urządzeń do rehabilitacji, ćwiczeń i relaksu. W ramach projektu kompleksowo wyposażono także sale zabiegowe. W wyniku realizacji projektu nastąpiło zwiększenie możliwości dostępu do rehabilitacji i leczenia uzdrowskiego większej liczby pacjentów – docelowo do 180 osób. Bardzo ważną częścią realizowanego projektu było również wykonanie innowacyjnego termodynamicznego systemu zagospodarowania ciepłej energii odpadowej z solankowym skraplaczem opadowym pełniącym rolę tężni solankowej; wykonanie innowacyjnego odzyskowego systemu ciepła odpadowego do wstępnego grzania ciepłej wody użytkowej; wykonanie innowacyjnej instalacji ultradźwiękowych generatorów dla produkcji oraz rozpylenia par srebra koloidalnego w zapleczu rehabilitacyjno-wypoczynkowym; wykonanie innowacyjnej instalacji centralnego mikroprocesorowego systemu wizualizacji oraz sterowania obiektów. Realizację projektu zakończono w grudniu 2021 r.;
  - kontynuowano „**Modernizację elementów Prezydenckiego Pomnika Historii – Zabytkowej Warzelnii Soli i dawnej Pijalni Wód Mineralnych tzw. Kursaal w Ciechocinku**”. Zakres projektu obejmuje prace na dwóch obiektach zabytkowych stanowiących elementy Prezydenckiego Pomnika Historii, tj. budynku Warzelnii Soli oraz dawnej Pijalni Wód Mineralnych. W ramach inwestycji zaplanowane zostały również działania dotyczące dostosowania pomieszczenia do pełnienia funkcji warsztatowo-edukacyjnej oraz zakup mobilnego oświetlenia do iluminacji elementów pomnika. Poprzez modernizację Zabytkowej Warzelnii Soli i dawnej Pijalni Wód Mineralnych zwiększy się ich dostępność oraz atrakcyjność a tym samym działania przełożą się na wykorzystanie i rozwój potencjału endogenicznego oraz kulturowego tego miejsca. Projekt zaplanowany został do realizacji na lata 2020-2023.

Historyczna Pijalnia Wód Mineralnych w Ciechocinku, fot. Szymon Zdziebło

- w Inowrocławiu:
  - kontynuowano realizację projektu pn. **„Utworzenie laboratorium badawczego w celu opracowywania innowacyjnych metod rehabilitacji pacjentów z dysfunkcjami narządu ruchu w oparciu o wyspecjalizowany sprzęt”**. Projekt oparty jest na wykorzystaniu potencjału Uzdrowiska „Solanki”. Celem projektu jest utworzenie Centrum Badawczo-Rozwojowego (laboratorium), przeznaczonego do realizacji badań nad wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań z zakresu biomechaniki, tj. zrobotyzowanych urządzeń do reedukacji chodu oraz diagnostycznych urządzeń pomiarowych. Projekt zaplanowany został do realizacji na lata 2019-2022;
  - zrealizowano projekt pn. **„Ograniczenie niskiej emisji poprzez utworzenie sieci ścieżek rowerowych w Inowrocławiu – II etap”**. W wyniku realizacji projektu wybudowano bądź przebudowano ścieżki przy ul. Budowlanej, al. Okrężnej, ul. Gabriela Narutowicza oraz ul. Metalowców w Inowrocławiu. Projekt stanowi drugi etap większego przedsięwzięcia dotyczącego ograniczenia niskiej emisji poprzez utworzenie sieci ścieżek rowerowych w Inowrocławiu. Pierwsza część projektu rozpoczęła się w 2017 roku, kiedy to Miasto Inowrocław podpisało umowę o dofinansowanie przedsięwzięcia. Dotyczyło ono budowy i przebudowy ścieżek rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych o łącznej długości 1,3 km. Głównym celem II etapu projektu jest poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych pochodzenia antropogenicznego w wyniku realizacji działań w zakresie ograniczania korzystania z indywidualnych środków transportu samochodowego. Inowrocław stanowi ważny ośrodek uzdrowiskowy, turystyczno-rekreacyjny, kulturalny oraz przemysłowy. Blisko centrum, w zachodniej części miasta zlokalizowany jest zespół wypoczynkowo-uzdrowiskowy powstały w związku z występowaniem na tym terenie solanek. Baza sanatoryjna z szeroką bazą zabiegową i hotelową wykorzystywana jest u kuracjuszy w leczeniu i rehabilitacji w zakresie wielu schorzeń. Z tego względu miasto powinno spełniać normy powietrza dla miejscowości uzdrowiskowych jednak odnotowywane są przekroczenia poziomu dopuszczalnych oraz docelowych wartości w przypadku pyłu zawieszzonego PM10 i PM2,5 oraz ozonu. Należy zatem kontynuować działania związane z ograniczaniem zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz niskiej emisji. Przewiduje się, że realizacja projektu wpłynie na wybór roweru jako środka lokomocji przez mieszkańców. Realizację projektu zakończono w grudniu 2021 r.

4.5 Działania na rzecz realizacji celu głównego: Spójne i bezpieczne województwo

TRANSPORT PUBLICZNY

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach organizacji publicznego transportu zbiorowego w 2021 r.:

- 8 linii kolejowych, na których Województwo organizowało przewozy pasażerskie w ramach publicznego kolejowego transportu zbiorowego;
- prawie 4 mln „pociągokilometrów” zrealizowanych przez operatorów kolejowych;
- 64 linii autobusowych, na których realizowane były połączenia przez KPTS S.A.;
- 1,1 mln pasażerów obsłużonych przez KPTS S.A.;
- 5,1 mln „wozokilometrów” zrealizowanych w ramach pracy przewozowej przez KPTS S.A.;
- 18,43 mln zł dofinansowania do ulg ustawowych dla przewoźników autobusowych;
- 1,68 mln zł dofinansowania dla 38 organizatorów przewozów (jst).

W 2021 roku usługi w zakresie publicznego kolejowego transportu zbiorowego, na podstawie obowiązujących umów rocznych⁵⁷, świadczyło dwóch operatorów kolejowych – POLREGIO S.A.⁵⁸ (na liniach zelektryfikowanych) i Arriva RP sp. z o.o. (na liniach niezelektryfikowanych). W roku ubiegłym Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego jako organizator pasażerskiego transportu kolejowego, realizował połączenia na 8 liniach kolejowych w następujących relacjach, o łącznej długości ok. 770 km:

- LK18 Kutno – Piła Główna (Kutno – Włocławek – Toruń Główny – Bydgoszcz Główna i Bydgoszcz Główna – Piła Główna) – w granicach województwa (POLREGIO);
- LK131 Chorzów Batory – Tczew (Inowrocław – Bydgoszcz Główna – Laskowice Pomorskie – Tczew – Gdynia Główna) – od Inowrocławia do granicy województwa (POLREGIO);
- LK353 Poznań Wschód – Skandawa (Poznań Główny – Inowrocław – Toruń Główny i Toruń Główny – Iława Główna – Olsztyn Główny) – w granicach województwa (POLREGIO);
- LK201 Nowa Wieś Wielka – Gdynia Port (Bydgoszcz Główna – Maksymilianowo – Wierchucin) (Arriva);
- LK207 Toruń Wschodni – Malbork (Toruń – Chełmża – Grudziądz⁵⁹) – od Torunia do Grudziądza (Arriva);
- LK208 Działdowo – Chojnice (Brodnica – Laskowice Pomorskie i Wierchucin – Tuchola – Chojnice) (Arriva);
- LK209 Bydgoszcz Wschód – Kowalewo Pomorskie (Bydgoszcz Główna – Unisław Pomorski – Chełmża) (Arriva);
- LK215 Laskowice Pomorskie – Bąk (Laskowice Pomorskie – Osie – Szlachta – Czersk) (Arriva).

Charakterystyka pracy przewoźników kolejowych w roku 2021:

- łączna praca eksploatacyjna przewoźników w 2021 roku w ramach różnych relacji na wskazanych liniach wyniosła łącznie 3 976 350,560 „pociągokilometrów”. POLREGIO S.A. zrealizowała 2 347 976,010 „pociągokilometrów” (59% pracy eksploatacyjnej), obsługując 3 146 800 pasażerów. Arriva RP sp. z o.o. zrealizowała 1 628 374,550 „pociągokilometrów” (41% pracy eksploatacyjnej);
- w roku 2021 w ewidencji Województwa Kujawsko-Pomorskiego znajdowało się: 13 autobusów szynowych SA106, 5 wagonów doczepnych SA123, 4 jednostki elektryczne ED72 oraz 6 elektrycznych zespołów trakcyjnych EN76;
- w 2021 r. przeprowadzono kontrole doraźne w pociągach: Arriva RP sp. z o.o. – 170 kontroli, POLREGIO S.A. – 63 kontrole. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości skutkujących nałożeniem kar finansowych;
- wskaźnik punktualności przewoźników w roku 2021⁶⁰ (w przypadku pociągów rozpoczynających bieg na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, a kończących bieg poza jego granicami – za opóźnienie uważać się będzie przekroczenie terminu odjazdu ze stacji początkowej o ponad 7 min.; dla pociągów, które kończą bieg na terenie województwa kujawsko-pomorskiego za opóźnienie uważać się będzie

⁵⁷ POLREGIO S.A. na podstawie umowy UM_TR.8060.1.001.2020 zawartej w dniu 12 grudnia 2020 r., Arriva RP sp. z o.o. na podstawie umowy UM_TR.8060.1.002.2020 zawartej w dniu 11 grudnia 2020 r.

⁵⁸ Do 30 listopada 2021 r. przewoźnik nosił nazwę POLREGIO sp. z o.o.

⁵⁹ Z uwagi na prowadzoną rewitalizację linii kolejowej nr 207 od 13 czerwca 2021 r., na odcinku Toruń Wschodni – Chełmża, w miejsce pociągów uruchamiana była zastępcza komunikacja autobusowa.

⁶⁰ Dane za trzy kwartały, tj. od 13 grudnia 2020 r. do 31 września 2021 r.

przekroczenie terminu przyjazdu pociągów na stację końcową o ponad 7 min), kształtował się następująco: Arriva RP sp. z o.o. **99,09%**, POLREGIO S.A. **99,03%**.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ KOLEJOWYCH PRZEWOZÓW PASAŻERSKICH

W roku 2021 pomimo pandemii Covid-19, POLREGIO S.A. nie odwołała żadnych połączeń zaplanowanych w rozkładzie jazdy. Z powodu znacznego spadku frekwencji w przewozach pasażerskich, zdecydowano o zawieszeniu połączeń na linii kolejowej nr 27 Toruń Wschodni – Nasielsk, na odcinku Toruń – Sierpc oraz na linii kolejowej nr 201 Nowa Wieś Wielka – Gdynia Port na odcinku Wierzchucin – Lipowa Tucholska.

Do 25 czerwca 2021 roku obowiązywały limity osób w pojazdach kolejowych wynoszące 75% maksymalnej liczby miejsc siedzących i stojących. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2021 r. zmieniającym rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu pandemii (Dz. U. z 2021 r., poz. 861, 879, 905, 957 i 1013). Od 26 czerwca 2021 r. nastąpiły zmiany dotyczące liczby pasażerów w środkach publicznego transportu zbiorowego. Limit osób w pojeździe został podniesiony z 75% do 100% maksymalnej liczby miejsc siedzących i stojących.

Ponadto pociągi poddawane były dezynfekcji, a przez cały czas trwania podróży, pasażerów obowiązywało zastanianie ust i nosa.

Na liniach niezelektryfikowanych Województwo Kujawsko-Pomorskie wprowadziło w 2010 r. „Taryfę Kujawsko-Pomorską”, co doprowadziło do znacznego obniżenia kosztów zakupu biletów. Bilet normalny kosztował w 2021 r. 2,80 zł za pierwsze 10 km, a cena wzrastała o 10 groszy za każdy kolejny kilometr nieparzysty i o 20 groszy za kilometr parzysty. Taryfa uwzględnia wszystkie ulgi ustawowe. Od 12 grudnia 2015 roku „Taryfa Kujawsko-Pomorska” obowiązuje również na liniach zelektryfikowanych obsługiwanych przez operatora POLREGIO S.A.

Wśród **własnych ofert handlowych** funkcjonujących u operatorów, w roku 2021, znalazły się m.in.:

Arriva RP sp. z o.o.:

- oferta "Karnet 8 przejazdowy" – karnet dedykowany był dla osób podróżujących pociągami Arriva RP przez okres jednego miesiąca w wybrane dni. Po wykorzystaniu 8 przejazdów w ramach całego karnetu, podróżnemu przysługiwało prawo do zakupu biletu za 1 zł na relację podaną na karnecie;
- oferta „Złap rabat na TAXI” – oferta kierowana była do osób, które posiadały ważny w danym dniu bilet jednorazowy na przejazd pociągami Arriva RP sp. z o.o., a które chciały skorzystać z rabatu na usługę Hallo Taxi Toruń lub Merc Taxi Grudziądz;
- oferta Wspólny Bilet Samorządowy – oferta obejmowała 24-godzinną podróż wszystkimi pociągami spółek: Arriva RP sp. z o.o., Koleje Śląskie, Warszawska Kolej Dojazdowa, Koleje Małopolskie, Koleje Wielkopolskie, Koleje Dolnośląskie, Łódzka Kolej Aglomeracyjna oraz Koleje Mazowieckie. Bilet ważny był przez 24 godziny od chwili zakupu lub określonej godziny i dostępny we wszystkich kanałach sprzedaży Arriva (u konduktora w pociągu, u kierowcy w autobusie, w kasach biletowych, w biletomatach, na stronie www.arriva.pl oraz w aplikacji mobilnej SkyCash oraz iMKA);

POLREGIO S.A.:

- "Kolej dla Seniora" – oferta skierowana była do osób, które ukończyły 60. rok życia. Podróżni posiadający bilet na przejazd wg oferty mogli odbywać przejazd bez względu na godzinę wyjazdu ze stacji początkowej w specjalnych cenach. Bilety jednorazowe wg oferty „Kolej dla Seniora” wydawane były na przejazdy jednorazowe, w jedną stronę, w pociągach w relacjach wewnątrz województwa kujawsko-pomorskiego;
- "Kolej dla Ciebie" – oferta obowiązywała na odcinku Inowrocław – Bydgoszcz i obejmowała bilety miesięczne w specjalnych cenach;
- "Regionalny bilet WiT" obowiązywał w pociągach łączących Toruń i Włocławek oraz po przyjeździe do jednego z miast. Przez godzinę pasażerowie pociągów mogli korzystać z komunikacji miejskiej bez żadnych dodatkowych opłat. Godzinę, od której można było korzystać z komunikacji miejskiej, pasażer wskazywał sam, kupując bilet. Bilet odcinkowy miesięczny WiT, pozwalał na korzystanie z komunikacji miejskiej bez ograniczeń czasowych po wybraniu odpowiedniej linii;
- Aglomeracyjny bilet BiT City. Bilet jednorazowy aglomeracyjny BiT City obowiązywał w pociągach łączących Toruń i Bydgoszcz oraz po przyjeździe do jednego z miast. Przez godzinę pozwalał korzystać z komunikacji miejskiej bez dodatkowych opłat. Godzinę, od której można było korzystać z komunikacji miejskiej pasażer wskazywał sam, kupując bilet. Bilet odcinkowy miesięczny aglomeracyjny BiT City pozwalał na korzystanie z komunikacji miejskiej bez ograniczeń czasowych po wybraniu odpowiedniej linii.

Negocjacje nowych umów z operatorami POLREGIO S.A. i Arriva RP sp. z o.o. W celu zapewnienia obsługi rocznego rozkładu jazdy (RRJ) 2021/2022, Województwo Kujawsko-Pomorskie zawarło z PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. 1 kwietnia 2021 r. umowę nr 60/012/0095/21 o przydzielenie zdolności przepustowej w rozkładzie jazdy pociągów

2021/2022. Od dnia zawarcia umowy Województwo zaczęło pełnić rolę aplikanta, o którym mowa w Ustawie o transporcie kolejowym oraz „Regulaminie Sieci 2021/2022” PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. i złożyło wnioski o przydzielenie zdolności przepustowej na RRJ 2021/2022. W ramach RRJ zostały złożone wnioski dla trakcji spalinowej i elektrycznej. 17 września 2021 r. zostało ogłoszone postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego, którego przedmiotem jest „Świadczenie usług publicznych w publicznym transporcie zbiorowym w kolejowych przewozach pasażerskich na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w okresie od 12 grudnia 2021 r. do 14 grudnia 2030 r.” Otwarcie ofert pierwotnie planowane na 18 października 2021 r. zostało przełożone na 17 stycznia 2022 r. w związku z wniesionymi 27 września 2021 r. do Krajowej Izby Odwoławczej odwołaniami zarzucającymi Województwu Kujawsko-Pomorskiemu m.in. nieprecyzyjne opisanie przedmiotu zamówienia oraz warunków umowy. W związku z wystąpieniem ryzyka nierozstrzygnięcia postępowania przetargowego i niewyłonienia operatorów kolejowych w czasie umożliwiającym realizację rocznego rozkładu jazdy 2021/2022 w trybie ustawy PZP, niezbędne było przystąpienie do negocjacji, w wyniku których możliwe byłoby zawarcie umów bez zakłócenia. W ramach rocznego rozkładu jazdy 2020/2021 praca eksploatacyjna została podzielona na dwie umowy: dla trakcji elektrycznej – umowa z POLREGIO S.A. oraz dla trakcji spalinowej umowa z ARRIVA RP sp. z o.o. W wyniku niezakończenia postępowania przetargowego Województwo Kujawsko-Pomorskie podjęło decyzję dotyczącą wszczęcia negocjacji z dotychczasowymi operatorami kolejowymi świadczącymi usługi przewozowe na terenie województwa. Na podstawie Zarządzenia Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 69/21 z dnia 1 października 2021 r. w sprawie przystąpienia do negocjacji w celu bezpośredniego zawarcia umów o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego wykonywanego koleją oraz Zarządzenia nr 75/21 z dnia 8 października 2021 r., został powołany zespół negocjacyjny. W procesie negocjacji od 1 października 2021 r. do 8 grudnia 2021 r. odbyły się bezpośrednie spotkania oraz w formule online z każdym z operatorów. Poza spotkaniami prowadzona była wymiana korespondencji w formie pism oraz maili, prowadzono również rozmowy telefoniczne z przedstawicielami każdego z operatorów zaproszonych do negocjacji. Wszystkie te działania były prowadzone na równych zasadach dla obydwu podmiotów. Finalnie 9 grudnia 2021 r. uzgodniono ostateczną treść umowy oraz zaakceptowano zaktualizowany plan finansowy Arriva RP sp. z o.o., a w przypadku POLREGIO S.A. uzgodniony plan finansowy oraz treść umowy zaakceptowane zostały 10 grudnia 2021 r. Wynegocjowana stawka za jeden „pociągokilometr” trakcji elektrycznej POLREGIO S.A. wyniosła **25,74 zł**, a w przypadku trakcji spalinowej Arriva RP sp. z o.o. **24,06 zł**.

Przewozy autobusowe. Na regionalnym rynku autobusowych przewozów pasażerskich województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonuje trzech dużych przewoźników, tj. **Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A., Arriva Bus Transport Polska sp. z o.o. oraz PKS w Bydgoszczy sp. z o.o.**, którzy zaspokajają większość potrzeb lokalnego rynku. Mniejszymi przewoźnikami, również zauważalnymi w obsłudze rynku przewozów autobusowych są PKS Grudziądz sp. z o.o. oraz PKS Chojnice sp. z o.o. Linie autobusowe w granicach województwa zostały podzielone na **22** linie podstawowe i **23** linie uzupełniające zgodnie z *Planem zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa kujawsko-pomorskiego*. W 2021 roku:

- przewozy regularne osób w krajowym transporcie drogowym realizowane były, na podstawie zezwoleń, przez **23** przewoźników. Na dzień 31 grudnia 2021 r. ważnych było **217** zezwoleń, w tym **69** wykraczających poza granice województwa;
- oprócz przewozów regularnych realizowane były także przewozy regularne specjalne, tj. przeznaczone dla określonych grup pasażerów, np. uczniów danej placówki oświatowej lub pracowników dojeżdżających do miejsca zatrudnienia. W dniu 31 grudnia 2021 r. ważne było **45** zezwoleń na tzw. „przewozy zamknięte”, w tym **8** pozawojewódzkich, realizowane przez **24** przedsiębiorców;
- Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego wydał **114** decyzji w zakresie wydania/zmiany/wygaśnięcia zezwoleń regularnych i regularnych specjalnych oraz **44** postanowienia uzgadniające przebieg linii komunikacyjnych realizowanych na podstawie zezwoleń wydanych przez innych marszałków. Rozstrzygnięcia w ww. zakresie następują po rozpatrzeniu wniosków przewoźników;
- Województwo Kujawsko-Pomorskie otrzymało z budżetu państwa kwotę **35 000 000 zł** na realizację zadania zleconego, tj. na finansowania dopłat do ustawowych ulg przy sprzedaży biletów w pozamiejskiej komunikacji autobusowej. Umowy, określające zasady finansowania dopłat, zawarte zostały z **51 przewoźnikami**, z czego **6** przewoźników zawarło taką umowę po raz pierwszy. Ponadto Województwo zawarło porozumienia z **38 organizatorami przewozów** w celu przekazywania rekompensaty kosztów poniesionych z tytułu stosowania ulg ustawowych przy sprzedaży biletów przez operatorów w roku 2021 oraz finansowało ulgi ustawowe do biletów sprzedanych przez operatorów umów o świadczenie usług użyteczności publicznej zawartych z Województwem. Środki przekazane na dopłaty do ulg ustawowych przewoźników w 2021 r. wyniosły **18 436 452,90 zł**, natomiast kwota rekompensaty kosztów z tytułu stosowania ulg ustawowych przez organizatorów przewozów wyniosła **1 683 641,45 zł**;
- **4** z linii uzupełniających według *Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa kujawsko-pomorskiego* w 2021 roku nie były obsługiwane na całej długości, tj. Kamień Krajeński – Szubin realizowana była na odcinku Kamień Krajeński – Nakło nad Notecią, Piotrków Kujawski

- Lubień Kujawski realizowana była na odcinku Włocławek – Lubień Kujawski, linia Świecie – Śliwice nie była realizowana, natomiast linia Bydgoszcz – Chełmża była realizowana tylko w okresie zawieszenia połączeń kolejowych);
  - nadal nie dokonano zapowiadanej od kilku lat nowelizacji ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, która pozwoliłaby na wprowadzenie nowych rozwiązań w organizacji transportu autobusowego, zgodnie z przyjętym *Planem zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa kujawsko-pomorskiego*. Rozwiązaniem zastępczym jest ustawa o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, której celem jest umożliwienie finansowania przez samorządy terytorialne zlikwidowanych połączeń komunikacyjnych, poprzez dopłatę Wojewody z ww. Funduszu 3 zł do 1 wozokilometra (od kwietnia 2020 r. kwota została podwyższona z 1 zł do 3 zł), oraz pokrycie co najmniej 10% kwoty deficytu z budżetu właściwej jednostki samorządu terytorialnego, będącej organizatorem przewozów. By zapobiec likwidacji nierentownych przewozów, Województwo Kujawsko-Pomorskie zawarło umowy powierzenia przewozów ze spółkami:
    - **Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A.** – umowa na 59 linii komunikacyjnych obowiązująca od stycznia do grudnia oraz na 6 linii komunikacyjnych obowiązująca od kwietnia do grudnia 2021 r.;
    - **Arriva Bus Transport Polska sp. z o.o.** – umowa na 2 linie komunikacyjne obowiązująca od stycznia do grudnia 2021 r.;
    - **PKS w Bydgoszczy sp. z o.o.** – umowa na 1 linię, obowiązywała od września do grudnia 2021 r. oraz 3 umowy na linie, na których czasowo zawieszono połączenia kolejowe, tj. Włocławek – Kutno (3 stycznia – 28 lutego 2021 r.), Bydgoszcz – Chełmża (3-19 stycznia 2021 r.) oraz Wierzchucin – Tleń (3-31 stycznia 2021 r.).
- Na realizację ww. zadań w budżecie Województwa zarezerwowane były środki w wysokości **2 775 548 zł**.

FUNKCJONOWANIE PRZEWOZÓW AUTOBUSOWYCH W DOBIE PANDEMII Covid-19

Główną przyczyną, dla której przewoźnicy rezygnowali z realizacji kursów lub czasowo je zawieszali, była pandemia Covid-19 i związane z nią ograniczenia w przemieszczaniu się, zamknięte szkoły i uczelnie, nauka i praca w trybie zdalnym, ograniczony dostęp do placówek medycznych, galerii handlowych, instytucji kultury. Natomiast uruchomienie nowych połączeń wynikało głównie z podpisanymi z gminami umów na dowóz dzieci do szkół.

Tabela 25. Zestawienie przewoźników realizujących przewozy regularne osób w krajowym transporcie drogowym w 2021 roku na podstawie zezwoleń wydanych przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Lp.	Przewoźnik
1.	P.H.U.POL-BUS" Marek Burchacki"
2.	Dubus Jacek Duszyński
3.	Zakład Usługowo-Transportowy Krzysztof Bet
4.	USŁUGI TRANSPORTOWE MERC-BUS Zarzeczny Andrzej
5.	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe NAFTEX Spółka jawna Jan Adamski, Jadwiga Adamska
6.	Rejentowicz Elżbieta Firma Przewozowa RS BUS
7.	Przedsiębiorstwo Usługowe Busmar Marek Pawłowski
8.	Usługi Przewozowo-Osobowe TRANS-TOM Jakubowski Tomasz
9.	Miejski Zakład Komunikacji w Toruniu sp. z o.o.
10.	Sprint-Trans Michał Pipin
11.	Firma Transportowo-Usługowa Trans-Tur Grzankowski Jarosław
12.	PKS Grudziądz sp. z o.o.
13.	Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A.
14.	Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Chojnice sp. z o.o.
15.	Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Bydgoszczy sp. z o.o.
16.	Arriva Bus Transport Polska sp. z o.o.
17.	Tomasz Sobieszcański
18.	Nadgoplańska Komunikacja Autobusowa Grzegorz Arent
19.	TOMKAS Tomasz Schwertfeger, Marek Milewski Spółka jawna
20.	MIXS Trading Ltd sp. z o.o.
21.	Usługi Transportowe Artur Kasprzak
22.	Fllix Waldemar Szufrajda
23.	Usługi Transportowe Es-Bus Sebastian Eichler

Źródło: opracowanie Departamentu Transportu

Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy (KPTS) S.A. Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy powstał 13 kwietnia 2012 roku w wyniku konsolidacji spółek: PKS Włocławek, PKS Inowrocław, PKS Brodnica oraz PKS Lipno. Jest spółką prawa handlowego z udziałami Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W 2021 roku Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A. zrealizował łącznie **5,1 mln wozokilometrów** na **64 liniach** (łącznie

z przebiegającymi poza granicami województwa). W roku 2021 na wojewódzkich liniach użyteczności publicznej w komunikacji drogowej przewieziono **1,1 mln pasażerów**.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA PRACĘ PRZEWOZOWA KPTS S.A.

W roku 2021 w wyniku czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19 częściowo zawieszono wykonywanie kursów oznaczonych w rozkładach jazdy jako „S” (szkolnych). W związku z powyższym nie wykonano pracy eksploatacyjnej w liczbie **41 tys. wozokilometrów**.

Zgodnie z obowiązującymi w poszczególnych miesiącach roku 2021 rozporządzeniami ograniczono także liczbę przewożonych pasażerów zgodnie z przyjętymi limitami.

WSPARCIE PRZEWOŹNIKÓW AUTOBUSOWYCH W DOBIE PANDEMII – Covid-19 SUPPORT TO BUS OPERATORS

W 2021 r. na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1192) oraz decyzji Komisji Europejskiej w Brukseli uruchomiony został również program pomocowy **SA.62603 – Covid-19 Support to bus operators**. W celu przeciwdziałania skutkom pandemii Covid-19 przewoźnicy wykonujący przewozy autobusowe oraz operatorzy przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, z wyłączeniem komunikacji miejskiej, otrzymywali wsparcie finansowe za miesiące obowiązywania ograniczeń w przemieszczaniu się środkami publicznego transportu zbiorowego w zakresie liczby zajętych miejsc siedzących albo miejsc siedzących i stojących w stosunku do dokumentacji technicznej lub techniczno-ruchowej pojazdu. Wysokość wsparcia ustalono dla każdego z beneficjentów przez porównanie poniesionych kosztów i osiągniętych przychodów w przeliczeniu na pracę eksploatacyjną zrealizowaną za każdy miesiąc **roku 2019** w stosunku do poniesionych kosztów i osiągniętych przychodów w przeliczeniu na pracę eksploatacyjną zrealizowaną za ten sam miesiąc **roku 2021**. Wsparcie w ramach ww. programu otrzymało **19** przewoźników z terenu województwa kujawsko-pomorskiego na łączną kwotę **4 396 148,86 zł**.

Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. W 2021 roku z usług przewozowych Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A. skorzystało **99 303** pasażerów i wykonanych zostało **6 740** operacji startów i lądowań. Praca Portu oraz ruch lotniczy były w roku ubiegłym bardzo ograniczone – dla porównania w 2020 roku obsłużono **127 959** pasażerów, a w stanie sprzed pandemii (2019 rok), **425 230** przy **11 134** operacjach lotniczych. Znaczne ożywienie w ruchu lotniczym nastąpiło wraz z początkiem czerwca 2021 r., kiedy przywrócone zostały połączenia do Londynu Luton, Londynu Stansted, Birmingham i Dublin, obsługiwane przez Ryanair DAC. 18 czerwca 2021 r. zainaugurowano połączenie Bydgoszcz – Kraków, które było sezonowe (od 18 czerwca do 10 września 2021 r.). Obsługę połączenia prowadziła spółka Polskie Linie Lotnicze „LOT” S.A. 31 października 2021 r. wznowiono natomiast loty Bydgoszcz – Kijów, obsługiwane przez Ryanair DAC. Połowa 2021 roku była również otwarciem sezonu czarterowego. Organizowano sezonowe loty do Turcji (Antalya).

PROCEDURY ORGANIZACYJNE PORTU LOTNICZEGO BYDGOSZCZ S.A. W DOBIE PANDEMII Covid-19

Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. dysponuje odpowiednimi, wymaganymi przepisami prawa dla lotnisk, procedurami na wypadek zagrożenia (dokument „Plan Działania w Sytuacjach Zagrożenia”), w tym procedurą na wypadek zagrożenia epidemicznego. Zgodnie z niniejszą procedurą państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny przejmuje w wypadku informacji o zaistnieniu zagrożenia epidemicznego, kierowanie operacyjne i koordynuje działaniami związanymi ze zwalczaniem zagrożenia epidemicznego. Podejmuje on decyzję o ewentualnej izolacji statku powietrznego, dekontaminacji czy objęciu pasażerów nadzorem epidemicznym. Załoga statku powietrznego przeprowadza wstępną ocenę sytuacji na pokładzie statku powietrznego, zgłaszanych przez pasażerów dolegliwości i wypełnionych kart lokalizacyjnych. Dyspozytor punktu alarmowego Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A. zapewnia powiadomienie odpowiednich służb, w zależności od sytuacji oraz sprawną komunikację i dostęp na teren lotniska dla służb zewnętrznych. W celu ewentualnego wyizolowania statku powietrznego w niniejszej procedurze zostały wskazane płyty postojowe, a także pozostałe składniki infrastruktury lotniskowej np. jeden z hangarów. Na terenie terminala jako tymczasowa strefa izolacji pasażerów wyznaczony może być punkt medyczny lub cała strefa przylotów.

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz cyfryzacji i informatyzacji regionu w 2021 r.:

- ponad 40 000 uczniów i ponad 7 000 nauczycieli z 466 placówek oświatowych korzystających z narzędzi do nauki zdalnej portalu Edupolis (portal odwiedzone łącznie ponad 1 mln razy);
- 377 tys. korzystających z Geoportalu Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- 141 jednostek samorządu oraz instytucji samorządowych objętych wsparciem projektów w zakresie rozwoju cyfryzacji i społeczeństwa informacyjnego;
- ponad 54 mln zł wydatkowanych na wsparcie procesów cyfryzacji i informatyzacji w obszarach ochrony zdrowia, administracji, geodezji oraz kultury i dziedzictwa regionalnego;
- 42,7 mln nowych obiektów wprowadzonych do baz danych przestrzennych Geoportalu Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- 7 mln nowych odwzorowań cyfrowych w zakresie geodezji i administracji (mapy, dokumenty geodezyjne, operaty);
- 60 000 zdigitalizowanych obiektów dziedzictwa regionalnego i kultury w projekcie Kultura w zasięgu 2.0 (osiągnięte poprzez wykonanie ponad 1 mln odwzorowań cyfrowych w różnych technikach 2D i 3D);
- 176 tabletów do zdalnej komunikacji w szpitalach w związku z wystąpieniem pandemii Covid-19 (łącznie w 2020 i 2021 r.);
- organizacja konferencji naukowej „Sztuczna inteligencja w medycynie”.

Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa. Podsumowanie działalności za lata 2020-2021:

- ponad 3 tys. wyemitowanych lekcji;
- ponad 4 mln wyświetleń lekcji na kanale Youtube;
- prawie 1 mln wyświetleń lekcji na portalu facebook;
- 19,8 tys. subskrybentów kanału Youtube i 9,1 tys. obserwujących portal facebook.

W roku 2021 rozwój technologii cyfrowych w działaniach Samorządu Województwa oparty był na kontynuowanych projektach: **Kultura w zasięgu 2.0**, **Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0**, **Budowa kujawsko-pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – I i II etap** oraz **Kujawsko-Pomorskiej Teleopiece**. Ich celem jest zapewnienie mieszkańcom województwa wysokiej jakości usług publicznych w wielu dziedzinach rozwoju społecznego w oparciu o ich zdigitalizowane i łatwo dostępne zasoby.

Kultura w zasięgu 2.0. Projekt realizowany jest w ramach **RPO WKP 2014-2020**, Oś priorytetowa 2 Cyfrowy Region, Działanie 2.2 Cyfrowa Dostępność i Użyteczność Informacji Sektora Publicznego Orsz Zasobów Nauki, Kultury i Dziedzictwa Regionalnego. Projekt ma na celu zwiększenie zakresu stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w sferze usług publicznych poprzez: digitalizację, publikację oraz zastosowanie (re-use) zasobów dziedzictwa regionalnego znajdującego się w posiadaniu jednostek kultury. Rezultatem realizacji projektu będzie udostępnienie wszystkim zainteresowanym, w tym głównie mieszkańcom regionu, narzędzi do aktywnego uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych regionu, jak również, poprzez cyfryzację zasobów instytucji kultury, zachowanie dziedzictwa regionalnego dla przyszłych pokoleń. **Projekt zaplanowany jest na okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2023 r.** Realizowany jest przez Województwo Kujawsko-Pomorskie w partnerstwie z **66 instytucjami kultury z regionu** (bibliotekami, muzeami, domami kultury, instytucjami muzycznymi, teatrami, galeriami). W roku ubiegłym projekt znajdował się w **zaawansowanej fazie realizacji**, tj. od początku realizacji do końca 2021 r. dostarczono partnerom projektu – instytucjom kulturalnym, łącznie **36 pracowni digitalizacji**, składających się łącznie z kilku tysięcy specjalistycznych urządzeń, a także dokonano **digitalizacji ponad 100 000 obiektów dziedzictwa regionalnego i kultury technikami cyfrowymi 2D i 3D**. W samym 2021 r. zdigitalizowano **60 000 obiektów** za pomocą **1 mln odwzorowań cyfrowych**. W ramach projektu, od początku jego funkcjonowania wyszkolono również **160 pracowników kultury** w obszarach: prawo autorskie oraz techniki digitalizacji. Projekt „Kultura w zasięgu 2.0” wpisany został w 2021 r. na listę dobrych praktyk **Digitourism Interreg Europe (Good**

practice Digitourism Interreg Europe), tj. międzynarodowego projektu Europejskiej Współpracy Terytorialnej, zrzeszającego 9 partnerów z 8 krajów członkowskich Unii Europejskiej.

Anglojęzyczna wersja plakatu projektu „Kultura w zasięgu 2.0”

Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0. Projekt realizowany jest w ramach RPO WKP 2014-2020, Oś priorytetowa 2 Cyfrowy Region, Działanie 2.1 Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych. Projekt „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0” jest kontynuacją wcześniej zrealizowanego w ramach RPO WKP 2007-2013 projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza – usługi w zakresie e-Administracji i Informacji Przestrzennej”. Projekt ma na celu zwiększenie zakresu stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w sferze usług publicznych. W związku z dalszym zapotrzebowaniem mieszkańców województwa na usługi świadczone drogą elektroniczną, realizowany projekt ułatwia mieszkańcom oraz inwestorom dostęp do kluczowych informacji i usług administracji publicznej. Ponadto zapewnia dostęp do scentralizowanych danych przestrzennych na poziomie wojewódzkim, co powoduje, że informacje te są jednolite i spójne. Z punktu widzenia społecznego udostępnione informacje takie jak: **ewidencja gruntów i budynków, plany zagospodarowania przestrzennego, zabytki, sieć drogowa, ochrona środowiska, mapa hydrograficzna, Internetowy Atlas Województwa Kujawsko-Pomorskiego** i wiele innych, stanowią bazę wiedzy o regionie. W roku 2021 powstały w ramach projektu **Geoportal Kujaw i Pomorza** znajdują się w czołówce najczęściej odwiedzanych regionalnych systemów informacji przestrzennej w Polsce.

Zasoby mapowe Geoportalu Kujaw i Pomorza

W ramach realizowanego projektu, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie zakupił i zmodernizował **od początku jego realizacji do końca 2021 r., 38 stacji meteorologicznych**, pozwalających rolnikom na bieżąco sprawdzać zmiany w pogodzie, dzięki czemu mogą podejmować na czas działania prewencyjne, jak i

stanowią ważny element zarządzania kryzysowego w regionie. **Projekt zaplanowany jest na okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2023 r., a w 2021 r. znajdował się w zaawansowanej fazie realizacji.** W ubiegłym roku zakończyła się w wielu powiatach i miastach na prawach powiatu województwa kujawsko-pomorskiego digitalizacja map i dokumentów geodezyjnych. W ramach projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0” ok. **1 000 000 stron dokumentacji geodezyjnej i map zdigitalizował Powiat Żniński. Miasto Toruń przeniosło do zasobów cyfrowych ok. 1 600 000 stron dokumentacji geodezyjnej.** W powiecie bydgoskim do końca 2021 r. **ponad 90%** dokumentów geodezyjnych i map było dostępnych online. Tylko w samym 2021 r. do baz danych przestrzennych Geoportalu Województwa Kujawsko-Pomorskiego wprowadzono **42,7 mln** nowych obiektów (**14 174 562 obiektów w Bazie Ewidencji Gruntów i Budynków (EGiB), 9 716 674 obiektów w Bazie Danych Obiektów Topograficznych (BDOT) oraz 18 823 083 obiektów w Bazie Uzbrojenia Terenu (GESUT).** W roku ubiegłym z Geoportalu skorzystało **377 tys.** użytkowników, wyświetlając **50 000** kompozycji mapowych. Według stanu na rok 2021, w projekcie „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0” brało udział **111** partnerów, w tym **109** jednostek samorządu terytorialnego, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie będący agendą Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Związek Powiatów Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Liderem projektu jest Województwo Kujawsko-Pomorskie.

Budowa kujawsko-pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – I etap. Projekt realizowany jest w ramach *RPO WKP 2014-2020*, Oś priorytetowa 2 Cyfrowy Region, Działanie 2.1 Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych w partnerstwie z **15 powiatami leczniczymi z terenu województwa kujawsko-pomorskiego (13 z nich prowadzonych jest przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego).** Projekt ma na celu utworzenie lub modernizację systemów dziedzicznych, utworzenie elektronicznych usług publicznych udostępnionych online w zakresie e-Zdrowia oraz wsparcie w procesie informatyzacji szpitali i innych jednostek ochrony zdrowia funkcjonujących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Projekt wpłynie na podniesienie jakości usług medycznych świadczonych na rzecz społeczeństwa dzięki wykorzystaniu nowoczesnych technologii informacyjnych. Powyższe zostanie osiągnięte poprzez stworzenie infrastruktury technicznej, informatycznej i środowiska, które pozwolą na wprowadzenie specjalistycznych e-usług w ochronie zdrowia, co poprawi skuteczność opieki medycznej, zapewni łatwiejszy i szybszy dostęp do świadczeń medycznych, zmniejszając jednocześnie koszty operacyjne jednostki, a w kontekście globalnym – wpłynie pozytywnie na wskaźniki epidemiczno-organizacyjne funkcjonujące w systemie ochrony zdrowia. E-usługi w zakresie e-Zdrowia mają na celu usprawnienie komunikacji na linii pacjent – podmiot leczniczy / podmioty lecznicze. Będą ułatwieniem dla użytkowników, którzy zaoszczędzą czas potrzebny dotychczas na rejestrację osobistą czy osobisty odbiór wyników laboratoryjnych, wypisów ze szpitala. Realizacja projektu umożliwi tworzenie, obsługę i przechowywanie Elektronicznej Dokumentacji Medycznej. **Projekt zaplanowany jest na okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2023 r., a w 2021 r. znajdował się w zaawansowanej fazie realizacji.** Ze środków projektu zmodernizowano i rozbudowano sieć informatyczną w szpitalach, zakupiono skanery, sprzęt serwerowy, oprogramowanie wraz z licencjami dla szpitalnych systemów informacyjnych, sprzęt ultrasonograficzny, rentgenowski oraz aparat usg, rezonans magnetyczny, jak również angiografy, ponadto przebudowana została kanalizacja teletechniczna. Partnerzy projektu: Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego, Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka, Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego, Wojewódzka Przychodnia Zdrowia Psychicznego, Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy, Szpital Uniwersytecki nr 2 im. dra Jana Bizuela w Bydgoszczy, Szpital Uniwersytecki nr 1 im. dra Antoniego Jurasza, Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. T. Browicza, Sanatorium Uzdrowskie „Przy Tężni” im. dra Józefa Krzymińskiego s.p.z.o.o, Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. dra Józefa Bednarza, Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku, Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Bydgoszczy, Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Toruniu, Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy we Włocławku.

Budowa kujawsko-pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – II etap. Projekt realizowany jest w ramach *RPO WKP 2014-2020*, Oś priorytetowa 2 Cyfrowy Region, Działanie 2.1 Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych przez Województwo Kujawsko-Pomorskie w partnerstwie z **22 podmiotami leczniczymi z terenu województwa kujawsko-pomorskiego.** Projekt ma na celu utworzenie lub modernizację systemów dziedzicznych, utworzenie elektronicznych usług publicznych udostępnionych online w zakresie e-Zdrowia oraz wsparcie w procesie informatyzacji szpitali i innych jednostek ochrony zdrowia funkcjonujących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Projekt wpłynie na podniesienie jakości usług medycznych poprzez stworzenie infrastruktury technicznej, informatycznej i środowiska, które pozwolą na wprowadzenie specjalistycznych e-usług w ochronie zdrowia, co poprawi skuteczność opieki medycznej, zapewni łatwiejszy i szybszy dostęp do świadczeń medycznych, zmniejszając jednocześnie koszty operacyjne jednostki. Projekt polega na rozbudowie Regionalnego Repozytorium Elektronicznej Dokumentacji Medycznej o dokumentację medyczną pochodzącą od kolejnych **22 placówek** służby zdrowia z terenu Województwa Kujawsko-Pomorskiego. **Projekt zaplanowany jest na okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2023 r., a w 2021 r. znajdował się w początkowej**

fazie realizacji. W ramach projektu **22 partnerów** dokonało zakupu niezbędnego sprzętu IT oraz oprogramowania w celu podłączenia się do Regionalnego Repozytorium Elektronicznej Dokumentacji Medycznej. Regionalne Repozytorium Elektronicznej Dokumentacji Medycznej ma za zadanie zbierać dokumentację medyczną wytworzoną w systemach lokalnych u partnerów projektu. Głównym założeniem takiego repozytorium jest zarówno bezpieczne przechowywanie danych wytworzonych w jednostkach lokalnych, ale również udostępnianie dokumentacji pomiędzy poszczególnymi jednostkami. Jest to następstwem wymaganego prawnie zachowania ciągłości leczenia pacjenta. Repozytorium powinno pozwalać na dostęp do dokumentów pacjenta, który wyraził zgodę na udostępnianie jego dokumentów za pośrednictwem repozytorium regionalnego pozostałym podmiotom leczniczym łączącym się z repozytorium. **Województwo Kujawsko-Pomorskie powierzyło w dniu 19 maja 2021 r. zarządzanie ww. projektem Kujawsko-Pomorskiemu Centrum Kompetencji Cyfrowych sp. z o.o.** Partnerzy projektu: Powiatowy Szpital w Aleksandrowie Kujawskim sp. z o.o., Samodzielny Publiczny ZOZ w Brodnicy, Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. dra E. Warmińskiego SPZOZ w Bydgoszczy, Zakład Opieki Zdrowotnej Gminy Grudziądz, Miasto Bydgoszcz będący organem prowadzącym dla Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego w Bydgoszczy, Zespół Opieki Zdrowotnej w Chełmnie, Szpital Powiatowy sp. z o.o. w Chełmży, Gminna Przychodnia w Dąbrowie Chełmińskiej, Regionalny Szpital Specjalistyczny im. dra W. Biegańskiego w Grudziądzu, Szpital Wielospecjalistyczny im. dra Ludwika Błażka w Inowrocławiu, Samodzielny Publiczny ZOZ im. Macieja z Miechowa w Łasinie, Samodzielny Publiczny ZOZ w Mogilnie, SPZOZ Płużnica – Ośrodek Zdrowia w Płużnicy, Samodzielny Publiczny Zakład Leczniczo-Opiekuńczy w Raciążku, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radziejowie, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rypinie, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy im. ks. J. Popiełuszki w Toruniu, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Śliwicach, Miejska Przychodnia Specjalistyczna w Toruniu, Szpital Tucholski sp. z o.o. Specjalistyczny Szpital Miejski im. M. Kopernika w Toruniu, Miejski Zakład Opieki Zdrowotnej sp. z o.o. we Włocławku. Projekt realizowany jest z RPO WKP 2014-2020. Całkowita wartość projektu: **25 183 394,02 zł**, dofinansowanie z UE **85%** w kwocie **21 405 884,89 zł**.

Dzięki projektom **Budowy kujawsko-pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej**, w 2021 r. **10** jednostek ochrony zdrowia zakupiło lub zmodernizowało specjalistyczny sprzęt i oprogramowanie do diagnostyki cyfrowej i elektronicznej dokumentacji medycznej.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych sp. z o.o. jest wykonawcą wysoko wyspecjalizowanej usługi uruchomienia i obsługi technicznej komunikacji Covid-19 polegającej na wytworzeniu pionierskiego, autorskiego rozwiązania komunikacyjnego na poziomie lekarz/personel szpitala – lekarz/pacjent szpitala (command and control) w ramach projektu pn. „**Doposażenie szpitali w województwie kujawsko-pomorskim w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19**”. System zdalnej komunikacji przy użyciu tabletu zamontowanego przy łóżku pacjenta, przekazuje w czasie rzeczywistym sygnał audio-wideo pomiędzy personelem medycznym, pacjentami zakażonymi oraz rodziną pacjentów. W ramach tego zadania Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych sp. z o.o. współpracuje z 4 placówkami medycznymi regionu, dla których stworzyło **do końca 2021 r.** w sumie **176** stanowisk do zdalnej komunikacji w związku z pandemią Covid-19:

- Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii – **100 tabletów** – stanowisk do zdalnej komunikacji Covid-19;
- Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera – **48 tabletów** – stanowisk do zdalnej komunikacji Covid 19;
- Regionalny Szpital Specjalistyczny im. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu – **18 tabletów** – stanowisk do zdalnej komunikacji Covid-19;
- Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. T. Browicza w Bydgoszczy **10 tabletów** – stanowisk do zdalnej komunikacji Covid-19.

Kujawsko-Pomorska Teleopieka. Projekt realizowany jest w ramach RPO WKP 2014-2020, Oś priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo, Działanie 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałanie 9.3.2 Rozwój usług społecznych. Projekt „Kujawsko-Pomorska Teleopieka” ma charakter partnerski, a w 2021 r. realizowany był przez **Województwo Kujawsko-Pomorskie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych sp. z o.o. oraz 78 gmin z województwa kujawsko-pomorskiego.** Jest on kontynuacją projektu pilotażowego „Teleopieka” przeprowadzonego w latach 2018-2021. Nowy projekt zakłada rozwój usług społecznych w środowisku, w postaci pomocy sąsiedzkiej oraz wolontariatu opiekuńczego dla **3000 osób** potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, tj. takich, które ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego w okresie od **30 czerwca 2021 r. do 31 grudnia 2023 r.** W ramach projektu, na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, powstało w siedzibie Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kompetencji Cyfrowych sp. z o.o. – **Kujawsko-Pomorskie Telecentrum i wdrożony został system teleopieki.** Warunki uczestnictwa w projekcie zawierają następujące kryteria: osoba zamieszkująca województwo kujawsko-pomorskie, potrzebująca wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, tj. taka, która ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność wymaga opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego

wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego, nieprzebywająca w opiece całodobowej.

Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa. Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych sp. z o.o. świadczyło usługi transmisji lekcji szkolnych w ramach projektu Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa. Organizowało i zapewniało studio nagraniowe, wyposażone w profesjonalny i niezbędny sprzęt. Przygotowane transmisje w jakości HD wyemitowane zostały na platformie YouTube oraz Facebook. Ponadto spółka realizowała działania promocyjne w zakresie promocji Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Internetowej. Produkcja audycji zakończona została 18 czerwca 2021 r., ale wciąż pozostawały udostępniane dla widzów. Wskaźniki realizacji projektu **do końca 2021 r.** przedstawiają się następująco:

- 3054 wyemitowanych lekcji na kanale Youtube;
- 978 900 wyświetleń lekcji na portalu facebook;
- 7 540 polubień portalu facebook;
- 9 103 obserwujących portal facebook;
- 4 041 515 wyświetleń lekcji na kanale Youtube;
- 19 800 subskrybentów kanału Youtube.

W szczytowym momencie realizacji projektu **Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa** lekcje oglądało **300 000** dzieci, młodzieży i nauczycieli miesięcznie. Około 4-5% stanowili widzowie z zagranicy: USA, Kanady, Australii, Wielkiej Brytanii, Rosji, Ukrainy i Białorusi.

Od 18 czerwca 2021 r. kiedy wstrzymano produkcję nowych audycji do końca 2021 r.:

- lekcje obejrzało i wyszukało ponad **500 000 dzieci i młodzieży**;
- liczba subskrypcji kanału YouTube wzrosła o **25%**, tj. do **19 800** osób.

W okresie od 14 listopada 2021 r. do 14 grudnia 2021 r. lekcje i audycje obejrzało **139 000** dzieci i młodzieży (z czego najpopularniejsze były te przygotowujące do egzaminu ósmoklasisty).

Portal Edupolis. Platformę edukacyjną zaprojektowano i stworzono specjalnie na potrzeby Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Powstała w ramach projektu „E-usługi – e-organizacja, pakiet rozwiązań informatycznych dla jednostek organizacyjnych województwa kujawsko-pomorskiego” realizowanego przez Urząd Marszałkowski w ramach RPO WKP 2007-2013. W jej skład wchodzi kilkanaście modułów, które zapewniają dostęp nie tylko do materiałów dydaktycznych, ale także narzędzi i aplikacji ułatwiających organizację pracy uczniów i nauczycieli. Portal udostępnia materiały i treści dydaktyczne zgodne z podstawą programową do nauczania w szkołach podstawowych, a w wybranych grupach tematycznych nawet wykraczają poza tą podstawę. Jest także miejscem do tworzenia i przechowywania regionalnych treści edukacyjnych oraz umożliwia budowanie społeczności nauczycieli i uczniów udostępniających, a także wymieniających między sobą tworzone materiały. W roku ubiegłym platforma prowadziła m. in. obsługę dostępu do materiałów Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Internetowej. W 2021 r. z narzędzi do nauki zdalnej portalu Edupolis skorzystało **40 646** uczniów i **7 539** nauczycieli z **466** placówek oświatowych (szkół podstawowych, średnich i przedszkoli), a sam portal odwiedzano łącznie **1 027 674** razy.

System Informacji Przestrzennej ERGO. System stanowi zintegrowany moduł informatyczny dla gmin, powiatów i województw z zakresu gospodarki przestrzennej. Służy do prowadzenia rejestrów i ewidencji w obszarach geodezji, kartografii, gospodarki nieruchomościami. Umożliwia wymianę informacji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, a współpracującymi jednostkami, ich wydziałami i pracownikami. W 2021 roku dzięki zaangażowaniu gmin i powiatów województwa, wprowadzono do rejestrów geoprzestrzennych systemu **21 427** nowych obiektów.

Wartym podkreślenia jest, że w ramach wsparcia procesów cyfryzacji i informatyzacji w obszarach ochrony zdrowia, administracji, geodezji oraz kultury i dziedzictwa regionalnego, Województwo wydatkowało w 2021 r. łącznie **54 316 550,24** zł. W projektach dotyczących cyfryzacji oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego wsparto natomiast **141** różnych jednostek samorządu terytorialnego oraz instytucji samorządowych. Na potrzeby realizacji powyższych projektów wykonano ok. **7** mln odwzorowań cyfrowych w zakresie geodezji i administracji (mapy, dokumenty geodezyjne, operaty). Istotną częścią zadań Samorządu Województwa są również szkolenia podnoszące kompetencje cyfrowe pracowników podległej administracji – w roku 2021 skorzystało z nich **530** osób.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych sp. z o.o. świadczyło w 2021 r. kompleksowe usługi audiowizualne, transmisji na żywo w m.in. takich wydarzeń jak:

- **Konwent Marszałków Województw Rzeczypospolitej Polskiej** (3 posiedzenia – 9 września w Toruniu, 21 października w Żninie i 7 grudnia we Włocławku);
- **Konwent Sekretarzy Województw Rzeczypospolitej Polskiej** 18 listopada 2021 r. w Toruniu;
- **Debata Samorządowa w Jabłonowie Pomorskim** 3 września 2021 r.;

- Konferencja otwierająca konsultacje społeczne *Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027* w dniu 27 października 2021 r. w Toruniu;
- Zjazd Polskiego Towarzystwa Astronomicznego;
- Konferencja Sztuczna Inteligencja w Medycynie 30 listopada 2021 r.;
- **Welcomomy Forum w Toruniu 21-22 czerwca 2021 r.**;
- Giełda kooperacyjna podczas Festiwalu Camerimage 2021 16-17 listopada 2021 r.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ PROJEKTÓW WOJEWÓDZTWA Z ZAKRESU CYFRYZACJI

Okoliczności związane z pandemią Covid-19 w 2021 r. spowodowały wydłużenie i opóźnienie części postępowań przetargowych na zadania realizowane w projektach „Kultura w zasięgu 2.0”, „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0” oraz „Budowa kujawsko-pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – I etap”, niemniej nie zrezygnowano i nie przewiduje się rezygnacji z realizacji żadnego z zadań.

Konferencja „Sztuczna Inteligencja w medycynie” – zorganizowana przez Departament Cyfryzacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu w dniu 30 listopada 2021 r. w siedzibie Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. Wydarzenie zgromadziło **ponad 100 uczestników**. Podczas spotkania zaprezentowano aktualny stan wdrażania projektu pn. „**Budowa kujawsko-pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – I etap**” w województwie oraz dobrą praktykę realizowaną w ramach powyższego projektu. Ponadto przedstawiono najciekawsze rozwiązania wprowadzane w 2021 r. do sektora medycznego w kraju i na świecie. Zaprezentowano również w jaki sposób proces ten zorganizowany jest w Belgii.

Informacja o bieżących zadaniach i kierunkach działania Biura Geodety Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej (WODGiK). Zadania Marszałka Województwa w zakresie geodezji określone zostały w art. 7c ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2021 r., poz. 1990 z późn. zm.), w którym wymienia się:

- prowadzenie wojewódzkiego zasobu geodezyjnego i kartograficznego;
- wykonywanie i udostępnianie kartograficznych opracowań tematycznych dla obszaru województwa;
- tworzenie, w uzgodnieniu z Głównym Geodetą Kraju, oraz prowadzenie i udostępnianie bazy danych dotyczących obiektów topograficznych o szczegółowości zapewniającej tworzenie standardowych opracowań kartograficznych w skali 1: 10 000, w tym kartograficznych opracowań numerycznego modelu rzeźby terenu;
- analiza zmian w strukturze agrarnej oraz programowanie i koordynacja prac urządzeniowo – rolnych;
- monitorowanie zmian w sposobie użytkowania gruntów oraz ich bonitacji;
- współdziałanie z Głównym Geodetą Kraju w prowadzeniu bazy danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju, w części dotyczącej obszaru województwa.

Obsługę zasobu geodezyjnego i kartograficznego prowadzi **Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Toruniu**. Ośrodek posiada swoje oddziały we Włocławku i w Bydgoszczy. Jest finansowany z budżetu Województwa i wpływów ze sprzedaży map topograficznych i innych opracowań tematycznych. Wpływy ze sprzedaży map topograficznych na dzień 30.12.2021 r. wyniosły **16 427,80 zł (147 wniosków)**, natomiast kwota nieodpłatnych udostępnień na podstawie art. 40 ust. 2a, art. 40a ust. 2 pkt. 2 oraz art. 40a ust. 2 pkt 4 ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne wyniosła **8 059,30 zł (11 wniosków)**.

W ramach tworzenia krajowego systemu informacji o terenie, opracowana została **Baza Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) Województwa Kujawsko-Pomorskiego** w uzgodnieniu z Głównym Geodetą Kraju, która podlega aktualizacji w zależności od posiadanych środków finansowych. W 2021 roku na ten cel przeznaczono środki z Dotacji Celowej Wojewody Kujawsko-Pomorskiego (**115 000,00 zł**) i budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego (**17 102,00 zł**): razem **132 102,00 zł** – za tę kwotę wykonano aktualizację Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) dla powiatów lipnowskiego i wąbrzeskiego oraz miasta Bydgoszczy. Przetarg na powyższe opracowania wygrała firma GISPRO sp. z o.o. ze Szczecina. Ponadto w marcu 2021 r. zakończono realizację III etapu aktualizacji Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) dla wybranego obszaru województwa kujawsko-pomorskiego. Teren opracowania obejmował **13 powiatów**: nakielski, sępoleński, tucholski, aleksandrowski, inowrocławski, mogileński, radziejowski, włocławski, bydgoski, grudziądzki, świecki, żniński oraz miasta Włocławek. Środki na ten cel w kwocie **583 635,00 zł** zostały pozyskane z RPO WKP 2014-2020.

Zadania pod nazwą **analiza zmian w strukturze agrarnej oraz programowanie i koordynacja prac urządzeniowo – rolnych** jak również **monitorowanie zmian w sposobie użytkowania gruntów oraz ich bonitacji** są realizowane przez Biuro Geodety Województwa. Zmiany te zostały zobrazowane w opracowaniu pod nazwą „Analiza struktury

własności i sposobu użytkowania gruntów w województwie kujawsko-pomorskim” i udostępnione na stronie internetowej Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Toruniu.

Zgodnie z art. 40a pkt 2 ust 1 ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1990 z późn. zm.) zbiory danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju są ogólnodostępne na stronie internetowej Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

BEZPIECZEŃSTWO

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz bezpieczeństwa w 2021 r.:

- 19 wozów gaśniczych i 19 motopomp przekazanych jednostkom OSP;
- 7 nowych członków Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris” (Stowarzyszenie w 2021 roku zrzeszało 76 jst);
- uznanie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego za **najlepszego w kraju pracodawcę żołnierzy Wojsk Obrony Terytorialnej**;
- współpraca z oddziałami **Armii Stanów Zjednoczonych**, stacjonującymi na terenie województwa na rzecz wymiany doświadczeń związanych z zadaniami obronnymi i bezpieczeństwem publicznym.

Samorząd Województwa posiada bardzo ograniczone narzędzia prowadzenia działań bezpośrednich w zakresie bezpieczeństwa. Ich wsparcie odbywa się głównie w ramach działań pośrednich – polegających na poprawie zdolności samorządów lokalnych i służb mundurowych do przeciwdziałania klęskom żywiołowym oraz wsparciu prewencji poprzez zakup sprzętu, narzędzi, pojazdów służących do prowadzenia akcji ratowniczych.

Uroczystość przekazania wozów strażackich dla jednostek OSP przed budynkiem Urzędu Marszałkowskiego w dniu 17 grudnia 2021 r., fot. Mikołaj Kuras

Działania Zarządu Województwa związane z **bezpieczeństwem publicznym i ochroną przeciwpożarową**:

- współpraca z Komendą Wojewódzką PSP w Toruniu i Oddziałem Wojewódzkim Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP Województwa Kujawsko-Pomorskiego przy realizacji projektu dot. konkursu w ramach Działania 4.1 Przeciwdziałanie zagrożeniom, Poddziałanie 4.1.2 Wzmocnienie systemów ratownictwa chemiczno-ekologicznego i służb ratowniczych, Schemat: Zakup pojazdów ratowniczo-

gaśniczych i sprzętu dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych – „Nowoczesne służby ratownicze – zakup pojazdów i sprzętu ratowniczo-gaśniczego dla jednostek OSP” ze środków RPO w ramach, których zakupiono 19 (7 średnich i 12 lekkich) samochodów gaśniczych ze zbiornikami wodnymi i autopompami oraz 19 motopomp. Konferencja kończąca projekt oraz przekazanie 19 samochodów pożarniczych odbyły się 17 grudnia 2021 r.;

- udział w pracach Zarządu Wojewódzkiego Związku OSP RP Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- udział w pracach Kujawsko-Pomorskiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego oraz w pracach Komisji ds. **Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2020-2021 „GAMBIT KUJAWSKO-POMORSKI”**;
- udział i wsparcie w imprezach motoryzacyjnych popularyzujących bezpieczną jazdę, organizowanych przez Polski Związek Motorowy, Mundurowy Klub Motorowy RP i Automobilkluby w woj. kujawsko-pomorskim,
- udział i wsparcie obchodów rocznicowych Ochotniczych Straży Pożarnych obejmowanych Patronatem Marszałka Województwa;
- udział i wsparcie „XIX Wojewódzkich Zawodów Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych wg Regulaminu CTIF”, które odbyły się 31 lipca 2021 r. w Świątowie;
- udział i wsparcie Międzynarodowych Mistrzostw Polski Strażaków w konkurencji „**Najtwardszy Strażak**” FireFit, które odbyły się w Toruniu w dniach 25-26 czerwca 2021 r. W zawodach startowało ponad 300 strażaków z **16 krajów Europy, USA i Nowej Zelandii**;
- wsparcie „I Manewrów Strażackich Sikawek Konnych” w Straszewie w gminie Koneck, które odbyły się 29 sierpnia 2021 r.;
- udział i wsparcie akcji „**Europejskiego Dnia Bez Ofiar Śmiertelnych na Drogach**” pn. „**Roadpol Safety Days**”, które zostało przeprowadzone w dniu 21 września 2021 r. na autostradzie A1 – MOP Nowa Wieś przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, Policję, WORD w Bydgoszczy, Żandarmerię Wojskową i Inspekcję Transportu Drogowego;
- wsparcie „IV Ogólnopolskiego Konkursu na Najlepsze Inicjatywy dla Społeczności Lokalnych z udziałem OSP i Samorządów – Floriany 2021”, którego finał odbył się 11 września 2021 r. w Otrębusach, pod patronatem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- udział i wsparcie w III Ogólnopolskim Konwencie pt.: „Współpraca międzysektorowa i innowacje na rzecz bezpieczeństwa drogowego” odbywającego się w ramach ogólnopolskiego programu: „Bądź bezpieczny na drodze”. Wydarzenie to odbyło się 2 października 2021 r. w Warszawie, a organizatorem była Fundacja „Nadzieja” Osób Poszkodowanych w Wypadkach Drogowych. Udział wzięło ok. **70** osób reprezentujących służby, inspekcje oraz organizacje zajmujące się problematyką bezpieczeństwa w ruchu drogowym;
- współorganizacja **I Kujawsko-Pomorskiego Sympozjum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego**, które odbyło się 9 grudnia 2021 r. w Toruniu pod Patronatem Marszałka Województwa. W Sympozjum wzięli udział przedstawiciele: Policji, Straży Pożarnej, Inspekcji Ruchu Drogowego, Polskiego Związku Motorowego, Wojewody Kujawsko-Pomorskiego oraz przedstawiciele samorządów i instytucji zajmujących się bezpieczeństwem na drogach.

Działania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa na obszarach wodnych:

- udział w pracach Kujawsko-Pomorskiej Rady Bezpieczeństwa na Wodach;
- realizacja wsparcia finansowego z budżetu Województwa polegające na zamówieniu usługi pn. „Zapewnienie bezpieczeństwa na akwenach województwa kujawsko-pomorskiego”. Zadanie to realizowane jest przez Wodne Ochotnicze Pogotowia Ratunkowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego w następującym zakresie:
  - zabezpieczenie dyżurów służby ratowniczej na obszarach wodnych województwa kujawsko-pomorskiego;
  - patrolowanie zbiorników wodnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa przebywających tam osób;
  - prowadzenie akcji profilaktycznych związanych z bezpiecznym wypoczynkiem na obszarach wodnych;
- udział i wsparcie „**I Wojewódzkich Manewrów Formacji Obrony Cywilnej Ratownictwa Wodnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego**”, które odbyły się w dniach 11-12 września 2021 r. w Skępem pod Patronatem Marszałka Województwa. W ramach przedsięwzięcia zorganizowano ćwiczenia z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy na 8 realnie odwzorowanych pozoracjach, konkurencje sprawnościowe oraz test wiedzy. Podczas Manewrów odbyła się także rywalizacja w ramach **I Wojewódzkich Indywidualnych Mistrzostw w Uciskaniu Klatki Piersiowej**. To unikalne w skali kraju zawody, w których uczestnicy mogli sprawdzić swoje umiejętności z zakresu resuscytacji krążeniowo-oddechowej. Głównymi organizatorami tego przedsięwzięcia były: Lipnowskie Wodne Ochotnicze Pogotowia Ratunkowe, Wodne Ochotnicze Pogotowia Ratunkowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Wojewódzka Formacja Obrony Cywilnej Ratownictwa Wodnego. W zawodach brało udział **60** ratowników wodnych z województwa;

- wsparcie WOPR z województwa przy realizacji Projektu dofinansowanego z funduszy europejskich pn. „Ratownik Wodny – Nowy zawód szansą rozwoju osób defaworyzowanych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego”. W ramach projektu 915 mieszkańców regionu będzie mogło zdobyć kwalifikacje i uprawnienia niezbędne do pracy w ratownictwie wodnym. Szkolenia z kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz kursy zawodowe dla ratowników wodnych, sterników motorowodnych lub pływaczek zapoczątkowane zostały w zeszłym roku i prowadzone będą przez kolejne dwa lata.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z ZAPEWNIENIEM BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Z uwagi na pandemię Covid-19 część planowanych imprez i uroczystości odbywała się w ograniczonym wymiarze lub została odwołana, szereg działań skierowanych było w na walkę z pandemią.

Działania Zarządu Województwa związane z obroną narodową:

- dalsze zacieśnianie współpracy z Policją, WOPR, Strażą Pożarną, Siłami Zbrojnymi, organizacjami pozarządowymi, uczelniami regionu w ramach pracy wspólnego zespołu ekspertów ds. działań na rzecz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w regionie. W ciągu roku odbyły się 4 spotkania zespołu. Podstawowymi zagadnieniami rozpatrywanymi w ramach zespołu były m. in:
  - możliwości wykorzystania Bezpilotowych Środków Latających na rzecz bezpieczeństwa w regionie na podstawie projektu realizowanego przez WZL-2 dofinansowanego z NCBiR;
  - szkolenie nowych kadr dla potrzeb obronności i bezpieczeństwa, w tym operatorów dronów, ratowników wodnych;
  - możliwości wprowadzenia do zarządzania kryzysowego Systemu Zarządzania Kryzysowego Jaśmin,
- współdziałanie ze szkołami z regionu na rzecz aktywizacji młodzieży z klas mundurowych (wojskowych, pożarniczych, policyjnych);
- realizację wspólnych zadań z Wojskami Obrony Terytorialnej, w tym 8 Kujawsko-Pomorską Brygadą Obrony Terytorialnej celem podnoszenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców regionu, wspólna realizacja przedsięwzięć antycovidowych. **Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego został uznany za najlepszego w kraju pracodawcę żołnierzy Wojsk Obrony Terytorialnej.** W imieniu Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego nagrodę odebrał 25 listopada w Zegrzu Wicemarszałek Zbigniew Sosnowski. Komisja konkursowa oceniła m.in. to, czy podmiot zatrudniający pracowników w mundurach wdraża rozwiązania pozwalające im na harmonijne łączenie obowiązków służbowych ze służbą w armii, a także otwartość na współpracę z Terytorialsami;
- udział i wsparcie dla jednostek wojskowych regionu i przedsięwzięć promujących Siły Zbrojne (m. in. wsparcie finansowe, współprzygotowanie obchodów Święta WP, Święta WRiA);
- wymianę doświadczeń międzynarodowych związanych z realizacją zadań obronnych, **bliska współpraca z wojskami amerykańskimi** stacjonującymi od kilku lat na toruńskim poligonie, spotkanie Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Urzędzie Marszałkowskim z Attache wojskowymi z **18 państw**;
- przygotowanie i prowadzenie szkoleń związanych z obronnością i bezpieczeństwem dla kadry i pracowników Urzędu Marszałkowskiego i podległych jednostek organizacyjnych województwa;
- wyróżnianie najbardziej zasłużonych jednostek wojskowych oraz dowódców jednostek z regionu przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego za owocną współpracę i wkład na rzecz umacniania poziomu bezpieczeństwa w regionie;
- umacnianie rozwiązań związanych z realizowaną edycją planowania operacyjnego wdrożonego w administracji samorządowej województwa;
- współudział w promowaniu pozytywnych wzorców nawiązujących do odzyskanej przez Polskę, w tym Pomorze i Kujawy niepodległości;
- systematyczne prowadzenie kontroli problemowych z przygotowania do realizacji zadań obronnych i obrony cywilnej w podległych jednostkach organizacyjnych województwa oraz eliminowanie stwierdzonych niedociągnięć (średnia ocena przygotowania na poziomie dobrym).

Bezpieczeństwo drogowe. Jednostką odpowiedzialną za bezpieczeństwo ruchu drogowego w województwie kujawsko-pomorskim jest **Kujawsko-Pomorska Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (KPWRBRD)**. W 2021 roku odbyła **2 posiedzenia (21 maja i 26 października)**. Podczas posiedzenia Rady w dniu **21 maja 2021 r.** omówiono m.in.:

- stan bezpieczeństwa ruchu na drogach województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 r.;
- projekt *Wojewódzkiego programu realizacyjnego na lata 2021-2022 do Programu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego dla województwa kujawsko-pomorskiego „GAMBIT KUJAWSKO-POMORSKI”*;
- zmiany w ustawie Prawo o ruchu drogowym od 1 czerwca 2021 r. związane z większymi uprawnieniami pieszych przed wejściem na przejście dla pieszych;

- sytuację ekonomiczną Wojewódzkich Ośrodków Ruchu Drogowego.

Podjęto również uchwały:

- nr 1/2021 w sprawie przyjęcia **Wojewódzkiego programu realizacyjnego na lata 2021 – 2022 do Programu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego „GAMBIT KUJAWSKO-POMORSKI”**;
- nr 2/2021 w sprawie wystąpienia do Ministra Infrastruktury o rozważenie możliwości wprowadzenia zmiany w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 2311) w zakresie stosowania symboliki figur geometrycznych na istniejących tablicach E-1, E-2, E-4 i ich odmianach jako uzupełnienie lub likwidację tablic F-9 w przypadku nakładania się objazdów w strefach zintensyfikowanych prac budowlanych na różnych frontach robót;
- nr 3/2021 w sprawie wystąpienia do Ministra Infrastruktury o rozważenie możliwości wprowadzenia zmiany w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 231) w zakresie ujednolicenia oznakowania stref zamieszkania w obrębie skrzyżowań z drogami publicznymi.

Podczas posiedzenia Rady w dniu 26 października 2021 r. omówiono m.in.:

- stan bezpieczeństwa ruchu na drogach województwa kujawsko-pomorskiego za okres styczeń – wrzesień 2021 r.;
- zmiany w szkoleniu kierowców zawodowych wynikające z projektu nowelizacji ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw (przyjętej przez Sejm RP w dniu 14 października 2021 r.).

Podjęto również uchwały nr:

- 4/2021, 5/2021 i 6/2021 w sprawie zatwierdzenia planów wydatków wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego w Bydgoszczy, Toruniu i Włocławku na 2022 r., w części przeznaczonej na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego.

W roku 2021 wprowadzono zmiany w organizacji i procedurach przeprowadzania egzaminów państwowych na prawo jazdy. Wprowadzone zmiany wynikały z obowiązku realizacji Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2 sierpnia 2021 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie egzaminowania osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez egzaminatorów oraz wzorów dokumentów stosowanych w tych sprawach (Dz. U. z 2021 r., poz. 1426). Wprowadzone zmiany obejmujące zakres ujęty w przepisach zawartych w treści ww. rozporządzenia.

Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego (WORD). W roku 2021, ze względu na stan pandemii, działania Wojewódzkich Ośrodków Ruchu Drogowego zmieniły w większości swój charakter formalno-organizacyjny, a w znacznym zakresie zmiany te dotyczyły środków bezpieczeństwa i trybu przeprowadzania egzaminów państwowych, a także samej organizacji pracy tych jednostek.

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Bydgoszczy. W 2021 r. WORD w Bydgoszczy był współorganizatorem następujących wydarzeń związanych z poprawą bezpieczeństwa w ruchu drogowym o charakterze co najmniej wojewódzkim:

- **"Bezpieczna droga z Polfinkiem"** – akcja profilaktyczna organizowana w Bydgoszczy i Osielsku wraz z Komendą Miejską Policji w Bydgoszczy oraz PZM Zarząd Okręgowy, 7 września 2021 r.;
- **"Roadpol Safety Days"** – Dni Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego. Były to międzynarodowe działania Policji. Akcja koordynowana była min. przez Komisję Europejską i Europejską Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (ETSC). WORD był uczestnikiem tej cyklicznej akcji, która miała miejsce w dniach 16-22 września 2021 r. w Bydgoszczy. Działania ukierunkowane były na realizację „Wizji zero”, czyli zero ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych. W działania „Roadpol Safety Days” wpisana się „Akcja prędkość” realizowana przez Wydział Ruch Drogowy Komendy Miejskiej Policji w Bydgoszczy. Policjanci skupiali się też na profilaktyce. Wielu kierujących otrzymało instruktaż, materiały profilaktyczne dotyczące bezpieczeństwa na drodze, a także drobne upominki w postaci użytecznych gadżetów samochodowych.

DZIAŁANIA WORD W BYDGOSZCZY W ZAKRESIE POPRAWY BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO W 2021 R. W DOBIE PANDEMII Covid-19 I FUNKCJONOWANIE JEDNOSTKI

Działania w jednostce związane z wystąpieniem pandemii Covid-19, wywołanej wirusem SARS-CoV-2, podjęte na rzecz zapewnienia zdrowia i bezpieczeństwa klientów, ograniczenia rozprzestrzeniania się pandemii w 2021 r., to przede wszystkim kontynuacja działań podjętych w 2020 r., tj. od 1 stycznia do 30 czerwca 2021 r. w WORD w Bydgoszczy obowiązywała praca zdalna/hybrydowa na podstawie planu pracy jednostki oraz dotychczas przyjętych harmonogramów.

Zasady organizowania i przeprowadzania egzaminów państwowych w WORD w Bydgoszczy 2021 r. Osoby przystępujące do egzaminu musiały stawić się w dobrym stanie zdrowia, być wyposażone w środki ochrony

osobistej, tj. maseczkę zakrywającą usta i nos. Przed przystąpieniem do egzaminu, każda osoba poddawana była kontrolnemu pomiarowi temperatury ciała przy użyciu bezdotykowego termometru. W przypadku stwierdzenia podwyższonej temperatury egzaminator odmawiał przeprowadzenia egzaminu takiej osobie. Ustalono także, że osoba przystępująca do egzaminu powinna przybyć do siedziby WORD punktualnie, nie wcześniej jednak niż 15 minut przed zaplanowanym egzaminem, a wstęp na teren ośrodka miały tylko osoby przystępujące do egzaminu. Po każdym przeprowadzonym egzaminie samochody podlegały dezynfekcji wnętrza pojazdu. Zobowiązano egzaminatorów do stosowania środków ochrony bezpośredniej, tj. maseczek jednorazowych oraz rękawiczek jednorazowych podczas przeprowadzania egzaminów, Środki ochrony bezpośredniej zapewniał WORD w Bydgoszczy. Zastosowano również nową organizację pracy dla osób egzaminujących. Egzaminatorzy WORD w Bydgoszczy, zostali podzieleni na grupy, które nie spotykały się w obiekcie. Zostały ustalone oddzielne pomieszczenia do losowania egzaminów, pomieszczenia socjalne, toalety oraz ciągi komunikacyjne dla poszczególnych grup pracowników biorących udział w przeprowadzaniu egzaminów państwowych.

Pozostałe działania w zakresie bezpieczeństwa i ograniczania rozprzestrzeniania się pandemii Covid-19 na terenie Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Bydgoszczy w 2021 r.:

- dezynfekcja stanowisk egzaminacyjnych po każdym przeprowadzonym egzaminie teoretycznym;
- rozwieszenie tablic informacyjnych i plakatów dla klientów, informujących o konieczności zachowania środków ochrony bezpośredniej, o obowiązku zachowania higieny i dystansu społecznego;
- ograniczenie klientom możliwości poruszania się po terenie Ośrodka;
- dla klientów WORD, na terenie Ośrodka, zostały zamontowane podajniki z płynem dezynfekującym, w toaletach zostały umieszczone plakaty informujące o skutecznych sposobach mycia rąk oraz konieczności zachowania zasad higieny;
- ograniczono kontakt bezpośredni pracowników do niezbędnego minimum;
- stosowano w większej ilości elektroniczny obieg dokumentów oraz komunikowano się za pośrednictwem środków teleinformatycznych;
- przeprowadzono dezynfekcję poszczególnych pomieszczeń oraz sprzętów, według wytycznych opracowanych wcześniej w 2020 roku (zgodnie z harmonogramem);
- wprowadzono szkolenia/kursy organizowane przez WORD w Bydgoszczy w formie online z wykorzystaniem platformy ZOOM.

W 2021 r. w związku z brakiem możliwości, wynikającym ze stanu pandemii Covid-19 zrezygnowano z organizacji lub współorganizacji z następujących działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego – turniejów, festynów, akcji odbywających się cyklicznie takich jak:

- akcje profilaktyczne – edukacyjne realizowane w przedszkolach, szkołach podstawowych, specjalnych i średnich pn. „WORDUŚ w szkole i przedszkolu”, Akcja pn. „Akademia bezpieczeństwa”;
- „Zielona szkoła – Myślęcinek 2021”;
- „XLIII Eliminacje Okręgowe Ogólnopolskiego Turnieju BRD Szkół Podstawowych”;
- „XXV Finał Wojewódzki Ogólnopolskiego Turnieju BRD Szkół Podstawowych” – „XXV Finał Wojewódzki Ogólnopolskiego Turnieju Motoryzacyjnego Szkół Ponadgimnazjalnych”;
- „XIII Finał Turnieju BRD pn. „Jestem bezpieczny – umiem pomagać innym” w Półku „Akcja profilaktyczna + na drodze”;
- Międzynarodowe Dni Dziecka – Festyn na terenie bydgoskiego Kartodromu;
- festyn rodzinny pn. „Bądźmy razem” na Polanie Różopole w bydgoskim Myślęcinku;
- festyn spółdzielni mieszkaniowej „Budowlani ” – Rada Osiedla „Centrum”.

DZIAŁANIA WORD W TORUNIU W ZAKRESIE POPRAWY BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO W 2021 R. W DOBIE PANDEMII Covid-19 I FUNKCJONOWANIE JEDNOSTKI

Wprowadzono **rozwiązania organizacyjne** związane z prowadzeniem działalności bieżącej w okresie liberalizacji rygorów i ograniczeń związanych ze stanem pandemii Covid-19 (Zarządzenie nr 103/3/1/2021 Dyrektora WORD w Toruniu z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie prowadzenia działalności statutowej WORD, określenia zasad organizowania i przeprowadzania egzaminów państwowych, szkoleń, określenia zasad działalności bieżącej WORD w okresie liberalizacji rygorów i ograniczeń związanych ze stanem pandemii, szczegółowych rozwiązań organizacyjnych związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem wirusa SARS-CoV-2). Zarządzeniem tym wprowadzono szereg rozwiązań organizacyjnych związanych z prowadzeniem działalności bieżącej Ośrodka, takich jak:

- umożliwienie zapisów na egzaminy, szkolenia i jazdy próbne poza drogą telefoniczną i teleinformatyczną, również bezpośrednio w WORD;
- uchylenie ograniczenia dostępu na teren WORD wobec osób trzecich;
- uchylenie obowiązku codziennego przygotowywania list osób uprawnionych do wejścia na teren

WORD;

- uchylenie obowiązku mierzenia temperatury wobec osób wchodzących na teren WORD;
- uchylenie obowiązku zakrywania ust i nosa w przestrzeni otwartej na terenie WORD.

Z powodu wprowadzonych obostrzeń wynikających ze stanu pandemii Covid-19 zrezygnowano z realizacji kilku planowych działań edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego, takich jak:

- współorganizacja eliminacji lokalnych Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym dla szkół podstawowych;
- współorganizacja Międzyprzedszkolnego Przeglądu Scenek Dramowych pn. „Jestem bezpieczny”.

Sytuacja epidemiczna ograniczyła też możliwość prowadzenia zajęć edukacyjnych w Centrum Edukacji Komunikacyjnej WORD w Toruniu, w którym prowadzone są całoroczne, nieodpłatne zajęcia w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego dla dzieci z przedszkoli i szkół podstawowych. Z uwagi na skutki ekonomiczne wywołane pandemią Covid-19, nie zrealizowano zadania pn. „Rozbudowa/przebudowa budynku garażowego na terenie WORD w Toruniu”. Ważną zmianą organizacyjną było wprowadzenie Zarządzeniem Dyrektora WORD ruchomego czasu pracy w odniesieniu do egzaminatorów, pracowników Biura Obsługi Klienta i pracowników Działu Administracyjnego.

DZIAŁANIA WORD WE WŁOCLAWKU W ZAKRESIE POPRAWY BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO W 2021 R. W DOBIE PANDEMII Covid-19 I FUNKCJONOWANIE JEDNOSTKI

WORD we Włocławku utrzymał ograniczenia związane z pandemią Covid-19 wprowadzone w 2020 roku. Załącznik nr 1 do Zarządzenia Dyrektora WORD we Włocławku nr 5/2021 z dnia 29 marca 2020 r. określa „Zasady organizowania i przeprowadzania egzaminów państwowych na prawo jazdy w Wojewódzkim Ośrodku Ruchu Drogowego we Włocławku w okresie rygorów i ograniczeń związanych ze stanem epidemii”.

Z uwagi na stan pandemii Covid-19 WORD we Włocławku zrezygnował z niżej wymienionych wydarzeń:

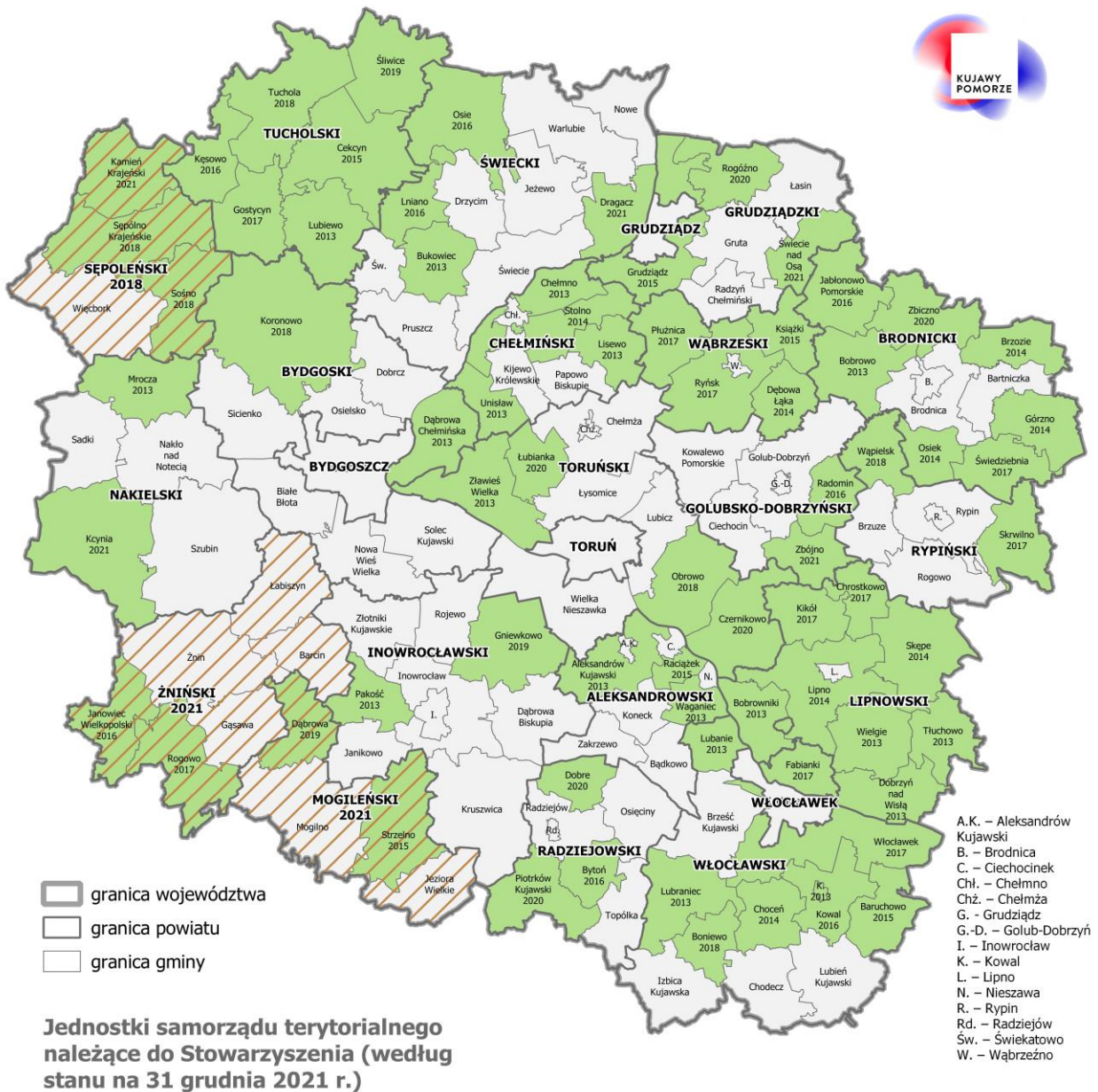
- konkurs plastyczny dla uczniów pierwszych klas szkół podstawowych pn. „Bezpieczny Pierwszak” – wręczenie nagród odbywało się corocznie w siedzibie WORD – w 2021 roku odbyło się bez uroczystości wręczenia nagród w siedzibie Szkoły Podstawowej nr 3 we Włocławku, która jest partnerem konkursu;
- odwołano przeprowadzenie na wszystkich etapach konkursów: Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym dla uczniów szkół podstawowych oraz Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego.

Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Salutaris”. Wśród działań mających na celu poprawę szeroko rozumianego bezpieczeństwa na terenie województwa, należy podkreślić także działalność „Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia Salutaris”, które powstało z inicjatywy Samorządu Województwa przy współpracy samorządów lokalnych i zostało zarejestrowane w dniu 7 sierpnia 2012 r. Stowarzyszenie jest formą partnerstwa regionalnego jednostek samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego, realizujących ideę solidaryzmu samorządowego, które udzielają sobie wsparcia w zakresie likwidacji skutków katastrof, awarii oraz innych nadzwyczajnych sytuacji. Jest to jedyne tego typu stowarzyszenie w Polsce i jako takie może stanowić wzór dla powstawania podobnych inicjatyw w innych regionach. Środki finansowe przeznaczone na działalność statutową pochodzą ze składek członków Stowarzyszenia. Formy i metody działania Stowarzyszenia ulegają systematycznemu doskonaleniu pod wpływem wymogów otoczenia oraz ze względu na konieczność racjonalizacji i doskonalenia jego aktywności.

Na mocy Zarządzenia Marszałka Województwa nr 85/2021 z dnia 8 listopada 2021 r., powołano Pana dr. **Andrzeja Potoczka, Prezesa Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris” na Pełnomocnika Marszałka Województwa do spraw współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego.** Zakres działania Pełnomocnika obejmuje planowanie i koordynację działań związanych ze współpracą Samorządu Województwa z jednostkami samorządu terytorialnego z terenu województwa w szczególności poprzez: organizowanie współpracy samorządu województwa z samorządami gmin, miast i gmin, miast oraz powiatów, zapewnienie prawno-organizacyjnych aspektów funkcjonowania Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris”, udział w organizacji przedsięwzięć z udziałem samorządów lokalnych oraz partnerów społeczno-gospodarczych, organizowanie pracy Kujawsko-Pomorskiego Forum Samorządowego, współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego i instytucjami otoczenia biznesu w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego, współpracę z korporacjami samorządowymi funkcjonującymi na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie "Salutaris" w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki

Rysunek 26. Jednostki samorządu terytorialnego należące do Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris” w 2021 roku (stan na 31 grudnia 2021 r.)

Zarząd Stowarzyszenia w 2021 r. podjął kolejne wysiłki na rzecz nawiązywania współpracy z organizacjami i instytucjami z terenu województwa oraz w skali krajowej. Zaowocowało to przygotowaniem do podpisania kolejnych porozumień o współpracy na rzecz szeroko rozumianego bezpieczeństwa.

W 2021 roku przeprowadzony został cykl spotkań o charakterze informacyjno-promocyjnym dla przedstawicieli jst i środowisk gospodarczych z zakresu gospodarki wodnej, bezpieczeństwa ekologicznego, gospodarowania odpadami. W związku z istniejącą sytuacją epidemiczną odbyły się one w formie online. Odbyły się także kolejne wizyty studyjne i spotkania w obiektach zlokalizowanych na terenach członków stowarzyszenia. Były to okazje do wymiany doświadczeń, promocji a także „dobrych praktyk”, zapoznania się z problemami i zagadnieniami związanymi z przeciwdziałaniem zmianom klimatycznym i cywilizacyjnym. Stowarzyszenie jest współorganizatorem cyklicznej Konferencji poświęconej problematyce bezpieczeństwa lokalnego, która odbywa się w Kolegium Jagiellońskim – Toruńskiej Szkole Wyższej w Toruniu (KJ TSW) i gromadzi przedstawicieli środowisk samorządowych oraz naukowych i organizacji pozarządowych, a także międzynarodowego Kongresu Bezpieczeństwa w Toruniu.

W 2021 roku swoją działalność kontynuowała powołana z inicjatywy Stowarzyszenia Regionalna Pracownia Badań nad Bezpieczeństwem Lokalnym, która działa w ramach KJ TSW. Stowarzyszenie jest współorganizatorem podejmowanych w ramach Pracowni działań, które mają charakter naukowo-badawczy oraz edukacyjno-informacyjny. Przeprowadzono kolejną edycję konkursu dla młodzieży szkolnej i studentów pod hasłem „Promowanie idei bezpieczeństwa ekologicznego w przestrzeni lokalnej”.

Prezes Stowarzyszenia regularnie uczestniczył w pracach Zespołu Ekspertów zajmującego się inicjatywami na rzecz rozwiązywania problemów oraz podejmowania działań w zakresie bezpieczeństwa w regionie, powołanego na mocy porozumienia Marszałka Województwa i Wojewody Kujawsko-Pomorskiego. W 2021 r. do Stowarzyszenia należało 76 jednostek samorządu terytorialnego (w tym Województwo oraz trzy samorządy powiatowe). Roczna suma zebranych składek członkowskich wynosi ponad 300 000 zł. W 2021 r. Stowarzyszenie udzieliło pomocy swoim członkom (niektórym częściej, niż 1 raz) na łączną kwotę 454 188,00 zł.

Z inicjatywy Stowarzyszenia odbyła się w formie online konferencja poświęcona bezpieczeństwu lokalnemu z udziałem ekspertów Komisji Europejskiej. Stowarzyszenie było współorganizatorem konferencji medycznej poświęconej wpływowi Covid-19 na sytuację społeczno-gospodarczą i zdrowotną mieszkańców regionu ponadto uczestniczyło również w Europejskim Forum Ograniczenia Ryzyka Katastrof, które odbyło się online. Ubiegłoroczna edycja spotkania była organizowana przez Biuro ONZ Ograniczenia Ryzyka Katastrof (UNDRR) oraz Rząd Portugalii i była najważniejszym wydarzeniem w zakresie ograniczenia ryzyka katastrof w Europie.

DZIAŁANIA STOWARZYSZENIA W DOBIE PANDEMII Covid-19

Rok 2021 był kolejnym, który wobec wyzwań związanych z pandemią Covid-19 wymagał stosowania nadzwyczajnych form działalności. Nadal wiele standardowych aktywności, między innymi w zakresie działań szkoleniowo-edukacyjnych, promocyjno-informacyjnych oraz prewencyjnych trzeba było realizować w formie online. Stowarzyszenie aktywnie uczestniczyło w działaniach związanych z ograniczaniem skutków pandemii Covid-19 w woj. kujawsko-pomorskim. Między innymi było zaangażowane w dalszą organizację czyli kontynuację punktu wytnieniowego dla personelu medycznego uczestniczącego w zwalczaniu pandemii. Udzielało także wsparcia finansowego i rzeczowego podmiotom publicznym w zakresie ich aktywności w procesie leczniczym i opiekuńczym. W związku z ograniczaniem skutków pandemii, Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Salutaris” w ramach kolejnej inicjatywy przystąpiło do realizacji projektu pn. „Wzmocnienie odporności na zagrożenia w wymiarze lokalnym przez Nowy Model Monitorowanie Zagrożeń Bezpieczeństwa Lokalnego oraz zbudowanie sieci współpracy w tym zakresie”, współfinansowanego ze środków krajowych. Celem przedsięwzięcia jest poprawa sytuacji w zakresie odporności na zjawiska kryzysowe związane z zagrożeniami cywilizacyjnymi i zmianami klimatu poprzez działania informacyjno-edukacyjne oraz identyfikację i monitorowanie zagrożeń na poziomie lokalnym.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA WOJEWÓDZTWA

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz współpracy międzynarodowej województwa w 2021 r.:

- 6 prowadzonych projektów w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej;
- inne kluczowe efekty działań prowadzonych na rzecz współpracy międzynarodowej województwa przedstawione zostały w rozdziałach: „Działania służące rozwojowi gospodarczemu i internacjonalizacji gospodarki realizowane w ramach RPO WKP 2014-

2020, projektu „REGIOGMINA” i funkcjonowania KPCOLIe”, „Tworzenie warunków dla gospodarczego wykorzystania turystyki”, „Bezpieczeństwo”, „Zaangażowanie członków Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kreowanie współpracy na poziomie międzynarodowym, międzyregionalnym i regionalnym”.

Współpraca międzynarodowa województwa jest częścią polityki zagranicznej Państwa Polskiego, zgodną z jej kierunkiem i założeniami. Przyjazne stosunki między krajami sprzyjają wyrównywaniu różnic społecznych i gospodarczych, stymulują powszechny wzrost dobrobytu oraz zwiększają poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Rozwój kontaktów międzynarodowych wynika z szeroko rozumianych uwarunkowań postępu cywilizacyjnego społeczności województwa. Mając na celu realizację powyższych założeń, Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego aktywnie wspiera działania o charakterze międzynarodowym, a także podejmuje własne inicjatywy w tym zakresie.

Podejmowanie uchwał w sprawie uczestnictwa w międzynarodowych zrzeszeniach regionalnych i innych formach współpracy należy do wyłącznej właściwości Sejmiku Województwa (Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą nr 409/2000 z dnia 12 czerwca 2000 r. określił Priorytety Współpracy Zagranicznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego), a organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi należy do Zarządu Województwa.

VIII Kongres Azjatycki w Toruniu – panel w Dworze Artusa w dniu 23 września 2021 r., fot. Andrzej Goiński

W ramach współpracy międzynarodowej Województwo Kujawsko-Pomorskie zorganizowało lub współorganizowało w 2021 roku przedsięwzięcia w następującym zakresie:

- promocja gospodarcza i inwestycyjna Województwa Kujawsko-Pomorskiego podczas **VIII Kongresu Azjatyckiego (22-24 września 2021 r.) w Toruniu**, w ramach którego zorganizowano m.in. panel dotyczący współpracy gospodarczej krajów Unii Europejskiej, w tym Polski z Socjalistyczną Republiką Wietnamu, która jest piętnastym pod względem populacji krajem świata (ponad 90 milionów mieszkańców) i stanowi jeden z obiecujących wschodzących rynków Azji Południowo-Wschodniej. Hasłem spotkania dyplomatów, polityków, ekspertów, przedsiębiorców i badaczy były: „Granice polityczności: realia, strategię, perspektywy”. W ramach paneli tematycznych poruszono m.in. kwestie takie jak: Azja w strategii politycznej USA i sytuacja po wycofaniu wojsk amerykańskich z Afganistanu, pozycja kobiet w państwach kultury islamu, polityka azjatycka Rosji i Chin, dynamika przemian na Bliskim Wschodzie, problemy bezpieczeństwa we współczesnym świecie oraz biznes i wymiana handlowa z Azją. W kongresie uczestniczyli ambasadorzy i członkowie przedstawicielstw dyplomatycznych Wietnamu, Malezji, Pakistanu, Palestyny, Korei

Północnej, Tajlandii, Azerbejdżanu, Kazachstanu, Chin, Iraku, Indonezji, Uzbekistanu i Kurdystanu. Ambasador Azerbejdżanu Nargiz Gurbanova była w Urzędzie Marszałkowskim gościem Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego. Rozmawiano o możliwej współpracy międzyregionalnej;

- promocja gospodarcza i inwestycyjna Województwa Kujawsko-Pomorskiego podczas **Welcomomy Forum** (21-22 czerwca 2021 r.), organizacja panelu międzynarodowego, w którym wzięli udział m.in. Ambasadorowie takich krajów jak Kolumbia, Litwa, Bośnia i Hercegowina, Mołdawia, a także przedstawiciel MSZ, dr Konrad Pawlik. Organizacja paneli „Etyka w nauce i biznesie”, „Rzeki dla regionów – czy stać nas na projekty cywilizacyjne?”, „Konsorcja, klastry, franczyzy – ekosystemy ekonomii społecznej” oraz „Aktywność organizacji kościelnych poza granicami Polski – Zambia”;
- pomoc w organizacji pobytu i opieka nad studentami z zagranicy ze szczególnym uwzględnieniem studentów z partnerskiego regionu Małe Wyspy Sundajskie w Indonezji;
- udział województwa w międzynarodowej **konferencji TOMUN** – symulacji obrad Organizacji Narodów Zjednoczonych dla młodzieży;
- organizacja pikniku historycznego „Polsko-amerykańskie braterstwo broni” oraz wystawy poświęconej pamięci amerykańskich pilotów, którzy walczyli i ginęli nad terytorium Polski w czasie II Wojny Światowej;
- realizacja budowy pomnika Prezydenta Władysława Raczkiewicza i jego transport do Gruzji;
- doprowadzenie do nadania imienia polsko-gruzińskiego bohatera Vitalija Ugrekhelidze centralnemu skrzyżowaniu na Trasie Średnicowej w Toruniu – aktem prawnym jest uchwała Rady Miasta Torunia;
- udział Województwa w Dożynkach w Magdeburgu (Niemcy) – stolicy landu Saksonia-Anhalt;
- udział w projekcie „**Supporting Democratic Union and Active Citizenship in Digital Era**” w ramach unijnego programu Europa dla Obywateli, którego Województwo jest partnerem wraz z 16 podmiotami z 15 krajów Unii Europejskiej (Hiszpania, Francja, Macedonia, Serbia, Belgia, Niemcy, Rumunia, Polska, Włochy, Łotwa, Słowenia, Szwecja, Bułgaria, Chorwacja i Czechy);
- współpraca z partnerami na Ukrainie i zorganizowanie polsko-ukraińskiej konferencji dla pięćdziesięciu samorządów w celu usprawnienia przemian struktury ustrojowej na Ukrainie;
- organizacja wizyt przedstawicieli samorządów oraz placówek dyplomatycznych Szkocji, Niemiec, Litwy, Azerbejdżanu, Wietnamu, Hiszpanii;
- organizacja **wizyty przedstawicieli uczelni wyższych ze Stanów Zjednoczonych** pod przewodnictwem wicekanclerza Texas A&M – prof. Patricka Stovera – zapoczątkowanie kontaktów z uczelniami wyższymi z terenu województwa;
- **stały kontakt i współpraca z wojskami Armii Stanów Zjednoczonych**, które stacjonują w województwie kujawsko-pomorskim. Współpraca obejmuje pomoc w nawiązaniu partnerskich relacji z instytucjami lokalnymi, wzajemne zaproszenia na ważne uroczystości państwowe i wojskowe, działania na rzecz aktywnego zaangażowania przedstawicieli stacjonujących jednostek wojskowych w działania na rzecz społeczności regionu.

W 2021 roku Województwo Kujawsko-Pomorskie przy współpracy z Biurem Regionalnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Brukseli współorganizowało też wydarzenia:

- „**Polityka społeczna i rodzinna w województwie kujawsko-pomorskim**” – seminarium w Biurze Regionalnym w Brukseli dla studentów z Rotterdam University of Applied Sciences;
- rewitalizacja obiektów na cele społeczno-kulturalne – **wizyta studyjna w Brukseli i Gandawie** dla członków Samorządowego Stowarzyszenia Europa Kujaw i Pomorza;
- **wirtualne wizyty** w Komisji Europejskiej: „Warsztat pracy urzędniczej” dla studentów politologii UMK oraz „Fundusz Solidarności UE i przeciwdziałanie klęskom żywiołowym” dla Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris”.

Województwo bierze aktywny udział w projektach międzynarodowych realizowanych w ramach **Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT)**, współpracując z około setką partnerów zlokalizowanych w krajach Unii Europejskiej. Podkreślić należy, że Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zaangażowany jest w realizację projektów Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz projektów w ramach programów Komisji Europejskiej już od 2004 roku. Do końca 2021 r. zakończono łącznie **18** tego typu wieloletnich przedsięwzięć, natomiast w 2021 r. realizowano **6** projektów pochodzących z programów **Interreg Region Morza Bałtyckiego – Baltic Sea Region** oraz **Interreg Europa**. Jednostką odpowiedzialną za proces przygotowania oraz koordynację projektów międzynarodowych jest Wydział Europejskiej Współpracy Terytorialnej, natomiast za merytoryczne prowadzenie projektów, w zależności od tematyki, odpowiadają właściwe departamenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, wskazane przez Zarząd Województwa. W ramach prowadzonych prac projektowych w roku 2021, bezpośrednio w działania angażowało się 17 pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego z trzech departamentów (wynagrodzenia tych pracowników współfinansowane były ze środków Interreg). Główną rolę projektów międzynarodowych prowadzonych w roku

2021 było poznanie uwarunkowań i zebranie doświadczeń partnerów zagranicznych oraz przygotowanie wdrożenia konkretnych przedsięwzięć w ramach realizacji polityki regionalnej. Nie wszystkie projekty pozwalały na osiągnięcie bezpośrednich, materialnych korzyści (choć istotna część projektów osiągała takie efekty) – ale zdobycie know-how w zagadnieniach leżących w obszarze zainteresowania polityki regionalnej oraz poprawa umiejętności pracowników uczestniczących w projektach były ewidentnymi korzyściami o charakterze długofalowym, wpływającymi na poprawę efektywności i skuteczności polityki regionalnej zarówno w sferze kreowania koncepcji rozwoju, jak i bieżącego zarządzania Województwem. Niektóre projekty pozwalały upowszechniać idee i zyskiwać szerszą akceptację dla działań, które w polityce województwa były postrzegane jako faktyczne lub potencjalne bieguny rozwoju – miała tu więc miejsce realizacja interesów województwa na jeszcze innego rodzaju płaszczyźnie. Podkreślić należy że oprócz wymiernych korzyści pozyskiwania wyników prac prowadzonych w ramach projektów oraz finansowania pracy pracowników departamentów, szczególnie dużą korzyścią była możliwość podnoszenia kwalifikacji i umiejętności kadry, pozyskiwanie wiedzy i doświadczeń od partnerów z zagranicy, czy też budowanie pozytywnego wizerunku regionu i jego promocja w Europie. W projektach uczestniczyli także przedstawiciele Jednostek Organizacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz instytucji zewnętrznych (samorządy, uczelnie, instytucje otoczenia biznesu itp.) – byli oni także beneficjentami tych projektów. W 2021 r. **zakończono realizację 2 projektów Europejskiej Współpracy Terytorialnej – Emma Extension oraz COMBINE.**

Bardzo ważnym atutem udziału w projektach był wysoki wskaźnik dofinansowania (**85% wydatków kwalifikowalnych**), dzięki czemu możliwe było uzyskanie konkretnych korzyści, podczas gdy w warunkach konieczności samodzielnego finansowania prac, wysokość nakładów mogłaby być przeszkodą do ich podjęcia lub powodowała by znaczące ograniczenie zakresu prac lub względnie wymuszały konieczność zaangażowania własnego potencjału kadrowego. Projekty prowadzone w ramach EWT umożliwiają wykonywanie części prac analitycznych i koncepcyjnych przez ekspertów zewnętrznych.

Projekt EMMA Extension (Interreg Region Morza Bałtyckiego – Baltic Sea Region). Głównym celem projektu EMMA Extension prowadzonego w latach 2019-2021 było zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie wykorzystania śródlądowego transportu wodnego w obsłudze przewozu towarów jako transportu najbardziej ekonomicznego i przyjaznego środowisku naturalnemu. Projekt wskazywał nowe możliwości w zakresie transportu towarów, ale przede wszystkim dowodził konkurencyjnej pozycji transportu wodnego, opartego na redukcji kosztów przewozu towarów, zastosowaniu nowoczesnych i przyjaznych środowisku rozwiązań w infrastrukturze oraz nowych jednostkach pływających. EMMA Extension była kontynuacją realizowanego wcześniej projektu EMMA, w którym wdrażane były rozwiązania wypracowane w ramach projektu głównego. Uczestniczące w kontynuacji projektu Województwo Kujawsko-Pomorskie odpowiedzialne było za organizację i promocję dwóch pilotażowych rejsów na MDW E40 i E70 oraz wsparcie pozostałych działań projektowych takich jak: digitalizacja i wzmocnienie usług informacji rzecznej i ruchu statków, a także wspieranie nowych koncepcji logistycznych i działań pilotażowych poprzez lepszą integrację żeglugi śródlądowej i wdrożenie nowych usług. **W kwietniu 2021 r. zorganizowano pierwszy w historii transport kontenerów Wisłą, na odcinku Gdańsk – Chełmno – Gdańsk.** Ponadto opracowano raport podsumowujący, wraz z wynikami badań, jak również przeprowadzono kampanię promocyjną nt. korzyści transportu wodnego. W projekcie uczestniczyło 7 partnerów z 5 krajów z Regionu Morza Bałtyckiego. Okres realizacji projektu: **sierpień 2019 r. – lipiec 2021 r.** Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego na realizację projektu angażował środki w wysokości **108 581 euro (474 935 zł).**

Projekt Digitourism (Interreg Europa). Projekt Digitourism służy usprawnieniu polityki regionów partnerskich, wspierając innowacyjne zastosowania rzeczywistości wirtualnej w sektorze turystycznym. W projekcie Digitourism planuje się działania mające na celu wspieranie innowacji w tym konkretnym sektorze. W roku 2021 opracowano Plan Działania, który określa główne kierunki zmian i działań przewidzianych do realizacji w drugiej fazie projektu. Ponadto zebrano dane niezbędne do przygotowania *Strategii budowy i promocji produktów turystycznych województwa kujawsko-pomorskiego w oparciu o cyfrowy rozwój marek turystycznych i oferty czasu wolnego.* W ramach realizacji projektu w roku 2021 udało się pozyskać i opracować dane z urządzeń mobilnych (tj. informacji charakteryzujących użytkowników smartfonów oraz tabletów w określonych lokalizacjach), na podstawie danych historycznych gromadzonych w bazach danych typu big data (danych o charakterze obserwacyjnym z wyłączeniem ankiet, rejestrujących rzeczywiste zachowania). Pozyskane dane służyły przeprowadzeniu badań ruchu turystycznego w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2019 i stanowiły bazę do opracowania diagnozy Planu Działania. Obok *Strategii budowy i promocji produktów turystycznych województwa kujawsko-pomorskiego w oparciu o cyfrowy rozwój marek turystycznych i oferty czasu wolnego* w Planie Działania przewiduje się również promocję oferty turystycznej subregionów – „**Konstelacji dobrych miejsc**”. Z uwagi na swój regionalny zakres oraz zastosowanie konkretnych narzędzi docelowych finansowanie zadania oparte ma być w ramach *Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027 (FEKP)* i stanowić znaczącą pozycję dedykowaną rozwojowi i marketingowi funkcji turystycznej regionu. Działanie przewiduje opracowanie i wdrożenie regionalnego narzędzia wykorzystującego technologię wirtualnej rzeczywistości do promocji oferty turystycznej podregionów. Podobne

działania zostaną przygotowane dla każdego z podregionów turystycznych, które mają przyczynić się do zwiększenia widoczności jego atrakcji turystycznych, a w konsekwencji zwiększenia ruchu turystycznego poza regionami aglomeracyjnymi. Ważnym wydarzeniem było zorganizowanie pierwszej międzynarodowej wirtualnej wizyty studyjnej w dniach 21-22 kwietnia 2021 r. Z uwagi na trwającą pandemię zaplanowana wizyta studyjna miała charakter zdalny. Wszyscy partnerzy mogli połączyć się poprzez specjalnie dedykowaną temu wydarzeniu platformę, dzięki której prowadzono prezentacje online. Udostępniane były także wirtualne spacerunki po muzeach, np. po Domu Mikołaja Kopernika. Przygotowane zostały również filmy promujące dobre praktyki Województwa w zakresie promocji destynacji turystycznych. 5 października 2021 r. udało się zorganizować stacjonarną wizytę studyjną partnerów projektu w Toruniu połączoną ze zwiedzaniem miasta. Projekt Województwa z zakresu cyfryzacji i udostępniania zasobów kultury pn. „Kultura w zasięgu 2.0” uznany został za jedną z najlepszych międzynarodowych praktyk projektu Digitourism i zaprezentowany partnerom w czasie wizyty stacjonarnej. W organizacji wizyty w Toruniu udział wzięła także Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna. W projekcie Digitourism uczestniczy 9 partnerów z 8 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Planowany okres realizacji projektu: **czerwiec 2018 r. – maj 2023 r.** Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego na realizację projektu angażuje środki w wysokości **187 725 euro (789 965 zł).**

Wizyta studyjna partnerów projektu Digitourism w Toruniu w dniu 5 października 2021 r., fot. Mikołaj Kuras

Projekt Cult-CreaTE (Interreg Europa). Projekt Cult-CreaTE (Udział przemysłów kultury i kreatywnych w rozwoju turystyki kulturowej i kreatywnej w Europie) służy poprawie wdrażania polityki i programów rozwoju regionalnego, w szczególności programów na rzecz inwestycji i wzrostu zatrudnienia, wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa. Cel podstawowy projektu to upowszechnienie turystyki kreatywnej i kulturalnej, uznawanej za nową generację branży turystycznej, która angażuje samych turystów i mieszkańców do aktywnego współtworzenia produktów turystycznych. Obszarem docelowym działań projektu będzie kujawsko-pomorski odcinek Szlaku Piastowskiego. W 2021 roku prace projektowe dotyczyły przede wszystkim zatwierdzenia wypracowanego w projekcie Planu Działania oraz wdrożenia jego założeń. W ramach tych działań powołano zespół projektowo-badawczy, którego zadaniem jest praca na rzecz zwiększenia rangi Weekendu na Szlaku Piastowskim, przy współpracy z małymi i średnimi przedsiębiorstwami i branżą przemysłów kreatywnych oraz usprawnienie zarządzania Szlakiem Piastowskim na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Poza tym miały miejsce spotkania partnerów projektu, które odbywały się w formule online. W przypadku województwa kujawsko-pomorskiego doświadczenia Cult-CreaTE wykorzystano w projektowaniu działań służących usprawnieniu funkcjonowania Szlaku Piastowskiego. Będzie to możliwe dzięki implementacji dobrych praktyk w zakresie kreowania nowych produktów i ulepszeniu zarządzania. W obu przypadkach istotne będzie włączenie małych i średnich przedsiębiorstw i branży przemysłów kreatywnych oraz uwzględnienie trendów w ich rozwoju. Dotychczas zrealizowano Koncepcję Strategii Komunikacji Marketingowej dla Szlaku Piastowskiego oraz dokument końcowy

projektu – Plan Działania. Koncepcja Strategii Komunikacji Marketingowej została opracowana przez zespół specjalistów w dziedzinie turystyki, w tym turystyki kulturowej, krajoznawstwa, historii, marketingu, branding i zarządzania. Jest wynikiem licznych spotkań, konsultacji i warsztatów z kluczowymi interesariuszami Szlaku Piastowskiego: członkami Rady Programowo-Naukowej ds. Szlaku Piastowskiego i administratorami obiektów w województwach: kujawsko-pomorskim i wielkopolskim. Dokument zawiera koncepcję brandingową wraz ze strukturą marki szlaku, wytyczne strategiczne komunikacji marketingowej oraz kluczowe założenia systemu zarządzania szlakiem. W Planie Działania dla Szlaku Piastowskiego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego – złożonego liniowego produktu turystycznego w regionie, traktowanego jako destynacja turystyczna – proponowane są w dokumencie 2 działania służące rozwojowi turystyki kreatywnej w oparciu o regionalne przemysły kreatywne: działanie 1: storytelling w budowaniu produktu turystyki kreatywnej Szlaku Piastowskiego w oparciu o współpracę z małymi i średnimi przedsiębiorstwami oraz branżą przemysłów kreatywnych oraz działanie 2: zbudowanie modelu partnerstwa zintegrowanego zarządzania Szlakiem Piastowskim dla podniesienia konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw oraz branży przemysłów kreatywnych w województwie kujawsko-pomorskim. Ze względu na złożoność obu działań finansowanie poszczególnych poddziałań w opracowanych zadaniach możliwe będzie z wielu źródeł, m. in. z budżetu Województwa, tj. konkursy ofert na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w 2022 roku w zakresie turystyki i krajoznawstwa, jak również programu rozwoju turystyki. Zakłada się również możliwość dofinansowania w ramach Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027 (FEEdKP). W projekcie uczestniczy 9 partnerów z 9 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Planowany okres realizacji projektu: **czerwiec 2018 r. – listopad 2022 r.** Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego na realizację projektu angażuje środki w wysokości **184 500 euro (805 853 zł)**.

Projekt ThreeT (Interreg Europa). Projekt Thematic Trail Trigger (ThreeT) (Ścieżki tematyczne promujące ekoturystykę) ma na celu rozwój ekoturystyki i popularyzację miejsc z walorami dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Poprzez tworzenie ścieżek tematycznych lub rozwój już istniejących, zwiększa się atrakcyjność turystyczną danych obiektów i terenów, mniej popularnych lub nieznanych z powodu ograniczonej dostępności lub braku odpowiedniej polityki informacyjnej. Głównym produktem projektu jest Plan Działania (Action Plan na lata 2021-2030) dla rozwoju produktów turystyki aktywnej, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki rowerowej na terenie parków krajobrazowych w województwie kujawsko-pomorskim. Zawiera on systemowe rozwiązania dla rozwoju turystyki aktywnej przyrodniczej oraz wdrożenia szczegółowe dotyczące poprawy jakości infrastruktury turystyki aktywnej i przyrodniczej w wybranych parkach krajobrazowych województwa. Wdrożenie projektu ma charakter siedmiu niezależnych przedsięwzięć, z których każde może być realizowane jako jeden lub kilka projektów, tworzących wiązkę projektów skierowanych na osiągnięcie wspólnego celu. Realizacja Planu Działania wynika wprost z doświadczeń i rekomendacji partnerów projektu. W programach Interreg dokument Action Plan określa, w jaki sposób doświadczenia wypracowane w ramach projektu współpracy zostaną wykorzystane dla poprawy efektywności narzędzi polityki rozwoju w regionie uczestniczącym w projekcie. Plan Działania wskazuje dwa kierunki operacyjne (wdrożenia): opracowanie i wdrożenie systemowych rozwiązań dla rozwoju turystyki aktywnej i przyrodniczej na obszarze parków krajobrazowych województwa kujawsko-pomorskiego oraz poprawę jakości infrastruktury turystyki aktywnej i przyrodniczej w wybranych parkach krajobrazowych województwa kujawsko-pomorskiego. Realizacja powyższego, możliwa będzie dzięki dofinansowaniu z FEEdKP 2021-2027. W listopadzie 2021 r. Biuro ds. rozwoju turystyki Wydziału Turystyki Departamentu Sportu i Turystyki złożyło fiszkę projektową w ramach projektów własnych województwa kujawsko-pomorskiego. W lutym 2021 r. Województwo Kujawsko-Pomorskie w ramach realizacji projektu ThreeT (Interreg Europa) jako jedyne spośród polskich regionów uzyskało akceptację Komitetu Monitorującego Programu Interreg Europa do przeprowadzenia projektu pilotażowego na terenie wybranego parku krajobrazowego pn. „Cisza jako atrakcja turystyczna”, opartego na metodologii dobrej praktyki pn. „Silence as a tourism attraction”, zaproponowanej i wdrożonej przez Radę Regionalną Centralnej Finlandii. Przewidywany termin realizacji projektu pilotażowego zaplanowano na sierpień 2022 r. W projekcie uczestniczy 9 partnerów z 8 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Planowany okres realizacji projektu: **czerwiec 2018 r. – listopad 2022 r.** Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego na realizację projektu angażuje środki w wysokości **229 661 euro (1 022 681 zł)**.

Projekt ECO-CICLE (Interreg Europa) – European network for the promotion of cycle tourism in natural areas. Projekt ECO-CICLE (Europejska sieć na rzecz promocji turystyki rowerowej na obszarach cennych przyrodniczo) ma na celu poprawę lokalnych i regionalnych polityk promocji turystyki rowerowej na obszarach o dużej wartości przyrodniczej. W ramach partnerstwa planowane jest między innymi rozwijanie turystyki rowerowej, jako najlepszego sposobu promocji zrównoważonego rozwoju na obszarach cennych przyrodniczo oraz przeniesienie modelu zrównoważonej mobilności na obszary słabiej zurbanizowane. W województwie kujawsko-pomorskim rezultatem projektu jest opracowanie programu modyfikacji sieci rowerowych szlaków turystycznych, w tym dokonanie audytu Wiślanej Trasy Rowerowej (około 430 km szlaku), zakładającego optymalne wykorzystanie potencjału przyrodniczego tych terenów dla poprawy ich rozwoju gospodarczego. Opracowano również koncepcję

wytyczenia międzynarodowych tras rowerowych EuroVelo 2 i 9 na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Program identyfikuje niewykorzystane obecnie liniowe szlaki rowerowe i tworzenie preferowanych przez turystów szlaków w formie pętli. W roku 2021 wdrażano założone w Planie Działania projektu założenia. Ważnym punktem było zainicjowanie przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 10 lutego 2021 r. spotkania między Marszałkiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a interesariuszami drogi rowerowej Toruń – Ciechocinek. Podczas tego spotkania wszyscy interesariusze podpisali listy intencyjne w celu współpracy na rzecz budowy drogi rowerowej Toruń – Ciechocinek, które przedłożyli Marszałkowi Województwa. W czerwcu 2021 r. Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku sfinalizowało opracowanie koncepcji drogi rowerowej Toruń – Ciechocinek. Koncepcja została uprzednio uzgodniona z lokalnymi samorządami. W III kwartale zorganizowano konferencję podsumowującą pierwszą część projektu z udziałem przedstawicieli instytucji publicznych i organizacji pozarządowych wraz z przejazdem rowerowym na trasie Toruń – Ciechocinek oraz otwarty rajd rowerowy we Włocławku, po koronie zapory bocznej Zalewu Włocławskiego i po części Wiślanej Trasy Rowerowej, w którym wzięło udział 150 rowerzystów. W projekcie uczestniczy 7 partnerów z 5 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Planowany okres realizacji projektu: **czerwiec 2018 r. – maj 2022 r.** Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz realizacji projektu angażuje środki w wysokości **193 100 euro (750 698 zł).**

Projekt COMBINE (Region Morza Bałtyckiego – Baltic Sea Region). Projekt COMBINE skupiał się na zarządzaniu i usprawnianiu transportu kombinowanego i intermodalnego w regionie Morza Bałtyckiego oraz na i poprawie działań związanych z barierami i wyzwaniem szerszego wykorzystania tego rodzaju usług. Głównym celem udziału województwa kujawsko-pomorskiego w projekcie była pogłębiona analiza funkcjonowania przyszłego Węzła logistycznego Bydgoszcz, składającego się z Platformy multimodalnej Bydgoszcz-Solec Kujawski oraz Terminala Intermodalnego Bydgoszcz Emilianowo oraz obsługi towarów w ramach „ostatniej mili”. W ramach prowadzonych w 2020 r. działań opracowany został dokument „Koncepcja ostatniej mili dla Węzła logistycznego Bydgoszcz”, w którym przebadane zostały potoki ładunków transportowanych pomiędzy portami morskimi w Gdańsku i Gdyni, a Węzłem logistycznym Bydgoszcz oraz między Węzłem, a najważniejszymi ośrodkami gospodarczymi w Warszawie, Łodzi i Poznaniu oraz odbiorcami końcowymi w regionie Kujaw i Pomorza. W ramach pozostałych działań uczestniczono m.in. w przygotowaniu dokumentów w zakresie analizy dostępnych technologii przeładunkowych w terminalach, identyfikacji centrów logistycznych w obrębie Morza Bałtyckiego, czy również podręcznika określającego dobre praktyki w zakresie organizacji transportu kombinowanego. W projekcie uczestniczyło 13 partnerów z 8 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Okres realizacji projektu: **styczeń 2019 r. – czerwiec 2021 r.** Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego na realizację projektu angażował środki w wysokości **107 567 euro (446 328 zł).**

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA WSPÓŁPRACĘ MIĘDZYNARODOWĄ WOJEWÓDZTWA

Pandemia Covid-19 miała decydujący wpływ na możliwość przeprowadzania stacjonarnych wizyt partnerów w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Ograniczono również liczbę wyjazdów zagranicznych związanych z prowadzonymi projektami.

ZAANGAŻOWANIE CZŁONKÓW ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W KREOWANIE WSPÓŁPRACY NA POZIOMIE MIĘDZYNARODOWYM, MIĘDZYREGIONALNYM I REGIONALNYM

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz współpracy międzynarodowej, międzyregionalnej i regionalnej w 2021 r.:

- przewodnictwo Marszałka Województwa w **Konwencie Marszałków Województw RP;**
- współprzewodnictwo Marszałka Województwa w **Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego;**
- powołanie Marszałka Województwa na Członka Rady ds. **Samorządu Terytorialnego w ramach Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP;**
- współprzewodnictwo Marszałka Województwa w **Zespole Roboczym ds. Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności przy KWRiST;**
- prezydencja Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Marszałka Województwa jako prezydenta w **Europejskiej Federacji Dróg Świętego Jakuba;**

- wybór Wicemarszałka Województwa Zbigniewa Ostrowskiego na przewodniczącego **Kujawsko-Pomorskiej Rady Regionalnej Przemysłu Przyszłości**;
- ponowny wybór Członka Zarządu Województwa Sławomira Kopyścia na Wiceprezesa **Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk**;
- przystąpienie Województwa do **Deklaracji Weneckiej**;
- ponad **1000** zaproszeń na wydarzenia z udziałem Członków Zarządu Województwa;
- **644** spotkania i **198** oficjalnych uroczystości z udziałem Marszałka Województwa.

Konwent Marszałków Województw Rzeczypospolitej Polskiej. Od 1999 r., a więc od początku istnienia samorządu na szczeblu województwa, funkcjonuje Konwent Marszałków Województw RP. Gremium to stanowi forum dyskusji, wymiany informacji i doświadczeń w sprawach strategicznych związanych z rozwojem regionów. W jego skład wchodzi marszałkowie wszystkich województw RP, posiedzenia odbywają się zawsze na terenie województwa, którego marszałek aktualnie przewodniczy Konwentowi. Przewodnictwo regionów w Konwencie jest rotacyjne i zmienia się co pół roku. 24 czerwca 2021 r. na posiedzeniu Konwentu w Augustowie (województwo podlaskie) Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego przejął przewodnictwo w Konwencie, co wiązało się z koordynacją jego prac przez kolejne pół roku oraz organizacją trzech kolejnych posiedzeń w II półroczu 2021 r.

Posiedzenie Konwentu Marszałków Województw Rzeczypospolitej Polskiej w Żninie, fot. Andrzej Goiński

Pierwsze posiedzenie Konwentu Marszałków Województw RP odbyło się **9 września 2021 r. w Pałacu Dąbskich w Toruniu**. W pierwszym posiedzeniu udział wzięli Marszałek Województwa Łódzkiego Grzegorz Schreiber. Głównym tematem obrad były środki Polityki Spójności dla Polski perspektywy finansowej 2021-2027 oraz stan przygotowań do wdrażania Polityki Spójności. Gośćmi Konwentu byli (online) Wiceminister Waldemar Buda i Wiceminister Małgorzata Jarosińska-Jedynak z Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Christopher Todd z Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej Komisji Europejskiej i Gelu Calacean z Dyrekcji Generalnej ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego Komisji Europejskiej. Drugie posiedzenie Konwentu Marszałków, z udziałem przedstawicieli samorządu, rządu, ekspertów i reprezentantów interesariuszy biznesowych, odbyło się **21 października 2021 r. w Cukrowni w Żninie**. W posiedzeniu udział wzięli Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego Gustaw Marek Brzezina. Wśród tematów znalazły się m.in. sytuacja instytucji i twórców kultury oraz stan przygotowań do wdrażania unijnej Polityki Spójności 2021-2027 i Krajowego Planu Odbudowy (KPO). Zainicjowano także temat potencjalnych możliwości przeprowadzenia reformy Specjalnych Stref Ekonomicznych, Fundusze Wspólnej Polityki Rolnej, reforma planowania przestrzennego, regionalne aspekty polityki

społecznej i świadczone na poziomie regionów usługi społeczne w kontekście środków europejskich perspektywy 2021-2027, były głównymi tematami trzeciego posiedzenia Konwentu Marszałków Województw RP, które odbyło się **7 grudnia 2021 r. w Muzeum Diecezjalnym we Włocławku**. W posiedzeniu udział wzięli Marszałek Województwa Świętokrzyskiego Andrzej Bętkowski.

W trakcie półrocznego przewodnictwa Województwa Kujawsko-Pomorskiego Konwent Marszałków podjął **13 stanowisk**. Sytuacja pandemiczna spowodowała organizację wszystkich posiedzeń w formie hybrydowej – co sprzyjało uczestnictwu w każdym z posiedzeń większości członków zarządów polskich województw. Po półrocznej prezydencji Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego przekazał przewodnictwo w Konwencie Województwu Świętokrzyskiemu.

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST). Od listopada 2020 r. do marca 2021 r. Marszałek Województwa Piotr Całbecki współprzewodniczył, reprezentując Stronę Samorządową, posiedzeniom Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Marszałek Województwa jest członkiem KWRiST z ramienia Związku Województw RP (ZWRP), jako Delegat Zgromadzenia Ogólnego ZWRP – najwyższej władzy Związku.

Komisja Wspólna, jako organ pomocniczy Rady Ministrów, jest podstawowym gremium wypracowującym wspólne rządowo-samorządowe stanowiska w najważniejszych sprawach dotyczących funkcjonowania samorządu terytorialnego w kraju, w tym tych wynikających z przynależności Polski do Unii Europejskiej. Pracuje w **12 zespołach problemowych i 3 grupach roboczych**. W skład KWRiST wchodzi 24 osoby: 12 reprezentuje stronę rządową (minister spraw wewnętrznych i administracji oraz 11 członków wskazanych przez premiera) oraz 12 stronę samorządową. Strona samorządowa to przedstawiciele 6 ogólnopolskich organizacji samorządu terytorialnego: Unii Metropolii Polskich, Unii Miasteczek Polskich, Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, Związku Miast Polskich, Związku Powiatów Polskich i Związku Województw RP. Posiedzenia Komisji Wspólnej, zgodnie z literą prawa, odbywają się w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na 2 miesiące. W praktyce posiedzenia plenarne KWRiST odbywają się co do zasady co najmniej raz w miesiącu. Ponadto przed każdym posiedzeniem Komisji Wspólnej odbywały się posiedzenia Strony Samorządowej pod przewodnictwem Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego.

W czasie współprzewodnictwa w KWRiST Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego procedowano m.in. nad:

- projektem Umowy Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce;
- projektem Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO);
- projektem uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia *Rządowego Programu budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021-2025*;
- propozycją podziału w 2020 r. kwoty rezerwy subwencji, o której nowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach JST;
- projektem rozporządzenia w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2021;
- projektem rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego;
- projektem rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19;
- projektem ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw;
- projektem rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej;
- projektem ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa oraz niektórych innych ustaw;
- projektem ustawy o zmianie ustawy o zawodach pielęgniarstwa i położnej;
- projektem ustawy o zmianie ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych oraz niektórych innych ustaw;
- projektem rozporządzenia w sprawie programu ochrony środowiska przed hałasem.

Zespół roboczy ds. Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) przy KWRiST. W pierwszej połowie 2021 r. trwały prace nad *Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)* – został on przyjęty przez polski rząd 30 kwietnia 2021 r. i przekazany oficjalnie Komisji Europejskiej 3 maja 2021 r. (dotąd nie został zatwierdzony przez KE). KPO to dokument niezbędny do osiągnięcia po przypadające Polsce środki europejskiego Funduszu Odbudowy – 58 mld euro w postaci dotacji i pożyczek w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i

Zwiększania Odporności. KPO formułuje reformy i inwestycje służące odbudowie gospodarki po kryzysie związanym z pandemią i czyniących polską gospodarkę bardziej odporną na ewentualne przyszłe kryzysy i nieprzewidziane okoliczności. Priorytetami są ochrona środowiska (w tym zielona energetyka), cyfryzacja, ochrona zdrowia i innowacyjna gospodarka.

30 kwietnia 2021 r. odbyło się posiedzenie Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST), podczas którego przedstawiciele strony samorządowej **nie wydali opinii do projektu KPO** ze względu na rozbieżne stanowiska strony rządowej i samorządowej oraz konieczność doprecyzowania zapisów tego dokumentu. W związku z tym podjęto decyzję o **powołaniu Zespołu Roboczego ds. KPO** w celu negocjacji i uzgodnienia założeń realizacji ustaleń KPO (przyszły dokument wdrożeniowy).

W sumie odbyło się pięć spotkań Zespołu roboczego ds. KPO. Pierwsze spotkanie zespołu miało miejsce 5 maja 2021 r. i wówczas Związek Województw RP desygnował do prac w tym gremium Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotra Całbeckiego (jako **współprzewodniczącego Zespołu roboczego ds. KPO** ze strony samorządowej). Na czele strony rządowej stanął Wiceminister Funduszy i Polityki Regionalnej Waldemar Buda. Strona samorządowa negocjowała przede wszystkim następujące najważniejsze postulaty dotyczące KPO oraz zasad jego wdrażania:

- wzmocnienie kompetencji i ustalenie składu Komitetu Monitorującego KPO;
- zwiększenie zakresu alokacji KPO wdrażanej przez samorządy wojewódzkie;
- zwiększenie części dotacyjnej KPO dla sektora samorządowego;
- prośba o podjęcie rozmów na temat zapowiadanej przez rząd reformy systemu ochrony zdrowia;
- prośba o wypracowanie mechanizmów wsparcia obszarów zmarginalizowanych.

Jednym z ważniejszych ustaleń wypracowanych przez Zespół Roboczy ds. KPO było włączenie samorządów województw do procesu wdrażania KPO w 3 komponentach, tj.:

- A1.2.1. Inwestycje dla przedsiębiorstw (mikro i MŚP) w produkty, usługi i kompetencje pracowników oraz kadry związane z dywersyfikacją działalności (m.in. sektor HoReCa, turystyka, kultura) – grant **500** mln euro;
- A1.3.1. Wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego – grant **200** mln euro;
- B3.1.1. Inwestycje w systemy oczyszczania ścieków oraz zaopatrzenie w wodę na terenach wiejskich – grant **204** mln euro.

12 lipca 2021 r. zakończyły się negocjacje z Komisją Europejską na poziomie operacyjnym. Jednakże do końca 2021 r. KPO nie został zatwierdzony przez Komisję.

Rada ds. Samorządu Terytorialnego w ramach Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie Rzeczypospolitej Polskiej. Marszałek Województwa Piotr Całbecki 31 maja 2021 r. został powołany na Członka Rady ds. Samorządu Terytorialnego w ramach Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP. Powołane przez Prezydenta Andrzeja Dudę, spotykające się cyklicznie, dwudziestodwuosobowe gremium jest czwartą tematyczną sekcją Narodowej Rady Rozwoju (wcześniej ukonstytuowały się Rada ds. Ochrony Zdrowia, Rada ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Rada ds. Społecznych). Jego członkami zostali marszałkowie województw, starostowie, prezydenci miast, burmistrzowie i wójtowie, a także prezydency doradcy będący radnymi. Na Przewodniczącego Rady został powołany Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski. Misją Rady jest przygotowywanie opinii i ekspertyz, przegląd i analiza rozwiązań prawnych oraz opracowywanie założeń i projektów prezydenckich inicjatyw legislacyjnych dotyczących samorządu terytorialnego, wspieranie działań prezydenta dotyczących samorządu terytorialnego, a także promocja inicjatyw wspierających rozwój samorządu terytorialnego.

Marszałek Województwa Piotr Całbecki przewodniczącym Europejskiej Federacji Dróg Świętego Jakuba. W 2021 r. – roku jubileuszowym – rozpoczęła się prezydencja Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego jako **prezydenta w Europejskiej Federacji Dróg Świętego Jakuba**. Przewodnictwo przypada na trudny czas pandemii, czego efektem są ograniczone możliwości realizacji projektów transgranicznych, a nawet możliwości rzeczywistego spotkania członków Federacji, np. Zebranie Generalne (General Assembly) odbyło się jedynie w formie online. Mimo tego czas prezydencji Województwa Kujawsko-Pomorskiego, to okres pozytywnych zmian w Federacji: decyzją wszystkich członków, z inicjatywy Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, wydłużono kadencję prezydenta do dwóch lat, ustanowiono funkcję Menadżera Federacji, którą pełnić będą Catharina Chavez i Ana Rita Diaz z Gminy Vila Pouca de Aquilar. To dwa fundamentalne kroki w celu usprawnienia działań Federacji. Na gruncie regionalnym realizowana była misja promocji Dróg Świętego Jakuba poprzez innowacyjne inicjatywy, jak np. Jakubowa Sztafeta Rowerowa. W dniach 27-28 lipca 2021 r. 200 rowerzystów podążało malowniczymi trasami Camino Polaco (tak nazywa się Droga św. Jakuba na Kujawach i Pomorzu) – z Brodnicy, przez Szafarnię, Toruń, Inowrocław, Kruszwicę, do Mogilna. Impreza spotkała się z entuzjastycznym przyjęciem i będzie kontynuowana w 2022 r.

Dialog lokalny Europejskiej Partii Ludowej (EPL). 9 marca 2021 r. odbyła się debata online – Dialog lokalny Europejskiej Partii Ludowej – poświęcona realizacji samorządowego wojewódzkiego programu przeciwdziałania pandemii Covid-19 oraz łagodzenia jej skutków w sferze społecznej i w gospodarce, a także unijnej polityce spójności i priorytetom Europejskiego Funduszu Społecznego w perspektywie 2021-2027. W wydarzeniu udział wzięli przedstawiciele Europejskiego Komitetu Regionów, Komisji Europejskiej oraz przedstawiciele beneficjentów marszałkowskiego pakietu anty kryzysowego. Wśród prelegentów znaleźli się: Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska, Dyrektor Wydziału ds. Polski w Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej Komisji Europejskiej Christopher Todd, Gelu Calacean z Dyrekcji Generalnej ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego Komisji Europejskiej, Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Chełmnie s. Urszula Wardowska oraz Dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Włocławku Karolina Welka. Organizatorem debaty była Grupa Europejskiej Partii Ludowej (EPL) w Europejskim Komitecie Regionów, która organizuje cykl podobnych spotkań (Dialog lokalny EPL) w całej Europie. Ich założeniem jest rozmowa o europejskich strategiach politycznych z perspektywy lokalnej.

Szczyt klimatyczny w Glasgow. 6 listopada 2021 r. Marszałek Województwa Piotr Całbecki uczestniczył w wydarzeniu towarzyszącym szczytowi klimatycznemu w Glasgow – panelu poświęconym gospodarce w obiegu zamkniętym. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego był, wspólnie z włoskim regionem Veneto, współorganizatorem konferencji, której osią były regionalne polityki służące transformacji gospodarek w kierunku modelu cyrkularnego, w którym zasadą jest takie projektowanie procesów produkcyjnych, by odpady z jednych linii produkcyjnych mogły być surowcami dla innych. Marszałek Województwa Piotr Całbecki skupił się w swoim wystąpieniu na założonych w *Strategii Przyspieszenia 2030+* działaniach prowadzących do osiągnięcia standardów gospodarki w obiegu zamkniętym oraz adaptacji gospodarki województwa, której ważną częścią jest rolnictwo, do zmian klimatu. Przechodzenie na taki model gospodarki jest jednym z oficjalnie przyjętych celów Unii Europejskiej. Oprócz Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, w wydarzeniu uczestniczyli Przewodniczący Rady Regionalnej Regionu Veneto Roberto Ciambetti oraz eksperci, w tym prof. Bogusław Buszewski z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, który jest też Pełnomocnikiem Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ds. rozwoju nauki, badań i wdrożeń oraz innowacyjności.

Wystąpienie Ignacio Sociasa z Międzynarodowej Federacji Rozwoju Rodziny podczas Sesji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 25 października 2021 r., fot. Szymon Zdziebło

Deklaracja Wenecka. 25 października 2021 r. Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął stanowisko o przystąpieniu regionu do **Deklaracji Weneckiej**. Podpisanie tego dokumentu jest zobowiązaniem do uwzględniania interesów rodzin jako głównego czynnika zrównoważonego rozwoju i wzrostu gospodarczego na świecie. Działania określone są w następujących obszarach tematycznych: planowanie przestrzeni miejskiej, nowe technologie,

edukacja, opieka zdrowotna, bezpieczeństwo, czyste powietrze, transport, dostępność mieszkaniowa, wypoczynek i turystyka, rodziny w trudnej sytuacji. Inicjatorem Deklaracji Weneckiej jest **Międzynarodowa Federacja Rozwoju Rodziny – International Federation for Family Development (IFFD)**, która ma status konsultacyjny przy Radzie Gospodarczej i Społecznej ONZ (ECOSOC) i regularnie organizuje międzynarodowe kongresy poświęcone rodzinie. Województwo Kujawsko-Pomorskie przystępując do Deklaracji Weneckiej pośrednio będzie mogło uczestniczyć w polityce kreowanej przez ONZ związanej z działaniami na rzecz rodziny. Podpisy pod deklaracją złożyli Marszałek Województwa Piotr Całbecki oraz Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska. Gościem sesji był Ignacio Socias, dyrektor w Międzynarodowej Federacji Rozwoju Rodziny, która koordynuje wysiłki sygnatariuszy Deklaracji Weneckiej i współpracuje na tym polu z Organizacją Narodów Zjednoczonych. Samorząd Województwa kujawsko-pomorskiego jest pierwszym w Europie Środkowo-Wschodniej, który przystąpił do Deklaracji Weneckiej. Marszałkowska administracja od lat konsekwentnie realizuje bowiem ambitny program prospołeczny i prorodzinny, którego elementy pojawiają się we wszystkich kolejnych strategiach rozwoju województwa. 28 października 2021 r., podczas **Światowego Dnia Miast ONZ** Marszałek Województwa Piotr Całbecki podkreślił wagę podpisania Deklaracji Weneckiej oraz istotę jej znaczenia dla efektywnej polityki społecznej i rodzinnej w województwie.

23 sierpnia 2021 r. Marszałek Województwa Piotr Całbecki uczestniczył w Wenecji w oficjalnym spotkaniu z **Przewodniczącym Rady Regionalnej Veneto** Roberto Ciambettim, jednym z czołowych członków Europejskiego Komitetu Regionów. Spotkanie dotyczyło rozwoju współpracy w kluczowych europejskich tematach, tj.: unijnych projektach z zakresu ochrony środowiska, adaptacji do zmian klimatu, gospodarki o obiegu zamkniętym, bioróżnorodności, celach zrównoważonego rozwoju ONZ oraz budowie odporności na klęski żywiołowe. Istotnym tematem spotkania było również nawiązanie współpracy z **Uniwersytetem w Padwie** oraz zapowiedź wizyty władz Veneto w województwie kujawsko-pomorskim z okazji obchodów 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika, który na Uniwersytecie w Padwie studiował medycynę i filologię.

13 października 2021 r. Marszałek Województwa Piotr Całbecki uczestniczył w odbywającym się w Brukseli **XIX Europejskim Tygodniu Regionów i Miast** – panel pt. Polityka spójności w zakresie Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej – doświadczenia władz lokalnych i regionalnych w zakresie dwójakiej transformacji. W wydarzeniu tym, pod hasłem „Razem na rzecz odbudowy”, wzięło udział blisko 850 mówców – samorządowców, przedstawicieli rządów, unijnych instytucji i organizacji pozarządowych, a także ekspertów i naukowców. Urząd Marszałkowski był współorganizatorem sesji, podczas której gospodarz województwa poruszył temat cyfryzacji. Marszałek Województwa Piotr Całbecki zwrócił uwagę na znaczenie cyfryzacji oraz aspekty, które spowalniają i utrudniają jej rozwój w regionie. W drugiej części wystąpienia zaprezentował służące cyfrowej transformacji projekty, realizowane przez marszałkowską administrację, wśród których znalazły się m.in.: projekt Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0, platforma edukacyjna Edupolis (z pierwszymi w Polsce zajęciami online już na początku pandemii) oraz projekt „Kultura w zasięgu 2.0”. Wskazał także na znaczenie cyfryzacji w sferze usług medycznych.

19 października 2021 r. Marszałek Województwa Piotr Całbecki uczestniczył w **Międzynarodowym Forum Ekonomii Społecznej**. Tematem pierwszej sesji były współczesne wyzwania dla ekonomii społecznej. W debacie wystąpili zagraniczni goście z partnerskiego regionu Veneto we Włoszech, Wydziału ds. Rozwoju Włączenia Społecznego Organizacji Narodów Zjednoczonych, Międzynarodowej Federacji Rozwoju Rodziny i Komisji Europejskiej. O tym, co łączy się z przyszłą współpracą w ramach Deklaracji Weneckiej mówił w swoim wystąpieniu Dyrektor Ignacio Socias z Międzynarodowej Federacji Rozwoju Rodziny.

26 października 2021 r. Marszałek Województwa Piotr Całbecki uczestniczył w **konferencji poświęconej unijnej dyrektywie dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych**, współorganizowanej przez Komisję Europejską i Europejski Komitet Regionów. Wśród tematów poruszanych podczas dyskusji znalazły się m.in. działania mające na celu ograniczenie zanieczyszczeń i wyzwania, przed którymi obecnie stoi gospodarka ściekowa.

Stowarzyszenie Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk. W 2012 r. marszałkowie 6 województw podjęli decyzję o założeniu Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk. Celem stowarzyszenia jest m.in. kreowanie i promocja strefy rozwojowej korytarza transportowego Bałtyk-Adriatyk w kraju i za granicą, zapewnienie międzyregionalnej spójności planowania strategicznego i przestrzennego w strefie korytarza w Polsce, inicjowanie przedsięwzięć służących rozwojowi gospodarczemu strefy korytarza oraz rozbudowa jego infrastruktury w kontekście sieci TEN-T, w tym włączenia do sieci śródlądowych dróg wodnych oraz multimodalnych portów przeladunkowych. Od wielu lat Wiceprezesem Stowarzyszenia jest Członek Zarządu Województwa Sławomir Kopyś, który w grudniu ponownie został wybrany na to stanowisko.

Wystąpienie Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, prof. Tomasza Grodzkiego podczas Debaty Samorządowej w Jabłonie Pomorskim 3 września 2021 r., fot. Mikołaj Kuras

Debata Samorządowa w Jabłonie Pomorskim. Debata Samorządowa 3 września 2021 r. w Jabłonie Pomorskim zorganizowana w ramach jesiennej sesji Forum Samorządowego, poświęcona była aktualnym problemom samorządności w Polsce, a także uwarunkowaniom prawnym, organizacyjnym i ustrojowym. Wydarzenie organizowane było z inicjatywy Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego oraz Senatora Rzeczypospolitej Polskiej Ryszarda Bobera. Uczestnikami debaty byli przedstawiciele środowisk samorządowych z województwa kujawsko-pomorskiego, a także członkowie senackiej Komisji ds. Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej. Udział w wydarzeniu wzięli Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej prof. Tomasz Grodzki oraz Poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Władysław Kosiniak-Kamysz. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego reprezentowali również: Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska, Wicemarszałek Województwa Zbigniew Sosnowski, Członek Zarządu Województwa Aneta Jędrzejewska, Członek Zarządu Województwa Sławomir Kopyść oraz Radni Województwa: Paweł Zgórzyński, Tadeusz Pogoda, Stanisław Pawlak, Michał Czepek, Jacek Chmarzyński.

Organem doradczym w sprawach polityki społecznej jest działająca przy Marszałku Województwa **Kujawsko-Pomorska Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego (KPWRDS)**. Rada działa w oparciu o ustawę z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2232 z późn. zm.) oraz Decyzję nr 171/2015 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 grudnia 2015 roku. W roku 2021 liczyła **30 członków (po 3 przedstawicieli strony rządowej i samorządowej, po 12 przedstawicieli strony pracodawców i pracowników)**. Funkcję Przewodniczącego Rady pełnił dr Krzysztof Matela – Kanclerz Łoży BCC, Wiceprezes Zarządu BCC – przedstawiciel strony pracodawców. W 2021 roku zorganizowano 18 posiedzeń KPWRDS: 7 posiedzeń plenarnych (1 w Żniniu, 1 w Bydgoszczy, 5 zdalnych), 6 posiedzeń Prezydium (6 zdalnych) i 4 posiedzenia zespołów problemowych (4 zdalne). Podczas posiedzeń plenarnych KPWRDS podejmowane były następujące tematy:

- transformacja gospodarcza w kierunku Zielonego Ładu w *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*;
- krajowa polityka w obszarze neutralności klimatycznej;
- neutralność klimatyczna z punktu widzenia rynków energetycznych i polityki UE;
- sprawozdanie nt. przygotowania nowej perspektywy 2021-2027 r.;
- ewaluacja RPO WKP 2014-2020;
- zabezpieczenie finansowe służby zdrowia w 2021 r. i zabezpieczenie pacjentów w opiekę lekarską oraz pielęgniarek i położnych;

- problematyka szkolnictwa specjalnego w województwie;
- finansowanie zadań oświatowych na poziomie gmin i powiatów;
- sprawozdanie z realizacji *Strategii rozwoju województwa do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+* za rok 2020;
- postępy inwestycji Siarzewo i Kaskada Dolnej Wisły;
- dyskusja nad założeniami Nowego Ładu.

W 2021 r. przy Marszałku Województwa Kujawsko-Pomorskiego kontynuowała swoją działalność powołana w 2020 r. **Rada ds. Ochrony Konsumentów**. Rada jest organem opiniotwórczo-doradczym w zakresie spraw związanych z ochroną praw i interesów konsumentów, zgodnie z ustawą o samorządzie województwa oraz ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów. Wykonuje ona zadania o charakterze wojewódzkim, w szczególności, w zakresie ochrony praw konsumentów. Celem działania Rady jest między innymi współdziałanie zmierzające do zapewnienia koordynacji i ujednoczenia interwencji podejmowanych w interesie konsumentów, inspirowanie lokalnych inicjatyw dotyczących ochrony konsumentów i działań przyczyniających się do kształtowania powszechnej orientacji prokonsumenckiej oraz wymiana informacji o praktykach rynkowych naruszających prawa konsumentów i konsultacje w zakresie działań niezbędnych do podjęcia w sprawach ich ochrony. Członkowie Rady powołani są przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego na **5 letnią kadencję** spośród:

- przedstawicieli Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- rzeczników konsumentów miast na prawach powiatu;
- przedstawicieli administracji rządowej w Województwie zajmujących się ochroną praw konsumenta;
- przedstawicieli środowisk akademickich, organizacji pozarządowych i instytucji statutowo zajmujących się ochroną praw konsumenta.

W 2021 r. odbyły się **4** posiedzenia Rady, podczas których omówiono następujące tematy:

- „Cyberprzestępczość – zagrożenia, jak się przed nimi ustrzec”;
- „Zakupy przez Internet lub telefon w czasie pandemii”;
- „Usługi turystyczne w aspekcie odwołań imprez turystycznych z powodu Covid-19”;
- „Klasyfikacja i standaryzacja obiektów hotelowych”;
- „Ochrona praw pacjentów-Pacjent/Konsument”;
- „Produkty żywnościowe – bezpieczeństwo żywności. Reklama suplementów”;
- „Problem Optometrystów w salonach optycznych”.

Przeprowadzono także **szkolenia dla seniorów, osób niepełnosprawnych** oraz ich środowisk:

- „Rękojmia i gwarancja jako ochrona praw konsumentów”;
- „Sprzedaż w systemie akwizycyjnym”;
- „Stop technikom manipulacji na pokazach”;
- „Umowy zawierane na odległość (w tym: niższy abonament, tańszy prąd)”.

Aktywność Członków Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2021 r. Każdego roku prowadzony jest kalendarz zaproszeń na wydarzenia, które wpłynęły do Członków Zarządu Województwa. W 2021 r. w kalendarzu tym znalazło się ponad **1000 zaproszeń** na wydarzenia zarówno objęte patronatem Marszałka, współorganizowane bądź wspierane przez Samorząd Województwa lub organizowane przez podmioty zewnętrzne. Biorąc pod uwagę specyfikę minionego roku, który w dużej mierze przebiegał pod znakiem walki z pandemią Covid-19, zaproszeń zewnętrznych było znacznie mniej niż w latach ubiegłych. Dla porównania w roku 2019 było ich ok. 2100.

Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki w 2021 r. odbył ok. **308** spotkań zewnętrznych i **336** wewnętrznych. Uczestniczył w **198** oficjalnych uroczystościach – jako przykłady dla zobrazowania bardzo różnego charakteru tych wydarzeń, można podać udział w: odsłonięciu tablicy upamiętniającej Hieronima Derdowskiego (zasłużonego kaszubskiego działacza, pisarza i publicystę), otwarciu nowej siedziby Hospicjum im. Jana Pawła II przy Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Toruniu, otwarciu zmodernizowanych oddziałów w Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Świeciu, otwarciu nowej siedziby Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia (budynek pałacyku przy Mysiej Wieży w Kruszwicy), wmurowaniu kapsuły czasu pod Intelligent Business Centre Lab przy ul. Sportowej w Toruniu, otwarciu zmodernizowanej i rozbudowanej oczyszczalni ścieków w Unstawiu (powiat chełmiński), otwarciu pawilonu oddziałów psychiatrycznych przy Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Toruniu.

W 2021 r. **Wicemarszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Zbigniew Ostrowski** uczestniczył w licznych wydarzeniach o charakterze gospodarczym, zarówno odbywających się w formie stacjonarnej, jak i online, w tym w konferencjach o tej tematyce, jak np. Welcomomy Forum w Toruniu, czy też w dużych, uznanych imprezach targowych, jak na przykład bydgoskie Międzynarodowe Targi Maszyn i Urządzeń dla Wodociągów i Kanalizacji WOD-KAN. Wśród tych imprez były też i takie, w których Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski brał udział jako uczestnik paneli dyskusyjnych. Były to np. Targi Narzędziowe INNOFORM w Bydgoszczy, podczas

których uczestniczył w panelu nt. „Roli branży narzędziowej w rozwoju gospodarczym regionu”. Podczas odbywającego się we wrześniu 2021 r. Europejskiego Kongresu Gospodarczego w Katowicach był on uczestnikiem panelu pn. „Inwestycje w miastach i metropoliach”. Natomiast w odbywającym się online w listopadzie 2021 r. VII Kongresie Kłastrów Polskich w Szczecinie Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski brał udział w panelu nt. „Roli regionów w finansowaniu innowacji w latach 2021-2027”. Na początku grudnia 2021 r. w Bydgoszczy swoją działalność zainaugurowała Kujawsko-Pomorska Rada Regionalna Przemysłu Przyszłości, której **przewodniczącym** został Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski. W 2021 r. Wicemarszałek Województwa Zbigniew Ostrowski odznaczony został Złotym Medalem „XL-lecia Związku Żołnierzy Wojska Polskiego” przyznany przez Prezydium Zarządu Głównego Związku Żołnierzy Wojska Polskiego.

W 2021 r. **Wicemarszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Zbigniew Sosnowski** reprezentował Województwo podczas licznych wydarzeń, m.in. uroczystości odsłonięcia popiersia Władysława Raczkiewicza w Senacie RP, wręczenia nagród w kategorii „Pracodawca przyjazny Wojskom Obrony Terytorialnej (WOT)” w Zegrzu, czy wręczenia certyfikatów członkostwa w regionalnej sieci Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze w Ostromecku. Występował również, jako współorganizator, a zarazem panelista, podczas Europejskiej Akademii Młodych Liderów Wsi – projekt ten zrealizowany został przez przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce oraz Fundację Kuźnica im. Hugona Kołłątaja we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Jednym z ważnych wydarzeń, w które zaangażowany był Wicemarszałek Województwa Zbigniew Sosnowski były Dożynki Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Diecezji Toruńskiej, które odbyły się 29 sierpnia 2021 r. w Toruniu. Wicemarszałek Województwa Zbigniew Sosnowski priorytetowo traktował również funkcjonowanie OSP w województwie. W związku z tym w 2021 r. był inicjatorem: przekazania sprzętu strażackiego dla OSP Zbicžno i OSP Zasady, przekazania sprzętu strażackiego zakupionego przez Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie Salutaris dla jednostek biorących udział w gaszeniu pożaru składowiska opon w Raciniewie, przekazania motopomp zakupionych w ramach projektu „Nowoczesne służby ratownicze – zakup motopomp dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych – etap IV”, przekazania do użytku nowego wozu strażackiego Komendzie PSP oraz jednostce OSP Konojady, przekazania 19 aut dla OSP z terenu województwa. Wicemarszałek był także głównym organizatorem powiatowych zawodów strażackich zorganizowanych w powiecie brodnickim.

W 2021 r. **Członek Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego Aneta Jędrzejewska**, nadzorując departamenty środowiska, transportu oraz sportu i turystyki, uczestniczyła w wydarzeniach związanych merytorycznie z działalnością tych komórek. W czerwcu 2021 r. Członek Zarządu Aneta Jędrzejewska spotkała się z uczennicami i pięcioma mistrzyniami sportu, które poprowadziły w hali Rypińskiego Centrum Sportu lekcję wychowania fizycznego dla 350 dziewcząt w ramach tegorocznej edycji akcji „Mistrzynie w Szkołach”. Członek Zarządu Aneta Jędrzejewska, w towarzystwie medalistki olimpijskiej Beaty Mikołajczyk-Rosolskiej i Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, spotkała się online z 360 kujawsko-pomorskimi sportowcami, trenerami i działaczami sportowymi wyróżnionymi tegorocznymi nagrodami Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za sukcesy odniesione w 2020 r. Członek Zarządu Aneta Jędrzejewska otrzymała w 2021 r. medal z okazji jubileuszu „XL-lecia Związku Żołnierzy Wojska Polskiego” we Włocławku.

W 2021 r. **Członek Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego Sławomir Kopyść** nadzorował sprawy m.in. z zakresu edukacji, w związku z tym uczestniczył w wielu wydarzeniach związanych tematycznie z tą dziedziną, na przykład: wręczeniu stypendiów „Humanisci na start”, obchodach 100-lecia Szkoły Podstawowej w Cierpicach, wręczeniu nagród w konkursie poetyckim im. Gustawa Zielińskiego, wręczeniu nagród w konkursie „Odkrywamy talenty 2021” w siedzibie Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku, przekazaniu sztandaru Szkole Podstawowej w Śmiłowicach (gmina Chocień), wręczeniu nagród w konkursie „Lider Edukacji”, udział w obchodach 100-lecia Biblioteki Publicznej w Toruniu. Członek Zarządu Sławomir Kopyść angażował się również w tematykę związaną ze sprawami społecznymi, co wynikało z podziału kompetencji pomiędzy członkami zarządu. W związku z tym brał udział m.in. w posiedzeniach: Wojewódzkiej Rady ds. Polityki Senioralnej, Wojewódzkiej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych i Wojewódzkiej Rady Konsultacyjnej ds. Ochrony Konsumentów. Uczestniczył także w konferencji „Nowe Oblicza Systemu Usług Społecznych”. Ponadto Członek Zarządu Sławomir Kopyść podobnie jak w poprzednich latach jest bezpośrednio zaangażowany we wszystkie działania związane z rewitalizacją dróg wodnych, rozwoju logistyki, zabieganiu o obecność województwa w sieci TEN-T. Jak wspomniano wcześniej, w 2021 r. po raz kolejny został wybrany na stanowisko wiceprzewodniczącego Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk.

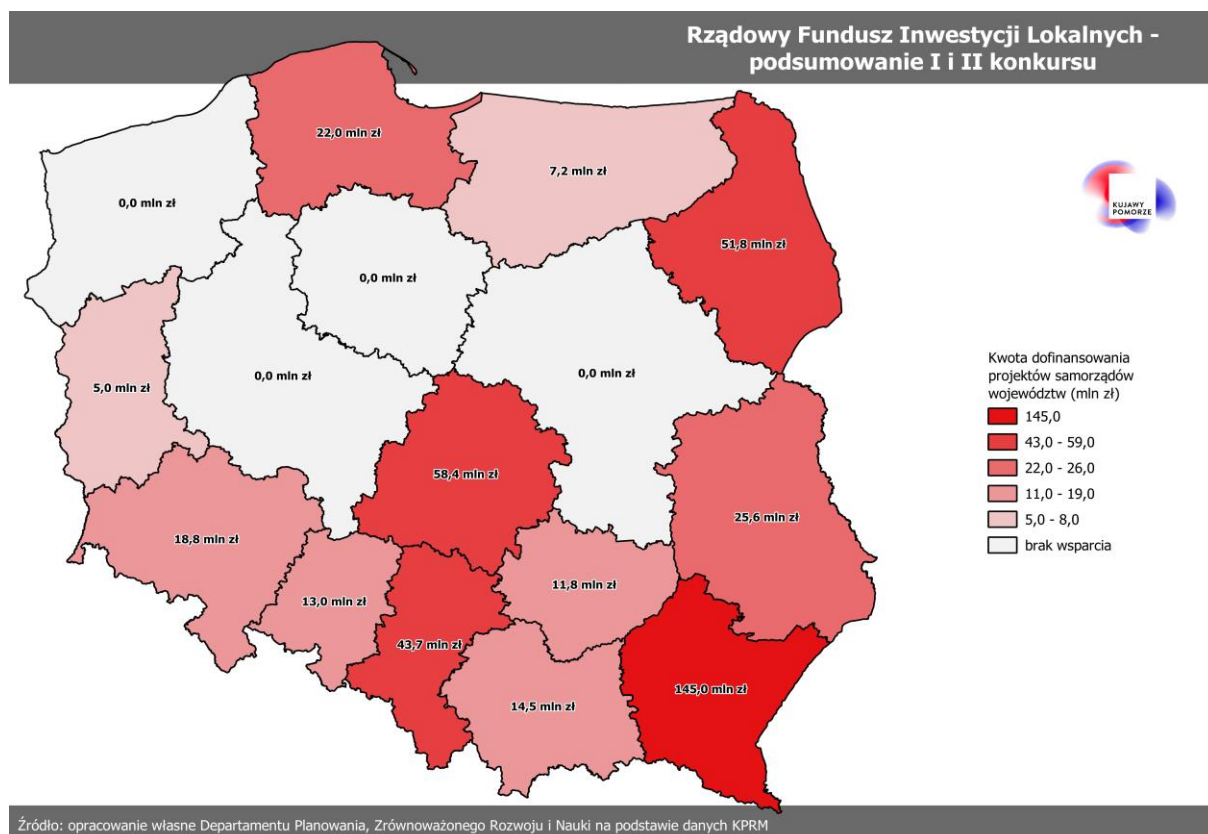
Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL). Uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 23 lipca 2020 r. w sprawie wsparcia na realizację zadań inwestycyjnych przez jednostki samorządu terytorialnego, ustanowiono *Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych*, którego źródło finansowania pochodziło z Funduszu Przeciwdziałania Covid-19. W ramach RFIL rozdyskrebowano pięć transz finansowych, z których alokacja czterech nastąpiła po rozstrzygnięciach konkursowych. Pierwsza transza środków (6 mld zł) przeznaczona była dla wszystkich samorządów gminnych i powiatowych w Polsce, a alokacja wyliczana była z użyciem algorytmu. Przekazanie tych środków odbyło się latem 2020 roku. Druga transza finansowa dotyczyła pierwszego konkursu, w ramach którego nabór wniosków odbywał się w dniach 24 sierpnia – 30 września 2020 r. W konkursie tym wnioski mogły zgłaszać wszystkie samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne. Łączna pula wsparcia wyniosła **4,35 mld zł**. Listy z projektami zakwalifikowanymi do dofinansowania opublikowano 8 grudnia 2020 r. Trzecia transza finansowa była drugim naborom konkursowym, w ramach którego rozdyskrebowano łącznie **1,88 mld zł**. Nabór wniosków odbywał się w dniach 10-28 grudnia 2020 r. i podobnie jak w przypadku pierwszego konkursu, miał formułę całkowicie „otwartą”, tzn. wnioski zgłaszać mogły wszystkie rodzaje jednostek samorządu terytorialnego z terenu całego kraju. W tym przypadku ustalono jednak limit maksymalnie trzech projektów, o dofinansowanie których mogły ubiegać się samorządy. Publikacja list z projektami zakwalifikowanymi do dofinansowania odbyła się 31 marca 2021 r. Czwarta transza środków (**672 mln zł**) dedykowana była gminom górskim z terenu sześciu województw i przeznaczona na zakupy inwestycyjne w szeroko pojętą infrastrukturę związaną z usługami turystycznymi jako pomoc w odbudowie sektora turystyki po Covid-19. Nabór ogłoszony został 13 stycznia 2021 r. i trwał do 12 lutego 2021 r., wyniki opublikowano natomiast 25 marca 2021 r. Samorządy gminne z terenów górskich mogły złożyć tylko jeden wniosek, a jego wsparcie nie mogło przekraczać **8 mln zł**. Piąta transza finansowa (**340 mln zł**) skierowana była do gmin, w których funkcjonowały zlikwidowane państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej. Gminy mogły składać maksymalnie **3** wnioski projektowe, a ich łączne wsparcie nie mogło przekraczać **5 mln zł**. Nabór odbył się w dniach 4 stycznia – 12 lutego 2021 r. Wyniki konkursu ogłoszono natomiast 11 czerwca 2021 r. W obu „otwartych konkursach” beneficjenci z terenu województwa kujawsko-pomorskiego otrzymali łączne dofinansowanie w wysokości **276 066 595,12 zł** na realizację **172** projektów. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dwóch „otwartych” naborach wniosków, zgłosił do dofinansowania **15** ważnych dla interesu rozwojowego województwa inwestycji. Żadne ze zgłoszonych **15** zadań, nie zostało jednak wybrane do dofinansowania. W ramach I naboru zgłoszonych zostało **12** projektów:

- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 237 Czersk – Tuchola – Gostycyn – Mąkowsko od km 37+422 do km 47+405;
- przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 254 Barcin – Mogilno – Wylatowo na odcinku od km 25+246 do km 53+951 (z wyłączeniem obwodnicy Mogilna);
- przebudowę drogi wojewódzkiej nr 265 Brześć Kujawski – Kowal – Gostynin na odcinku Kowal – granica województwa od km 19+130 do km 34+025;
- rozbudowa wraz z przebudową drogi wojewódzkiej nr 266 Ciechocinek – Służewo – Radziejów – Sompolno – Konin, odcinek Zakrzewo – Radziejów – granica województwa;
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 551 Strzyżawa – Dąbrowa Chełmińska – Unisław – Wybcz – Chełmża – Wąbrzeźno na odcinku od km 17+515 do km 22+550;
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 551 Strzyżawa – Dąbrowa Chełmińska – Unisław – Wybcz – Chełmża – Wąbrzeźno;
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 563 Rypin – Żuromin – Mława od km 2+100 do km 10+100;
- remont i modernizacja budynku Internatu przy Kujawsko-Pomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego w Bydgoszczy (utworzenie bazy noclegowej dla KKZ przy Internacie, ul. Opatowiec 160 wraz z remontem istniejącego internatu);
- rozbudowa i przebudowa Zespołu Głównego Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy w zakresie działalności podstawowej: diagnostyki i leczenia wraz z wyposażeniem;
- Rozbudowę Opery Nova w Bydgoszczy o IV krąg wraz infrastrukturą parkingową przy ul. Marszałka Focha 5;
- kompleksowy remont budynku Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu;
- przebudowa wiaduktu w m. Terespol Pomorski w km 64+533 drogi wojewódzkiej nr 240 nad linią kolejową nr 131.

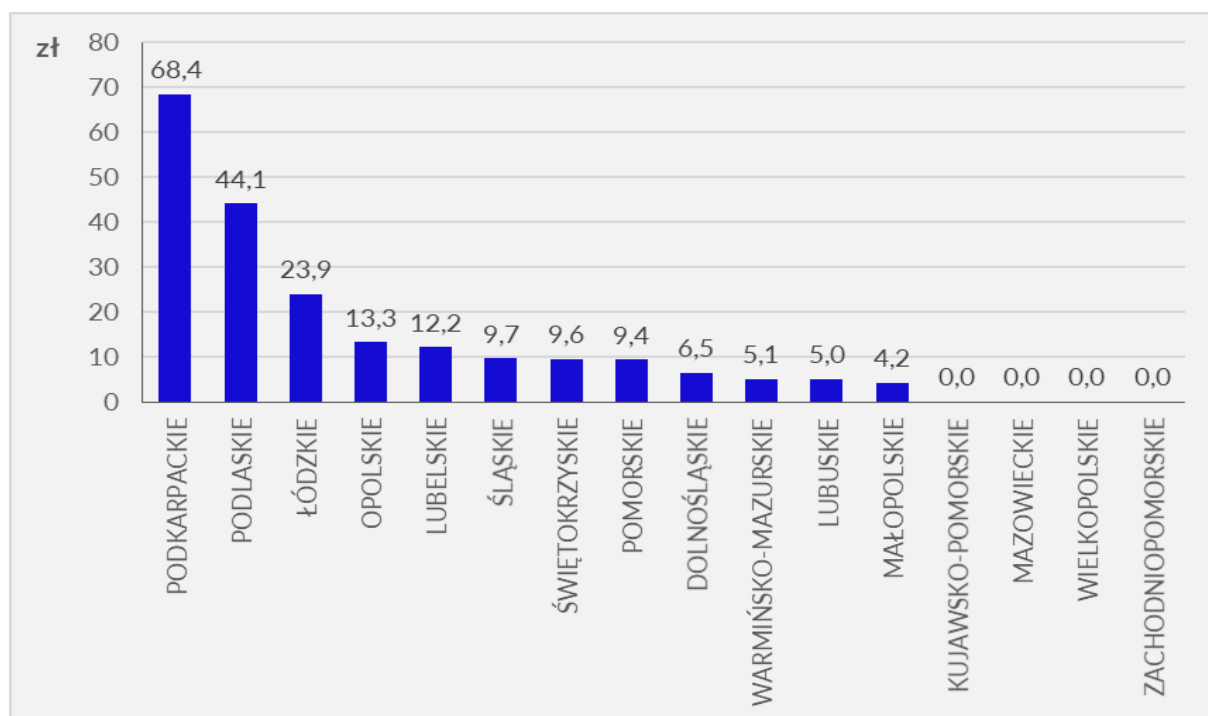
W ramach II naboru zostały zgłoszone następujące projekty:

- zakup elektrycznego taboru kolejowego (Ezt) do obsługi transportu pasażerskiego na terenie województwa;
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 551 Strzyżawa – Dąbrowa Chełmińska – Unisław – Wybcz – Chełmża – Wąbrzeźno na odcinku od km 17+515 do km 22+550;

- rozbudowa Opery Nova w Bydgoszczy o IV krąg wraz z infrastrukturą parkingową przy ul. Marszałka Focha 5.

Rysunek 27. Kwota dofinansowania projektów samorządów wojewódzkich w ramach obu „otwartych” konkursów Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych

Rysunek 28. Kwota dofinansowania projektów Samorządów Województw w ramach obu „otwartych” konkursów Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych per capita⁶¹

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych KPRM

⁶¹ Wartość per capita odnosi się do liczby ludności województw według stanu na grudzień 2020 roku.

Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych został przyjęty uchwałą nr 84/2021 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2021 r. w sprawie ustanowienia *Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych*, na podstawie art. 65 ust. 28 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r., poz. 568, z późn. zm.). Dotychczas w związku z realizacją *Programu* odbyły się trzy konkursy: pierwszy, w którym nabór wniosków przeprowadzono w dniach 2 lipca – 15 sierpnia 2021 r., drugi, w ramach którego nabór odbył się w dniach: 28 grudnia 2021 r. – 28 lutego 2022 r. i trzeci dla gmin, w których funkcjonowały zlikwidowane państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej, przeprowadzony równoległe z drugim. Wyniki pierwszego konkursu ogłoszono 25 października 2021 r.

W pierwszej, pilotażowej edycji *Programu* samorządy oraz ich związki mogły ubiegać się o dofinansowanie projektów z **35** obszarów inwestycyjnych pogrupowanych w **4** priorytetach. Wysokość przyznanego dofinansowania zależna była od umiejscowienia danej inwestycji w określonym priorytecie. W przypadku pierwszego priorytetu dofinansowywano **95%** wartości inwestycji przy założeniu min. **5%** wkładu własnego, drugiego priorytetu **90%** wartości inwestycji przy min. **10%** wkładu własnego, trzeciego priorytetu **85%** wartości inwestycji przy min. **15%** wkładu własnego oraz czwartego priorytetu **80%** wartości inwestycji przy min. **20%** wkładu własnego. W najlepiej dofinansowywanym priorytecie pierwszym, wśród obszarów inwestycyjnych znalazły się m. in.: budowa lub modernizacja infrastruktury drogowej, budowa źródeł sieciowego lub indywidualnego ciepła zeroemisyjnego, odnawialne źródła energii, infrastruktura wodno-kanalizacyjna oraz infrastruktura gospodarki odpadami. W czasie pierwszego naboru każdy wnioskodawca mógł złożyć maksymalnie trzy wnioski, w tym: jeden bez kwotowego ograniczenia, drugi, którego wartość nie mogła przekroczyć **30** mln zł oraz trzeci, którego wartość nie mogła przekroczyć **5** mln zł. W czasie drugiego naboru każda JST czy związek JST mogły zgłosić maksymalnie trzy wnioski o dofinansowanie, w tym: jeden wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć **65** mln zł, jeden wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć **30** mln zł i jeden wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć **5** mln zł. Wniosek o najniższym limicie wartości dofinansowania, nieprzekraczającym **5** milionów złotych, był obligatoryjny do złożenia. W trzecim naborze (PGR) gminy mogły złożyć maksymalnie dwa wnioski o dofinansowanie, w tym: jeden wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć **2** mln zł i jeden wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć **5** mln zł. Pozostali wnioskodawcy (powiaty, związki międzygminne i związki powiatowo-gminne) mogły złożyć także maksymalnie 2 wnioski o dofinansowanie w tym: jeden wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć **2** mln zł i jeden wniosek, którego wartość dofinansowania nie mogła przekroczyć **8** mln zł. Wnioskodawcy tej edycji mogli również równoległe wnioskować o dofinansowanie w drugiej edycji naboru wniosków o dofinansowanie dla wszystkich JST/związków JST.

W pierwszym konkursie beneficjenci z terenu województwa kujawsko-pomorskiego otrzymali łączne dofinansowanie w wysokości **1,259** mld zł na realizację **245** projektów. Wsparcie otrzymały wszystkie samorządy gminne, powiatowe, Samorząd Województwa oraz **2** związki gminne. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego z kwotą wsparcia **33 250 000** zł na **2** z **3** złożonych projektów znalazł się na **14** miejscu w rankingu dofinansowania samorządów wojewódzkich i na **15** miejscu per capita.

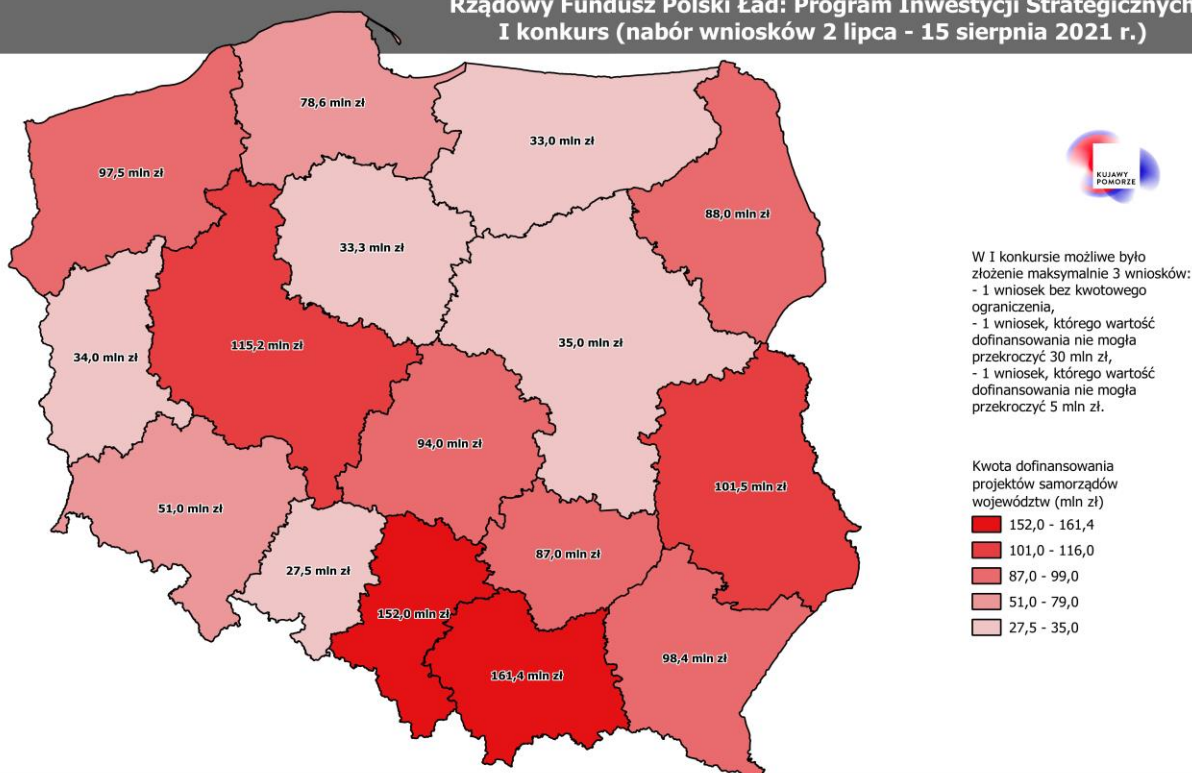
Uzyskano wsparcie dla **2** projektów drogowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego w progach dofinansowania (do **30** i **5** mln zł):

- „Przebudowa wraz z rozbudową DW nr 563 Rypin – Żuromin – Mława od km 2+475 do km16+656. Etap I–Przebudowa DW nr 563 na odcinku Rypin – Stępowo od km 2+475 do km 10+100” (kwota dofinansowania **28 500 000,00** zł);
- „Przebudowa z rozbudową DW nr 269 Szczerkowo – Kowal od km 12+170 do km 28+898 oraz od km 33+622 do km 59+194. Rozbudowa DW nr 269 na odcinku od km 39+500 do km 45+480” (kwota dofinansowania **4 750 000,00** zł).

Dofinansowania nie otrzymał natomiast projekt:

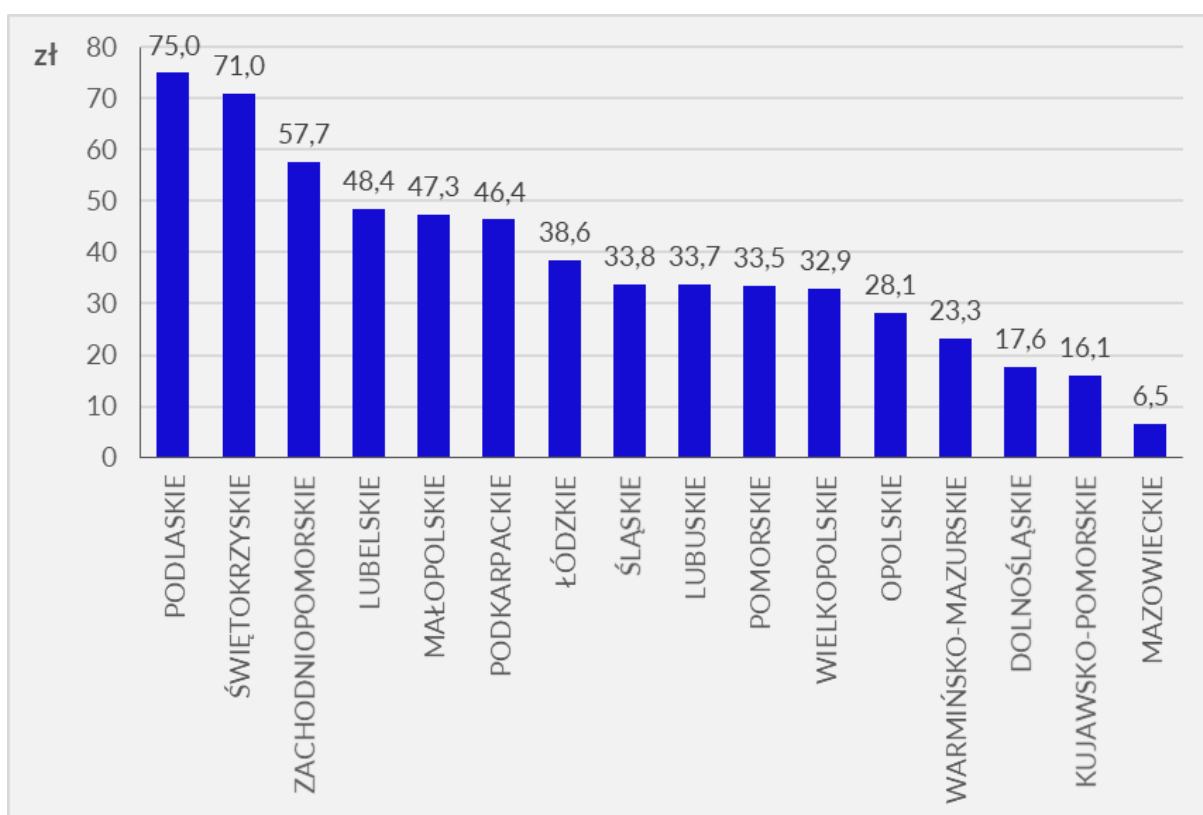
- „Przebudowa i rozbudowa DW255 Pakość – Strzelno od km 0+005 do km 21+910. Etap 2 – rozbudowa DW255 na odcinku od km 2+220 do km 21+910”.

Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
I konkurs (nabór wniosków 2 lipca - 15 sierpnia 2021 r.)

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych KPRM

Rysunek 29. Kwota dofinansowania projektów samorządów wojewódzkich w ramach I konkursu Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych

Rysunek 30. Kwota dofinansowania projektów Samorządów Województw w ramach I konkursu Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych per capita⁶²

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych KPRM

⁶² Wartość per capita odnosi się do liczby ludności województw według stanu na grudzień 2020 roku.

Prace nad Programem regionalnym: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027 (FEedKP). W związku z rozpoczęciem prac nad przygotowaniem *Programu regionalnego*, Zarządzeniem Marszałka Województwa nr 27/2019 z dnia 3 kwietnia 2019 r. powołany został Zespół ds. programowania perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027 (dalej: Zespół), liczący ponad 200 osób. W skład Zespołu wchodzi pracownicy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz eksperci ze środowiska akademickiego, samorządowcy, reprezentanci strony rządowej, Lokalnych Grup Działania, środowisk biznesowych, środowisk działających w dziedzinie ochrony środowiska oraz partnerzy społeczni. Członkowie Zespołu brali udział w pracach nad projektem *Programu regionalnego* w trakcie 24 spotkań organizowanych w 2019 r. i 2021 r. Prace Zespołu odbywały się w ramach Podzespołów: ds. środowiska i transportu, ds. przedsiębiorczości, ds. społecznych i zdrowia oraz ds. polityki terytorialnej i rewitalizacji. Na spotkaniach po raz pierwszy prezentowane były założenia *Programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*. Jednocześnie, w okresie od września 2019 roku do grudnia 2020 roku odbywały się spotkania z Komisją Europejską oraz grup roboczych przy Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej.

Od początku prac nad projektem FEedKP Zarząd Województwa kwestionował sposób obliczenia przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (dalej: MFiPR) kwoty środków pochodzących z **rezerwy programowej**. W ramach podziału środków na regiony pozostawała nierozdysponowana kwota **7,1 mld euro**, co stanowiło 25% środków dedykowanych dla regionów. Propozycja kwoty rezerwy Samorządu Województwa wynosiła **1,269 mld euro** – pozwalałaby ona na realizację potrzeb regionu i spełnienie koncentracji tematycznej w ramach Polityki Spójności. Alokacja całego *Programu* wynosiłaby wówczas **2,744 mld euro (144% alokacji z perspektywy 2014-2020)**. Wysokość rezerwy programowej dla województwa, obliczonej zgodnie z metodą podziału alokacji podstawowej wynosiłaby natomiast **491,6 mln euro**, przy alokacji całego *Programu* na poziomie **1,966 mld euro**. Podczas Forum Samorządowego online 10 maja 2021 r. przyjęto skierowany do Premiera Mateusza Morawieckiego apel popierający stanowisko Województwa w negocjacjach dotyczących budżetu nowego *Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*. Przygotowanie podobnego dokumentu uzgodnili także parlamentarzyści Kujaw i Pomorza, który spotkali się online z Marszałkiem Piotrem Całbeckim 6 maja 2021 r. Podczas tego spotkania ustalono też powstanie kujawsko-pomorskiego zespołu parlamentarnego w Sejmie i Senacie Rzeczypospolitej Polskiej na rzecz negocjacji *Programu regionalnego*. Z kolei 22 czerwca 2021 r. podczas Forum Samorządowego w Muzeum Etnograficznym im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu samorządowcy z terenu województwa kujawsko-pomorskiego przyjęli stanowiska w sprawie ostatecznego podziału środków na programy regionalne nowej perspektywy, skierowane do Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej Waldemara Budy oraz Komisji Europejskiej. Pod stanowiskami podpisali się m.in. Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska, Marszałek Województwa Piotr Całbecki oraz Wicemarszałkowie Województwa Zbigniew Ostrowski i Zbigniew Sosnowski. Stanowisko negocjacyjne Województwa sprowadzało się w wymiarze finansowym do starań, by alokacja na FEedKP była zbliżona do tej z RPO WKP 2014-2020 (**1,903 mld euro**).

Fragment Stanowiska samorządowców województwa kujawsko-pomorskiego dotyczącego podziału środków Unii Europejskiej dla programów regionalnych skierowanego do Ministra Waldemara Budy

Podział zaproponowany przez Ministerstwo w dniu 23 czerwca 2021 r. prowadził do dyskryminacji województwa kujawsko-pomorskiego, które należy do grupy regionów słabiej rozwiniętych, ale nie jest objęte wsparciem ze środków *Programu Polska Wschodnia*⁶³ (pomimo dużej liczby i powierzchni identyfikowanych przez Rząd obszarów zmarginalizowanych), jak również nie będzie objęte wsparciem w ramach Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Przy podziale rezerwy programowej zastosowano następujące wskaźniki:

Cel Polityki 1 – bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa:

- nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach 2017-2019;
- absolwenci uczelni na 10 tys. ludności.

Cel Polityki 2 – bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa:

- różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i z kanalizacji 2019 r. w %;
- odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów w 2019 r. w %.

Cel Polityki 3 – lepiej połączona Europa:

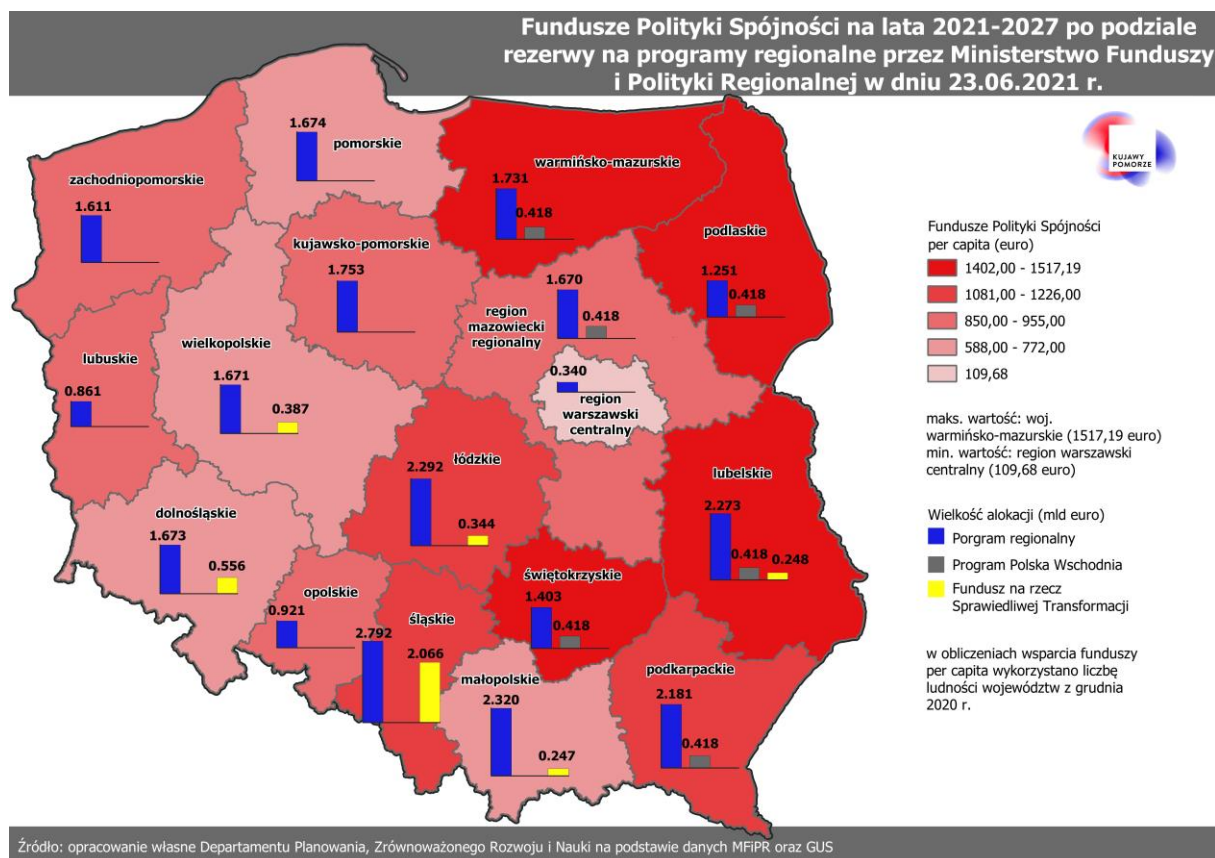
- drogi publiczne na 100 km² w 2019 r. w km;
- wypadki drogowe na 100 tys. ludności 2017-2019.

Cel Polityki 4 – Europa o silniejszym wymiarze społecznym:

- liczba miejsc w przedszkolach na 1000 dzieci w grupie wieku 3-6 lat 2019;
- stopa bezrobocia 2017-2019.

Cel Polityki 5 – Europa bliżej obywateli:

- długość ścieżek rowerowych na 100 km² 2019;
- nakłady inwestycyjne w sektorze publicznym na mieszkańca 2017-2019.

Rysunek 31. Fundusze Polityki Spójności na lata 2021-2027 po podziale rezerwy na programy regionalne przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej w dniu 23.06.2021 r.

Dobór wskaźników statystycznych wziętych pod uwagę dla oceny stanu rozwoju województw, był pod wieloma względami niewłaściwy merytorycznie i/lub metodologicznie, co zniekształcało uzyskane wyniki – użyte wskaźniki nie oddawały rzeczywistego stanu rozwoju lub potrzeb rozwojowych, a niektóre nie dotyczyły w ogóle zróżnicowania stanu rozwoju. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej dokonując podziału rezerwy popełniło także błędy rachunkowe. Według podziału zaprezentowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

⁶³ W perspektywie 2021-2027 wsparcie w ramach Programu Polska Wschodnia uzyska, oprócz regionów dotąd nim objętych, także region „mazowiecki regionalny”, powstały po podziale województwa mazowieckiego na dwa regiony NUTS2 objęte odrębnym programowaniem Polityki Spójności.

Województwo otrzymało 278 mln euro. W związku z nietransparentnym podziałem alokacji Zarząd Województwa zdecydował się 28 lipca 2021 r. na złożenie skargi do Komisji Europejskiej w temacie podziału alokacji rezerwy programowej na programy regionalne na lata 2021-2027.

DLACZEGO ZARZĄD WOJEWÓDZTWA UWAŻA PODZIAŁ REZERWY PROGRAMOWEJ DOKONANY PRZEZ MINISTERSTWO FUNDUSZY I POLITYKI REGIONALNEJ ZA NIERZETELNY

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej przyjęło, że podział rezerwy programowej nastąpi na podstawie analizy 10 wskaźników, które w założeniu miały charakteryzować stan zróżnicowań poziomu rozwoju województw – przypisując po dwa wskaźniki dla każdego z 5 celów polityki (CP). Niestety – dobierając wskaźniki popełniono błędy merytoryczne i metodologiczne, a dokonując obliczeń ich wartości – także błędy rachunkowe.

Błędy w doborze i interpretacji wskaźników

Wskaźnik absolwentów uczelni na 10 tys. ludności. Wskaźnik został potraktowany jako stymulanta, a powinien zostać potraktowany jako destymulanta. Wg zastosowanej metody, województwo cechujące się najwyższym wskaźnikiem absolwentów uczelni powinno otrzymać największe wsparcie. Zastosowanie tego wskaźnika sprzyja więc wspieraniu różnic pomiędzy regionami, bo faworyzuje regiony najsilniej rozwinięte, posiadające największe ośrodki akademickie.

Wskaźnik różnicy pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i z kanalizacji. Po pierwsze taka sama wartość może być osiągnięta przy zasadniczo odmiennym stanie rozwoju infrastruktury (np. wartość 30 może dotyczyć sytuacji gdy sieć wodociągowa obejmuje 95% mieszkańców a kanalizacyjna 65%, ale także gdy wartości te wynoszą odpowiednio 30% i 0%) – a dla oceny stanu rozwoju województw ma to kluczowe znaczenie. Po drugie – w polityce rozwoju stymuluje się zawsze rozwój sieci kanalizacyjnej, a nie wodociągowej – a więc to wskaźnik dotyczący wyłączenia kanalizacji byłby wskaźnikiem adekwatnym. Po trzecie, wskaźnik nie uwzględnia stanu prawnego obowiązującego w Polsce (zgodnie z prawem znaczna część zabudowy nie ma obliwu przyłączenia do sieci kanalizacyjnej i nie świadczy to ani o złym poziomie rozwoju ani działaniu niezgodnym z prawem – a więc wskaźnik podłączenia do sieci może tu już nie ulegać żadnym zmianom w przyszłości). Użyty przez Ministerstwo wskaźnik jest więc obciążony tak licznymi wadami (na jego wielkość może składać się szereg czynników specyficznych dla danego obszaru), że należy go uznać za nieprzydatny do celu, w jakim został użyty.

Wskaźnik dróg publicznych na 100 km². Całkowicie nie uwzględnia przyczyn nierówności w rozwoju sieci drogowej. Długość i gęstość dróg jest pochodną charakteru osadnictwa i oddaje rzeczywiste potrzeby – najlepszym dowodem na to jest fakt, że w przypadku pojawiającego się zapotrzebowania na drogi (np. wraz z realizacją nowej zabudowy) natychmiast jest ono realizowane. Niższe wskaźniki notuje się w obszarach, gdzie i tak nie zbuduje się dróg niezależnie od dostępnych środków – w górach, terenach silnie zalesionych, terenach jeziornych. Przeznaczenie dodatkowych środków dla tych regionów nie spowoduje realizacji tam dróg, ponieważ jest to uwarunkowane czynnikami fizyczno-geograficznymi, które zdeterminowały także rozmieszczenie miejscowości, które te drogi łączą. O różnicach w stanie rozwoju, konkurencyjności czy jakości życia świadczy gęstość dróg określonej rangi, przede wszystkim ekspresowych i autostrad – a więc dróg zapewniających dostępność zewnętrzną, albo udział dróg utwardzonych albo w złym stanie technicznym (a więc dróg zapewniających bezpieczeństwo albo komfort podróżowania). Takie wskaźniki byłyby adekwatne, natomiast wskaźnik zastosowany obecnie nie jest cechą świadczącą o różnicach w potrzebach rozwojowych regionów.

Bardzo poważnym błędem metodologicznym jest w przypadku tego wskaźnika, użycie dla regionu mazowieckiego danych dotyczących całego województwa mazowieckiego (GUS nie udostępnia danych o drogach publicznych w rozbiciu na region mazowiecki i region stołeczny). Przypisana regionowi mazowieckiemu liczba punktów we wskaźniku drogi publiczne na 100 km² w km sugeruje, że wzięto pod uwagę dane dotyczące gęstości dróg dla całego województwa mazowieckiego. Jest to oczywisty błąd metodologiczny, który skutkuje określeniem niewłaściwych relacji między regionami – błąd popełniony przez Ministerstwo powoduje, że sieć dróg w rzeczywistości leżących w regionie stołecznym została zaliczona do wskaźnika obliczonego dla regionu mazowieckiego (znacznie podnosząc wartość wskaźnika dla tego regionu – działając na jego niekorzyść).

Wskaźnik wypadków drogowych na 100 tys. ludności. Liczba wypadków drogowych nie jest cechą świadczącą o rozwoju bądź niedorozwoju województwa, bo wypadki powodowane są nie tylko przez mieszkańców danego województwa, podobnie jak powodowane są na drogach należących do wszystkich zarządców, a regionalne programy w założeniu dotyczyć będą tylko dróg należących do samorządów. Wypadki drogowe wiążą się ze skalą ruchu, a więc w dużej mierze wynikają z rozmieszczenia dróg tranzytowych, ale także z rozmieszczenia największych ośrodków miejskich, gdzie duża skala ruchu powoduje większe ryzyko wypadków. Użyty wskaźnik jest niewłaściwy metodologicznie także dlatego, że dotyczy zagadnienia, które jest bardzo zmienne w zależności od konkretnego analizowanego aspektu. Dla tego samego zagadnienia statystyka publiczna dostarcza także np.

wskaźnika liczby ofiar śmiertelnych na 100 tys. pojazdów, na 100 tys. ludności oraz na 100 wypadków. Np. o ile pod względem ogólnego wskaźnika liczby wypadków kujawsko-pomorskie notuje wskaźnik zdecydowanie najkorzystniejszy w kraju, to pod względem każdego z trzech wspomnianych powyżej należy do województwo o bardzo negatywnych, wysokich wskaźnikach (wskaźnik ofiar w stosunku do liczby wypadków – zdecydowanie najwyższy w kraju). Tymczasem województwo łódzkie notujący najwyższy wskaźnik wypadków ogółem, jest na 14. pozycji pod względem ofiar śmiertelnych. To dowodzi, że użyty wskaźnik jest niewłaściwy metodologicznie, ponieważ w zależności od sposobu jego użycia uzyskuje się diametralnie różne wartości i relacje pomiędzy regionami, a nie można w żaden sposób rozsądzić, że wskaźnik dotyczący wypadków ogółem jest „ważniejszy” od wskaźnika dotyczącego śmiertelności w wypadkach. Trudno bowiem zgodzić się z tezą, że ograniczanie liczby wypadków jest bezsprzecznie ważniejsze, niż ograniczanie liczby zgonów w wypadkach.

Wskaźnik liczby miejsc w przedszkolach na 1000 dzieci w grupie wieku 3-6 lat. Po pierwsze – właściwą grupą odniesienia dla wieku przedszkolnego jest grupa 3-5 lat, ponieważ dla dzieci 6-letnich wychowanie przedszkolne jest obligatoryjne. Po drugie – wskaźnik powinien uwzględniać wszystkie formy organizacyjne wychowania przedszkolnego, a nie tylko przedszkola. W wielu miejscach wychowanie przedszkolne realizowane jest np. w formie oddziałów przy szkołach. Wskaźnik dotyczy więc tylko jednej formy organizacyjnej. Na przykład w przypadku województwa kujawsko-pomorskiego, wyliczona przez Ministerstwo punktacja wskazuje, że 7 województw wykazuje gorszą sytuację, a jedno identyczną jak kujawsko-pomorskie. Jednak jeśli uwzględni się wszystkie formy wychowania przedszkolnego, gorszą sytuację notuje tylko 1 województwo. Ten wskaźnik jest destymulantą (im gorszy wynik, tym większa przyznawana punktacja) – a więc popełniony błąd działa ewidentnie na niekorzyść województwa kujawsko-pomorskiego – bo województwa, które prezentują korzystniejszy stan rozwoju powinny otrzymać niższą liczbę punktów niż kujawsko-pomorskie a otrzymały wyższą.

Wskaźnik długości ścieżek rowerowych na 100 km². Wskaźnik jest wadliwy z kilku powodów. Po pierwsze nie jest to wskaźnik, który jest na tyle istotną miarą stanu rozwoju województw i nie wpływa w tak dużym stopniu na jakość życia lub poziom konkurencyjności regionów, że jeśli dla danego celu polityki (CP) uwzględnia się tylko dwa najważniejsze wskaźniki, to powinien stanowić jeden z nich. Dla diagnozy stanu rozwoju jest mniej ważny od szeregu innych wskaźników. Po drugie jest to infrastruktura wciąż bardzo słabo rozwinięta i nawet w obszarach o najwyższych wskaźnikach nie można mówić o satysfakcjonującym poziomie rozwoju (nawet w regionach o wysokim wskaźniku gęstości wynosi on poniżej 8 km na 100 km², podczas gdy wskaźnik dróg publicznych w regionach o największej gęstości przekracza 200 km). Po trzecie potrzeby w zakresie rozwoju dróg rowerowych są silnie determinowane lokalnymi uwarunkowaniami. Rower jest użytkowany jako środek transportu służący przemieszczaniu się głównie na nieduże odległości, a więc przy osadnictwie skupionym wystarczy znacznie mniejsza długość dróg rowerowych dla obsłużenia większej liczby mieszkańców. Bardzo często do komunikacji rowerowej wykorzystywane są drogi lokalne o niedużym natężeniu ruchu (brak potrzeby realizacji dróg ujmowanych w statystykach). Zazwyczaj gęsta sieć dróg rowerowych w największych miastach podnosi wskaźnik ogólny, mimo że tereny wiejskie wykazują znacznie gorszy stan rozwoju. Wreszcie, pojęcie ścieżki rowerowej nie jest jednoznacznie zdefiniowane i nawet nota metodologiczna publikowana przez GUS pozostawia wątpliwości – nie tylko w różnych województwach mogła być przyjęta różna metoda kwalifikacji dróg rowerowych, ale dodatkowo jak przyznaje GUS, długość ścieżek położonych po dwóch stronach drogi jest liczona odrębnie. Użyty przez Ministerstwo wskaźnik jest więc obarczony tak licznymi wadami metodologicznymi, że już z tego powodu należy go uznać za całkowicie nieprzydatny. Jednak dyskwalifikujące znaczenie dla tego wskaźnika ma przede wszystkim inna jego wada – GUS podkreśla, że w swoich statystykach ujmuje ścieżki rowerowe służące głównie do celów komunikacyjnych, tymczasem Ministerstwo użyło go jako wskaźnika dla CP5, a CP5 nie służy realizacji infrastruktury komunikacyjnej.

Wskaźnik nakładów inwestycyjnych w sektorze publicznym na mieszkańca 2017-2019. Wskaźnik ten po dokonaniu podziału województwa mazowieckiego na dwa regiony NUTS2 (region mazowiecki oraz region stołeczny), stał się wyjątkowo nieobiektywny. W regionie stołecznym dokonuje się szeregu inwestycji, zwłaszcza należących do zadań własnych samorządu województwa, których obszarem oddziaływania jest cały obszar i wszyscy mieszkańcy województwa mazowieckiego. Analogiczna sytuacja ma miejsce w każdym z województw, gdyż lokowanie tego typu przedsięwzięć w ośrodkach stołecznych jest typowe i powszechne, immanentnie związane z pełnieniem funkcji regionalnych. Jednak w pozostałych regionach nakłady ponoszone na ośrodki stołeczne są uwzględniane we wskaźniku dla regionów, a w regionie mazowieckim ta część, którą Samorząd Województwa lokuje w Warszawie, została przypisana do innego regionu i nie została uwzględniona w bilansie regionu mazowieckiego. Stanowi to nieuprawnione bardzo silne faworyzowanie tego regionu – bowiem zdecydowanie obniża wartość tego wskaźnika w regionie mazowiecki, a jest to destymulanta, a więc niska wartość wskaźnika poprawia sytuację przy podziale środków.

Błędy obliczeniowe przy podziale alokacji. Jakkolwiek wydaje się to nieprawdopodobne, jeśli uwzględni się fakt, że dokonywane obliczenia miały na celu rozdysponowanie około 7 mld euro publicznych środków pochodzących z Funduszy Europejskich, przy dokonywaniu podziału rezerwy alokacji, Ministerstwo popełniło błędy obliczeniowe, które wpłynęły na osiągnięte wyniki (wskutek błędów niewłaściwie oceniono różnice w stanie rozwoju – będące podstawą podziału alokacji, a nawet dokonano zmiany kolejności województw pod względem stanu rozwoju).

Ministerstwo przyjęło metodę uszeregowania regionów wg wielkości poszczególnych wskaźników i w zależności od określenia danego zagadnienia jako stymulanta (im wyższa wartość wskaźnika tym większa potrzeba wsparcia) lub destymulanta (im niższa wartość wskaźnika tym większa potrzeba wsparcia), region o najwyższej lub najniższej wartości wskaźnika otrzymywał wartość 100 pkt, a kolejne regiony wartości proporcjonalnie niższe. W ujęciu ogólnym, sposób postępowania Ministerstwa podczas dokonywania obliczeń jest zrozumiały i możliwy do odtworzenia, także dlatego, że Ministerstwo posłużyło się ogólnodostępnymi danymi GUS. Jednak Ministerstwo nie upubliczniło samych obliczeń ani szczegółowej metody ich wykonywania, co ma znaczenie zwłaszcza dla destymulant. Znaczącą przyjętą logikę postępowania oraz mając dostęp do danych GUS, podległe Zarządowi Województwa komórki analityczne dokonały próby samodzielnego odtworzenia uzyskanych wyników (poprzez samodzielne wykonanie obliczeń). Teza o popełnieniu przez Ministerstwo błędów obliczeniowych została sformułowana właśnie na podstawie próby odtworzenia uzyskanych przez Ministerstwo wartości.

Przy przyjętej metodzie obliczeń, dla wskaźników mających charakter stymulant, odtworzenie działań wykonywanych przez Ministerstwo, mających na celu przejście od wartości wskaźników do wartości punktowych, jest procesem bardzo oczywistym – region o najwyższym wskaźniku otrzymuje 100 pkt., region notujący 75% wartości wskaźnika maksymalnego – 75 pkt., a region notujący połowę wartości wskaźnika maksymalnego – 50 pkt. Wyliczenia mają więc charakter ściśle proporcjonalny. Pomimo to – popełniono bardzo dużo błędów. Bliższej analizie poddano 5 wskaźników, co przy 16 regionach klasyfikowanych w każdym z nich daje łącznie 80 wykonanych obliczeń. Tylko w przypadku 14 obliczeń wynik uzyskany podczas samodzielnie wykonanej proporcjonalnej klasyfikacji jest tożsamy z wynikiem uzyskanym przez Ministerstwo. W aż 19 przypadkach występuje różnica równa 1 pkt. co częściowo może być wynikiem stosowania zaokrągleń przy działaniach matematycznych i nie musi każdorazowo świadczyć o błędzie (pod warunkiem, że zastosowana metoda zaokrąglania będzie upubliczniona, matematycznie poprawna i stosowana we wszystkich obliczeniach – nie można tego ocenić, bo Ministerstwo jej nie ujawniło). W ponad połowie obliczeń różnica przekracza jednak 1 pkt, a więc trudno zakładać, że jest wynikiem zaokrągleń. Warto też zauważyć, że np. finalnie 1 pkt różnicy w jednym z użytych wskaźników przekładał się na różnicę w alokacji wartą prawie 360 tys. euro, a więc ewentualne błędy w zaokrągleniu działań matematycznych mają bardzo wymierne skutki finansowe. Znaczące różnice punktowe wystąpiły w większości badanych wskaźników, ale najbardziej spektakularne we wskaźniku absolwentów. Region mazowiecki otrzymał od Ministerstwa 30 pkt, a z obliczeń wynika, że powinno to być 23, region lubuski – otrzymał 31 (powinien 25), warmińsko-mazurski – 49 (powinien 44). Dla aż 13 regionów różnica wyniosła 3 lub więcej punktów.

Skalę i charakter popełnianych błędów dobrze ilustruje wskaźnik stopy bezrobocia. Po pierwsze trzem regionom, które wg GUS wykazywały identyczny wskaźnik bezrobocia przypisano różną liczbę punktów (pomorskie, małopolskie, śląskie miały uśrednioną stopę bezrobocia równą 3,3% a uzyskały odpowiednio: 47, 49 i 43 pkt.). Po drugie w kilku przypadkach regiony notujące niższe bezrobocie od innych uzyskały większą liczbę punktów – warmińsko-mazurskie ma wskaźnik bezrobocia korzystniejszy, niż świętokrzyskie i mazowiecki regionalny a uzyskało większą liczbę punktów; dolnośląskie uzyskało więcej punktów niż łódzkie i zachodniopomorskie, a notuje niższe bezrobocie (dodatkowo zachodniopomorskie powinno mieć mniej punktów niż łódzkie, a ma więcej). Są to błędy, które zmieniają kolejności uszeregowania regionów oraz zmieniają relacje między nimi. Błędnie przyznane punkty bezpośrednio rzutują na wielkość przyznanej alokacji.

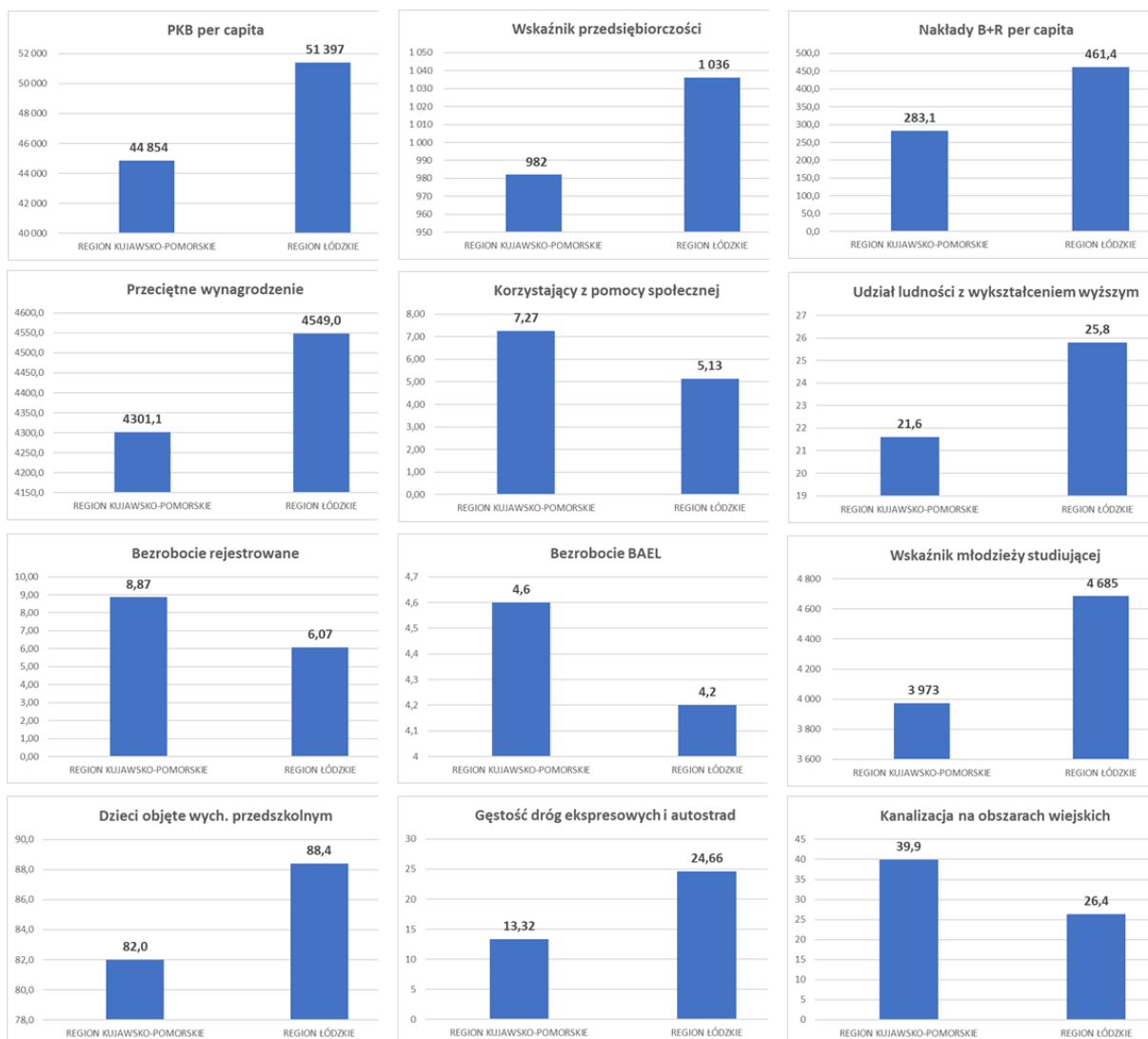
Ministerstwo nie upubliczniło danych bazowych oraz szczegółowej metody dokonywania obliczeń, ale istnieją uzasadnione przesłanki by twierdzić, że stosowane zaokrąglenia mogą wpływać na uzyskane wyniki. Np. dosyć powszechnie nie zgadzają się sumy wartości dla poszczególnych regionów. Np. podano 625 i 551, a wg obliczeń powinno być 626 i 552, w innym miejscu podano dwukrotnie 1000 ale zsumowanie podawanych wartości składowych daje odpowiednio 999 oraz 1001, gdzie indziej dodawanie 68 i 84 dało Ministerstwu wynik 151, dodawanie 33 i 45 wynik 79, a dodawanie 42 i 67 wynik 108. W jednej z tabel błąd sumy stwierdzono w 5 przypadkach, a w innej na 12 dokonywanych obliczeń błąd sumy stwierdzono w 10 przypadkach – w każdym z tych przypadków zsumowanie podawanych wartości dla województw daje wynik o 1 różny od podanej wartości w wierszu sumy. W przypadku kiedy wartość bazowa jest podawana jako wartość całkowita, błędem jest dokonywanie obliczeń na wartościach dziesiętnych, a następnie zaokrąglanie uzyskanych wartości końcowych.

Inne przykłady błędów w zaokrągleniach – liczba 67,2 została zaokrąglona do 68, ale wartość 76,8 do 76. Są to ewidentne błędy, które wpłynęły na osiągnięte wyniki – takie zaokrąglenia nie tylko nie są matematycznie poprawne ale też nie są stosowane konsekwentnie do wszystkich obliczeń. Inne konsekwencje zaokrąglania wartości zaszyły przy standaryzacji punktów dla województw (końcowa faza obliczeń). Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez Ministerstwo, regiony uzyskały łącznie 37088 pkt., choć samodzielnie wykonane obliczenia na danych Ministerstwa wskazują, że powinna to być wartość 37116, ale gdyby już na wcześniejszym etapie standaryzacji danych nie zostały popełnione błędy zaokrągleń – suma ta wyniosłaby 37048. Powyższe wskazuje, że ogólnie przyjęta metoda dokonywania obliczeń, w trakcie których dokonuje się zaokrągleń już na etapach pośrednich obliczeń – jest nierzetelna. Przy tak dużej wartości bezwzględnej alokacji do podziału, zaokrąglenia te prowadzą do zmian wielkości alokacji dla poszczególnych regionów, mających duży realny wymiar. Aby cały proces dokonywania obliczeń był rzetelny, powinien być dokonywany od początku do końca z dokładnością adekwatną do danych wejściowych, a zaokrąglenie (do wartości 1 euro) powinno być dokonane dopiero przy ostatnim działaniu polegającym na obliczeniu wartości alokacji dla danego regionu.

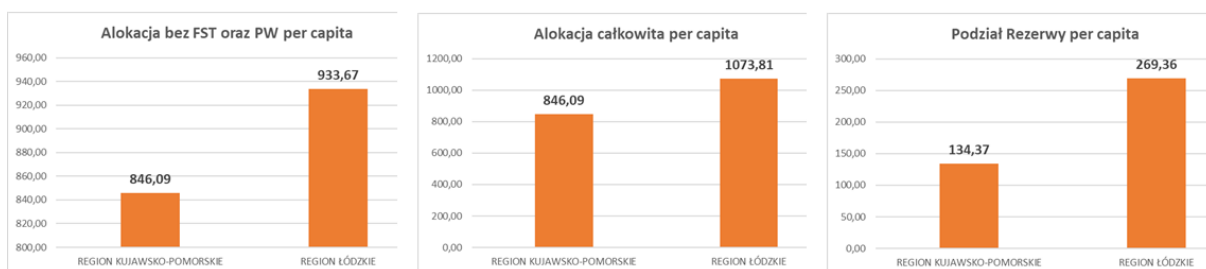
Jeden z najbardziej kuriozalnych błędów został popełniony dla wskaźnika długości ścieżek rowerowych na 100 km², gdzie przypisano błędne wartości wskaźnika do poszczególnych regionów, wskutek czego błędnie je uszeregowano, a finalnie przyznano regionom niewłaściwą liczbę punktów. Porównanie danych GUS i klasyfikacji Ministerstwa jednoznacznie wskazuje, że klasyfikacja Ministerstwa nie oddaje kolejności wykazywanej przez GUS (np. wg GUS regionem o najniższym poziomie rozwoju tej cechy jest warmińsko-mazurskie, a wg Ministerstwa – świętokrzyskie; opolskie, które wg Ministerstwa jest drugim najgorzej rozwiniętym, wg danych GUS jest piątym najlepiej rozwiniętym) ale także, że Ministerstwo przyznaje taką samą liczbę punktów dla regionów wykazujących wg GUS istotne różnice wskaźników (małopolskie, lubuskie, podkarpackie otrzymały po 85 punktów, tymczasem wg GUS prezentują wskaźniki odpowiednio: 4,19, 4,60 i 3,61).

Ministerstwo przyjęło, że część rezerwy (wynoszącej 35% ogółu rezerwy) zostanie podzielona pomiędzy regiony, według kryterium koncentracji w poszczególnych regionach ludności zamieszkującej obszary zmarginalizowane oraz miasta tracące funkcje. Dla poszczególnych regionów wyliczono punkty, a następnie proporcjonalnie na podstawie ich liczby, wyliczono procent alokacji, która powinna przypadać dla danego regionu. O ile jednak w przypadku pozostałych wyliczeń, dokonywano je z dokładnością do jednej setnej procenta, w tym przypadku zaokrąglono do wartości całkowitych. Wskutek tego regionowi małopolskiemu, który uzyskał 151 punktów oraz kujawsko-pomorskiemu, który uzyskał 168 punktów – przyznano taki sam udział, wynoszący 8%. O tym już duże realne znaczenie mają popełnione błędy zaokrągleń niech świadczy fakt, że przy zastosowaniu dokładności do jednej setnej procenta (analogicznie do pozostałych wyliczeń), małopolskie uzyskałoby udział 7,55% a kujawsko-pomorskie – 8,40%. Jeżeli więc kwotę 2,32 mld euro podzielono na podstawie powyżej przyznanego udziału, to przy zastosowaniu dokładności do jednej setnej procenta, różnica między małopolskim a kujawsko-pomorskim powinna wynosić 19,7 mln euro, a alokacja dla kujawsko-pomorskiego przy przyjęciu udziału 8,40% powinna być o 9,3 mln większa niż po zaokrągleniu do pełnych wartości % (a więc przyjęciu udziału 8%).

Podsumowując należy stwierdzić, że błędy obliczeniowe w sposób oczywisty i znaczący wpłynęły na wartość podziału alokacji dla regionów. 1/5 ogółu środków (tzw. rezerwa programowa), które tworzą pulę dla finansowania regionalnych programów operacyjnych i aż do roku 2029 mają być podstawą prowadzenia działań rozwojowych, została przydzielona do regionów przez Ministerstwo przy popełnieniu rażących błędów metodologicznych i błędów rachunkowych. Podkreślić należy, że Zarząd Województwa kwestionował wartość uzyskanych wyników nie ze względu na fakt, że były one niekorzystne dla województwa kujawsko-pomorskiego (bo w niektórych wskaźnikach błędy popełnione przez Ministerstwo działały na korzyść kujawsko-pomorskiego), ale ze względu na oczekiwanie, że środki z Polityki Spójności zostaną podzielone na regiony rzetelnie i sprawiedliwie, a więc adekwatnie do prezentowanego stanu rozwoju.

Jakimi kryteriami podziału środków w ramach Polityki Spójności trzeba się kierować – aby uwzględniając powyżej przedstawione wskaźniki stanu rozwoju, uzyskać następujące wartości alokacji:

Rysunek 32. Porównanie podstawowych wskaźników stanu rozwoju społeczno-gospodarczego województw kujawsko-pomorskiego i łódzkiego oraz wielkości alokacji w ramach programów regionalnych na lata 2021-2027. Alokacja przyznana przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej obydwu województwom zaprzecza podstawowym założeniom Polityki Spójności. Spójność gospodarcza i społeczna, zgodnie z definicją podaną w Jednolitym Akcie Europejskim z 1986 r., ma za zadanie „zmniejszać dysproporcje między regionami i przeciwdziałać zacołowaniu regionów znajdujących się w niekorzystnej sytuacji”.

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych KPRM (obliczenia wykonywano w czerwcu 2021 roku na podstawie ówczesnie dostępnych danych)

Pierwsza wersja projektu Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027 została przyjęta uchwałą nr 37/1578/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 września 2021 r. Projekt ten wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko został poddany konsultacjom społecznym, które trwały od 27 października 2021 r. do 3 grudnia 2021 r. Konferencja otwierająca konsultacje społeczne odbyła się 27 października 2021 r. w Toruniu w formie hybrydowej. W konferencji uczestniczyło 96 osób. Transmisję konferencji na kanale You Tube Województwa Kujawsko-Pomorskiego wyświetlono 600 razy. W ramach konsultacji społecznych przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu przeprowadzili 23

spotkania, w tym 10 stacjonarnych spotkań subregionalnych, w tym spotkanie z przedstawicielami miast prezydenckich, 5 spotkań dla powiatów oraz 4 spotkania uzupełniające dla partnerów społecznych i gospodarczych w największych miastach regionu. Odbyły się również 4 wystąpienia branżowe w formie online w zakresie: przedsiębiorczości, środowiska i transportu, społeczno-zdrowotnym, polityki terytorialnej. Łącznie w wystąpieniach wzięły udział 284 osoby. Przeprowadzono także 5 stacjonarnych spotkań w sprawie realizacji instrumentu ZIT: MOF Torunia, MOF Bydgoszczy, MOF Inowrocławia, MOF Włocławka i MOF Grudziądz w perspektywie finansowej 2021-2027 (19, 22 i 24 listopada 2021 r.), w których łącznie uczestniczyło 88 osób. Dodatkowo projekt programu FEKP 2021-2027 prezentowany był także na posiedzeniu Pierwszego Regionalnego Okrągłego Stołu w Toruniu oraz na Konferencji pt.: „Lokalne Partnerstwa Wodne (LPW) w Województwie Kujawsko-Pomorskim – jak skuteczne tworzyć i rozwijać partnerstwa?” Uwagi do programu zgłaszane były elektronicznie poprzez formularz zgłoszeniowy dostępny na www.mojregion.eu. Łącznie wpłynęły 884 uwagi. W terminie 30 dni od dnia zakończenia konsultacji zostało opublikowane sprawozdanie dotyczące wyników konsultacji oraz pisemne podsumowanie wraz z uzasadnieniem zawierającym informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego i w jakim zakresie zostały uwzględnione zgłoszone uwagi i wnioski. Aż 70% wniosków z konsultacji zostało uwzględnionych w ostatecznej wersji FEKP 2021-2027. Konferencja podsumowująca konsultacje społeczne nowego Programu regionalnego, będącego podstawą inwestowania w województwie unijnych środków z nowej perspektywy, odbyła się 12 stycznia 2022 r. w formule online. Raport z konsultacji trafił do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, gdzie uzyskał pozytywną opinię, co oznacza zielone światło do dalszych prac. Budżet programu to 1,753 mld euro, zakładany termin rozpoczęcia wdrażania FEKP 2021-2027 to lipiec 2022 r.

Konferencja otwierająca konsultacje społeczne Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027, fot. Szymon Zdziebło

Prace nad **Kontraktem Programowym dla województwa kujawsko-pomorskiego**. Kontrakt Programowy to nowy instrument polityki rozwoju kraju, rodzaj umowy między rządem a marszałkiem województwa, w której wskazane zostaną konkretne, ważne dla województwa inwestycje. Jednym ze źródeł ich finansowania będą środki rezerwy programowej przeznaczone na program regionalny. Kontrakt Programowy stanowi podstawę do negocjacji z Komisją Europejską programu służącego realizacji umowy partnerstwa w zakresie Polityki Spójności, opracowanego przez Zarząd Województwa. 19 kwietnia 2021 r. odbyło się spotkanie negocjacyjne Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego z Ministrem Funduszy i Polityki Regionalnej Waldemarem Budą dotyczące kwestii FEKP 2021-2027 oraz Kontraktu Programowego. Pierwszy projekt Kontraktu Programowego został przekazany Województwu Kujawsko-Pomorskiemu 13 maja 2021 r. Zarząd Województwa odniósł się do niego Stanowiskiem z dnia 9 czerwca 2021 r. Druga wersja Kontraktu Programowego została przekazana 29 lipca 2021 r. Zarząd Województwa swoje uwagi przekazał Stanowiskiem z dnia 26 sierpnia 2021 r., w którym m.in. zakwestionował przyznaną przez MFiPR alokację oraz sposób obliczania rezerwy programowej, stanowiącej 25% środków przeznaczonych na programy

regionalne. MFiPR nie odniosło się do przedmiotowego Stanowiska. 14 grudnia 2021 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął kolejne Stanowisko w sprawie projektu *Kontraktu Programowego dla województwa kujawsko-pomorskiego*. Stanowisko podejmuje kwestie związane z alokacją Programu regionalnego, limitami i podziałem środków budżetu państwa oraz ustaleniami dotyczącymi projektów priorytetowych oraz odstępstw od linii demarkacyjnej.

PRACE NAD REGIONALNYMI DOKUMENTAMI PROGRAMOWYMI BEZPOŚREDNIO POWIĄZANYMI Z PROGRAMOWANIEM ŚRODKÓW W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO NA LATA 2021-2027

Zgodnie ze *Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 – Strategia Przyspieszenia 2030+*, do jej realizacji zaplanowanych zostało 26 kluczowych regionalnych dokumentów programowych (podstawowe informacje w tym zakresie znajdują się w rozdziale 2 *Opis realizacji strategii, programów i polityki w 2021 r.*). Wśród tej grupy dokumentów szczególne miejsce zajmują 3 z nich, które są niezbędne dla realizacji programu regionalnego *Fundusze Europejskie dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2021-2027*. Należą do nich: *Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2027*, *Regionalna strategia inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+* oraz *Regionalny plan transportowy województwa kujawsko-pomorskiego*. Prace w zakresie opracowania powyższych dokumentów są na różnych etapach – poniżej przedstawiono szczegółowe informacje.

projekt *Polityki terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027*

Idea polityki terytorialnej realizowana w okresie programowania 2014-2020 przyniosła wymierne korzyści społeczno-gospodarcze dla całego obszaru województwa oraz pozwoliła wykreować partnerski model współpracy jednostek samorządu terytorialnego. Dlatego Zarząd Województwa zdecydował o kontynuowaniu dotychczasowego podejścia w okresie programowania 2021-2027. Przyjęto, że polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego realizowana będzie na 5 poziomach, zgodnie z ustaleniami *Strategii Przyspieszenia 2030+*.

Ponadto w nowej perspektywie finansowej, w ramach tworzonej *Polityki terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027*, Zarząd Województwa podjął decyzję o skierowaniu dodatkowego wsparcia dla obszarów charakteryzujących się trudną sytuacją społeczno-gospodarczą. Takie podejście wynika z potrzeby przełamania szczególnej sytuacji problemowej obszarów wskazanych w *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*, gdzie wyróżniono obszary strategicznej interwencji na poziomie krajowym jak miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Odnosi się to także do obszaru strategicznej interwencji wyróżnionego na poziomie regionalnym jak obszar gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą, wskazane w *Strategii Przyspieszenia 2030+*.

W ramach dotychczasowych prac nad projektem *Polityki terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027* opracowano wstępną koncepcję założeń polityki terytorialnej oraz zorganizowano szereg spotkań dotyczących tych zagadnień na terenie województwa (Rypin, Łasin, Wąbrzeźno, Inowrocław, Mogilno, Grudziądz). Natomiast w związku z konsultacjami społecznymi programu regionalnego *Fundusze Europejskie dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2021-2027* odbyły się spotkania dedykowane obszarom funkcjonalnym miast prezydenckich, zorganizowano także wysłuchanie branżowe w obszarze polityki terytorialnej i rewitalizacji. Jednocześnie przygotowując się do wdrażania RLKS, odbył się szereg spotkań dotyczących tego instrumentu rozwoju terytorialnego, w tym mających na celu jego odpowiednie zaprogramowanie w perspektywie finansowej 2021-2027 w ramach *Polityki terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027*.

projekt *Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+*

W 2021 r. Zarząd Województwa prowadził przygotowania do nowej perspektywy finansowej 2021-2027. Opracowywano *Regionalną strategię inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+*, która jest dokumentem niezbędnym dla certyfikacji środków finansowych UE w obszarze działań proinnowacyjnych w ramach nowego programu regionalnego *Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*. Przygotowanie RIS3 jest spełnieniem jednego z tzw. warunków podstawowych, umożliwiających finansowania działań w ramach Celu Polityki 1 (CP1), tj. „bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej”.

Wstępny projekt RIS3 został sporządzony w roku 2020, głównie na podstawie analiz i warsztatów z interesariuszami innowacyjnego rozwoju przeprowadzonych przez Kujawsko-Pomorską Agencję Innowacji Sp. z o.o. W 2021 r. dostosowywano projekt RIS3 do wymagań, jakie Komisja Europejska postawiła dokumentowi będącemu wypełnieniem warunkowości podstawowej dla możliwości finansowania działań w ramach Celu Polityki 1 (CP1). Dodatkowo należy wspomnieć, że prace nad RIS3 odbywały się równolegle do prac związanych z przygotowaniem *Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego (PRG)*. Dokumenty te są komplementarne

względem siebie i należy traktować je łącznie jako element systemu rozwoju gospodarczego regionu. W związku z tym w 2021 r. prowadzono prace mające na celu m.in. delegowanie do realizacji w ramach *Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+*, zidentyfikowanych w PRG, przedsięwzięć kluczowych dla rozwoju gospodarczego, a dotyczących kwestii stymulowania rozwoju innowacyjnej gospodarki.

projekt Regionalnego planu transportowego województwa kujawsko-pomorskiego

Opracowanie *Regionalnego planu transportowego województwa kujawsko-pomorskiego (RPT)* podobnie jak *Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+* jest konieczne dla wypełnienia warunku podstawowego, umożliwiającego certyfikację środków finansowych UE w ramach programu regionalnego *Fundusze Europejskie dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027* z tym, że w zakresie transportu (Cel Polityki 1 (CP1), tj. „bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej”).

Prace związane z opracowaniem RPT prowadziło Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we współpracy z Departamentem Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki, Departamentem Funduszy Europejskich, Departamentem Infrastruktury Drogowej oraz Departamentem Transportu w oparciu o kryteria warunkowości podstawowej zawarte w rozporządzeniu ogólnym UE, treści zawarte w wytycznych ekspertów Inicjatywy JASPERS oraz treści przekazywane w ramach tematycznych spotkań roboczych organizowanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Do grudnia 2021 r. opracowano:

- część diagnostyczną projektu RPT, obejmującą społeczno-gospodarcze i środowiskowe tło funkcjonowania transportu w województwie, uwarunkowania zewnętrzne oraz uwarunkowania wewnętrzne;
- część popytową projektu RPT;
- identyfikację celów oraz działań w zakresie infrastruktury transportowej realizowanych przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- analizy scenariuszowo-prognostyczne dla projektów wskazanych do realizacji w perspektywie finansowej 2021-2027 (wskazanie projektów nastąpiło ze strony właściwych departamentów);
- przygotowano opis sposobu realizacji kryteriów warunkowości podstawowej Celu Polityki nr 3;
- zaproponowano system realizacji przedsięwzięć oraz system jej monitorowania.

W efekcie prowadzonych prac przygotowano pierwszą wersję projektu RPT, która w grudniu 2021 r. została skierowana do konsultacji wewnętrznych.

UZGADNIANIE DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH I MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, INFORMACJA W ZAKRESIE OPINIOWANIA PROJEKTÓW STRATEGII ROZWOJU GMIN ORAZ ROZWOJU PONADLOKALNEGO W 2021 R.

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach uzgadniania dokumentów planistycznych i opiniowania projektów strategii rozwoju gmin oraz rozwoju ponadlokalnego w 2021 r.:

- 920 wydanych przez Zarząd Województwa opinii, postanowień i rozpatrzonych spraw w procedurze uzgadniania dokumentów planistycznych;
- 32 wydane opinie do projektów strategii rozwoju gmin dotyczące sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*.

Samorząd Województwa posiada stosunkowo niewielkie możliwości realnego wpływu na kształtowanie zagospodarowania i ładu przestrzennego, ale stara się je wykorzystywać w sposób jak najbardziej skuteczny dla zapewnienia ochrony walorów i kształtowania ładu przestrzennego. Na mocy prawa, Zarząd Województwa uczestniczy w procedurze uzgodnień projektów dokumentów planistycznych gmin i dużej części zamierzeń inwestycyjnych osób prywatnych i podmiotów gospodarczych. Celem procedury jest niedopuszczenie do realizacji przedsięwzięć, które w przyszłości kolidowałyby z realizacją przedsięwzięć realizujących cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym. Zadania te są realizowane przez wyspecjalizowaną jednostkę Samorządu Województwa – Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego w Włocławku (dalej: KPBPPIR), z Oddziałami w Bydgoszczy i Toruniu, które rozpatruje sprawy, a w części rodzajów dokumentów przygotowuje projekty postanowień dla Zarządu Województwa (KPBPPIR oprócz zagadnień związanych z planowaniem przestrzennym uczestniczy także w realizacji zadań związanych z analizowaniem, monitorowaniem i planowaniem – w większości aspektów rozwoju województwa).

Szczególnie istotnymi dla kształtowania ładu przestrzennego województwa dokumentami programowymi, wymagającymi wzajemnej zgodności ze *Strategią Przyspieszenia 2030+* są: *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* oraz *Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego*. W ujęciu szczegółowym dotyczy to elementów sieci osadniczej, infrastruktury technicznej, środowiska przyrodniczego i kulturowego. W przypadku *Audytu krajobrazowego*, jako pierwszego tego typu dokumentu opracowywanego dla województw, szczególne znaczenie mają wynikające z niego uwarunkowania rozwojowe związane z planowaniem przestrzennym w samorządach gminnych. Zgodnie z założeniami ustawodawcy, celem tego instrumentu jest charakterystyka i ocena krajobrazów występujących na obszarze regionu, wskazanie krajobrazów priorytetowych, identyfikacja zagrożeń dla możliwości zachowania krajobrazów, a także rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania oraz ochrony krajobrazów.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego. W dniu 8 lutego 2021 r. Sejmik Województwa przyjął uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*. Na podstawie tej uchwały Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku przystąpiło do opracowania dokumentu. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa sporządzany jest w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w tym z uwzględnieniem zapisów zawartych w dokumentach szczebla krajowego i regionalnego:

- *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);*
- *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+;*
- *Wyzwań rozwojowych województwa kujawsko-pomorskiego u progu III dekady XXI wieku. Diagnozy stanu i uwarunkowań rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego;*
- *Audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego (dokument w trakcie opracowywania).*

Prace nad *Planem* prowadzone są zgodnie z procedurami określonymi w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W wyniku dotychczasowych prac:

- sporządzono opracowanie ekofizjograficzne,
- ogłoszono w prasie ogólnopolskiej i regionalnej oraz poprzez obwieszczenia o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzenia *Planu*. Przez okres trzech miesięcy (do dnia 31 sierpnia 2021 r.) każdy miał prawo złożenia wniosków do *Planu*. W wyznaczonym terminie wpłynęło łącznie pięć wniosków, w tym cztery od osób fizycznych i jeden od operatora elektroenergetycznego systemu dystrybucyjnego. Zostaną one rozstrzygnięte przez Marszałka Województwa. Rozstrzygnięcie wniosków nie podlega zaskarżeniu do sądu administracyjnego;
- zawiadomiono instytucje i organy właściwe do uzgadniania i opiniowania *Planu*. Część z zawiadomionych organów i instytucji przysłała wytyczne do *Planu*, które muszą zostać uwzględnione by uzyskać jego pozytywne uzgodnienie;
- rozpoznano uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne mające wpływ na planowanie rozwoju i zagospodarowanie przestrzenne województwa, w tym wnioski wynikające z diagnozy sporządzonej na potrzeby strategii rozwoju województwa, poszerzone o zagadnienia, które nie były jej przedmiotem. Analizie poddane zostały także dokumenty unijne, krajowe, ustalenia strategii rozwoju województwa oraz innych dokumentów regionalnych, a także powiązania z województwami sąsiednimi.

W 2021 r. rozpoczęte zostały prace nad częścią kierunkową i realizacyjną *Planu*.

Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego. W dniu 22 lutego 2017 r. Zarząd Województwa przyjął uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia projektu *Audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego*. Na podstawie tej uchwały Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku przystąpiło do opracowania audytu krajobrazowego w oparciu o przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych. Do grudnia 2021 r. zrealizowane zostały następujące prace:

- wykonano podział województwa na jednostki krajobrazowe oraz opracowano ich klasyfikację;
- zbudowano bazy danych dotyczące krajobrazów;
- przeprowadzono analizę porównawczą krajobrazów z innymi krajobrazami w obrębie tego samego podtypu (1244 jednostki krajobrazowe w 35 podtypach);
- wskazano krajobrazy priorytetowe;
- przeprowadzono badania terenowe, opracowano dokumentację fotograficzną i większość dokumentacji kartograficznej;

- zidentyfikowano zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych i krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów „chronionych” oraz przystąpiono do formułowania rekomendacji i wniosków.

W 2021 r. realizowany był końcowy etap prac, na który składało się formułowanie rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów „chronionych” (parków kulturowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów wpisanych na listę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego UNESCO). Ogółem rekomendacje i wnioski obejmują 769 jednostek krajobrazowych. Rekomendacje i wnioski dotyczą poziomu regionalnego i poziomu lokalnego i są formułowane zgodnie z zapisami zawartymi w załączniku nr 7 do wskazanego Rozporządzenia.

Należy także wspomnieć, że Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie zainicjowała prace nad projektem zmiany Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych, którego celem jest w szczególności zmiana metodyki wyznaczania krajobrazów priorytetowych w celu zwiększenia ich ilości. Rozważane jest zastosowanie metody eksperckiej, pozwalającej na wskazywanie dodatkowych krajobrazów priorytetowych. Nie jest obecnie znany harmonogram prac nad zmianą Rozporządzenia. Nie podano również przewidywanej daty jej przyjęcia.

Zapewnienie właściwej realizacji polityki przestrzennej województwa na poziomie lokalnym odbywa się poprzez procedurę uzgodnień projektów **dokumentów planistycznych sporządzanych przez gminy**. Dotyczy to:

- projektów **studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin (SUIKZP)**, które uzgadniane są w zakresie zgodności z ustaleniami *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* – w 2021 r. wydano **23** postanowienia oraz odpowiadano na **17** zawiadomień o przystąpieniu do sporządzenia projektu SUIKZP;
- projektów **miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP)**, które uzgadniane są w zakresie zgodności z zadaniami Samorządu Województwa, realizującymi cele publiczne uwzględnione w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* – w 2021 r. wydano **231** postanowień oraz odpowiadano na **251** zawiadomień o przystąpieniu do sporządzenia projektu MPZP.

W 2021 r. wydano także **643** opinie, w tym: **396** dotyczących projektów: decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji dotyczących inwestycji na terenach zamkniętych, **160** uchwał Zarządu Województwa do wniosków w sprawie zezwoleń na realizację inwestycji drogowej (ZRID), **19** pism i uchwał Zarządu Województwa do wniosków inwestycyjnych w trybie specustaw (**12** dotyczących inwestycji w zakresie gazociągów, **6** w zakresie inwestycji kolejowych, **1** w zakresie sieci przesyłowych). Wydano **21** opinii do projektów gminnych planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Rozpatrzono **48** wniosków Urzędu Regulacji Energetyki (URE).

Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w trosce o zachowanie i kształtowanie ładu przestrzennego w województwie przyjął stanowisko z dnia 8 grudnia 2015 r. przyjmujące dokument pn. „**Regionalne zasady i standardy kształtowania ładu przestrzennego w polityce województwa kujawsko-pomorskiego**”. Określał on standardy kształtowania ładu przestrzennego w województwie kujawsko-pomorskim oraz kryteria spełniania tych standardów, w odniesieniu do dwóch rodzajów konkursów dla przedsięwzięć realizowanych w ramach projektów w ramach RPO WKP 2014-2020: z zakresu termomodernizacji i inwestycji w infrastrukturę przedszkolną.

W związku z kolejnymi konkursami w ramach RPO WKP 2014-2020 wiążącymi się z realizacją przedsięwzięć kubaturowych i zagospodarowaniem terenu, zaistniała potrzeba przystosowania „Regionalnych zasad ...” do potrzeb postępowań konkursowych. W związku z tym, w dokumencie przyjętym stanowiskiem Zarządu w dniu 15 czerwca 2016 r. wprowadzono niezbędne poprawki formalne pozwalające na zastosowanie dokumentu „Regionalnych zasad ...” do oceny innych planowanych przedsięwzięć pod kątem spełniania wymogów ładu przestrzennego w szerszym spektrum planowanych przedsięwzięć. Istniejące zapisy w rozdziale 6 dotyczące tylko „modernizacji energetycznej budynków publicznych” i „inwestycji w infrastrukturę przedszkolną” rozszerzono o wszystkie projekty – wnioski konkursowe, związane z realizacją, przebudową lub rozbudową kubaturowej i zmianami zagospodarowania terenu. W szczególności „Regionalne zasady ...” określają dopuszczalną kolorystykę pokryć dachowych i elewacji, rodzaje pokryć dachowych, rodzaje materiałów wykończeniowych dachów i elewacji, zasady sytuowania reklam, kolorystykę i materiały ogrodzeń, rodzaje i kolorystykę nawierzchni oraz urządzenie nowej lub adaptację istniejącej zieleni Kujawsko-Pomorskiego Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku w latach 2016-2021 zaopiniowało łącznie **1156** spraw. Ilość zaopiniowanych wniosków w poszczególnych latach przedstawia się następująco: 2016 r. – **223**, 2017 r. – **229**, 2018 r. – **220**, 2019 r. – **236**, 2020 r. – **225**, 2021 r. – **23**. Mniejsza ilość spraw w 2021 roku wynika z mniejszej liczby konkursów ogłaszanych w ramach RPO WKP 2014-2020,

jak i z faktu iż tylko część z nich była związana z realizacją, przebudową lub rozbudową zabudowy kubaturowej i zmianami zagospodarowania terenu.

Doświadczenia z sześciu lat obowiązywania „Regionalnych zasad ...” wskazują na istotny ich wkład w kształtowanie ładu przestrzennego w województwie kujawsko-pomorskim (co istotne) przy generalnej akceptacji tych zasad ze strony beneficjentów.

Analizy, studia i koncepcje przygotowane na potrzeby monitorowania lub planowania rozwoju województwa, wykonane przez KPBPPiR w roku 2021:

- „Analiza wybranych aspektów rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego na tle regionów objętych programem Polska Wschodnia w perspektywie 2021-2027”. Celem opracowania było porównanie wybranych wskaźników rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego oraz regionów statystycznych (NUTS 2) objętych programem dla Polski Wschodniej w perspektywie finansowej 2021-2027, dla porównania stanu rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego i stanu rozwoju regionów statystycznych objętych dodatkowym finansowaniem w ramach programu dla Polski Wschodniej;
- „Analiza wyników egzaminu ósmoklasisty w województwie kujawsko-pomorskim na tle kraju w 2020 roku”. Opracowanie miało na celu zobrazowanie przeciętnych wyników uzyskanych na przeprowadzonym w 2020 roku egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego w województwach, powiatach i gminach Polski, ze zwróceniem szczególnej uwagi na sytuację województwa kujawsko-pomorskiego, dla którego wykonano dodatkowo analizę zróżnicowań wewnętrznych na poziomie gmin i powiatów;
- „Analiza zmiany liczby ludności w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2015-2020”. Opracowanie miało na celu identyfikację liczby osób zameldowanych na pobyt stały i czasowy we wszystkich miejscowościach województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 roku oraz przeanalizowanie zmiany liczby ludności na poziomie miejscowości i gmin w latach 2015-2020. Dokonano również porównania danych dotyczących liczby ludności pochodzących z urzędów gmin i GUS;
- diagnoza do *Polityki zdrowotnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2030*. Celem analizy było przygotowanie kompleksowego materiału diagnostycznego na potrzeby sporządzanej *Polityki zdrowotnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2030*, obejmującego przede wszystkim zagadnienia stanu zdrowia ludności województwa, zagrożeń środowiskowych dla zdrowia, zasobów ochrony zdrowia, dostępności do świadczeń zdrowotnych, działań promocyjnych i profilaktyki zdrowia;
- materiał analityczny przygotowany na potrzeby opracowania „*Woda dla Kujaw – Żywność dla Polski*”. Przygotowanie elementów części diagnostycznej materiału analitycznego i graficznego na potrzeby opracowania „*Woda dla Kujaw – Żywność dla Polski*”⁶⁴, które miało na celu przedstawienie idei uregulowania gospodarki wodnej na obszarze Kujaw, w odpowiedzi na nasilający się problem suszy rolniczej w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego;
- „Monitoring rozwoju wybranych źródeł energii na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego”. Opracowanie przedstawia wyniki badań ankietowych dot. wybranych odnawialnych źródeł energii, które są prowadzone w KPBPPiR od 2015 roku. Pokłosiem zbierania informacji o OZE jest przyjęta w 2016 roku ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, wprowadzająca ograniczenia w lokalizacji zabudowy i nowych elektrowni. Baza jest również przydatna w zakresie doprecyzowania (lokalizacja przestrzenna) i weryfikacji danych z URE;
- portrety statystyczne powiatów województwa kujawsko-pomorskiego (19 opracowań). Celem opracowań było przygotowanie kompleksowej tematycznie analizy statystycznej dla każdego z powiatów województwa kujawsko-pomorskiego na tle województwa i pozostałych powiatów oraz informacji o zróżnicowaniach wewnątrzpowiatowych. Każde z opracowań zawiera analizę tekstową, tabele i materiał graficzny. Materiał ten stanowi podstawę sporządzanych diagnoz dla dokumentów tworzonych w ramach Polityki Terytorialnej. Wykonano 19 zeszytów (dla każdego z miast na prawach powiatu i powiązanych z nimi funkcjonalnie obszarów powiatów ziemskich: bydgoskiego, toruńskiego, włocławskiego i grudziądzkiego, wykonano analizę w jednym opracowaniu);
- prognoza oddziaływania na środowisko projektu *Programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*. Celem opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu *Programu regionalnego FEDKP 2021-2027* jest zidentyfikowanie i ocena procesów mogących zachodzić w środowisku w wyniku realizacji określonych typów działań służących osiągnięciu celów szczegółowych FEDKP. Istotne jest także przedstawienie sposobów na zminimalizowanie lub całkowitą eliminację negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym zdrowie ludzi;

⁶⁴ Szczegółowe informacje o opracowaniu przedstawiono w rozdziale „Działania w obszarze przygotowywania i promocji przestrzeni dla działalności gospodarczych”.

- „Zabudowa letniskowa w województwie kujawsko-pomorskim”. Celem opracowania było rozpoznanie lokalizacji i przewidywanego rozwoju terenów zabudowy letniskowej, na podstawie SUIKZP, bazy danych obiektów topograficznych, ewidencji gruntów i budynków.

Opiniowanie strategii rozwoju gmin oraz rozwoju ponadlokalnego. Wprowadzone w roku 2020 zmiany do ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz powiązane z nimi zmiany w innych ustawach (Dz. U. z 2020 r., poz. 1378), określiły wymagane procedury opracowywania i uchwalania oraz zakres projektu strategii rozwoju gminy. Dotąd zarówno proces przygotowania strategii lokalnych jak i ich zawartość nie były sformalizowane, co powodowało, że wprawdzie strategie pełniły oczekiwaną wobec nich rolę, a więc stanowiły na poziomie ideowym wyraz zamierzeń rozwojowych („wizji rozwoju”) samorządu danej gminy, jednak poszczególne strategie były nieporównywalne zarówno pod względem zawartości, sposobu formułowania ustaleń, jak i trybu ich tworzenia (w praktyce o jakości merytorycznej strategii oraz poziomie zaangażowania lokalnych partnerów decydowały rzetelność oraz poziom warsztatu metodycznego projektantów, brak było bowiem formalnych instrumentów jej weryfikacji lub wpływu na nią). Wspólną cechą sporządzanych dotąd strategii był brak formalnych podstaw do oceny powiązań, a tym bardziej oceny zgodności/spójności ustaleń strategii rozwoju gminy z założeniami polityki rozwoju województwa.

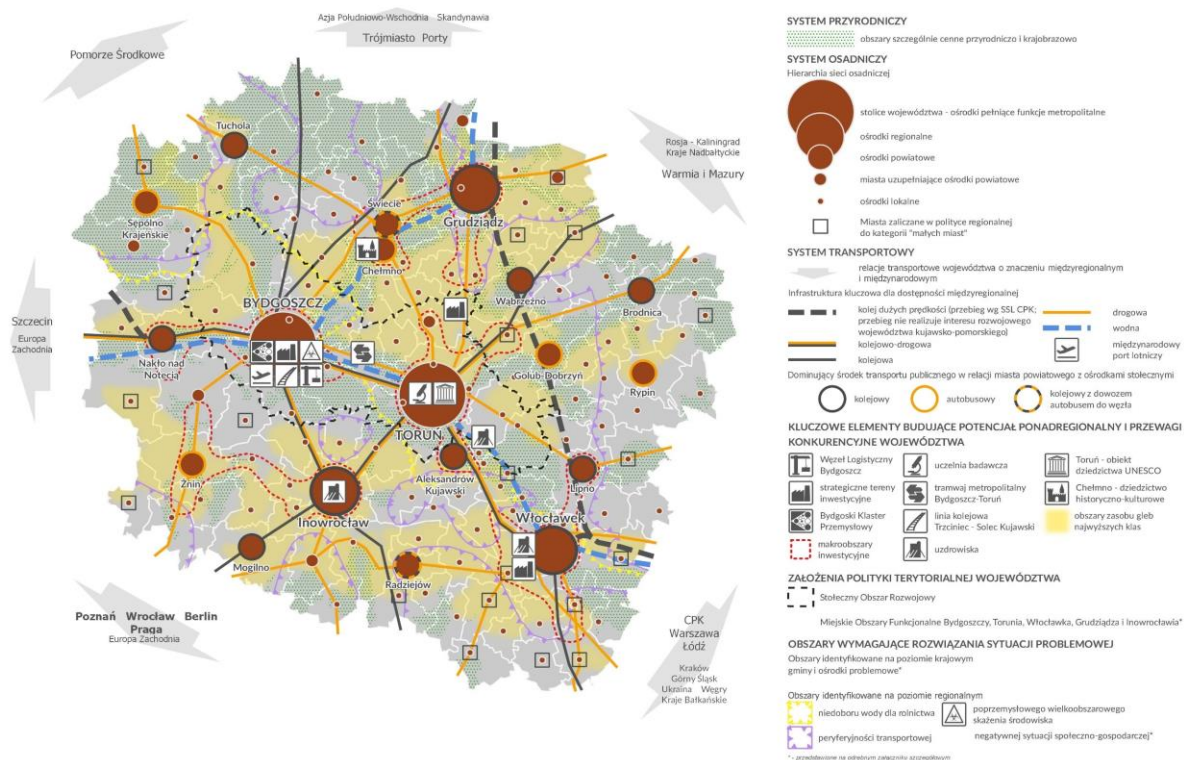
Zgodnie ze stanem prawnym ustanowionym w wyniku wprowadzenia wspomnianych zmian, **strategia rozwoju gminy powinna być spójna ze strategią rozwoju województwa** (ustawa o samorządzie gminnym, art. 10e. ust. 2. Strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa), a w szczególności projekt strategii przedkładany jest zarządowi województwa w celu wydania opinii **dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa**, (ustawa o samorządzie gminnym, art. 10f. ust. 2. Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa). Zarząd województwa wydaje tę opinię w terminie 30 dni, a w przypadku braku jej wydania uznaje się, że spójność ta została osiągnięta (ustawa o samorządzie gminnym, art. 10f. ust. 3. Zarząd województwa wydaje opinię, o której mowa w ust. 2, w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu strategii rozwoju gminy. W przypadku braku opinii we wskazanym terminie uznaje się, że strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa).

Zgodnie z art. 10e. ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 i poz. 1834), strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r., poz. 1057), przygotowanej na potrzeby tej strategii, oraz określa w szczególności:

- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- **model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;**
- **ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;**
- **obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r., poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań;**
- obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- ramy finansowe i źródła finansowania.

Kluczowym fragmentem strategii rozwoju gminy, w którym ze względu na prezentowany charakter uwzględnia się ustalenia istotne dla wydania opinii, jest część strategii formułująca **model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy**, przedstawiająca zobrazowanie przyjętej wizji rozwoju, do powstania której przyczynią się efekty realizacji celów rozwojowych strategii, również tych z zakresu zagospodarowania przestrzennego.

Warunkiem wydania **pozytywnej opinii** przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, jest prawidłowe uwzględnienie w projekcie strategii rozwoju gminy najważniejszych ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych dla niej w *Strategii Przyspieszenia 2030+*. W praktyce oznacza to konieczność uwzględnienia określonych **ustaleń Strategii Przyspieszenia 2030+ – wywodzących się przede wszystkim z Koncepcji rozwoju funkcjonalno-przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego, Obszarów Strategicznej Interwencji oraz projektów kluczowych Strategii Przyspieszenia 2030+**.

Rysunek 33. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030
Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Zagadnieniami weryfikowanymi w zakresie poprawności uwzględnienia w ustaleniach modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej projektu *Strategii rozwoju gminy* bądź projektu *Strategii rozwoju ponadlokalnego* są:

- **System przyrodniczy** – (zasięg obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo), zgodnie z rys. 41a zawartym w *Strategii Przyspieszenia 2030+*;
- **System osadniczy** – (określenie siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa), zgodnie z rys. 41a zawartym w *Strategii Przyspieszenia 2030+*;
- **System transportowy** – (elementy infrastruktury transportowej obsługujące i planowane do obsługi kluczowych zewnętrznych relacji transportowych województwa wraz z ich numeracją i relacją, drogi wojewódzkie wraz z numeracją, w tym drogi wojewódzkie kluczowe dla zachowania wewnętrznej spójności komunikacyjnej województwa, miejscowości, dla których planowana jest realizacja obwodnicy na drogach krajowych bądź wojewódzkich ze wskazaniem tej drogi, w przypadku siedzib gmin będących miastami powiatowymi dominujący środek transportu publicznego obsługującego relację ośrodek powiatowy – stolica województwa zgodnie z rys. 41a i rys. 42, tab. 3 i opisem s. 117-118 oraz projektem kluczowym 447. *Budowa obwodnic miejscowości na drogach krajowych i wojewódzkich* zawartymi w *Strategii Przyspieszenia 2030+*;
- **Kluczowe elementy budujące potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa** (wskazanie tych elementów, obszar zasobu gleb najwyższych klas I-III, makroobszary inwestycyjne oraz kategoria, do której zaliczono gminę w *Koncepcji rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego*) – zgodnie z rys. 41a i rys. 43 zawartymi w *Strategii Przyspieszenia 2030+*;
- **Obszary wymagające rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowane na poziomie krajowym** – *Obszary Strategicznej Interwencji* zidentyfikowane na poziomie krajowym (OSI „obszary zagrożone trwałą marginalizacją” oraz OSI „miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze” wraz z podaniem kategorii problemowej) – zgodnie z rys. 41c oraz tab. 8 zawartymi w *Strategii Przyspieszenia 2030+*;
- **Obszary wymagające rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowane na poziomie regionalnym** – *Obszary Strategicznej Interwencji* zidentyfikowane na poziomie regionalnym („OSI obszarów peryferyjności transportowej”, „OSI gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą” wraz z podaniem kategorii problemowej”, „OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa”, OSI „Obszar przemysłowego wielkoobszarowego skażenia środowiska”, OSI „Miejski obszar funkcjonalny Bydgoszczy i Torunia”, OSI „Miejski obszar funkcjonalny Włocławka”, OSI „Miejski obszar funkcjonalny Grudziądza”, OSI „Miejski obszar funkcjonalny Inowrocławia” – zgodnie z rys. 41a i rys. 41d oraz tab. 8 zawartymi w *Strategii Przyspieszenia 2030+*;

- *Założenia polityki terytorialnej województwa* (określenie przynależności gminy do określonych poziomów prowadzenia polityki terytorialnej województwa – I poziom – Stołeczny Obszar Rozwojowy, II poziom – Miejskie Obszary Funkcjonalne Bydgoszczy i Torunia, III poziom – Miejskie Obszary Funkcjonalne Włocławka, Grudziądz i Inowrocławia, IV poziom – Obszary Prowadzenia Polityki Terytorialnej – OPPT) – zgodnie z rys. 44 zawartym w *Strategii Przyspieszenia 2030+*;
- *Projekty kluczowe* planowane do realizacji na terenie gminy (zgodnie z wykazem projektów kluczowych *Strategii Przyspieszenia 2030+* zawartym na s. 201).

Na potrzeby wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie kujawsko-pomorskim określonych w *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, Zarząd Województwa przyjął uchwałą nr 34/1474/21 z dnia 2 września 2021 r. **Wytyczne dotyczące zachowania spójności projektów strategii rozwoju gmin oraz strategii rozwoju ponadlokalnego sporządzanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego z ustaleniami Strategii Przyspieszenia 2030+**. Powyższe opracowanie ma charakter pomocniczy w sporządzeniu poprawnego i zgodnego z ustaleniami *Strategii Przyspieszenia 2030+* projektu strategii rozwoju gminy.

W 2021 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego wydał **32 opinie** do **22** projektów strategii rozwoju gmin, z czego **22** wnioski rozpatrzone negatywnie, a **10** pozytywnie (szczegóły przedstawiono w załączniku nr 2 do niniejszego *Raportu*). W 2021 r. nie przedłożono natomiast do zaopiniowania żadnej strategii rozwoju ponadlokalnego. W przypadku jednego projektu odstąpiono na wniosek gminy od wydania opinii. W roku ubiegłym zaopiniowano **10** ponownie przedłożonych projektów strategii rozwoju gmin. Wskazać należy, że opinia wydana przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego odnosi się jedynie do właściwego sposobu uwzględnienia w projekcie strategii rozwoju gminy najważniejszych ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w *Strategii Przyspieszenia 2030+*, natomiast nie odnosi się do pozostałych aspektów merytorycznych i jakościowych zawartych w treści projektu strategii rozwoju gminy.

Podkreślić należy, że większość projektów strategii rozwoju gmin, które są przedmiotem opinii Zarządu Województwa, cechuje się niską albo bardzo niską jakością merytoryczną. Podstawowym problemem strategii sporządzanych przez firmy konsultingowe jest brak indywidualnego podejścia do problematyki danej gminy. Bardzo pobieżna diagnoza – która nie jest wykonywana specjalnie na potrzeby strategii ale stanowi kompilację różnych ogólnodostępnych informacji o gminie, a także powszechne powielanie tych samych lub bardzo zbliżonych ustaleń, niezależnie od specyfiki gminy powodują, że tak przygotowane strategie nie będą użytecznymi dokumentami, sprzyjającymi prowadzeniu efektywnej polityki rozwoju lokalnego. Bardzo trudne może być także ubieganie się na ich podstawie o ewentualne środki na dofinansowanie zamierzeń rozwojowych. W przypadku niektórych strategii dostrzega się brak ustaleń w istotnych dla gminy obszarach rozwoju oraz podstawowe błędy merytoryczne lub metodologiczne – co wynika ze słabości wykonawcy ale także braku należytego zaangażowania ze strony samorządu zamawiającego dokument. Uzasadniony niepokój budzi jakość zawieranych w strategiach rozwoju gminy modeli struktury funkcjonalno-przestrzennej, które – będąc najważniejszą dla promocji rozwoju gminy wśród jej mieszkańców częścią strategii – powinny wyrażać koncepcję rozwoju gminy w kolejnych latach, tymczasem w wykonaniu firm konsultingowych najczęściej jest to pomniejszony rysunek studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Takie podejście nie tylko jest niewłaściwe merytorycznie, ale przede wszystkim świadczy o całkowitym niezrozumieniu roli strategii w zarządzaniu rozwojem gminy. Na tle projektów strategii przygotowywanych przez wykonawców zewnętrznych, pozytywnie wyróżniają się te przygotowywane siłami własnymi samorządów gmin, bo przede wszystkim cechują się dobrą znajomością problematyki gminy.

Projekty opinii dla Zarządu Województwa w roku 2021 były przygotowywane przez Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego⁶⁵.

ADMINISTRACJA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA JAKO INSTRUMENT SPRAWNEGO ZARZĄDZANIA

Realizacji zadań z zakresu kształtowania harmonijnego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa sprzyja dobrze rozwinięta, dostosowana do zakresu kompetencji Samorządu Województwa, sieć instytucji przez niego prowadzonych oraz struktura organizacyjna Urzędu Marszałkowskiego. Administracja Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego obejmowała w 2021 roku **59** Jednostek Organizacyjnych oraz **16** spółek prawa handlowego, w których posiadała akcje. Na terenie województwa swoją siedzibę miały **73** podmioty zlokalizowane w **18** miejscowościach.

⁶⁵ W pierwszej fazie opiniowania – przy wsparciu KPBPPiR.

Kluczowe efekty działań prowadzonych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na rzecz sprawnego zarządzania administracją Samorządu Województwa w 2021 r.:

- **10,2 tys.** etatów na umowę o pracę w **Urzędzie Marszałkowskim i Jednostkach Organizacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego** (w tym **1,1 tys.** etatów w samym **Urzędzie Marszałkowskim**);
- **22** departamenty oraz **6** wyodrębnionych komórek organizacyjnych w ramach struktur Urzędu Marszałkowskiego;
- **59** Jednostek Organizacyjnych i **16** spółek prawa handlowego nadzorowanych przez departamenty merytoryczne Urzędu Marszałkowskiego.

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu:

- jest samorządową jednostką organizacyjną, przy pomocy której Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, jako organ wykonawczy województwa, realizuje swoje zadania;
- Urząd jest jednostką budżetową finansowaną z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- Urząd działa na podstawie:
  - ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa;
  - ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o pracownikach samorządowych;
  - przepisów prawa regulujących zadania i kompetencje Samorządu Województwa;
  - Statutu Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
  - Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, stanowiącym załącznik do uchwały nr 6/226/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, zmienionym:
    - uchwałą nr 8/298/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 lutego 2019 r.;
    - uchwałą nr 21/921/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31 maja 2019 r.;
    - uchwałą nr 45/2053/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 listopada 2019 r.;
    - uchwałą nr 3/81/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 stycznia 2020 r.;
    - uchwałą nr 10/397/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 marca 2020 r.;
    - uchwałą nr 31/1370/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 sierpnia 2020 r.;
    - **uchwałą nr 16/588/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2021 r.;**
    - **uchwałą nr 50/2032/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 grudnia 2021 r.;**
  - Regulaminu Pracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 46/2020 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 10 czerwca 2020 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Pracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu;
  - innych normatywnych aktów własnych;
- siedzibą Urzędu jest miasto Toruń;
- komórki organizacyjne Urzędu są zlokalizowane w **8 budynkach** na terenie Torunia oraz w Bydgoszczy, Grudziądzu i we Włocławku, łącznie **11 lokalizacji**;
- w 2021 r. Urząd funkcjonował w ramach struktury organizacyjnej, w skład której wchodziły **22 departamenty** oraz **6 wyodrębnionych komórek organizacyjnych** (cztery wydziały, biuro i stanowisko). Od 1 stycznia 2022 r. roku struktura organizacyjna Urzędu obejmuje **22 departamenty**, **2 wydziały niewchodzące w skład departamentu**, jedno biuro i stanowisko, łącznie **26 komórek organizacyjnych**⁶⁶;
- zatrudnienie w Urzędzie, jednostkach i spółkach wynosi łącznie około **10,2 tys.** etatów na umowę o pracę – Samorząd Województwa zalicza się więc także do największych pracodawców na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (**1,1 tys.** etatów wynosi samo zatrudnienie w Urzędzie);
- województwo posiada **59** jednostek organizacyjnych oraz udziały/akcje w **16** spółkach prawa handlowego, w tym:
  - **14** samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (7 szpitali);
  - **16** wojewódzkich instytucji kultury;
  - **3** wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego;
  - **26** jednostek budżetowych, w tym:
    - **8** parków krajobrazowych;

⁶⁶ Zmiany te zostały wprowadzone uchwałą Zarządu Województwa z dnia 22 grudnia 2021 roku.

- 3 centra edukacji nauczycieli;
- 3 ośrodki szkolno-wychowawcze;
- 2 biblioteki pedagogiczne;
- 2 centra kształcenia zawodowego;
- 2 zespoły szkół specjalnych;
- 1 biuro planowania przestrzennego i regionalnego;
- 1 ośrodek adopcyjny;
- 1 ośrodek dokształcania i doskonalenia zawodowego;
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej;
- Wojewódzki Urząd Pracy;
- Zarząd Dróg Wojewódzkich.

Wykaz spółek prawa handlowego z udziałem Województwa Kujawsko-Pomorskiego (udział Województwa):

• Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o.	100%
• Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych sp. z o.o.	100%
• Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o.	100%
• Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o.	50,22%
• Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.	100%
• Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.	100%
• Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A.	100%
• Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne sp. z o.o.	100%
• Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Regionalne sp. z o.o.	100%
• Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o.	2,92%
• Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.	75,04%
• Uzdrawisko Ciechocinek S.A.	100%
• POLREGIO S.A.	2,90%
• Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku sp. z o.o.	100%
• Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	67,20%
• Zakład Sprzętu Ortopedycznego i Rehabilitacyjnego sp. z o.o.	100%

W 2021 roku Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego dokonał zmiany Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu w uchwałach:

- nr 16/588/21 z dnia 28 kwietnia 2021 r., na podstawie której nie uległa zmianie liczba komórek organizacyjnych Urzędu, w Wydziale Planowania Strategicznego i Przestrzennego Departamentu Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego utworzono **Biuro Regionalne Obserwatorium Gospodarcze**, przeorganizowano Wydział Wdrażania Projektów Europejskiego Funduszu Społecznego w Departamencie Wdrażania RPO;
- nr 50/2032/21 z dnia 22 grudnia 2021 r., na podstawie której: od dnia 1 stycznia 2022 r.:
  - zlikwidowano Wydział Kontroli oraz Departament Audytu i Kontroli Zarządczej, utworzono **Departament Audytu i Kontroli**;
  - zlikwidowano Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego, utworzono **Departament Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki**;
  - zlikwidowano Departament Współpracy Międzynarodowej, utworzono **Departament Współpracy Zagranicznej i Rozwoju Gospodarczego** (zadania dot. rozwoju gospodarczego włączono ze zlikwidowanego Departamentu Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego);
  - utworzono **Departament Realizacji Projektów Unijnych**;
  - połączono Departament Spraw Społecznych i Departament Zdrowia, utworzono **Departament Spraw Społecznych i Zdrowia**;
  - utworzono **Departament Zamówień Publicznych, Nadzoru Właścicielskiego i Inwestycji**, poprzez przekształcenie Wydziału Zamówień Publicznych i Partnerstwa Publiczno-Prawnego oraz włączenie Wydziału Nadzoru Właścicielskiego i Wydziału Inwestycji po wyłączeniu ich ze struktury Departamentu Organizacyjnego;
  - zlikwidowano Departament Kontroli Wdrażania Funduszy Europejskich poprzez włączenie wykonywanych zadań w strukturę Departamentu Wdrażania RPO.

Pozostałe uchwały Zarządu Województwa o charakterze organizacyjnym:

- nr 3/77/21 zmieniająca uchwałę w sprawie zatwierdzenia **Regulaminu Organizacyjnego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy**;

- nr 20/804/21 w sprawie powołania **Pana dr. Marka Rubnikowicza na stanowisko dyrektora Kujawsko-Pomorskiego Centrum Dziedzictwa w Toruniu** – powołano dr. Marka Rubnikowicza na stanowisko dyrektora Kujawsko-Pomorskiego Centrum Dziedzictwa w Toruniu, na czas określony pięciu lat, od 31 maja 2021 r. do 30 maja 2026 r.;
- nr 23/941/21 w sprawie **powołania dyrektora Górznięsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego** – powołano z dniem 1 lipca 2021 r. Pana Tomasza Górnego na stanowisko dyrektora Górznięsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego;
- nr 24/983/21 w sprawie przyjęcia projektu **Aktu założycielskiego spółki Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne spółka z ograniczoną odpowiedzialnością** – przyjęto projekt Aktu założycielskiego spółki Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o.;
- nr 25/1038/21 w sprawie **Regulaminu organizacyjnego Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu** – zatwierdzono Regulamin organizacyjny Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu;
- nr 28/1209/21 w sprawie **powołania dyrektora Teatru im. Wilama Horzycy w Toruniu** – powołano z dniem 1 września 2021 r. Panią Renatę Derejczyk na stanowisko dyrektora Teatru im. Wilama Horzycy w Toruniu na okres czterech sezonów artystycznych, tj. od 1 września 2021 r. do 31 sierpnia 2025 r.;
- nr 32/1388/21 w sprawie **przedłużenia powierzenia stanowiska dyrektorowi Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy** – przedłużono powierzenie stanowiska dyrektorowi Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy Pani Ewie Pronobis-Sosnowskiej na okres od dnia 1 września 2021 r. do dnia 31 sierpnia 2024 r.;
- nr 33/1428/21 w sprawie **przedłużenia powierzenia stanowiska dyrektorowi Zespołu Szkół Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorych i Niepełnosprawnych Nr 1 w Ciechocinku** – przedłużono powierzenie stanowiska dyrektorowi Zespołu Szkół Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorych i Niepełnosprawnych Nr 1 w Ciechocinku Pani Ewie Gizie od dnia 1 września 2021 r. do dnia 31 sierpnia 2024 r.;
- nr 33/1431/21 w sprawie **powołania dyrektora Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy** – powołano z dniem 1 września 2021 r. Panią Ewę Krupę na stanowisko dyrektora Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy na okres pięciu lat;
- nr 34/1486/21 w sprawie **Regulaminu organizacyjnego Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu**;
- nr 38/1608/21 w sprawie **wyrażenia zgody na powołanie zastępcy dyrektora ds. artystycznych Teatru im. Wilama Horzycy w Toruniu** – wyrażono zgodę na powołanie Łukasza Czuja na stanowisko zastępcy dyrektora ds. artystycznych Teatru im. Wilama Horzycy w Toruniu przez dyrektora Teatru im. Wilama Horzycy w Toruniu;
- nr 49/2021/21 w sprawie **powołania Rady Programowej przy Kujawsko-Pomorskim Centrum Naukowo-Technologicznym sp. z o.o.** – Rada Programowa jest organem inicjującym, opiniodawczym i doradczym Kujawsko-Pomorskiego Centrum Naukowo-Technologicznego sp. z o.o. w zakresie jego działalności statutowej oraz w sprawach rozwoju kadry naukowej i badawczo-technicznej. Została powołana, ponieważ będzie miała wpływ, m.in. na wspieranie rozwoju nauki i współpracy pomiędzy sferą nauki i gospodarki w województwie kujawsko-pomorskim.

Uchwały Sejmiku Województwa o charakterze organizacyjnym:

- nr XXXI/450/21 sprawie utworzenia instytucji kultury pod nazwą **Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa w Toruniu** oraz nadania jej statutu;
- nr XXXI/452/21 w sprawie utworzenia spółki **Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o.**

Inne działania o charakterze organizacyjnym przeprowadzone w roku 2021 w jednostkach Województwa:

- **Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Toruniu.** Powołano nowego Dyrektora oraz zmieniono Regulamin Organizacyjny Ośrodka;
- **Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy.** Zlikwidowano Oddział Diagnostyczno-Obszerwacyjny Gruźlicy i Chorób Płuc Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy. Ze względu na zmiany organizacyjne wynikające z sytuacji epidemicznej oraz rozpoczęcie i kontynuowanie inwestycji w postaci modernizacji, rozbudowy i nadbudowy budynku C konieczna była decyzja o likwidacji Oddziału Diagnostyczno-Obszerwacyjnego Gruźlicy i Chorób Płuc. Likwidacja Oddziału nie wpłynęła na ograniczenie dostępności do świadczeń w zakresie leczenia chorób płuc. Zakres świadczeń zdrowotnych udzielanych na Oddziale Diagnostyczno-Obszerwacyjnym Gruźlicy i Chorób Płuc jest realizowany przez pozostałe oddziały;
- **Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.** Uchwałą Rady Nadzorczej nr 14/2021 z dnia 9 sierpnia 2021 roku w sprawie zatwierdzenia zmian do Regulaminu Organizacyjnego KPFP sp. z o.o. powołano Biuro

Obsługi Administracyjnej, które zostało utworzone z dotychczasowego Biura Zarządu i Biura Organizacyjno-Technicznego. Zarząd podjął decyzję o połączeniu tych działów w jeden, o szerszym charakterze, w celu usprawnienia działania i podziału kompetencji. Było to niezbędne, ponieważ w dotychczasowej strukturze pracownicy dwóch działów wykonywali zbliżone obowiązki o charakterze administracyjnymi. Pracę tego Biura nadzoruje Koordynator ds. organizacyjno-administracyjnych, który rozdziela całość prac;

- **Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka.** Zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka odbywały się w nowo wybudowanym budynku przedszkola w ramach projektu „Tylko w Korczaku jest super dzieciaku”. Uczniowie Szkoły Podstawowej, Branżowej Szkoły I Stopnia oraz Szkoły Przystosowanej do Pracy odbywali zajęcia w wyremontowanym budynku szkoły. Wychowankowie internatu KPSOSW przebywali w 2021 r. w Ośrodku Caritas w Przysieku. Utworzono także w Ośrodku stanowisko specjalisty ds. obrony cywilnej, RODO oraz pełnomocnika ds. ochrony informacji niejawnych;
- **Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy.** Utworzono stanowisko nauczyciela konsultanta w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli muzyki;
- **Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka.** Założono Branżową Szkołę II Stopnia Specjalną i włączono ją w skład KPSOSW nr 2 w Bydgoszczy z dniem 1 września 2021 r. Kształcenie w Branżowej Szkole II Stopnia Specjalnej stanowi kontynuację nauki dla absolwentów Szkoły Branżowej I Stopnia Specjalnej oraz umożliwia im przystąpienie do matury. Utworzenie tego typu szkoły na poziomie ponadpodstawowym daje możliwość kształcenia w zawodach techników żywienia i usług gastronomicznych oraz techników elektronik. 1 września 2021 r. wprowadzono nowe kierunki kształcenia w szkołach wchodzących w skład Ośrodka: w Branżowej Szkole I Stopnia Specjalnej dla Młodzieży Słabo Słyszącej i niesłyszącej w Bydgoszczy utworzono kierunek fryzjer, w Technikum Specjalnym dla Młodzieży Słabo Słyszącej i niesłyszącej w Bydgoszczy kierunek techników ogrodników, a w Szkole Policealnej Specjalnej w Bydgoszczy kierunki techników usług kosmetycznych i techników dentystycznych;
- **Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. W. Bełzy.** Stanowisko Dyrektora Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr. W. Bełzy w Bydgoszczy objął Pan Krzysztof Gonja;
- **Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy.** W 2021 roku przeszedł reorganizację Wydziału Budżetu i Rozliczeń, w wyniku którego zwiększono bezpośredni nadzór nad prowadzonymi inwestycjami drogowymi.

Projekt **Rozbudowa budynku Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.** Zadanie obejmuje wykonanie dokumentacji projektowej dla zamierzenia budowlanego: „Remontu, przebudowy i rozbudowy budynku Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-pomorskiego”. Okres realizacji inwestycji zaplanowano na lata 2012-2020. Do końca 2020 r. wykonano aktualizacje kosztorysów, przeprowadzono negocjacje dotyczące przygotowania aktualizacji dokumentacji umożliwiającej następnie podpisanie umowy w tym przedmiocie w 2021 r. i przygotowanie dokumentów do ogłoszenia zamówienia na roboty budowlane. Realizatorem inwestycji jest Województwo Kujawsko-Pomorskie. Inwestycja ta nie jest częścią innych projektów. Zadanie zostało podzielone na II etapy i wpisane do Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* zadanie zostało ujęte jako projekt kluczowy 505. *Rozbudowa i modernizacja budynku Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.* Planowane czynności:

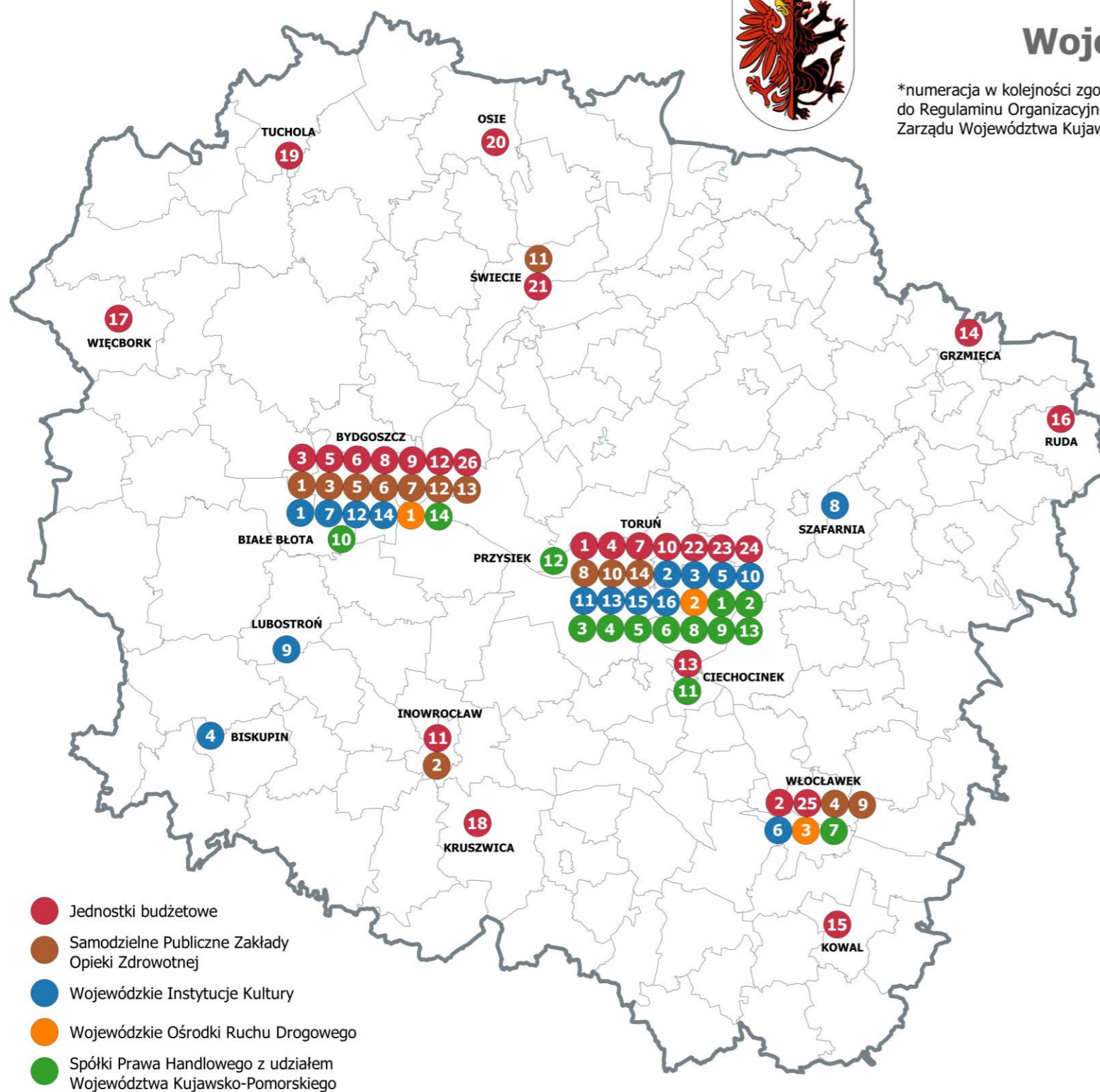
- przygotowanie dokumentów do ogłoszenia zamówienia na roboty budowlane;
- okres realizacji inwestycji:
  - **2022** – planowane jest zlecenie rozbudowy o skrzydła i parking w trybie forfaitingu;
  - **2022-2023** – modernizacja istniejącego budynku;
  - **2022-2024** – rozbudowa o skrzydła i parking.

Jednostki Organizacyjne Województwa Kujawsko-Pomorskiego

*numeracja w kolejności zgodnej z wykazem Jednostek Organizacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego, zawartym w Załączniku nr 3 do Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego zmienionego uchwałą Nr 50/2032/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 grudnia 2021 r.

- Jednostki budżetowe
- Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej
- Wojewódzkie Instytucje Kultury
- Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego
- Spółki Prawa Handlowego z udziałem Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie Załącznika nr 3 do Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

I. WOJEWÓDZKIE JEDNOSTKI NIEPOSIADAJĄCE OSOBOWOŚCI PRAWNEJ

1. Jednostki budżetowe

1. Biblioteka Pedagogiczna im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej	13. Zespół Szkół Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorych i Niepełnosprawnych Nr 1
2. Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli	14. Brodnicki Park Krajobrazowy
3. Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli	15. Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy
4. Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli	16. Górznięsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy
5. Kujawsko-Pomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego	17. Krajeński Park Krajobrazowy
6. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Mariana Rejewskiego	18. Nadgoplański Park Tysiąclecia
7. Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka	19. Tucholski Park Krajobrazowy
8. Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille'a	20. Wdecki Park Krajobrazowy
9. Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka	21. Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą
10. Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego	22. Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny
11. Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego	23. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
12. Zespół Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorej	24. Wojewódzki Urząd Pracy
	25. Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
	26. Zarząd Dróg Wojewódzkich

II. WOJEWÓDZKIE OSOBY PRAWNE

1. Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej

- Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka
- Sanatorium Uzdrawiskowe „Przy Tężni” im. dra Józefa Krzymińskiego s.p.z.o.o.
- Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku
- Wojewódzka Przychodnia Zdrowia Psychicznego
- Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego
- Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy
- Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy
- Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy
- Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia
- Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. dra Józefa Bednarza
- Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego
- Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. T. Browicza
- Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera

2. Wojewódzkie Instytucje Kultury

- Filharmonia Pomorska im. Ignacego Jana Paderewskiego
- Galeria i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka
- Galeria Sztuki „Wozownia”
- Muzeum Archeologiczne
- Muzeum Etnograficzne im. prof. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej
- Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej
- Opera Nova
- Ośrodek Chopinowski
- Pałac Lubostroń
- Teatr im. Wilama Horzycy
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna - Książnica Kopernikańska
- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy
- Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury
- Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury
- Kujawsko-Pomorski Teatr Muzyczny
- Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa

3. Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego

- Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego
- Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego
- Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego

III. SPÓŁKI PRAWA HANDLOWEGO Z UDZIAŁEM WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO(*)

1. Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o.	10. Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.
2. Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych sp. z o.o.	11. Uzdrawisko Ciechocinek S.A.
3. Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o.	12. Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku sp. z o.o.
4. Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o.	13. Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
5. Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o.	14. Zakład Sprzętu Ortopedycznego i Rehabilitacyjnego sp. z o.o.
6. Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.	
7. Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A.	
8. Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne sp. z o.o.	
9. Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Regionalne sp. z o.o.	
- (*) mające siedzibę na terenie województwa; nie pokazano siedzib Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej sp. z o.o. (Gdańsk) oraz POLREGIO S.A. (Warszawa)

Rysunek 34. Jednostki Organizacyjne Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2021 roku

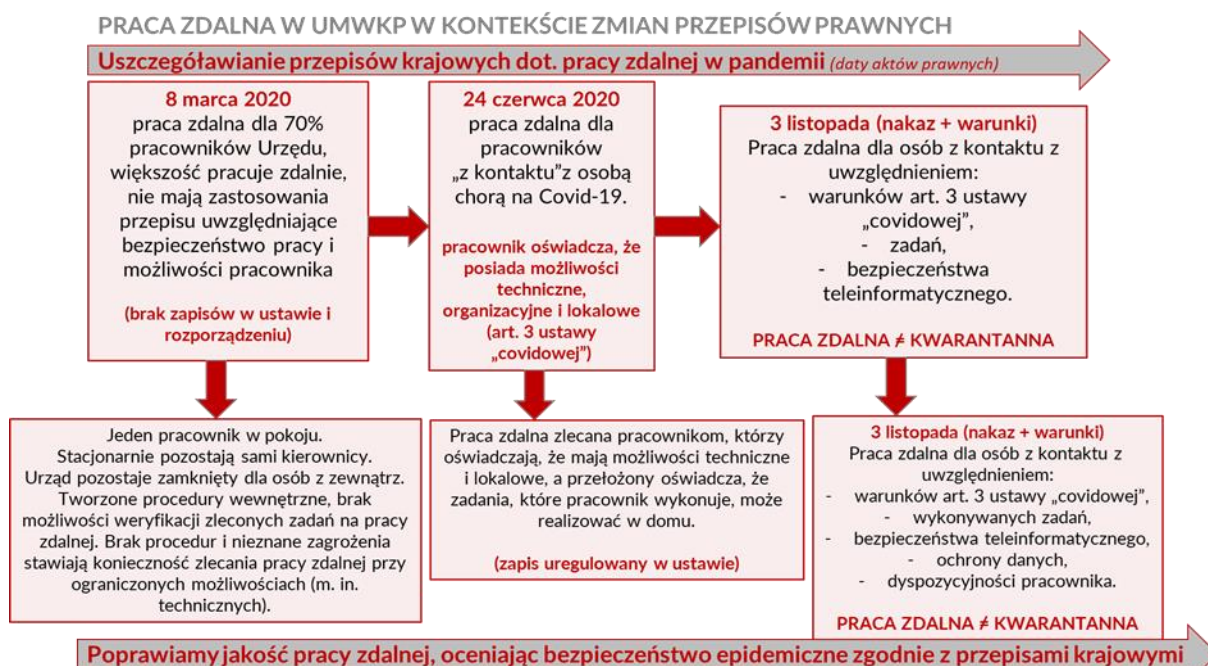
Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2021 r. kontynuował działania mające na celu stworzenie warunków organizacyjnych, które z jednej strony zapewniały ciągłość i prawidłową jakość realizowanych zadań, a z drugiej bezpieczeństwo zatrudnionych pracowników, jak i interesantów załatwiających sprawy w budynkach zajmowanych przez administrację Samorządu Województwa.

W 2021 r. analogicznie jak od momentu wejścia w życie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, pracownicy mieli możliwość wykonywania pracy w sposób zdalny.

Praca zdalna w Urzędzie Marszałkowskim w 2021 r. była kontynuowana i dostosowywana zarówno do aktualnych przepisów krajowych jak i do wciąż modyfikowanego, aktualizowanego systemu informatycznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, z uwzględnieniem zapewnienia bezpieczeństwa zasobów i korespondencji. Większość spotkań odbywała się w trybie zdalnym, w tym posiedzenia komisji Sejmiku, jak i sesje Sejmiku. Posiedzenia Zarządu Województwa odbywały się w trybie hybrydowym.

Praca zdalna polecana była pracownikom po ocenie nw. kryteriów:

- ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą zgodnie z art. 226 Kodeksu pracy (Dz. U. z 2020 r., poz. 1320 ze zm.);
- ocenie umiejętności do wykonywania pracy zdalnej w miejscu zamieszkania;
- możliwości technicznych do wykonywania pracy zdalnej;
- możliwości lokalowych do wykonywania pracy zdalnej zgodnie z art. 3 Ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych;
- kontaktów z osobami zakażonymi lub mającymi objawy choroby.

Rysunek 35. Praca zdalna w Urzędzie Marszałkowskim województwa Kujawsko-Pomorskiego w kontekście zmian przepisów prawnych
 Źródło: Opracowanie własne, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu

Zasady pracy zdalnej od 2021 r. w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu uwarunkowane były możliwościami technicznymi, organizacyjnymi, lokalowymi pracownika oraz jego dyspozycyjności. Zarówno audyt (wewnętrzny typu doradczego) w obszarze obsługa organizacyjna „Praca zdalna szanse i zagrożenia”, jak i zadania, które wykonywane były w czasie pracy zdalnej obowiązującej w 2020 roku pozwoliły jednoznacznie wnioskować, że praca zdalna musi wiązać się z dyspozycyjnością pracownika (tj. mimo wykonywania jej w domu pracownik powinien mieć możliwość stawienia się w Urzędzie na wezwanie przełożonego). Był to główny wskaźnik, który wyznaczył kierunek zmian zasad kierowania na pracę zdalną – tj. odstąpienia od możliwości wykonywania pracy zdalnej na kwarantannie i izolacji.

Podsumowując: przepisy krajowe (doprecyzowujące warunki pracy zdalnej) spowodowały, że praca zdalna była nie tylko „narzędziem” wykorzystywanym do walki z pandemią, ale pozwoliły także pracodawcy doprecyzować jej zasady w takim stopniu, by realizacja celów i wykonanie zadań Urzędu było możliwe z największą starannością, bez strat czasowych, finansowych i jakościowych. Oprócz bezpieczeństwa pracy funkcjonowanie Urzędu w takim zakresie odbywało się z maksymalnym zaangażowaniem pracowników, a jakość pracy pozostawała na niezmiennym poziomie w odniesieniu do pracy stacjonarnej.

W celu zapewnienia bezpiecznej obsługi interesantów i pracowników w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu wprowadzono szereg rozwiązań organizacyjnych, określanych w kolejnych zarządzeniach Marszałka Województwa.

Poniżej, przedstawiono szczegółowe informacje o zasadach postępowania wprowadzanych w związku z ryzykiem zakażenia wirusem SARS-CoV-2 przez powyższe zarządzenia i ich zmiany do końca 2022 r.

Tabela 26. Zmiany procedury postępowania w związku z ryzykiem zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2 w kolejnych regulacjach wewnętrznych w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Sposób postępowania	Regulacje wewnętrzne							
	zarządzenie Nr 24/2020 z dnia 12 marca 2020 r.	zarządzenie Nr 28/2020 z dnia 3 kwietnia 2020 r.	zarządzenie Nr 33/2020 z dnia 29 kwietnia 2020 r.	zarządzenie Nr 43/2020 z dnia 3 czerwca 2020 r.	zarządzenie Nr 68/2020 z dnia 10 września 2020 r.	zarządzenie Nr 81/2020 z dnia 15 października 2020 r.	zarządzenie Nr 18/2021 z dnia 2 marca 2021 r.	zarządzenie Nr 43/2021 z dnia 7 czerwca 2021 r.
dezynfekcja rąk	zalecana	zalecana	zalecana	zalecana	zalecana	obowiązkowa	obowiązkowa	obowiązkowa
mierzenie temperatury	nie	tak	tak	tak	tak	tak	tak	nie
niepodawanie rąk	zalecane	zalecane	zalecane	zalecane	zalecane	zalecane	zalecane	zalecane
wietrzenie pomieszczeń	nie	nie	nie	tak	tak	tak	tak	tak
spotkania służbowe	odwołane	odwołane	odwołane	dopuszczalne, dodatkowe środki ostrożności	dopuszczalne, dodatkowe środki ostrożności	dopuszczalne, zasady organizacji spotkań	dopuszczalne, zasady organizacji spotkań	dopuszczalne, zasady organizacji spotkań
postępowanie w przypadku wykrycia zakażenia	procedura GIS ⁶⁷	procedura GIS	procedura GIS	procedura GIS	procedura GIS	procedura GIS	procedura GIS	procedura GIS
obieg dokumentów	kwarantanna korespondencji	wrzutnie, kwarantanna, przenoszenie	wrzutnie, kwarantanna, przenoszenie, pawilon	wrzutnie, kwarantanna, przenoszenie, pawilon	wrzutnie, kwarantanna, przenoszenie, pawilon	wrzutnie, kwarantanna, przenoszenie, pawilon	wrzutnie, kwarantanna, przenoszenie, pawilon	wrzutnie, kwarantanna, przenoszenie, pawilon
noszenie maseczek/przyłbic	zalecane	obowiązkowe	obowiązkowe	obowiązkowe	obowiązkowe	obowiązkowe	obowiązkowe (tylko maseczki)	obowiązkowe (tylko maseczki)
rozmieszczenie stanowisk pracy	nie	min. 1,5 m	min. 1,5 m, 2 os. w pokoju	min. 1,5 m, 2 os. w pokoju	min. 1,5 m	min. 1,5 m	min. 1,5 m	min. 1,5 m
zwielokrotnienie sprzętania punktów sanitarnych	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
wyznaczenie stref	nie	tak	tak	tak	tak	tak	tak	nie
delegacje służbowe	ograniczone w obszary ryzyka	ograniczone w obszary ryzyka	wstrzymane w obszary ryzyka	wstrzymane w obszary ryzyka	ograniczone w obszary ryzyka	ograniczone w obszary ryzyka	ograniczone w obszary ryzyka	ograniczone w obszary ryzyka
inne środki ostrożności (np. przemieszczanie się między strefami/budynkami, ograniczone korzystanie z wind, ewidencjonowanie wejść itd.)	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak

Źródło: opracowanie Departamentu Organizacyjnego

Dopiero 28.03.2022 r. ww. „Procedury w sprawie postępowania w związku z ryzykiem zakażenia koronawirusem (SARS-CoV-2) w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu” zostały uchylone Zarządzeniem nr 24/2022 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 28 marca 2022 r.; pozostawiono natomiast zalecenie noszenia maseczek w czasie bezpośredniej obsługi klientów oraz przestrzeganie bieżących zaleceń Ministerstwa Zdrowia i Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

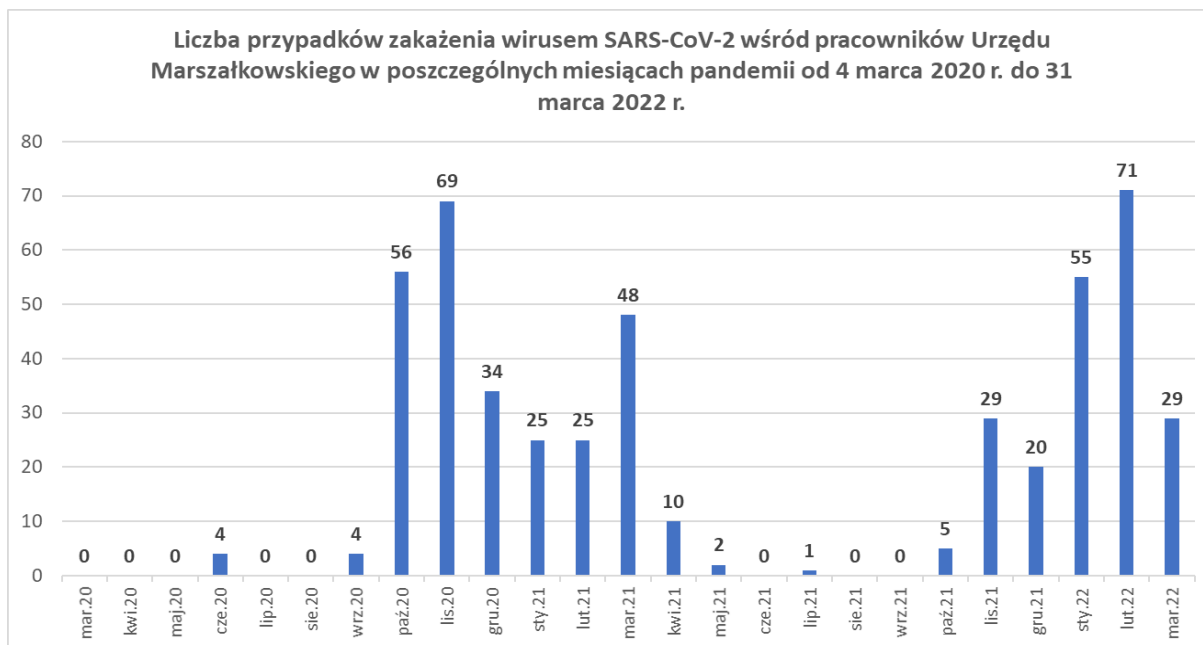
⁶⁷ Głównego Inspektora Sanitarnego.

W 2020 r. zachorowania w Urzędzie rozpoczęły się w drugim półroczu, a ich największa skala była w IV kwartale (wrzesień-grudzień) – 159 zachorowań.

W 2021 r. najwięcej zachorowań odnotowano w I kwartale (styczeń-marzec) – 98 zachorowań.

Istotne jest także porównanie zachorowań do momentu rozpoczęcia szczepień powszechnych i od momentu pierwszych, „pełnych szczepień” (dwa tygodnie po 2 dawce szczepień – maj/czerwiec).

- Zachorowania do pierwszych szczepień (od 2020 do V 2021) – 275;
- zachorowania od szczepień powszechnych (maj 2021 – grudzień 2021) – 55.

Rysunek 36. Liczba przypadków zakażenia wirusem SARS-CoV-2 wśród pracowników Urzędu Marszałkowskiego w poszczególnych miesiącach pandemii od 4 marca 2020 r. do 31 marca 2022 r.

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie danych Departamentu Organizacyjnego

W związku z pandemią Covid-19 podtrzymano zwiększoną częstotliwość w obszarze dezynfekcji i sprzątnięcia pomieszczeń (w tym zwiększenie częstości dezynfekcji klamek), dokonywania zakupów specjalistycznego sprzętu i środków ochrony osobistej. Nastąpił wzrost kosztów zakupu środków ochrony osobistej (maseczki, rękawiczki) oraz środków dezynfekujących (środki wirusobójcze). Zlecano również cotygodniową dezynfekcję budynków Urzędu Marszałkowskiego środkami wirusobójczymi i bakterioobójczymi.

Wnikliwa analiza organizacji pracy i dostosowywanie jej do aktualnych uwarunkowań związanych z aktualnym stanem epidemii umożliwiła utrzymywanie poziomu zakażeń w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego na akceptowalnym poziomie, przy jednoczesnym minimalizowaniu wpływu pandemii na poziom realizowanych zadań. Dodatkowo bardzo dużo uwagi poświęcono na promocję szczepień wśród pracowników Urzędu Marszałkowskiego i jednostek podległych.

5 Podsumowanie

Raport o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 r. jest czwartą edycją raportu o stanie województwa, którego obowiązek sporządzenia wynika z art. 34a ustawy o samorządzie województwa. Jest to jednocześnie pierwsze opracowanie, dotyczące realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, która została przyjęta 21 grudnia 2020 r. uchwałą nr XXVIII/399/20 przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego i zaczęła obowiązywać z dniem 1 stycznia 2021 r. Wskazać należy jednak, że monitorowanie realizacji ustaleń *Strategii*, zgodnie z przyjętym w dniu 27 października 2021 r. przez Zarząd Województwa uchwałą nr 42/1763/21, *Planem realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, odbywa się na dwóch poziomach. Pierwszy z nich dotyczy *Monitoringu zmian stanu rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego (realizowanego rocznym Raportem wskaźnikowym)*, a drugi *Monitoringu stanu realizacji ustaleń Strategii Przyspieszenia 2030+ podlegających bezpośredniej realizacji (realizowanego rocznym Raportem z bezpośredniej realizacji ustaleń Strategii, tj. integralną częścią raportu o stanie województwa)*.

Niniejszy *Raport* stanowi podsumowanie najważniejszych działań Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2021 roku, które z jednej strony zostały ujęte poprzez zaprezentowanie zastosowanych instrumentów polityki rozwoju (rozdział 2), a z drugiej strony poprzez pogrupowanie realizowanych zadań według celów głównych *Strategii* (rozdział 4). Zarząd Województwa realizował swoje zadania przy pomocy sprawnie zarządzanego systemu administracji Urzędu Marszałkowskiego oraz podległych mu jednostek organizacyjnych.

Podkreślić należy, że w stosunku do raportu ubiegłorocznego, zasadniczym zmianom nie uległ schemat konstrukcji dokumentu oraz przyjęta konwencja charakterystyki poszczególnych zagadnień. Podobnie, niezmienny w treści dokumentu element, stanowią komentarze zawierające informacje o oddziaływaniu pandemii Covid-19 na organizację i stopień realizacji określonych działań przez Zarząd Województwa w 2021 roku. Nową treścią w *Raporcie* są natomiast wskazania najważniejszych wartości/efektów zadań realizowanych w danym obszarze przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego – rozpoczynające charakterystykę poszczególnych zagadnień.

W procesie prowadzenia polityki rozwoju, rok 2021 był przede wszystkim okresem intensywnych prac nad przygotowaniem dokumentów służących prowadzeniu tej polityki. Dotyczy to nie tylko prac nad *Programem regionalnym: Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027*, które doprowadziły do przyjęcia pierwszego projektu dokumentu, ale także prac mających na celu operacjonalizację, a w części – także rozpoczęcie realizacji, poszczególnych ustaleń *Strategii Przyspieszenia 2030+*, przyjętej zaledwie kilka dni przed rozpoczęciem analizowanego w tym *Raporcie* roku 2021. O tyle jest to więc rok szczególny – bowiem oprócz realizacji standardowych zadań, był poświęcony także na przygotowanie realizacji zadań nowych.

Organizacja pracy w roku 2021, odbywała się w dużej mierze poprzez kontynuację wdrożonego w 2020 r. sprawnego systemu zarządzania w Urzędzie Marszałkowskim, dostosowywanego do dynamicznie zmieniającej się sytuacji epidemicznej. Należy zwrócić jednak uwagę, że powszechna dostępność szczepień przeciwko Covid-19, skutkowałą zdecydowanie większą niż w 2020 roku możliwością organizacji wydarzeń w trybie stacjonarnym bądź hybrydowym, co z pewnością w znacznej mierze podniosło skuteczność uzyskiwania określonych efektów rozwojowych. Warto podkreślić, że w 2021 roku organizacja wydarzeń w formule zdalnej lub hybrydowej najczęściej była uwzględniona już na etapie ich planowania. O ile więc w roku 2020 wynikała z zaskoczenia nagłą sytuacją i była próbą ratowania możliwości organizacji danego wydarzenia, to w roku 2021 najczęściej była już działaniem planowym. Dlatego też oddziaływanie pandemii na realizację zadań Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2021 roku było wyraźnie mniejsze, niż w 2020 i w największej mierze dotyczyło tych aspektów, w których bezpośredni kontakt był nieodzowny, a sytuacja epidemiczna (rozwijająca się falowo) w danym momencie była bardzo niesprzyjająca. Nie zmienia to jednak faktu, że pomimo działań dostosowawczych, realizacja części zadań na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego województwa nadal pozostawała uzależniona od aktualnych warunków epidemicznych.

Niezależnie od zmieniającej się w 2021 r. sytuacji epidemicznej, praca departamentów Urzędu oraz podległych Zarządowi Województwa jednostek organizacyjnych przebiegała bez zakłóceń. Zarząd Województwa realizował swoje zadania uwzględniając pojawiające się ograniczenia i dostosowując do nich odpowiednio swoje działania w poszczególnych obszarach. Kontynuowano również wdrażanie Marszałkowskiego Pakietu Antykryzysowego, czyli samorządowego wojewódzkiego programu przeciwdziałania pandemii Covid-19 oraz łagodzenia jej skutków w sferze społeczno-gospodarczej.

Z pewnością trudno przewidywalne będą skutki pandemii Covid-19 w następnych latach z uwagi na stale zmieniającą się sytuację epidemiczną. Przebieg pandemii cechują okresy „nasilen” o różnej długości trwania, determinujące zróżnicowany stopień obostrzeń i restrykcji regulujących funkcjonowanie gospodarki. Bezdyskusyjnie, pewne formy organizacji pracy, które zostały zastosowane w okresie pandemii jako środek zapobiegawczy, będą stosowane także po jej zakończeniu jako sposoby usprawnienia organizacji pracy. Elastyczność w realizacji zadań w zależności od zmieniających się uwarunkowań, typowa dla okresu pandemii, będzie na pewno nieodłącznym elementem funkcjonowania administracji Samorządu Województwa w kolejnych latach.

Załącznik nr 1 – Szczegółowe informacje nt. realizacji projektów kluczowych *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* w ramach poszczególnych celów głównych

Wyjaśnienia do poszczególnych tabel zawierających opis realizacji projektów kluczowych:

1. Wszelkie informacje dotyczące realizacji projektów kluczowych dotyczą **stanu na 31 grudnia 2021 r.**;
2. Wskazane nazwy **Podmiotów przedstawiających informację** podane są zgodnie ze stanem na 31 grudnia 2021 r.;
3. **Kategoria ważności** – Zgodnie z §25 *Planu realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* ustala się następujące kategorie ważności dla projektów kluczowych, za których realizację odpowiada Samorząd Województwa: kategoria A – najwyższy priorytet, zadanie powinno być wykonane bez zbędnej zwłoki, kategoria B – wysoki priorytet, zadanie powinno być wykonane możliwie szybko, kategoria C – umiarkowany priorytet. Dodatkowo zgodnie z §30 ww. *Planu* ustala się następujące kategorie ważności dla projektów kluczowych, za których realizację odpowiada administracja rządowa: kategoria AR – realizacja projektu jest niezbędna lub szczególnie sprzyjająca dla osiągnięcia zamierzonych celów *Strategii*, kategoria BR – realizacja projektu jest bardzo ważna dla osiągnięcia zamierzonych celów *Strategii*, kategoria CR – realizacja projektu wydatnie sprzyja osiągnięciu zamierzonych celów *Strategii*. Projekty kluczowe realizowane:
  - samodzielnie przez Samorząd Województwa (łącznie 94) zaznaczone są w niniejszych tabelach kolorem czerwonym;
  - samodzielnie przez administrację rządową (łącznie 33) zaznaczone są w niniejszych tabelach kolorem szarym;
  - wspólnie przez Samorząd Województwa i administrację rządową (łącznie 6) zaznaczone są w niniejszych tabelach kolorem niebieskim;
  - projekt kluczowy nr 429, którego realizator będzie zależny od przyszłych ustaleń, został zaznaczony w niniejszych tabelach kolorem żółtym;
4. **Stan prac nad projektem kluczowym** – Zgodnie z §62 *Planu realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* w zakresie realizacji projektów kluczowych, za których realizację odpowiada Samorząd Województwa, ustala się następujące etapy zaawansowania prac: etap zero – prace nie zostały rozpoczęte, etap I – prace w fazie przygotowawczej, etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej, etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej, etap IV – prace zostały zakończone, projekt kluczowy został zrealizowany;
5. **Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu** – Ocena prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka na etapie przygotowania projektu do realizacji (etap zero lub I) oraz na etapie realizacji projektu (etap II lub III): brak ryzyka, raczej nie wystąpi – ryzyko niewielkie lub średnie, raczej wystąpi – ryzyko duże, wystąpienie pewne lub niemal pewne – ryzyko bardzo duże.

Tabela 27. Szczegółowe informacje nt. realizacji projektów kluczowych *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* w ramach poszczególnych celów głównych

101. Powołanie Politechniki Bydgoskiej na bazie Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Biuro Programowania i Monitorowania Rozwoju Województwa
Kategoria ważności	AR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap IV
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	W lutym 2021 r. Rektor Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy skierował do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki wniosek o wszczęcie prac legislacyjnych nad projektem ustawy o zmianie nazwy Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego na Politechnikę Bydgoską. Do wniosku dołączono uchwały: nr 4/455 Senatu Uczelni z dnia 24 lutego 2021 r. oraz nr 7/2021 Rady Uczelni z dnia 16 lutego 2021 r. podjęte w przedmiocie zmiany nazwy uczelni. 26 lutego 2021 r. minister ds. szkolnictwa wyższego i nauki zaakceptował ww. wniosek i skierował go do prac legislacyjnych. 20 maja 2021 r. Sejm przyjął ustawę o zmianie nazwy Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy na Politechnikę Bydgoską im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich – z dniem 1 września 2021 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1141).
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
102. Powołanie Publicznej Uczelni Zawodowej w Grudziądzu	
Podmiot przedstawiający informację	Wojskowe Zakłady Uzbrojenia S.A.
Kategoria ważności	AR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I

Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Opracowano wnioski o utworzenie Publicznej Uczelni Zawodowej oraz utworzenie kierunku mechatronika, które w czerwcu 2020 r. zostały przekazane do Ministerstwa Edukacji i Nauki. Ze względu na brak siedziby przyszłej uczelni wnioski złożone do ww. Ministerstwa nie uzyskały pozytywnej opinii. W sierpniu 2020 r. Prezes Wojskowych Zakładów Uzbrojenia podpisał z Prezydentem Miasta Grudziądza umowę dotyczącą udostępnienia dla Publicznej Uczelni Zawodowej obiektów sportowych, dydaktycznych i laboratoryjnych. Obiekty udostępnione przez Miasto będą wykorzystywane przez uczelnię podczas remontu docelowej siedziby szkoły oraz częściowo po jego zakończeniu. Zabezpieczono środki własne w kwocie 75 000 zł na realizację projektu w 2022 r. Środki mają być przeznaczone na działania związane z projektem, m.in.: opracowanie niezbędnej dokumentacji, ocena konserwatora, architekta, ewentualne czynności związane z projektem remontu budynku. Prowadzono prace związane z doprecyzowaniem wniosków złożonych do Ministerstwa Edukacji i Nauki w 2020 r. w sprawie utworzenia Publicznej Uczelni Zawodowej oraz uruchomienia kierunku mechatronika.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Trudności z naborem wysokiej klasy kadry dydaktycznej zgodnie z wymogami MEiN – ryzyko niewielkie. Uzyskanie dofinansowania w kwocie nieodpowiadającej potrzebom – ryzyko średnie.
103. „Kujawsko-Pomorskie Centra Innowacyjnej Edukacji”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Kategoria ważności	A
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych w związku z brakiem zgody na wpisanie projektu do programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 ze względu na planowane do pozyskania ograniczone środki finansowe – ryzyko bardzo duże.
104. „Młyn Energii” w Grudziądzu	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Kategoria ważności	A
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Prace nad projektem rozpoczęły się przejściem przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego obiektu Młyna Górnego od Gminy Miasto Grudziądz, następnie opracowano inwentaryzację budowlaną oraz dokumentację konserwatorską – badania architektoniczne dla obiektu, a także opracowano kwerendę źródłową. W 2021 r. wyłoniono Wykonawcę opracowania koncepcji oraz kompletnej dokumentacji projektowo-kosztorysowej wraz z uzyskaniem decyzji pozwolenia na budowę i pełnieniem funkcji nadzoru autorskiego dla obiektu Młyna Górnego w Grudziądzu. Termin przekazania dokumentacji – wrzesień 2022 r. W 2021 r. Zarządzeniem Marszałka Województwa została powołana Grupa Robocza do opracowania koncepcji funkcjonowania i zakresu działalności przyszłej instytucji „Młyn Energii” w Grudziądzu. Ponadto został złożony wniosek o dofinansowanie projektu w ramach Działania 6.5 Rozwój potencjału endogenicznego regionu, który został zakwalifikowany do dofinansowania.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
105. Rodzinne Centrum Wiedzy i Rozrywki „Energia Włocławka”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Złożono fiszkę projektową do FEKP.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych – ryzyko niewielkie.
106. Centrum Geologii i Laboratorium Bursztynu w Inowrocławiu	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Złożono fiszkę projektową do FEKP.

Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych – ryzyko niewielkie.
107. „Centrum Edukacji Astronomicznej”⁶⁸	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Kategoria ważności	A
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Złożono fiszkę projektową do FEKP.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych – ryzyko niewielkie.
108. Program powszechnej dwujęzyczności w przedszkolach funkcjonujących w województwie kujawsko-pomorskim⁶⁹	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	W ramach prac przygotowawczych nad projektem „Dwujęzyczne przedszkolaki Kujaw i Pomorza” zorganizowano szkolenie dla pracowników Departamentu Edukacji oraz Kujawsko-Pomorskich Centrów Edukacji Nauczycieli dotyczące założeń i specyfiki programu wychowania dzieci w dwujęzyczności. Nawiązano współpracę z Kujawsko-Pomorskimi Centrami Edukacji Nauczycieli, które będą realizatorami 2 zadań w projekcie. Obecnie rozpoczyna się cykl szkoleń dla przedstawicieli Placówek Wychowania Przedszkolnego oraz ich organów prowadzących, w ramach których zaprezentowane zostaną główne założenia Programu Powszechnej Dwujęzyczności. Szkolenia te będą jednocześnie pierwszą formą promocji niniejszego projektu i zapowiedzią jego realizacji. Przeprowadzona zostanie również szczegółowa diagnoza placówek, na podstawie której tworzone będą szczegółowe założenia projektu.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych – ryzyko niewielkie. Brak ogłoszenia konkursu – ryzyko niewielkie.
109. „Kujawsko-Pomorskie Programy Stypendialne” – Humaniści na start, Prymus Pomorza i Kujaw oraz Zawodowe Talenty Kujaw i Pomorza⁷⁰	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Kategoria ważności	A
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Złożono fiszki projektowe do FEKP dla poszczególnych programów stypendialnych.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych – ryzyko niewielkie. Brak ogłoszenia trybu pozakonkursowego – ryzyko niewielkie.
110. „Kujawsko-Pomorski Fundusz Stypendialny”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czochralskiego sp. z o.o.
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Opracowano koncepcję i wstępny regulamin Funduszu. Rozpoczęto konsultacje z Zarządem Województwa w zakresie finansowania pierwszej edycji stypendiów. Podjęto rozmowy w sprawie montażu finansowego dla realizacji projektu. Dotychczas zrealizowane działania w zakresie projektu umożliwiają podjęcie kolejnych kroków celem uruchomienia pierwszej edycji Funduszu w roku 2022.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Ograniczone środki finansowe – ryzyko duże. Małe zainteresowanie ze strony potencjalnych stypendystów – ryzyko niewielkie.
111. Promocja nauk ścisłych wśród dzieci i młodzieży	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
112. „Klucz do uczenia III” – program zajęć dodatkowych dla uczniów szkół podstawowych w województwie kujawsko-pomorskim	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Edukacji

⁶⁸ Nazwa projektu podana przez podmiot przedstawiający informację: „Międzynarodowe Centrum Astronomii”.

⁶⁹ Nazwa projektu podana przez podmiot przedstawiający informację: „Dwujęzyczne Przedszkolaki Kujaw i Pomorza (2 edycje)”.

⁷⁰ Informacje przedstawione w niniejszej fiszce dotyczą wszystkich trzech programów stypendialnych, tj. *Humaniści na start, Prymus Pomorza i Kujaw oraz Zawodowe Talenty Kujaw i Pomorza*.

	Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
<i>Kategoria ważności</i>	A
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Złożono fiszkę projektową do FEKP.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak środków finansowych – ryzyko średnie. Brak ogłoszenia naboru w trybie pozakonkursowym – ryzyko średnie.
113. „Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa”	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Edukacji Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap I
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Złożono fiszkę projektową do FEKP.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak środków finansowych – ryzyko niewielkie.
114. „E-edukacja 2.0”	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Cyfryzacji
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Departament dokonał zgłoszenia propozycji projektu do wyboru w trybie niekonkurencyjnym w grudniu 2021 r. pn.: „Kujawsko-Pomorska e-edukacja 3.0”.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Ryzyko wydłużenia prac przygotowawczych ze względu na przebieg pandemii covid-19 (raczej wystąpi) – ryzyko duże.
115. Budowa i wdrożenie rozwiązań systemowych w obszarze doradztwa zawodowego dla uczniów szkół wszystkich szczebli kształcenia	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap I
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Przeprowadzono prace koncepcyjne dotyczące założeń merytorycznych projektu. Sporządzono fiszkę projektową do FEKP. Przeprowadzono badanie ankietowe wśród dyrektorów szkół podstawowych i średnich z regionu, a także wśród doradców zawodowych pracujących w szkołach podstawowych i średnich na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Opóźnienia w przygotowywaniu projektu związane z długotrwałym procesem uzgodnień ostatecznej wersji FEKP i wyboru projektów realizowanych w trybie niekonkurencyjnym oraz wciąż trwającymi pracami legislacyjnymi nad ustawą o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w latach 2021-2027 – ryzyko duże. Brak finansowania realizacji projektu w ramach FEKP – ryzyko niewielkie.
116. „W Kujawsko-Pomorskiem Mówisz-masz – szkolenia językowe dla osób dorosłych 2.0”	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Edukacji Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Nie dotyczy.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak możliwości aplikowania o środki finansowe w związku z linią demarkacyjną – ryzyko bardzo duże.
117. „Oko na szkołę” – program bezpieczeństwa dla kujawsko-pomorskich szkół	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Edukacji Wydział Innowacyjnych Projektów Edukacyjnych
<i>Kategoria ważności</i>	C
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Nie dotyczy.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak środków finansowych – ryzyko bardzo duże.
201. Aktywizacja dzieci i młodzieży	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Wydział Koordynacji RLKS
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Opracowano formularz zgłoszeniowy dla propozycji projektu w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027.

Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak możliwości sfinansowania projektu z programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 – ryzyko średnie. Trudności w przygotowaniu wniosku aplikacyjnego oraz zatwierdzeniu go do dofinansowania – ryzyko średnie.
202. „Kujawsko-Pomorska Akademia Kompetencji”	
Podmiot przedstawiający informację	Wydział Koordynacji RLKS
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Opracowano formularz zgłoszeniowy dla propozycji projektu w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak możliwości sfinansowania projektu z programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 – ryzyko średnie. Trudności w przygotowaniu wniosku aplikacyjnego oraz zatwierdzeniu go do dofinansowania – ryzyko średnie.
203. Włączenie Regionalnego Specjalistycznego Szpitala im. W. Biegańskiego w Grudziądzu do sieci regionalnych szpitali wielospecjalistycznych zarządzanych przez województwo	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Zdrowia
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Negatywna ocena projektu porozumienia z Miastem Grudziądem w sprawie przejęcia Regionalnego Szpitala Specjalistycznego w Grudziądzu przez radnych województwa z uwagi na jego stan zadłużenia – ryzyko duże.
204. „Ćwiczenie ma znaczenie – aktywność fizyczna receptą na choroby cywilizacyjne”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki Wydział Kultury Fizycznej i Sportu
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych na realizację zadania – ryzyko średnie.
205. Realizacja i koordynacja działań z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia w województwie kujawsko-pomorskim	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Zdrowia
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	<p>W roku sprawozdawczym przeprowadzono szereg działań informacyjnych i edukacyjnych, czynnie włączając do współpracy jednostki lokalne, samorządy, podmioty lecznicze z terenu całego województwa, a nawet osoby publiczne i lokalnych przedsiębiorców.</p> <p>W ramach projektu w 2021 r. przeprowadzone zostały rozległe badania diagnostyczne w ramach profilaktyki oraz współpracy z samorządami lokalnymi na rzecz upowszechniania wiedzy o zachowaniach prozdrowotnych, znalazły się wśród nich:</p> <p>programy polityki zdrowotnej finansowane z budżetu Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: „Kujawsko-Pomorski Program Badań Przesiewowych w Kierunku Tętniaka Aorty Brzuszej”, „Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim”, „Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim”, programy polityki zdrowotnej realizowane ze środków unijnych w ramach RPO WKP na lata 2014-2020: „Program profilaktyczny ukierunkowany na wczesne wykrywanie nowotworu jelita grubego dla osób zagrożonych przerwaniami aktywności zawodowej”, „Ogólnopolski Program Wczesnego Wykrywania Raka Płuca (WWRP) za Pomocą Niskodawkowej Tomografii Komputerowej (NDTK) – połączenie prewencji wtórnej z pierwotną w celu poprawy świadomości dotyczącej raka płuca wśród społeczeństwa i personelu ochrony zdrowia na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”, „Program profilaktyki WZW B i C w województwie kujawsko-pomorskim”.</p> <p>W ramach realizacji projektu Departament Zdrowia w 2021 r. koordynował i czynnie włączał się w wiele akcji o charakterze edukacyjnym, informacyjnym i profilaktycznym na terenie naszego województwa, m.in.:</p> <p>współorganizacja XX Ogólnopolskiej Konferencji Medycyny Paliatywnej HOSPICIUM 2021, XVIII Ogólnopolskiego Forum Onkologii i Psychiatrii oraz II Forum Ratownictwa Medycznego i Pielęgniarstwa Ratunkowego, włączono się w organizację „VI Kujawsko-Pomorskiego Forum Psychiatrii Środowiskowej”,</p>

	<p>współorganizowano seminarium pt. „Bezpieczeństwo społeczno-gospodarcze województwa kujawsko-pomorskiego w warunkach pandemii Covid-19”, zorganizowano akcję „Mikołajki z NADZIEJĄ na lepszy oddech”, w ramach kampanii edukacyjnej zlecono m.in. produkcję i emisję 5 odcinków programów telewizyjnych „Wspólna sprawa”, na antenie pasma regionalnego TVP Bydgoszcz,</p> <p>włączono się w kampanię informacyjno-edukacyjną realizowaną przez Polska Press Sp. z o.o. oddział w Bydgoszczy pn. „Siła KobieTY”.</p> <p>Realizacja projektu kluczowego polegała także na przygotowaniu, koordynacji, realizacji i kontroli zadań w ramach otwartych konkursów ofert na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w 2021 r. w zakresie promocji i ochrony zdrowia: nr 10/2021 pn. „Ochrona i promocja zdrowia” oraz nr 16/2021 pn. „Ochrona zdrowia psychicznego”.</p> <p>W ramach koordynacji i realizacji działalności w sferze profilaktyki uzależnień zrealizowano:</p> <p>w ramach <i>Wojewódzkiego programu przeciwdziałania narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2021-2025</i> przeprowadzono otwarty konkurs ofert dla podmiotów prowadzących działalność w sferze pożytku publicznego pn. „Przeciwdziałanie narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim”,</p> <p>w ramach <i>Wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2021-2025</i>: przeprowadzono otwarty konkurs ofert dla podmiotów prowadzących działalność w sferze pożytku publicznego pn. „Rozwiązywanie problemów alkoholowych w województwie kujawsko-pomorskim”,</p> <p>przeprowadzono otwarty konkurs ofert dla podmiotów prowadzących działalność w sferze pożytku publicznego pn. „Aktywizacja środowisk wiejskich w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii”, sfinansowano działania lecznicze realizowane przez Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Toruniu (WOTUiW), sfinansowano zadania związane z modernizacją infrastruktury WOTUiW w celu zapewnienia odpowiednich warunków świadczenia usług szeroko pojętej terapii uzależnień.</p> <p>Ponad powyższe przez cały okres sprawozdawczy na bieżąco koordynowano współpracę z 31 partnerami, podmiotami leczniczymi z terenu całego województwa, tj.: szpitalami powiatowymi, gminnymi i miejskimi, szpitalami klinicznymi oraz zakładami opieki zdrowotnej, dla których podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa w ramach dwóch projektów: „Ograniczenie negatywnych skutków COVID-19 poprzez działania profilaktyczne i zabezpieczające skierowane do służb medycznych” oraz „Doposażenie szpitali w województwie kujawsko-pomorskim związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19”.</p> <p>Istotnym działaniem realizowanym w 2021 r. w ramach realizacji projektu kluczowego jest przeprowadzenie szeroko zakrojonych konsultacji, analiz i badań własnych, w wyniku których powstała lista badań profilaktyki zdrowotnej, jakie byłyby najistotniejsze do wdrożenia wśród mieszkańców naszego województwa. Zdiagnozowane potrzeby będą stanowiły podstawę realizacji działań w przyszłości w zakresie profilaktyki zdrowotnej.</p> <p>Ponadto na stronie internetowej Urzędu w zakładce „Zdrowie” przez cały rok, sukcesywnie publikowane są artykuły traktujące o ważnych problemach zdrowotnych, przybliżające specyfikę istotnych zagadnień związanych ze zdrowiem oraz promujących właściwy styl życia i wskazujących możliwości rozwiązywania problemów zdrowotnych. Podczas ważnych dni dla promocji zdrowia zamieszczane były informacje traktujące o danym schorzeniu (m.in. Światowy Dzień Zespołu Downa, Europejski Dzień Mózgu, Dzień Walki z Cukrzycą, Międzynarodowy Dzień Solidarności z osobami Uzależnionymi) – w sumie 22 publikacje.</p>
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	<p>Brak środków na realizację zadań – ryzyko średnie (w przypadku środków UE).</p> <p>Brak współpracy ze strony samorządów lokalnych – ryzyko niewielkie.</p> <p>Brak uczestników zadań – ryzyko niewielkie.</p> <p>Panująca pandemia Covid-19 – nieprzewidziane sytuacje, możliwość wprowadzenia obostrzeń – ryzyko średnie.</p>
206. „E-zdrowie 3.0”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Cyfryzacji
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Departament dokonał zgłoszenia propozycji projektu do wyboru w trybie niekonkurencyjnym w grudniu 2021 r.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Ryzyko wydłużenia prac przygotowawczych ze względu na zaangażowanie partnerów projektu tj. jednostek ochrony zdrowia w walkę z pandemią covid-19 – ryzyko bardzo duże.
207. „Obserwatorium Pomocy i Integracji Społecznej”	

Podmiot przedstawiający informację	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Przedłużające się procedury związane z przyjęciem, a następnie wdrażaniem zapisów programu FERS – ryzyko bardzo duże. Brak uwzględnienia komponentu badawczego jako obszaru do dofinansowania w ramach środków FERS – ryzyko niewielkie.
208. Koordynacja rozwoju ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim	
Podmiot przedstawiający informację	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	<p>W ramach realizacji zadania „Współpraca na rzecz rozwoju i integracja sektora ekonomii społecznej”: zorganizowano spotkania sieciujące podmioty ekonomii społecznej PES oraz ośrodki wsparcia ekonomii społecznej OWES, koordynowano działania związane z „mechanizmem zakupów interwencyjnych” (zakup produktów i usług w PES przez OWES w związku z przeciwdziałaniem skutkom wystąpienia COVID-19 i nieodpłatne przekazywanie ich instytucjom pomocowym), świadczone doradztwo w zakresie stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, zorganizowano warsztaty dla kadry jednostek samorządu terytorialnego, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, PES i OWES, zorganizowano krajowe wizyty studyjne, przeprowadzono działania animacyjne w zakresie wzmocnienia współpracy pomiędzy sektorem ekonomii społecznej a adm. publiczną, a także zapisów dot. ekonomii społecznej w dokumentach strategicznych i programowych JST.</p> <p>W ramach realizacji zadania „Upowszechnianie ekonomii społecznej i reprezentowanie sektora ES”: opracowywano projekt „Kujawsko-Pomorskiego Programu na Rzecz Ekonomii Społecznej na lata 2021-2030”, zorganizowano świąteczne targi wystawiennicze podmiotów ekonomii społecznej w wersji online oraz w formie stacjonarnej, zorganizowano konkurs wiedzy o ekonomii społecznej dla uczniów szkół średnich, przeprowadzono panel tematyczny nt. ekonomii społecznej w ramach Forum Gospodarczego „Welcomomy Forum In Toruń”, organizowano pracę Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej (zorganizowano posiedzenia i spotkania zespołów roboczych), przeprowadzono 11. Kujawsko-Pomorskie Forum Ekonomii Społecznej w formule międzynarodowej, w ramach którego przyznano wyróżnienia w obszarze ekonomii społecznej, zorganizowano „Biznesowy lunch z ekonomią społeczną”, nawiązano współpracę z uczelniami wyższymi w zakresie organizacji praktyk studenckich w PES, prowadzono i zmodyfikowano portal regionalnej ekonomii społecznej www.es.rops.torun.pl</p> <p>Zaplanowanie działania zostały zrealizowane w stopniu wysokim (wydatkowanie w ponad 90%). Ze względu na obostrzenia związane z pandemią COVID-19 część spotkań i wydarzeń zorganizowano w trybie zdalnym online oraz odstąpiono od realizacji wizyty studyjnej zagranicznej. Projekt jest realizowany od 01.01.2019. Przewidywany termin zakończenia realizacji – 30.06.2023 (ponad 66% założonego czasu realizacji projektu).</p> <p>W ramach realizacji zadania „Współpraca na rzecz rozwoju i integracja sektora ekonomii społecznej”: zawiązano sieć PES z branży turystycznej, zorganizowano spotkania sieciujące podmioty ekonomii społecznej PES oraz ośrodki wsparcia ekonomii społecznej OWES, koordynowano działania związane z „mechanizmem zakupów interwencyjnych” (zakup produktów i usług w PES przez OWES w związku z przeciwdziałaniem skutkom wystąpienia COVID-19 i nieodpłatne przekazywanie ich instytucjom pomocowym), świadczone doradztwo w zakresie stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, zorganizowano warsztaty dla kadry jednostek samorządu terytorialnego JST, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, PES i OWES, zorganizowano krajowe wizyty studyjne, przeprowadzono działania animacyjne w zakresie wzmocnienia współpracy pomiędzy sektorem ekonomii społecznej a adm. publiczną, a także zapisów dot. ekonomii społecznej w dokumentach strategicznych i programowych JST.</p> <p>W ramach realizacji zadania „Upowszechnianie ekonomii społecznej i reprezentowanie sektora ES”: realizowano „Kujawsko-Pomorskiego Programu na Rzecz Ekonomii Społecznej do roku 2020”, opracowywano projekt „Kujawsko-Pomorskiego Programu na Rzecz Ekonomii Społecznej na lata 2021-2030”, zorganizowano targi wystawiennicze podmiotów ekonomii społecznej w wersji online oraz w formie stacjonarnej, zorganizowano konkursy wiedzy o ekonomii społecznej dla uczniów szkół średnich, przeprowadzono panele tematyczne nt. ekonomii społecznej w ramach Forów Gospodarczych „Welcomomy Forum In Toruń”, organizowano pracę Regionalnego Komitetu</p>

	Ekonomii Społecznej I kadencji (zorganizowano posiedzenia i spotkania zespołów roboczych oraz wizyty studyjne krajową i zagraniczną), powołano i organizowano pracę Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej II kadencji (zorganizowano posiedzenia i spotkania zespołów roboczych), przeprowadzono Kujawsko-Pomorskie Fora Ekonomii Społecznej w formule międzynarodowej, w ramach których przyznano wyróżnienia w obszarze ekonomii społecznej, zorganizowano „Biznesowy lunch z ekonomią społeczną”, nawiązano współpracę z uczelniami wyższymi w zakresie organizacji praktyk studenckich w PES, prowadzono i zmodyfikowano portal regionalnej ekonomii społecznej www.es.rops.torun.pl
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Zmieniająca się dynamicznie sytuacja społeczno-gospodarcza spowodowana pandemią COVID-19 mająca wpływ na realizację poszczególnych zadań projektowych – ryzyko bardzo duże.
209. Koordynacja rozwoju usług społecznych w województwie kujawsko-pomorskim	
Podmiot przedstawiający informację	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Opracowano fiszkę projektową wg załącznika nr 1 do Zasad identyfikacji projektów do wyboru w trybie niekonkurencyjnym, w tym projektów o znaczeniu strategicznym. Opracowano diagnozę, cel projektu, grupy docelowe, zadania, budżet i harmonogram realizacji projektu.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
210. Regionalny klaster usług społecznych i zdrowotnych w Chełmnie	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Spraw Społecznych i Zdrowia
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Zgodnie z naborem formularzy zgłoszeniowych dla propozycji projektu prowadzonym na podstawie Zasad identyfikacji projektów do wyboru w trybie niekonkurencyjnym, w tym projektów o znaczeniu strategicznym w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027 stanowiących załącznik do uchwały Nr 41/1731/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 października 2021 r. do Departamentu Funduszy Europejskich została przedłożona fiszka z propozycją projektu o znaczeniu strategicznym (zgodnie z wykazem projektów kluczowych w SRW2030+). Termin naboru fiszek upłynął w dniu 03.12.2021 r. Obecnie trwa weryfikacja fiszek pod kątem zgodności. Do dnia sporządzenia informacji sprawozdawczej nie zakończono oceny fiszek projektowych.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Z uwagi na trwającą ocenę założeń projektu przez Departament Funduszy Europejskich na tym etapie zidentyfikowano ryzyko niezgodności założeń merytorycznych z zakresem interwencji możliwym do dofinansowania w ramach FEKP na lata 2021-2027. Istnieje zatem duże ryzyko konieczności ponownej analizy zakresu projektu i wypracowania nowej koncepcji funkcjonowania i zakresu działania Regionalnego klastra usług społecznych i zdrowotnych w Chełmnie – ryzyko duże.
211. Projekt wsparcia rodziny, dzieci i młodzieży w oparciu o doświadczenia ROPS w Toruniu z uwzględnieniem zaangażowania poradni psychologiczno-pedagogicznych	
Podmiot przedstawiający informację	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Opracowano fiszki projektowe wg załącznika nr 1 do Zasad identyfikacji projektów do wyboru w trybie niekonkurencyjnym, w tym projektów o znaczeniu strategicznym. Opracowano diagnozę, cele projektów, które są elementem wiązki, grupy docelowe projektów, zadania, budżet i harmonogram realizacji projektów.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
212. „Kujawsko-Pomorska Teleopieka”	
Podmiot przedstawiający informację	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu
Kategoria ważności	A
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III

Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	<p>Prowadzenie rekrutacji uczestników do projektu na terenie 78 gmin – partnerów projektu. W II i III kwartale 2021 r. realizatorzy po stronie gmin – Ośrodki Pomocy Społecznej przyjmowały wnioski od osób zainteresowanych udziałem w projekcie, dokonywały kwalifikacji uczestników (łącznie ok. 2100 osób), a następnie pomagały wypełniać i kompletować dokumentację osób zakwalifikowanych, niezbędną do prawidłowego świadczenia usługi teleopieki. 02.09.2021 r. miało miejsce oficjalne otwarcie Kujawsko-Pomorskiego Telecentrum i uruchomienie usługi teleopieki dla potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. Telecentrum prowadzone jest przez Partnera nr 1 – Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych Conectio sp. z o.o. Przeprowadzono rekrutację uczestników do projektu na terenie 78 gmin – partnerów projektu.</p> <p>Utworzono Kujawsko-Pomorskie Telecentrum, oraz świadczone usługę teleopieki dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Rozpoczęto prace nad postępowaniem na świadczenie usług pomocy sąsiedzkiej i wolontariatu opiekuńczego.</p>
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
213. Powołanie Filharmonii Kujawskiej we Włocławku	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Miasto Włocławek przedstawiło Samorządowi Województwa trzy propozycje lokalizacji Filharmonii Kujawskiej. Działki te stanowią własność miejską. Przeprowadzono wizję lokalną wskazanych miejsc powstania inwestycji.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Niewystarczający stan zaawansowania prac dotyczących powstania i finansowania projektu – ryzyko duże. Zapewnienie źródeł finansowania inwestycji – ryzyko duże.
214. „Kujawsko-Pomorskie – rozwój poprzez kulturę”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Promocji Wydział Promocji Projektów Unijnych
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
215. „Kultura w zasięgu 3.0”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Cyfryzacji
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Departament dokonał zgłoszenia propozycji projektu do wyboru w trybie niekonkurencyjnym w grudniu 2021 r.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Ryzyko wydłużenia prac przygotowawczych ze względu na przebieg pandemii covid-19 – ryzyko duże.
216. „Kujawsko-Pomorskie spotkania z historią”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Promocji Wydział Promocji Projektów Unijnych
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
217. „Mikołaj Kopernik wspólnym dziedzictwem Europy”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Promocji Wydział Promocji Projektów Unijnych
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
218. Św. Jan Paweł II patronem Województwa Kujawsko-Pomorskiego	
Podmiot przedstawiający informację	Gabinet Marszałka
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III

Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Realizacja projektu przyjmuje charakter działań promocyjnych, kulturalnych i edukacyjnych (prowadzonych przez Samorząd województwa, jednostki organizacyjne województwa i inne placówki współpracujące) mających na celu upowszechnienie postaci i nauki św. Jana Pawła II jako Patrona Regionu.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Zagrożenia oraz obostrzenia związane z pandemią Covid-19 mogą wpłynąć na realizację zadań związanych z projektem – ryzyko średnie.
219. Upowszechnianie żeglarstwa na Kujawach i Pomorzu	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki Wydział Kultury Fizycznej i Sportu
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych na realizację zadania – ryzyko średnie.
220. „Kujawsko-Pomorska Żegluga Wiślana”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Rozwoju Gospodarczego Biuro Projektów Gospodarczych
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, nawiązując do aktualnych działań rządowych, dobrych praktyk: własnych, aktualnych praktyk krajowych i krajów europejskich, kreatywnie uczestnicząc w działaniach związanych z problematyką wykorzystania potencjału gospodarczego dolnej Wisły i innych żeglownych rzek regionu, podejmuje działania mające na celu wykorzystanie jednego z jego elementów, tj. potencjału turystyczno-rekreacyjno-krajobrazowego, w postaci reaktywacji na obszarze województwa, wiślanej – w przyszłości również noteckiej – żeglugi pasażerskiej, w tym szczególnie potencjału Zalewu Włocławskiego, z możliwością jej przedłużenia w dół i górę Wisły. Prowadzono działania informacyjno-promocyjne mające na celu popularyzację idei powstania Kujawsko-Pomorskiej Żeglugi, w tym m.in. publikacja artykułu w czasopiśmie Gospodarka Wodna. Złożono fiszki projektów do wyboru w trybie niekonkurencyjnym, w tym projektów o znaczeniu strategicznym w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027. Dla zadania przygotowana została koncepcja funkcjonowania żeglugi na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych oraz decyzji, co do realizacji zadania – ryzyko średnie.
221. Jacht pełnomorski „Dar Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki Wydział Kultury Fizycznej i Sportu
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Dokonano wstępnego rozeznania założeń i możliwości realizacji projektu.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych na realizację zadania – ryzyko średnie.
222. „Muzeum Ziemiaństwa, Tradycji Patriotycznych i Kultury Rolnej” w Nawrze	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa w Toruniu
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nabycie przez KPCD praw do zarządzania nieruchomością. Opracowanie inwentaryzacji zespołu pałacowo-parkowego w Nawrze – inwentaryzacja architektoniczno-budowlana oraz inwentaryzacja szaty roślinnej parku. Przeprowadzenie szacowania wartości zamówienia pod kątem postępowania przetargowego na koncepcję i projekt.

Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Opóźnienie z ogłoszeniem i przeprowadzeniem procedury przetargowej na wyłonienie wykonawców koncepcji i projektu dla założenia parkingowo-parkowego w Nawrze – niebezpieczeństwo niewyłonienia wykonawcy w terminie założonym w harmonogramie – ryzyko niewielkie.
301. „Certyfikowane Szkolenia Zawodowe”	
Podmiot przedstawiający informację	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Złożona fiszka projektowa 02.12.2021 r. „Rozwój kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli szkół zawodowych z województwa kujawsko-pomorskiego”.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
302. „Porozumienie na rzecz rozwoju Polski Północno-Wschodniej”	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czochralskiego sp. z o.o. Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I Podjęto decyzję o scaleniu projektu kluczowego 302 z projektem kluczowym 303, tj. „Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czochralskiego”.
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Przygotowano i złożono fiszkę projektową, w ramach zgłaszania projektów własnych Województwa dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej, dla projektu własnego – projekt kluczowy 302 scalony z projektem kluczowym 303. Niniejszy projekt wpisuje się w założenia funkcjonowania Centrum Naukowo-Technologicznego, stanowi istotny element podstawowych zadań spółki.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak możliwości finansowania działań ze środków UE w ramach projektu własnego – ryzyko niewielkie. Zmiana zakresu współpracy i partnerów projektu – ryzyko średnie.
303. „Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czochralskiego”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czochralskiego sp. z o.o.
Kategoria ważności	A
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I Podjęto decyzję o scaleniu projektu kluczowego 303 z projektem kluczowym 302, tj. „Porozumienie na rzecz rozwoju Polski Północno-Wschodniej”.
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Na mocy uchwały nr XXXI/452/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 kwietnia 2021 r. utworzono spółkę Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czochralskiego sp. z o.o. 22 czerwca 2021 r. Zarząd Województwa przyjął projekt aktu założycielskiego KPCNT (uchwała nr 24/983/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego). Prezesem KPCNT został prof. dr hab. Bogusław Buszewski. Podjęto działania w zakresie realizacji projektu własnego finansowanego ze środków programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, stanowiącego przygotowanie do realizacji projektu kluczowego 303. W związku z tym przygotowano i złożono fiszkę projektową dla niniejszego projektu kluczowego scaloną z projektem kluczowym 302 pn. „Porozumienie na rzecz rozwoju Polski Północno-Wschodniej”.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Ograniczone środki finansowe – ryzyko duże.
304. Rozwój branż: kosmicznej, bezzałogowych statków powietrznych i pojazdów, sztucznej inteligencji oraz innych branż nowoczesnych technologii	
Podmiot przedstawiający informację	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o.
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
305. Rozwój branży narzędziowo-przetwórczej	
Podmiot przedstawiający informację	Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji sp. z o.o.

<i>Kategoria ważności</i>	Zależny od opracowania RDP13 ⁷¹
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Nie dotyczy.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak ryzyk.
306. Tworzenie, budowa i promocja krótkich łańcuchów dostaw żywności	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Wydział Koordynacji RLKS
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	Projekt składa się z dwóch komponentów: KOMPONENT NR 1: zakup sprzętu – etap II KOMPONENT NR 2: e-sklep – etap III
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	KOMPONENT NR 1: Rozpoczęto zakupy sprzętu niezbędnego do realizacji projektu (samochód, szafy chłodnicze) KOMPONENT NR 2: Prowadzono sprzedaż przez e-sklep.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	KOMPONENT NR 1: Rosnące ceny materiałów budowlanych – ryzyko bardzo duże. KOMPONENT NR 2: Brak ryzyk.
307. Opracowanie, wypromowanie i wprowadzenie na rynek znaku towarowego żywności wysokiej jakości wyprodukowanej w kujawsko-pomorskim	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Rolnictwa i Geodezji Wydział Rozwoju Wsi Biuro Projektów Rozwoju Wsi
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Nie dotyczy.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak ryzyk.
308. „Regionalna Instytucja Finansowa”	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o.
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap IV
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Stanowiskiem Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 maja 2021 r. w sprawie propozycji zmian instytucjonalnych dla Samorządu Województwa będących efektem I etapu Projektu REGIOGMINA, postanowiono powierzyć rolę Regionalnej Instytucji Finansowej spółce Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o. o.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak ryzyk.
309. „Regionalna Instytucja Wdrażająca”	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Biuro Planowania Rozwoju Gospodarczego Województwa
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap IV
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	W 2021 r. Zarząd Województwa, uwzględniając wyniki dotychczasowych konsultacji ze środowiskiem gospodarczym, aktualną sytuację gospodarczą w regionie, uwarunkowania ekonomiczno-techniczne i formalno-prawne, a także panującą pandemię Covid-19, która wymusiła zmiany w wielu obszarach życia, zdecydował się nie powoływać Regionalnej Instytucji Wdrażającej i nie delegować zadań jej przypisanych do jednego podmiotu, uwzględniając fakt, iż niestoby to za sobą ryzyko ograniczenia działalności i być może w dalszej perspektywie zmarginalizowania istniejących instytucji, w tym także niezależnych organizacji przedstawicielskich przedsiębiorców oraz tworzonych przez nie instytucji otoczenia biznesu. Realizacja zadań wdrożeniowych nie może odbyć się bez wzięcia pod uwagę także możliwości, jakie dają inne instytucje, niezależne od Województwa, a realizujące działania na rzecz rozwoju regionalnej gospodarki. Dlatego też zadania zaproponowane do realizacji przez Regionalną Instytucję Wdrażającą będą realizowane poprzez instytucje działające na rzecz rozwoju gospodarczego województwa (instytucje województwa, instytucje otoczenia biznesu, Lokalne Organizacje Gospodarcze, i inne). Przy czym założono koordynację ich działań poprzez mechanizm powołania Wojewódzkiej Rady Gospodarczej, której utworzenie

⁷¹ Realizacja projektu będzie służyła realizacji ustaleń lub będzie zależna od ustaleń regionalnego dokumentu programowego (RDP) pn. Regionalna polityka klastrowa województwa kujawsko-pomorskiego.

	zaproponowano w wyniku realizacji niniejszego projektu, a jej powołanie planowane jest w pierwszym kwartale 2022 r.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak ryzyk.
310. „Regionalne Obserwatorium Gospodarcze”	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o.
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap IV
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Realizację projektu poprzedził okres przeprowadzenia pilotażu ROG w ramach projektu REGIOGMINA. W ramach pilotażu zostały zrealizowane zadania przewidziane w harmonogramie, mające na celu przygotowanie kadr, przetestowanie możliwości przeprowadzenia analiz gospodarczych na poziomie regionalnym, sprawdzenie dostępności danych, wypracowanie narzędzi oraz przygotowanie na tej podstawie założeń do projektu kluczowego. Zakończono pilotaż ROG w ramach programu REGIOGMINA, utworzone zostały założenia projektu kluczowego.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak ryzyk.
311. „Kujawsko-Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna”	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Biuro Planowania Rozwoju Gospodarczego Województwa
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap I
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Zagadnienie to zostało przedstawione na posiedzeniu Konwentu Marszałków Województw RP 21 października 2021 r. w Żninie. Z uwagi na brak jednomyślności pomiędzy Województwami, nie udało się wypracować stanowiska Konwentu w tej sprawie. Zakłada się podejmowanie dalszych działań o charakterze lobbingsowym we władzach centralnych za pomocą odpowiednich gremiów.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak zainteresowania władz centralnych zmianą formuły funkcjonowania sieci SSE – ryzyko bardzo duże.
312. „Centralny Park Inwestycyjny” w Dźwierznie	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Biuro Planowania Rozwoju Gospodarczego Województwa
<i>Kategoria ważności</i>	AR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Projekt ma charakter monitorująco/lobbingowy. Działania realizują władze centralne.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak wsparcia we władzach centralnych. Brak podejmowania działań na rzecz realizacji węzła autostradowego – ryzyko bardzo duże. Brak działań związanych z przejęciem terenu i uregulowaniem spraw własnościowych przez Pomorską Specjalną Strefę Ekonomiczną – ryzyko bardzo duże.
313. „Gęsina na Świętego Marcina”	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Promocji Wydział Promocji Projektów Unijnych
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero

Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
314. „Kujawsko-Pomorskie – promocja poprzez kinematografię”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Promocji Wydział Promocji Projektów Unijnych
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
315. Integracja cudzoziemców na kujawsko-pomorskim rynku pracy	
Podmiot przedstawiający informację	Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Zlecono przeprowadzenie badań i ekspertyz, jak również odebrano przedmiot zamówienia w zakresie: diagnoza sytuacji migracyjnej w województwie kujawsko-pomorskim oraz określenie pożądanych kierunków działań mających na celu integrację cudzoziemców, zapotrzebowanie na pracowników cudzoziemców. Złożono w UM WKP formularz zgłoszeniowy dla propozycji projektu do realizacji w ramach FEKP.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Opóźnienia w przygotowywaniu projektu związane z długotrwałym procesem uzgodnień ostatecznej wersji FEKP i wyboru projektów realizowanych w trybie niekonkurencyjnym oraz wciąż trwającymi pracami legislacyjnymi nad ustawą o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w latach 2021-2027 – ryzyko duże. Brak finansowania w ramach FEKP – ryzyko niewielkie. Brak chęci współpracy przy realizacji projektu ze strony rządowej – ryzyko niewielkie.
316. „Kujawsko-pomorskie atrakcyjnym miejscem zamieszkania i pracy dla absolwentów szkół wyższych”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Biuro Programowania i Monitorowania Rozwoju Województwa
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak zaangażowania partnerów do realizacji projektu – ryzyko duże. Brak środków finansowych – ryzyko duże.
401. Wzmocnienie potencjału systemu ochrony przyrody na terenie województwa kujawsko-pomorskiego	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Środowiska
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Przygotowano fiszkę dla projektu 401.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak przyznanego dofinansowania ze środków UE dla realizacji projektu – ryzyko średnie. Brak ofert na wykonanie projektu (w późniejszym terminie) – ryzyko niewielkie. Trudności związane z realizacją dużego zakresu merytorycznego projektu (w późniejszym terminie) – ryzyko niewielkie.
402. Ocena skali potrzeb i prowadzenia ewentualnych działań naprawczych na terenie Zachemu wraz z remediacją terenu	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Środowiska
Kategoria ważności	AR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III

Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	W ramach projektu zrealizowano zadania w zakresie: wykonano badania środowiskowe (m.in. gleby, ziemi oraz wód podziemnych) w celu określenia stanu wyjściowego substancji charakterystycznych dla profilu produkcyjnego dawnych Zakładów Chemicznych „ZACHEM” S.A.; wykonano projekt robót geologicznych na potrzeby odwiercenia 4 studni przechwytyjących, 3 studni iniekcyjnych oraz 16 piezometrów obserwacyjnych wraz z wykonaniem wierceń oraz sporządzeniem dokumentacji powykonawczej ze zrealizowanych otworów wraz z jej zatwierdzeniem przez organ geologiczny; przeprowadzono działania informacyjne oraz promocyjne, polegające na zorganizowaniu spotkań dla społeczności lokalnej, wykonaniu materiały promocyjne typu ulotki, plakaty, gadżety reklamowe oraz przygotowaniu tablice informacyjne; przeprowadzono działania remediacyjne w zakresie pilotażu planowanych działań remediacyjnych mających na celu przetestowania innowacyjnego sposobu oczyszczania oraz wdrożenia odpowiednich modyfikacji na potrzeby docelowego systemu instalacji; dokonano instalacji systemu do remediacji środowiska gruntowo-wodnego opartego o metodę „pompuj i oczyszczaj”
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Ryzyko utraty finansowania – ryzyko średnie. Ryzyko finansowe – ryzyko niewielkie. Ryzyko przetargowe związane z niewyłonieniem wykonawcy na realizację zadania – ryzyko średnie.
403. Opracowanie bilansów hydrologicznych i rocznej dynamiki wód dla jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Środowiska
Kategoria ważności	CR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak źródeł finansowania – ryzyko średnie.
404. Utworzenie regionalnej bazy danych o zasobach przyrodniczych województwa kujawsko-pomorskiego oraz wieloaspektowej inwentaryzacji przyrodniczej	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Środowiska
Kategoria ważności	BR/B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Do końca roku 2021 opracowano i przekazano fiszkę projektu 404., w celu uwzględnienia jej zapisów w działaniach realizowanych w ramach rozbudowy portalu Infostrada Kujaw i Pomorza, a tym samym uzyskania dofinansowania na realizację 3 działań z zakresu: digitalizacji warstw tematycznych oraz utworzenia kompleksowej, regionalnej bazy danych o zasobach przyrodniczych (abiotycznych i biotycznych) województwa; dodania modułu wieloaspektowej inwentaryzacji przyrodniczej umożliwiającej przeprowadzenia inwentaryzacji zasobów oraz udostępnienia/ przekazania danych w formie informacji dot. nieaktualności lub braku danych; dodania modułu umożliwiającego umieszczenie informacji o obiektach, dla których prowadzone jest postępowanie administracyjne.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak źródeł finansowania projektu – ryzyko średnie.
405. Wzmocnienie rozwoju funkcji uzdrowiskowych wobec skutków pandemii COVID-19 poprzez inwestycje zakładane w gminach uzdrowiskowych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Funduszy Europejskich
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Przeprowadzono nabór propozycji projektów do wyboru w trybie niekonkurencyjnym, w tym projektów o znaczeniu strategicznym do realizacji w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027. W odpowiedzi na nabór, w ramach Priorytetu 5 Potencjały endogeniczne regionu Miasto Inowrocław złożyło fiszkę „Wzmocnienie potencjału Uzdrowiska i budowa silnej marki Miasta Inowrocławia”, która będzie realizowała założenia projektu ujętego w Wykazie projektów kluczowych SRW pod nr 405. Odpowiedzialność DFE za ww. projekt kończy się na zarezerwowaniu środków na realizację tego projektu w projekcie programu regionalnego FEKP 2021-2027.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
406. Realizacja projektu pilotażowego z zakresu retencji dla potrzeb rolniczych i środowiskowych	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Rolnictwa i Geodezji

	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego Wydział Rozwoju Wsi Biuro Planowania Rozwoju Wsi
<i>Kategoria ważności</i>	Zależny od opracowania RDP21 ⁴
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Nie dotyczy.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak ryzyk.
407. „Kluczowy zasób Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej”	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
<i>Kategoria ważności</i>	C
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap II
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	1. Pozyskanie ze Starostw Powiatowych map z klasyfikacją gruntów. 2. Nawiązanie współpracy z Departamentem Rolnictwa i Geodezji. 3. Sporządzenie mapy województwa agregującej kompleksy gruntów rolnych klasy I-IIIb powiększonych o grunty rolne klasy IVa położone w sąsiedztwie i stanowiące ich uzupełnienie (wersja robocza) z wyłączeniem miast w ich granicach administracyjnych. 4. Analiza dostępnych danych statystycznych.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Dostępność wyników spisu rolnego 2020 w układzie gminnym – ryzyko średnie.
408. „Powiatowe strefy rozwoju gospodarczego”	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Biuro Planowania Rozwoju Gospodarczego Województwa
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Projekt został podzielony między dwa przedsięwzięcia w ramach <i>Programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego</i> , tj.: „Regionalny Operator Inwestorski” oraz „Pożyczki na uzbrajanie terenów inwestycyjnych”.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak środków w związku z nierozwiązaną kwestią podziału zadań między funduszami regionalnymi a Krajowym Programem Odbudowy w przedmiotowym zakresie oraz zagrożeniami związanymi z realizacją KPO – ryzyko średnie.
409. Opracowanie i wdrażanie wojewódzkiego systemu adaptacji do zmian klimatu	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Biuro Planowania Rozwoju Gospodarczego Województwa Departament Środowiska
<i>Kategoria ważności</i>	Zależny od opracowania RDP20 ⁷²
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Nie dotyczy.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak finansowania na poszczególne etapy sporządzania dokumentu pn. <i>Program adaptacji do zmian klimatu</i> i realizacji niniejszego projektu – ryzyko średnie. Długotrwałe procedury w trakcie opracowywania dokumentu pn. <i>Program adaptacji do zmian klimatu</i> – ryzyko średnie.
410. Kształtowanie ładu przestrzennego w województwie	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
<i>Kategoria ważności</i>	Zależy od opracowania RDP22 ⁴
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Nie dotyczy.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Planowane zmiany systemu planowania przestrzennego w Polsce mogą mieć potencjalny wpływ na termin przygotowania projektu kluczowego – ryzyko duże.
411. Zapewnienie stabilizacji energetycznej regionu poprzez rozwój energetyki odnawialnej	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Biuro Planowania Rozwoju Gospodarczego Województwa
<i>Kategoria ważności</i>	Zależny od opracowania RDP19 ⁷³

⁷² Realizacja projektu będzie służyła realizacji ustaleń lub będzie zależna od ustaleń regionalnego dokumentu programowego (RDP) pn. *Program adaptacji do zmian klimatu dla województwa kujawsko-pomorskiego*.

⁷³ Realizacja projektu będzie służyła realizacji ustaleń lub będzie zależna od ustaleń regionalnego dokumentu programowego (RDP) pn. *Program transformacji energetycznej województwa kujawsko-pomorskiego*.

<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Nie dotyczy.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak finansowania na poszczególne etapy sporządzania dokumentu pn. <i>Program transformacji energetycznej</i> i realizacji niniejszego projektu – ryzyko średnie. Długotrwałe procedury w trakcie opracowywania dokumentu pn. <i>Program transformacji energetycznej</i> – ryzyko średnie.
412. Opracowanie wytycznych wyznaczania terenów rozwojowych dla samorządów lokalnych na potrzeby SUIKZP	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
<i>Kategoria ważności</i>	C
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Nie dotyczy.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak ryzyk.
413. Rozwój państwowych uczelni zawodowych.	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Funduszy Europejskich
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Przeprowadzono nabór propozycji projektów do wyboru w trybie niekonkurencyjnym, w tym projektów o znaczeniu strategicznym do realizacji w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027. W odpowiedzi na ten nabór, w ramach celu szczegółowego 4(ii), złożone zostały następujące dwa projekty: 1. Państwowa Uczelnia Zawodowa we Włocławku, projekt pn. „Rozwój infrastruktury PUZ we Włocławku w celu dostosowania procesu kształcenia do potrzeb rynku pracy”. 2. Wojskowe Zakłady Uzbrojenia S.A., projekt pn. „Adaptacja poprzemysłowego, zabytkowego budynku po Oficerskiej Szkole Lotniczej z okresu II RP na cele wyższej szkoły zawodowej w Grudziądzu” (opisany w projekcie nr 102). Odpowiedzialność DFE za ww. projekty kończy się na zarezerwowaniu środków na ich realizację w projekcie programu regionalnego FEKP 2021-2027.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak ryzyk.
414. „Artefakty przeszłości symbolem tożsamości regionalnej”	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Centrum Dziedzictwa w Toruniu
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Nie dotyczy.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak ryzyk.
415. Wsparcie opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego Wydział Dziedzictwa Narodowego Biuro Dziedzictwa Narodowego
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap III

<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Celem projektu jest pielęgnowanie i wspieranie różnorodności dziedzictwa kulturowego kujawsko-pomorskiego regionu oraz zapewnienie dostępu do dóbr kultury poprzez lokowanie inwestycji na terenie całego województwa, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. Projekt obejmuje 150 zadań dotyczących prac konserwatorskich i restauratorskich oraz prac budowlanych przy zabytkach, zarówno ruchomych, jak i nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków. Podejmowane działania mają na celu zachowanie i troskę o dziedzictwo kulturowe regionu, przez co przyczynią się to do wzrostu atrakcyjności turystycznej i poprawy stanu obiektów zabytkowych położonych na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego. Wsparcie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych prowadzonych przy obiektach zabytkowych położonych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Projekt ma bezpośrednie przełożenia na zagadnienia rozwoju społecznego poprzez zachowanie, odnowę, przywracanie, eksponowanie przestrzeni i obiektów istotnych dla kształtowania tożsamości narodowej, regionalnej i lokalnej. Projekt zakłada coroczną edycję. W 2021 r. została zrealizowana edycja, dzięki której przeprowadzono 150 zadań dotyczących restauracji, konserwacji oraz robót budowlanych przy zabytkach położonych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Problemy związane z pandemią Covid-19 – ryzyko średnie. Opóźnienia wynikające z złożoności zadań i pozyskania wykonawców do realizacji poszczególnych zadań – ryzyko średnie. Nieznamość przepisów prawa przez partnerów projektu – ryzyko średnie.
416. Ochrona, konserwacja i promocja obiektów dziedzictwa kulturowego UNESCO w Toruniu⁷⁴	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków Urząd Miasta Torunia
<i>Kategoria ważności</i>	BR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Nie dotyczy.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Niewystarczający stan przygotowania dokumentacji – ryzyko duże. Zapewnienie środków finansowych na przygotowanie dokumentacji projektowej – ryzyko duże. Zabezpieczenie wymaganego wkładu własnego – ryzyko duże. Nieskuteczny nabór na partnerów w projekcie – ryzyko niewielkie.
417. Rozbudowa Opery Nova	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Opera Nova w Bydgoszczy
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap II
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Opracowany został projekt budowlany i wykonawczy. Pozyskano pozwolenie na budowę. Dokonany został wybór „Inżyniera kontraktu”. Wykonana została weryfikacja dokumentacji. Ze względu na przedłużający się proces pozyskania środków na realizację inwestycji, do 31 stycznia 2022 r. zawieszono realizację umowy przez Inżyniera kontraktu. Prowadzone są negocjacje w celu usunięcia przez ENEA Operator z terenu budowy kolidującej z nią infrastruktury energetycznej. Aktualizowane są przez biuro projektów kosztorysy inwestorskie.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak ryzyk.
418. Rozbudowa Muzeum Archeologicznego w Biskupinie	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Muzeum Archeologiczne w Biskupinie
<i>Kategoria ważności</i>	C
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap I

⁷⁴ Nazwa projektu podana przez podmiot przedstawiający informację: „Toruńska Starówka – ochrona i konserwacja dziedzictwa kulturowego UNESCO – etap III”.

Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	<p>Przygotowano dokumentację do przeprowadzenia konkursu na rozwiązanie architektoniczne nowej inwestycji.</p> <p>Wykonano prace koncepcyjne nad dostosowaniem funkcji inwestycji do potrzeb wynikających z charakterystyki ruchu turystycznego Muzeum Archeologicznego w Biskupinie.</p> <p>Rozpoznano uwarunkowania przestrzenne i techniczne terenu pod realizację inwestycji i wynikających z nich ograniczeń i możliwości (wykonano dwie ekspertyzy: Inwentaryzacja drzew i krzewów porastających część działek ewidencyjnych nr 218/2 i 219 oraz Geotechniczne warunki posadowienia. Dokumentacja badań podłoża gruntowego wraz z opinią geotechniczną).</p> <p>Określono wymagania względem budynku z perspektywy zadań, jakie ma spełniać (ustalenie rozkładu przestrzennego, w tym ciągów komunikacyjnych, wielkości poszczególnych sal wystawienniczych i pomieszczeń technicznych, itp.).</p> <p>Wykonano projekt koncepcji wystawy stałej.</p>
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
419. Rozbudowa Filharmonii Pomorskiej	
Podmiot przedstawiający informację	Filharmonia Pomorska im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	<p>13 maja 2021 r. została zawarta umowa z Pracownią Architektoniczną Kozieli Architekci na opracowanie kompletnej dokumentacji projektowej remontu, przebudowy i rozbudowy Filharmonii Pomorskiej. Dokumentacja projektowa zostanie wykonana w ciągu 19. miesięcy od dnia podpisania umowy z Wykonawcą. W okresie sprawozdawczym prace projektowe wykonywano zgodnie z zawartą umową i przyjętym harmonogramem. 15 września 2021 r. została przyjęta szczegółowa, wielobranżowa koncepcja architektoniczno-urbanistyczna remontu, przebudowy i rozbudowy Filharmonii Pomorskiej. Rozpoczęto etap opracowywania kompletnej dokumentacji projektowej. Wszystkie prace projektowe przebiegały zgodnie z harmonogramem.</p>
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Ryzyko wynikające z istniejącej sytuacji pandemicznej Covid-19 w kraju i na świecie – prawdopodobieństwo wystąpienia opóźnień w prowadzonych pracach – ryzyko niewielkie.
420. Budowa kampusu Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy	
Podmiot przedstawiający informację	Akademia Muzyczna im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy
Kategoria ważności	BR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	<p>Zakończono fazę „administracyjną” trwającą od 2014 r., na którą składały się następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> przygotowanie programu funkcjonalno-użytkowego oraz projektu architektonicznego, uzyskanie pozwolenia na budowę, poczynienie koniecznych ustaleń z gestorami sieci oraz Zarządem Dróg Miejskich i Komunikacji, przeprojektowanie magistrali gazu, nabycie działek od ENEA S.A., zdobycie zgód środowiskowych i przygotowanie terenu pod budowę (m.in. wycinka drzew), przeprowadzenie 3 postępowań przetargowych na: Koordynatora nadzoru technicznego (podpisanie umowy 01.02.2021 r.), Inżyniera Kontraktu (podpisanie umowy 28.05.2021 r.) i Generalnego Wykonawcę (podpisanie umowy 24.01.2022 r.).
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	<p>Konieczność waloryzacji wynagrodzenia generalnego wykonawcy związana z inflacją – ryzyko bardzo duże.</p> <p>Opóźnienie robót budowlanych związane z sytuacją pandemiczną – ryzyko duże.</p>
421. Budowa siedziby Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE	
Podmiot przedstawiający informację	Europejskie Centrum Filmowe CAMERIMAGE
Kategoria ważności	BR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	<p>W 2021 r. przeprowadzono i zakończono udział w konkursie realizacyjnym na opracowanie koncepcji architektonicznej budynku Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE w Toruniu. Z końcem roku podpisano umowę na wykonanie dokumentacji projektowej i świadczenia usług nadzoru autorskiego dla wskazanego projektu.</p>
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
422. „Biblioteki XXI wieku” – rozbudowa i modernizacja infrastruktury wojewódzkich bibliotek publicznych	
Podmiot przedstawiający informację	Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. W. Betzy w Bydgoszczy
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II

Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Złożono formularz zgłoszeniowy dla projektów zaplanowanych do realizacji w perspektywie finansowej 2021-2027 w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027. Zgłoszono gotowość projektu w ramach programu inwestycji strategicznych Polski Ład. Biblioteka dysponuje: koncepcją, Programem Funkcjonalno-Użytkowym (PFU), decyzją o warunkach zabudowy / decyzją o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, dokumentacją techniczną projektu, prawem do dysponowania nieruchomością, pozwoleniem na budowę, zgodą Miejskiego Konserwatora Zabytków na prace przy zabytku.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Wzrost kosztów realizacji projektu ze względu na wzrost cen towarów i usług – ryzyko duże. Brak wykonawców robót budowlanych – ryzyko średnie. Zerwanie łańcuchów dostaw – ryzyko niewielkie. Konieczność wykonania dodatkowych prac konserwatorskich, które były niemożliwe do przewidzenia w fazie projektowej – ryzyko niewielkie.
422. „Biblioteki XXI wieku” – rozbudowa i modernizacja infrastruktury wojewódzkich bibliotek publicznych	
Podmiot przedstawiający informację	Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Złożono dwa wnioski o dofinansowanie projektu z Rządowego Funduszu Polski Ład. Złożono wniosek o dofinansowanie projektu w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027. Złożono wniosek inwestycyjny o sfinansowanie projektu z budżetu województwa. Wykonano dokumentację techniczną (projekt budowlany i wykonawczy) oraz uzyskano decyzję pozwolenie na budowę.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Nieuzyskanie dofinansowania na realizację projektu – ryzyko średnie. Utrata ważności aktualizacji dokumentacji technicznej i pozwolenia na budowę – ryzyko średnie.
423. Rozwój podstawowej i strategicznej infrastruktury sportowej	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki Wydział Kultury Fizycznej i Sportu
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Współpraca z Departamentem Funduszy Europejskich w zakresie pozyskania środków/umieszczenia możliwości rozwoju bazy sportowej w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 oraz zdefiniowanie potrzeb w zakresie podstawowej i strategicznej infrastruktury sportowej w województwie. Współpraca z potencjalnymi inwestorami (JST) i ocena możliwości realizacji poszczególnych zadań.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych na realizację zadania – ryzyko niewielkie. Brak woli/możliwości realizacji ze strony niektórych partnerów – ryzyko niewielkie.
424. Budowa oraz modernizacja przyszłokolejnej infrastruktury sportowej	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki Wydział Kultury Fizycznej i Sportu
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Opracowano wstępną diagnozę potrzeb.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych na realizację zadania – ryzyko średnie. Brak woli/możliwości realizacji ze strony niektórych partnerów – ryzyko niewielkie.
425. Modernizacja kluczowej infrastruktury medycznej	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Zdrowia
Kategoria ważności	A
Stan prac nad projektem kluczowym	Projekt składa się z czterech komponentów: KOMPONENT NR 1 „Budowa, przebudowa i rozbudowa budynków szpitalnych Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii przy ul. Seminaryjnej 1 w Bydgoszczy” – zadania: 1.1 „Przebudowa, rozbudowa oraz termomodernizacja wraz z zagospodarowaniem terenu Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii przy ulicy Seminaryjnej w Bydgoszczy – Etap II” – etap III 1.2 Wykonanie opracowania dokumentacji technicznej dla zadania pn. „Budowa nowego budynku szpitala dla Oddziału Leczenia Gruźlicy wraz z zagospodarowaniem terenu przy ul. Seminaryjnej 1 w Bydgoszczy” – etap I KOMPONENT NR 2:

	<p>2.1 Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu – rozbudowa – etap III 2.2 Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu – projektowanie – etap I</p> <p>KOMPONENT NR 3: Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Bł. Ks. Jerzego Popiełuszki we Włocławku – etap II</p> <p>KOMPONENT NR 4: Centrum Onkologii w Bydgoszczy – projektowanie – etap I</p>
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	<p>KOMPONENT NR 1: 7 lipca 2021 r. zgłoszono wykonanie stanu surowego zamkniętego budynku C, E i F. Odebrano część robót instalacyjnych i wykończeniowych 20 maja 2021 r. podpisano umowę z Wykonawcą na opracowanie dokumentacji technicznej. 28 maja 2021 r. wstrzymano realizację umowy na prace projektowe.</p> <p>KOMPONENT NR 2: 2.1 10 czerwca 2021 r. wystawiono Świadectwo Przejęcia dla Odcinka nr 4, tj. Budynek 540 (Budynek Poradni i Oddziałów Psychiatrycznych). 7 czerwca 2021 r. wystawiono Świadectwo Przejęcia dla części Odcinka 9 i 10 (tereny zewnętrzne). Trwają prace budowlano-instalacyjno-wykończeniowe dla Odcinka 1, tj. budynek 510 (Budynek Główny Szpitala łózkowo-interwencyjny). 2.2 8 lipca 2021 r. podpisano umowę z Wykonawcą w zakresie prac projektowych formą NEON. 8 września 2021 r. dokonano odbioru dokumentacji w zakresie Etapu I (Analiza Funkcjonalno-Techniczna i Formalno-Prawna). 18 listopada 2021 r. dokonano odbioru dokumentacji w zakresie Etapu II Podetap II.I. (Koncepcja Wstępna). Trwają prace w zakresie Etapu II Podetap II.II. (Koncepcja Szczegółowa).</p> <p>KOMPONENT NR 3: Trwa realizacja robót budowlanych i instalacyjnych związanych z sieciami zewnętrznymi zlokalizowanymi na terenie szpitala, jak również budowa infrastruktury związanej z zaopatrzeniem szpitala w gazy medyczne.</p> <p>KOMPONENT NR 4: 15 lutego 2021 r. podpisano umowę na realizację prac projektowych z firmą BBC BEST BUILDING CONSULTANTS SP. Z O. O. SP. K. 23 kwietnia 2021 r. dokonano odbioru dokumentacji w zakresie Etapu I Podetap I.I. (Koncepcja Wstępna). 6 lipca 2021 r. dokonano odbioru dokumentacji w zakresie Etapu I Podetap I.II. (Koncepcja Szczegółowa). Trwają prace w zakresie Etapu II – Projekt Architektoniczno-Budowlany.</p>
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	<p>KOMPONENT NR 1: Opóźnienie terminu realizacji – ryzyko średnie. Brak zapewnionych środków na wykonanie robót budowlanych i instalacyjnych związanych z realizacją projektu – ryzyko średnie.</p> <p>KOMPONENT NR 2: 2.1 Możliwe opóźnienie terminu realizacji – ryzyko średnie. Brak środków na realizację – ryzyko średnie. 2.2 Brak środków na realizację inwestycji – ryzyko średnie.</p> <p>KOMPONENT NR 3: Opóźnienie terminu realizacji inwestycji ze względu na realizację prac na terenie czynnego szpitala – ryzyko średnie. Brak środków na realizację – ryzyko średnie.</p> <p>KOMPONENT NR 4: Możliwy brak środków na realizację inwestycji – ryzyko średnie.</p>
426. Utworzenie ośrodków rehabilitacji i edukacji zdrowotnej dla seniorów oraz ośrodków opieki nad osobami niesamodzielnymi	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Zdrowia
Kategoria ważności	A
Stan prac nad projektem kluczowym	<p>Projekt składa się z dwóch komponentów:</p> <p>KOMPONENT NR 1 – KPCP Smukała: etap I</p> <p>KOMPONENT NR 2 – ZOL Włocławek: etap I</p>
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	<p>KOMPONENT NR 1: Dokonano odbioru analizy funkcjonalno-przestrzennej (etap I).</p>

	<p>W związku z zapisami w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla tego terenu, które uniemożliwiają m.in. dokonywanie wycinek na obszarze objętym projektowaniem, w celu rozwiązania problemów z tym związanych 17 września 2021 r. nastąpiło zawieszenie biegu umowy.</p> <p>KOMPONENT NR 2: Dokonano odbioru etapu I umowy, tj. koncepcji wstępnej i szczegółowej. Wykonawca jest w trakcie przygotowywania dokumentacji architektoniczno-budowlanej oraz złożenia wniosku o uzyskanie pozwolenia na budowę. Wykonawca uzyskał: decyzję o lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzję zezwalającą na wycinkę drzew będących w kolizji z projektowaną inwestycją, decyzję pozwalającą na rozbiórkę istniejących budynków.</p>
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	<p>KOMPONENT NR 1: Brak środków na realizację projektu – ryzyko średnie.</p> <p>KOMPONENT NR 2: Brak zapewnionych środków na wykonanie robót budowlanych i instalacyjnych związanych z realizacją projektu – ryzyko średnie.</p>
427. „Tramwaj Metropolitalny Bydgoszcz – Toruń”	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	<p>W ramach realizowanych prac koncepcyjnych przygotowano opracowanie pn. „Koncepcja Tramwaju Metropolitalnego Bydgoszcz-Toruń” prezentujące wstępne założenia oraz możliwe warianty inwestycji w ramach projektu, które powinny zostać rozpatrzone na etapie prac przygotowawczych.</p> <p>Odbyło się spotkanie, mające na celu zapoznanie GDDKiA z głównymi założeniami projektu 427., by uwzględniono możliwość realizacji linii tramwajowej w planowanych działaniach na rzecz przebudowy/rozbudowy mostu na drodze DK80 w Fordonie.</p>
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	<p>Ograniczone możliwości finansowania projektu z uwagi na jego poziom skomplikowania i skalę – ryzyko duże.</p> <p>Brak woli na poziomie centralnym (Rada Ministrów) do rozpoczęcia procesu legislacyjnego w zakresie warunków technicznych i organizacyjnych umożliwiających realizację i optymalne funkcjonowanie planowanego połączenia – ryzyko duże.</p> <p>Trudności w nawiązaniu współpracy formalnej między samorządami, przez teren których przebiegać będzie planowana linia – ryzyko średnie.</p> <p>Problemy związane z wydłużaniem czasu procedowania wniosków oraz z wyłonieniem odpowiadających za proces budowlany kontrahentów – ryzyko bardzo duże.</p>
428. „Stopień wodny Siarzewo”	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Rozwoju Gospodarczego Biuro Projektów Gospodarczych
<i>Kategoria ważności</i>	AR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap II
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	<p>W okresie sprawozdawczym rola Samorządu Województwa ograniczała się właściwie do prowadzenia działań z zakresu informacji i promocji realizacji inwestycji poprzez różne działania, w tym m.in. organizację konferencji w sprawie uwzględniania w Krajowym Planie Odbudowy kompleksowego zagospodarowania dolnej Wisły i budowy Stopnia wodnego Siarzewo (15.03.) oraz posiedzenia Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Żninie poświęconej budowie Stopnia wodnego Siarzewo (16.09). Wśród działań wspierających należy wymienić udział w różnego rodzaju spotkaniach wspierających ww. inwestycję w tym m.in. spotkaniu samorządowców i parlamentarzysty z województwa kujawsko-pomorskiego dot. Stopnia Siarzewo w Ciechocinku (25.10.).</p> <p>W dniu 12 marca 2021 r. wszczęte zostało formalnie postępowanie wyboru Głównego Projektanta dla tej Inwestycji. Wszczęcie procedury możliwe było po zapewnieniu finansowania przez Prezesa PGW Wody Polskie ze środków własnych. Przeprowadzono procedurę kwalifikacji podmiotów i 21 lipca rozpoczął się dialog konkurencyjny z dwoma zaakceptowanymi podmiotami. 12 sierpnia Minister Klimatu i Środowiska uchylił decyzję środowiskową wydaną przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i przekazał ją do ponownego rozpoznania. Odwołanie do WSA w dniu 6 września złożył PGW Wody Polskie. Po jej rozpatrzeniu Sąd uchylił decyzję ministra o uchyleniu decyzji środowiskowej i inwestycja może być dalej procedowana.</p>

Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Możliwe protesty środowisk ekologicznych mogących blokować inwestycję – ryzyko duże.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak zabezpieczenia środków finansowych w Budżecie Województwa na realizację inwestycji – ryzyko średnie.
429. Budowa drogi dojazdowej od przeprawy na stopniu wodnym Siarzewo w kierunku do drogi krajowej nr 10	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Rozwoju Gospodarczego Biuro Projektów Gospodarczych
Kategoria ważności	Zależny od realizacji projektu kluczowego nr 428
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Brak podjętych i zaplanowanych działań w ramach projektu w okresie sprawozdawczym. Niezbędny i oczekiwany stopień Siarzewo, oprócz funkcji regulacyjnych, utworzy kolejną przeprawę drogową w województwie. Aktualna koncepcja stopnia, po lewej stronie Wisły przewiduje kontynuację przeprawy drogowo-mostowej na stopniu wodnym i włączenie do drogi powiatowej nr 2603C, Ciechocinek – Nieszawa. Natomiast po prawej stronie, koncepcja nie przewiduje jej kontynuacji do istniejących dróg publicznych. Natomiast docelowy system dróg w tym regionie, wskazuje potrzebę uwzględnienia przeprawy drogowo-mostowej na stopniu Siarzewo i włączenia jej do dróg publicznych na obszarze Województwa Kujawsko-Pomorskiego – co najmniej do dróg o funkcji drogi powiatowej. W związku z powyższym Marszałek Województwa w 2020 r. zwrócił się do inwestora, aby projekt stopnia Siarzewo, w części drogowej, uwzględnił – na etapie projektowania i realizacji – możliwość bezkolizyjnej kontynuacji drogi w kierunku północno-wschodnim, od przeprawy drogowo-mostowej na stopniu, do dróg publicznych na tym obszarze województwa. Inwestor w odpowiedzi poinformował, że planowana droga na stopniu wodnym będzie mogła pełnić funkcje publiczne, jednak po wcześniejszym uzyskaniu decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych oraz zaprojektowaniu i wykonaniu dróg dojazdowych.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak zabezpieczenia środków finansowych w Budżecie Województwa na realizację inwestycji – ryzyko średnie.
430. Uznanie Bydgoszczy za węzeł sieci bazowej TEN-T oraz uznanie drogi wodnej E40 jako część transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Rozwoju Gospodarczego Biuro Projektów Gospodarczych
Kategoria ważności	BR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Mając na uwadze, iż w Województwie Kujawsko-Pomorskim krzyżują się dwie Międzynarodowe Drogi Wodne E40 (łącząca Morze Bałtyckie z Morzem Czarnym) i E70 (łącząca Morze Północne z Morzem Bałtyckim), zabiegamy od roku 2019, aby zostały one wpisane jako element sieci bazowej TEN-T, co niewątpliwie przyczyniłoby się do usprawnienia obsługi towarowej w kraju i stworzyłoby nowe, dogodne warunki do rozwoju żeglugi śródlądowej. W ramach realizacji projektu podjęto szeroko rozumiane działania potwierdzające słuszność postulatów uwzględnianych w negocjacjach prowadzonych przez Rząd RP ze stroną Komisji Europejskiej. Wśród podjętych działań należy wymienić: udział w konsultacjach społecznych dot. rewizji szczebla europejskiego i krajowego, w tym złożone liczne pisma w tej sprawie oraz stanowisko Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, spotkania bezpośrednie z Ministerstwem Infrastruktury oraz Komisarzem Europejskim do spraw Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk; prowadzono działania informacyjno-promocyjne w ramach realizacji projektu.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak woli Komisji Europejskiej do włączenia śródlądowych dróg wodnych do sieci TEN-T – ryzyko duże
431. „Studium przebiegu MDW E70 na odcinku Wisła-Odra”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Rozwoju Gospodarczego Biuro Projektów Gospodarczych
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I

Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Zgodnie z przyjętymi założeniami zrealizowane zostały etapy I i II Studium Korytarzowego. Działania te możliwe były do realizacji dzięki wsparciu środków unijnych z projektu EMMA (Interreg RMB) – etap I oraz współpracy pomiędzy służbami planistycznymi województw: lubuskiego, wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego – etap II. Prowadzone były również działania lobbujące wśród potencjalnych partnerów przedsięwzięcia, w tym m.in. administracji centralnej (Ministerstwo Infrastruktury oraz PGW Wody Polskie) oraz firm i przedsiębiorstw branży hydrotechnicznej. Kontynuowano współpracę międzywojewódzką w zakresie przygotowania i przeprowadzenia dialogu konkurencyjnego, mającego na celu uzyskanie informacji dotyczącej zakresu i kosztów III Etapu Studium Korytarzowego. Współpracowano z Ministerstwem Infrastruktury w sprawie możliwości podjęcia wspólnych działań na rzecz opracowania ww. Studium. Zaplanowane działania nie zostały w pełni zrealizowane z uwagi na ostateczne nieprzeprowadzenie dialogu konkurencyjnego z potencjalnymi wykonawcami Studium, które miał zrealizować Partner wiodący porozumienia MDW E70, tj. Województwo Pomorskie.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych na opracowanie Studium – ryzyko duże.
432. Budowa Węzła Logistycznego Bydgoszcz	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Rozwoju Gospodarczego Biuro Projektów Gospodarczych
Kategoria ważności	AR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	<p>W roku 2021 kontynuowane były działania związane z budowaniem partnerstwa na rzecz realizacji inwestycji oraz poszukiwania potencjalnego finansowania inwestycji, głównie w zakresie Platformy multimodalnej (działania dla terminala w Emilianowie pilotuje powołana w 2020 r. spółka celowa – Terminal Intermodalny Bydgoszcz Emilianowo Sp. z o. o. Prezesem spółki jest Paweł Bukowski). Prowadzone były także działania związane z aktualizacją Sieci TEN-T i wpisania inwestycji jako węzła sieci bazowej. Ponadto Samorząd Województwa wyraził chęć przystąpienia do spółki Terminal intermodalny Bydgoszcz Emilianowo Sp. z o. o.</p> <p>Stan realizacji zadania w mijającym roku należy uznać za niewystarczające ze względu na brak działań na poziomie decyzyjnym – nie powołano ani zespołu roboczego, ani spółki celowej dla przedmiotowej inwestycji. Węzeł logistyczny Bydgoszcz, składający się z Platformy multimodalnej Bydgoszcz-Solec Kujawski oraz Terminala Intermodalnego Bydgoszcz Emilianowo, to najważniejsza inwestycja w zakresie logistyki na obszarze Województwa Kujawsko-Pomorskiego, wykorzystująca potencjał gospodarczy oraz logistyczny regionu, integrująca cztery gałęzie transportu (drogową, kolejową, wodną śródlądową i lotniczą). Problematyka lokalizacji nowoczesnej Platformy multimodalnej pełniącej rolę centrum logistyczno-magazynowego, obsługującego cztery gałęzie transportu została podjęta przez Samorząd Województwa w 2012. W tym czasie nawiązana została współpraca z Samorządem Solca Kujawskiego, który sporządził własne – wstępne dokumenty uzasadniające ww. inwestycję. Następnym krokiem było wpisanie inwestycji do regionalnych dokumentów strategicznych w tym do Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+, przyjętej październiku 2013 r. Dzięki projektowi EMMA udało się opracować – wspólnie z Miastem Bydgoszcz – dokument pn. „Studium lokalizacyjne platformy multimodalnej opartej na transporcie wodnym, kolejowym, drogowym i lotniczym, uwzględniającej południowo-wschodni obszar Miasta Bydgoszczy i zachodni obszar Miasta i Gminy Solec Kujawski z planowanym portem rzeczny na dostępnym obszarze lewego brzegu (766-771 km) Wisły”, który w sposób komplementarny przedstawił optymalną lokalizację Platformy multimodalnej, wyznaczył etapy jej rozwoju i harmonogram realizacji oraz przedstawił uwarunkowania techniczno-ekonomiczno-środowiskowe inwestycji. Dokument uwzględnił również, powstały w 2018 r., projekt budowy terminala intermodalnego w Emilianowie koło Bydgoszczy, wskazując jednoznacznie na komplementarność tej inwestycji z Platformą multimodalną jako uzupełnienie możliwości rozwoju usług w obrębie transportu i logistyki, wskazując jednocześnie na konieczność ujednoczenia nazewnictwa obu projektów w jeden – spójny, węzeł logistyczny.</p> <p>W ślad za powstałym dokumentem rozpoczęte zostały przez Samorząd Województwa działania mające na celu pozyskanie środków zewnętrznych na realizację kolejnych etapów prac przy budowie Platformy. W latach 2019-2020 prowadzone były rozmowy, m.in. z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej w kwestii możliwości finansowania inwestycji w ramach formuły Partnerstwa Publiczno-Prywatnego i objęciem inwestycji przez Ministerstwo jako pilotażu takich działań. Niestety ścieżka ta nie przyniosła oczekiwanych rezultatów i ostatecznie pomysł ten został odrzucony.</p>

	<p>Kolejnym działaniem było pozyskanie różnych podmiotów gospodarczych zainteresowanych przedmiotową inwestycją, które gotowe były zaangażować się we wspólne działania zmierzające do jej realizacji. W tej kwestii poczynione zostały rozmowy m.in. z operatorami logistycznymi, portami morskimi i przewoźnikami w celu utworzenia Rady Interesariuszy wspierających budowę Platformy.</p> <p>Równocześnie Województwo przystąpiło do realizacji międzynarodowego projektu COMBINE, poświęconego rozwojowi transportu kombinowanego w obszarze Morza Bałtyckiego, w którym głównym działaniem było opracowanie dokumentu pn. „Koncepcja ostatniej mili dla Węzła logistycznego Bydgoszcz”. Dokument ten, jak również pozostałe działania w ramach projektu miały na celu potwierdzić zasadność realizacji przedsięwzięcia oraz promować jego włączenie w systemy transportowe. Warto nadmienić, że również Miasto Bydgoszcz przystąpiło do ww. projektu, w którym opracowało wiele analiz poświęconych również Węzłowi logistycznemu. W latach 2019-2020, w związku z opracowaniem dokumentów strategicznych szczebla wojewódzkiego, przystąpiliśmy do wpisania obu przedsięwzięć – już jako zintegrowanej inwestycji pn. Węzeł logistyczny Bydgoszcz, która powinna zostać zrealizowana do 2030 r. – do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa oraz Strategii Rozwoju Województwa. Ponadto poprzez różne gremia i kanały informacji prowadziliśmy działania lobbingsowe w zakresie rewizji Sieci TEN-T, gdzie postulowaliśmy o uznanie dróg wodnych MDW E40 i MDW E70 oraz Bydgoszcz jako elementów sieci bazowej TEN-T. Postulaty te zostały uwzględnione w propozycjach strony polskiej odnośnie rewizji Sieci i w chwili obecnej są negocjowane z Unią Europejską.</p> <p>Ponadto budowa Węzła została zgłoszona przez Województwo Kujawsko-Pomorskie jako projekt kluczowy do Krajowego Planu Odbudowy, gdzie możliwe byłoby ewentualne finansowanie inwestycji.</p>
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak środków finansowych oraz decyzji, co do realizacji zadania – ryzyko średnie.
433. Budowa Portu Multimodalnego Włocławek	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Rozwoju Gospodarczego Biuro Projektów Gospodarczych
<i>Kategoria ważności</i>	CR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Nie dotyczy.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak koncepcji przedmiotowej inwestycji, w tym wskazania potencjalnego miejsca inwestycji – ryzyko bardzo duże.
434. Budowa S5	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
<i>Kategoria ważności</i>	BR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap I
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Opis działań dotąd zrealizowanych: 2020 – zakończenie prac nad Studium Korytarzowym 2021 – rozpoczęcie prac nad STEŚ-R 25 czerwca – ogłoszenie przetargu na wykonanie STEŚ-R 4 sierpnia – otwarcie ofert złożonych w postępowaniu (5 oferentów) 21 października – podpisanie umowy z konsorcjum (Trakt sp. z o.o. sp.k. – lider, Trakt Sp. z o.o. – partner); wartość umowy 17,5 mln zł; termin wykonania dokumentacji 30 miesięcy
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Problemy z wyłonieniem kontrahentów realizujących dla GDDKiA kolejne etapy prac przygotowawczych i inwestycyjnych – ryzyko średnie. Przyjęcie RPBDK2030 zapewniającego realizację projektu kluczowego w innym kształcie niż proponowany w konsultacjach społecznych – ryzyko średnie. Zmiana przyjętego RPBDK2030 skutkująca wykreśleniem projektu kluczowego z realizacji – ryzyko średnie.
435. Budowa S10	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
<i>Kategoria ważności</i>	AR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	Część A (Wyrzysk Wschód – Bydgoszcz Zachód): etap I Część B (Bydgoszcz Zachód – Bydgoszcz Południe): etap IV Część C (Bydgoszcz Południe – Toruń Południe): etap I Część D (A1 – OAW*) – Obwodnica Aglomeracji Warszawskiej: etap I
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Część A:

	<p>30 czerwca – złożenie do RDOŚ w Bydgoszczy wniosku o wydanie decyzji środowiskowej (DŚU) – aktualnie RDOŚ przedłużył termin wydania decyzji do 17 stycznia 2022 r. Zrealizowano zaplanowane do realizacji zadania. Opis działań dotąd zrealizowanych: 2010 – zakończenie prac nad Studium Korytarzowym 2018 – rozpoczęcie prac nad STEŚ z materiałami do decyzji środowiskowej 2021 – złożenie wniosku o wydanie decyzji środowiskowej (DŚU)</p> <p>Część B: Inwestycja zrealizowana w latach 2008-2010</p> <p>Część C: 4 czerwca – uprawomocnienie decyzji środowiskowej przez GDOŚ Odcinek 1 (od węzła Bydgoszcz Południe do węzła Emilianowo wraz z rozbudową DK25): 22 czerwca – ogłoszenie przetargu w trybie zaprojektuj i wybuduj 27 sierpnia – otwarcie ofert złożonych w postępowaniu (9 oferentów) 16 listopada – wybór najkorzystniejszej oferty (Budimex S.A.) 14 grudnia – unieważnienie czynności wyboru najkorzystniejszej oferty Odcinek 2 (od węzła Emilianowo do węzła Solec): 7 lipca – ogłoszenie przetargu w trybie zaprojektuj i wybuduj 8 października – otwarcie ofert złożonych w postępowaniu (9 oferentów) Odcinek 3 (od węzła Solec do węzła Toruń Zachód) 30 czerwca – ogłoszenie przetargu w trybie zaprojektuj i wybuduj 3 września – otwarcie ofert złożonych w postępowaniu (8 oferentów) 15 grudnia – wybór najkorzystniejszej oferty (konsorcjum Kobyłarnia S.A. – lider, Mirbud S.A. – partner) Odcinek 4 (od węzła Toruń zachód do węzła Toruń Południe) 14 lipca – ogłoszenie przetargu w trybie zaprojektuj i wybuduj 13 września – otwarcie ofert złożonych w postępowaniu (7 oferentów). Zrealizowano zaplanowane do realizacji zadania. Wczesna faza zaawansowania realizacji projektu Opis działań dotąd zrealizowanych: 2010 – zakończenie prac nad Studium Korytarzowym 2016 – rozpoczęcie prac nad STEŚ z materiałami do decyzji środowiskowej 2020 – wydanie nieprawomocnej decyzji środowiskowej przez RDOŚ w Bydgoszczy 2020 – zaskarżenie nieprawomocnej decyzji środowiskowej przez RDOŚ w Bydgoszczy 2021 – wydanie prawomocnej decyzji środowiskowej przez GDOŚ 2021 – podzielenie inwestycji na cztery odcinki i rozpoczęcie dla każdego z nich procedury przetargowej wyboru wykonawcy</p> <p>Część D: 25-27 stycznia – spotkania przedstawicieli GDDKiA z przedstawicielami samorządów dotyczące podsumowania wyników Studium Korytarzowego wraz z informacją o wyborze najkorzystniejszego korytarza (OAW – Płock – Włocławek – A1) 31 grudnia – ogłoszenie przetargu na opracowanie dokumentacji STEŚ z materiałami do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia „budowa drogi ekspresowej S10 na odc. od A1 do granicy województwa”. Zrealizowano zaplanowane do realizacji zadania. Wczesna faza zaawansowania realizacji projektu Opis działań dotąd zrealizowanych: 2010 – zakończenie prac nad Studium Korytarzowym 2020 – zakończenie prac nad Studium Korytarzowym (drugie opracowanie po zmianie założeń) 2021 – zakończenie prac nad Strategicznym Studium Lokalizacyjnym Centralnego Portu Komunikacyjnego (przedmiotowy odcinek S10 jest częścią inwestycji towarzyszących CPK) 2021 – rozpoczęcie procedury przetargowej wyboru wykonawcy dokumentacji STEŚ wraz z materiałami do DŚU.</p>
--	--

<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	<p>Część A: Przedłużająca się procedura wydania ostatecznej decyzji środowiskowej – DŚU – ryzyko bardzo duże.</p> <p>Część B: Nie dotyczy.</p> <p>Część C: Problemy z wyłonieniem kontrahentów realizujących dla GDDKiA etap realizacji w trybie „zaprojektuj i wybuduj” – ryzyko duże. Przyjęcie RPBDK2030 zapewniającego realizację projektu kluczowego w innym kształcie niż proponowany w konsultacjach społecznych – ryzyko niewielkie. Załamanie się finansowania inwestycji – zmiany realizacji PBBDK2023 (lub w przyszłości RPBDK2030) – ryzyko średnie.</p> <p>Część D: Zmiana przyjętego RPBDK2030 skutkująca wykreśleniem projektu kluczowego z realizacji – ryzyko średnie.</p>
436. Wpisanie DK15 do kategorii dróg ekspresowych (S15)	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
<i>Kategoria ważności</i>	BR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	W ramach konsultacji projektu „Rządowego programu budowy dróg krajowych do 2030 roku (z perspektywą do 2033 r.)” Marszałek Województwa zgłosił uwagę dotyczącą uwzględnienia w tym dokumencie przedmiotowego projektu kluczowego. Wniosek nie został uwzględniony.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak woli (poziom Rady Ministrów) wpisania inwestycji w rządowe programy inwestycyjne w horyzoncie krótko- i średnioterminowym – ryzyko bardzo duże.
437. Budowa DK25	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
<i>Kategoria ważności</i>	BR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	W ramach konsultacji projektu „Rządowego programu budowy dróg krajowych do 2030 roku (z perspektywą do 2033 r.)” Marszałek Województwa zgłosił uwagę dotyczącą uwzględnienia w tym dokumencie przedmiotowego projektu kluczowego.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak woli (poziom Rady Ministrów) wpisania inwestycji w rządowe programy inwestycyjne w horyzoncie krótko- i średnioterminowym – ryzyko bardzo duże.
438. Budowa DK62	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
<i>Kategoria ważności</i>	BR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	W ramach konsultacji projektu Rządowego programu budowy dróg krajowych do 2030 roku (z perspektywą do 2033 r.) Marszałek Województwa zgłosił uwagę dotyczącą uwzględnienia w tym dokumencie budowy DK62 (PG-I-P.8012.3.2021 z 17.09.2021). W dokumencie pn. „Raport z konsultacji publicznych Rządowy program Budowy Dróg Publicznych do 2030 r. (z perspektywą do 2033 r.)”, Warszawa, październik 2021r. nie odniesiono się do złożonej uwagi.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Inwestycja obecnie nie znajduje się w obowiązujących strategicznych dokumentach krajowych, w tym dotyczących inwestycji drogowych – ryzyko duże.
439. Budowa DK80	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
<i>Kategoria ważności</i>	AR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	W ramach konsultacji projektu „Rządowego programu budowy dróg krajowych do 2030 roku (z perspektywą do 2033 r.)” Marszałek Województwa zgłosił uwagę dotyczącą uwzględnienia w tym dokumencie przedmiotowego projektu kluczowego.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak woli (poziom Rady Ministrów) wpisania inwestycji w rządowe programy inwestycyjne w horyzoncie krótko- i średnioterminowym – ryzyko bardzo duże.
440. Budowa mostu drogowego na Wiśle w rejonie Solec Kujawski – Czarnowo	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

<i>Kategoria ważności</i>	AR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Nie dotyczy.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak woli (poziom Rady Ministrów) wpisania inwestycji w rządowe programy inwestycyjne w horyzoncie krótko- i średnioterminowym – ryzyko bardzo duże.
441. Budowa alternatywnej przeprawy przez Wisłę we Włocławku	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
<i>Kategoria ważności</i>	AR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap I
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Monitoring działań strony rządowej w zakresie wyboru wariantu korytarza przebiegu drogi S10. Realizacja ciągła, do momentu oddania inwestycji do użytkowania.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Korytarz „zielony” drogi S10 na odcinku od autostrady A1 (Toruń) do Obwodnicy Aglomeracji Warszawskiej (S50), zaczynający się na istniejącym węźle Włocławek Północ do węzła Nacpolsk w ciągu obwodnicy Aglomeracji Warszawskiej S50, zawierający przeprawę przez Wisłę w okolicach Włocławka został poddany procedurze opracowania STEŚ. Projekt ma duże szanse realizacji, aczkolwiek jest on dopiero w fazie przygotowawczej, w związku z tym istnieje potencjalne ryzyko opóźnień jego realizacji (nie odstąpienia od realizacji), zarówno na etapie projektowym jaki i na etapie samej budowy – ryzyko średnie.
442. Budowa drugiego mostu na Wisłę w Fordonie/Strzyżawie	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
<i>Kategoria ważności</i>	BR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Nie dotyczy.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak woli (poziom Rady Ministrów) wpisania inwestycji w rządowe programy inwestycyjne w horyzoncie krótko- i średnioterminowym – bardzo duże ryzyko.
443. Budowa węzła autostradowego Toruń Południe	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
<i>Kategoria ważności</i>	AR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap II
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	14 lipca 2021 r. skierowanie do publikacji w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej ogłoszenia o przetargu na S10 Toruń Zachód - Toruń Południe. 13 września 2021 r. otworenie ofert w przetargu na S10 Toruń Zachód – Toruń Południe. Oczekiwanie na wyłonienie wykonawcy w systemie Projektuj i buduj. Studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowe o wyższym stopniu szczegółowości wraz z materiałami do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – opracowane. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach – wydana. Przetarg na realizację inwestycji w systemie Projektuj i buduj – w trakcie rozstrzygania.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak ryzyk.
444. Połączenie Bydgoszczy z S5 oraz S10 (zadanie dotyczy dróg wojewódzkich zapewniających połączenie z drogami klasy S)	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Infrastruktury Drogowej
<i>Kategoria ważności</i>	A
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap I
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	W roku 2021 trwały próby wyłonienia Wykonawcy opracowania Studium dla połączenia Miasta Bydgoszcz z węzłem drogowym na trasie szybkiego ruchu S5 i S10 w miejscowości Białe Błota. W 2022 r. zakłada się wyłonienie Wykonawcy studium i rozpoczęcie prac projektowych wskazanych powyżej. Procedura przetargowa na STEŚ wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia dla połączenia Miasta Bydgoszcz z węzłem drogowym na trasie szybkiego ruchu S5 i S10 w miejscowości Białe Błota. Węzeł Wyrzysk – Węzeł Pawłówek (bez węzłów). Długość: 40,8 km Etap realizacji: złożono wniosek o DŚU w dniu 30.06.2021 roku. System realizacji: P&B 30.04.2022 planowana data uzyskania DŚU. 30.09.2023 planowana data odbioru KP.

	<p>01.12.2023 planowana data wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia na realizację. 2026-2028 lata realizacji.</p> <p>Węzeł Bydgoszcz Południe – Węzeł Bydgoszcz Emilianowo (z węzłem) wraz z rozbudową DK25. Długość: 14,3 km Etap realizacji: Przetarg na realizację. System realizacji: P&B 18.06.2021 data wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia na realizację. 03.2022 planowana data podpisania umowy z wykonawcą. 2022-2027 lata realizacji. Węzeł Bydgoszcz Emilianowo (bez węzła)- Węzeł Solec (bez węzła). Długość: 8,6 km Etap realizacji: Przetarg na realizację. System realizacji: P&B 02.07.2021 data wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia na realizację. 03.2022 planowana data podpisania umowy z wykonawcą. 2022-2027 lata realizacji. Węzeł Toruń Zachód-Węzeł Toruń Południe Długość: 11,9 km Etap realizacji: przetarg na realizację. System realizacji: P&B 09.07.2021 data wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia na realizację. 03.2022 planowana data podpisania umowy z wykonawcą. 2022-2027 lata realizacji.</p>
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	<p>Ryzyko związane z brakiem środków finansowych w związku z rosnącymi kosztami przygotowania dokumentacji i wykonawstwa robót, wpływające na koszt realizacji projektu – ryzyko duże.</p> <p>Ryzyko związane z przewlekłością postępowań związanych z uzyskiwaniem pozwoleń i decyzji administracyjnych, wpływające na termin realizacji projektu – ryzyko duże.</p> <p>Ryzyko związane z protestami społecznymi w związku z brakiem akceptacji przebiegu obwodnicy – ryzyko średnie.</p>
445. Połączenie Grudziądz z drogą S5 (zadanie dotyczy dróg wojewódzkich zapewniających połączenie z drogami klasy S).	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Infrastruktury Drogowej
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap I
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Postępowanie przetargowe na wykonanie STEŚ z materiałami do decyzji środowiskowej dla budowy 90 km odcinka drogi S5 Grudziądz-Ostróda. Wybór Wykonawcy STEŚ wraz z materiałami do decyzji środowiskowej. Do dalszych prac trafiły dwa korytarze przebiegu trasy, która łączy drogę S5 z autostradą A1. W woj. kujawsko-pomorskim na większości przebiegu korytarze pokrywają się, a planowana S5 może połączyć się z autostradą A1 na istniejącym węźle Grudziądz lub na południe od tego miasta.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	<p>Ryzyko związane z przewlekłością postępowań związanych z uzyskiwaniem pozwoleń i decyzji administracyjnych, wpływające na termin realizacji projektu – ryzyko duże.</p> <p>Ryzyko związane z protestami społecznymi w związku z brakiem akceptacji przebiegu obwodnicy – ryzyko średnie.</p>
446. Realizacja północnej obwodnicy Torunia	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Infrastruktury Drogowej
<i>Kategoria ważności</i>	CR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Zadanie znajduje się w początkowym stadium przygotowania. Nie podjęto prac.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	<p>Ryzyko związane z brakiem środków finansowych w związku z rosnącymi kosztami przygotowania dokumentacji i wykonawstwa robót, wpływające na koszt realizacji projektu – ryzyko duże.</p> <p>Ryzyko związane z przewlekłością postępowań związanych z uzyskiwaniem pozwoleń i decyzji administracyjnych, wpływające na termin realizacji projektu – ryzyko duże.</p> <p>Ryzyko związane z protestami społecznymi w związku z brakiem akceptacji przebiegu obwodnicy – ryzyko średnie.</p>
447. Budowa obwodnic miejscowości na drogach krajowych i wojewódzkich	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Infrastruktury Drogowej
<i>Kategoria ważności</i>	BR/B

<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap I
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	<p>Przygotowanie dokumentacji projektowych oraz wniosków o wydanie decyzji w sprawie zezwolenia na realizację inwestycji drogowych. Podpisanie porozumień z partnerami samorządowymi. Wybór projektantów na opracowanie STEŚ wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia.</p> <p>Podpisanie porozumień z partnerami samorządowymi na opracowanie STEŚ wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia (Łysomice, Lisewo, Chełmża, Brodnica, Radzyń Chełmiński, Sępólno Krajeńskie).</p> <p>Podpisana umowa z projektantem na opracowanie STEŚ wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia (Golub Dobrzyń, Rybin).</p> <p>W trakcie postępowanie w GDOŚ w związku z odwołaniem od decyzji środowiskowej (Tuchola).</p> <p>W opracowaniu STEŚ wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia (Więcbork).</p> <p>W trakcie opracowanie dokumentacji projektowej oraz wniosku o wydanie decyzji w sprawie zezwolenia na realizację inwestycji drogowej (Mogilno).</p> <p>Aktualizacja uzgodnień projektowych (Trłąg).</p> <p>Procedura przetargowa na STEŚ wraz z uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia (Białe Błota).</p>
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Brak woli (poziom Rady Ministrów) wpisania inwestycji w rządowe programy inwestycyjne w horyzoncie krótko- i średnioterminowym – ryzyko bardzo duże.
448. Pakiet projektów mających na celu poprawę dostępności potencjału usługowego miasta Torunia z terenu województwa	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
<i>Kategoria ważności</i>	BR
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	<p>etap I – prace w fazie przygotowawczej (za wyjątkiem projektu "Budowa III mostu drogowego w Toruniu wraz z drogami dojazdowymi – Most Zachodni" – etap „zero”)</p> <p>etap II – realizacja węzła Toruń Południe</p>
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	<p>Rozpoczęcie prac projektowych Węzeł Toruń Południe: 14 lipca 2021 r. skierowanie do publikacji w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej ogłoszenia o przetargu na S10 Toruń Zachód - Toruń Południe. 13 września 2021 r. otworenie ofert w przetargu na S10 Toruń Zachód - Toruń Południe.</p> <p>Oczekiwanie na wyłonienie wykonawcy w systemie Projektuj i buduj. Planowane jest wyłonienie wykonawcy na realizację węzła Toruń Południe. Miasto Toruń planuje ogłosić przetarg na przebudowę ul. Olsztyńskiej. Sporządzenie dokumentacji</p>
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Dostępność środków finansowych może mieć wpływ na termin przygotowania i realizacji projektu kluczowego – ryzyko średnie.
449. Rozbudowa systemu dróg rowerowych	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Infrastruktury Drogowej
<i>Kategoria ważności</i>	C
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap I
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	<p>W zakresie stworzenie spójnego systemu dróg rowerowych zgodnie z fiskłą „Projekt na rzecz integracji i współpracy wszystkich interesariuszy zainteresowanych rozwojem dróg rowerowych na terenie województwa”.</p> <p>W zakresie dróg wojewódzkich realizacja zadań związanych z budową dróg dla rowerów, pieszych i rowerów, przebudów lub rozbudowy dróg, w których uwzględniono separację ruchu rowerowego.</p>
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	<p>Brak wiedzy o realizacji zadań, jeśli nie dotyczą styku w całości lub części z drogami wojewódzkimi – ryzyko bardzo duże.</p> <p>Niestosowanie właściwych standardów budowy dróg dla rowerów określonych w wytycznych ogólnopolskich – ryzyko bardzo duże.</p> <p>Różne źródła finansowania, z których mogą korzystać beneficjenci – samorządy i związki gmin, przy budowie infrastruktury dotyczącej separacji ruchu drogowego i pieszo-rowerowego od ruchu pojazdów samochodowych – ryzyko duże.</p>
450. Likwidacja miejsc niebezpiecznych na drogach wojewódzkich	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Infrastruktury Drogowej
<i>Kategoria ważności</i>	B

Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	<p>Przygotowanie dokumentacji projektowych oraz wniosków o wydanie decyzji w sprawie zezwolenia na realizację inwestycji drogowych. Podpisanie porozumień z partnerami samorządowymi. Opracowanie audytu bezpieczeństwa ruchu drogowego i programu funkcjonalno-użytkowego. Wybór projektantów na opracowanie dokumentacji projektowych.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rondo w miejscowości Wielowieś/Rybitwy na DW251/DP2548C – audyt BRD, do zlecenia dokumentacja projektowa. 2. Sygnalizacja świetlna w miejscowości Żnin na DW251/DP ul. Dworcowa/ul. Mickiewicza – brak zaawansowania. 3. Rondo w miejscowości Barcin na DW254/130315C ul. Polna – porozumienie z Gminą, PFU. 4. Rondo w miejscowości Chełmża na DW551 – Chełmińskie Przedmieście DP2013C – brak zaawansowania. 5. Rondo w miejscowości Piastoszyn na krzyżowaniu DW240 z DP1003C – do zlecenia dokumentacja projektowa. 6. Rondo w miejscowości Żołędowo na DW244/DP1504C – w opracowaniu dokumentacja projektowa. 7. Rondo w miejscowości Strzelce Górne na DW244/DP1507 – dokumentacja na zlecenie Gminy Dobrcz. 8. Rondo w miejscowości Rypin na DW534/ul. Mleczarska DP2208C DP2118C – PFU. 9. Skrzyżowanie skanalizowane, rondo, łącznik w miejscowości Izbica Kujawska na DW270/DW269 – brak zaawansowania. 10. Rondo w miejscowości Aleksandrów Kujawski na DW266/ DG160814C – PFU. 11. Rondo w miejscowości Ośno na DW266/DP2605C – PFU. 12. Sygnalizacja świetlna w miejscowości Bysław na DW240/DP1030C – audyt BRD. 13. Rondo w miejscowości Prosperowo na DW243/DP1527 – brak zaawansowania. 14. Rondo w miejscowości Mełno na DW533/DW538 – audyt BRD. 15. Rondo w miejscowości Plewno na DW240 z DP1241/DP1280 – brak zaawansowania. 16. Poprawa przyczepności nawierzchni, korekta łuków 1+800-3+300 w miejscowości Paterek na DW246 Paterek – Wieszki – brak zaawansowania. 17. Skrzyżowanie skanalizowane, rondo w miejscowości Golub Dobrzyń na DW534/ul. Sokołowska – w trakcie opracowania dokumentacja projektowa. 18. Rondo w miejscowości Dyblin na DW562/DW558 – ZRID w posiadaniu, dokumentacja do zaktualizowania. 19. Sygnalizacja świetlna w miejscowości Golub Dobrzyń na DW534/DW554 – audyt BRD. 20. Rondo w miejscowości Broniewice na DW255/DP2553 – ZRID w posiadaniu, dokumentacja do zaktualizowania. 21. Rondo w miejscowości Rzadkwin na DW255/DP2562 i DG140330 – ZRID w posiadaniu, dokumentacja do zaktualizowania.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	<p>Przewlekłość postępowań związanych z uzyskaniem pozwoleń i decyzji administracyjnych, wpływające na termin realizacji projektu – ryzyko bardzo duże.</p> <p>Protesty społeczne w związku z brakiem akceptacji przebiegu obwodnic – ryzyko bardzo duże.</p> <p>Zagrożenie realizacji zadania w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19 – ryzyko średnie.</p> <p>Niewystarczająca dostępność zasobów ludzkich i materiałów budowlanych – ryzyko bardzo duże.</p>
451. Poprawa bezpieczeństwa na przejazdach i przejściach kolejowo-drogowych	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Infrastruktury Drogowej
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Przeprowadzanie badań na przejazdach kolejowych (drogi wojewódzkie) w zakresie pomiarów natężenia ruchu, identyfikacja przejazdów niebezpiecznych.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Ryzyko niezgodnienia warunków z zarządcami infrastruktury kolejowej. Sprzeciw społeczny – ryzyko bardzo duże.
452. Budowa linii kolejowej dużych prędkości w ramach „Szprychy nr 1” o przebiegu zgodnym z interesami województwa	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
Kategoria ważności	AR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	W 2021 r ogłoszono postępowanie ramowe na dokumentację projektową dla kolejowych inwestycji CKP.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.

453. Budowa linii kolejowej Trzciniec – Port Lotniczy Bydgoszcz – Solec Kujawski dla poprawy dostępności Portu Lotniczego w Bydgoszczy	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
Kategoria ważności	AR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak zabezpieczenia środków finansowych – ryzyko bardzo duże. Zadanie nie ujęte w planach inwestycyjnych PKP polskich linii kolejowych S.A. – ryzyko bardzo duże.
454. Przebudowa linii kolejowej nr 18 (odcinek Bydgoszcz – Kutno)	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
Kategoria ważności	AR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	W ramach przeprowadzonych prac projektowo-budowlanych w ramach projektu: doposażono istniejące perony w wiaty, ławki, energooszczędne oświetlenie, gabloty informacyjne oraz czytelne oznakowanie zapewniające wygodniejszą obsługę osobom o ograniczonych możliwościach poruszania się; poprawiono dostęp do kolei na stacjach: Kaliska Kujawskie i Nieszawa Waganiec oraz na przystankach Lubanie, Turzno Kujawskie, Wiktorowo; wymieniono tory oraz sieć trakcyjną na odc. ponad 50 km, wyremontowano 27 obiektów inżynierskich – mostów i przepustów; podniesiono poziom bezpieczeństwa na 21 przejazdach kolejowo-drogowych dzięki wymianie istniejącej nawierzchni oraz budowie nowych urządzeń. Do końca roku 2021, PLK zrealizowały inwestycje na sumę 200 mln zł.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
455. Przebudowa linii kolejowej nr 18 (odcinek Bydgoszcz – Piła)	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
Kategoria ważności	BR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Zadanie nie było dotąd realizowane
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak zabezpieczenia finansowego, przez co istnieje ryzyko, że inwestycja nie zostanie rozpoczęta – ryzyko bardzo duże.
456. Przebudowa linii kolejowej nr 131	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
Kategoria ważności	BR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap III
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Zadania realizowane w ramach kilku projektów inwestycyjnych o różnym zakresie i stanie zaawansowania. Dotąd zrealizowano działania w zakresie: przebudowy stacji przestanków; wymiany torowisk; likwidacji ograniczeń prędkości.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
457. Przebudowa linii kolejowej nr 201	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
Kategoria ważności	BR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap II
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Przeprowadzono prace planistyczne oraz działania środowiskowe.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
458. Przebudowa linii kolejowej nr 353	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
Kategoria ważności	AR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Prowadzone są prace nad dokumentami projektowymi.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
459. Przebudowa linii kolejowej nr 27	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
Kategoria ważności	BR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Zadanie nie jest jeszcze realizowane.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak inwestycji w Krajowym programie kolejowym – brak zabezpieczenia finansowego – ryzyko bardzo duże.
460. Przebudowa linii kolejowej 207 na odcinku Grudziądz – granica województwa	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
Kategoria ważności	CR

Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Zadanie nie jest jeszcze realizowane.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak inwestycji w Krajowym programie kolejowym – brak zabezpieczenia finansowego – ryzyko bardzo duże.
461. Pakiet projektów mających na celu realizację nowej infrastruktury kolejowej na rzecz spójności województwa	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
Kategoria ważności	AR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Zadanie nie jest jeszcze realizowane. <i>Projekt pierwotnie planowany w ramach programu Kolej +. Samorządy lokalne ze względu na bardzo wysokie koszty działań wycofały się z realizacji projekt. Obecnie nie są prowadzone żadne czynności w celu jego wznowienia</i>
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Nie są prowadzone żadne czynności celem wznowienia przygotowań do realizacji projektu – ryzyko bardzo duże. Niemożliwe śledzenie dawnego przebiegu rozebranej linii kolejowej przez którą przebiega droga ekspresowa S5 – ryzyko bardzo duże. Inwestycja nie została ujęta w żadnym dokumencie planistycznym na poziomie krajowym; niemożliwa odbudowa ze względu na inne wykorzystanie terenu po rozebranej linii kolejowej, poza tym. Samorządy lokalne wyrażają wolę wykorzystania śladu po linii kolejowej na trasę ścieżki rowerowej – ryzyko bardzo duże.
462. Pakiet projektów mających na celu modernizację i wykorzystanie istniejącej infrastruktury kolejowej na rzecz spójności województwa	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
Kategoria ważności	BR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Zadanie nie jest jeszcze realizowane.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Przedsięwzięcia inwestycyjne nie zostały ujęte w żadnych dokumentach krajowych ani żadnego budżetu zarządcy infrastruktury – ryzyko bardzo duże.
463. Budowa i modernizacja przystanków kolejowych dla usprawnienia funkcjonowania transportu regionalnego w województwie kujawsko-pomorskim	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu Województwo Kujawsko-Pomorskie
Kategoria ważności	CR
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Przyjęcie Uchwały nr 63/2021 z dnia 19 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia Rządowego programu budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021-2025. Przeprowadzono konsultacje społeczne 11.2020 – 01.2021 r. Wytypowano projekty do realizacji. Przeprowadzono pierwsze postępowania na zaprojektowanie i wykonanie robót dla zadania.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
464. Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury sprzyjającej uprawianiu turystyki aktywnej	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki Biuro ds. Rozwoju Turystyki
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Przygotowano i złożono fiszki projektowe do programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych na realizację projektu – ryzyko duże.
465. Budowa turystycznych dróg rowerowych	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki Biuro ds. Rozwoju Turystyki
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Przygotowano i złożono fiszki projektowe do programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych na realizację projektu – ryzyko duże.
466. Tworzenie oraz marketing regionalnych i lokalnych marek turystycznych	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Sportu i Turystyki Biuro ds. Rozwoju Turystyki
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Przygotowano i złożono fiszki projektowe do programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027.

Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych na realizację projektu – ryzyko duże.
467. „Proton Rad Med Bydgoszcz”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Zdrowia
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak środków finansowych – ryzyko niewielkie.
501. Rozwój transportu niskoemisyjnego w miastach województwa kujawsko-pomorskiego	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Funduszy Europejskich
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Przeprowadzono nabór propozycji projektów do wyboru w trybie niekonkurencyjnym, w tym projektów o znaczeniu strategicznym do realizacji w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027. W odpowiedzi na ten nabór, w ramach celu szczegółowego 4(vii), złożone zostały projekty z miast prowadzących publiczny transport publiczny. Odpowiedzialność DFE za ww. projekty kończy się na zarezerwowaniu środków na ich realizację w projekcie programu regionalnego FEKP 2021-2027.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Opóźnienia w przyjęciu ostatecznej wersji Programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza i ogłoszeniu naborów – ryzyko niewielkie. Opóźnienia w przygotowaniu niezbędnej dokumentacji projektowej – ryzyko duże.
502. Zakup nowoczesnego taboru kolejowego	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	W 2021 r. przygotowano specyfikację techniczną dla czteroczłonowych elektrycznych zespołów trakcyjnych (ETZ).
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Zakłócenia wywołane pandemią covid-19 spowodowały opóźnienia na rynku dostaw komponentów pojazdów kolejowych. Co z kolei powoduje wydłużenie czasu budowy nowych pojazdów. Producenci taboru z przyczyn niezależnych od siebie mogą nie zdążyć z realizacją zamówienia – ryzyko duże.
503. Rozwój idei biletu regionalnego „System Bilet Regionalny”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Transportu
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
504. „Infostrada Kujaw i Pomorza 3.0”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Cyfryzacji
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Departament dokonał zgłoszenia propozycji projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza 3.0” do wyboru w trybie niekonkurencyjnym w grudniu 2021 r. w skład którego wchodzi Projekty kluczowe o nr 504 oraz 506.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Ryzyko wydłużenia prac przygotowawczych ze względu przebieg pandemii covid-19 – ryzyko duże.
505. Rozbudowa i modernizacja budynku Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Organizacyjny
Kategoria ważności	C
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Projekt jest na etapie aktualizacji dokumentacji technicznej (wprowadzane są zmiany), na podstawie której będą realizowane roboty budowlane. Dokumentacja została zatwierdzona decyzją o pozwoleniu na budowę. Decyzja jest wykonalna. Trwa przygotowanie koncepcji rozwiązania kolizji sieci ciepłowniczej.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Ryzyka budowlane, które mogą wystąpić podczas realizacji projektu: projektowe dotyczące wad i sposobu realizacji obiektu na podstawie dokumentacji – ryzyko niewielkie, wykonawcze dotyczące sposobu realizacji robót – ryzyko niewielkie, dotyczące nieprzewidzianych okoliczności wynikających z warunków miejscowych i kolizji – ryzyko niewielkie, związane z szybkim wzrostem cen materiałów i robocizny – ryzyko bardzo duże.
506. Rozbudowa portalu regionalnego „mojregion.info”	

<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Cyfryzacji
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap zero
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	Departament dokonał zgłoszenia propozycji projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza 3.0” do wyboru w trybie niekonkurencyjnym w grudniu 2021 r. w skład którego wchodzi Projekty kluczowe o nr 504 oraz 506.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Ryzyko wydłużenia prac przygotowawczych ze względu przebieg pandemii covid-19 – ryzyko duże.
507. Wypracowanie nowych form i metod działania Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris”	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Biuro ds. Współpracy z Samorządami Lokalnymi
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap II
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	W 2021 r. podjęte zostały przedsięwzięcia o charakterze promocyjnym, organizacyjnym oraz informacyjno-edukacyjnym. Zorganizowane i przeprowadzone zostały seminaria problemowe z udziałem przedstawicieli środowisk samorządowych oraz partnerów społecznych poświęcone tematyce gospodarki zasobami wodnymi, ochronie powietrza oraz gospodarki odpadami w kontekście budowania bezpiecznej przestrzeni publicznej i przeciwdziałania zagrożeniom środowiska życia człowieka. Zorganizowana została konferencja naukowa dotycząca szeroko pojmowanych zagadnień bezpieczeństwa lokalnego, której uczestnikami byli przedstawiciele środowisk samorządowych, naukowych oraz partnerów społecznych. Dzięki transmisji internetowej uczestnikami ww. przedsięwzięć było ponad dwa tysiące osób. W ramach działań organizacyjno-informacyjnych Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris” tworzone były podstawy dla wykreowania sieci współpracy na rzecz wzmocnienia odporności jednostek samorządu terytorialnego.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Pozyskanie ekspertów oraz przygotowanie stosownych dokumentów – ryzyko średnie.
508. Działania organizacyjno-techniczne i edukacyjne na rzecz zwiększenia odporności jednostek samorządu terytorialnego na zagrożenia cywilizacyjne i zmiany klimatyczne	
<i>Podmiot przedstawiający informację</i>	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Biuro ds. Współpracy z Samorządami Lokalnymi
<i>Kategoria ważności</i>	B
<i>Stan prac nad projektem kluczowym</i>	etap I
<i>Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu</i>	W 2021 r. podjęte zostały przedsięwzięcia o charakterze promocyjno-organizacyjnym oraz informacyjno-edukacyjnym. Opracowane zostały zasady „Założenia budowania systemu odporności jednostek terytorialnych na zagrożenia cywilizacyjne i zmiany klimatyczne”, z którymi zapoznane zostały jednostki terytorialne. Następnie zostały podpisane porozumienia o współpracy w zakresie budowania systemu odporności jednostek terytorialnych na zagrożenia cywilizacyjne i zmiany klimatyczne z wybranymi starostwami powiatowymi. Porozumienia zakładały prowadzenie wspólnych działań adresowanych do władz publicznych oraz społeczności lokalnych obejmujących spotkania, seminaria, wizyty studyjne, itp. Zorganizowane i przeprowadzone zostały seminaria problemowe z udziałem przedstawicieli środowisk samorządowych oraz partnerów społecznych poświęcone tematyce gospodarki zasobami wodnymi, ochronie powietrza oraz gospodarki odpadami w kontekście budowania bezpiecznej przestrzeni publicznej i przeciwdziałania zagrożeniom środowiska życia człowieka. Zorganizowana została konferencja naukowa dotycząca szeroko pojmowanych zagadnień bezpieczeństwa lokalnego, której uczestnikami byli przedstawiciele środowisk samorządowych, naukowych oraz partnerów społecznych. Dzięki transmisji internetowej uczestnikami ww. przedsięwzięć było ponad dwa tysiące osób. W ramach działań organizacyjno-informacyjnych Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris” tworzone były podstawy dla wykreowania sieci współpracy na rzecz wzmocnienia odporności jednostek samorządu terytorialnego. Tematyka zagrożeń cywilizacyjnych oraz zmian klimatu była także przedmiotem prac i aktywności badawczej Pracowni Badań nad Bezpieczeństwem Lokalnym działającej z inicjatywy Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris”.
<i>Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu</i>	Pozyskanie ekspertów oraz przygotowanie stosownych dokumentów – ryzyko średnie.

509. Uruchomienie pod patronatem Samorządu Województwa kierunku(ów) studiów kształcącego(ych) kadry dla administracji publicznej z terenu województwa	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Biuro ds. Współpracy z Samorządami Lokalnymi
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Rozpoczęto działania dotyczące diagnozowania stanu oraz identyfikacji potrzeb, jak też formułowania obszarów i kierunków współdziałania między sferą nauki a systemem administracji publicznej w regionie. Działania w tym zakresie podejmowane były przez Pełnomocnika Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ds. Rozwoju, Nauki, Badań i Wdrożeń oraz Pełnomocnika Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego ds. Współpracy z Samorządami Lokalnymi.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak zainteresowania ze strony potencjalnych uczestników przedsięwzięcia – ryzyko średnie. Ograniczone możliwości finansowania podjętych działań – ryzyko duże. Problemy z zatrudnieniem absolwentów studiów kształcących kadry dla administracji publicznej z terenu województwa – ryzyko średnie.
510. Projekt na rzecz integracji i współpracy wszystkich interesariuszy zainteresowanych rozwojem transportu publicznego na terenie województwa	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Infrastruktury Drogowej
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Nie dotyczy.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.
511. Projekt na rzecz integracji i współpracy wszystkich interesariuszy zainteresowanych rozwojem dróg rowerowych na terenie województwa	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Infrastruktury Drogowej
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap zero
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Analiza stanu istniejącego, zebranie danych i umożliwiających utworzenie mapy dróg rowerowych. Współpraca z samorządami w zakresie pomocy realizacji zadań na etapie przygotowania planów rozwoju sieci dróg rowerowych na poziomie powiatowym. Opiniowanie planów dotyczących rozwoju sieci dróg rowerowych.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak woli współpracy ze strony partnerów – ryzyko duże. Przekazywanie informacji w wersji niespójnej, bez załączników graficznych uniemożliwiających prawidłowe zdiagnozowanie potrzeb – ryzyko średnie. Brak hierarchizacji potrzeb – ryzyko duże.
512. „Animatory i Strażnicy dla Zielonego Ładu”. Platforma współpracy instytucji oraz sektora pozarządowego na rzecz realizacji założeń „Zielonego Ładu”	
Podmiot przedstawiający informację	Departament Środowiska
Kategoria ważności	B
Stan prac nad projektem kluczowym	etap I
Charakterystyka dotąd zrealizowanych zadań w ramach projektu	Na etapie prac przygotowawczych zorganizowano spotkanie w sprawie omówienia programów i projektów kluczowych wskazanych do realizacji/monitorowania przez Departament Środowiska, w tym dla projektu 512.
Aktualnie identyfikowane ryzyka dla projektu	Brak ryzyk.

Źródło: opracowanie własne Departamentu Planowania, Zrównoważonego Rozwoju i Nauki na podstawie informacji od podmiotów monitorujących stan realizacji projektów kluczowych Strategii Przyspieszenia 2030+

Załącznik nr 2 – Szczegółowe informacje nt. stanu realizacji i przygotowania dokumentów programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Tabela 28. Informacja o stanie realizacji ustaleń regionalnych dokumentów programowych (poza Strategią Przyspieszenia 2030+, Regionalnym programem operacyjnym województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020, Załoženiami polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020 i obowiązującymi regionalnymi dokumentami programowymi, kluczowymi dla realizacji Strategii Przyspieszenia 2030+

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
1.	Kujawsko-pomorski program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży	-	dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym	uchwała nr XXII/401/16 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 czerwca 2016 r.	zaawansowana faza realizacji	<p>Dokument stanowi podstawę realizacji projektów stypendialnych przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, a także innych działań na rzecz wspierania edukacji zdolnych uczniów i wyrównywania szans edukacyjnych uczniów z województwa kujawsko-pomorskiego:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zawansowana faza realizacji projektu "Prymus Pomorza i Kujaw" w ramach poddziałania 10.3.1 RPO WKP 2014-2020. Projekt realizowany jest w latach 2016-2023. W roku 2021 r. wypłacono stypendia dla 644 stypendystów naboru na rok szkolny 2020/2021. 2) Realizacja projektu "Humanisci na start!" w ramach poddziałania 10.3.1 RPO WKP 2014-2020. Projekt realizowany jest w latach 2018-2023. W roku 2021 r. wypłacono stypendium dla 400 stypendystów naboru na rok szkolny 2020/2021. 3) W okresie sprawozdawczym realizowano projekt „Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza II” w ramach poddziałania 10.3.2 RPO WKP 2014-2020. W 2021 r. wypłacono stypendia 500 uczniom z 83 szkół w regionie. Stypendium otrzymało 350 uczniów technikum oraz 150 uczniów branżowych szkół I stopnia. 4) Projekt "Niebo nad Astrobazami – rozwijamy kompetencje kluczowe uczniów" realizowany w ramach poddziałania 10.2.2 RPO WKP 2014-2020. Okres realizacji: 6.05.2019 r.-31.12.2023 r. Celem głównym projektu jest zbudowanie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego 	Departament Edukacji

⁷⁵ Typy dokumentów wg okresu realizacji: dokument roczny (ponawiany corocznie), dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym, dokument wieloletni określony horyzontem czasowym.

⁷⁶ Nazwy departamentów i jednostek organizacyjnych UMWKP wg stanu obowiązującego na dzień 31 grudnia 2021 r.

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
						<p>kompleksowego systemu pracy z uczniem zdolnym i stworzenie innowacyjnych metod pracy z uczniami szkół zlokalizowanych wokół sieci Astrobaz. W 2021 r. odbyło się szkolenie pn. „TiK w dydaktyce dla nauczycieli” oraz spotkanie z nauczycielami w ramach „sieci współpracy”.</p> <p>5) "Region Nauk Ścisłych II – edukacja przyszłości". Celem projektu jest wdrożenie wysokiej jakości edukacji przygotowującej do przedsiębiorczości i innowacyjności niezbędnej do rozwoju społecznego i gospodarczego regionu w liceach i technikumach województwa kujawsko-pomorskiego poprzez rozwój kompetencji kluczowych uczniów. Projekt jest realizowany w ramach RPO WKP 2014-2020, w ramach poddziałania 10.2.2. Okres realizacji projektu: 07.2018-08.2023 r. Z uwagi na pandemię koronawirusa zaktualizowano wniosek o dofinansowanie projektu, w którym wprowadzono zmiany umożliwiające dalszą realizację projektu adekwatnie do realnych możliwości w okresie pandemii. W 2021 r. odbyły się dwa turnusy obozów naukowych w Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy w Toruniu dla 80 uczniów oraz 3 edycje warsztatów jednodniowych w Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy w Toruniu dla 100 uczniów. Od 10.2021 r. rozpoczęła się realizacja zajęć dodatkowych w szkołach w ramach kół matematycznych, programistów i naukowych (chemików, biologów, fizyków, badaczy zakamarków wszechświata). Powstało 35 grup łącznie we wszystkich szkołach, w zajęciach uczestniczyło 350 uczniów. Ponadto dla 12 szkół uczestniczących w projekcie zakupiony został dodatkowy sprzęt i wyposażenie dla pracowni szkolnych o łącznej wartości 114 216,00 zł.</p>	
2.	Regionalny plan kształcenia przez całe życie dla Województwa	2018-2023	dokument wieloletni określony	uchwała nr 16/702/18 Zarządu Województwa	Realizacja dokumentu opiera się na wdrażaniu projektów wybranych do dofinansowania w trybie konkursowym i	<p>W 2021 r. zrealizowano poniższe zadania w ramach przeprowadzonych naborów:</p> <p>1) realizowano projekt „W Kujawsko-Pomorskiem Mówisz-masz-certyfikowane szkolenia</p>	Departament Funduszy Europejskich

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
	Kujawsko-Pomorskiego 2017+		horyzontem czasowym	Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 kwietnia 2018 r.	<p>pozakonkursowym z RPO WKP 2014-2020. Rzeczowe zaawansowanie realizacji planu wg stanu na 31.12.2021 r.:</p> <p>1) dla poddziałania 10.4.1 RPO WKP 2014-2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie – 90,76% (9 307 z 10 255, poziom realizacji dla danych z wniosków o płatność do certyfikacji), - liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie – 86,82% (5 342 z 6 153, poziom realizacji dla danych z wniosków o płatność do certyfikacji), - liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie – 236,62% (4 853 z 2 051, poziom realizacji dla danych z wniosków o płatność do certyfikacji), <p>2) dla poddziałania 10.4.2 RPO WKP 2014-2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie – 64,11% (6 292 z 9 815, poziom realizacji dla danych z wniosków o płatność do certyfikacji). 	<p>językowe” z RPO WKP 2014-2020 (poddziałanie 10.4.1). W wyniku przeprowadzonych działań na dzień 30.06.2021 r. objęto wsparciem: 4 768 osób (z założonych w umowie: 5 800 osób) w wieku 25 lat i więcej; 2 292 osób (z założonych w umowie: 3 000 osób) o niskich kwalifikacjach; 2 321 osób (z założonych w umowie: 3 000 osób) w wieku 50 lat i więcej. Projekt realizowało Województwo Kujawsko-Pomorskie z partnerami,</p> <p>2) realizowano projekt „Certyfikowane szkolenia komputerowe dla osób dorosłych z województwa kujawsko-pomorskiego” z RPO WKP 2014-2020 (poddziałanie 10.4.1). W wyniku przeprowadzonych działań na dzień 31.12.2021 r. objęto wsparciem: 4 539 osób w wieku 25 lat i więcej (z założonych w umowie: 6 480 osób); 3 050 osób o niskich kwalifikacjach (z założonych w umowie: 3 200 osób); 2 532 osób w wieku 50 lat i więcej (z założonych w umowie: 2 810 osób). Projekt realizowała TARR S.A. z partnerami,</p> <p>3) w ramach poddziałania 10.4.2 RPO WKP 2014-2020 projekty realizowały różne podmioty. W wyniku przeprowadzonych działań na dzień 31.12.2021 r.: 6 292 osób (z założonych w umowie: 18 337 osób) uczestniczyło w pozaszkolnych formach kształcenia w programie.</p> <p>Należy w tym miejscu wskazać, że niektóre zadania w tym zakresie były realizowane z opóźnieniami w stosunku do założonego harmonogramu i planu. Wiązało się to z wciąż nadrabianymi zaległościami, które zostały spotęgowane przez pandemię Covid-19, podczas której część zajęć kursowych została odwołana lub przełożona.</p>	
3.	Plan działań dla priorytetu inwestycyjnego 8b w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-	2014-2023	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	stanowisko Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 4 czerwca	W przypadku tego dokumentu nie można mówić o stanie zaawansowania jego realizacji. Uzyskanie ewentualnego wsparcia w ramach priorytetu 8b jest uwarunkowane posiadaniem	Dokument był niezbędny do oceny projektów złożonych w trybie pozakonkursowym w ramach działania 6.5 Rozwój potencjału endogenicznego regionu RPO WKP 2014-2020. Jednym z kryteriów oceny projektów była zgodność planowanego do realizacji przedsięwzięcia z niniejszym planem.	Departament Funduszy Europejskich

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
	<i>Pomorskiego na lata 2014-2020</i>			2018 r. w sprawie rozpatrzenia uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji społecznych projektu Planu działań dla Priorytetu Inwestycyjnego 8B w ramach Regionalnego programu operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 oraz przyjęcia Planu działań dla Priorytetu Inwestycyjnego 8B w ramach Regionalnego programu operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	przez Samorząd Województwa planu działań, zawierającego spójną, zintegrowaną koncepcję rozwoju terytorialnego obszarów objętych wsparciem z PI 8b. Dokument ten stanowi wytyczną dla przygotowania i ogłaszania konkursów oraz realizacji projektów pozakonkursowych w tym zakresie. W ramach renegotiacji RPO WKP 2014-2020, które zakończyły się w styczniu 2020 r. zwiększono alokację w ramach PI 8b, która umożliwi finansowanie dodatkowych projektów strategicznych dla rozwoju województwa. Ponadto, wprowadzono możliwość wsparcia działań na rzecz przygotowania inwestycji poprzez dofinansowanie w ramach projektów przygotowawczych m.in. dokumentacji projektowej, przetargowej, planistycznej dla inwestycji infrastrukturalnych, które będą możliwe do zrealizowania ze środków tego programu lub programów operacyjnych polityki spójności, realizowanych w okresie programowania następującym bezpośrednio po roku 2020 (tzw. projekty przygotowawcze).		
4.	<i>Program opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2024</i>	2021-2024	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXXI/451/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 kwietnia 2021 r.	Program jest sukcesywnie realizowany, natomiast charakter ustaleń dokumentu nie pozwala na określenie stopnia realizacji całości programu (dokument prezentuje diagnozę stanu w zakresie zabytków, ale nie dysponuje budżetem; środki na	Zadania zaplanowane do realizacji na 2021 r. wykonane zostały na poziomie 98%. 24 maja 2021 r. Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął uchwałę nr XXXII/475/21 zmieniającą uchwałę nr XXX/432/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 marca 2021 r. w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty	Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
					wsparcie zabytków ustalane są corocznie odrębną uchwałą Sejmiku Województwa).	<p>budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie naboru wniosków złożonych do 15 grudnia 2020 r. W oparciu o środki pozyskane z RPO WKP 2014-2020 (9 400 864,68 zł) oraz zabezpieczone w budżecie województwa kujawsko-pomorskiego (1 062 675,54 zł) przyznano 173 dotacje celowe na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach położonych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, wpisanych do rejestru zabytków.</p> <p>W 2021 r. zostały podpisane umowy ze 150 podmiotami, których wsparcie było finansowane zarówno z RPO WKP 2014-2020 jak i budżetu województwa oraz z 20 podmiotami, których zadania mogły być realizowane tylko ze środków budżetu województwa (trzy podmioty zrezygnowały z dotacji).</p>	
5.	<i>Program ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020 wraz z prognozą oddziaływania Programu ochrony środowiska programu ochrony środowiska na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024</i>	2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXXVI/611/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 września 2017 r.	Program był sukcesywnie realizowany, natomiast charakter ustaleń dokumentu nie pozwala na określenie stopnia realizacji całości programu. Zgodnie z ustawą prawo ochrony środowiska organ wykonawczy województwa co 2 lata sporządza raport z realizacji programu, który jest prezentowany Sejmikowi Województwa.	<p>Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez jednostki samorządu terytorialnego. Zarząd Województwa jest odpowiedzialny za opracowanie projektu programu ochrony środowiska, a Sejmik Województwa za jego przyjęcie.</p> <p>W 2021 r. trwały prace na przygotowaniu nowego programu ochrony środowiska, tj. <i>Programu ochrony środowiska województw kujawsko-pomorskiego na lata 2022-2030 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko Programu ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022-2030.</i></p>	Departament Środowiska
6.	<i>Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028</i>	2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXXII/545/2017 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 maja 2017 r. oraz uchwała nr	Dokument realizowany był w wielu dziedzinach gospodarki odpadami (zarówno w sektorze gospodarczym jak i komunalnym). Gospodarkę odpadami prowadzono zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w	<p>Działania w gospodarce odpadami na terenie województwa kujawsko-pomorskiego prowadzone są przez podmioty zgodnie z wytycznymi, celami i kierunkami wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.</p> <p>Obecnie trwają prace nad aktualizacją wojewódzkiego planu gospodarki odpadami na lata 2023-2028 z perspektywą na lata 2029-2034</p>	Departament Środowiska

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
				III/79/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 lutego 2019 r.	<p>oparciu o funkcjonujące na terenie województwa kujawsko-pomorskiego instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Sposób prowadzenia działań na terenie województwa kujawsko-pomorskiego zgodny był z celami i kierunkami działań przyjętymi w dokumencie.</p> <p>Mając na względzie wymogi ustawy o odpadach, z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami sporządzane są sprawozdania obejmujące okres 3 lat kalendarzowych, według stanu na dzień 31 grudnia roku kończącego ten okres. Zarząd Województwa w dniu 22 kwietnia 2021 r. przedłożył Sejmikowi Województwa szczegółowe sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami w latach 2017-2019. Kolejne sprawozdanie obejmować będzie lata 2020-2022.</p>		
7.	Plan ochrony Krajeńskiego Parku Krajobrazowego	2009-2028	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	Rozporządzenie nr 8 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 maja 2009 r.	Plan realizowany był sposób ciągły, brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji dokumentu ze względu na specyfikę planu. W oparciu o dokument m.in. opiniowano zamierzenia inwestycyjne (budowy, rozbudowy, założenia do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) oraz zabiegi pielęgnacyjne drzewostanu w granicach Krajeńskiego Parku Krajobrazowego.	Zadania zaplanowane na 2021 r. wykonano w 100%.	Departament Środowiska

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
8.	<i>Plan ochrony Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia</i>	2001-2021	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	Rozporządzenie nr 160 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z 22 maja 2001 r.	Plan realizowany był sposób ciągły, brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji dokumentu ze względu na specyfikę planu.	Zadania zaplanowane na 2021 r. wykonano w 100%.	Departament Środowiska
9.	<i>Plan ochrony Tucholskiego Parku Krajobrazowego</i>	2009-2029	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	Rozporządzenie nr 2/2009 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 10 kwietnia 2009 r.	Plan realizowany był sposób ciągły, brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji dokumentu ze względu na specyfikę planu.	Zadania zaplanowane na 2021 r. wykonano w 100%.	Departament Środowiska
10.	<i>Program ochrony środowiska przed hałasem dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego</i>	2019-2024	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr VIII/137/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie określenia programu ochrony środowiska przed hałasem	Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez zarządców dróg.	Brak informacji o stopniu realizacji programu w 2021 r.	Departament Środowiska
11.	<i>Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż autostrady A1 od km 65+789 (granica województwa pomorskiego) do km 151+900 (węzeł Czerniewice)</i>	2018-2024	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XLVIII/796/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 lipca 2018 r.	Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez zarządców dróg.	Brak informacji o stopniu realizacji programu w 2021 r.	Departament Środowiska
12.	<i>Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich, województwa kujawsko-pomorskiego, po których</i>	2015-2024	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XX/370/16 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z	Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez zarządców dróg.	Brak informacji o stopniu realizacji programu w 2021 r.	Departament Środowiska

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
	<i>przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie</i>			dnia 23 maja 2016 r.			
13.	<i>Program ochrony środowiska przed hałasem dla odcinków województwa kujawsko-pomorskiego, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie</i>	2019-2024	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr III/80/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 lutego 2019 r.	Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez zarządcę linii kolejowych.	Brak informacji o stopniu realizacji programu w 2021 r.	Departament Środowiska
14.	<i>Plan działań krótkoterminowych dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu</i>	od 2017 r.	dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym	uchwała nr XXVIII/493/16 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 grudnia 2016 r.	Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji ze względu na specyfikę dokumentu.	Brak informacji o stopniu realizacji planu w 2021 r. Zadania w ramach dokumentu wykonywane były przez samorządy gminne.	Departament Środowiska
15.	<i>Program ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomu docelowego i dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}</i>	2017-2025	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXXVII/622/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 2017 r.	Stan zaawansowania realizacji ogółu ustaleń dokumentu – dobry.	Brak danych na moment przygotowania raportu o stanie województwa. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez samorządy gminne.	Departament Środowiska
16.	<i>Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej</i>	2020-2026	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXIII/340/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.	Stan zaawansowania realizacji ogółu ustaleń dokumentu – dobry.	Brak danych na moment przygotowania raportu o stanie województwa. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez samorządy gminne.	Departament Środowiska
17.	<i>Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Toruń</i>	2020-2026	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXIII/340/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Stan zaawansowania realizacji ogółu ustaleń dokumentu – bardzo dobry.	Brak danych na moment przygotowania raportu o stanie województwa. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez samorządy gminne.	Departament Środowiska

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
				z dnia 22 czerwca 2020 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Toruń			
18.	Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek	2020-2026	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXIII/338/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek	Stan zaawansowania realizacji ogółu ustaleń dokumentu – słaby w zakresie wymiany źródeł ciepła na paliwa stałe, w pozostałym zakresie – dobry.	Brak danych na moment przygotowania raportu o stanie województwa. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez samorządy gminne.	Departament Środowiska
19.	Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy aglomeracja bydgoska	2020-2026	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXIII/339/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.	Stan zaawansowania realizacji ogółu ustaleń dokumentu – bardzo dobry.	Brak danych na moment przygotowania raportu o stanie województwa. Zadania w ramach realizacji programu wykonywane były przez samorządy gminne.	Departament Środowiska
20.	Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego	od 2000 r.	dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym	uchwała nr 409/2000 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z	Dokument obejmuje katalog celów i zadań związanych z polityką zagraniczną województwa. Stanowi podstawę prawną dla działań o charakterze międzynarodowym	Zadania związane ze współpracą międzynarodową prowadzone były w sposób ciągły. Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji ze względu na specyfikę dokumentu.	Departament Współpracy Zagranicznej i Rozwoju Gospodarczego

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
				dnia 12 czerwca 2000 r.	realizowanych przez samorząd województwa. Zadania związane ze współpracą międzynarodową prowadzone są w sposób ciągły. Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji ze względu na specyfikę dokumentu.		
21.	Wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2021-2025	2021-2025	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXXVI/524/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 września 2021 r.	W związku z przyjęciem programu w 2 połowie 2021 r. uruchomiono pierwsze konkursy dotyczące rozwiązywania problemów alkoholowych. Należy jednak zaznaczyć, że w związku ze zmianą przepisów program będzie obowiązywał najpóźniej do 31 marca 2022 r. (zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 2469). Zastąpi go nowy opracowywany program dotyczący zarówno rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.	W 2021 r. w ramach konkursu nr 28/2021 pn. „Rozwiązywanie problemów alkoholowych w województwie kujawsko-pomorskim” podpisano 14 umów dotacyjnych, a w ramach konkursu nr 30/2021 pn. „Aktywizacja środowisk wiejskich w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii” podpisano 3 umowy dotacyjne. Ponadto w ramach działań pozaleczniczych Wojewódzka Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia zrealizowała 96 godzin superwizji dla 35 terapeutów uzależnień w czterech placówkach oraz prowadzono działania remontowe.	Departament Zdrowia
22.	Wojewódzki program przeciwdziałania narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2021-2025	2021-2025	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr XXXVI/523/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 września 2021 r.	W związku z przyjęciem programu w 2 połowie 2021 r. uruchomiono konkurs dotyczący przeciwdziałania narkomanii. Należy jednak zaznaczyć, że w związku ze zmianą przepisów program będzie obowiązywał najpóźniej do 31 marca 2022 r. (zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 2469). Zastąpi go nowy opracowywany program dotyczący zarówno	W ramach konkursu nr 29/2021 „Przeciwdziałanie narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim” podpisano 17 umów dotacyjnych.	Departament Zdrowia

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
					rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.		
23.	Program ochrony zdrowia psychicznego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2022	2021-2022	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr 17/659/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dn. 5 maja 2021 r.	Stan zaawansowania realizacji ogółu ustaleń dokumentu – dobry. Program obejmuje szereg działań medyczno-społecznych do których realizacji niezbędny jest udział i aktywna współpraca jednostek władzy samorządowej i rządowej oraz jednostek im podległych i nadzorowanych, podmiotów leczniczych, organizacji pozarządowych i innych organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego, zakładów pracy oraz innych instytucji zapewniającą wsparcie i opiekę dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	<p>W 2021 r. Samorząd Województwa, tworzone oraz nadzorowane jednostki, a także podmioty zewnętrzne, w tym podmioty lecznicze realizowały liczne działania zgodne z celami i zadaniami wyznaczonymi w programie, były to m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - otwarcie pawilonu oddziałów psychiatrycznych Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Toruniu, - modernizacja oraz doposażenie Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Świeciu (umożliwiająca utworzenie kolejnego w naszym województwie Centrum Zdrowia Psychicznego dla dorosłych), - wsparcie projektów ngo, służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w ramach otwartego konkursu ofert pt. „Ochrona Zdrowia Psychicznego” (wsparto 11 organizacji łączną kwotą 80 tys. zł), - wsparcie organizacji warsztatów psychoedukacyjnych i walki z demencją, - dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej, - prowadzono działania edukacyjne i informacyjne dot. specyfiki zaburzeń psychicznych, potrzeb i możliwości osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi; organizowano właściwe oraz dobrane do potrzeb formy pomocy i oparcia społecznego (m.in. specjalistyczne poradnictwo psychiatryczne, psychologiczne, terapie rodzinne). <p>Wśród zadań realizowanych przez podmioty zewnętrzne było:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie Ośrodków Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży przez podmioty lecznicze – I poziom referencyjny w ramach trójstopniowego modelu opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży (12 takich ośrodków w województwie). 	Departament Zdrowia
24.	Kujawsko-pomorski program badań	2021	dokument roczny	uchwała nr 2/66/21 Zarządu	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2021 r.	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2021 r. działania, ale nie osiągnięto 100% wskaźnika	Departament Zdrowia

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
	<i>przesiewowych w kierunku tętniaka aorty brzusznej</i>		(ponawiany corocznie)	Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 stycznia 2021 r.	działania, ale nie osiągnięto 100% wskaźnika (zaplanowano udział w programie 750 osób, natomiast przebadanych zostało 697 osób co stanowiło 93%).	(zaplanowano udział w programie 750 osób, natomiast przebadanych zostało 697 osób co stanowiło 93%). Wykryto 37 tętniaków aorty brzusznej, udzielono 697 porad lekarskich, przeprowadzono 697 rozmów edukacyjnych, skierowano 6 pacjentów na dalszą diagnostykę. Dodatkowo opracowano i wydrukowano 400 szt. plakatów i 2000 szt. ulotek.	
25.	<i>Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim</i>	2021	dokument roczny (ponawiany corocznie)	uchwała nr 2/67/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 stycznia 2021 r.	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2021 r. działania. Wskaźniki nie zostały osiągnięte w 100% ze względu na stwierdzone przeciwwskazania do ćwiczeń oraz rezygnację części uczestników z powodu epidemii Sars-CoV-2.	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2021 r. działania. Wskaźniki nie zostały osiągnięte w 100% ze względu na stwierdzone przeciwwskazania do ćwiczeń oraz rezygnację części uczestników z powodu epidemii Covid-19.	Departament Zdrowia
26.	<i>Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim</i>	2021	dokument roczny (ponawiany corocznie)	uchwała nr 2/68/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 stycznia 2021 r.	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2021 r. działania, ale nie osiągnięto 100% wskaźników (zaplanowano udział w programie 2 414 osób, zaszczepione zostały 2 294 osoby co stanowiło 95,0%). Na obniżenie tego wskaźnika wpływ miały m.in. problemy kadrowo-organizacyjne związane z przeprowadzaniem w tym samym czasie także szczepień przeciw Covid-19. Wskaźnik powyżej 70% zgłaszalności w programach przesiewowych jest wskaźnikiem świadczącym o wysokiej efektywności programu.	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2021 r. działania, ale nie osiągnięto 100% wskaźników (zaplanowano udział w programie 2 414 osób, zaszczepione zostały 2 294 osoby co stanowiło 95%). Na obniżenie tego wskaźnika wpływ miały m.in. problemy kadrowo-organizacyjne związane z przeprowadzaniem w tym samym czasie także szczepień przeciw Covid-19. Wskaźnik powyżej 70% zgłaszalności w programach przesiewowych jest wskaźnikiem świadczącym o wysokiej efektywności programu.	Departament Zdrowia
27.	<i>Program współpracy Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2021</i>	2021	dokument roczny (ponawiany corocznie)	uchwała Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XXVII/387/20 z	zakończono realizację programu	W 2021 r.: - ogłoszono i realizowano otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz zlecano zadania w trybie pozakonkursowym (koordynacja procesów w skali całego Urzędu),	Departament Spraw Społecznych

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
				dnia 30 listopada 2020 r.		<ul style="list-style-type: none"> - Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi prowadziło bieżącą działalność informacyjno-doradczą, - zrealizowano konkurs o nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego na najlepsze inicjatywy społeczne realizowane przez organizacje pozarządowe pn. "Rodzynki z pozarządówki", - promowano "dobre praktyk NGO's" poprzez portal ngo.kujawsko-pomorskie.pl, - prowadzono doradztwo w zakresie prawa, rachunkowości i księgowości dla organizacji pozarządowych, - prowadzono portal internetowy skierowany do organizacji pozarządowych ngo.kujawsko-pomorskie.pl, bazę organizacji pozarządowych województwa kujawsko-pomorskiego oraz redagowano i przesyłano newsletter, - zlecono realizację oraz współpracowano merytorycznie przy organizacji i przeprowadzeniu Forum Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego 	
28.	Program współpracy Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z Organizacjami Pozarządowymi na rok 2022	2022	dokument roczny (ponawiany corocznie)	uchwała Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XXXVIII/537/21 z dnia 29 listopada 2021 r.	początkowy etap realizacji programu	W związku z tym, że program został przyjęty pod koniec 2021 r. i dotyczy 2022 r., zadania zaplanowane w ramach ww. dokumentu, zostaną przeprowadzone w 2022 r.	Departament Spraw Społecznych
29.	Ramowy program ochrony ofiar przemocy w rodzinie	-	dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym	uchwała nr 39/1652/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 6 października 2021 r.	Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji ze względu na specyfikę dokumentu (jedynym zadaniem Samorządu Województwa jest opracowanie tego programu). Dokument ma charakter programu wzorcowego, będącego podstawą opracowania analogicznych programów przez gminy.	Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji ze względu na specyfikę dokumentu (jedynym zadaniem Samorządu Województwa jest opracowanie tego programu). Dokument ma charakter programu wzorcowego, będącego podstawą opracowania analogicznych programów przez gminy.	Departament Spraw Społecznych
30.	Ramowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób	-	dokument wieloletni nieokreślony	uchwała nr 39/1652/21 Zarządu	Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji ze względu na specyfikę	Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji ze względu na specyfikę dokumentu (jedynym zadaniem Samorządu Województwa jest	Departament Spraw Społecznych

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
	<i>stosujących przemoc w rodzinie</i>		horyzontem czasowym	Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 6 października 2021 r.	dokumentu (jedynym zadaniem Samorządu Województwa jest opracowanie tego programu). Dokument ma charakter programu wzorcowego, będącego podstawą opracowania analogicznych programów przez gminy.	opracowanie tego programu). Dokument ma charakter programu wzorcowego, będącego podstawą opracowania analogicznych programów przez gminy.	
31.	Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2026	2021-2026	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr 1/39/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 stycznia 2021 r.	2021 to pierwszy rok realizacji programu. Corocznie program realizowany jest na podstawie rocznych harmonogramów rzeczowo-finansowych. Stan realizacji dokumentu od początku jego realizacji można ocenić na ok. 19%.	Stan realizacji dokumentu w roku 2021 można ocenić na ok. 90% planu założonego w rocznym harmonogramie rzeczowo-finansowym. Zorganizowano: 3 szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (dla 142 osób), 2 seminaria/warsztaty dla przedstawicieli NGO, spotkanie z przedstawicielami placówek doskonalenia nauczycieli, wystosowano apel do władz rektorskich uczelni wyższych z terenu województwa – w sprawie włączenia zagadnień z zakresu przemocy w rodzinie do programów nauczania i doskonalenia zawodowego. Zlecono opracowanie 6 scenariuszy zajęć profilaktycznych dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Dokonano aktualizacji programów ramowych – ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz pozyskano (w drodze darowizny) Program psychologiczno-terapeutyczny „Ku mocy” – program przeznaczony do bezpośredniej realizacji z osobami stosującymi przemoc domową. Dokonano modernizacji serwisu internetowego Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii (http://www.niebieskalinia.kujawsko-pomorskie.pl). U uruchomiono dyżur (konsultacje telefoniczne) dla członków gminnych zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych. Zorganizowano warsztaty zapobiegające wypaleniu zawodowemu dla członków gminnych zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych. W ramach akcji i kampanii społecznych odbyła się jedna audycja telewizyjna („Mocne wsparcie”), opublikowano cykl ogłoszeń prasowych, a poświęcone temu były 2 audycje radiowe. Wydano	Departament Spraw Społecznych

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
						materiały informacyjne i promocyjne. Współpracowano z samorządami, kontynuowano współpracę z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu w realizacji zadania „Monitorowanie zjawiska oraz przeciwdziałanie niekorzystnym wpływom alternatywnych ruchów religijnych i parareligijnych na życie mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego”. Kontynuowano projekt Kujawsko-Pomorska Niebieska Linia (roku 2021 w projekcie uczestniczyło 130 gmin) – udzielono łącznie 1162 porady (dot. łącznie porad prawnych oraz porad i konsultacji psychologicznych) oraz odbyły się 4 mediacje w sprawach rodzinnych. Szczegółowy opis realizacji programu w roku 2021 będzie zawierał raport, który zostanie opracowany do 31 marca 2022 r.	
32.	Program działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 r. – Równe szanse 2030+	2021-2030	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr 24/997/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2021 r.	Szczegółowe zadania zaplanowane w programie do realizacji w przyjętym horyzoncie czasowym do 2030 roku są określane corocznie w uchwale budżetowej na dany rok. Rok 2021 był pierwszym rokiem realizacji programu, w którym zrealizowano założony plan w 100%.	W celu efektywnego zarządzania i wdrażania programu sporządzany jest plan działań na poszczególne lata budżetowe określający zakres planowanych do zrealizowania działań wraz z oszacowaniem środków finansowych przewidzianych do uruchomienia na poszczególne obszary działania i planowane do zrealizowania efekty. W 2021 r. plan został zrealizowany w 100%. Wśród głównych zadań zrealizowanych przez Samorząd Województwa na rzecz osób z niepełnosprawnościami w 2021 r. należy wymienić m.in.: 1) dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów 2) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej, w których uzyskują zatrudnienie osoby ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, 3) opiniowanie wniosków o wpis do rejestru ośrodków przyjmujących grupy turnusowe, który po zaopiniowaniu przekazany zostaje do wojewody celem dokonania wpisu na okres 3 lat, 4) zlecenie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych fundacjom i organizacjom pozarządowym w trybie otwartych konkursów ofert oraz w trybie uproszczonym, na	Departament Spraw Społecznych

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
						podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie 5) współorganizację imprez z organizacjami pozarządowymi.	
33.	Program pn. <i>Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób najuboższych oraz niepełnosprawnych</i>	od 2012	dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym	uchwała nr 8/172/2012 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 lutego 2012 r.	Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji ze względu na specyfikę dokumentu.	W 2021 roku zrealizowano 100% zaplanowanych zadań w ramach projektu pn. „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”- I i II edycja. Prowadzone działania dotyczyły likwidowania wykluczenia cyfrowego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego poprzez zapewnienie dostępu do Internetu, technologii informacyjnych i wiedzy.	Departament Spraw Społecznych
34.	<i>Kujawsko-pomorski program wspierania rodziny na lata 2014-2022 „Rodzina jest najważniejsza”</i>	2014-2022	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr 6/902/14 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2014 r.	Stan zaawansowania realizacji programu można określić na poziomie ok. 88%.	Stan realizacji zadań zaplanowanych na 2021 r. można określić na poziomie ok. 84%, polegały one na: - realizacji projektu pn. „Rodzina w Centrum 3”, - organizacji szkoleń i warsztatów dla pracowników działających na rzecz rodzin, - organizacji przedsięwzięć promujących wartości rodzinne, - przygotowaniu i dystrybucji materiałów promujących wartości rodzinne; - organizacji konferencji dot. dialogu międzypokoleniowego, - koordynacji i organizacji prac rad wojewódzkich, - zleceniu realizacji audycji telewizyjnych promujących wartości rodzinne, - realizacji konkursów grantowych w trybie ustawy pożytku publicznego, - realizacji zadań z zakresu pieczy zastępczej.	Departament Spraw Społecznych
35.	<i>Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia na 2021 rok</i>	2021	dokument roczny (ponawiany corocznie)	uchwała nr 14/496/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 kwietnia 2021 r.	Realizacja dokumentu została zakończona.	Monitoring realizacji dokumentu prowadzony jest w ten sposób, że podmiot sprawozdający (jednostka zgłaszająca zadanie), na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów zadania, złoży do WUP roczne sprawozdanie o jego realizacji w terminie do 31 marca 2021 r. WUP w Toruniu na podstawie informacji zebranych od podmiotów sprawozdających, sporządzi sprawozdanie z realizacji dokumentu za 2021 r. do 30 kwietnia 2022 r.	Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu
36.	<i>Wojewódzki program doskonalenia kadr</i>	od 2000 r.	dokument wieloletni	uchwała nr 365/2000 Sejmiku	Program jest realizowany w sposób ciągły, zgodnie z	Zadania zaplanowane na 2021 r. zostały zrealizowane. Przygotowano dokumentację	Regionalny Ośrodek Polityki

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
	<i>pomocy społecznej województwa kujawsko-pomorskiego "Profesja"</i>		nieokreślony horyzontem czasowym	Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 marca 2000 r.	założeń i ustaleniami dokumentu. Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji programu ze względu na specyfikę dokumentu.	szkoleniową, przeprowadzono rekrutację uczestników oraz monitoring szkoleń. Zorganizowano 4 szkolenia warsztatowe dla pracowników domów pomocy społecznej z tematyki „Praktyczne sposoby postępowania z problemowym mieszkańcem DPS”. W szkoleniach uczestniczyły 73 osoby.	Społecznej w Toruniu
37.	<i>Strategia rozwoju turystyki województwa kujawsko-pomorskiego</i>	-	dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym	uchwała nr XXV/303/04 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31 sierpnia 2004 r.	Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji ze względu na specyfikę dokumentu.	W 2021 r. prowadzono działania zmierzające do realizacji założeń strategii z 2004 r. Trzeba wziąć jednak pod uwagę ogromne zmiany w działalności turystycznych, które wymuszone były przede wszystkim zmianą preferencji wśród poszukujących ofert wypoczynku, a więc są skutkiem dostosowywania podaży do oczekiwań rynku. Duży wpływ na te zmiany ma sytuacja epidemiologiczna związana z Covid-19. Założenia strategii realizowano poprzez działania zmierzające do: <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenia liczby ofert wszelkiego rodzaju form aktywnego spędzania wolnego czasu, zarówno w okresie urlopów, jak też wypoczynku sobotnio-niedzielnego i codziennej rekreacji, co sprzyjało wydłużeniu sezonu turystycznego (zwłaszcza w obszarach podmiejskich obsługujących rozległy rynek dużych miast), - wzmocnienia pozycji turystyki krajoznawczej, - rozwoju ruchu opartego o walory kulturowe, w tym szlaki kulturowe (Szlak Piastowski, Szlak Św. Jakuba), - rozwoju produktu turystycznego województwa (w tym poprzez kreowanie i promocję produktów markowych), - promocji turystycznej regionu, - kształcenia kadr dla turystyki. Niezwykle ważnym elementem realizacji założeń była także współpraca i tworzenie ofert z NGO, Kujawsko-Pomorską Organizacją Turystyczną oraz PTTK w województwie kujawsko-pomorskim.	Departament Sportu i Turystyki
38.	<i>Plan zrównoważonego rozwoju transportu publicznego województwa kujawsko-pomorskiego</i>	2014-2025	dokument wieloletni określony	uchwała nr LIII/814/14 Sejmiku Województwa	Dotychczasowa realizacja założonych w ramach planu zadań jest zadowalająca. Sytuacja pandemiczna w kraju	Zawarto i rozliczono umowy na pasażerskie przewozy kolejowe, zamówione i dofinansowywane przez Województwo Kujawsko-Pomorskie. W przypadku połączeń autobusowych realizacja	Departament Transportu

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
			horyzontem czasowym	Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 września 2014 r.	wymusiła zmiany w organizacji przewozów publicznego transportu zbiorowego w postaci ograniczeń związanych z obostrzeniami wprowadzonymi przez rząd, mają one jednak charakter tymczasowy. Świadczone usługi transportowe były adekwatne do zapotrzebowania pasażerskiego i zbieżne z możliwościami finansowymi budżetu województwa.	zadania odbywała się poprzez wydawania zezwoleń. Jednocześnie województwo zawierało umowy na wykorzystanie środków z Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych, będącym wsparciem linii nierentownych dla przewoźników. Pandemia Covid-19, upływ czasu, rozwój nowoczesnych technologii, konieczność optymalizacji pracy przewozowej z zachowaniem wysokiej dostępności komunikacyjnej jak największej części obszaru województwa oraz dążenie do poprawy jakości usług przewozowych wymusiły konieczność dostosowania planu. W dniu 2 grudnia 2020 r. Marszałek Województwa zdecydował o aktualizacji planu.	
39.	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego	od 2003 r.	dokument wieloletni nieokreślony horyzontem czasowym	uchwała nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r.	Monitorowano zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, które pogrupowane zostały w cztery kategorie: - środowisko przyrodnicze i kulturowe – zrealizowano ok. 78% zadań, - sieć osadnicza – zrealizowano ok. 57% zadań, - komunikacja – zrealizowano ok. 62% zadań, - infrastruktura techniczna – zrealizowano ok. 69% zadań.	Dokument nie posiada rocznych planów realizacji zadań. Wskazane w planie zadania, służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych realizowane są przez różne podmioty. W 2021 r. zakończono realizację 12 inwestycji z zakresu komunikacji. Rozpoczęto realizację 2 zadań z zakresu komunikacji. Kontynuowano prace przy rozpoczętych w latach wcześniejszych i nieukończonych dotychczas inwestycjach w zakresie: - środowiska przyrodniczego i kulturowego – 12 zadań - sieci osadniczej- 1 zadanie - komunikacji – 35 zadań - infrastruktury technicznej – 5 zadań.	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego
40.	Regionalna strategia innowacji województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	2014-2020	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr 2/14/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 14 stycznia 2015 r.	Realizacja dokumentu została zakończona w 2020 r. W 2021 r. trwały prace związane z przygotowaniem Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+	Realizacja dokumentu została zakończona w 2020 r. W 2021 r. trwały prace związane z przygotowaniem Regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego
41.	Kujawsko-pomorski plan spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020	2014-2020	dokument wieloletni określony horyzontem czasowym	uchwała nr 16/527/16 z dnia 20 kwietnia 2016 r. zmieniona uchwałą nr	<u>Rozwój infrastruktury kolejowej, kluczowej dla spójności województwa – znajduje się głównie w fazie projektowej,</u>	<u>Infrastruktura kolejowa:</u> • rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku Toruń Wschodni – Chełmża – faza projektowa 50%;	Departament Infrastruktury Drogowej

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
				30/1165/16 z dnia 27 lipca 2016 r. oraz uchwałą nr 52/2400/17 z dnia 28 grudnia 2017 r.	<p>zakończenie prac jest <u>przewidziane do końca 2023 r.</u></p> <p><u>Rozwój pasażerskiej infrastruktury dostępu do sieci transportowej w aspekcie publicznego transportu zbiorowego – faza inwestycyjna została ukończona 100%.</u></p> <p><u>Spośród zadań realizowanych w ramach grupy 1 Planu spójności, zrealizowano w 100% zadania polegające na rozbudowie DW240 oraz rozbudowie DW251, DW 255. Pozostałe zadania znajdują się w trakcie realizacji (DW548, DW265, DW559,) lub zostały zrealizowane na wybranych fragmentach (DW269, DW534).</u></p> <p><u>Spośród zadań realizowanych z grupy 3 Planu spójności zrealizowano szereg zadań na DW223 (rondo Miedzyń), DW241/242 (rondo Więcbork), DW556 (Zbójno), DW558 (Kłokock – Wielgie), DW546 (Bierzgłowo), DW554.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie dokumentacji projektowej dla projektu pn.: "Rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku Grudziądz – granica województwa" – faza projektowa początkowa; • opracowanie dokumentacji projektowej dla projektu pn.: „Prace na linii kolejowej nr 208 na odcinku Grudziądz – Tuchola – granica województwa” – faza początkowa – projekt oceniony pozytywnie, oczekuje na podpisanie umowy o dofinansowanie; • opracowanie dokumentacji projektowej dla projektu pn.: „Rewitalizacja linii kolejowych nr 208 i 33 na odcinku Grudziądz – Brodnica” – faza początkowa – projekt oceniony pozytywnie, oczekuje na podpisanie umowy o dofinansowanie; • dokumentacja przedprojektowa i projektowa dla projektu pn.: „Rewitalizacja kolejowego ciągu komunikacyjnego linii kolejowej nr 356 na odcinku granica województwa – Kcynia wraz z budową mijanki na odcinku Kcynia – Nakło nad Notecią linii kolejowej nr 281” – faza początkowa – projekt oceniony pozytywnie, oczekuje na podpisanie umowy o dofinansowanie. <p><u>Rozwój pasażerskiej infrastruktury dostępu do sieci transportowej w aspekcie publicznego transportu zbiorowego:</u> W ramach tego obszaru interwencji z RPO WKP 2014-2020 ukończono następujące inwestycje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Przyjazny dworzec kolejowy w Wąbrzeźnie” – utworzenie infrastruktury dla podróżnych i mieszkańców; • „Rozbudowa infrastruktury przeznaczonej do obsługi transportu pasażerskiego przy ul. Kolejowej w Tucholi”. <p><u>Infrastruktura drogowa:</u></p>	

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
						<p>W ramach grupy 1 <i>Planu spójności</i> przy dofinansowaniu ze środków RPO prowadzono prace na DW265, DW548, DW559 oraz prace związane z przeprawą promowej w m. Solec Kujawski.</p> <p>W systemie zaprojektuj i wybuduj realizowane są następujące inwestycje: , DW254 (Brzoza – Łabiszyn), DW270 (obwodnica Lubrańca), DW254 (Łabiszyn-Barcin), DW 270 Etap I, DW 563.</p> <p>Zakończono i odebrano prace na DW255.</p> <p>W ramach 3 grupy <i>Planu spójności</i> – zadania planowane do realizacji w grupie 3 <i>Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020</i> – zostały przyjęte Uchwałą NR 23/1020/20 przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 17 czerwca 2020 r. w sprawie zatwierdzenia „Programu modernizacji dróg wojewódzkich z grupy I i III Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014 – 2020”.</p> <p>W 2021 r. prowadzone były następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odebrano projekt wykonawczy dla przebudowy drogi wojewódzkiej nr 557 (od km 14+360 do km 30+563), - wykonano odnowę nawierzchni DW 551 na odc. Chełmża – Pluskowęsy, dł. 2,077 km; - wykonano odnowę nawierzchni DW 538 na odc. Radzyń Chełmiński – Zakrzewo, dł. 2,000 km; - wykonano odnowę nawierzchni DW 214 na odc. Głodowo – Warlubie, dł. 2,500 km; - wykonano powierzchniowe utrwalenie nawierzchni DW 551 na odc. Nowy Dwór – Dąbrowa Chełmińska, dł. 1,200 km; - prowadzono prace związane ze zleceniem dokumentacji projektowej na rozbudowę DW 551 na odc. Strzyżawa – Ostromecko, dł. 3,215 km. 	

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Typ dokumentu wg okresu realizacji ⁷⁵	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁶
						<p>Ponadto w 2021 r. prowadzone były następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoczęto prace związane z przebudową DW 246 na odc. Rojewo – Płonkowo, dł. 4,156 km; - rozpoczęto prace związane z przebudową DW 544 na odc. Brodnica – Łaszewo, dł. 11,048 km; - rozpoczęto prace związane z przebudową DW 551 na odcinku Unisław – Wybcz, dł. 5,035 km; - wykonano przebudowę DW 265 na odc. Baruchowo – granica województwa, dł. 6,595 km; - rozpoczęto prace związane z rozbudową DW 543 w m. Jabłonowo Zamek; - wykonano odnowę nawierzchni DW 237 na odc. Łyskowo – Gostycyn, dł. 2,400 km; - rozpoczęto prace związane z odnową nawierzchni drogi wojewódzkiej nr 240 na odc. Kawęcin – Plewno, dł. 1,949 km; - zlecono opracowanie dokumentacji projektowej dla rozbudowę DW 272 w m. Laskowice, dł. 0,990 km. 	

Tabela 29. Informacja o stanie realizacji ustaleń regionalnych dokumentów programowych, kluczowych dla realizacji Strategii Przyspieszenia 2030+

Lp.	Oznaczenie dokumentu	Kategoria ważności ⁷⁷	Nazwa dokumentu	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Aktualnie zidentyfikowane ryzyka dotyczące realizacji dokumentu	Ocena możliwości usprawnienia procesu realizacji dokumentu	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁸
1.	RDPO3	C	<i>Wieloletni program współpracy Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z organizacjami</i>	uchwała Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XXXVIII/536/21 z dnia 29 listopada 2021 r.	początkowy etap realizacji programu	W związku z tym, że program został przyjęty pod koniec 2021 r., zadania zaplanowane w ramach ww. dokumentu, zostaną przeprowadzone w latach 2022-2025.	brak ryzyk	nie wskazuje się potrzeby	Departament Spraw Społecznych

⁷⁷ W przypadku regionalnych dokumentów programowych kluczowych dla realizacji ustaleń Strategii Przyspieszenia 2030+, poszczególne kategorie ważności oznaczają sugestie przygotowania projektów tych dokumentów nie później niż: 1) kategoria A – do 30 czerwca 2022 r. 2) kategoria B – do 30 listopada 2022 r. 3) kategoria C – do 30 kwietnia 2023 r. (zgodnie z ustaleniami Planu realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+).

⁷⁸ Nazwy departamentów i jednostek organizacyjnych UMWP wg stanu obowiązującego na dzień 31 grudnia 2021 r.

Lp.	Oznaczenie dokumentu	Kategoria ważności ⁷⁷	Nazwa dokumentu	Akt przyjmujący	Stan zaawansowania realizacji ustaleń dokumentu	Charakterystyka zrealizowanych zadań w 2021 r.	Aktualnie zidentyfikowane ryzyka dotyczące realizacji dokumentu	Ocena możliwości usprawnienia procesu realizacji dokumentu	Podmiot przedstawiający informację ⁷⁸
			pozarządowymi na lata 2021-2025						

Tabela 30. Informacja o stanie zaawansowania procesu tworzenia regionalnych dokumentów programowych, kluczowych dla realizacji Strategii Przyspieszenia 2030+

Lp.	Oznaczenie dokumentu	Kategoria ważności ⁷⁹	Nazwa dokumentu	Stan prac nad dokumentem	Aktualnie zidentyfikowane ryzyka dotyczące tworzenia dokumentu	Ocena możliwości usprawnienia procesu sporządzania dokumentu	Podmiot przedstawiający informację ⁸⁰
1.	RDP01	A	Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027	etap III – projektowy Projekt dokumentu został poddany konsultacjom społecznym które trwały od 27.10.2021 r. do 3.12.2021 r. Od końca 2021 r. trwały prace nad drugą wersją projektu programu.	- opóźnienia w negocjacjach zapisów Umowy Partnerstwa na szczeblu Państwa Członkowskiego i Komisji Europejskiej, - trudności w negocjacjach zapisów programu pomiędzy Województwem a Komisją Europejską, - przedłużające się negocjacje zapisów Kontraktu Programowego pomiędzy Zarządem Województwa a Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej, - przedłużające się terminy spełniania warunkowości podstawowej	- utrzymywanie stałego kontaktu Zarządu Województwa z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej, podejmowanie dialogu ze stroną rządową, - praca równoległa na wielu stanowiskach pracy poprzez wykorzystanie chmury internetowej	Departament Funduszy Europejskich
2.	RDP02	A	Strategia polityki społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030	etap III – etap projektowy (przygotowano badanie ewaluacyjne ex-ante projektu dokumentu)	- lockdown w Polsce z uwagi na znaczny wzrost statystyk w zakresie zarażeń i zgonów w skutek koronawirusa – średnie – „raczej nie wystąpi”	- usprawnienie procesu dalszych prac nad dokumentem – prowadzenie prac głównie w formule online	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu
3.	RDP04	C	Kujawsko-pomorski program na rzecz ekonomii społecznej na lata 2021-2030	etap III – etap projektowy	- zmiany w prawie i dokumentach strategiczno-programowych mogące mieć wpływ na program (projekt ustawy o ekonomii społecznej, aktualizacja Krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej) – prawdopodobieństwo bardzo duże	- zapisy projektu programu będą możliwie zbieżne z zapisami najbardziej aktualnych projektów ww. dokumentów, - zmiany ww. dokumentów mające istotny wpływ na zapisy programu będą	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

⁷⁹ W przypadku regionalnych dokumentów programowych kluczowych dla realizacji ustaleń Strategii Przyspieszenia 2030+, poszczególne kategorie ważności oznaczają sugestię przygotowania projektów tych dokumentów nie później niż: 1) kategoria A – do 30 czerwca 2022 r. 2) kategoria B – do 30 listopada 2022 r. 3) kategoria C – do 30 kwietnia 2023 r. (zgodnie z ustaleniami Planu realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+).

⁸⁰ Nazwy departamentów i jednostek organizacyjnych UMWKP wg stanu obowiązującego na dzień 31 grudnia 2021 r.

Lp.	Oznaczenie dokumentu	Kategoria ważności ⁷⁹	Nazwa dokumentu	Stan prac nad dokumentem	Aktualnie zidentyfikowane ryzyka dotyczące tworzenia dokumentu	Ocena możliwości usprawnienia procesu sporządzania dokumentu	Podmiot przedstawiający informację ⁸⁰
						wykorzystane do ewentualnej modyfikacji zapisów programu	
4.	RDP05	A	<i>Polityka edukacyjna Województwa Kujawsko-Pomorskiego</i>	etap II – etap diagnostyczny	brak ryzyk	nie wskazuje się potrzeby	Departament Edukacji
5.	RDP06	B	<i>Polityka senioralna Województwa Kujawsko-Pomorskiego</i>	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte	- rozpoczęcie prac nad dokumentem jest uzależnione od opracowania i przyjęcia następujących dokumentów: na poziomie krajowym: <i>Strategii rozwoju usług społecznych</i> oraz na poziomie województwa <i>Programu rozwoju usług społecznych</i> . Założenia <i>Polityki senioralnej</i> powinny wynikać z zapisów w/w dokumentów.	nie wskazuje się potrzeby	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu
6.	RPD07	A	<i>Polityka zdrowotna województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022-2030</i>	etap III – etap projektowy	- trudności związane z zaplanowaniem interwencji (wynikające z potencjalnej możliwości braku finansowania niezbędnych zadań zdrowotnych, możliwych do realizacji na poziomie regionalnym z regionalnego programu operacyjnego)	- lobbowanie do KE na rzecz możliwości zrealizowania potrzebnych interwencji z regionalnego programu operacyjnego	Departament Zdrowia
7.	RDP08	C	<i>Polityka kulturalna Województwa Kujawsko-Pomorskiego</i>	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte	brak ryzyk	nie wskazuje się potrzeby	Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego
8.	RDP09	B	<i>Polityka migracyjna oraz pozyskiwanie kadr dla rynku pracy województwa kujawsko-pomorskiego</i>	etap I – etap koncepcyjny	- ryzyko operacyjne dot. koordynacji procesu sporządzania dokumentu, związane z dużą ilością i różnorodnością podmiotów realizujących działania na rzecz cudzoziemców – ryzyko niewielkie	nie wskazuje się potrzeby	Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu
9.	RDP10	A	<i>Regionalna strategia inteligentnej specjalizacji (RIS3) 2021+</i>	etap III – etap projektowy (projektowanie ustaleń)	brak ryzyk	nie wskazuje się potrzeby	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego
10.	RDP11	A	<i>Program rozwoju gospodarczego Województwa Kujawsko-Pomorskiego</i>	etap III – etap projektowy (projektowanie ustaleń, konsultacje społeczne)	brak ryzyk	nie wskazuje się potrzeby	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego
11.	RDP12	C	<i>Strategia budowy i promocji produktu turystycznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego</i>	etap II – etap diagnostyczny	brak ryzyk	nie wskazuje się potrzeby	Departament Sportu i Turystyki

Lp.	Oznaczenie dokumentu	Kategoria ważności ⁷⁹	Nazwa dokumentu	Stan prac nad dokumentem	Aktualnie zidentyfikowane ryzyka dotyczące tworzenia dokumentu	Ocena możliwości usprawnienia procesu sporządzania dokumentu	Podmiot przedstawiający informację ⁸⁰
12.	RDP13	C	<i>Regionalna polityka klastrowa Województwa Kujawsko-Pomorskiego</i>	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte	- brak finansowania na poszczególne etapy sporządzania dokumentu, - długotrwałe procedury, np. w przypadku konieczności przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	- poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania (fundusze krajowe, fundusze europejskie)	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego
13.	RDP14	B	<i>Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego</i>	etap III – etap projektowy	- plan zagospodarowania przestrzennego województwa, zgodnie z art. 39 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, musi uwzględniać rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym. Uchwalenie planu województwa przez Sejmik Województwa musi zostać zatem poprzedzone uchwaleniem audytu krajobrazowego. <i>Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego</i> jest obecnie w opracowywaniu. Dlatego też termin zakończenia prac nad planem województwa zależy od terminu uchwalenia <i>Audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego</i> przez Sejmik Województwa – prawdopodobieństwo duże „raczej wystąpi”, - potencjalne ryzyko wiąże się z możliwymi negatywnymi opiniami i uzgodnieniami uprawnionych organów – prawdopodobieństwo niewielkie lub średnie „raczej nie wystąpi”	- sprawne przeprowadzenie procedury uchwalania <i>Audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego</i>	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
14.	RDP15	A	<i>Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego</i>	etap III – etap projektowy	- potencjalne ryzyko wiąże się z możliwymi negatywnymi opiniami uprawnionych organów – prawdopodobieństwo niewielkie lub średnie „raczej nie wystąpi”, - przygotowana jest zmiana Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych co może mieć wpływ na termin przygotowania projektu dokumentu – prawdopodobieństwo duże „raczej wystąpi”	- przygotowanie projektu dokumentu, który będzie akceptowalny przez wszystkie organy opiniujące i uzgadniające	

Lp.	Oznaczenie dokumentu	Kategoria ważności ⁷⁹	Nazwa dokumentu	Stan prac nad dokumentem	Aktualnie zidentyfikowane ryzyka dotyczące tworzenia dokumentu	Ocena możliwości usprawnienia procesu sporządzania dokumentu	Podmiot przedstawiający informację ⁸⁰
15.	RDP16	B	Plan rozwoju sieci drogowej województwa kujawsko-pomorskiego	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte	brak ryzyk	nie wskazuje się potrzeby	Departament Infrastruktury Drogowej
16.	RDP17	A	Regionalny plan transportowy województwa kujawsko-pomorskiego	etap III – etap projektowy	- możliwość zgłoszenia uwag przez Komisję Europejską i wydłużenie procesu opracowania dokumentu – ryzyko średnie, - wnioski z konsultacji społecznych projektu dokumentu związane z bardzo dużymi oczekiwaniami społecznymi w dziedzinie infrastruktury transportu w kontekście wysokich kosztów inwestycyjno-eksploatacyjnych oraz niskiej efektywności ekonomicznej transportu zbiorowego w ujęciu bezpośrednim – prawdopodobieństwo bardzo duże	Rekomenduje się możliwie szybkie rozpoczęcie procesu konsultacji metodycznej projektu dokumentu (eksperti Inicjatywy JASPERS), w celu uzyskania pozytywnej opinii minimalizującej ryzyka związane z uzgodnieniem projektu dokumentu z Komisją Europejską.	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
17.	RDP18	B	Program ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022-2030 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko Programu ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022-2030	etap III – etap projektowy (konsultacje społeczne, opiniowanie)	brak ryzyk	nie wskazuje się potrzeby	Departament Środowiska
18.	RDP19	B	Program transformacji energetycznej województwa kujawsko-pomorskiego	etap I – etap koncepcyjny	- brak finansowania na poszczególne etapy sporządzania dokumentu, - długotrwałe procedury, np. w przypadku konieczności przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	- poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania (fundusze krajowe, fundusze europejskie)	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego
19.	RDP20	C	Program adaptacji do zmian klimatu dla województwa kujawsko-pomorskiego	etap I – etap koncepcyjny	- brak środków finansowych na sporządzanie dokumentu, - długotrwałe procedury, np. w przypadku konieczności przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	- poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania (fundusze krajowe, fundusze europejskie)	Departament Środowiska/ Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego
20.	RDP21	C	Program rozwoju retencji dla celów rolniczych i środowiskowych w województwie kujawsko-pomorskim	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte	brak ryzyk	nie wskazuje się potrzeby	Departament Rolnictwa i Geodezji

Lp.	Oznaczenie dokumentu	Kategoria ważności ⁷⁹	Nazwa dokumentu	Stan prac nad dokumentem	Aktualnie zidentyfikowane ryzyka dotyczące tworzenia dokumentu	Ocena możliwości usprawnienia procesu sporządzania dokumentu	Podmiot przedstawiający informację ⁸⁰
21.	RDP22	B	<i>Polityka kształtowania ładu przestrzennego w województwie kujawsko-pomorskim</i>	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte	- planowane zmiany systemu planowania przestrzennego w Polsce mogą mieć potencjalny wpływ na termin przygotowania projektu dokumentu – prawdopodobieństwo duże „raczej wystąpi”	nie wskazuje się potrzeby	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
22.	RDP23	A	<i>Plan zrównoważonego rozwoju transportu publicznego województwa kujawsko-pomorskiego</i>	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte	brak ryzyk	nie wskazuje się potrzeby	Departament Transportu
23.	RDP24	A	<i>Polityka terytorialna Województwa Kujawsko-Pomorskiego</i>	etap I – etap koncepcyjny	brak ryzyk	nie wskazuje się potrzeby	Departament Funduszy Europejskich
24.	RDP25	B	<i>Polityka rozwoju potencjału regionalnego miast stołecznych województwa kujawsko-pomorskiego</i>	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte	brak ryzyk	nie wskazuje się potrzeby	Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego
25.	RDP26	B	<i>Polityka cyfryzacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego</i>	etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte	brak ryzyk	nie wskazuje się potrzeby	Departament Cyfryzacji

Załącznik nr 3 – Szczegółowe informacje w zakresie opiniowania projektów strategii rozwoju gmin oraz strategii rozwoju ponadlokalnego

Zgodnie z art. 10f. ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 i poz. 1834), projekt strategii rozwoju gminy jest przedkładany zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa. Natomiast zgodnie z art. 10f ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym zarząd województwa wydaje ww. opinię w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu strategii rozwoju gminy. Poniższa tabela stanowi zestawienie opinii dotyczących sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, wydanych przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w związku z powyższym obowiązkiem ustawowym w 2021 r.

Tabela 31. Stan opiniowania projektów strategii rozwoju gmin – za rok 2021 – stan na dzień 31.XII.2021 r.

L.p.	Nazwa gminy	Nazwa projektu dokumentu	Numer i data uchwały Zarządu Województwa przyjmującej opinię, rozstrzygnięcie (opinia pozytywna lub opinia negatywna)	W przypadku opinii negatywnej – syntetyczna informacja o powodach wydania opinii negatywnej, stwierdzającej brak spójności ze <i>Strategią</i>	Uwagi (*)
1.	Nakło n. Notecią	projekt <i>Strategii rozwoju miasta i gminy Nakło nad Notecią. Plany strategiczne i operacyjne na lata 2020-2030</i>	18/676/21 13.05.2021 r. negatywna	Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: <ul style="list-style-type: none"> – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – sposobu obsługi w transporcie publicznym; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym; – projektów kluczowych <i>Strategii Przyspieszenia 2030+</i>, wskazywanych do realizacji na terenie gminy. 	
2.	Sępólno Krajeńskie	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2021-2030</i>	19/724/21 18.05.2021 r. pozytywna		
3.	Mrocza	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Mrocza na lata 2021-2027</i>	27/1105/21 14.07.2021 r. negatywna	Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo; – pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa; – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym. 	
3.	Mrocza	projekt <i>Strategii rozwoju</i>	33/1435/21 26.08.2021 r. negatywna	Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie:	projekt przedłożony do

L.p.	Nazwa gminy	Nazwa projektu dokumentu	Numer i data uchwały Zarządu Województwa przyjmującej opinię, rozstrzygnięcie (opinia pozytywna lub opinia negatywna)	W przypadku opinii negatywnej – syntetyczna informacja o powodach wydania opinii negatywnej, stwierdzającej brak spójności ze <i>Strategią</i>	Uwagi (*)
		gminy Mrocza na lata 2021-2027		<ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa. 	zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą nr 27/1105/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 14.07.2021 r.
3.	Mrocza	projekt Strategii rozwoju gminy Mrocza na lata 2021-2027	38/1610/21 29.09.2021 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz trzeci, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałami Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego: nr 27/1105/21 z dnia 14.07.2021 r. i nr 33/1435/21 z dnia 26.08.2021 r.
4.	Bartniczka	projekt Strategii rozwoju dla gminy Bartniczka na lata 2021-2025	29/1254/21 28.07.2021 r. pozytywna		
5.	Barcin	projekt Strategii rozwoju gminy Barcin na lata 2021-2030	30/1311/21 04.08.2021 r. negatywna	<p>Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo; – pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa; – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym; – projektów kluczowych <i>Strategii Przyspieszenia 2030+</i>, wskazywanych do realizacji na terenie gminy. 	

L.p.	Nazwa gminy	Nazwa projektu dokumentu	Numer i data uchwały Zarządu Województwa przyjmującej opinię, rozstrzygnięcie (opinia pozytywna lub opinia negatywna)	W przypadku opinii negatywnej – syntetyczna informacja o powodach wydania opinii negatywnej, stwierdzającej brak spójności ze <i>Strategią</i>	Uwagi (*)
6.	Wielgie	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Wielgie na lata 2021-2030</i>	32/1391/21 18.08.2021 r. negatywna	Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo; – pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym; – projektów kluczowych <i>Strategii Przyspieszenia 2030+</i>, wskazywanych do realizacji na terenie gminy. 	
6.	Wielgie	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Wielgie na lata 2021-2030</i>	38/1609/21 29.09.2021 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 32/1391/21 z dnia 18.08.2021 r.
7.	Jeżewo	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Jeżewo</i>	32/1390/21 18.08.2021 r. pozytywna		
8.	Sośno	projekt <i>Strategii rozwoju Gminy Sośno na lata 2021-2030</i>	33/1433/21 26.08.2021 r. negatywna	Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo; – projektów kluczowych <i>Strategii Przyspieszenia 2030+</i>, wskazywanych do realizacji na terenie gminy. 	
8.	Sośno	projekt <i>Strategii rozwoju Gminy Sośno na lata 2021-2030</i>	41/1730/21 20.10.2021 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 33/1433/21 z dnia 26.08.2021 r.

L.p.	Nazwa gminy	Nazwa projektu dokumentu	Numer i data uchwały Zarządu Województwa przyjmującej opinię, rozstrzygnięcie (opinia pozytywna lub opinia negatywna)	W przypadku opinii negatywnej – syntetyczna informacja o powodach wydania opinii negatywnej, stwierdzającej brak spójności ze <i>Strategią</i>	Uwagi (*)
9.	w. Inowrocław	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Inowrocław na lata 2021-2030</i>	33/1432/21 26.08.2021 r. negatywna	Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo; – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – projektów kluczowych <i>Strategii Przyspieszenia 2030+</i>, wskazywanych do realizacji na terenie gminy. 	
9.	w. Inowrocław	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Inowrocław na lata 2021-2030</i>	45/1860/21 17.11.2021 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 33/1432/21 z dnia 26.08.2021 r.
10.	Bytoń	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Bytoń na lata 2021-2030</i>	33/1434/21 26.08.2021 r. negatywna	Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: <ul style="list-style-type: none"> – pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa; – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym. 	
10.	Bytoń	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Bytoń na lata 2021-2030</i>	38/1612/21 29.09.2021 r. pozytywna		projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 33/1434/21 z dnia 26.08.2021 r.
11.	m. Lipno	projekt <i>Strategii rozwoju miasta Lipno</i>	34/1475/21 02.09.2021 r. negatywna	Projekt <i>Strategii rozwoju miasta</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie:	

L.p.	Nazwa gminy	Nazwa projektu dokumentu	Numer i data uchwały Zarządu Województwa przyjmującej opinię, rozstrzygnięcie (opinia pozytywna lub opinia negatywna)	W przypadku opinii negatywnej – syntetyczna informacja o powodach wydania opinii negatywnej, stwierdzającej brak spójności ze <i>Strategią</i>	Uwagi (*)
		na lata 2021-2027		<ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo; – pozycji siedziby miasta w hierarchii sieci osadniczej województwa; – zewnętrznych powiązań transportowych miasta; – położenia miasta w sieci dróg wojewódzkich; – zamiaru realizacji obwodnic stanowiących projekty kluczowe <i>Strategii Przyspieszenia 2030+</i>; – sposobu obsługi w transporcie publicznym; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – założeń polityki terytorialnej województwa wobec miasta; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym; – projektów kluczowych <i>Strategii Przyspieszenia 2030+</i>, wskazywanych do realizacji na terenie miasta. 	
12.	Dąbrowa Biskupia	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Dąbrowa Biskupia na lata 2021-2028</i>	37/1565/21 22.09.2021 r. negatywna	<p>Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo; – pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa; – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie krajowym; – założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym. 	
12.	Dąbrowa Biskupia	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Dąbrowa Biskupia na lata 2021-2028</i>	46/1913/21 24.11.2021 r. negatywna	<p>Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo; – pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa; – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie krajowym; – założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym. 	projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 37/1565/21 z dnia 22.09.2021 r.

L.p.	Nazwa gminy	Nazwa projektu dokumentu	Numer i data uchwały Zarządu Województwa przyjmującej opinię, rozstrzygnięcie (opinia pozytywna lub opinia negatywna)	W przypadku opinii negatywnej – syntetyczna informacja o powodach wydania opinii negatywnej, stwierdzającej brak spójności ze <i>Strategią</i>	Uwagi (*)
13.	Stolno	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Stolno na lata 2022-2032</i>	36/1529/21 15.09.2021 r. negatywna	Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo; – zewnętrznych powiązań transportowych gminy; – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym. 	
14.	Skrwilno	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Skrwilno na lata 2021-2030</i>	38/1611/21 29.09.2021 r. negatywna	Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo; – pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa; – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie krajowym; – założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym. 	
14.	Skrwilno	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Skrwilno na lata 2021-2030</i>	43/1802/21 03.11.2021 r. negatywna	Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo; – pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa; – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie krajowym; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym. 	projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 38/1611/21 z dnia 29.09.2021 r.
14.	Skrwilno	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Skrwilno na lata 2021-2030</i>	50/2035/21 22.12.2021 r. negatywna	Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo; – pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa; – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; 	projekt przedłożony do zaopiniowania po raz trzeci, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałami Zarządu Województwa

L.p.	Nazwa gminy	Nazwa projektu dokumentu	Numer i data uchwały Zarządu Województwa przyjmującej opinię, rozstrzygnięcie (opinia pozytywna lub opinia negatywna)	W przypadku opinii negatywnej – syntetyczna informacja o powodach wydania opinii negatywnej, stwierdzającej brak spójności ze <i>Strategią</i>	Uwagi (*)
				<ul style="list-style-type: none"> – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie krajowym; – założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym. 	Kujawsko-Pomorskiego: nr 38/1611/21 z dnia 29.09.2021 r. i nr 43/1802/21 z dnia 03.11.2021 r.
15.	w. Aleksandrów Kujawski	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2022-2027+</i>	40/1685/21 13.10.2021 r. negatywna	<p>Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo; – zewnętrznych powiązań transportowych gminy; – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym; – projektów kluczowych <i>Strategii Przyspieszenia 2030+</i>, wskazywanych do realizacji na terenie gminy. 	
15.	w. Aleksandrów Kujawski	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2022-2027+</i>	48/1976/21 08.12.2021 r. negatywna	<p>Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zewnętrznych powiązań transportowych gminy; – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym. 	projekt przedłożony do zaopiniowania po raz drugi, wcześniej zaopiniowany negatywnie uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 40/1685/21 z dnia 13.10.2021 r.
16.	Radomin	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Radomin na lata 2021-2027</i>	41/1729/21 20.10.2021 r. negatywna	<p>Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo; – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie krajowym; – założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy; 	

L.p.	Nazwa gminy	Nazwa projektu dokumentu	Numer i data uchwały Zarządu Województwa przyjmującej opinię, rozstrzygnięcie (opinia pozytywna lub opinia negatywna)	W przypadku opinii negatywnej – syntetyczna informacja o powodach wydania opinii negatywnej, stwierdzającej brak spójności ze <i>Strategią</i>	Uwagi (*)
				– obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym.	
17.	Lubicz	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Lubicz na lata 2021-2028</i>	42/1764/21 27.10.2021 r. negatywna	Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo; – pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa; – zewnętrznych powiązań transportowych gminy; – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym; – projektów kluczowych <i>Strategii Przyspieszenia 2030+</i>, wskazywanych do realizacji na terenie gminy. 	
18.	Drzycim	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Drzycim na lata 2021-2027</i>	46/1912/21 24.11.2021 r. pozytywna		
19.	Jeziora Wielkie	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Jeziora Wielkie na lata 2021-2030</i>	48/1977/21 08.12.2021 r. negatywna	Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo; – pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa; – zewnętrznych powiązań transportowych gminy; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie krajowym; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym; – projektów kluczowych <i>Strategii Przyspieszenia 2030+</i>, wskazywanych do realizacji na terenie gminy. 	
20.	Zbójno	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Zbójno na lata 2021-2027</i>	48/1978/21 08.12.2021 r. negatywna	Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie: <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo; – pozycji siedziby gminy w hierarchii sieci osadniczej województwa; – zewnętrznych powiązań transportowych gminy; 	

L.p.	Nazwa gminy	Nazwa projektu dokumentu	Numer i data uchwały Zarządu Województwa przyjmującej opinię, rozstrzygnięcie (opinia pozytywna lub opinia negatywna)	W przypadku opinii negatywnej – syntetyczna informacja o powodach wydania opinii negatywnej, stwierdzającej brak spójności ze <i>Strategią</i>	Uwagi (*)
				<ul style="list-style-type: none"> – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – obecnych na terenie gminy elementów budujących potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie krajowym; – założeń polityki terytorialnej województwa wobec gminy; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym. 	
21.	Więcbork	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Więcbork na lata 2021-2030</i>	50/2033/21 22.12.2021 r. pozytywna		
22.	Warlubie	projekt <i>Strategii rozwoju gminy Warlubie na lata 2022-2027+</i>	50/2034/21 22.12.2021 r. negatywna	<p>Projekt <i>Strategii rozwoju gminy</i> nie uzyskał opinii pozytywnej ze względu na nieuwzględnienie lub nieprawidłowe uwzględnienie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zasięgu obszarów szczególnie cennych przyrodniczo; – zewnętrznych powiązań transportowych gminy; – położenia gminy w sieci dróg wojewódzkich; – obszarów wymagających rozwiązania sytuacji problemowej identyfikowanych na poziomie regionalnym; – projektów kluczowych <i>Strategii Przyspieszenia 2030+</i>, wskazywanych do realizacji na terenie gminy. 	

(*) w tym polu należy podać informację, jeśli projekt danego dokumentu został ponownie przedstawiony do wydania opinii – wówczas dodatkowo należy podać nr i datę uchwały Zarządu Województwa dla poprzednio przedstawionego projektu

Załącznik nr 4 – Wyjaśnienie relacji pomiędzy „Raportem o stanie Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2021 r.”, a „Sprawozdaniem z wykonania budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za 2021 rok”

Tabela 32. Relacje pomiędzy Sprawozdaniem a Raportem

Dział oraz rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do Sprawozdania... – Tabela „Wydatki budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego wg grup wydatków”		Cel główny i podrozdział charakteryzowany w Rozdziale 4 Raportu..., do którego odnosi się dane zadanie Sprawozdania...
010 Rolnictwo i łowiectwo	01006 Zarządy melioracji i urządzeń wodnych	Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania w obszarze przygotowywania i promocji przestrzeni dla działalności gospodarczych
	01009 Spółki wodne	Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania w obszarze przygotowywania i promocji przestrzeni dla działalności gospodarczych
	01041 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Konkurencyjna gospodarka/Wsparcie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Promocja regionalnych produktów rolnych
	01042 Wyłączenie z produkcji gruntów rolnych	Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania w obszarze przygotowywania i promocji przestrzeni dla działalności gospodarczych
	01095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 Raportu
050 Rybołówstwo i rybactwo	05011 Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013 oraz Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020	Konkurencyjna gospodarka/Wsparcie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Promocja regionalnych produktów rolnych
	05095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 Raportu
150 Przetwórstwo przemysłowe	15011 Rozwój przedsiębiorczości	Konkurencyjna gospodarka/Sytuacja na rynku pracy Konkurencyjna gospodarka/Wsparcie finansowe przedsiębiorców oraz inne działania spółek województwa na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego Konkurencyjna gospodarka/Rozwój innowacyjnej gospodarki Konkurencyjna gospodarka/Działania służące rozwojowi gospodarczemu i internacjonalizacji gospodarki realizowane w ramach projektów RPO WKP 2014-2020, projektu REGIOGMINA i funkcjonowania KPCOlIE Konkurencyjna gospodarka/Wsparcie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Promocja regionalnych produktów rolnych
	15013 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości	Skuteczna edukacja Konkurencyjna gospodarka/Wsparcie finansowe przedsiębiorców oraz inne działania spółek województwa na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego Konkurencyjna gospodarka/Rozwój innowacyjnej gospodarki Konkurencyjna gospodarka/Działania służące rozwojowi gospodarczemu i internacjonalizacji gospodarki realizowane w ramach projektów RPO WKP 2014-2020, projektu REGIOGMINA i funkcjonowania KPCOlIE
	15095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 Raportu
500 Handel	50005 Promocja eksportu	Konkurencyjna gospodarka/Wsparcie finansowe przedsiębiorców oraz inne działania spółek województwa na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego Konkurencyjna gospodarka/Działania służące rozwojowi gospodarczemu i internacjonalizacji gospodarki realizowane w ramach projektów RPO WKP 2014-2020, projektu REGIOGMINA i funkcjonowania KPCOlIE Konkurencyjna gospodarka/Wsparcie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Promocja regionalnych produktów rolnych
600 Transport i łączność	60001 Krajowe pasażerskie przewozy kolejowe	Spójne i bezpieczne województwo/Transport publiczny
	60002 Infrastruktura kolejowa	Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura transportu
	60003 Krajowe pasażerskie przewozy autobusowe	Spójne i bezpieczne województwo/Transport publiczny
	60004 Lokalny transport zbiorowy	Spójne i bezpieczne województwo/Transport publiczny
	60013 Drogi publiczne wojewódzkie	Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura transportu

	60014 Drogi publiczne powiatowe	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 Raportu
	60017 Drogi wewnętrzne	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 Raportu
	60041 Infrastruktura portowa	Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura transportu
	60095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 Raportu
630 Turystyka	63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Aktywność sportowa Konkurencyjna gospodarka/Tworzenie warunków dla gospodarczego wykorzystania turystyki Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz kształtowania i ochrony środowiska Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Wsparcie Uzdrawiska Ciechocinek S.A. oraz pozostałych uzdrowisk Spójne i bezpieczne województwo/Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu Spójne i bezpieczne województwo/Współpraca międzynarodowa województwa
	63095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 Raportu
700 Gospodarka mieszkaniowa	70005 Gospodarka gruntami i nieruchomościami	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 Raportu
710 Działalność usługowa	71003 Biura planowania przestrzennego	Spójne i bezpieczne województwo/Uzgadnianie dokumentów planistycznych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, informacja w zakresie opiniowania projektów strategii rozwoju gmin oraz rozwoju ponadlokalnego w 2021 r. Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	71004 Plany zagospodarowania przestrzennego	Spójne i bezpieczne województwo/Uzgadnianie dokumentów planistycznych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, informacja w zakresie opiniowania projektów strategii rozwoju gmin oraz rozwoju ponadlokalnego w 2021 r.
	71005 Prace geologiczne (nieinwestycyjne)	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 Raportu
	71012 Zadania z zakresu geodezji i kartografii	Spójne i bezpieczne województwo/Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu
	71095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 Raportu
720 Informatyka	72095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 Raportu
730 Szkolnictwo wyższe i nauka	73014 Działalność dydaktyczna i badawcza	Skuteczna edukacja Konkurencyjna gospodarka/Rozwój innowacyjnej gospodarki Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego
	73095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 Raportu
750 Administracja publiczna	75017 Samorządowe sejmiki województw	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 Raportu
	75018 Urzędy marszałkowskie	Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą	Konkurencyjna gospodarka/Działania służące rozwojowi gospodarczemu i internacjonalizacji gospodarki realizowane w ramach projektów RPO WKP 2014-2020, projektu REGIOGMINA i funkcjonowania KPCOlE Konkurencyjna gospodarka/Wsparcie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Promocja regionalnych produktów rolnych Konkurencyjna gospodarka/Tworzenie warunków dla gospodarczego wykorzystania turystyki Spójne i bezpieczne województwo/Współpraca międzynarodowa województwa Spójne i bezpieczne województwo/Zaangażowanie Członków Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kreowanie współpracy na poziomie międzynarodowym, międzyregionalnym i regionalnym
	75075 Promocja jednostek samorządu terytorialnego	Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania

	75084 Funkcjonowanie wojewódzkich rad dialogu społecznego	Spójne i bezpieczne województwo/Zaangażowanie Członków Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kreowanie współpracy na poziomie międzynarodowym, międzyregionalnym i regionalnym
	75095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
752 Obrona narodowa	75212 Pozostałe wydatki obronne	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	75412 Ochotnicze straże pożarne	Spójne i bezpieczne województwo/Bezpieczeństwo
	75478 Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	Spójne i bezpieczne województwo/Bezpieczeństwo
	75495 Pozostała działalność	Spójne i bezpieczne województwo/Bezpieczeństwo
757 Obsługa długu publicznego	75702 Obsługa papierów wartościowych, kredytów i pożyczek oraz innych zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego zaliczanych do tytułu dłużnego – kredyty i pożyczki	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	75704 Rozliczenia z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
758 Różne rozliczenia	75818 Rezerwy ogólne i celowe	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
801 Oświata i wychowanie	80102 Szkoły podstawowe specjalne	Skuteczna edukacja Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80104 Przedszkola	Skuteczna edukacja Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80105 Przedszkola specjalne	Skuteczna edukacja Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80113 Dowożenie uczniów do szkół	Spójne i bezpieczne województwo/Transport publiczny
	80115 Technika	Skuteczna edukacja Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80116 Szkoły policealne	Skuteczna edukacja Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80121 Licea ogólnokształcące specjalne	Skuteczna edukacja Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80134 Szkoły zawodowe specjalne	Skuteczna edukacja Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80140 Placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego	Skuteczna edukacja Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80146 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	Skuteczna edukacja Konkurencyjna gospodarka/Sytuacja na rynku pracy Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
80147 Biblioteki pedagogiczne	Skuteczna edukacja Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury	

		Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80149 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego	Skuteczna edukacja Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80151 Kwalifikacyjne kursy zawodowe	Skuteczna edukacja Konkurencyjna gospodarka/Sytuacja na rynku pracy Konkurencyjna gospodarka/Wsparcie finansowe przedsiębiorców oraz inne działania spółek województwa na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego
	80153 Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	80195 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
851 Ochrona zdrowia	85111 Szpitale ogólne	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85117 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka senioralna Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego
	85119 Leczenie sanatoryjno-klimatyczne	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Wsparcie Uzdrawiska Ciechocinek S.A. oraz pozostałych uzdrowisk Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85120 Lecznictwo psychiatryczne	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85148 Medycyna pracy	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85149 Programy polityki zdrowotnej	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia
	85153 Zwalczanie narkomanii	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego
	85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Promocja i ochrona zdrowia Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego

	85156 Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	85157 Staże i specjalizacje medyczne	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	85195 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
852 Pomoc społeczna	85203 Ośrodki wsparcia	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego
	85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna
	85217 Regionalne ośrodki polityki społecznej	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka senioralna Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka senioralna Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego
	85295 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	85311 Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego
	85324 Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna
	85325 Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	Konkurencyjna gospodarka/Sytuacja na rynku pracy
	85332 Wojewódzkie urzędy pracy	Konkurencyjna gospodarka/Sytuacja na rynku pracy Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85395 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
854 Edukacyjna opieka wychowawcza	85403 Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze	Skuteczna edukacja Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85404 Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	85407 Placówki wychowania pozaszkolnego	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	85410 Internaty i bursy szkolne	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	Skuteczna edukacja
	85416 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	Skuteczna edukacja
	85446 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	Skuteczna edukacja Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85495 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	855 Rodzina	85509 Działalność ośrodków adopcyjnych
85595 Pozostała działalność		Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Polityka społeczna
900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	90001 Gospodarka ściekowa i ochrona wód	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	90002 Gospodarka odpadami komunalnymi	Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz kształtowania i ochrony środowiska

	90005 Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz kształtowania i ochrony środowiska
	90007 Zmniejszenie hałasu i wibracji	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	90015 Oświetlenie ulic, placów i dróg	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	90019 Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	90020 Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat produktowych	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	90024 Wpływy i wydatki związane z wprowadzaniem do obrotu baterii i akumulatorów	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	90026 Pozostałe działania związane z gospodarką odpadami	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	90095 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	92105 Pozostałe zadania w zakresie kultury	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
	92106 Teatry	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92108 Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92110 Galerie i biura wystaw artystycznych	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92113 Centra kultury i sztuki	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92116 Biblioteki	Skuteczna edukacja Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92118 Muzea	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych

		Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Działalność instytucji kultury Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92195 Pozostała działalność	Zagadnienie nierealizowane w rozdziale 4 <i>Raportu</i>
925 Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	92502 Parki krajobrazowe	Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Działania na rzecz kształtowania i ochrony środowiska Spójne i bezpieczne województwo/Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania
926 Kultura fizyczna	92605 Zadania w zakresie kultury fizycznej	Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo/Aktywność sportowa Dostępna przestrzeń i czyste środowisko/Infrastruktura rozwoju społecznego

Tabela 33. Relacje pomiędzy Raportem a Sprawozdaniem

Cel główny charakteryzowany w Rozdziale 4 <i>Raportu</i> ...	Podrozdział uszczegóławiający (jeśli jest w danym celu wyróżniony)	Rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do <i>Sprawozdania</i> ... do którego odnosi się dany cel główny
Skuteczna edukacja		15013 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości 73014 Działalność dydaktyczna i badawcza 80102 Szkoły podstawowe specjalne 80104 Przedszkola 80105 Przedszkola specjalne 80115 Technika 80116 Szkoły policealne 80121 Licea ogólnokształcące specjalne 80134 Szkoły zawodowe specjalne 80140 Placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego 80146 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli 80147 Biblioteki pedagogiczne 80149 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego 80151 Kwalifikacyjne kursy zawodowe 85403 Specjalne ośrodki 85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym 85416 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym 85446 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli 92116 Biblioteki
Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo	Polityka społeczna	85120 Lecznictwo psychiatryczne 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi 85203 Ośrodki wsparcia 85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie 85217 Regionalne ośrodki polityki społecznej 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze 85311 Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych 85324 Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych 85509 Działalność ośrodków adopcyjnych 85595 Pozostała działalność
	Polityka senioralna	85117 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze 85217 Regionalne ośrodki polityki społecznej 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze
	Promocja i ochrona zdrowia	85111 Szpitale ogólne

		85117 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze 85119 Leczenie sanatoryjno-klimatyczne 85120 Lecznictwo psychiatryczne 85148 Medycyna pracy 85149 Programy polityki zdrowotnej 85153 Zwalczanie narkomanii 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi
	Działalność instytucji kultury	63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki 80147 Biblioteki pedagogiczne 92106 Teatry 92108 Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby 92110 Galerie i biura wystaw artystycznych 92113 Centra kultury i sztuki 92116 Biblioteki 92118 Muzea 92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami
	Kształtowanie tożsamości i postaw patriotycznych	63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki 80147 Biblioteki pedagogiczne 92106 Teatry 92108 Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby 92110 Galerie i biura wystaw artystycznych 92113 Centra kultury i sztuki 92116 Biblioteki 92118 Muzea 92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami
	Aktywność sportowa	63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki 92605 Zadania w zakresie kultury fizycznej
Konkurencyjna gospodarka	Sytuacja na rynku pracy	15011 Rozwój przedsiębiorczości 80146 Doksztacanie i doskonalenie nauczycieli 80151 Kwalifikacyjne kursy zawodowe 85325 Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych 85332 Wojewódzkie urzędy pracy
	Wsparcie finansowe przedsiębiorców oraz inne działania spółek województwa na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego	15011 Rozwój przedsiębiorczości 15013 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości 50005 Promocja eksportu 80151 Kwalifikacyjne kursy zawodowe
	Rozwój innowacyjnej gospodarki	15011 Rozwój przedsiębiorczości 15013 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości 73014 Działalność dydaktyczna i badawcza
	Działania służące rozwojowi gospodarczemu i internacjonalizacji gospodarki realizowane w ramach projektów RPO WKP 2014-2020, projektu REGIOGMINA i funkcjonowania KPCOIE	15011 Rozwój przedsiębiorczości 15013 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości 50005 Promocja eksportu 75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą
	Wsparcie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich. Promocja regionalnych produktów rolnych	01041 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 05011 Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013 oraz Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020 15011 Rozwój przedsiębiorczości 50005 Promocja eksportu 75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą
	Tworzenie warunków dla gospodarczego wykorzystania turystyki	63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki 75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą
Dostępna przestrzeń i czyste środowisko	Infrastruktura rozwoju społecznego	73014 Działalność dydaktyczna i badawcza 80102 Szkoły podstawowe specjalne 80104 Przedszkola 80105 Przedszkola specjalne 80115 Technika 80116 Szkoły policealne 80121 Licea ogólnokształcące specjalne 80134 Szkoły zawodowe specjalne 80140 Placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego 80146 Doksztacanie i doskonalenie nauczycieli

		80147 Biblioteki pedagogiczne 85111 Szpitale ogólne 85117 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze 85119 Leczenie sanatoryjno-klimatyczne 85120 Lecznictwo psychiatryczne 85148 Medycyna pracy 85153 Zwalczanie narkomanii 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi 85203 Ośrodki wsparcia 85217 Regionalne ośrodki polityki społecznej 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze 85311 Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych 85403 Specjalne ośrodki 85446 Doksztacanie i doskonalenie nauczycieli 92116 Biblioteki 92605 Zadania w zakresie kultury fizycznej
	Działania na rzecz kształtowania i ochrony środowiska	63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki 90002 Gospodarka odpadami komunalnymi 90005 Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu 92502 Parki krajobrazowe
	Transformacja energetyczna województwa	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
	Działania na rzecz ochrony i kształtowania przestrzeni kulturowej	63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki 80147 Biblioteki pedagogiczne 92106 Teatry 92108 Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby 92110 Galerie i biura wystaw artystycznych 92113 Centra kultury i sztuki 92116 Biblioteki 92118 Muzea 92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami
	Działania w obszarze przygotowywania i promocji przestrzeni dla działalności gospodarczych	01006 Zarządy melioracji i urządzeń wodnych 01009 Spółki wodne 01042 Wyłączenie z produkcji gruntów rolnych
	Infrastruktura transportu	60002 Infrastruktura kolejowa 60013 Drogi publiczne wojewódzkie 60041 Infrastruktura portowa
	Wsparcie Uzdrawiska Ciechocinek S.A. oraz pozostałych uzdrowisk	63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki 85119 Leczenie sanatoryjno-klimatyczne
Spójne i bezpieczne województwo	Transport publiczny	60001 Krajowe pasażerskie przewozy kolejowe 60003 Krajowe pasażerskie przewozy autobusowe 60004 Lokalny transport zbiorowy 80113 Dowożenie uczniów do szkół
	Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu	63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki 71012 Zadania z zakresu geodezji i kartografii
	Bezpieczeństwo	75412 Ochotnicze straże pożarne 75478 Usuwanie skutków klęsk żywiołowych 75495 Pozostała działalność
	Współpraca międzynarodowa województwa	63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki 75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą
	Zaangażowanie Członków Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kreowanie współpracy na poziomie międzynarodowym, międzyregionalnym i regionalnym	75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą 75084 Funkcjonowanie wojewódzkich rad dialogu społecznego
	Aktywność Zarządu Województwa na rzecz pozyskiwania środków rozwojowych z programów rządowych	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
	Przygotowanie dokumentów Polityki Spójności	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej

	Prace nad regionalnymi dokumentami programowymi bezpośrednio powiązanymi z programowaniem środków w ramach <i>Funduszy Europejskich dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027</i>	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
	Uzgadnianie dokumentów planistycznych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Informacja w zakresie opiniowania projektów strategii rozwoju gmin oraz rozwoju ponadlokalnego w 2021 r.	71003 Biura planowania przestrzennego 71004 Plany zagospodarowania przestrzennego
	Administracja Samorządu Województwa jako instrument sprawnego zarządzania	71003 Biura planowania przestrzennego 75018 Urzędy marszałkowskie 75075 Promocja jednostek samorządu terytorialnego 80102 Szkoły podstawowe specjalne 80104 Przedszkola 80105 Przedszkola specjalne 80115 Technika 80116 Szkoły policealne 80121 Licea ogólnokształcące specjalne 80134 Szkoły zawodowe specjalne 80140 Placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego 80146 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli 80147 Biblioteki pedagogiczne 80149 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego 85111 Szpitale ogólne sanatoryjno-klimatyczne 85119 Leczenie sanatoryjno-klimatyczne 85120 Lecznictwo psychiatryczne 85148 Medycyna pracy 85217 Regionalne ośrodki polityki społecznej 85332 Wojewódzkie urzędy pracy szkolno-wychowawcze 85446 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli 85509 Działalność ośrodków adopcyjnych 92106 Teatry 92108 Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby 92110 Galerie i biura wystaw artystycznych 92113 Centra kultury i sztuki 92116 Biblioteki 92118 Muzea 92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami 92502 Parki krajobrazowe
	Organizacja pracy Urzędu Marszałkowskiego w dobie pandemii Covid-19	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej